

الجامع الصحيح

İSAM-İ BUHÂRÎ
SAHİH-İ
BUHÂRÎ
TERCÜME VE ŞERHİ

8

SAĞLAM YAYINEVİ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

**SAHİH-İ BUHÂRÎ
TERCÜME VE ŞERHİ**

8. Cilt

© “Sahih-i Buhâri Tercüme ve Şerhi”

Bu eserin tüm yayın hakları SAĞLAM YAYINEVİ'ne aittir.

Tercüme	: Harun YILDIRIM e-mail: harunyildirim68@hotmail.com
Redaksiyon	: Hüseyin Temel ALICI e-mail: muslumanbiz@hotmail.com
Arapça Dizgi	: Harun YILDIRIM Hüseyin Temel ALICI
Türkçe Dizgi	: Selahattin DOĞAN

Sertifika No: 0108-34-009878

ISBN 978-975-9180-35-5 (Tk)

ISBN 978-975-9180-43-0 (8. Cilt)

Aralık-2009 / İstanbul

Baskı : Lord Matbaacılık

Davutpaşa, Emintaş San. Sit. No: 430 Topkapı/İST.

SAĞLAM YAYINEVİ

Çatalçeşme Sk. No: 19/1 D: 4 Cağaloğlu/İST

Tel: 212 527 52 79 Faks: 212 513 67 70

www.saglamyayinevi.com

e-meil:saglamkitapevi@hotmail.com

الجامع الصحيح

SAHİH-İ BUHÂRÎ TERCÜME VE ŞERHİ

مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ الْبُخَارِيُّ، أَبُو عَبْدِ اللَّهِ

İMAM-I BUHÂRÎ

Tercüme:
HARUN YILDIRIM

8. Cilt

(4879 - 5635)

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

٢-بَاب ﴿حُورٌ مَقْصُورَاتٌ فِي الْخِيَامِ﴾

2- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Çadırlarda bulunan iffetli huriler vardır.» (Âyet: 72)

وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ الْحُورُ السُّودُ الْحَدَقِ وَقَالَ مُجَاهِدٌ مَقْصُورَاتٌ مَحْبُوسَاتٌ
قَصِرَ طَرْفُهُنَّ وَأَنْفُسُهُنَّ عَلَى أَزْوَاجِهِنَّ قَاصِرَاتٌ لَا يَبْغِينَ غَيْرَ أَزْوَاجِهِنَّ.

İbnu Abbâs şöyle dedi: “*el-hûru*” Gözbebekleri siyah bakire kızlar.

Mucâhid şöyle dedi: “*meksûratun*” Hapsedilmiş. Bu huriler nefisleri ve bakışlarıyla sadece eşlerine bakan iffetli bakire kızlardır. “*kâsıratun*” Kendi eşlerinden başkasını istemeyen bakire kızlar.

٤٨٧٩ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ الصَّمَدِ
حَدَّثَنَا أَبُو عَمْرٍانَ الْجَوْنِيُّ عَنْ أَبِي بَكْرٍ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ قَيْسٍ عَنْ أَبِيهِ
أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ فِي الْجَنَّةِ خَيْمَةً مِنْ لَوْلُؤَةٍ مُحَوَّفَةٍ
عَرْضُهَا سِتُونَ مِيلًا فِي كُلِّ زَاوِيَةٍ مِنْهَا أَهْلٌ مَا يَرَوْنَ الْآخِرِينَ يَطُوفُ عَلَيْهِمْ
الْمُؤْمِنُونَ.

4879- Ebu Mûsâ el-Eş'arî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Şüphesiz ki, cennette içi boşaltılmış geniş bir inciden çadır vardır. Bu çadırın genişliği altmış mildir. Her köşesinde bir aile bulunur ki, başkaları onları göremezler. O müminler birbirlerini ziyaret ederler.”

٤٨٨٠ - وَجَنَّاتٍ مِنْ فِضَّةٍ آيَتُهُمَا وَمَا فِيهِمَا وَجَنَّاتٍ مِنْ كَذَا آيَتُهُمَا وَمَا
فِيهِمَا وَمَا بَيْنَ الْقَوْمِ وَبَيْنَ أَنْ يَنْظُرُوا إِلَى رَبِّهِمْ إِلَّا رِذَاءَ الْكَبِيرِ عَلَى وَجْهِهِ فِي جَنَّةٍ
عَذْنٍ.

4880- “İki cennet vardır ki; bunların kapları ve içlerinde bulunan şeyler hep gümüştendir. İki cennet daha vardır ki; onların da kapları ve içinde bulunan şeyler altındandır. Adn cennetindeki cennetliklerle bunların kendi Rabb’lerine bakmaları arasında, Allah’ın vechi üzerindeki büyüklük ridâsından başka bir şey bulunmayacaktır.”

٥٦-سُورَةُ الْوَاقِعَةِ

56- Vâkıa Sûresi

وَقَالَ مُجَاهِدٌ رُجَّتْ زُلْزَلَتْ بُسَّتْ قُتَّتْ لُتَّتْ كَمَا يَلْتُ السَّوِيقُ الْمَخْضُودُ
الْمُوقَرُّ حَمَلًا وَيُقَالُ أَيْضًا لَا شَوْكَ لَهُ ﴿مَنْضُودٌ﴾ الْمَوْزُ وَالْعُرْبُ الْمُحَبَّاتُ إِلَى
أَزْوَاجِهِنَّ ﴿ثَلَّةٌ﴾ أُمَّةٌ ﴿يَخْمُومٌ﴾ دُخَانٌ أَسْوَدٌ ﴿يَصِرُّونَ﴾ يُدِيمُونَ (الْهِيمُ) الْإِبِلُ
الظَّمَاءُ ﴿لَمُغْرَمُونَ﴾ لَمَلُومُونَ ﴿مَدِينِينَ﴾ مُحَاسِبِينَ (رَزَحٌ) جَنَّةٌ وَرَحَاءُ
﴿وَرِيحَانٌ﴾ الرَّيْحَانُ الرَّزْقُ ﴿وَنُنْشِئُكُمْ فِيمَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ فِي أَيِّ خَلْقٍ نَشَاءُ
وَقَالَ غَيْرُهُ ﴿تَفْكُهُونَ﴾ تَفْجَبُونَ ﴿غُرَبَاءُ﴾ مُثْقَلَةٌ وَاحِدُهَا غُرُوبٌ مِثْلُ صَبُورٍ وَصَبْرٍ
يُسَمِّيهَا أَهْلُ مَكَّةَ الْعَرَبِ وَأَهْلُ الْمَدِينَةِ الْفَنَجَةَ وَأَهْلُ الْعِرَاقِ الشَّكْلَةَ وَقَالَ فِي
﴿خَالِضَةً﴾ لِقَوْمٍ إِلَى النَّارِ وَ ﴿رَافِعَةً﴾ إِلَى الْجَنَّةِ ﴿مَوْضُوءَةٌ﴾ مَسْجُوعَةٌ وَمِنْهُ
وَضِئُ الثَّاقَةِ وَالْكُوبُ لَا آذَانٌ لَهُ وَلَا غُرُورَةٌ وَالْأَبَارِيقُ ذَوَاتُ الْأَذَانِ وَالْعُرَى
﴿مَسْكُوبٌ﴾ جَارٍ ﴿وَفَرُشٍ مَرْفُوعَةٍ﴾ بَعْضُهَا فَوْقَ بَعْضٍ ﴿مُتَرَفِّينَ﴾ مُتَعَبِينَ ﴿مَا
ثُمْتُونَ﴾ مِنَ التُّطْفِ يَعْنِي هِيَ التُّطْفَةُ فِي أَرْحَامِ النِّسَاءِ ﴿لِلْمُقْوِينَ﴾ لِلْمَسَافِرِينَ
وَالْقِيُ الْقَفَرُ ﴿بِمَوَاقِعِ النُّجُومِ﴾ بِمُحْكَمِ الْقُرْآنِ وَيُقَالُ بِمَسْقَطِ النُّجُومِ إِذَا سَقَطْنَ
وَمَوَاقِعُ وَمَوَاقِعٌ وَاحِدٌ ﴿مُذْهِبُونَ﴾ مُكَذِّبُونَ مِثْلُ ﴿لَوْ لُذْهِنَ فَيَذْهِبُونَ﴾ ﴿فَلَسَلَامٌ
لَكَ﴾ أَيُّ مُسَلِّمٌ لَكَ إِلَاكَ ﴿مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ﴾ وَأَلْفَيْتُ إِنْ وَهَوَ مَعْنَاهَا كَمَا
تَقُولُ أَنْتَ مُصَدِّقٌ مُسَافِرٌ عَنْ قَلِيلٍ إِذَا كَانَ قَدْ قَالَ إِلَيَّ مُسَافِرٌ عَنْ قَلِيلٍ وَقَدْ
يَكُونُ كَالِدُعَاءِ لَهُ كَقَوْلِكَ فَسَقِيَا مِنَ الرِّجَالِ إِنْ رَفَعْتَ السَّلَامَ فَهُوَ مِنَ الدُّعَاءِ
﴿تُخْرِجُونَ أَوْرِيتُ أَوْقَدْتُ﴾ لَفُؤًا ﴿بَاطِلًا﴾ تَأْلِيمًا ﴿كَذِبًا﴾

Mucâhid şöyle dedi: *“rûccet”* (Vâkia: 4) Sallandı. *“bûsset”* Sevîk denilen kavutun ezilip ufalanması gibi *“Ezilip ufalandı”* manâsına gelir. *“el-mahzûdu”* (Vâkia: 28) Meyvesinin çokluğundan dalları basıp бүkүlmüş. Dikeni olmayan manasına geldiği de söylenir. *“menzûdin”* (Vâkia: 29) Muz. *“el-'urubu”* (Vâkia: 37) Eşlerine sevdendirilmiş kadınlar. *“sülle-tun”* (Vâkia: 39-40) Ümmet. *“yehmûmin”* (Vâkia: 43) Kara duman. *“yu-sirrûne”* (Vâkia: 46) Onu devam ettiriyorlardı. *“el-hîmu”* (Vâkia: 55) Suya kanmama hastalığına yakalanmış susuz develer. *“lemuğremune”* (Vâkia: 66) Bizler hakîkaten ağır borca düşürüldük. *“medîñne”* (Vâkia: 86) Hesaba çekilecek değilsiniz. *“revhun”* (Vâkia: 89) Cennet, bolluk ve saadet. *“vereyhanun”* Rızık. *“venunşieküm fîma lâ ta'lemûne”* «Sizi bilmediğiniz bir şekilde yeniden yaratmayı dilesek.» (Vâkia: 61) Yani dilediğimiz herhangi bir yaratışta.

Mucâhid'den başkası şöyle dedi: *“tefekkehûne”* (Vâkia: 65) Şaşa-rız, hayret ederiz. *“uruben”* (Vâkia: 37) Kocasına çok muhabbet eden bağlı kadın. *“hafizetun”* (Vâkia: 3) Bir kavmi ateşin içine indirici. *“ra-fi'atun”* Bir kavmi de cennete yükseltici. *“mevzûnetin”* (Vâkia: 15) Dokunmuş. *“el-kûbu”* (Vâkia: 18) İbriği ve sapı olmayan testi. *“el-ebarîku”* İbriği ve sapı olan. *“meskubin”* (Vâkia: 31) Akan. *“vefuruşin mer-fu'atin”* (Vâkia: 34) Bazısı bazısının üzerine. *“mütrefîne”* (Vâkia: 45) Faydalananlar. *“ma tümnûne”* Kadınların rahimlerindeki nutfe. *“lilmuk-vîne”* Yolcular için. *“el-kıyyu”* Çöl. *“bimevakî'in-nucûmi”* (Vâkia: 75) Kur'ân'ın muhkemliğine yemîn ediyorum. *“mudhinûne”* (Vâkia: 81) Yalanlayıcılar. Bu tıpkı şu âyetteki gibidir. *«İsterler ki, sen onların dinlerine karşı müsamahakâr davranasın; böylece onlar da sana müsamaha gösterirler.»* (Kalem: 9) *“feselâmun leke”* Sana zararı olmayan. *“min es-habi-l'yemîni”* (Vâkia: 91) Şayet ölen şahıs sağ ehlinden yani kitabı sağ tarafından verilecekse o zaman sana selâm olsun. *“tûrûne”* (Vâkia: 71) Çıkartıyorsunuz. *“evreytü”* Ateş yaktım. *“lağven”* (Vâkia: 25) Batıl olarak. *“te'sîmen”* Yalan olarak.

۱- بَابُ قَوْلِهِ ﴿وَزَلَّ مَمْدُودٌ﴾

1- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Uzamış gölgelerin bulunduğu.» (Vâkia: 30)

٤٨٨١ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي الزُّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَنْبَغُ بِهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنْ فِي الْجَنَّةِ شَجَرَةٌ يَسِيرُ الرَّاكِبُ فِي ظِلِّهَا مِائَةَ عَامٍ لَا يَقْطَعُهَا وَاقْرَأُوا إِنْ شِئْتُمْ ﴿وَوَيْلٌ لِّلَّذِينَ يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ ۚ فَسُوفَ يُعَذِّبُهُمْ فِي أَهْلِ الْبُيُوتِ ۚ﴾ مَمْدُودٌ ﴿﴾.

4881- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Cennette bir ağaç vardır ki bir atlı o ağacın gölgesinde yüz sene yürüse yine de onun gölgesini bitiremez. Dilerseniz «*Uzamış gölgelerin bulunduğu.*» (Vâkia: 30) âyetini okuyun.

٥٧-سُورَةُ الْحَدِيدِ

57- Hadid Sûresi

وَقَالَ مُجَاهِدٌ ﴿جَعَلَكُمْ مُسْتَخْلَفِينَ﴾ مُعَمَّرِينَ فِيهِ ﴿مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ﴾ مِنَ الضَّلَالَةِ إِلَى الْهُدَى ﴿فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنَافِعٌ لِلنَّاسِ﴾ جَنَّةٌ وَسِلَاحٌ ﴿مَوْلَاكُمْ﴾ أَوْلَىٰ بِكُمْ ﴿لِنَّا يَعْلَمُ أَهْلَ الْكِتَابِ﴾ لَيَعْلَمُ أَهْلَ الْكِتَابِ يُقَالُ ﴿الظَّاهِرِ﴾ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا ﴿وَالْبَاطِنِ﴾ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا ﴿أَلْظَرُونَا﴾ انْتَظَرُونَا.

Mucahid şöyle dedi: “*ce’aleküm müstahlefine*” (Hadîd: 7) Allah sizi onda yaşatılanlar ve ömür verilenler kıldı. “*minez-zulumati ilen-nûri*” (Hadîd: 9) Sapıklıktan hidayete. “*fîhi be’sun şedîdun vemenafî’u lin-nasi*” (Hadîd: 25) Kalkan ve silâh. “*mevlakum*” (Hadîd: 15) Size daha layık olan. “*liellâ ye’leme ehli’lkitabi*” (Hadîd: 29) Kitab ehlinin bilmesi için. “*ez-zahiru*” İlim bakımından her şeyin üzerine. “*velbetinu*” Bu da aynı manada yani “ilimce her şeyin üzeri” manasına geldiği söylenmiştir. “*enzirûna*” Bizi bekleyin.

٥٨- سُورَةُ الْمُجَادَلَةِ
58- Mucâdele Sûresi

وَقَالَ مُجَاهِدٌ ﴿يُحَادُّونَ﴾ يُشَاقُّونَ اللَّهَ ﴿كَبِتُوا﴾ أَخْزَوْا مِنَ الْخِزْيِ
﴿اسْتَخَوْذَ﴾ غَلَبَ.

Mucahid şöyle dedi: “*yuhaddûne*” Allah’a muhalefet edenler. “*ku-bitû*” Hor ve zelil kılındılar. “*estahveze*” (Mucadele: 19) Galebe.

٥٩- سُورَةُ الْحَشْرِ
59- Haşr Sûresi

﴿الْجَلَاءَ﴾ الْإِخْرَاجُ مِنْ أَرْضٍ إِلَى أَرْضٍ.

“*el-celae*” (Haşr: 3) Bir yerden bir yere çıkarmak.

١-بَاب
1-Bâb

٤٨٨٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا
هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا أَبُو بَشِيرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ قُلْتُ لَابْنِ عَبَّاسٍ سُورَةُ التَّوْبَةِ قَالَ
التَّوْبَةُ هِيَ الْفَاضِحَةُ مَا زَالَتْ تَنْزِلُ وَمِنْهُمْ وَمِنْهُمْ حَتَّى ظَنُّوا أَنَّهَا لَنْ تُبْقِيَ أَحَدًا
مِنْهُمْ إِلَّا ذَكَرَ فِيهَا قَالَ قُلْتُ سُورَةُ الْأَنْفَالِ قَالَ نَزَلَتْ فِي بَدْرٍ قَالَ قُلْتُ سُورَةُ
الْحَشْرِ قَالَ نَزَلَتْ فِي بَنِي النَّضِيرِ.

4882- Saîd ibnu Cubeyr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

İbnu Abbâs’a: Tevbe Sûresi ne hakkında indi? diye sordum. O şöyle dedi:

-Tevbe mi? O sûre el-Fâdiha Sûresi’dir. Çünkü bu sûre sürekli birilerini zikrederek iniyordu.¹ Sonunda onlardan hiç kimse kalmayıp hepsinin zikredileceğini zannettiler.

(1. Dipnot →)

- Peki Enfâl Sûresi ne hakkında inmiştir?
- Bu sûre Bedir savaşı hakkında inmiştir.
- Haşr Sûresi ne hakkında inmiştir?
- Bu sûre de Nadîr oğulları hakkında inmiştir.

٤٨٨٣ - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُذْرِكٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَمَّادٍ أَخْبَرَنَا أَبُو عَوَّانَةَ عَنْ أَبِي بَشِيرٍ عَنْ سَعِيدٍ قَالَ قُلْتُ لِابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا سُورَةُ الْحَشْرِ قَالَ قُلْ سُورَةُ النَّصِيرِ.

4883- Saîd ibnu Cubeyr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben İbnu Abbâs'a -Allah ondan ve babasından razı olsun-: Haşr Sûresi, dedim. O: Nadîr Sûresi de, dedi.

٢-بَابُ قَوْلِهِ ﴿مَا قَطَعْتُمْ مِنْ لَيْنَةٍ﴾ نَخْلَةٍ مَا لَمْ تَكُنْ عَجْوَةً أَوْ بَرْنِيَّةً.

2- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Hurma ağaçlarından her neyi kesmiş, yahut kesmeyip kökleri üzerinde dikili bırakmışsanız, o da Allah'ın izniyle ve fâsıkları rezil etmesi içindir.» (Haşr: 5)

“lînetin” kelimesi, Acve ve Berniyye gibi hurma çeşitleri olmayan hurma çeşitleri manasına gelir.

٤٨٨٤ - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا لَيْثٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَرَّقَ نَخْلَ بَنِي النَّصِيرِ وَقَطَعَ وَهِيَ الْبَوَيْرَةُ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى ﴿مَا قَطَعْتُمْ مِنْ لَيْنَةٍ أَوْ تَرَكْتُمُوهَا قَائِمَةً عَلَى أُصُولِهَا فَبِإِذْنِ اللَّهِ وَلِيُخْزِيَ الْفَاسِقِينَ﴾.

1 «Onlardan bir kısmı da, sadakalar konusunda sana saldıran kimselerdir.» (Tevbe: 58) «Onlardan bir kısmı da savaşa katılmamak için bana izin ver ve beni fütneye düşürme diyen kimselerdir.» (Tevbe: 49) «O münaфіklardan bir kısmı da “Allah, bize fazlı keremiyle verirse, biz de elbet tasadduk ederiz ve iyilerden oluruz” diye Allah’a söz veren kimselerdir.» (Tevbe: 75) âyetlerinde olduğu gibi.

4884- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Nadîr oğullarının hurma ağaçlarını yaktırdı ve kestirdi. Burası Buveyra bölgesidir. Bunun üzerine Allah Azze ve Celle şu âyeti indirdi: «*Hurma ağaçlarından her neyi kesmiş, yahut kesmeyip kökleri üzerinde dikili bırakmışsanız, o da Allah'ın izniyle ve fâsıkları rezil etmesi içindir.*» (Haşr: 5)

۳-بَابُ قَوْلِهِ ﴿مَا آفَاءَ اللَّهِ عَلَى رَسُولِهِ﴾

3- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Allah'ın, onların mallarından Rasûlüne verdiği ganimete, siz ne at koşturdunuz, ne de sürdünüz. Fakat Allah, peygamberlerini dilediği kimselere musallat eder. Allah, her şeye kadirdir.» (Haşr: 6)

٤٨٨٥ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ غَيْرَ مَرَّةٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ مَالِكِ بْنِ أَوْسٍ بْنِ الْحَدَّادِ عَنْ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَتْ أَمْوَالُ بَنِي النَّضِيرِ مِمَّا آفَاءَ اللَّهِ عَلَى رَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِمَّا لَمْ يُوجِفِ الْمُسْلِمُونَ عَلَيْهِ بِخَيْلٍ وَلَا رِكَابٍ فَكَانَتْ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَاصَّةً يُنْفِقُ عَلَى أَهْلِهِ مِنْهَا نَفَقَةً سَنَتِهِ ثُمَّ يَجْعَلُ مَا بَقِيَ فِي السَّلَاحِ وَالْكَرَاعِ غَدَّةً فِي سَبِيلِ اللَّهِ.

4885- Ömer ibnul-Hattâb -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Nadîr oğullarının malları, Allah'ın kendi Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme fey olarak tahsis ettiği şeylerdendir. Bunlar Müslümânların at sürerek, deveye binerek savaşarak elde ettikleri ganimetlerden değildir. Bu mallar Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme özeldi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ailesinin bir senelik ihtiyaçlarını bu maldan harcardı. Sonra bundan geri kalanı da Allah yolunda cihad için silâha ve atlara harcar idi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2904)

٤-بَاب ﴿وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ﴾

4- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Peygamber size neyi verirse, onu alın; neden de sizi sakındırırsa ondan uzak durun.» (Haşr: 7)

٤٨٨٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ لَعَنَ اللَّهُ الْوَأْشِمَاتِ وَالْمُوتَشِمَاتِ وَالْمُتَمَصَّاتِ وَالْمُتَفَلِّجَاتِ لِلْحُسْنِ الْمُغْيِرَاتِ خَلَقَ اللَّهُ فَبَلَغَ ذَلِكَ امْرَأَةً مِنْ بَنِي أَسَدٍ يُقَالُ لَهَا أُمُّ يَعْقُوبَ فَجَاءَتْ فَقَالَتْ إِلَهَ بَلْعَنِي عَنْكَ أَلَكْ لَعَنْتُ كَيْتَ وَكَيْتَ فَقَالَ وَمَا لِي أَلَعَنْ مَنْ لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَنْ هُوَ فِي كِتَابِ اللَّهِ فَقَالَتْ لَقَدْ قَرَأْتُ مَا بَيْنَ اللُّوْحَيْنِ فَمَا وَجَدْتُ فِيهِ مَا تَقُولُ قَالَ لَنْ كُنْتُ قَرَأْتِهِ لَقَدْ وَجَدْتِهِ أَمَا قَرَأْتَ ﴿وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا﴾ قَالَتْ بَلَى قَالَ لِأَنَّهُ قَدْ نَهَى عَنْهُ قَالَتْ فَإِنِّي أَرَى أَهْلَكَ يَفْعَلُونَهُ قَالَ فَادْهَبِي فَانْظُرِي فَدَهَبَتْ فَتَنَظَّرَتْ فَلَمْ تَرَ مِنْ حَاجَتِهَا شَيْئًا فَقَالَ لَوْ كَانَتْ كَذَلِكَ مَا جِئْتِهَا.

4886- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah, döğme yapana ve yaptırana, yüzünün tüylerini yolan, güzel görünmek için dişlerinin arasını yontan ve böylelikle Allah'ın yarattığını değiştiren kadınlara lânet etmiştir.

Bu söz Esed oğullarından bir kadın olan Ümmü Yakub'un kulağına ulaştı. Kadın İbnu Mesud'un yanına geldi ve şöyle dedi:

-Senin kadınlara şu sözleri söyleyerek lânet ettiğin kulağıma geldi.

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in lânet ettiği ve Allah'ın Kitabı'nda olanlara ben neden lânet etmeyeyim?

Kadın da şöyle dedi:

-Ben Kur'ân'ın tamamını okudum ve senin söylediğin bu sözleri bulamadım.

-Şayet sen Kur'ân'ı hakkıyla okumuş olsaydın muhakkak onu bu-

lurdun. Allah Azze ve Celle'nin «*Peygamber size neyi verirse, onu alın; neden de sizi sakındırırsa ondan uzak durun.*» (Haşr: 7) âyetini okumadın mı?

Kadın:

-Evet, okudum, dedi.

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu şeylerin yapılmasını yasaklamıştır.

Kadın dedi ki:

-Ama senin ailen bu söyledikleri yapıyorlar.

-Git ve aileme bak!

Bunun üzerine kadın gitti ve İbnu Mesud'un ailesine baktı ve bu sayılanların hiç birini bulamadı.

İbnu Mesud şöyle dedi:

-Şayet bu saydıkların eşimde olsaydı muhakkak onu boşardım. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4887, 5931, 5939, 5943, 5948)

٤٨٨٧ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ عَنْ سُفْيَانَ قَالَ ذَكَرْتُ لِعَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَابِسٍ حَدِيثَ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَعَنَ اللَّهُ الْوَاصِلَةَ فَقَالَ سَمِعْتُهُ مِنْ امْرَأَةٍ يُقَالُ لَهَا أُمُّ يَغْقُوبَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ مِثْلَ حَدِيثِ مَنْصُورٍ.

4887- Abdullah ibnu Mesûd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, kendi saçlarına başkasının saçını ekleyen kadına lanet etti.

٥-بَابُ ﴿وَالَّذِينَ تَبَوَّءُوا الدَّارَ وَالْإِيمَانَ﴾

5- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«*Muhacirler gelmezden önce Medine'yi yurt edinenler ve îmanı kalblerine sindirmiş olanlar...*» (Haşr: 9)² (2. Dipnot →)

٤٨٨٨ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ يَغْنِي ابْنُ عِيَّاشٍ عَنْ
حُصَيْنٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ قَالَ قَالَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَوْصِيَ الْخَلِيفَةَ
بِالْمُهَاجِرِينَ الْأَوَّلِينَ أَنْ يَعْرِفَ لَهُمْ حَقَّهُمْ وَأَوْصِيَ الْخَلِيفَةَ بِالْأَنْصَارِ الَّذِينَ تَبَوَّءُوا
الدَّارَ وَالْإِيمَانَ مِنْ قَبْلِ أَنْ يُهَاجِرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَقْبَلَ مِنْ مُحْسِنِهِمْ
وَيَغْفُو عَنْ مُسِيئِهِمْ.

4888- Amr ibnu Meymûn -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ömer ibnul-Hattâb -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

-Ben, benden sonraki halîfeye ilk Muhâcirler'e iyi davranmasını, onların haklarını gözetmesini tavsiye ediyorum. Yine benden sonra olacak halîfeye Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in hicret etmesinden önce yurt hazırlayıp îmâna sahip çıkmış olan Ensâr'a da iyi davranmalarını, onların iyilerinden iyiliklerini kabul etmelerini, iyi bir iş yapmayanların kötülüklerini de bağışlamalarını tavsiye ediyorum.

٦-بَابُ قَوْلِهِ ﴿وَيُؤْتِرُونَ عَلَى أَنْفُسِهِمْ﴾ آيَةً

6- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Kendileri ihtiyaç içinde olsalar bile, onları kendilerinden önce tutarlar.» (Haşr: 9)

الْخَصَاصَةُ الْفَاقَةُ ﴿الْمُفْلِحُونَ﴾ الْفَائِزُونَ بِالْخُلُودِ وَالْفَلَاحُ الْبَقَاءُ حَيٌّ عَلَى
الْفَلَاحِ عَجَلٌ وَقَالَ الْحَسَنُ ﴿حَاجَةً﴾ حَسَدًا.

“*el-hasasetu*” Fakirlik. “*el-müflihûne*” Sonsuz hayatı kazananlar. “*el-felahu*” Kalma, devam etme; ölümden sonraki hayat; sonsuz hayat. “*hayye ‘alel-felahi*” Acele et. Hasan Basrî şöyle dedi: “*haceten*” Hased.

- 2 Âyet-i kerime, Mekke'den ve diğer yerlerden hicret ederek kendilerine gelen müslümanları himaye eden Medîneli Ensâr'ı övmektedir. Ensâr, gerek ganimet mallarının muhacirlere verilmesi hususunda gerekse kendi öz mallarından onlara vermesi hususunda son derece cömert davranmışlar ve nefislerinin cimrilliğini yenmişler, böylece Allah teâlânın övgüsüne mazhar olmuşlardır.

٤٨٨٩ - حَدَّثَنِي يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ كَثِيرٍ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا فَضِيلُ بْنُ غَزْوَانَ حَدَّثَنَا أَبُو حَازِمٍ الْأَشْجَعِيُّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ أَنَّى رَجُلٌ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَصَابَنِي الْجَهْدُ فَأَرْسَلْ إِلَى نِسَائِهِ فَلَمْ يَجِدْ عِنْدَهُنَّ شَيْئًا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَا رَجُلٌ يُضَيِّفُهُ هَذِهِ اللَّيْلَةَ يَرْحَمُهُ اللَّهُ فَقَامَ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ فَقَالَ أَنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ فَذَهَبَ إِلَى أَهْلِهِ فَقَالَ لِمَ رَأَيْتَهُ ضَيْفَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تُدْخِرِيهِ شَيْئًا قَالَتْ وَاللَّهِ مَا عِنْدِي إِلَّا قُوتُ الصَّبِيَّةِ قَالَ فَإِذَا أَرَادَ الصَّبِيَّةُ الْعِشَاءَ فَتَوَمِّمِيهِمْ وَتَعَالَى فَاطْفَنِي السَّرَاجَ وَتَطْوِي بِطَوْنَتَا اللَّيْلَةِ فَفَعَلْتُ ثُمَّ غَدَا الرَّجُلُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَقَدْ عَجِبَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ أَوْ ضَحَكَ مِنْ قُلَانٍ وَقُلَانَةٍ فَانْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ ﴿ وَيُؤْتِرُونَ عَلَى أَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ ﴾.

4889- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir kişi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem geldi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ona yemek ikram edilmesi için hanımlarının yanına gönderdi. Hanımları:

-Bizim yanımızda sudan başka bir şey yok, dediler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Bunu evinde misafir edip yemek ikram edecek kimse yok mu?" ki; Allah Azze ve Celle ona bu sebepten dolayı merhamet etsin buyurdu. Ensâr'dan biri:

-Ben onu evimde misafir ederim, dedi. Onunla birlikte evine gitti. Hanımına:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem misafirine ikram et, dedi. Hanımı:

-Yanımızda çocuklarımın azığından başka bir şey yoktur, dedi. Kocası:

-O yemeği hazırlayıp getir, ışığı yak, çocuklar yemek istediklerinde de onları uyut, dedi.

Hanımı yemeği hazırladı, kandili yaktı ve çocuklarını da uyuttu.

Sonra kalktı ve kandili düzeltir gibi yaparak kandili söndürdü. O ikisi yemekten yer gibi yaptılar. Misafirlerinin karnını doyurdular. O ikisi ise aç olarak yattılar. Sabah olunca o adam misafiriyle birlikte Allah Rasûlü salallahu aleyhi ve sellem'in yanına gitti. Bunun üzerine Allah Rasûlü salallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Hanımınla senin yaptığın şeye Allah güldü veya hayret etti. Sizin bu davranışınız üzerine de şu âyeti indirdi:

«**Kendileri ihtiyaç içinde olsalar bile, onları kendilerinden önce tutarlar.**» Haşr: 9 (Hadisin geçtiği diğer yer: 3798)

٦٠- سُورَةُ الْمُمتَحَنَةِ

60- Mumtehine Sûresi

وَقَالَ مُجَاهِدٌ ﴿لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً﴾ لَا تُعَذِّبْنَا بِأَيْدِيهِمْ فَيَقُولُوا لَوْ كَانَ هَؤُلَاءِ عَلَى الْحَقِّ مَا أَصَابَهُمْ هَذَا ﴿بِعِصْمِ الْكَوَالِرِ﴾ أَمَرَ أَصْحَابُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِفِرَاقِ نِسَائِهِمْ كُنْ كَوَالِرَ بِمَكَّةَ.

Mucâhid şöyle dedi: “*lâ tec'alna fitneten*” (Mumtehine: 5) Bize onların elleriyle azap etme. Onlar şöyle derler: şayet bunlar hak üzere olsalardı bu azab bize dokunmazdı. “*bi'isami-lkevafiri*” (Mumtehine: 10) Allah Azze ve Celle bu âyetle, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in sahâbelerinden hanımları Mekke'de bulunan ve kâfir olanlarını boşamalarını emretmiştir.

١- بَابُ ﴿لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ﴾

1- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«**Ey îman edenler! Benim de düşmanım olan, sizin de düşmanınız olan kimseleri dost edinmeyin.**» (Mumtehine: 1)

٤٨٩٠ - حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ قَالَ حَدَّثَنِي الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ عَلِيٍّ أَلَّهُ سَمِعَ عَبِيدَ اللَّهِ بْنِ أَبِي رَافِعٍ كَاتِبَ عَلِيٍّ يَقُولُ سَمِعْتُ عَلِيًّا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ بَعَثَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَا

وَالزُّبَيْرَ وَالْمِقْدَادَ فَقَالَ الطَّلِقُوا حَتَّى تَأْتُوا رَوْضَةَ خَاخٍ فَإِنَّ بِهَا طَعِينَةً مَعَهَا كِتَابٌ فَخَذُّوهُ مِنْهَا فَذَهَبْنَا نَعَادَى بَنِي خَيْلَنَا حَتَّى أَتَيْنَا الرَّوْضَةَ فَإِذَا نَحْنُ بِالطَّعِينَةِ فَقُلْنَا أَخْرِجِي الْكِتَابَ فَقَالَتْ مَا مَعِيَ مِنْ كِتَابٍ فَقُلْنَا لَتُخْرِجِي الْكِتَابَ أَوْ لَنُلْقِيَنَّ الثِّيَابَ فَأَخْرَجَتْهُ مِنْ عِقَاصِهَا فَأَتَيْنَا بِهِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَإِذَا فِيهِ مِنْ حَاطِبِ بْنِ أَبِي بَلْتَعَةَ إِلَى أَنَاسٍ مِنَ الْمُشْرِكِينَ مَعْنٍ بِمَكَّةَ يُخْبِرُهُمْ بِبَعْضِ أَمْرِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا هَذَا يَا حَاطِبُ قَالَ لَا تَعْجَلْ عَلَيَّ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي كُنْتُ امْرَأً مِنْ قُرَيْشٍ وَلَمْ أَكُنْ مِنْ أَلْفُسِهِمْ وَكَانَ مَنْ مَعَكَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ لَهُمْ قَرَابَاتٌ يَحْمُونَ بِهَا أَهْلِيهِمْ وَأَمْوَالَهُمْ بِمَكَّةَ فَأَحْبَبْتُ إِذْ فَاتَنِي مِنَ النَّسَبِ فِيهِمْ أَنْ أَصْطَبِعَ إِلَيْهِمْ يَدًا يَحْمُونَ قَرَابَتِي وَمَا فَعَلْتُ ذَلِكَ كُفْرًا وَلَا ارْتِدَادًا عَنْ دِينِي فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّهُ قَدْ صَدَقَكُمْ فَقَالَ عُمَرُ دَعْنِي يَا رَسُولَ اللَّهِ فَأَضْرِبْ عُنُقَهُ فَقَالَ إِنَّهُ شَهِيدٌ بَدْرًا وَمَا يُذَرِّبُكَ لَعَلَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ أَطْلَعَ عَلَى أَهْلِ بَدْرٍ فَقَالَ ااعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ فَقَدْ غَفَرْتُ لَكُمْ قَالَ عُمَرُ وَتَزَلْتُ فِيهِ ۞ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ ۞ قَالَ لَا أَذْرِي الْآيَةَ فِي الْحَدِيثِ أَوْ قَوْلُ عُمَرُو حَدَّثَنَا عَلِيٌّ قَالَ قِيلَ لِسُفْيَانَ فِي هَذَا فَتَزَلْتُ ۞ لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ ۞ الْآيَةُ قَالَ سُفْيَانُ هَذَا فِي حَدِيثِ النَّاسِ حَفِظْتُهُ مِنْ عُمَرُو مَا تَرَكْتُ مِنْهُ حَرْفًا وَمَا أَرَى أَحَدًا حَفِظَهُ غَيْرِي.

4890- Alî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem beni, Zubeyr ve Mikdâd'ı gönderdi ve şöyle buyurdu:

-“Gidin, Hah bostanına kadar ilerleyin. Oraya vardığınızda mahfe içinde yolculuk eden bir kadın bulacaksınız. O kadının yanında bir mektup vardır. Onu kadından alıp getiriniz.”

Biz, atlarımızla koşarak gittik ve bostana vardık. Hakikaten orada mahfe içinde bir kadın bulduk. Kadına:

-Mektubu çıkar, dedik. Kadın:

-Benim yanımda mektup yoktur, diye inkâr etti. Biz kadına:

-Ya mektubu üzerine sakladığın yerden çıkartırsın yada biz senin el-biseni soyup bulacağız! dedik.

Bunun üzerine kadın mektubu saç örgüsünün arasından çıkardı. Biz mektubu alıp Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e getirdik. Mektup'ta: "Hâtib ibnu Ebî Belta'dan Mekke müşriklerinden bir takım insanlara!" başlığı altında Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yapacağı bazı işleri onlara haber veriyordu. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“Bu da neyin nesidir ey Hâtib?!” diye sordu. Hâtib şöyle cevap verdi:

-Ey Allah'ın Rasûlü, benim aleyhime hüküm vermede acele etme. Ben Kureyş'e antlaşma ile bağlı bir kişiyim. Fakat ben hiçbir zaman onlardan olmadım. Senin beraberinde bulunan Muhacirlerin Mekke'de ailelerini ve mallarını koruyacak akrabaları vardır. Benim ise himaye edecek kimsem yoktur. Neseb yönünden olan bu boşluğu, Mekkeliler arasında minnettarlık kazanarak doldurmak ve bu suretle akrabamı himaye etmek istedim. Yoksa bu işi Müslüman olduktan sonra, ne kafir olmak, ne dinimden dönerek mürted olmak ve ne de küfre razı göstererek yaptım.

Onun bu sözleri üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“Hâtib sizlere doğruyu söyledi” buyurdu. Ömer dedi ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü, beni bırak da şu münâfığın boynunu vurayım!

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-“Muhakkak ki Hâtib, Bedir savaşına katılmıştır. Bilemezsin, belki de Allah, Bedir savaşına katılanların yüksek mücâdelelerine muttali' olmuştu da: “Ey Bedir askerleri, bundan böyle ne derseniz işleyiniz, ben sizleri bağışladım” buyurmuş olabilir!”

Bunun üzerine Allah Azze ve Celle şu sûreyi indirdi:

«Ey iman edenler! Benim de düşmanım olan, sizin de düşmanınız olan kimseleri dost edinmeyin.» (Mumtehine: 1) (Hadisin geçtiği yer: 4274)

۲-بَاب ﴿ إِذَا جَاءَكُمُ الْمُؤْمِنَاتُ مِهَاجِرَاتٍ ﴾
2- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Ey iman edenler! Mü'min kadınlar size muhacir olarak geldikleri zaman, onları imtihan edin.» (Mumtehin: 10)³

٤٨٩١ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ سَعْدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَخِي ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَمِّهِ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَمْتَحِنُ مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِ مِنَ الْمُؤْمِنَاتِ بِهَذِهِ الْآيَةِ يَقُولُ اللَّهُ ﴿ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا جَاءَكَ الْمُؤْمِنَاتُ يُبَايِعْنَكَ ﴾ إِلَى قَوْلِهِ (غُفُورٌ رَحِيمٌ) قَالَ عُرْوَةُ قَالَتْ عَائِشَةُ فَمَنْ أَقْرَأَ بِهَذَا الشَّرْطِ مِنَ الْمُؤْمِنَاتِ قَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ بَايَعْتِ كَلَامًا وَلَا وَاللَّهِ مَا مَسَّتْ يَدُهُ يَدَ امْرَأَةٍ قَطُّ فِي الْمُبَايَعَةِ مَا يُبَايِعُهُنَّ إِلَّا يَقُولُهُ قَدْ بَايَعْتِ عَلَى ذَلِكَ تَابِعَهُ يُونُسُ وَمَعْمَرُ وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ إِسْحَاقَ عَنْ الزُّهْرِيِّ وَقَالَ إِسْحَاقُ بْنُ رَاشِدٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ وَعُمَرَةَ.

4891- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Medine'ye hicret eden mümin kadınları Allah Azze ve Celle'nin şu âyetindeki emri gereğince imtihan ederdi: «Ey Peygamber! Mü'min kadınlar, Allah'a hiçbir şeyi şirk koşmamak, hırsızlık etmemek, zina işlememek, evlâtlarını öldürmemek, elleriyle ayakları arasında bir yalan düzlip getirmemek ve iyilik hususunda karşı gelmemek üzere sana biât etmek için geldiklerinde, onların biâtlarını kabul et ve onlar için Allah'tan mağfiret dile. Şüphe yoktur ki Allah, çok bağışlayıcıdır çok merhametlidir.» (Mumtehin: 12) Medine'ye hicret etmiş mümin kadınlar bu şartları kabul ettikleri takdirde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlara sözlü olarak: “Senin biâtını kabul ettim” derdi. Bu biât alma işinde Allah Rasûlü sallallahu

3 Ayet-i kerimede, kâfirlerin hâkim olduğu bir beldede Müslüman olup da müminlerin hâkim olduğu beldeye gelen ve mümin olduklarını söyleyen kadınların, gerçekten mümin olup olmadıklarını anlamak için imtihan edilmeleri emrediliyor.

aleyhi ve sellem'in eli hiçbir kadının eline değmedi. Yani erkeklerde yaptığı gibi onlarla tokalaşmadı. Onlarla ancak: "Bu şartlar üzerine senden biâtını kabul ettim" sözüyle biâtlaştı.

۳-بَاب ﴿ إِذَا جَاءَكَ الْمُؤْمِنَاتُ يُبَايِعُكَ ﴾

3- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Mü'min kadınlar sana beyat etmek üzere geldikleri zaman...»

(Mumtehone: 12)⁴

٤٨٩٢ - حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ حَفْصَةَ بِنْتِ سِيرِينَ عَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ بَايَعْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَرَأَ عَلَيْنَا ﴿ أَنْ لَا يُشْرِكْنَ بِاللَّهِ شَيْئًا ﴾ وَكَهَانَا عَنْ النَّبَاةِ فَقَبَضَتْ امْرَأَةً يَدَهَا فَقَالَتْ أَسْعِدْنِي فَلَانَهُ أُرِيدُ أَنْ أَجْزِيَهَا فَمَا قَالَ لَهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَيْئًا فَأَنْطَلَقَتْ وَرَجَعَتْ فَبَايَعَهَا.

4892- Ummu Atıyye -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Biz kadınlar Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e beyat ettik. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bize: «Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmamak...» âyetini okudu. Bizlere ölünün arkasından bağıra çağırma ağıt yakmayı yasakladı. Bu şart üzerine bir kadın biâtan vazgeçti ve şöyle dedi:

-Falanca kadın benim bir cenazemde ağıt yakmıştı. Şimdi ben de onun ölüsünün üzerine ağıt yakmak istiyorum.

O kadının bu sözlerine karşılık Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hiçbir söz söylemedi. Kadın da oradan ayrıldı. Daha sonra tekrar geldi ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o kadının biâtını kabul etti.

4 Bu âyet-i kerime kadınların biât şeklini beyan etmektedir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Hudeybiye sulhünden sonra Müslümanlara sığınan kadınları, bu âyette zikredilen hususları kabul edip etmedikleri meselesiyle imtihan ediyor, bunları kabul edenlerin biatlarını kabul ediyordu.

٤٨٩٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ قَالَ حَدَّثَنَا أَبِي قَالَ سَمِعْتُ الزُّبَيْرَ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى ﴿وَلَا يَغْصِيَنَّكَ فِي مَعْرُوفٍ﴾ قَالَ إِنَّمَا هُوَ شَرْطٌ شَرَطَهُ اللَّهُ لِلنِّسَاءِ.

4893- İbnu Abbâs -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

«İyilik hususunda sana karşı gelmemek...» Bu, Allah Azze ve Celle'nin kadınlara koştugu bir şarttır.

٤٨٩٤ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ الزُّهْرِيُّ حَدَّثَنَا قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو إِدْرِيسَ سَمِعَ عَبَّادَةَ بْنَ الصَّامِتِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَتَبَايَعُونِي عَلَى أَنْ لَا تُشْرِكُوا بِاللَّهِ شَيْئًا وَلَا تَزْنُوا وَلَا تُسْرِقُوا وَقُرْآ آيَةَ النَّسَاءِ وَأَكْثَرُ لَفْظِ سُفْيَانَ قَرَأَ آيَةَ فَمَنْ وَفَى مِنْكُمْ فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ وَمَنْ أَصَابَ مِنْ ذَلِكَ شَيْئًا فَعُوقِبَ فَهُوَ كَفَّارَةٌ لَهُ وَمَنْ أَصَابَ مِنْهَا شَيْئًا مِنْ ذَلِكَ فَسَتَرَهُ اللَّهُ فَهُوَ إِلَى اللَّهِ إِنْ شَاءَ عَذْبَهُ وَإِنْ شَاءَ غَفَرَ لَهُ تَابَعَهُ عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ فِي آيَةِ.

4894- Ubade ibnu Samit -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bizler Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanında bulunuyorduk. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Allah’a (ibâdetle) hiçbir şeyi ortak kılmamak ve hırsızlık yapmamak üzere bana biât etmez misiniz? İçinizden her kim ahdinde durursa onun mükâfatı Allah’a aittir. Her kim bu dediklerimden birini yapar da bu yüzden dünyada cezalandırılırsa bu ceza onun için kefarettir. Her kim de bu dediklerimden birini yapar Allah da onu gizlerse onun hesabı Allah’a kalmıştır: Dilerse onu affeder, dilerse azab eder.” (Hadisin geçtiği diğer yerler: 18, 3892)

٤٨٩٥ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ حَدَّثَنَا هَارُونُ بْنُ مَعْرُوفٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهْبٍ قَالَ وَأَخْبَرَنِي ابْنُ جُرَيْجٍ أَنَّ الْحَسَنَ بْنَ مُسْلِمٍ أَخْبَرَهُ عَنْ طَاوُسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ شَهِدْتُ الصَّلَاةَ يَوْمَ الْفِطْرِ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبِي بَكْرٍ وَعُمَرُ وَغُثْمَانُ فَكُلُّهُمْ يُصَلِّيَهَا قَبْلَ الْخُطْبَةِ ثُمَّ يَخْطُبُ بَعْدُ فَنَزَلَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَكَأَلَى الظُّرِّ إِلَيْهِ حِينَ يُجْلِسُ الرِّجَالَ بِيَدِهِ ثُمَّ أَقْبَلَ يَشْفُقُهُمْ حَتَّى أَتَى النِّسَاءَ مَعَ بِلَالٍ فَقَالَ ﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا جَاءَكَ الْمُؤْمِنَاتُ يُبَايِعْنَكَ عَلَى أَنْ لَا يُشْرِكْنَ بِاللَّهِ شَيْئًا وَلَا يَسْرِقْنَ وَلَا يَزْنِينَ وَلَا يَقْتُلْنَ أَوْلَادَهُنَّ وَلَا يَأْتِينَ بِبُهْتَانٍ يَفْتَرِينَهُ بَيْنَ أَيْدِيهِنَّ وَأَرْجُلِهِنَّ﴾ حَتَّى فَرَّغَ مِنَ الْآيَةِ كُلِّهَا ثُمَّ قَالَ حِينَ فَرَّغَ أَتْنُ عَلَى ذَلِكَ فَقَالَتْ امْرَأَةٌ وَاحِدَةً لَمْ يُجِبْهُ غَيْرُهَا نَعَمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَا يَذَرِي الْحَسَنُ مَنْ هِيَ قَالَ فَتَصَدَّقْنَ وَبَسَطَ بِلَالٌ ثَوْبَهُ فَجَعَلْنَ يُلْقِينَ الْفَتَحَ وَالْخَوَاتِيمَ فِي ثَوْبِ بِلَالٍ.

4895- Abdullah ibnu Abbâs -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Ben Ramazan bayramı namazında Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Ebu Bekir, Ömer ve Osmân ile beraber oldum. Onların hepsi de Bayram namazını kıldıktan sonra da hutbe vermişlerdir. Hutbeden sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hutbeden inip sonra da erkekleri yerlerine oturmaları için işaret etmesini hâlâ görür gibiyim. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem erkeklerin saflarını yararak Bilal ile beraber kadınların yanına geldi ve şu âyeti okudu: «*Ey Peygamber! Mü'min kadınlar Allah'a hiçbir şeyi şirk koşturmak, hırsızlık etmemek, zina işlememek, evladlarını öldürmemek, elleriyle ayaklarının arasında bir yalan düzlüp getirmemek ve iyilik hususunda karşı gelmemek üzere sana biât etmek için geldiklerinde, onların biâtlarını kabul et ve onlar için Allah'tan mağfiret dile. Şüphe yoktur ki Allah, çok bağışlayıcıdır; çok merhametlidir.*» Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu âyeti okuduktan sonra şöyle buyurdu:

“Siz kadınlar bu şartlar üzere misiniz?” Orada bulunanlardan hiç bir kadın cevap vermedi. Ancak içlerinden bir kadın:

-Evet, ey Allah'ın Rasûlü! dedi.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: “Öyleyse sadaka verin” buyurdu. Bilal elbisesinin eteğini uzattı. Kadınlar da halkalarını, yüzüklerini Bilâl'in elbisesinin içine atmaya başladılar.

٦١ - سُورَةُ الصَّفِّ

61- Saf Sûresi

وَقَالَ مُجَاهِدٌ (مَنْ أَلْصَقَ بِغَضِي قَالَ يَحْيَى بِالرُّصَاصِ) مَنْ أَلْصَقَ بِغَضِي قَالَ يَحْيَى بِالرُّصَاصِ

Mucâhid şöyle dedi: (مَنْ أَلْصَقَ بِغَضِي قَالَ يَحْيَى بِالرُّصَاصِ) (Saf: 14) Allah'a giden yolda kim bana tâbi olur.

İbnu Abbâs şöyle dedi: (مَنْ أَلْصَقَ بِغَضِي قَالَ يَحْيَى بِالرُّصَاصِ) (Saf: 4) Bâzısı bâzısına yapıştırmış.

Yahya ibnu Ziyâd el-Ferrâ şöyle dedi: Bâzısı bâzısına kurşunla yapıştırmış.

١ - بَابُ قَوْلِهِ تَعَالَى ﴿ مِنْ بَعْدِي اسْمُهُ أَحْمَدُ ﴾

1- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Benden sonra gelecek olan Ahmed ismindeki Peygamber...»

(Saf: 6)

٤٨٩٦ - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي مُحَمَّدُ بْنُ جُبَيْرٍ بْنُ مُطْعِمٍ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ لِي أَسْمَاءً أَنَا مُحَمَّدٌ وَأَنَا أَحْمَدُ وَأَنَا الْمَاحِي الَّذِي يَمْحُو اللَّهُ بِيَ الْكُفْرَ وَأَنَا الْخَاشِرُ الَّذِي يُخْشَرُ النَّاسُ عَلَيَّ قَدَمِي وَأَنَا الْعَاقِبُ.

4896- Cubeyr ibnu Mut'im -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Benim isimlerim vardır: Ben Muhammed'im, Ben Ahmed'im. Ben Mâhi'yim ki, Allah benim peygamberliğimle küfrü mahvedecektir. Ben Haşir'im ki; kıyamet gününde insanlar beni takip ederek toplanacaklardır. Ben Âkib'im ki, peygamberlerin sonuncusuyum.” (Hadisin geçtiği diğer yer: 3532)

٦٢- سُورَةُ الْجُمُعَةِ

62- Cuma Sûresi

١- بَابُ قَوْلِهِ ﴿وَأَخْرَيْنَ مِنْهُمْ لَمَّا يَلْحَقُوا بِهِمْ﴾
وَقَرَأَ عُمَرُ فَأَمَضُوا إِلَى ذِكْرِ اللَّهِ.

1- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Henüz kendilerine katılmamış olan mü'minlerden daha sonra gelecek olanlara da Rasûlü gönderen O'dur. O, dâima gâlibtir; hikmet sahibidir.» (Cuma: 3)⁵

Ömer ibnul-Hattâb -Allah ondan razı olsun- اللَّهُ فَأَمَضُوا إِلَى ذِكْرِ اللَّهِ şeklin-
de okudu.

٤٨٩٧ - حَدَّثَنِي عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ عَنْ
ثَوْرٍ عَنْ أَبِي الْغَيْثِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا جُلُوسًا عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأُنْزِلَتْ عَلَيْهِ سُورَةُ الْجُمُعَةِ ﴿وَأَخْرَيْنَ مِنْهُمْ لَمَّا يَلْحَقُوا بِهِمْ﴾
قَالَ قُلْتُ مَنْ هُمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَلَمْ يُرَاجِعْهُ حَتَّى سَأَلَ ثَلَاثًا وَفِينَا سَلْمَانُ الْفَارِسِيُّ
وَضَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَهُ عَلَى سَلْمَانَ ثُمَّ قَالَ لَوْ كَانَ الْإِيمَانُ
عِنْدَ الْفَرَسِ لَنَالَهُ رِجَالٌ أَوْ رَجُلٌ مِنْ هَؤُلَاءِ .

4897- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bizler Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanında oturuyor-
duk. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e Cuma Sûresi indirildi.
«Henüz kendilerine katılmamış olan mü'minlerden daha sonra gelecek
olanlara da Rasûlü gönderen O'dur.»

-Onlar kimlerdir ey Allah'ın Rasûlü? diye sordum.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu soruma bir cevap ver-

5 Âyet-i kerimde, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in henüz ortada olmayan insanlara da Peygamber gönderildiği zikredilmektedir. Henüz mevcut olmayan bu insanlardan maksat, Abdullah ibnu Ömer, Ebu Hureyre ve Mücahid'e göre Resu-
lullahın vefatından sonra müslüman olan Farslardır.

medi. Öyle ki ben bu soruyu üç kere tekrarladım. Bizim aramızda Selman-ı Farisî de vardı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem elini Selman'ın üzerine koydu ve şöyle buyurdu:

‐Şayet iman Süreyya yıldızının üzerinde olsaydı bunlardan olan insanlar ona uzanıp alırlardı.‑

٤٨٩٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ أَخْبَرَنِي ثَوْرٌ عَنْ أَبِي الْفَيْثِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَنَالَهُ رِجَالٌ مِنْ هَؤُلَاءِ.

4898- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: ‐Bunlardan olan insanlar ona uzanıp alırlardı.‑

٢-بَابُ ﴿وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا﴾

2- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Bir ticaret, veyahut bir eğlence görünce, ayrılıp ona gitmişler ve seni ayakta bırakmışlardı. Ey Muhammed! Onlara de ki: ‐Allah yanındaki olan şey, eğlenceden de, ticaretten de hayırlıdır. Allah, rızık verenlerin de en hayırlısıdır.‑ (Cuma: 11)⁶

- 6 Bu âyet-i kerimenin nüzul sebebi hakkında Cabir ibnu Abdullah diyor ki: ‐Biz, bir cuma günü Rasûlullah'ın hutbesini dinlerken bir kervan geldi. On iki kişi dışında herkes dağılıp gitti. İşte bunun üzerine Allah Teâlâ: ‐Ey Muhammed, onlar bir ticaret ve bir eğlence görünce seni ayakta bırakıp dağıldılar.‑ âyetini indirdi. ‐Âyetten ve hadisten de anlaşıldığı gibi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, bir cuma günü minberde hutbe okurken o sırada henüz Müslüman olmamış bulunan Dihye Halife'ye ait bir ticaret kervanı, geldiğini belirten davulları çalarak Medine'ye girdi. Müslümanlardan on iki kişi hariç diğerleri kervanın getirdiği mallardan almak için hutbeyi bırakıp gitmişlerdi. Bunun üzerine bu âyet-i kerime indi ve müslümanları bir daha böyle bir şey yapmamaları için uyardı. Allah'ın vereceği rızık ve ticaretin daha hayırlı olduğu ve Allah'ın en hayırlı rızık veren olduğu beyan edildi. Âyetle zikredilen ‐Eğlence‑den maksat, davul ve zurna çalarak eğlenmektir Cabir b. Abdullah diyor ki: ‐Kızlar evlendirilirken davul ve zurna ile gelip mescidin yanından geçerlerdi. Cemaat Rasûlullah'ı minberin üzerinde bırakarak dağılır ve ona giderlerdi. Bunun üzerine Allah Teâlâ bu âyet-i kerimeyi indirdi.

٤٨٩٩ - حَدَّثَنِي حَفْصُ بْنُ غُمَرَ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا حُصَيْنٌ عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ وَعَنْ أَبِي سَفْيَانَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَقْبَلْتُ عِثْرَ يَوْمِ الْجُمُعَةِ وَكُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَارَ النَّاسُ إِلَّا اثْنَيْ عَشَرَ رَجُلًا فَأَنْزَلَ اللَّهُ ﷻ وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا انفَضُّوا إِلَيْهَا وَتَرَكُوكَ قَائِمًا.

4899- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bizler Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile (Cuma namazı) kılarken (yani O hutbede iken) gıda malzemeleri taşıyan bir kervan geldi. İnsanlar namazı bırakıp kervanın yanına gittiler. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in yanında sadece on iki kişi kaldı. Bunun üzerine Allah Azze ve Celle şu âyeti indirdi: «*Bir ticaret, yahut bir eğlence görünce, ayrılıp ona gitmişler ve seni ayakta bırakmışlardı.*» (Cuma: 11)

٦٣- سُورَةُ الْمُنَافِقِينَ

63- Munâfikûn Sûresi

١- بَابُ قَوْلِهِ ﷻ إِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ قَالُوا نَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ ﷻ إِلَى (لَكَاذِبُونَ)

1- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«*Münafıklar⁷ sana gelince, "Şâhitlik ederiz ki sen, Allah'ın Rasûlü'sün" derler. Allah da senin kendi Rasûlü olduğunu elbette bilmektedir. Ve şuna da şahitlik etmektedir ki, münafıklar muhakkak yalancılardır.*» (Munâfikûn: 1)

7 İçinden gerçek anlamda iman etmemiş olup, dışından Müslüman görünen kimse, aslî mânâsını değiştirmeden dilimize geçmiş olan münafık kelimesi İslâm toplumu içinde çeşitli sebeplerden dolayı ve menfaati icabı kendini müslüman göstererek Allah'a, Rasûlüne ve mü'minlere düşmanlığını gizleyen kimsedir (Bakara, 2/8; Âli İmrân, 3/167; el-Mâide, 5/41) "Nifak, kalbte olursa küfür, amelde olursa suçtur". Bu bakımdan, münafıklardaki nifak hâli itikâdî ve amelî olarak iki grupta toplanır: 1. İtikâdî nifak: Kur'ân-ı Kerim'de karakterize edilen, dünyada iken müslüman muamelesi görüp, âhirette inançsızlığı ortaya çıkınca kâfirlerden daha kötü muâmeleye tâbî tutulmasına sebep olacak olan nifak hâli. (Nisâ, 4/145) "Akîdenin hilafına îmanda mürâfiktir". Kur'an-ı Kerim insanları mü'min, kâfir, münâfik olmak

üzere üç grupta toplar (Bakara, 2/1-20) ve insanların en kötüsü ve iki yüzü olanı şeklinde tarif edilen münafıkların şu özelliklerinden sözeder: İslâm toplumu içinde fesatçıdır. “Yeryüzünde fesat çıkarmayın, denildiğinde; “biz ıslah edicileriz” derler”, (Bakara, 2/9-13). “Müslümanların inandıkları gibi inanın, diye örnek verilince; “biz de o beyinsizlerin inandığı gibi mi inanacağız?” diye itiraz ederler. İnananlarla yanyana gelince de; “sizinle beraberiz” derler. Fakat reisleri ve şeytanlarıyla başbaşa kalınca; “biz onları aldattık” diye alay ederler” (Bakara, 2/13-15). İman ile küfür arasında bocalayan münafıklar, bazan Allah'ı hatırlar gibi davranırlar. Fakat, Allah'a oyun etmeye çalışırlar ve gösterişte bulunurlar. Namaza da üşene üşene kalkarlar (Nisâ, 4/142-3). İnsanları Allah yolundan döndürmek için yalan yere yemin ederler (Mücadele, 58/14; Münâfikûn, 63/2). Münafıkların kalbi ve rimsiz toprak gibidir (A'raf, 7/58), menfaatlerine göre şekil alırlar, dönekler (nisâ, 4/141; el-AnkEbut, 29/10-11) Asr-ı Saadetteki münâfiklara; “Peygamber'in yanına gelmeden önce sadaka verin de öyle gelin” denildiğinde bunların, menfaatlarına dokunduğu için, kaçtıkları tesbit edilmiştir. (Mücâdele, 58/13). Münafıklar bir taraftan da maddî kazanç sağlamak için ahlâk dışı davranışlara başvurlar. Nitekim, münafıkların başı Abdullah İbn Ubeyy b. Selûl, kazanç sağlamak amacıyla câriyelerini zinaya zorluyordu. Bu maksatla bir nevi genelev de kurmuştu. Zina yoluyla câriyelerinden gelir sağlama çabası üzerine, olayı yasaklayan âyet nazil olmuştur (Nûr, 24/33). Münafıklar Allah'ı unutup cimrilik yaparak ellerini yumarlar (Tevbe, 9/67), bir belâyâ uğrayıp sıkışınca hemen fitneye düşerler (el-AnkEbut, 29/10), felâketin dönüp kendilerine çarpmasından korktuklarını, kendi aralarında fısıldaşırlar (Mâide, 5/52, 53); olayların akışı münafıkların lehine gibi ise, itaatla koşma Peygamber'in yanına gelirler (Nûr, 24/49); bunlar zâhiren İman edip kalpleriyle kâfir olanlardır (Münâfikûn, 63/3). “Allah'a, Peygamber'e inandık, itaat ettik” diyen münafıklar (Nûr, 24/47; Münâfikûn, 63/1); diğer taraftan Peygamber'e isyanı, düşmanlığı fısıldaşırlar (Mücâdele, 58/9-10). Onlar aynen şeytanlara benzerler (Haşr, 59/16); tabiatları gereği Allah'a ve Peygamber'e muhalefet üzere-dirler (Mücadele, 58/20); fakat kalblerindeki gizlediklerini ortaya çıkaran âyetlerin inmesinden de çok korkarlar (İnfîtâr, 82/4-5; et-Tevbe, 9/64). Allah'a kötü zanda bulunan erkek ve kadın münafıklar (el-Fetih, 48/6), birbirlerinin tamamlayıcı parçası olup, insanları kötülüğe çağırır, iyilikten vazgeçirmeye çalışırlar. Onlar ebedî Cehennemlikler (et-Tevbe, 9/67-69). Kötü sözlerin müslümanlar arasında yayılmasını isterler (en-Nûr, 24/19); kötülük yapınca sevinirler; yapmadıkları şeylerle övünmekten hoşlanırlar (Âlu İmrân, 3/188); Kur'an-ı Kerim âyetleriyle alay ederler (Nisa, 4/140); İslâm toplumu içinde yalan-yanlış uydurma haber yayarlar (el-Ahzâb, 33/60-61); cihada çıkacaklarını yemin ile ifade ettikleri hâlde iş fiiliyata dökülünce kaçarlar (en-Nûr, 24/63); düşman korkusundan ölüm baygınlığına düşer (el-Münâfikûn, 63/19); böyle bir ortamda kaçacak delik ararlar (et-Tevbe, 9/57). Mü'minler zafer kazanınca, başanya ortak olmak, ganîmetten faydalanmak için; “sizinle beraber değil miydik?” derler. Kâfirler gâlip gelince; “size mü'minlerden gelecek ziyânı biz önlemedik mi?” derler (Nisâ, 4/141). Savaşta çok şehid düşen olursa; “Allah lutfetti de iyi ki savaşta bulunmadım” diyen münafıklar, eğer ganîmet bölüşülecekse, “ah keşke ben de şu ganîmete erseydim” derler (el-A'râf, 7/72,

٤٩٠٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَجَاءٍ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ قَالَ كُنْتُ فِي غَزَاةٍ فَسَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ أَبِي يَقُولُ لَا تُنْفِقُوا عَلَى مَنْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ حَتَّى يَنْقُضُوا مِنْ حَوْلِهِ وَلَئِنْ رَجَعْنَا مِنْ عِنْدِهِ لَيُخْرِجَنَّ الْأَعَزُّ مِنْهَا الْأَذَلَّ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لِعَمِّي أَوْ لِعَمْرٍ فَذَكَرَهُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَعَانِي فَحَدَّثَنِي فَأَرْسَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي وَأَصْحَابِهِ فَخَلَفُوا مَا قَالُوا فَكَذَّبَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَصَدَّقَهُ فَأَصَابَنِي هَمٌّ لَمْ يُصِبنِي مِثْلُهُ قَطُّ فَجَلَسْتُ فِي الْبَيْتِ فَقَالَ لِي عَمِّي مَا أَرَدْتَ إِلَيَّ أَنْ كَذَّبَكَ رَسُولُ

73). Kur'an-ı Kerim'de özelliklerini tanıtip haber verdiği münafıklar için Yüce Allah, peygamberini şöyle uymaktadır: "O münafıkların dış görünüşlerine aldanma. Onların liderlerini gördüğün zaman, yakışıklıdır, gövdeleri hoşuna gider. Konuşurlarsa güzel konuşurlar, dinlersin. İşte onlar sıra sıra dizili kereste gibidirler. Her gürültüyü kendi aleyhlerine sanırlar" (el-Münafikûn, 63/1-4). Hak söz tanımayan, âhirette topluca kâfirlerle bir araya gelecek olan (Nisa, 4/140), münafıklara istiğfar etsen de etmesen de birdir. Çünkü Allah bu fâsikları affetmeyecektir (Münafikûn, 63/6). Münafıkların İslâm toplumu içinde bulunmalarından dolayı elde ettikleri menfaatların, âhiret hayatında da devamını isteyeceklerini, fakat bunun mümkün olmayacağını Kur'an-ı Kerim şöyle haber verir: "Âhirette münafık erkek ve kadınlar iman etmiş olanlara; "bizi bekleyin, nûrunuzdan bir parça ışık alalım" diyecekler. O gün onlara; alayla "dönün arkanızda bir nur arayın" denilecek de, neticede iman edenlerle aralarında bir duvar olduğunu görecekler. O zaman münafıklar, mü'minlere şöyle seslenirler: "Biz sizinle beraber değil miydik? ". "Evet", diyecekler; fakat kendinizi siz kendiniz yaktınız, kuruntunuz sizi aldattı"(el-Hadid 57/13-15). Böylece münafıklar ve kâfirler Cehennemde bir araya gelmiş olacaklardır (el-Nisâ, 4/140). Medine döneminde, Yahudilerle dostluk kuran münafıklarla mü'minlerin dost olmamaları hatırlatılmakta (el-Maide, 5/51) ve Hz. Peygamber'e; asıl düşmanın münafıklar olduğu, onlarla savaş yapması, hattâ sert davranması vahiy yoluyla bildirilmektedir. Hz. Peygamber'in de münafıklara karşı gayet ihtiyatlı, temkinli bir siyaset uyguladığı, gayr-i müslimlere yapılan muameleye tâbi tutmadığı; bilâkis onları İslâm toplumu içerisinde ayırmayıp, üzerlerinde kurduğu kuvvetli bir otorite ile tesirsiz hâle getirdiği müşahade edilmektedir. 2. Ameî Nifak: Bazı tutum ve davranışlarıyla itikadî nifaka kısmî bir benzeyiş içinde bulunmakla beraber, inançlarında açık bir nifakın söz konusu olmadığı müslüman kişilerin durumu. Hadislerde geçen münafık türü ameli (ahlâkî) yönden olan nifakı vurgulamaktadır. Meselâ: "Münafığın alâmeti üçtür: Konuştuğu zaman yalan söyler, vadettiğinde vaadinden döner, kendisine birşey emanet edildiğinde emanete hıyanet eder" (Tirmîzî, İman, 14) hadisi benzeri hadisler itikadî nifaka yaklaşılmaması için alınan tedbirler ve tenbihler mahiyetindeki emirlerdir. Zîra, ameli nifak çoğalınca ileride müslümanın itikadî nifaka yaklaşma tehlikesi doğabilir.

اللَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَقَّتَكَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى ﴿إِذَا جَاءَكَ الْمُتَأَفِّقُونَ﴾
فَبَعَثَ إِلَيَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَرَأَ فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ قَدْ صَدَّقَكَ يَا زَيْدُ.

4900- Zeyd ibnu Erkam -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir savaş esnasında Abdullah ibnu Ubey'i şöyle derken işittim:

-Allah Rasûlü'nün yanında bulunanların geçim masraflarını karşılamayın ki O'nun etrafında bulunanlar O'nun yanından ayrılınsınlar. Şayet Medine'ye dönersek aziz olanlar zelil olanları muhakkak oradan çıkacaktır.

Onun bu sözlerini ben amcama veya Ömer'e haber verdim. O da bunu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e bildirdi. O da beni yanına çağırdı ve ben de kendisine Abdullah ibnu Ubey'in sözlerini haber verdim. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Abdullah ibnu Ubey ve arkadaşlarına bu sözleri söyleyip söylemediklerine dair haber yolladı. Onlar da böyle bir söz söylemediklerine dair yemin ettiler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem benim sözlerimi yalanladı, onların sözlerini ise doğruladı. Bunun üzerine beni şimdiye kadar hiç olmadığı gibi bir hüznün kapladı. Ve kendimi eve kapattım. Amcam bana dedi ki: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'i kızdırmaya neden ne idi? Neden O'nu öfkeliendirdin ki?

Bu olay üzerine Allah Azze ve Celle «*Münafıklar sana gelince...*» âyetini indirdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana bir haberci gönderdi ve bu âyeti bana okudu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Ey Zeyd! Muhakkak ki Allah senin sözünü doğruladı" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4901, 4902, 4903, 4904)

۲-بَاب ﴿اتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً﴾ يَجْتُنُونَ بِهَا

2- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Onlar, yeminlerini bir kalkan edinmişler ve Allah'ın yolundan başkalarını da çevirmişlerdir. Onların yapmış oldukları bu şey ne kötüdür.» (Munâfikûn: 2)

يَجْتُنُونَ بِهَا Yeminlerini kendilerini koruyacak bir kalkan gibi kullandılar.

٤٩٠١ - حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنْتُ مَعَ عَمِّي فَسَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ أَبِي بَرْزَةَ يَقُولُ لَا تُنْفِقُوا عَلَى مَنْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ حَتَّى يَنْفَضُوا وَقَالَ آيُضًا لَنْ رَجَعْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ لِيُخْرِجَنَّ الْأَعَزُّ مِنْهَا الْأَذَلَّ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لِعَمِّي فَذَكَرَ عَمِّي لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَرْسَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَرْزَةَ وَأَصْحَابِهِ فَحَافُوا مَا قَالُوا فَصَدَّقَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَذَّبَنِي فَأَصَابَنِي هَمٌّ لَمْ يُصِيبْنِي مِثْلُهُ قَطُّ فَجَلَسْتُ فِي بَيْتِي فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ ﴿ إِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ ﴾ إِلَى قَوْلِهِ ﴿ هُمُ الَّذِينَ يَقُولُونَ لَا تُنْفِقُوا عَلَى مَنْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ ﴾ إِلَى قَوْلِهِ ﴿ لِيُخْرِجَنَّ الْأَعَزُّ مِنْهَا الْأَذَلَّ ﴾ فَأَرْسَلَ إِلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَرَأَهَا عَلَيَّ ثُمَّ قَالَ إِنَّ اللَّهَ قَدْ صَدَّقَكَ.

4901- Zeyd ibnu Erkam -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben amcam ile birlikteydim. Abdullah ibnu Ubey'i şöyle derken işittim:

-Allah Rasûlü'nün yanında bulunanların geçim masraflarını karşılamayın ki O'nun etrafında bulunanlar O'nun yanından ayrılınsınlar. Şayet Medine'ye dönersek aziz olanlar zelil olanları muhakkak oradan çıkacaktır.

Onun bu sözlerini ben amcama veya Ömer'e haber verdim. O da bunu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e bildirdi. O da beni yanına çağırdı ve ben de kendisine Abdullah ibnu Ubey'in sözlerini haber verdim. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Abdullah ibnu Ubey ve arkadaşlarına bu sözleri söyleyip söylemediklerine dair haber yolladı. Onlar da böyle bir söz söylemediklerine dair yemin ettiler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem benim sözlerimi yalanladı, onların sözlerini ise doğruladı. Bunun üzerine beni şimdiye kadar hiç olmadığı gibi bir hüznün kapladı. Ve kendimi eve kapattım.

Bu olay üzerine Allah Azze ve Celle şu âyetleri indirdi:

«Münafıklar sana gelince, “şahitlik ederiz ki sen, Allah'ın Rasûlü'sün” derler. Allah da senin kendi Rasûlü olduğunu elbette bilmektedir. Ve şuna da şahitlik etmektedir ki, münafıklar muhakkak yalancıdır-

lar. Onlar, yeminlerini bir kalkan edinmişler ve Allah'ın yolundan başkalarını da çevirmişlerdir. Onların yapmış oldukları bu şey ne kötüdür. Bu, onların önce îman, sonra da küfretmiş olmaları dolayısıyladır. Bu yüzden de kalblerinin üzeri mühürlenmiştir; artık hiçbir şey anlamazlar. Onları görünce cisimleri hoşuna gider. Söz söylerlerse sözlerini dinlersin; fakat onlar, sanki elbise giydirilmiş içi boş odun gibidirler. Her sesin, kendi aleyhlerine olduğunu zannederler. Onlar düşmandır; Bu itibarla onlardan uzak dur. Allah onları katletsin. Nasıl olup da haktan döndürülüyorlar. Onlara, “gelin, Allah'ın Rasûlü sizin için mağfiret dilesin” denildiği zaman, başlarını çevirirler. Büyüklük taslayıp yüz çevirdiklerini görürsün. Onlar için mağfiret dilesen de dilemesen de, Allah onlara asla mağfiret etmeyecektir. Allah, fâsık olan kimselere hidayet etmez. “Allah'ın Rasûlü'nün yanında bulunanlara hiçbir şey vermeyin ki dağılıp gitsinler” diyenler onlardır. Oysa göklerin ve yerin hazineleri Allah'ındır. Fakat münafiklar anlamazlar. Diyorlar ki: “Eğer Medîne'ye dönersek, şerefli olanlar, zelil olanları oradan mutlaka çıkaracaktır. Oysa şeref, Allah'a, Rasûlüne ve mü'minlere âittir; fakat münafiklar bilmezler.» (Munâfikûn: 1-8)

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana bir haberci gönderdi ve bu âyeti bana okudu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: “Ey Zeyd! Muhakkak ki Allah senin sözünü doğruladı” buyurdu.

۳- بَابُ قَوْلِهِ ﴿ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا فَطُبِعَ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ﴾

3- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Bu, onların önce îman, sonra da küfretmiş olmaları dolayısıyladır. Bu yüzden de kalblerinin üzeri mühürlenmiştir; artık hiçbir şey anlamazlar.» (Munâfikûn: 3)

٤٩٠٢ - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْحَكَمِ قَالَ سَمِعْتُ مُحَمَّدَ بْنَ كَعْبٍ الْقُرَظِيَّ قَالَ سَمِعْتُ زَيْدَ بْنَ أَرْقَمَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي ﴿لَا تُنْفِقُوا عَلَى مَنْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ﴾ وَقَالَ أَيْضًا ﴿لَئِنْ رَجَعْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ﴾ أَخْبَرْتُ بِهِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَامَنِي الْأَنْصَارُ وَخَلَفَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي مَا قَالَ ذَلِكَ فَرَجَعْتُ إِلَى الْمَنْزِلِ فَنِمْتُ فَلَدَعَانِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

فَأَتَيْتُهُ فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ قَدْ صَدَّقَكَ وَنَزَلَ ﴿هُمُ الَّذِينَ يَقُولُونَ لَا تُنْفِقُوا﴾ الْآيَةَ.
وَقَالَ ابْنُ أَبِي زَائِدَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ عَمْرِو عَنْ ابْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ زَيْدٍ عَنِ النَّبِيِّ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

4902- Zeyd ibnu Erkam -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Abdullah ibnu Ubey'i şöyle derken işittim:

-Allah Rasûlü'nün yanında bulunanların geçim masraflarını karşılamayın ki O'nun etrafında bulunanlar O'nun yanından ayrılınsınlar. Şayet Medine'ye dönersek aziz olanlar zelil olanları muhakkak oradan çıkacaktır.

Onun bu sözlerini Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e haber verdim. Bu sözümünden dolayı Ensar beni kınadı. Abdullah ibnu Ubey de böyle bir söz söylemediğine dair yemin etti. Ben de konakladığım yere gelip uyudum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem beni yanına çağırdı, ben de geldim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Allah senin sözünü doğruladı" buyurdu. Allah Azze ve Celle şu âyeti indirdi:

«Allah'ın Rasûlü'nün yanında bulunanlara hiçbir şey vermeyin ki dağılıp gitsinler diyenler onlardır.» (Munâfikûn: 7)

بَاب ﴿وَإِذَا رَأَيْتَهُمْ تُعْجِبُكَ أَجْسَامُهُمْ وَإِنْ يَقُولُوا تَسْمَعُ لِقَوْلِهِمْ كَأَلْهِمْ خُشْبٌ
مُسْتَدَّةٌ يُخْسِبُونَ كُلَّ صَيِّحَةٍ عَلَيْهِمْ هُمُ الْعَدُوُّ فَاحْذَرْهُمْ قَاتَلَهُمُ اللَّهُ أَلَىٰ يُؤْفَكُونَ﴾

Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Onları görünce cisimleri hoşuna gider. Söz söylerlerse sözlerini dinlersin; fakat onlar, sanki elbise giydirilmiş içi boş odun gibidirler. Her sesin, kendi aleyhlerine olduğunu zannederler. Onlar düşmandır; Bu itibarla onlardan uzak dur. Allah onları katletsin. Nasıl olup da haktan döndürülüyorlar.» (Munâfikûn: 4)

٤٩٠٣ - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا زُهَيْرُ بْنُ مُعَاوِيَةَ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ
قَالَ سَمِعْتُ زَيْدَ بْنَ أَرْقَمَ قَالَ خَرَجْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ
أَصَابَ النَّاسَ فِيهِ شِدَّةٌ فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي الْأَصْحَابِ لَا تُنْفِقُوا عَلَى مَنْ عِنْدَ

رَسُولِ اللَّهِ حَتَّى يَنْقُضُوا مِنْ حَوْلِهِ وَقَالَ لَنْ رَجَعْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ لِيُخْرِجَنَّ الْمَأْعَزُ مِنْهَا
الَّذِلَّ فَكَتَبْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرْتُهُ فَأَرْسَلَ إِلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي
فَسَأَلَهُ فَاجْتَهَدَ يَمِينَهُ مَا فَعَلَ قَالُوا كَذَبَ زَيْدَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
فَوَقَعَ فِي نَفْسِي مِمَّا قَالُوا شِدَّةٌ حَتَّى أُنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ تَصْدِيقِي فِي ﴿ إِذَا جَاءَكَ
الْمُنَافِقُونَ ﴾ فَدَعَاهُمْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِيَسْتَغْفِرَ لَهُمْ فَلَوْوَا رُءُوسَهُمْ
وَقَوْلُهُ ﴿ خَشَبَ مُسْتَدَّةً ﴾ قَالَ كَانُوا رِجَالًا أَجْمَلَ شَيْءٍ.

4903- Zeyd ibnu Erkam -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber bir yolculuğa çıkmıştık. Yolculuk esnasında insanlara bir şiddet, bir sıkıntı, bir açlık isabet etti. Bunun üzerine Abdullah ibnu Ubey arkadaşlarına şöyle dedi:

-Allah Rasûlü'nün yanındakilere bir yiyecek vermeyin ki O'nun yanından dağılıp gitsinler. Şayet Medine'ye dönersek şerefli olanlar zeli olanları oradan çıkaracaktır.

Onun bu sözü üzerine ben gelip Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e haber verdim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Abdullah ibnu Ubey'e birini gönderip bu sözü söyleyip söylemediğini sordu. O da böyle bir söz söylemediğine dair yemin etti. Bunun üzerine insanlar:

-Zeyd, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e yalan söyledi, dediler.

Onların söylediği bu sözden dolayı içime bir sıkıntı düştü. Bu hâl, Allah Azze ve Celle'nin «*Münafıklar sana gelince,*» âyetini indirinceye kadar devam etti. Ve bu âyetle Allah Azze ve Celle benim sözümü doğruladı. Bu âyetten sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlara Allah'tan bağışlanma dilemek için çağırdı. Onlar ise başlarını çevirdiler.

﴿ خَشَبَ مُسْتَدَّةً ﴾ O münafıklar cüsse ve yüz olarak güzel kimselerdi.

٤-بَابُ قَوْلِهِ ﴿ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ اللَّهِ لَوَّوْا رُءُوسَهُمْ

وَرَأَيْتَهُمْ يَصُدُّونَ وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ ﴾

4- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Onlara, “gelin, Allah'ın Rasûlü sizin için mağfiret dilesin” de-

nildiği zaman, başlarını çevirirler. Büyüklük taslayıp yüz çevirdiklerini görürsün.» (Munâfikûn: 5)

حَرَّكُوا اسْتَهْزَؤُوا بِالنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَيَقْرَأُ بِالْتَّخْفِيفِ مِنْ لَوَيْتُ.

“herrekû” O münafıklar, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile alay ettiler.

٤٩٠٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ قَالَ كُنْتُ مَعَ عَمِّي فَسَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ أَبِي اِبْنِ سَلُولَ يَقُولُ لَا تُنْفِقُوا عَلَى مَنْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ حَتَّى يَنْقُضُوا وَلَكِنْ رَجِعْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ لِيُخْرِجَنَّ الْأَعَزُّ مِنْهَا الْأَذَلَّ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لِعَمِّي فَذَكَرَ عَمِّي لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَعَانِي فَحَدَّثْتُهُ فَأَرْسَلَ إِلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي وَأَصْحَابِهِ فَحَلَفُوا مَا قَالُوا وَكَذَّبَنِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَصَدَّقَهُمْ فَأَصَابَنِي غَمٌّ لَمْ يُصْنِنِي مِثْلُهُ قَطُّ فَجَلَسْتُ فِي بَيْتِي وَقَالَ عَمِّي مَا أَرَدْتُ إِلَّا أَنْ كَذَّبَكَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَقَّتَكَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى ﴿إِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ قَالُوا لَشَهِدْ إِنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ﴾ وَأَرْسَلَ إِلَيَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَرَأَهَا وَقَالَ إِنَّ اللَّهَ قَدْ صَدَّقَكَ.

4904- Zeyd ibnu Erkam -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben amcam ile birlikteydim. Abdullah ibnu Ubey’i şöyle derken işittim:

-Allah Rasûlü’nün yanında bulunanların geçim masraflarını karşılamayın ki O’nun etrafında bulunanlar O’nun yanından ayrılınsınlar. Şayet Medine’ye dönersek aziz olanlar zelil olanları muhakkak oradan çıkaracaktır.

Onun bu sözlerini ben amcama haber verdim. O da bunu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem’e bildirdi. O da beni yanına çağırdı ve ben de kendisine Abdullah ibnu Ubey’in sözlerini haber verdim. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Abdullah ibnu Ubey ve arkadaşlarına bu sözleri söyleyip söylemediklerine dair haber yolladı. Onlar da böyle bir söz söylemediklerine dair yemin ettiler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem benim sözlerimi yalanladı, onların sözlerini ise

doğruladı. Bunun üzerine beni şimdiye kadar hiç olmadığı gibi bir hüznün kapladı. Ve kendimi eve kapattım. Amcam bana dedi ki:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi kızdırmana neden ne idi? Neden O'nu öfkелendirdin ki?

Bu olay üzerine Allah Azze ve Celle «*Münafıklar sana gelince, "şahitlik ederiz ki sen, Allah'ın Rasûlü'sün" derler*» âyetini indirdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana bir haberci gönderdi ve bu âyeti bana okudu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Ey Zeyd! Muhakkak ki Allah senin sözünü doğruladı" buyurdu.

•-بَابُ قَوْلِهِ ﴿سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ أَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ لَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ﴾

5- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Onlar için mağfiret dilesen de dilemesen de, Allah onlara asla mağfiret etmeyecektir. Allah, fâsık olan kimselere hidayet etmez.» (Munâfikûn: 6)

٤٩٠٥ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ عَمَرُو سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كُنَّا فِي غَزَاةٍ قَالَ سُفْيَانُ مَرَّةً فِي جَيْشٍ فَكَسَعَ رَجُلٌ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ رَجُلًا مِنَ الْأَنْصَارِ فَقَالَ الْأَنْصَارِيُّ يَا لِلْأَنْصَارِ وَقَالَ الْمُهَاجِرِيُّ يَا لِلْمُهَاجِرِينَ فَسَمِعَ ذَلِكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَا بَالُ دَعْوَى الْجَاهِلِيَّةِ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ كَسَعَ رَجُلٌ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ رَجُلًا مِنَ الْأَنْصَارِ فَقَالَ دَعُوهَا فَإِنَّهَا مُنْتَنَةٌ فَسَمِعَ بِذَلِكَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي قَالَ فَعَلُوهَا أَمَا وَاللَّهِ لَئِنْ رَجَعْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ لَيُخْرِجَنَّ الْأَعَزُّ مِنْهَا الْأَذَلَّ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَامَ عَمْرُو فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ دَعْنِي أَضْرِبَ عُنُقَ هَذَا الْمُنَافِقِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَعُهُ لَا يَتَحَدَّثُ النَّاسُ أَنَّ مُحَمَّدًا يَقْتُلُ أَصْحَابَهُ وَكَانَتْ الْأَنْصَارُ أَكْثَرَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ حِينَ قَدِمُوا الْمَدِينَةَ ثُمَّ إِنَّ الْمُهَاجِرِينَ كَثُرُوا بَعْدُ. قَالَ سُفْيَانُ فَحَفِظْتُهُ مِنْ عَمْرُو قَالَ عَمْرُو سَمِعْتُ جَابِرًا كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

4905- Abdullah ibnu Câbir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bizler bir savaşta, bir ordunun içinde idik. Bu Muhacirler'den biri Ensâr'dan birinin kalçasına vurdu. Bunun üzerine Ensar'dan olan adam:

-Ey Ensar topluluğu yardım edin! diye bağırdı. O bu şekilde bağırınca Muhacir de:

-Ey Muhacirler yardım edin! diye bağırdı. O ikisinin bu şekilde bağırıp kavimlerini yardıma çağırdıklarını duyan Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“Bu cahiliye işi de neyin nesidir?” buyurdu. Onlar dediler ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Muhacirler'den bir kimse, Ensar'dan birinin kalçasına ayağının ucuyla vurdu.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“Bunu terk edin. Zira bu çirkin bir şeydir” buyurdu. Akabinde bunu Abdullah ibnu Ubey işitti ve şöyle dedi:

-Bunları yaptılar mı? Vallahi şayet Medine'ye dönersek şerefli olanlar zelil olanları oradan çıkaracaktır.

Onun bu sözleri Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e ulaştı. Ömer ayağa kalktı ve:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Beni bırak da şu münafiğin boynunu vurayım, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ise şöyle buyurdu:

-“Onu bırak ey Ömer! Sonra insanlar Muhammed ashabını öldürüyor, demesinler.

O esnada Ensar, Medine'ye gelen Muhacirlerden sayıca daha fazlaydı. Sonra ise Muhacirlerin sayısı Ensar'dan daha fazla oldu.

٦-بَابُ قَوْلِهِ ﴿ هُمُ الَّذِينَ يَقُولُونَ لَا تُنْفِقُوا عَلَىٰ مَنْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ حَتَّىٰ يَنْفَضُوا وَلِلَّهِ خَزَائِنُ السَّمَوَاتِ وَالأَرْضِ وَلَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَفْقَهُونَ ﴾ يَنْفَضُوا يَتَفَرَّقُوا

6- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Allah'ın Rasûlü'nün yanında bulunanlara hiçbir şey vermeyin ki dağılıp gitsinler” diyenler onlardır. Oysa göklerin ve yerin hazineleri Allah'ındır. Fakat münafıklar anlamazlar.» (Munâfikûn: 7)

“yenfezzû” Dağılıp giderler.

٤٩٠٦ - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ
بْنِ عُقْبَةَ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْفَضْلِ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ
مَالِكٍ يَقُولُ حَزَلْتُ عَلَى مَنْ أَصِيبَ بِالْحَرَّةِ فَكَتَبَ إِلَيَّ زَيْدُ بْنُ أَرْقَمَ وَبَلَغَهُ شِدَّةُ
حُزْنِي يَذْكُرُ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْأَنْصَارِ
وَلِأَتْبَاءِ الْأَنْصَارِ وَهَكَذَا ابْنُ الْفَضْلِ فِي أَتْبَاءِ أَتْبَاءِ الْأَنْصَارِ فَسَأَلَ أَنَسًا بَعْضُ مَنْ كَانَ
عِنْدَهُ فَقَالَ هُوَ الَّذِي يَقُولُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَذَا الَّذِي أَوْفَى اللَّهُ
لَهُ بِأُذُنِهِ.

4906- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Basra'da iken Harre olayında musîbete uğrayanlara çok üzül-
müştüm. Bu üzüldüğüm haberi Zeyd ibnu Erkam'a ulaşınca bana bir
mektup yazdı. Mektubunda şöyle diyordu:

-Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu
işitim: “Allah'ım! Sen Ensar'ı ve Ensar'ın çocuklarını bağışla.”

Hadisi rivayet eden İbnu Fadl, Ensar'ın torunları hakkında Allah
Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in dua edip etmediği hakkında şüphe
etmiştir. Enes ibnu Mâlik'in yanında bulunanların bazısı Enes'ten, Zeyd
ibnu Erkam'ın kim olduğunu sordular. O da: Bu mektûp sahibi o kimse-
dir ki, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem “İşte bu, kulağı sebebiyle
Allah'ın kendisine vefa verdiği kimsedir” buyururdu.

٧-بَابُ قَوْلِهِ ﴿يَقُولُونَ لَئِنْ رَجَعْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ لَيُخْرِجَنَّ الْأَعَزُّ مِنْهَا الْأَذَلَّ

وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَلَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ﴾

7- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Diyorlar ki: Eğer Medîne'ye dönersek, şerefli olanlar, zelil olan-
ları oradan mutlaka çıkaracaktır. Oysa şeref, Allah'a, Rasûlüne ve
mü'minlere aittir; fakat münâfıklar bilmezler.» (Munâfikûn: 8)

٤٩٠٧ - حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَفِظْنَاهُ مِنْ عُمَرُ بْنُ دِينَارٍ قَالَ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ كُنَّا فِي غَزَاةٍ فَكَسَعَ رَجُلٌ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ رَجُلًا مِنَ الْأَنْصَارِ فَقَالَ الْأَنْصَارِيُّ يَا لِلْأَنْصَارِ وَقَالَ الْمُهَاجِرِيُّ يَا لِلْمُهَاجِرِينَ فَسَمِعَهَا اللَّهُ رَسُولُهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَا هَذَا فَقَالُوا كَسَعَ رَجُلٌ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ رَجُلًا مِنَ الْأَنْصَارِ فَقَالَ الْأَنْصَارِيُّ يَا لِلْأَنْصَارِ وَقَالَ الْمُهَاجِرِيُّ يَا لِلْمُهَاجِرِينَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَعُوهَا فَإِلَيْهَا مُنْتَهَى قَالَ جَابِرٌ وَكَانَتْ الْأَنْصَارُ حِينَ قَدِمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَكْثَرُ ثُمَّ كَثُرَ الْمُهَاجِرُونَ بَعْدَ فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي أَوْقَدٍ فَعَلُوا وَاللَّهِ لَئِنْ رَجَعْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ لَيُخْرِجَنَّ الْأَعَزُّ مِنْهَا الْأَذَلَّ فَقَالَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ دَعْنِي يَا رَسُولَ اللَّهِ أَضْرِبُ عَنْقَ هَذَا الْمُنَافِقِ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَعْنِي لَا يَتَحَدَّثُ النَّاسُ أَنَّ مُحَمَّدًا يَقْتُلُ أَصْحَابَهُ.

4907- Abdullah ibnu Câbir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bizler bir savaşta idik. Bu Muhâcirler'den biri Ensâr'dan birinin kalçasına vurdu. Bunun üzerine Ensar'dan olan adam:

-Ey Ensar topluluğu yardım edin! diye bağırdı. O bu şekilde bağı-
rınca Muhacir de:

-Ey Muhacirler yardım edin! diye bağırdı. O ikisinin bu şekilde ba-
ğırp kavimlerini yardıma çağırdıklarını duyan Allah Rasûlü sallallahu
aleyhi ve sellem:

-“Bu cahiliye işi de neyin nesidir?” buyurdu. Onlar dediler ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Muhâcirler'den bir kimse, Ensâr'dan birinin
kalçasına ayağının ucuyla vurdu.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“Bunu terk edin. Zira bu çirkin bir şeydir” buyurdu.

O esnada Ensar, Medine'ye gelen Muhacirlerden sayıca daha faz-
laydı. Sonra ise Muhacirlerin sayısı Ensar'dan daha fazla oldu.

Akabinde bunu Abdullah ibnu Ubey işitti ve şöyle dedi:

-Bunları yaptılar mı? Vallahi şayet Medine'ye dönersek şerefli olanlar zelil olanları oradan çıkaracaktır.

Onun bu sözlerine karşı Ömer şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Beni bırak da şu münafığın boynunu vurayım, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ise şöyle buyurdu:

-"Onu bırak ey Ömer! Sonra insanlar Muhammed ashabını öldürüyor, demesinler.

٦٤-سُورَةُ التَّغَابُنِ

64- Teğâbun Sûresi

وَقَالَ غُلَقْمَةُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ﴿وَمَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ يَهْدِ قَلْبُهُ﴾ هُوَ الَّذِي إِذَا أَصَابَتْهُ مُصِيبَةٌ رَضِيَ وَعَرَفَ أَنَّهَا مِنَ اللَّهِ وَقَالَ مُجَاهِدٌ التَّغَابُنُ غَبْنُ أَهْلِ الْجَنَّةِ أَهْلِ النَّارِ.

Abdullah ibnu Mesud şöyle dedi: «*Kim Allah'a iman ederse, Allah da onun kalbine hidayet verir.*» (Teğâbun: 11) O, öyle bir kimsedir ki, başına bir musîbet, bir belâ geldiğinde ondan razı olur ve o musîbetin Allah'tan olduğunu bilir.

Mucâhid şöyle dedi: "*en-neğabuhu*" (Teğâbun: 9) Cennet ehlinin cehennem ehlini aldatmasıdır. Yani, cennet ehli, cennete karşılık İslâm'a girdiler ve kazandılar. Cehennem ehli ise İslâm'a girmekten kaçındılar ve zarara uğradılar.

٦٥-سُورَةُ الطَّلَاقِ

65- Talâk Sûresi

وَقَالَ مُجَاهِدٌ ﴿إِنْ ارْتَبْتُمْ﴾ إِنْ لَمْ تَعْلَمُوا أَتَحِيضُ أَمْ لَا تَحِيضُ فَاللَّائِي قَعَدْنَ عَنِ الْمَحِيضِ وَاللَّائِي لَمْ يَحِضْنَ بَعْدَ فَعِدَّتِهِنَّ ثَلَاثَةَ أَشْهُرٍ ﴿وَبَالَ أَمْرَهَا﴾ جَزَاءُ أَمْرَهَا.

Mucahid şöyle dedi: "*in ertebtüm*" (Talâk: 4) Şayet hayız oluyor

mu, veyâhut olmuyor mu, bilmezseniz. Hayızdan kesilen kadınlarla henüz hayız olmamış kadınlara gelince, bunların iddetleri üç aydır. “*vebale emriha*” (Talâk: 9) İşinin cezası.

١-بَاب

1- Bâb

٤٩٠٨ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي سَالِمٌ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ أَنَّهُ طَلَّقَ امْرَأَتَهُ وَهِيَ حَائِضٌ فَذَكَرَ عُمَرُ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَغَيَّظَ فِيهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ قَالَ لِيرَاجِعْهَا ثُمَّ يُمْسِكُهَا حَتَّى تَطْهَرَ ثُمَّ تَحِيضَ فَتَطْهَرَ فَإِنْ بَدَأَ لَهُ أَنْ يُطَلِّقَهَا فَلْيُطَلِّقْهَا طَاهِرًا قَبْلَ أَنْ يَمْسُهَا فَبِتِلْكَ الْعِدَّةُ كَمَا أَمَرَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ.

4908- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Kendisi, hanımı hayızlı iken hanımını boşadı. Ömer bunu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e haber verdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem O'nun yaptığı bu işten dolayı öfkelenildi sonra da şöyle buyurdu:

“Abdullah hanımını geri döndürsün. Sonra kadın temizlenip tekrar âdetini görünceye, sonra tekrar temizleninceye kadar onu yanında tutsun. İkinci âdetinden temizlendikten sonra hanımını boşamak isterse hanımıyla cinsi münasebet yapmadan temiz hâlinde iken boşasın. İşte Allah Azze ve Celle'nin emrettiği iddet budur.” (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5251, 5252, 5253, 5258, 5264, 5332, 7160)

٢-بَاب ﴿ وَأُولَاتُ الْأَحْمَالِ أَجَلُهُنَّ أَنْ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مِنْ أَمْرِهِ يُسْرًا ﴾ وَأُولَاتُ الْأَحْمَالِ وَاحِدَهَا ذَاتُ حَمْلٍ.

2- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Hamile kadınların bekleme süreleri ise, yüklerini bırakıncaya kadardır. Kim Allah'tan korkarsa, Allah da ona işinde bir kolaylık ih-

san eder.» (Talâk: 4)

٤٩٠٩ - حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ يَحْيَى قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى ابْنِ عَبَّاسٍ وَأَبُو هُرَيْرَةَ جَالِسٌ عِنْدَهُ فَقَالَ أَفْتِي لِي امْرَأَةً وَلَدَتْ بَعْدَ زَوْجِهَا بِأَرْبَعِينَ لَيْلَةً فَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ آخِرُ الْأَجَلَيْنِ قُلْتُ أَنَا ﴿ وَأُولَاتُ الْأَحْمَالِ أَجَلُهُنَّ أَنْ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ ﴾ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ أَنَا مَعَ ابْنِ أَخِي يَعْنِي أَبَا سَلَمَةَ فَأَرْسَلَ ابْنُ عَبَّاسٍ غُلَامَهُ كُرَيْبًا إِلَى أُمِّ سَلَمَةَ يَسْأَلُهَا فَقَالَتْ قُتِلَ زَوْجُ سَيِّعَةِ الْأَسْلَمِيَّةِ وَهِيَ حُبْلَى فَوَضَعَتْ بَعْدَ مَوْتِهِ بِأَرْبَعِينَ لَيْلَةً فَخُطِبَتْ فَأَلْكَحَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَ أَبُو السَّائِبِ لِيَمَنْ خُطِبَهَا

4909- Ebu Seleme -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

İbnu Abbâs'a bir adam geldi. O esnada Ebu Hureyre de yanında oturuyordu. O adam İbnu Abbâs'a:

-Kocasından kırk gün sonra doğuran bir kadın hakkında bana fetva ver, dedi.

İbnu Abbâs şöyle dedi:

-Bundan önce şayet çocuğu doğurmuş ise dört ay on gün bekler. Doğurmamış ise çocuğu doğurana kadar bekler.

Ebu Seleme dedi ki: Ben de «*Hamile kadınların bekleme süreleri ise, yüklerin bırakıncaya kadardır*» (Talâk: 4) âyetini söyledim.

Ebu Hureyre de şöyle dedi:

-Ben bu konuda kardeşimin oğlu Ebu Seleme ile beraberim.

Bunun üzerine İbnu Abbâs, hizmetçisi Kureyb'i, Ümmü Seleme'ye gönderip meseleyi ona sordurdu. Ümmü Seleme şöyle dedi:

-Subey'a Eslemiyye hamile iken kocası öldürüldü. Subey'a, kocasının ölümünden kırk gün sonra çocuğunu doğurdu. Bunun ardından Subey'a ile evlenmek isteyenler oldu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de onu evlendirdi. Ebu Senâbil de onunla evlenmek isteyenlerden biriydi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 5318)

٤٩١٠ - وَقَالَ سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ وَأَبُو الثُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ
 أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدٍ قَالَ كُنْتُ فِي حَلَقَةٍ فِيهَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي لَيْلَى وَكَانَ أَصْحَابُهُ
 يُعْظَمُونَهُ فَذَكَرُوا لَهُ فَذَكَرَ آخِرَ الْأَجَلَيْنِ فَحَدَّثْتُ بِحَدِيثِ سَبِيْعَةَ بِنْتِ الْحَارِثِ عَنْ
 عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ قَالَ فَضَمُّرٌ لِي بَعْضُ أَصْحَابِهِ قَالَ مُحَمَّدٌ فَقَطَنْتُ لَهُ فَقُلْتُ إِيَّيْ إِذَا
 لَجَرِيءٌ إِنْ كَذَبْتُ عَلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ وَهُوَ فِي نَاحِيَةِ الْكُوفَةِ فَاسْتَحْيَا وَقَالَ
 لَكِنْ عَمَّهُ لَمْ يَقُلْ ذَاكَ فَلَقِيْتُ أَبَا عَطِيَّةَ مَالِكَ بْنَ عَامِرٍ فَسَأَلْتُهُ فَلَذَهَبَ يُحَدِّثُنِي
 حَدِيثَ سَبِيْعَةَ فَقُلْتُ هَلْ سَمِعْتَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ فِيهَا شَيْئًا فَقَالَ كُنَّا عِنْدَ عَبْدِ اللَّهِ
 فَقَالَ أَتَجْعَلُونَ عَلَيْهَا التَّغْلِيظَ وَلَا تَجْعَلُونَ عَلَيْهَا الرُّخْصَةَ لَنَزَلَتْ سُورَةُ النَّسَاءِ
 الْقُصْرَى بَعْدَ الطُّوْلِ ﴿ وَأَوَّلَاتُ الْأَحْمَالِ أَجْلُهُنَّ أَنْ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ ﴾.

4910- Muhammed ibnu Sîrîn -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

İçlerinde Abdurrahman ibnu Ebu Leyla'nın bulunduğu bir ilim hal-
 kasında idim. Kavmi onu sevip sayardı. İbnu Ebu Leylâ, kocası ölen ka-
 dının iddeti hakkında: İki müddetin en uzağıdır, dedi. Yani, bundan önce
 şayet çocuğu doğurmuş ise dört ay on gün bekler. Doğurmamış ise çocu-
 ğu doğurana kadar bekler. Bunun üzerine ben Subey'a bintu Hâris'in ha-
 dîsini, Abdullah ibnu Utbe'den senediyle tahdîse başladım. Onun arka-
 daşlarının bâzısı beni susturmak için dudağını ısırp işaret etti. Muham-
 med ibnu Sîrîn dedi ki: Ben onun bu görüşü inkâr ettiğini anladım. Bunun
 üzerine ben de ona: Eğer ben Abdullah ibnu Utbe Kûfe'nin bir nahiyesinde
 bulunurken onun üzerine yalan söylemiş isem, o takdirde ben çok cür-
 retli bir kimseyimdir, dedim. O da bana karşı inkâr işareti yaptığından
 utandı. İbnu Ebu Leylâ: Lâkin amcası İbnu Mesud bunu söylemedi, dedi.
 İbnu Sîrîn dedi ki: Ben bundan sonra Ebu Atıyye Mâlik ibnu Âmir'e ka-
 vuştum da ona bu hadîsi tesbît etmek için sordum. Mâlik, bu Subey'a ha-
 dîsini Abdullah ibnu Utbe'nin Subey'a'dan tahdîs ettiği gibi bana tahdîs
 etmeye koyuldu. Bunun ardından ben Mâlik ibnu Âmir'e: Sen Abdullah
 ibnu Mesud'dan bu konuda bir şey işittin mi? diye sordum. O şöyle dedi:
 Biz Abdullah ibnu Mesud'un yanında idik. O: Sizler kadın üzerine ruhsat
 yapmıyor da onun aleyhine müddetin uzununu mu tatbik ediyorsunuz?
 Kısa o'lan Nisa Suresi en uzun olandan sonra inmiştir: «*Hamile kadınla-
 rın bekleme süreleri ise, yüklerini bırakıncaya kadardır.*» (Talâk: 4)

٦٦- سُورَةُ التَّحْرِيمِ
66- Tahrîm Sûresi

١- بَاب ﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ لِمَ تُحَرِّمُ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكَ تَبْتَغِي مَرْضَاةَ أَزْوَاجِكَ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾

1- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Ey Peygamber! Allah'ın sana helâl kıldığı şeyi kendine niçin haram kılıyorsun? Bununla, eşlerini hoşnut mu etmek istiyorsun? Allah, çok bağışlayıcıdır; çok merhametlidir.» (Tahrîm: 1)⁸

٤٩١١ - حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ فَضَالَةَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ ابْنِ حَكِيمٍ هُوَ يَغْلَى بْنُ حَكِيمٍ الثَّقَفِيُّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ أَنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ فِي الْحَرَامِ يُكْفَرُ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ ﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ إِسْوَةٌ حَسَنَةٌ﴾.

4911- İbnu Abbâs -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir adam hanımına: Sen bana haramsın, derse yemin kefareti verir.
«Sizin için Allah'ın Rasûlü'nde güzel bir örnek vardır.» (Ahzâb: 21)

٤٩١٢ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ بْنُ يُوسُفَ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ عُبَيْدِ بْنِ عُمَيْرٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَشْرَبُ عَسَلًا عِنْدَ زَيْنَبَ بِنْتِ جَحْشٍ وَيَمْكُثُ عِنْدَهَا فَوَاطَيْتُ أُنَا وَحَفْصَةَ عَلَى أَيْتَانَا دَخَلَ عَلَيْهَا فَلْتَقُلْ لَهُ أَكَلْتَ مَغَافِيرَ إِيَّيْ أَجِدُ مِنْكَ رِيحَ مَغَافِيرَ قَالَ لَا وَلَكِنِّي كُنْتُ أَشْرَبُ عَسَلًا عِنْدَ زَيْنَبَ بِنْتِ جَحْشٍ فَلَنْ أَعُودَ لَهُ وَقَدْ خَلَفْتُ لَا تُخْبِرِي بِذَلِكَ أَحَدًا.

4912- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

8 Ayet-i kerimde zikredilen ve Resulullah'ın, kendisine haram kıldığı beyan edilen şeyden maksat, bal şerbetidir.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Zeyneb bintu Cahş'ın yanında bal şerbeti içerdi ve onun yanında çok kalırdı. Bunun üzerine ben ve Hafsa, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yanımıza geldiğinde "Sen meğâfir⁹ mi yedin? Ben sende meğâfir kokusu buluyorum" desin diye söz birliği yaptık.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem geldiğinde Hafsa bu sözü söyledi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-“Hayır, ben meğâfir yemedim. Ancak ben Zeyneb bintu Cahş'ın yanında bal şerbeti içmiştim. Artık bir daha onu içmem. Bunun için yemin de ettim. Bunu bir başkasına haber verme.” (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5216, 5267, 5268, 5431, 5559, 5614, 5682, 6691, 6972)

۲-بَابُ ﴿تَبَتُّعِي مَرْضَاةَ أَزْوَاجِكَ قَدْ فَرَضَ اللَّهُ لَكُمْ تَحِلَّةَ أَيْمَانِكُمْ وَاللَّهُ مَوْلَاكُمْ وَهُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ﴾

2- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Ey Peygamber! Allah'ın sana helâl kıldığı şeyi kendine niçin haram kılıyorsun? Bununla, eşlerini hoşnut mu etmek istiyorsun? Allah, çok bağışlayıcıdır; çok merhametlidir. Allah, yeminlerinizin keffaretle çözülmesini size meşru kılmıştır. Allah, sizin Mevla'nızdır. O, her şeyi hakkıyla bilendir; hikmet sahibidir.» (Âyet: 1-2)

٤٩١٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ عَنْ يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ بْنِ حُنَيْنٍ أَنَّهُ سَمِعَ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يُحَدِّثُ أَنَّهُ قَالَ مَكَفَّتُ سَنَةً أُرِيدُ أَنْ أَسْأَلَ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ عَنْ آيَةٍ فَمَا أَسْتَطِيعُ أَنْ أَسْأَلَ هَيْبَةَ لَهُ حَتَّى خَرَجَ حَاجًّا فَخَرَجْتُ مَعَهُ فَلَمَّا رَجَعْنَا وَكُنَّا بِيَعُضِ الطَّرِيقِ عَدَلُ إِلَى الْأَرَاكِ لِحَاجَّةٍ لَهُ قَالَ فَوَقَفْتُ لَهُ حَتَّى فَرَّغْتُ ثُمَّ سَرْتُ مَعَهُ فَقُلْتُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ مِنَ اللَّذَانِ نَظَاهَرْتَا عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ أَزْوَاجِهِ فَقَالَ تِلْكَ حَفْصَةُ وَعَائِشَةُ قَالَ فَقُلْتُ وَاللَّهِ إِنْ كُنْتُ لَأُرِيدُ أَنْ أَسْأَلَكَ عَنْ هَذَا مِنْذُ سَنَةٍ فَمَا أَسْتَطِيعُ هَيْبَةَ لَكَ

9 Meşe ağacından çıkan şıradır ki, çok kötü kokusu vardır.

النزل وقسم لهن ما قسم قال فبيتا أنا في أمر أئامره إذ قالت امرأتي لو صنعت
كذا وكذا قال فقلت لها ما لك ولما ها هنا ولهم تكلفك في أمر أريدك فقالت لي
عجبا لك يا ابن الخطاب ما تريد أن تراجع ألت وإن انتك لتراجع رسول الله
صلى الله عليه وسلم حتى يظل يومه غضبان فقام عمر فأخذ رداءه مكانه حتى
دخل على حفصة فقال لها يا بنية إلك لتراجعين رسول الله صلى الله عليه وسلم
حتى يظل يومه غضبان فقالت حفصة والله إنا لتراجعنه فقلت تعلمين ألي أحذرك
غفوة الله وغضب رسوله صلى الله عليه وسلم يا بنية لا يفرئك هذه التي أعجبها
حسنتها حب رسول الله صلى الله عليه وسلم إياها يريد عائشة قال ثم خرجت
حتى دخلت على أم سلمة لقرايتي منها فكلمتها فقالت أم سلمة عجبا لك يا ابن
الخطاب دخلت في كل شيء حتى تبقي أن تدخل بين رسول الله صلى الله عليه
وسلم وأزواجه فأخذني والله أخذا كسرني عن بعض ما كنت أجد فخرجت من
عندها وكان لي صاحب من الأنصار إذا غبت أئاني بالخبر وإذا غاب كنت أنا
آتيه بالخبر ونحن نتخوف ملكا من ملوك غسان ذكر لنا أنه يريد أن يسير إلينا
فقد امتلأت صدورنا منه فإذا صاحبي الأنصاري يدق الباب فقال افتح افتح فقلت
جاء الغساني فقال بل أشد من ذلك اعتزل رسول الله صلى الله عليه وسلم
أزواجه فقلت رغم ألف حفصة وعائشة فأخذت نوبي فأخرجت حتى جئت فإذا
رسول الله صلى الله عليه وسلم في مشربة له يرقى عليها بعجلة وعلام لرسول
الله صلى الله عليه وسلم أسود على رأس الدرجة فقلت له قل هذا عمر بن

رَجُلَيْهِ قَرَضًا مَصْبُوبًا وَعِنْدَ رَأْسِهِ أَهْبٌ مُعَلَّقَةٌ فَرَأَيْتُ أَثَرَ الْحَصِيرِ فِي جَنْبِهِ فَبَكَيْتُ
قَالَ مَا يُنْكِيكَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ كِسْرَى وَقَيْصَرَ فِيمَا هُمَا فِيهِ وَأَنْتَ رَسُولُ
اللَّهِ فَقَالَ أَمَا تَرْضَى أَنْ تَكُونَ لَهُمُ الدُّنْيَا وَلَنَا الْآخِرَةُ.

4913- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun-
şöyle dedi:

Bir âyetin manasını Ömer ibnul-Hattâb'a sormak istiyordum. O'nun heybetinden korktuğum için bir sene ona bunu sormadım. Ömer hac için yola çıktığında ben de O'nunla birlikte çıktım. Hac dönüşünde yolda iken Ömer bir ihtiyacı için erak ağaçlarının olduğu yere doğru gitti. Ben de O ihtiyacını giderene kadar bekledim. Sonra O'nunla beraber yürümeye başladım. Kendisine dedim ki:

-Ey mü'minlerin emîri! Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in kadınlarından Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e karşı O'nun sırnı ifşada ve kıskançlıkta yardımlaşan o iki kadın kimdir?

Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

-O ikisi Hafsa ve Âişe'dir.

-Vallahi bir seneden beri bunu sana sormak istiyordum. Ancak sana olan saygıyla karışık korkumdan dolayı soramıyordum.

Ömer dedi ki:

-Bundan sonra böyle yapma! Şayet o konuda benim bir ilmim olduğumu, benim o konuyu bildiğimi sanıyorsan onu bana sor. Benim de o konuda bir ilmim varsa onu sana haber veririm. Vallahi bizler cahiliye döneminde kadınlarımızı işlerimizde bir söz sahibi saymazdık. Tâki Allah Azze ve Celle kadınlar hakkında ki âyetleri indirinceye kadar. Ben, bir meselede kendi kendime istişare ediyor, o konuda düşünürken karım bana: "Şöyle şöyle yapsan" dedi. Ben de ona: "Benim yapmayı istediğim bu işimde seni ilgilendiren nedir?" dedim. O da bana: "Hayret ederim sana, ey Hattaboğlu! Sen kendine karşı söz söylenilmesini istemiyorsun. Hâlbuki senin kızın Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e karşı söz söylüyor da Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bundan dolayı o gününü öfkeli geçiriyor.

Hanımının bu sözleri üzerine Ömer oturduğu yerden kalktı ve ridasını alarak kızı Hafsa'nın yanına gitti. Ona şöyle dedi:

-Ey kızım! Sen Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem karşı söz söylüyor, öyle ki Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bunun yüzünden o gününü öfkeli geçiriyormuş, öyle mi? Hafsa da şöyle dedi:

-Vallahi bizler Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in hanımları olarak O'na hepimiz söz söylüyoruz.

-Sen biliyorsun ki, ben seni daima Allah'ın cezalandırmasından ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in öfkesinden sakındırıyorum. Ey kızım! Sakın Aişe'nin güzelliği ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in ona olan sevgisi seni aldatmasın.

Sonra çıktım, akrabam olduğu için Ümmü Seleme'nin yanına girdim ve ona kızım ile konuştuklarımızı haber verdim. Bunun üzerine Ümmü Seleme şöyle dedi:

-Hayret sana ey Hattâb'ın oğlu! Her işe karıştın şimdi de Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile hanımları arasındaki işe mi karışıyorsun?

Onun söylediği bu söz beni çok etkiledi, öyle ki, ona gelene kadar ki taşıdığım duygularım kayboldu. Benim Ensar'dan bir arkadaşım vardı. Tarlada beraber çalışırdık. Medine'ye Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına o indiği zaman bana Medine'de olup bitenlerin ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in haberlerini o getirir, ben Medine'ye indiğim zaman haberleri ben getirirdim. Biz o günlerde Ğassân krallarının yapabileceği bir saldırıdan dolayı endişe duyuyorduk. Onun bizim üzerimize saldırmak için yola çıkacağı haberi verilmişti. Bizim de zihinlerimiz bununla meşgul olmaya başlamıştı. Birden arkadaşım evimin kapısını çalmaya başladı ve heyecanlı bir şekilde "aç aç" diyordu. Ben de endişeli bir şekilde: Ğassân'ın ordusu mu geldi? dedim. O da: hayır, durum bundan daha vahim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hanımlarından ayrı bir eve çekildi. Ben de: Hafsa ve Aişe'nin burunları yerde sürtünsün, dedim. Evimden dışarı çıkmak için elbisemi aldım ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına geldim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem basamakları olan yüksekçe bir odaya yerleşmiş, odanın basamağında da zenci hizmetçisi duruyordu. Ben hizmetçisine: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Ömer geldi, senin yanına girmek için izin istiyor de, dedim. Bana girmem için izin verildi. Uşağa: Söyle, bu Ömer ibnul-Hattab'dır, dedim. Nihayet bana izin verildi. Ömer dedi ki: Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e bu söylediğim sözleri anlattım. Ümmü Seleme'nin sözünü zikrettiğimde Allah Rasûlü sallallahu

aleyhi ve sellem tebessüm etti. O bir hasır üzerinde bulunuyordu. Kendisiyle hasır arasında hiçbir şey yoktu. Başının altında içi lif dolu bir meşin yastık vardı. Ayaklarının yanında dökülmüş biraz karaz*, baş ucunda da asılı bir deri parçası vardı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in böğründe hasırın izlerini gördüm de ağladım. O: "Seni ağlatan nedir? buyurdu. Ben de: Ey Allah'ın Rasûlü, Kistrâ ve Kayser yumuşak döşek içindeler. Sen ise Allah'ın Rasûlü'sün ve sen buna daha lâyıksın, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Dünyânın onların, âhiretin ise bizim olmasına razı olmaz mısın?"

۳-بَاب ﴿وَإِذْ أَسْرَ النَّبِيُّ إِلَىٰ بَعْضِ أَزْوَاجِهِ حَدِيثًا فَلَمَّا ثَبَّتَ بِهِ وَأَظْهَرَ اللَّهُ عَلَيْهِ عَرَفَ بَعْضَهُ وَأَعْرَضَ عَنْ بَعْضٍ فَلَمَّا ثَبَّتَ بِهَا بِهِ قَالَتْ مَنْ أَلْبَاكَ هَذَا قَالَ ثَبَّتَنِي الْعَلِيمُ الْخَبِيرُ﴾ فِيهِ عَائِشَةُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

3- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Peygamber, eşlerinden birine gizli bir söz söylemişti; o da, o sözü diğer bir eşine haber vermiş; Allah da bunu Peygambere açıklamışca, o bunun bir kısmını bildirmiş, bir kısmını da bildirmekten vazgeçmişti. Peygamber bunu eşine haber verince, eşi de "bunu sana kim haber verdi?" demiş, Peygamber de "her şeyi hakkıyla bilen, her şeyden haberdar olan Allah haber verdi" demişti.» (Tahrîm: 3)

Bu bâbta Âişe'nin Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den olan hadisi vardır.

٤٩١٤ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا يَحْيَىٰ بْنُ سَعِيدٍ قَالَ سَمِعْتُ عُبَيْدَ بْنَ حُنَيْنٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ أَرَدْتُ أَنْ أَسْأَلَ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَقُلْتُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ مِنَ الْمَرْأَتَانِ اللَّتَانِ تَظَاهَرَتَا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمَا أَلَمَمْتُ كَلَامِي حَتَّى قَالَ عَائِشَةُ وَحَفْصَةُ.

4914- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun şöyle dedi:

* Karaz: Akasya ağacının meyvesidir.

Ben Ömer'e soru sormak istedim ve şöyle dedim:

-Ey mü'minlerin emîri! Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in kadınlarından Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e karşı O'nun sırrını ifşa da ve kıskançlıkta yardımlaşan o iki kadın kimdir? Ben henüz sözümü tamamlamamıştım ki, O: Âişe ve Hafsa'dır, diye cevâp verdi.

٤-بَاب ﴿إِنْ تَوْبَا إِلَى اللَّهِ فَقَدْ صَغَتْ قُلُوبُكُمَا﴾ صَغَوْتُ وَأَصْغَيْتُ مِلْتُ ﴿لِتَصْغَى﴾ لَتَمِيلَ ﴿وَإِنْ تَظَاهَرَا عَلَيْهِ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ مَوْلَاهُ وَجِبْرِيلُ وَصَالِحُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمَلَائِكَةِ بَعْدَ ذَلِكَ ظَهِيرٌ﴾ عَوْنٌ تَظَاهَرُونَ تَعَاوَنُونَ وَقَالَ مُجَاهِدٌ ﴿قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ﴾ أَوْضُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ بِتَقْوَى اللَّهِ وَأَدَّبُوهُمْ.

4- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Ey Peygamber eşleri! Her ikiniz de Allah'a tövbe ederseniz, kalpleriniz, şüphesiz hayra yönelmiş olur. Eğer Peygambere karşı birbirinize arka çıkarsanız, şunu iyice bilersiniz ki, onun dostu Allah'tır. Bundan sonra da, Cebrail, sâlih mü'minler ve melekler de ona yardımcıdırlar.» (Tahrîm: 4)

“seğavtü veasğaytü” Meylettim. “litesğa” Meyletmesi için. “zahîrun” Yardımcı. “tezaherûne” Yardımlaşıyorsunuz.

Mucâhid şöyle dedi: «Ey iman edenler! Kendinizi ve ailenizi ateşten koruyun.» (Tahrîm: 6) Kendinize ve ailenize Allah'tan hakkıyla korkmayı tavsiye edin ve ailenizi bununla edep ve terbiye edin.

٤٩١٥ - حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ قَالَ سَمِعْتُ عُبَيْدَ بْنَ حُجَيْنٍ يَقُولُ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ يَقُولُ كُنْتُ أُرِيدُ أَنْ أَسْأَلَ عُمَرَ عَنِ الْمَرَاتِنِ اللَّتَيْنِ تَظَاهَرَتَا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمَكَثْتُ سَنَةً فَلَمْ أَجِدْ لَهُ مَوْضِعًا حَتَّى خَرَجْتُ مَعَهُ حَاجًّا فَلَمَّا كُنَّا بِظَهْرَانَ ذَهَبَ عُمَرُ لِحَاجَتِهِ فَقَالَ أَذْرِكْنِي بِالْوُضْوءِ فَأَذْرَكْتُهُ بِالْإِدَاوَةِ فَجَعَلْتُ أَسْكُبُ عَلَيْهِ الْمَاءَ وَرَأَيْتُ مَوْضِعًا فَقُلْتُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ مِنَ الْمَرَاتِنِ اللَّتَانِ تَظَاهَرَتَا قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ فَمَا أَلَمَمْتُ كَلَامِي حَتَّى قَالَ عَائِشَةُ وَحَفْصَةُ.

4915- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Ben Ömer'e, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e karşı birbi-riyle yardımlaşan o iki kadının kimler olduğunu sormak istiyordum. Ancak bir yıl beklememe rağmen bir türlü uygun bir ortam yakalayamadım. Ömer ile birlikte hacca gittim. Zahran bölgesine geldiğimizde Ömer ihtiyacını gidermek için gitti. Döndüğünde: Bana abdest almam için su getir, dedi. Ben de hemen bir kap içinde su hazırladım. Abdest alması için suyu dökmeye başladım. Sormak istediğim soruyu sormak için bunun iyi bir yer olduğunu düşündüm ve dedim ki:

-Ey müminlerin emiri! Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e karşı birbiriyle yardımlaşan o iki kadın kimdi?

Daha sorumu tam olarak bitirmemiştim ki Ömer: Âişe ve Hafsa'dır, dedi.

• بَابُ قَوْلِهِ ﴿عَسَىٰ رَبُّهُ إِنِ طَلَّقَكُنْ أَنْ يُبْدِلَهُ أَزْوَاجًا خَيْرًا مِنْكَ مُسْلِمَاتٍ مُّؤْمِنَاتٍ قَانِتَاتٍ تَائِبَاتٍ عَابِدَاتٍ سَائِحَاتٍ ثَيَّابَاتٍ وَأَبْكَارًا﴾

5- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Eğer Peygamber sizi boşayacak olursa Allah, mümkündür ki ona, sizin yerinize, sizden daha hayırlı, Müslüman, mü'min, itaatkâr, tövbekekar, ibadet eden, oruç tutan dul ve bakire eşler verir.» (Tahrîm: 5)

٤٩١٦ - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَوْنٍ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ قَالَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ اجْتَمَعَ نِسَاءُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْغَيْرَةِ عَلَيْهِ فَقُلْتُ لَهُنَّ ﴿عَسَىٰ رَبُّهُ إِنِ طَلَّقَكُنْ أَنْ يُبْدِلَهُ أَزْوَاجًا خَيْرًا مِنْكَ﴾ فَقَرَأَتْ هَذِهِ الْآيَةَ.

4916- Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in kadınları kıskançlık hususunda Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e karşı birleştiler. Ben onlara: Eğer O sizi boşarsa, yerinize Rabbinin O'na sizden hayırlılarını vermesi umulur, dedim. Akabinde bu âyet indi.

٦٧- سُورَةُ ﴿تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ﴾

67- Mülk Sûresi

التَّافُوتُ الْاِخْتِلَافُ وَالتَّافُوتُ وَالتَّفُوتُ وَاحِدٌ ﴿تَمَيِّزُ﴾ تَقَطُّعٌ ﴿مَنَاقِبُهَا﴾
جَوَابُهَا ﴿تَدْعُونَ﴾ وَتَدْعُونَ وَاحِدٌ مِثْلُ تَدْكُرُونَ وَتَدْكُرُونَ ﴿وَيَقْبِضْنَ﴾
يَضْرِبْنَ بِأَجْنِحَتِهِنَّ وَقَالَ مُجَاهِدٌ ﴿صَافَاتٌ﴾ بَسَطُ أَجْنِحَتِهِنَّ وَتَقُورُ الْكُفُورُ.

“ettefavutu” (Mülk: 3) İhtilâf. “temeyyezu” (Mülk: 8) Parçalanıyor.
“menakibiha” (Mülk: 15) Taraflarında. “teddeûne” (Mülk: 27) Söyleyip
durduğunuz. “veyakbizne” (Mülk: 19) Kanatlarını çarparak.

Mucâhid şöyle demiştir: “saffatin” Kanatlarını açmak. “nüfûrûn”
(Mülk: 21) Küfür.

٦٨- سُورَةُ (ن وَالْقَلَمِ)

68- Kalem Sûresi

وَقَالَ قَتَادَةُ ﴿حَرْدٍ﴾ جِدِّ فِي أَنْفُسِهِمْ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ ﴿يَتَخَفَتُونَ﴾ يَتَجَوَّنُونَ
السَّرَّارَ وَالْكَلَّامَ الْخَفِيَّ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ ﴿لَصَّالُونَ﴾ أَضَلَّلْنَا مَكَانَ جَنَّتِنَا وَقَالَ غَيْرُهُ
﴿كَالصَّرِيمِ﴾ كَالصَّبْحِ الصَّرَمِ مِنَ اللَّيْلِ وَاللَّيْلِ الصَّرَمِ مِنَ النَّهَارِ وَهُوَ أَيْضًا كُلُّ
رَمْلَةٍ انْصَرَمَتْ مِنْ مَغْطَمِ الرَّمْلِ وَالصَّرِيمِ أَيْضًا الْمَصْرُومُ مِثْلُ قَتِيلٍ وَمَقْتُولٍ.

Katâde şöyle dedi: “hardin” (Kalem: 25) Nefislerindeki ciddiyet.

İbnu Abbas şöyle dedi: “lezallûne” (Kalem: 26) Kendi bahçemizin
mekânını kaybetmiş kimseleriz.

İbnu Abbas’tan başkası da şöyle dedi: “kâssarîmi” (Kalem: 20)
“Gecedden kesilip ayrılan sabah gibi ve gündüzden kesilip kopan gece gi-
bi oldu.

۱-بَاب ﴿عُتِلَ بَعْدَ ذَلِكَ زَنِيمٌ﴾

1- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«...Halka karşı kaba davranana ve kötülükleriyle maruf olana...»

(Kalem: 13)¹⁰

٤٩١٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ أَبِي

حَصِينٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا ﴿عُتِلَ بَعْدَ ذَلِكَ زَنِيمٌ﴾
قَالَ رَجُلٌ مِنْ قُرَيْشٍ لَهُ زَلَمَةٌ مِثْلُ زَلَمَةِ الشَّاةِ.

4917- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

“*utillin ba'de zalike zenîmin*” O Kureyş'ten bir adamdır ki, kulağında davar küpesi veya kesigi gibi bir sarkıntısı vardır.

٤٩١٨ - حَدَّثَنَا أَبُو نَعِيمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَعْقِدِ بْنِ خَالِدٍ قَالَ سَمِعْتُ

حَارِثَةَ بْنَ وَهْبٍ الْخَزَاعِيَّ قَالَ سَمِعْتُ الثَّيِّبِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ أَلَا
أَخْبِرُكُمْ بِأَهْلِ الْجَنَّةِ كُلِّ ضَعِيفٍ مُتَضَعِّفٍ لَوْ أَقْسَمَ عَلَى اللَّهِ لِأَبْرَهُ أَلَا أَخْبِرُكُمْ بِأَهْلِ
النَّارِ كُلِّ عُتْلٍ جَوَاطٍ مُسْتَكْبِرٍ.

4918- Harise ibnu Vehb el-Huzâî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Size cennet ehlini haber vereyim mi? Her zayıf olan ve dünyada

10 Allah teâlâ bu âyet-i kerimelerde, Resulullah'a şu kimseleri dinlememesini ve onlara, mal ve çocukları var diye itaat etmemesini emretmektedir. Onlar şunlardır: “Çok yemin eden alçak.” Buradaki (Çok yemin eden)den maksat, “Yalan yere çokça yemin eden” demektir. “Alçak”tan maksat ise, “Yalan söyleyerek kendisini alçak düşüren demektir. Hayrı durmadan engelleyen, saldırgan, çok günahkâr.” cümlesindeki “Hayrı çokça engelleyen” ifadesinden maksat, “Cimri olan ve üzerine düşen hakları yerine getirmeyen.” demektir. “Saldırgan”dan maksat, “İnsanların üzerine saldıran ve Allah'ın koyduğu sınırları çiğneyerek haramlara düşen” demektir. “Çok günahkâr”dan maksat ise “Rabbine karşı günah işleyen ve haram yiyen” demektir. Pek katı kalpli, bunlarla birlikte soysuz olan: Cümlesindeki “Pek katı kalpli” diye tercüme edilen “Utullin” kelimesinden maksat, “Katı, sert, sıhhatli, dolgun vücutlu kimsenin kendisine dokunmadığı kişi” demektir.

zayıflığından dolayı hor görülen kimsedir ki şayet o kimse yemin etse Allah Azze ve Celle onun yeminini yerine getirir. Size cehennem ehlini de haber vereyim mi? Onlar da her katı yürekli, kibirli ve insanlar içinde büyüklük taslayan kimsedir.”

۲-بَابُ ﴿يَوْمَ يُكْشَفُ عَنْ سَاقٍ﴾

2- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«O gün incik açılır.» (Kalem: 42)

۴۹۱۹- حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ خَالِدِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي هَلَالٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ يَكْشِفُ رَبُّنَا عَنْ سَاقِهِ فَيَسْجُدُ لَهُ كُلُّ مُؤْمِنٍ وَمُؤْمِنَةٍ فَيَبْقَى كُلُّ مَنْ كَانَ يَسْجُدُ فِي الدُّنْيَا رِيَاءً وَسُمْعَةً فَيَذْهَبُ لَيْسَ يَسْجُدُ فَيَعُودُ ظَهْرُهُ طَبَقًا وَاحِدًا.

4919- Ebu Saîd el-Hudrî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Kıyamet günü Rabbimiz inciğini¹¹ açar. Her mümin erkek ve kadın O'na secde eder. Yalnız dünyada insanlara gösteriş olsun ve halka işittirmek için secde eden Allah Azze ve Celle'ye secde edemez. Bu kimse secde etmek için gider. Ancak onun sırtı tek bir tabakaya döner.”

11 “Sak” incik manasındadır. Allah Azze ve Celle bu sıfatını işin şiddetlenmesi, zorluk-meşakkat gibi manalara geldiğini söyleyenler olmuştur. Böylelikle Allah Azze ve Celle'nin “incik” sıfatını nefes gitmişlerdir. Şayet Allah Azze ve Celle'nin mahlukata benzemediğini kastetmişler ise bu doğrudur. Çünkü Allah Azze ve Celle şöyle buyurmuştur: «O'nun hiçbir benzeri yoktur. O, hakkıyla işiten ve hakkıyla görendir.» (Şûrâ: 11) Şayet bununla Allah Azze ve Celle'nin bu gibi sıfatlarını tevîl kastedilmiş ise bu doğru değildir ve ehli sünnet bunu reddetmiştir. Ehli Sünnet vel-Cemaat, Kitab ve sünnette gelen ve Allah Azze ve Celle'ye el, parmak, ayak, incik ve diğerleri gibi azalar ve uzuvlar nispet eden âyet ve hadisleri olduğu gibi yani hiçbir tevîl, tahrif, teşbih ve tekyife gitmeksizin kabul etmiştir. “Tahrif” aslında bir şeyi asıl halinden uzaklaştırıp, değiştirmek bozmak hakkında kullanılan, bir şeyi cihetinden, yönünden başka bir tarafa çevirmek demektir. Tahrif kipi mübalağa ifade eder. Sözün tahrif edilmesi ise: Hatıra gelen ilk anlamdan lâfzın ancak za-

٦٩- سُورَةُ الْحَاكَّةِ

69- Hâkka Sûresi

قَالَ ابْنُ جُبَيْرٍ ﴿عَيْشَةَ رَاضِيَةً﴾ يُرِيدُ فِيهَا الرِّضَا ﴿لِقَاضِيَةٍ﴾ الْمَوْتَةُ الْأُولَى
الَّتِي مَتَّهَا لَمْ أَخِي بَعْدَهَا ﴿مِنْ أَحَدٍ عَنْهُ حَاجِزِينَ﴾ أَحَدٌ يَكُونُ لِلْجَمْعِ وَلِلْوَاحِدِ
وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ ﴿الْوَتِينَ﴾ نِيَاطُ الْقَلْبِ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ ﴿طَفَى﴾ كَثُرَ وَيُقَالُ
﴿بِطْفَائِنِهِمْ وَيُقَالُ طَفَتْ عَلَى الْخَزَانِ كَمَا طَفَى الْمَاءُ عَلَى قَوْمِ نُوحٍ﴾

İbnu Cubeyr şöyle dedi: “*işetin raziyetin*” (Hâkka: 21) hayatında onun için hoşnutluk vardır. “*el-kaziyete*” (Hâkka: 25-27) Nefsi öldürmüş olan ilk ölümdür ki, sonra onun ardından diriltiştir.

İbnu Abbas şöyle dedi: “*el-vefine*” (Hâkka: 46) Kalbe giden şah damarındır ki o kesilirse insan hayatı sona erer. “*dağâ*” (Hâkka: 11) Çoğaldı. “*bid-dağıyeti*” (Hâkka: 5) «*Semûd, şiddetli bir sarsıntı ile helâk edilmiş-ti*» Yani bu tuğyanları sebebiyle helâk olundular.

٧٠- سُورَةُ (سَالِ مَائِلِ)

70- Meâric Sûresi

yıf bir ihtimal ile kendisine delâlet ettiği bir başka anlama kaydırmak demektir. O hâlde (sözün o manada olduğunu söyleyebilmek için) o anlamın kastedildiğini ortaya koyacak bir karinenin bulunması kaçınılmaz bir şeydir. “Ta’til” boşluk, boş olmak ve terk etmek demek olan âtil olmaktan gelen bir lâfızdır. Ta’til, iki kısımdır: Sıfatları nefyeden cehmiyye ve mutezile’nin yaptıkları gibi küllî ta’til ile sadece yedi sıfatı kabul edip diğerlerini kabul etmeyen Eş’arî’lerin yaptıkları gibi cüz’î tâ’til. Buna göre tahrif ile ta’til arasındaki fark şudur: “Ta’til” kitap ve sünnetin delâlet ettiği gerçek ve hak olan manayı kabul etmemek, “Tahrif” ise nasları delâlet etmedikleri batıl anlamlarla yorumlamaktır. Her ikisi arasındaki ilişki mutlak umum, husus ilişkisidir. Yani ta’til mutlak olarak tahriften daha genel kapsamlıdır. Yani tahrif söz konusu oldu mu ta’til de var demektir, fakat aksi böyle değildir. Buna göre batıl bir anlamı kabul edip, hak olan bir manayı kabul etmeyen kimse hakkında her iki durum da söz konusu iken, kitap ve sünnette varid olan sıfatları reddedip, bunların zahirlerinin kastedilmediğini iddia eden, bununla birlikte onlara bir başka anlam da tespit etmeksizin duran kimse hakkında ise, tahrif söz konusu olmaksızın ta’til var demektir. Bu da bu tutumu takınanların “tefviz” adını verdikleri şeydir.

الْفَصِيلَةَ أَصْغَرُ آبَائِهِ الْقَرْتَبِيِّ إِلَيْهِ يَنْتَمِي مَنْ اتَّمَى ﴿لِلشَّوَى﴾ الْيَدَانِ
وَالرَّجْلَانِ وَالْأَطْرَافُ وَجِلْدَةُ الرَّأْسِ يُقَالُ لَهَا شَوَاةٌ وَمَا كَانَ غَيْرَ مَقْتُلٍ فَهُوَ شَوَى
﴿عَزِينَ﴾ وَالْعَزُونَ الْحَلَقُ وَالْجَمَاعَاتُ وَوَاحِدُهَا عِزَّةٌ.

“*el-fasiletü*” (Meâric: 13) Kendisine en yakın olan babalarının en küçüğüdür. Akrabalık ilişkisini kuran ancak ondan kurar. “*liş-şevâ*” İki el, iki ayak, vücûdun yanları, uçları ve başın derisi. “*ızîne*” (Meâric: 37) Cemâatler.

٧١- سُورَةُ نُوحٍ

71- Nûh Sûresi

﴿أَطْوَارًا﴾ طَوْرًا كَذَا وَطَوْرًا كَذَا يُقَالُ عَدَا طَوْرَهُ أَيْ قَدْرَهُ وَالْكِبَارُ أَشَدُّ
مِنَ الْكِبَارِ وَكَذَلِكَ جُمَالٌ وَجَمِيلٌ لِأَنَّهَا أَشَدُّ مُبَالِغَةً وَكِبَارُ الْكَبِيرِ وَكِبَارًا أَيْضًا
بِالتَّخْفِيفِ وَالْعَرَبُ تَقُولُ رَجُلٌ حُسَانٌ وَجُمَالٌ وَحُسَانٌ مُخَفَّفٌ وَجُمَالٌ مُخَفَّفٌ
﴿دَيَّارًا﴾ مِنْ دَوْرٍ وَلَكِنَّهُ فَيَعَالٌ مِنَ الدَّوْرَانِ كَمَا قَرَأَ عُمَرُ الْحَيُّ الْقَيَّامُ وَهِيَ مِنْ
قُمْتُ وَقَالَ غَيْرُهُ دَيَّارًا أَحَدًا ﴿تَبَارًا﴾ هَلَاكًا وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ ﴿مِذْرَارًا﴾ يَتَّبِعُ
بَعْضُهَا بَعْضًا ﴿وَقَارًا﴾ عَظَمَةٌ.

“*edvaran*” (Nûh: 14) Şu tavır, şu tavır olarak. “*ada davrahu*” Tavrını geçti, denilir ki, bu, kadrini geçti, manâsınadır. “*kübbarun*” Büyük. “*deyyaran*” (Nûh: 26) Dolanan. “*tebaran*” (Nûh: 28) Helâk olarak.

İbnu Abbas şöyle dedi: “*midraran*” (Nûh: 11) Bazısı bazısına uyar. “*vekaran*” (Nûh: 13) Azamet.

١- سَبَابٌ ﴿وَدًّا وَلَا سُوَاعًا وَلَا يَلُوثَ وَيَعْوَقُ﴾

1- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«*Ve dediler ki: Sakın ilâhlarınızı terk etmeyin. Vedd'i, Suvâ'ı, Yağûs'u, Ya'ûk'u ve Nesr'i bırakmayın.*» (Nûh: 23)

٤٩٢٠ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ وَقَالَ عَطَاءٌ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا صَارَتِ الْأَوْتَانُ الَّتِي كَانَتْ فِي قَوْمِ نُوحٍ فِي الْعَرَبِ بَعْدُ أَمَا وَدَّ كَانَتْ لِكَلْبٍ بِدَوْمَةِ الْجَنْدَلِ وَأَمَا سَوَاعُ كَانَتْ لِهَذِيلٍ وَأَمَا يَلُوثُ فَكَانَتْ لِمُرَادٍ ثُمَّ لِبَنِي غُطَيْفٍ بِالْجَوْفِ عِنْدَ مَسِيٍّ وَأَمَا يَفُوقُ فَكَانَتْ لِهَمْدَانَ وَأَمَا نَسْرُ فَكَانَتْ لِحِمَيْرٍ لَالٍ ذِي الْكَلَاعِ أَسْمَاءُ رِجَالٍ صَالِحِينَ مِنْ قَوْمِ نُوحٍ فَلَمَّا هَلَكُوا أَوْحَى الشَّيْطَانُ إِلَى قَوْمِهِمْ أَنْ انْصِبُوا إِلَى مَجَالِسِهِمُ الَّتِي كَانُوا يَجْلِسُونَ أَنْصَابًا وَسَمُّوْهَا بِأَسْمَائِهِمْ فَفَعَلُوا فَلَمْ تُعْبَذْ حَتَّى إِذَا هَلَكَ أُولَئِكَ وَتَنَسَّخَ الْعِلْمُ عُبِدَتْ.

4920- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Nûh kavminde meydana gelen putlara tapma olayı onlar arasında sonradan olan bir olaydır. Ved putu, Devmetul-Cendel'de¹² Kelb kabilesinin putu idi. Suvâ' putu, Huzeyl kabilesinin putu idi. Yeğûs putu ise, Murad kabilesinin putu idi. Sonra da Yemen'in Sebe' şehrinin yanında el-Cevf bölgesinde Ğutayf oğullarının putu oldu. Yeûk putu, Yemenli bir kabile olan Hemdân'ın putu idi. Nesr putu ise, Himyer'in Zu'l-Kelâ' ailesinin putu idi. Ved, Suva', Yeğûs ve Yeûk Nuh kavminde yaşamış salih kimselerin isimleridir. Bu salih kimseler öldükleri zaman, şeytan o kavme geldi ve bu kimselerin putlarını yapıp meclislerine, toplandıkları yerlere dikilmesini vahyetti. Onlar da bunu yaptılar. O topluluk o putlara ilk etap da tapmadılar. Bu insanlar vefat edip de bu putların mahiyeti unutulunca bu putlara tapılır oldu.

٧٢-سُورَةُ (قُلْ أَوْحَى إِلَيَّ)

72- Cin Sûresi

قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ ﴿لَبَدًا﴾ أَعْوَانًا.

İbnu Abbas şöyle dedi: "*libeden*" (Cin: 19) Yardımcılar.

12 Şam'dan Irak tarafına doğru olan bir şehir.

۱- سَبَاب

1- Bâb

٤٩٢١- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَّانَةَ عَنْ أَبِي بَشِيرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ الطَّلَقُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي طَائِفَةٍ مِنْ أَصْحَابِهِ غَامِدِينَ إِلَى سَوْقٍ عَكَاظٍ وَقَدْ حِيلَ بَيْنَ الشَّيَاطِينِ وَبَيْنَ خَبَرِ السَّمَاءِ وَأُرْسِلَتْ عَلَيْهِمُ الشُّهُبُ فَرَجَعَتِ الشَّيَاطِينُ فَقَالُوا مَا لَكُمْ فَقَالُوا حِيلَ بَيْنَنَا وَبَيْنَ خَبَرِ السَّمَاءِ وَأُرْسِلَتْ عَلَيْنَا الشُّهُبُ قَالَ مَا حَالَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ خَبَرِ السَّمَاءِ إِلَّا مَا حَدَّثَ فَاضْرِبُوا مَشَارِقَ الْأَرْضِ وَمَقَارِبَهَا فَالْطُّرُوقُ مَا هَذَا الْأَمْرُ الَّذِي حَدَّثَ فَالْطُّلُوقُ فَاضْرِبُوا مَشَارِقَ الْأَرْضِ وَمَقَارِبَهَا يَنْظُرُونَ مَا هَذَا الْأَمْرُ الَّذِي حَالَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ خَبَرِ السَّمَاءِ قَالَ فَالْطَّلَقُ الَّذِينَ تَوَجَّهُوا نَحْوَ بَهَامَةٍ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِنَخْلَةٍ وَهُوَ غَامِدٌ إِلَى سَوْقٍ عَكَاظٍ وَهُوَ يُصَلِّي بِأَصْحَابِهِ صَلَاةَ الْفَجْرِ فَلَمَّا سَمِعُوا الْقُرْآنَ تَسَمَّعُوا لَهُ فَقَالُوا هَذَا الَّذِي حَالَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ خَبَرِ السَّمَاءِ فَهَذَاكَ رَجَعُوا إِلَى قَوْمِهِمْ فَقَالُوا يَا قَوْمَنَا ﴿إِنَّا سَمِعْنَا قُرْآنًا عَجَبًا يَهْدِي إِلَى الرُّشْدِ فَآمَنَّا بِهِ وَلَنْ نُشْرِكَ بِرَبِّنَا أَحَدًا﴾ وَالنَّزْلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَلَى نَبِيِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ﴿قُلْ أَوْحِيَ إِلَيَّ إِلَهٌ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِنَ الْجِنِّ﴾ وَإِنَّمَا أَوْحِيَ إِلَيْهِ قَوْلُ الْجِنِّ.

4921- Abdullah ibnu Abbas- Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ve ashabından bir grup ukâz çarşısına doğru gittiler. Şeytanlar ile sema haberi arasına girilmiş ve üzerlerine yakan ateşli yıldızlar gönderilmişti. Şeytanlar bu hâlde kendi kavimlerine döndüklerinde onlara dediler ki:

-Size ne oluyor?

Dediler ki:

-Bizimle sema haberi arasına girildi ve üzerimizi yakan ateşli yıldızlar gönderildi.

-Sizinle sema haberlerinin arasına giren yeni bir şeydir. Yeryüzünün

doğusunu ve batısını dolanın ve sizinle sema haberleri arasına giren şey neymiş öğrenin.

Tihâme tarafına Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in bulunduğu yere bir grup yöneldi. O sırada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Nahle'de bulunmakta ve Ukâz çarşısına gitmekte idi. Ashabıyla birlikte sabah namazı kılıyordu. Sabah namazında okuduğu Kur'ân'ı işitince dediler ki:

-Vallahi sizinle sema haberleri arasına giren işte budur.

Kendi kavimlerine döndüklerinde dediler ki:

-Ey Kavmimiz! "Bizi doğru yola ileten hayret verici bir Kur'ân dinledik ve ona iman ettik. Artık Rabbimize hiç kimseyi ortak koşmayacağız." (Cin sûresi 2. ve 3. ayetler) Bunun üzerine Allah Teâlâ Nebisi sallallahu aleyhi ve sellem'e Cin suresini indirdi: «(Ey Muhammed!) De ki: **Cinlerden bir grup benden Kurân dinlemişti.**» Kendisine cinlerin aralarında konuştukları sözleri vahiy yolunda. (Hadisin geçtiği diğer yer: 773)

٧٣- سُورَةُ الْمُزَّمِّلِ

73- Müzzemmil Sûresi

وَقَالَ مُجَاهِدٌ ﴿ وَكَبَّلَ ﴾ أَخْلَصَ ﴿ وَقَالَ الْحَسَنُ ﴿ الْكَأَلَا ﴾ قِيُودًا ﴿ مُنْفَطِرٌ بِهِ ﴾ مُثْقَلَةٌ بِهٖ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ ﴿ كَثِيرًا مَّهِيلًا ﴾ الرَّمْلُ السَّائِلُ ﴿ وَيَبِيلًا ﴾ شَدِيدًا.

Mucahid şöyle dedi: "vetebettel" (Müzzemmil: 8) O'na tahsis et.

Hasan Basrî şöyle dedi: "enkalen" (Müzzemmil: 12) Zincirli olarak. "münfedirun bihi" (Müzzemmil: 17-18) Onunla ağırlaştırılmış.

İbnu Abbas şöyle dedi: "kesîben mehîlen" (Müzzemmil: 14) Akıcı kum. "vebilen" (Müzzemmil: 16) Şiddetli olarak.

٧٤- سُورَةُ الْمُدَّثِّرِ

74- Müddessir Sûresi

قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ ﴿ عَسِيرٌ ﴾ شَدِيدٌ قَسُورَةٌ رَّكَزُ النَّاسِ وَأَصْوَاتُهُمْ وَكُلُّ شَدِيدٍ قَسُورَةٌ وَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ الْقَسُورَةُ قَسُورَ الْأَسَدِ الرَّكَزُ الصَّوْتُ ﴿ مُسْتَفِرَّةٌ ﴾ نَالِرَةٌ مَذْغُورَةٌ.

İbnu Abbas şöyle dedi: “*asîrun*” (Müddessir: 9) Şiddetli. “*kasveretün*” (Müddessir: 51) İnsanların hafif hışırtsı, tıkrtsı ve sesleri.

Ebu Hureyre şöyle dedi: “*el-kasveretü*” Aslan ve her şiddetli olan şeydir. “*er-rikzu*” Ses. “*müstenfiretün*” Nefret eden, ürkütölmüş, korkutulmuş.

١- باب

1- Bâb

٤٩٢٢ - حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْمُبَارَكِ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ سَأَلْتُ أَبَا سَلَمَةَ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَوَّلِ مَا نَزَلَ مِنَ الْقُرْآنِ قَالَ ﴿ يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ ﴾ قُلْتُ يَقُولُونَ ﴿ اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ ﴾ فَقَالَ أَبُو سَلَمَةَ سَأَلْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ ذَلِكَ وَقُلْتُ لَهُ مِثْلَ الَّذِي قُلْتُ فَقَالَ جَابِرٌ لَا أَحَدُثُكَ إِلَّا مَا حَدَّثَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ جَاوَزْتُ بِحِرَاءٍ فَلَمَّا قَضَيْتُ جَوَارِي هَبَطْتُ فَتَوَدَّيْتُ فَتَطَرْتُ عَنْ يَمِينِي فَلَمْ أَرْ شَيْئًا وَتَطَرْتُ عَنْ شِمَالِي فَلَمْ أَرْ شَيْئًا وَتَطَرْتُ أَمَامِي فَلَمْ أَرْ شَيْئًا وَتَطَرْتُ خَلْفِي فَلَمْ أَرْ شَيْئًا فَرَفَعْتُ رَأْسِي فَرَأَيْتُ شَيْئًا فَاتَّيْتُ خَدِيجَةَ فَقُلْتُ دَثُرُونِي وَصَبُّوا عَلَيَّ مَاءً بَارِدًا قَالَ فَدَثُرُونِي وَصَبُّوا عَلَيَّ مَاءً بَارِدًا قَالَ فَتَرَلْتُ ﴿ يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ قُمْ فَأَنذِرْ وَرَبُّكَ فَكَبِيرٌ ﴾.

4922- Yahya ibnu Ebî Kesîr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ebu Seleme ibnu Abdurrahmân'a Kurân'da inen ilk âyeti sordum. O:

-Kur'ân'da ilk inen âyet “*Ya eyyühel müddessiru*” (Müddessir Sûresi), diye cevap verdi.

Ben de dedim ki:

“*ikra' bismi rabbikellezi halâka*” (Alak sûresi) âyeti olduğunu söylüyorlar.

Bunun üzerine Ebu Seleme şöyle dedi:

-Bana sorduğun bu soruyu ben Câbir ibnu Abdullah'a -Allah ondan ve babasından razı olsun- sordum ve bana dediğinin aynısını ben de ona dedim. Câbir şöyle dedi:

-Ben sana ancak Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana haber verdiği bir şeyi haber veriyorum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-“Ben Hira’da uzlete çekildim. Oradaki uzlet zamanımı bitirip aşağıya incekken biri bana seslendi. Ben sağıma baktım, hiçbir şey göremedim; soluma baktım hiçbir şey göremedim. Önüme baktım bir şey göremedim, arkama baktım yine hiçbir şey göremedim. Başımı yukarı kaldırdığımda bir şey gördüm. Daha sonra Hatîce’nin yanına geldim ve: Beni örtün ve üzerime soğuk su dökün! dedim. Benim üzerimi örttüler ve üzerime soğuk su döktüler. Bu esnada şu âyetler indi: *«Ey örtüye bürünen (Muhammed!) kalk ve uyar. Rabbini tekbir et. (O’nu yücelt.)»* (Müddessir: 1-3)

۲-بَاب ﴿قُمْ فَأَنْذِرْ﴾

2- Allah Azze ve Celle’nin Şu Kavli Bâbı

«(Ey Muhammed!) Kalk ve uyar.» (Müddessir: 2)

۴۹۲۳- حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ وَغَيْرُهُ قَالَ حَدَّثَنَا حَرْبُ بْنُ شَدَّادٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ جَاوَزْتُ بِحِرَاءٍ. مِثْلَ حَدِيثِ عُثْمَانَ بْنِ عُمَرَ عَنْ عَلِيٍّ بْنِ الْمُبَارَكِ.

4923- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Ben Hira’da uzlete çekildim.”

Osman ibnu Ömer’in, Alî ibnu Mubârek’ten rivayet ettiği hadîsin benzeri olarak rivayet etmişlerdir.

۳-بَاب قَوْلِهِ ﴿وَرَبُّكَ فَكَبِّرْ﴾

3- Allah Azze ve Celle’nin Şu Kavli Bâbı

«(Ey Muhammed!) Rabbini tekbir et. (O’nu yücelt)» (Müddessir: 3)

٤٩٢٤- حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ حَدَّثَنَا حَرْبٌ حَدَّثَنَا
يَحْيَى قَالَ سَأَلْتُ أَبَا سَلَمَةَ أَيُّ الْقُرْآنِ أُنْزِلَ أَوَّلُ فَقَالَ ﴿يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ﴾ فَقُلْتُ
أَلَبِيتُ اللَّهُ ﴿اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ﴾ فَقَالَ أَبُو سَلَمَةَ سَأَلْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ
اللَّهِ أَيُّ الْقُرْآنِ أُنْزِلَ أَوَّلُ فَقَالَ ﴿يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ﴾ فَقُلْتُ أَلَبِيتُ اللَّهُ ﴿اقْرَأْ بِاسْمِ
رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ﴾ فَقَالَ لَا أَخْبِرُكَ إِلَّا بِمَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَاوَزْتُ فِي حِرَاءٍ فَلَمَّا قَضَيْتُ جِوَارِي
هَبَطْتُ فَاسْتَبَطَنْتُ الْوَادِيَّ فَتَوَدِدْتُ أَنْظُرْتُ أَمَامِي وَخَلْفِي وَعَنْ يَمِينِي وَعَنْ شِمَالِي
فَإِذَا هُوَ جَالِسٌ عَلَى كُرْسِيِّ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ فَأَتَيْتُ خَدِيجَةَ فَقُلْتُ دَثُرُونِي
وَصُبُّوا عَلَيَّ مَاءً بَارِدًا وَأُنْزِلْ عَلَيَّ ﴿يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ﴾ قُمْ فَأَنْذِرْ وَرَبُّكَ فَكَبِّرُ﴾.

4924- Yahya ibnu Ebî Kesîr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ebu Seleme ibnu Abdurrahmân'a Kurân'da inen ilk âyeti sordum.

-Kurân'da ilk inen âyet "*Ya eyyühel müddessiru*" (Müddessir Suresi), diye cevap verdi.

Ben de dedim ki:

"*ikra' bismi rabbikellezi halâka*" (Alak sûresi) âyeti olduğu bana bildirildi.

Bunun üzerine Ebu Seleme şöyle dedi:

-Ben Cabir ibnu Abdullah'a: Kurân'da inen ilk âyet hangisidir? diye sordum. O da "*Ya eyyühel müddessiru*" diye cevap verdi. Ben de dedim ki: Bana "*ikra' bismi rabbikellezi halâka*" olduğu bildirildi. Câbir şöyle dedi:

-Ben sana ancak Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana haber verdiği bir şeyi haber veriyorum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-“Ben Hira’da uzlete çekildim. Oradaki uzlet zamanımı bitirip aşağıya indim. Tam vadinin orta yerine gelmiştim ki birinin bana seslendiğini duydum. Önüme, arkama, sağıma ve soluma bakındım, ama kimseyi göremedim. Başımı yukarıya çevirdiğimde gökyüzü ile yeryüzü arasında bir arşın üzerinde oturmuş bir hâldeki Cibril aleyhisselâmı gördüm. He-

men Hadîce'nin yanına geldim ve: Beni örtün ve üzerime soğuk su dökün! dedim. Bu esnada şu âyetler indi: «*Ey örtüye bürünen (Muhammed!) kalk ve uyar. Rabbini tekbir et. (O'nu yücelt.)*» (Müddessir: 1-3)

٤-بَاب ﴿وَيَا بَكَ فَطَهِّرْ﴾

4- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«(Ey Muhammed!) Elbiseni temizle.» (Müddessir: 4)

٤٩٢٥- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ ح وَحَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ قَالَ الزُّهْرِيُّ فَأَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يُحَدِّثُ عَنْ فَتْرَةِ الْوَحْيِ فَقَالَ فِي حَدِيثِهِ قَيْنَا أَنَا أَمْسِي إِذْ سَمِعْتُ صَوْتًا مِنَ السَّمَاءِ فَرَفَعْتُ رَأْسِي فَإِذَا الْمَلَكُ الَّذِي جَاءَنِي بِحِرَاءٍ جَالِسٌ عَلَى كُرْسِيِّ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ فَجَنَسْتُ مِنْهُ رُغْبًا فَجَعَفْتُ فَقُلْتُ زَمِّلُونِي زَمِّلُونِي فَذَرُّونِي فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى ﴿يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ﴾ إِلَى (وَالْجَنُزَ فَاغْزِرْ) قَبْلَ أَنْ تُفْرَضَ الصَّلَاةُ وَهِيَ الْوُثْنُ.

4925- Câbiir bnu Abdullah -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Ben Allah RAsûlü sallallahu aleyhi ve sellem'i vahyin kesilmesi döneminden bahseddeken işittim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellen şöyle buyurdu:

"Ben yürürken gökyüzünden gelen bir ses duydum. Gözümü gökyüzüne doğru çevirdim. Bana Hira'da gelen meleği gökyüzü ile yeryüzü arasında bir kürsünün üzerinde oturur bir hâlde gördüm. Bundan çok korktum. Hemen evime döndüm ve: Beni örtün, beni örtün! dedim. Onlarla hemen benim üzerime örttüler. Bunun üzerine Allah, Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e u âyetleri indirdi: «*Ey örtüye bürünen (Muhammed!) kalk ve uyar. Rabbini tekbir et. (O'nu yücelt.) Elbiseni temizle. Günârlardan uzak dur.*» (Müddessir: 1-5)

Bu, namazın farz kılınışından önce idi. temizlik emri, namaz farz kılınmadan önceydi. “verricze” Putlar demektir.

•-باب قولُهُ ﴿وَالرَّجْزَ فَاهْجُرْ﴾ يُقَالُ الرَّجْزُ وَالرَّجْسُ الْعَذَابُ.

5- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli İktâbı

«(Ey Muhammed!) Günahlardan uzak dur.» (Müiddessir: 5)¹³

“er-riczli verricze” Bu iki kelimenin azap manasına geldiği söylenmiştir.

٤٩٢٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ سَمِعْتُ أَبَا سَمَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُحَدِّثُ عَنْ فَتْرَةِ الْوَحْيِ قَبَيْتَا أَنَا أَمَشِي سَمِعْتُ صَوْتًا مِنَ السَّمَاءِ فَرَفَعْتُ بَصَرِي قَبْلَ لَسَمَاءٍ فَإِذَا الْمَلَكُ الَّذِي جَاءَنِي بِحِرَاءٍ قَاعِدٌ عَلَى كُرْسِيِّ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ فَلَجَنْتُ مِنْهُ حَتَّى هَوَيْتُ إِلَى الْأَرْضِ فَجَنْتُ أَهْلِي فَقُلْتُ زَمَلُونِي زَمَلُونِي فَقَالَ لِلَّهِ تَعَالَى ﴿يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ قُمْ فَأَنذِرْ﴾ إِلَى قَوْلِهِ ﴿فَاهْجُرْ﴾ قَالَ أَبُو سَلَمَةَ وَالرَّجْزُ الْأَوْتَانُ ثُمَّ حَمِيَ الْوَحْيُ وَكَتَابَعَ.

4926- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan ve babşısından razı olsun- şöyle dedi:

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'i vayrın kesilmesi döneminden bahsederken işittim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Ben yürürken gökyüzünden gelen bir ses duydım. Gözümlü gökyüzüne doğru çevirdim. Bana Hira'da gelen meleği gökyüzü ile yeryüzü

13 Bu âyet-i kerimede zikredilen kelimesini harfini Ötreli okuyunlar, bundan maksadın putlar olduğunu ve âyetin manasının “Sen, putlara ibad etmektan ve onlara hizmette bulunmaktan kaçın.” demek olduğunu söylemişlerdir. Abdullah ibnu Abbas, Mücahid, İkrime, Katade, Zühri ve İbnu Zeyd, âyeti bu şekilde izah etmişlerdir. Harfini esre ile okuyanlar ise bu kelimedan maksadın “Günah işlemek” olduğunu buna göre âyetin manasının “Sen, seni azaba götüreceğin günahları işlemekten kaçın.” demek olduğunu söylemişlerdir.

arasında bir kürsinin üzerinde oturur bir hâlde gördüm. Bundan çok korktum ve yere düştüm. Hemen evime döndüm ve: Beni örtün, beni örtün! dedim. Onlarda hemen benim üzerimi örttüler. Bunun üzerine Allah, Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e şu âyetleri indirdi: «*Ey örtüye bürünen (Muhammed!) kalk ve uyar. Rabbini tekbir et. (O'nu yücelt.) Elbiseni temizle. Günâhlardan uzak dur.*» (Müddessir: 1-5)

Ebu Seleme şöyle dedi: “*er-ricze*” Putlar. Daha sonra vahiy kesilmeden ardı ardına inmeye devam etti.

٧٥-سُورَةُ الْقِيَامَةِ

75- Kıyâmet Sûresi

وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ ﴿لَيَفْجُرَ أَمَامَهُ﴾ سَوْفَ أَتُوبُ سَوْفَ أَعْمَلُ ﴿لَا وَزَرَ﴾

1-Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«*Ey Muhammed! Cebrail sana Kurân'ı okurken unutmamak için acele edip dilini Kur'an'la hareket ettirip durma.*» (Kıyâmet: 16)¹⁴

وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ ﴿لَيَفْجُرَ أَمَامَهُ﴾ سَوْفَ أَتُوبُ سَوْفَ أَعْمَلُ ﴿لَا وَزَرَ﴾
لَا حِصْنَ ﴿سُدًى﴾ هَمَلًا.

İbnu Abbas şöyle dedi: “*liyefcüre emamehu*” Daha sonra tövbe edeceğim, daha sonra amel işleyeceğim. “*lâ vezera*” Korunma yeri, bir sığınak yoktur. “*suden*” (Kıyâmet: 36) Başiboş, ihmal edilmiş bir şekilde.

14 Bu ayeti kerimede çok açık bir şekilde sünnetin vahyolduğu anlatılmaktadır, Şöyle ki; Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Kur'an'ın vahyedilişi esnasında acele ediyor, indirilenin okunup ezberleneceği gibi, onun bir de izahı, tefsiri nasıl ne şekil olacak diye heyecanlanıyordu. Allah-u Azze ve Celle ise: “..Sen acele edip dilini depreştirme. Kur'an-ı senin gönlünde toplamak bize aittir. Sen sadece takip et yeter. Ondan sonra da indirilen ayetleri tefsir etmek yine bize aittir. Kitap ve sünnet olarak, iki kaynak adı altında zikredilen İslâm'ın tümü vahiy cümlesindendir. Kur'an, Allah'tan inen vahyolduğu gibi, sünnet de Allah'tan inen bir vahiy'dir.

٤٩٢٧- حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ أَبِي عَائِشَةَ وَكَانَ ثِقَةً عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا نُزِّلَ عَلَيْهِ الْوَحْيُ حَرَّكَ بِهِ لِسَانَهُ وَوَصَفَ سُفْيَانُ يُرِيدُ أَنْ يَحْفَظَهُ فَأَنْزَلَ اللَّهُ ﴿لَا تُحَرِّكْ بِهِ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهِ﴾.

4927- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kendisine vahiy indiği zaman onunla dilini hareket ettirirdi.

Sufyân ibnu Uyeyne, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem böyle yaparak inen vahiy ezberlemek istiyordu.

Bunun üzerine Allah Azze ve Celle şu âyeti indirdi: «*Ey Muhammed! Cebraîl sana Kurân'ı okurken unutmamak için acele edip dilini Kur'ân'la hareket ettirip durma.*» (Kıyâmet: 16)

بَاب ﴿إِنْ عَلَيْنَا جَمْعُهُ وَقُرْآنُهُ﴾

Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Onu toplayıp kalbine yerleştirmek ve sana okutmak bize düşer.» (Kıyâmet: 16)

٤٩٢٨- حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ مُوسَى بْنِ أَبِي عَائِشَةَ أَنَّهُ سَأَلَ سَعِيدَ بْنَ جُبَيْرٍ عَنْ قَوْلِهِ تَعَالَى ﴿لَا تُحَرِّكْ بِهِ لِسَانَكَ﴾ قَالَ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ كَانَ يُحَرِّكُ شَفَتَيْهِ إِذَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ فَقِيلَ لَهُ ﴿لَا تُحَرِّكْ بِهِ لِسَانَكَ﴾ يَخْشَى أَنْ يَنْقَلِتَ مِنْهُ ﴿إِنْ عَلَيْنَا جَمْعُهُ وَقُرْآنُهُ﴾ أَنْ نَجْمَعَهُ فِي صَدْرِكَ (وَقُرْآنُهُ) أَنْ تَقْرَأَهُ ﴿فَإِذَا قُرِئَتْ عَلَيْهِ﴾ يَقُولُ أُنْزِلَ عَلَيْهِ ﴿فَالْيَعِ قُرْآنَهُ ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا بَيَانَهُ﴾ أَنْ يُبَيِّنَهُ عَلَى لِسَانِكَ.

4928- Mûsâ ibnu Ebî Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Kendisi, Saîd ibnu Cubeyr'e, «*Ey Muhammed! Cebraîl sana Kurân'ı okurken unutmamak için acele edip dilini Kur'ân'la hareket etti-*

rip durma.» (Kıyâmet: 16) âyetinin manasını sordu.

İbnu Cubeyr dedi ki: İbnu Abbas şöyle dedi:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e vahiy indirildiği zaman dudaklarını hareket ettirirdi. Bunun üzerine kendisine «*dilini Kurân'la hareket ettirip durma*» denildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem vahyin kendisinden kaybolacağı korkusuyla böyle yapıyordu. «*Onu toplayıp kalbine yerleştirmek ve sana okutmak bize düşer.*» (Kıyâmet: 16) Yani senin göğsünde Kur'ân'ı toplamak bize düşer. “*vekur'anehu*” Yani onu okuman. “*feizâ kara'nahu*” Kur'ân'ı okuduğumuz, yani onu sana indirdiğimizde. “*fettebi' kur'anehu sümme inne 'aleyna beyanehu*” Sen onun okunuşuna uy. Sonra onun açıklaması bize aittir. Yani bu Kur'ân'ı senin dilin üzere açıklamamız bize aittir.

۲-بَابُ قَوْلِهِ ﴿فَإِذَا قَرَأْتَهُ فَاتَّبِعْ قُرْآنَهُ﴾

2- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«*Onu sana okuduğumuz zaman, onun okunuşunu dinle.*» (Kıyâmet: 18)

قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ ﴿قَرَأْتَهُ﴾ بَيَّنَّاهُ ﴿فَاتَّبِعْ﴾ اِعْمَلْ بِهِ.

İbnu Abbas şöyle dedi: “*kara'nahu*” Onu açıkladığımızda. “*fettebi*” Onunla amel et.

٤٩٢٩ - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مُوسَى بْنِ أَبِي عَائِشَةَ عَنْ

سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ فِي قَوْلِهِ ﴿لَا تُحَرِّكْ بِهِ لِسَانَكَ لِتُفْجَلَ بِهِ﴾ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا نَزَلَ جِبْرِيلُ بِالْوَحْيِ وَكَانَ مِمَّا يُحَرِّكُ بِهِ لِسَانَهُ وَشَفَتَيْهِ فَيَسْتَدُ عَلَيْهِ وَكَانَ يُعْرِفُ مِنْهُ فَأَنْزَلَ اللَّهُ آيَةً الَّتِي فِيهَا لَا أَقْسِمُ بِيَوْمِ الْقِيَامَةِ ﴿لَا تُحَرِّكْ بِهِ لِسَانَكَ لِتُفْجَلَ بِهِ﴾ إِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُ وَقُرْآنَهُ ﴿قَالَ عَلَيْنَا أَنْ نَجْمَعَهُ فِي صَدْرِكَ وَقُرْآنَهُ﴾ ﴿فَإِذَا قَرَأْتَهُ فَاتَّبِعْ قُرْآنَهُ﴾ ﴿فَإِذَا أَنْزَلْنَاهُ فَاسْتَمِعْ﴾ ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا بَيَانَهُ ﴿عَلَيْنَا أَنْ نُبَيِّنَ بِلِسَانِكَ قَالَ فَكَانَ إِذَا أَنَا جِبْرِيلُ أَطْرَقَ فَإِذَا ذَهَبَ قَرَأَهُ كَمَا وَعَدَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ﴾ ﴿أَوَّلَى لَكَ فَأَوَّلَى﴾ تَوَعَّدُ.

4929- Saîd ibnu Cubeyr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

İbnu Abbas, «*Ey Muhammed! Cebrail sana Kur'ân'ı okurken unutmamak için acele edip dilini Kurân'la hareket ettirip durma.*» (Kıyâmet: 16) âyeti hakkında şöyle dedi:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Cibril aleyhisselâm vahiyle indiği zamanlarda, vahiy sebebiyle dilini ve dudaklarını şiddetli bir şekilde hareket ettirirdi. O'nun böyle yapmasından kendisine vahiy geldiği bilinirdi. Bunun üzerine Allah Azze ve Celle Kıyâmet suresindeki şu âyeti indirdi: «*Dilini Kurân'la hareket ettirip durma. Onu toplayıp kalbine yerleştirmek ve sana okutmak bize düşer.*» (Kıyâmet: 16) Yani senin göğsünde Kurân'ı toplamak bize düşer. «*Onu sana okuduğumuz zaman, onun okunuşunu dinle.*» (Kıyâmet: 18) Biz vahyimizi indirdiğimiz zaman sen sadece dinle. «*Sonra onun açıklaması bize aittir.*» Yani bu Kur'ân'ı senin dilin üzere açıklamamız bize aittir. Cibril aleyhisselâm Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e vahiyle indiği zaman gözlerini yere dikerek susar, Cibril aleyhisselâm gittiği zamanda Allah Azze ve Celle'nin vaat ettiği gibi okurdu. «*evlâ leke feevlâ*» (Kıyâmet: 34) «*Yazıklar olsun sana, yazıklar*» Bu bir tehdittir.

٧٦-سُورَةُ (هَلْ أَتَى عَلَى الْإِنْسَانِ)

76- İnsân Sûresi

يُقَالُ مَعْنَاهُ أَتَى عَلَى الْإِنْسَانِ وَهَلْ تَكُونُ جَحْدًا وَتَكُونُ خَيْرًا وَهَذَا مِنَ الْخَيْرِ يَقُولُ كَانَ شَيْئًا فَلَمْ يَكُنْ مَذْكُورًا وَذَلِكَ مِنْ حِينَ خَلَقَهُ مِنْ طِينٍ إِلَى أَنْ يُنْفَخَ فِيهِ الرُّوحُ ﴿أَمْشَاجٍ﴾ الْأَخْلَاطُ مَاءُ الْمَرْأَةِ وَمَاءُ الرَّجُلِ الدَّمُ وَالْعَلَقَةُ وَيُقَالُ إِذَا خُلِطَ مَشِيجٌ كَقَوْلِكَ خَلِيطٌ وَمَمْشُوجٌ مِثْلُ مَخْلُوطٍ وَيُقَالُ ﴿سَلَّاسِلًا وَأَغْلَالًا﴾ وَلَمْ يُجْرَ بَعْضُهُمْ ﴿مُسْتَطِيرًا﴾ مُمْتَدًّا الْبَلَاءُ (وَالْقَمْطَرِيرُ) الشَّدِيدُ يُقَالُ يَوْمَ قَمْطَرِيرٍ وَيَوْمَ قَمَاطِرٍ وَالْعَبُوسُ وَالْقَمْطَرِيرُ وَالْقَمَاطِرُ وَالْعَصِيبُ أَشَدُّ مَا يَكُونُ مِنَ الْآلِيَامِ فِي الْبَلَاءِ وَقَالَ الْحَسَنُ الثُّنُورَةُ فِي الْوَجْهِ وَالسَّرُورُ فِي الْقَلْبِ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ ﴿الْأَرَانِكُ﴾ السَّرُّرُ وَقَالَ الْبَرَاءُ ﴿وَذَلَّلْتَ قُطُوفَهَا﴾ يَقْطِفُونَ كَيْفَ شَاءُوا وَقَالَ مَعْمَرٌ ﴿أَسْرَهُمْ﴾ شِدَّةُ الْخَلْقِ وَكُلُّ شَيْءٍ شَدَّدَتْهُ مِنْ قَتَبٍ وَغَيْبٍ فَهُوَ مَأْسُورٌ.

«İnsan, zikredilecek hiçbir şey değilken ve henüz yok iken üzerinden muhakkak bir zaman gelip geçmiştir.» Âyette gelen “hel” soru edatı eki, inkar ve nefi de olur. Bu haber de olur. Burada haber olarak kullanılmıştır. İnsan, zikredilecek bir şey değildi. Bu süreç, Allah Azze ve Celle’nin onu topraktan yaratıp ruh üfleyene kadar ki olan zamandır. “emşacin” Erkeğin suyuyla kadının suyunun karışması, daha sonra da bunun bir kan, daha sonra da pıhtılaşmış kan hâlini alır. “müstedîran”(İnsan: 7) Çok uzamış, yayılmış. “velkamdarfru” Şiddetli. “velkumadiru vel’asîbu” (Hud 77) Bunlar belâ içinde olabilecek günlerden en şiddetlileridir.

Hasan Basri şöyle dedi: “en-nuzratû fi-lvechi” Kalp de ki sevinç.

İbnu Abbas şöyle dedi: “el-eraiki” Sevinçler.

Bera şöyle dedi: “vezüllelet kudûfuhâ” Onlar meyveleri diledikleri gibi toparlar.

Ma’mer ibnu Râşid şöyle dedi: “esrahüm” (İnsan: 28) Yaratılışlarının sağlamlığı.

۷۷-سُورَةُ الْمُرْسَلَاتِ

77- Mürselât Sûresi

وَقَالَ مُجَاهِدٌ ﴿جَمَالَاتٌ﴾ ﴿حَبَالٌ﴾ ﴿ارْكَعُوا﴾ ﴿صَلُّوا﴾ ﴿لَا يَرْكَعُونَ﴾ ﴿لَا يُصَلُّونَ﴾ وَسَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ ﴿لَا يَنْطِقُونَ﴾ ﴿وَاللَّهُ رَبَّنَا مَا كُنَّا مُشْرِكِينَ﴾ ﴿الْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلَىٰ أَفْوَاهِهِمْ﴾ فَقَالَ إِنَّهُ ذُو أَلْوَانٍ مَّرَّةً يَنْطِقُونَ وَمَرَّةً يُخْتَمُ عَلَيْهِمْ.

Mucahid şöyle dedi: “cimalatün” (Mürselât: 33) İpler. “erke’û” Namaz kılın. “lâ yerke’ûne” Namaz kılmazlar.

“Onlara “rükû edin” denildiği zaman, rükû etmezler.” (Mürselât: 48); bu, “Namaz kılın denildiği zaman namaz kılmazlar” manasınadır, demıştır.

İbnu Abbas’a şu âyetlerin manası soruldu: «Bu gün onların konuşamayacakları gündür.» (Mürselât: 35) «Fakat onların bu şirklerinin ve fitnelerinin neticesi, “Rabbimiz olan Allah’a yemin ederiz ki, biz ortak koşanlardan değildik” demekten başka bir şey olmayacaktır.» (Enâm: 23) «O gün onların ağızlarına kilit vururuz.» (Yâsîn: 65)

İbnu Abbas şöyle dedi: Muhakkak ki kıyamet günü uzun ve mevki-leri olan bir gündür. Onların üzerlerine bir zaman gelir ki onlar konuşamazlar. Sonra onlara izin verilir, onlar da münakaşa ederler. Sonra onlara Allah'ın dilediği kadar zaman verirler ve dünyada işledikleri günahları işlemediklerine dair yemin eder ve inkar ederler. Böyle yaptıkları zaman ağızlarına mühür vurulur. Onların azalarına emredilir ve onlar dünyada iken yaptıklarına şahidlik eder.

۱- باب

1- Bâb

۴۹۳۰- حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأُنْزِلَتْ عَلَيْهِ وَالْمُرْسَلَاتِ وَإِنَّا لَنَتَلَقَّاهَا مِنْ فِيهِ فَخَرَجَتْ حَيَّةٌ فَأَبْتَدَرَتْهَا فَسَبَقَتْهَا فَدَخَلَتْ جُحْرَهَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقِيتَ شَرُّكُمْ كَمَا وَقِيتُمْ شَرَّهَا.

4930- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber olduğumuz bir esnada Murselât Sûresi indirildi. Bizler bu sureyi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in direk ağzından dinleyip ezberlemeye çalışıyorduk. Bu sırada karşımıza bir yılan çıktı. Biz de hemen onu öldürmek için üzerine koşuştuk. Ama yılan bizi geçerek kovuşuna girdi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sizler onun şerrinden korunduğunuz gibi, o da sizin şerrinizden korundu."

۴۹۳۱- حَدَّثَنَا عَبْدَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ آدَمَ عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ مَنْصُورٍ بِهَذَا وَعَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ مِثْلَهُ وَكَابَعَهُ أَسْوَدُ بْنُ عَامِرٍ عَنْ إِسْرَائِيلَ وَقَالَ حَفْصٌ وَأَبُو مُعَاوِيَةَ وَسَلِيمَانُ بْنُ قُرْمٍ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ الْأَسْوَدِ قَالَ يَحْيَى بْنُ حَمَادٍ أَخْبَرَنَا أَبُو عَوَّالَةَ عَنْ مِغِيرَةَ

عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ وَقَالَ ابْنُ إِسْحَاقَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْأَسْوَدِ
عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ

حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ الْأَسْوَدِ قَالَ قَالَ عَبْدُ
اللَّهِ يَبْنَا نَحْنُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي غَارٍ إِذْ نَزَلَتْ عَلَيْهِ
وَالْمُرْسَلَاتِ فَتَلَقَّيْنَاهَا مِنْ فِيهِ وَإِنْ فَاهُ لَرَطْبٌ بِهَا إِذْ خَرَجْتَ حَيَّةً فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَيْكُمْ أَقْتُلُوهَا قَالَ فَايْتَدَرَكْنَاهَا فَسَبَقْتَا قَالَ فَقَالَ وَقِيَتْ
شُرُكُكُمْ كَمَا وَقِيَتْ شُرُهَا.

4931- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bizler Minâ'da bir mağarada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraberdik. Bu sırada Murselât sûresi indirildi. Bizler bu sureyi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in direk ağzından dinleyip ezberlemeye çalışıyorduk. Bu esnada bir yılan çıktı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“Hemen bu yılanı öldürün” buyurdu.

Bunun üzerine biz o yılanı öldürmek için yılanın üzerine doğru koştuk. Ancak yılan bizi geçti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Yılan sizin şerrinizden korunduğu gibi, sizler de onun şerrinden korundunuz.”

٢- سَاب قَوْلُهُ (إِلَّهَا تُرْمِي بِشَرِّهِ كَالْقَصْرِ)

2- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Gölge yapmayan, saray gibi büyük, sanki develer gibi sapsarı kıvılcımlar saçan cehennem alevlerinden korunmayan üç kollu duman gölgeliğe gidin.» (Mürselât: 32)

٤٩٣٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ
عَابِسٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ إِذَا تُرْمِي بِشَرِّهِ كَالْقَصْرِ قَالَ كُنَّا نَرْفَعُ الْخَشَبَ
بِقَصْرِ ثَلَاثَةِ أَذْرُعٍ أَوْ أَقَلَّ فَتَرْفَعُهُ لِلشَّيْءِ فَتُسَمِّيهِ الْقَصْرَ.

4932- Abdurrahman ibnu Âbis -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

İbnu Abbas'ı **إِنَّمَا تُرْمِي بِشَرِّهِ كَالْقَصْرِ** âyeti hakkında şöyle derken işittim:

Biz ağacı üç zira kadar veya daha az uzunlukta olarak kaldırırdık. Biz bu uzunluktaki ağacı kışın onunla ısınmak için kaldırır dikedik de buna "Kasar" ismini verirdik.

۳-بَابُ قَوْلِهِ ﴿كَأَنَّهُ جِمَالَاتٌ صُفْرٌ﴾

3- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Sanki develer gibi sapsarı kıvılcımlar saçan cehennem alevlerinden korunmayan üç kollu duman gölgeye gidin.» (Murselât: 33)

۴۹۳۳- حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا يَحْيَى أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَابِسٍ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا تَرْمِي بِشَرِّهِ كَالْقَصْرِ قَالَ كُنَّا نَعْمِدُ إِلَى الْخَشَبَةِ ثَلَاثَةَ أَذْرُعٍ أَوْ فَوْقَ ذَلِكَ فَتَرْفَعُهُ لِلشَّتَاءِ فَتَسْمِيهِ الْقَصْرَ ﴿كَأَنَّهُ جِمَالَاتٌ صُفْرٌ﴾ حِبَالُ السُّفُنِ تُجْمَعُ حَتَّى تُكَوْنَ كَأَوْسَاطِ الرِّجَالِ.

4933- Abdurrahmân ibnu Âbis -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

İbnu Abbas'ı **إِنَّمَا تُرْمِي بِشَرِّهِ كَالْقَصْرِ** âyeti hakkında şöyle derken işittim:

Biz ağaçların gövdesini üç zira kadar veya daha fazla uzunlukta olacak şekilde keser ve onları dikedik. Biz bu uzunluktaki ağacı kışın onunla ısınmak için kaldırır dikedik de buna "Kasar" ismini verirdik.

«*keennehu cimalatün suhrün*» Âyette gelen «*cimalatün*» kelimesi gemilerin halatlarına denilir ki, bunlar toplanılır ve onlar sanki adamların belleri gibidir.

۴-بَابُ قَوْلِهِ ﴿هَذَا يَوْمٌ لَا يَنْطِقُونَ﴾

4- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Bu gün, onların konuşamayacakları gündür.» (Mürselât: 35)

٤٩٣٤- حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ بْنُ غِيَاثٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ عَنْ الْأَسْوَدِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ بَيْنَمَا نَحْنُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي غَارٍ إِذْ نَزَلَتْ عَلَيْهِ وَالْمُرْسَلَاتُ فَإِنَّهُ لَيَتْلُوهَا وَإِنِّي لَأَتْلُقَاهَا مِنْ فِيهِ وَإِنْ فَاهُ لَرَطَبٌ بِهَا إِذْ وَثَبْتُ عَلَيْنَا حَيَّةٌ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اقْتُلُوهَا فَابْتَدَرْتَاهَا فَذَهَبَتْ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقِيتَ شَرُّكُمْ كَمَا وَقِيتُمْ شَرَّهَا قَالَ عُمَرُ حَفِظْتُهُ مِنْ أَبِي فِي غَارِ بَمْنَى.

4934- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bizler Minâ'da bir mağarada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraberdik. Bu sırada Mürselât sûresi indirildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu sûreyi okuyor, bizler de direk O'nun ağzından dinleyip ezberlemeye çalışıyorduk. Bu esnada bir yılanın bize doğru hamle yapmak üzere olduğunu gördük. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“Hemen bu yılanı öldürün” buyurdu.

Bunun üzerine biz o yılanı öldürmek için yılanın üzerine doğru koştuk. Ancak yılan bizi geçti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Yılan sizin şerrinizden korunduğu gibi, sizler de onun şerrinden korundunuz.” Buhârî'nin şeyhi Ömer ibnu Hafs şöyle dedi: Ben bu hadîsi babam Hafs ibnu Gıyâs'tan ezberledim, bunda “Minâ'da bir mağara içinde” ibaresi vardır.

٧٨- سُورَةُ (عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ)

78- Nebe Sûresi

قَالَ مُجَاهِدٌ ﴿لَا يَرْجُونَ حِسَابًا﴾ ﴿لَا يَخَافُونَهُ﴾ ﴿لَا يَمْلِكُونَ مِنْهُ خِطَابًا﴾ ﴿لَا يَكْلُمُونَهُ إِلَّا أَنْ يَأْذَنَ لَهُمْ﴾ ﴿صَوَابًا﴾ ﴿حَقًّا فِي الدُّنْيَا وَعَمَلًا بِهِ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ﴾ ﴿وَهَاجًا﴾ ﴿مُضِيًّا وَقَالَ غَيْرُهُ﴾ ﴿غَسَاقًا﴾ ﴿غَسَقَتْ عَيْنُهُ وَيَفْسِقُ الْجُرْحُ يَسِيلُ كَأَنَّ الْفَسَاقَ وَالْفَسِيقَ وَاحِدٌ﴾ ﴿عَطَاءٌ حِسَابًا﴾ ﴿جَزَاءٌ كَافِيًا أَغْطَانِي مَا أَحْسَنَنِي أَيُّ كَفَانِي.

Mucâhid şöyle dedi: “*lâ yercune hisaben*” (Nebe: 27) Onlar hesaba çekilmekten korkmuyorlar. “*lâ yemlikûne minhu hıdaben*” (Nebe: 37) Onlara izin verilmediği müddetçe onlar konuşamazlar. “*sevâben*” (Nebe: 38) Dünyada iken hakkı söyleyen ve onunla amel eden.

İbnu Abbas şöyle dedi: “*vehhacen*” Işık saçan.

O’ndan başkası da şöyle dedi: “*ğassağan*” (Nebe: 25) Gözü aktı. “*veyağsiku-l curhu*” Yara akıyor. “*adaen hisaben*” (Nebe: 36) Yeterli derecede bir mükâfat olarak. “*e’danî ma ehsebenî*” Bana yetecek kadar verdi.

۱-بَاب ﴿يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ فَتَأْتُونَ أَفْوَاجًا﴾ زُمَرَا

1- Allah Azze ve Celle’nin Şu Kavli Bâbı

«Sûra üflendiği gün grup grup gelirsiniz.» (Nebe: 18)

“*efvacen*” Grup grup.

۴۹۳۵- حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ

أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا بَيْنَ
الْثَفَحَتَيْنِ أَرْبَعُونَ قَالَ أَرْبَعُونَ يَوْمًا قَالَ أَتَيْتُ قَالَ أَرْبَعُونَ شَهْرًا قَالَ أَتَيْتُ قَالَ
أَرْبَعُونَ سَنَةً قَالَ أَتَيْتُ قَالَ ثُمَّ يُنْزَلُ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مَاءٌ فَيَنْتَبِثُونَ كَمَا يَنْتَبِثُ الْبَقْلُ
لَيْسَ مِنَ الْإِنْسَانِ شَيْءٌ إِلَّا يَنْلَى إِلَّا عَظْمًا وَاحِدًا وَهُوَ عَجْبُ الذَّنْبِ وَمِنْهُ يُرَكَّبُ
الْخَلْقُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

4935- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: “Kıyamet günü Sûr’a iki kere üflenilir ve bu ikisi arasında kırk vardır” buyurdu.

Orada bulunanlar:

-Ey Ebu Hureyre: Kırk gün mü? diye sordular.

Ben bu soruya cevap vermekten kaçındım.

-Kırk sene mi? dediler.

Ben yine cevap vermekten kaçındım.

-Kırk ay mı? diye sordular.

Ben yine cevap vermekten kaçındım. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Sonra Allah semâdan bir su indirir de yeşil otun bitmesi gibi kabir-lerinizden bitersiniz. İnsan ölüp toprağa konulduğunda bütün vücudu çürür. Yalnız kuyruk sokumunda Acbu Zeneb denilen bir kemik çürümez. İnsanlar tekrar diriltileceği zaman işte bu parçadan meydana getirilir.” (Hadisin geçtiği diğer yer: 4814)

٧٩-سُورَةُ النَّازِعَاتِ

79- Nâziât Sûresi

وَقَالَ مُجَاهِدٌ ﴿الْآيَةُ الْكُبْرَى﴾ عَصَاهُ وَيَدُهُ يُقَالُ النَّاخِرَةُ وَالنَّخِرَةُ سَوَاءٌ مِثْلُ الطَّامِعِ وَالطَّمِيعِ وَالْبَاحِلِ وَالْبَحِيلِ وَقَالَ بَعْضُهُمُ النَّخِرَةُ الْبَالِيَةُ وَالنَّاخِرَةُ الْعَظْمُ الْمُجَوَّفُ الَّذِي تَمُرُّ فِيهِ الرِّيحُ فَيَنْخَرُ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ ﴿الْحَافِرَةُ﴾ الَّتِي أَمَرْنَا الْأَوَّلُ إِلَى الْحَيَاةِ وَقَالَ غَيْرُهُ ﴿أَيَانَ مَرْسَاهَا﴾ مَتَى مُنْتَهَاهَا وَمُرْسَى السَّفِينَةِ حَيْثُ تَنْتَهِي.

Mucâhid şöyle dedi: “*el-ayetel-kübra*” (Nâziât: 21) En büyük mucize, Musa aleyhisselâmın âsası ve elidir. “*en-nehiratu*” Çürümüş. “*en-nahiratu*” İçi oyulup boşaltılmış olan kemik. Bu kemiğin içinden rüzgâr geçtikçe içinin boşluğundan dolayı ses çıkarır.

İbnu Abbas şöyle dedi: “*el-hahiratu*” (Nâziât: 10) Tekrar geldiğimiz yere mi döneceğiz?

İbnu Abbas’tan başkası şöyle dedi: “*eyyane mürsaha*” (Nâziât: 42) Onun sonu ne zamandır? “*vemürsa-sseffineti*” Geminin duracağı son yer.

١-بَاب

1-Bâb

٤٩٣٦- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْمُقْدَامِ حَدَّثَنَا الْفَضِيلُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا أَبُو حَازِمٍ حَدَّثَنَا سَهْلُ بْنُ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ قَالَ يَاصْبَعِيهِ هَكَذَا بِالْوُسْطَى وَالَّتِي تَلِي الْإِبْهَامَ بُعِثْتُ وَالسَّاعَةُ كَهَاتَيْنِ
﴿الطَّائِمَةُ﴾ تَطِمُّ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ.

4936- Sehl ibnu Sa'd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem işaret ve orta parmağını uzatarak: “Kıyamet günü ile ben şu ikisi gibi gönderildim” buyurdu.

“*ed-dammetu*” (Nâziât: 34) her şeyi kaplayan Kıyamet.

٨٠- سُورَةُ (عَبَسَ)

80- Abese Sûresi

﴿عَبَسَ وَتَوَلَّى﴾ كَلَجَ وَأَعْرَضَ وَقَالَ غَيْرُهُ ﴿مُطَهَّرَةٌ﴾ لَا يَمَسُّهَا إِلَّا
الْمُطَهَّرُونَ وَهُمْ الْمَلَائِكَةُ وَهَذَا مِثْلُ قَوْلِهِ ﴿فَالْمُدْبِرَاتِ أَمْرًا﴾ جَعَلَ الْمَلَائِكَةَ
وَالصُّحُفَ مُطَهَّرَةً لَأَنَّ الصُّحُفَ يَقَعُ عَلَيْهَا التُّطْهِيرُ فَجَعَلَ التُّطْهِيرَ لِمَنْ حَمَلَهَا أَيْضًا
﴿سَفَرَةً﴾ الْمَلَائِكَةُ وَاحِدُهُمْ سَافِرٌ سَفَرْتُ أَصْلَحْتُ بَيْنَهُمْ وَجَعَلْتُ الْمَلَائِكَةَ إِذَا
نَزَلَتْ بِوَحْيِ اللَّهِ وَتَأْدِيتِهِ كَالسَّفِيرِ الَّذِي يُصْلِحُ بَيْنَ الْقَوْمِ وَقَالَ غَيْرُهُ ﴿تَصْدَى﴾
تُغَافِلُ عَنْهُ وَقَالَ مُجَاهِدٌ ﴿لَمَّا يَقْضَى أَحَدٌ مَا أَمَرَ بِهِ﴾ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ
﴿تَرْهَقُهَا﴾ تَغْشَاهَا شِدَّةٌ ﴿مُسْفَرَةٌ﴾ مُشْرِقَةٌ ﴿بِأَيْدِي سَفَرَةٍ﴾ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ
كَتَبَةٌ ﴿أَسْفَارًا﴾ كُتِبَ ﴿تَلْهَى﴾ تَشَاغَلَ يُقَالُ وَاحِدٌ الْأَسْفَارِ سَفَرَةٌ.

“*abese vetevellâ*” (Abese: 1) Yüz ekşitti ve yüz çevirdi.

Başkası da şöyle dedi: “*mudahhereti*” Ona temiz olan meleklerden başkası dokunamaz. Bu tıpkı Allah Azze ve Celle’nin şu âyetinde buyurduğu gibidir: “*fel müdebbirati emran*” (Nâziât: 5) «İşleri bir düzene sokup idare eden melekler.» Allah Azze ve Celle hem melekleri hem de sahifeleri tertemiz kılmıştır. Onu taşıyanı da temiz kılmıştır. “*seferetin*” Melekler. “*safirun*” kelimesi bunun tekilidir. “*sefertu*” Aralarını iyileştirdim. Melekler vahiy ile inip onu tebliğ ettiklerinde onlar tıpkı kavimlerin arasını düzelten, onları ıslak eden elçi gibi kılınmışlardır.

Bir başkası da şöyle dedi: “*teserra*” Onu ihmal etmek.

Mucahid şöyle dedi: “*lemma yakzi*” (Abese: 23) Hiçbir kimse enrolunduğu şeyleri yerine getirmez.

İbnu Abbas şöyle dedi: “*terhekuha*” (Abese: 41) Onu bir şiddet kaplar. “*müşfiretun*” Parlayıcı. “*bieydi seferetin*” Yazan. “*esfaran*” Li taplar. “*telehhâ*” (Abese: 10) Uğraşmak, meşgul olmak. “*el-esfar*” kelimisinin tekilinin “*sifrun*” kelimesi olduğu söylenmiştir.

٤٩٣٧ - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ قَالَ سَمِعْتُ زُرَّارَةَ بْنَ أَوْفَى يُحَدِّثُ عَنْ سَعْدِ بْنِ هِشَامٍ عَنْ عَائِشَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَثَلُ الَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ وَهُوَ حَافِظٌ لَهُ مَعَ السَّفَرَةِ الْكِرَامِ الْبَرَّةِ وَمَثَلُ الَّذِي يَقْرَأُ وَهُوَ بَتَّاهٌ لَهُ وَهُوَ عَلَيْهِ شَدِيدٌ فَلَهُ أَجْرَانِ.

4937- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü salhı-lahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Kur’ân’ı ezberleyerek okuyan hafız kişinin sıfatı, şerefli ve temiz meleklerle beraberdir. Kur’ân’ı hafız olmayarak kendisine zor gelliği hâlde okuyan kimsenin sıfatı ise, ona iki ecir vardır.”

٨١- سُورَةُ (إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ)

81- Tekvîr Sûresi

﴿ الْكَدَّرَتْ ﴾ انْتَشَرَتْ وَقَالَ الْحَسَنُ ﴿ سَجَرَتْ ﴾ ذَهَبَ مَاؤُهَا فَلَا يَبْقَى قَطْرَةٌ وَقَالَ مُجَاهِدٌ الْمَسْجُورُ الْمَمْلُوءُ وَقَالَ غَيْرُهُ سَجَرَتْ أَفْضَى بَعْضُهَا إِلَى بَعْضٍ فَصَارَتْ بَحْرًا وَاحِدًا (وَالْخُنْسُ) تَخْنَسُ فِي مُجَرَّاهَا تَرْجِعُ وَتَكْنَسُ تَسْتَتِرُ كَمَا تَكْنَسُ الطَّبَاءُ ﴿ تَنْفَسَ ﴾ ارْتَفَعَ الثَّهَارُ وَالظَّنِينُ الْمُتَهَمُ وَالضَّيْنُ يَضُنُّ بِهِ وَقَالَ عَمْرُو ﴿ النَّفُوسُ زُوِّجَتْ ﴾ يُزَوِّجُ نَظِيرَهُ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ ثُمَّ قَرَأَ ﴿ اخْشَرُوا الَّذِينَ ظَلَمُوا وَأَزْوَاجَهُمْ ﴾ ﴿ عَسَسَ ﴾ أَدْبَرَ.

“*enkederat*” (Tekvîr: 2) Yıldızlar saçılıp döküldüğü zaman.

Hasan Basrî şöyle dedi: “*succiret*” suyu gider ki ondan bir damla dahi kalmaz.

Mucâhid şöyle dedi: “*el-mescuru*” Dolu.

Bir başkası da şöyle dedi: “*suciret*” Denizlerin bazısı bazısına ulaşıp tek bir deniz olması. “*velhunnesu*” (Tekvîr: 15-19) Aktığı yerde gizlenen ve tekrar dönen, ahuların ormandaki yuvalarında gizlenmeleri gibi gizlenenler. “*teneffese*” Gündüz yükseldiği zaman. “*ez-zanînu*” İttiham edilmiş. “*ez-zanînu*” Sakınmak.

Ömer ibnu Hattâb -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: “*en-nufusu zuvvicet*” Cennet ehlerinden ve cehennem ehlerinden herbiri kendi benzeri ile evlendirilir. Sonra Ömer -Allah ondan razı olsun- şu âyeti okudu: «*Zulmedenleri ve eşlerini toplayın.*» (Saffât: 22)

“*a'ase*” (Tekvîr: 17) Geri döndüğü zaman.

٨٢-سُورَةُ إِذَا السَّمَاءُ انْفَطَرَتْ

82- İnfitâr Sûresi

وَقَالَ الرَّبُّعُ بْنُ خُثَيْمٍ ﴿فُجِّرَتْ﴾ فَاضَتْ وَقَرَأَ الْأَعْمَشُ وَعَاصِمٌ ﴿فَعَدَلَكَ﴾
بِالتَّخْفِيفِ وَقَرَأَهُ أَهْلُ الْحِجَازِ بِالتَّشْدِيدِ وَأَرَادَ مُعْتَدِلَ الْخَلْقِ وَمَنْ خَفَّفَ يَعْنِي ﴿فِي
أَيِّ صُورَةٍ﴾ شَاءَ إِمَّا حَسَنَ وَإِمَّا قَبِيحَ أَوْ طَوِيلَ أَوْ قَصِيرَ.

Rabî' ibnu Huseym şöyle dedi: “*fücciret*” (infitâr: 3) Taşıp aktı. “*fe'adeleke*” A'meş ve Âsim bu kelimenin (“*d*”) harfini şeddesiz bir şekilde okumuştur. Hicaz ehli ise şeddeli bir şekilde okumuştur. Şeddesiz bir şekilde okuyanlar bunun manasının “orta bir yaratış” olduğunu kastetmişlerdir.

“*fî eyyi sûretin*” Allah Azze ve Celle kullarını dilediği şekilde yaratır: Güzel, çirkin, uzun, kısa.

٨٣-سُورَةُ (وَيْلٌ لِّلْمُطَفِّفِينَ)

83- Mutaffifin Sûresi

وَقَالَ مُجَاهِدٌ ﴿بَلْ رَانَ﴾ ثَبْتُ الْخَطَايَا ﴿ثُوبٌ﴾ جُوزِيَّ وَقَالَ غَيْرُهُ
الْمُطَفَّفُ لَا يُؤْفَى غَيْرُهُ.

Mucahid şöyle dedi: “*bel rane*” Günâhların sabit olması. “*süvvib*” (Mutaffifin: 36) Cezalandırıldı.

Mucâhid'den başkası şöyle dedi: “*el-mudaffifu*” Başkasına tım vermeyen.

۱-بَابُ ﴿يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ﴾

1- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«*İnsanlar Âlemlerin Rabbi huzurunda duracakları o büyük gün için yeniden dirileceklerini sanmıyorlar mı?*» (Mutaffifin: 4-6)¹⁵

۴۹۳۸- حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا مَعْنٌ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَزَّ عَنِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ ﴿يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ حَتَّى يَفِيبَ أَحَدُهُمْ فِي رَضَحِهِ إِلَى أَنْصَافِ أَذُنِهِ.

4938- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

«*İnsanlar Âlemlerin Rabbi huzurunda duracaklar*» Öyle ki, n-lardan birinin kulaklarının yan tarafına kadar ulaşacak olan terinden dca-yı, o teri içinde kaybolacaktır.”

15 Bu sûre ölçü ve tartıda hile yapanlara karşı savaş ilânı ile başlar. Bunlar âhireen korkmayan ve hakimler hakiminin önündeki o korkunç duruşmayı hesaba katmayanlardır. Toplum içerisinde, alışverişte haksızlık ve sahtekârlık çok yaygın olu-ğu için, özellikle bu konu üzerinde durulmuştur. Toplum içinde sayısız kötülükler olmasına rağmen kimse bu işi ölçü-tartıda hile yapmayı hoş karşılamazdı. Bunala-yanarak Cenab-ı Allah, bu kötülüğün öbür dünyaya inanmamanın ve ahiretten af-letin bir sonucu olduğunu beyan ediyor. Bir toplum, en küçüğünden en büyüğüne kadar ahiret gününde hesaba çekileceğine inanmıyorsa eğer, kötülüğün giderilhe-si ve dürüst olunması mümkün değildir. Bir kimse ne kadar dürüst olmaya çalışır-sa çalışsın ticaretini yaptığı şeyin meblağı büyüdüğünde, pekâlâ bu dürüstlülen vazgeçebilir. Çünkü dürüstlük onun için müstakil bir değer değil sadece bir p-n-siptir. Ancak bir kimse, Allah'a ve âhiret gününe inanıyorsa işte o zaman o kiise dürüstlüğü müstakil bir değer olarak kabul ettiği gibi, doğruluğu da üstüne bir;ö-rev olarak telakki eder. Bu kimse dürüst davrandığı zaman çıkarını ve zararınıl-üşünmez. Zira onun dürüstlük anlayışı daha üst değerlere, yani Allah'a ve âhiret;ü-nü inancına dayanır.

۸۴-سُورَةُ (إِذَا السَّمَاءُ انشَقَّتْ)

84- İnşikâk Sûresi

قَالَ مُجَاهِدٌ ﴿كِتَابُهُ بِشِمَالِهِ﴾ يَأْخُذُ كِتَابَهُ مِنْ وَرَاءِ ظَهْرِهِ ﴿وَسَقَ﴾ جَمَعَ مِنْ دَابَّةٍ ﴿ظَنَّ أَنْ لَنْ يَخُورَ﴾ لَا يَرْجِعُ إِلَيْنَا وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ ﴿يُوعُونَ﴾ يُسِرُّونَ.

Mucahid şöyle dedi: كِتَابُهُ بِشِمَالِهِ. Yani o, Kıyamet günü kendisine ait kitabını sırtının arkasından alır. ﴿وَسَقَ﴾. (İnşikâk: 16) Hayvandan topladığı. ﴿ظَنَّ أَنْ لَنْ يَخُورَ﴾ (İnşikâk: 14) Bize asla dönmeyeceğini mi zanneder?

İbnu Abbas şöyle dedi: يُوعُونَ (İnşikâk: 23) sır olarak gizledikleri.

۱-بَابُ ﴿فَسَوْفَ يُحَاسَبُ حِسَابًا يَسِيرًا﴾

1- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«O, kolay geçireceği bir hesaba çekilecek.» (İnşikâk: 8)

۴۹۳۹- حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُثْمَانَ بْنِ الْأَسْوَدِ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ أَبِي مُلَيْكَةَ سَمِعْتُ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ح وَ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عَائِشَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ح وَ حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي يُوسُفَ حَاتِمِ بْنِ أَبِي صَغِيرَةَ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ الْقَاسِمِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْسَ أَحَدٌ يُحَاسَبُ إِلَّا هَلَكَ قَالَتْ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ جَعَلَنِي اللَّهُ فِدَاكَ أَلَيْسَ يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ ﴿فَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ فَسَوْفَ يُحَاسَبُ حِسَابًا يَسِيرًا﴾ قَالَ ذَاكَ الْقَرَضُ يُقْرَضُونَ وَمَنْ لُوْقِيَ الْحِسَابَ هَلَكَ.

4939- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Hesaba çekilen herkes, muhakkak helâk olur.”

Bunun üzerine ben dedim ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Allah beni sana feda etsin. Allah Azze ve Celle şöyle buyurmuyor mu: «*Amel defteri kendisine sağdan verilen kimse, kolay geçireceği bir hesaba çekilecek.*» (İnşikâk: 7-8)

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"O insanların hesaba sunulacakları arzıdır ve her kimin hesaba çekilmesi uzarsa işte o helâk olur.

۲-بَاب ﴿لَتَرْكَبُنَّ طَبَقًا عَنْ طَبَقٍ﴾

2- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«*Siz ey insanlar, hâlden hâle uğratılacaksınız.*» (İnşikâk: 19)

٤٩٤٠ - حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ النَّضْرِ أَخْبَرَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا أَبُو بَشِيرٍ جَعْفَرُ بْنُ
إِبَاسٍ عَنْ مُجَاهِدٍ قَالَ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ ﴿لَتَرْكَبُنَّ طَبَقًا عَنْ طَبَقٍ﴾ حَالًا بَعْدَ حَالٍ
قَالَ هَذَا بَيْنَكُمْ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

4940- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

«*Siz ey insanlar, hâlden hâle uğratılacaksınız.*» (İnşikâk: 19) yani bir hâlden diğer bir hâle. Bu, peygamberiniz sallallahu aleyhi ve sellem'e yapılmış bir hitaptır.

٨٥-سُورَةُ الْبُرُوجِ

85- Burûc Sûresi

وَقَالَ مُجَاهِدٌ ﴿الْأَخْذُودِ﴾ شَقٌّ فِي الْأَرْضِ ﴿فَتَتَوَّأ﴾ عَذَّبُوا.

Mucâhid şöyle dedi: "*el-uhdûdi*" Yerde olan yarık. "*fetenû*" (Burûc: 10) Azâb ettiler.

۸۶-سُورَةُ الطَّارِقِ
86- Târik Sûresi

وَقَالَ مُجَاهِدٌ ﴿ذَاتِ الرَّجْعِ﴾ سَحَابٌ يَرْجِعُ بِالْمَطَرِ ﴿ذَاتِ الصَّدْعِ﴾ تَصَدَّعُ بِالنَّبَاتِ .

Mucâhid şöyle dedi: “*zâtır-rec'i*” Yağmurla dönen bulut. “*zâtıssad'i*” Bitki ve pınarla yarılan yeryüzü.

۸۷-سُورَةُ (سَبَّحَ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى)
87- A'lâ Sûresi

٤٩٤١- حَدَّثَنَا عَبْدَانُ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ شُعْبَةَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ
الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَوَّلُ مَنْ قَدِمَ عَلَيْنَا مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ مُصْعَبُ بْنُ عُمَيْرٍ وَابْنُ أُمِّ مَكْتُومٍ فَجَعَلَا يُقْرَأُنَا الْقُرْآنَ ثُمَّ جَاءَ عُمَارٌ وَبِلَالٌ
وَسَعْدٌ ثُمَّ جَاءَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ فِي عِشْرِينَ ثُمَّ جَاءَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
فَمَا رَأَيْتُ أَهْلَ الْمَدِينَةِ فَرَحُوا بِشَيْءٍ فَرَحَهُمْ بِهِ حَتَّى رَأَيْتُ الْوَلَدَ وَالصَّبِيَّانَ
يَقُولُونَ هَذَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ جَاءَ فَمَا جَاءَ حَتَّى قَرَأْتُ سَبَّحَ
اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى فِي سُورٍ مِثْلِهَا.

4941- Berâ ibnu Âzib -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Bize ilk önce hicret edip gelenler Musab ibnu Umeyr ve İbnu Ümmü Mektûm'dur. Bu ikisi insanlara Kur'ân okuturlardı. Sonra Medine'ye Bilâl, Sa'd ibnu Ebî Vakkâs ve Ammâr ibnu Yâsir hicret ettiler. Daha sonra Ömer ibnul-Hattâb yirmi kişi ile beraber Medine'ye geldi. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Medine'ye geldi, Medine ehlinin Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem gelmesine sevindikleri gibi bir şey için sevindiklerini görmedim. Genç kızlar bile: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem geldi, demeye başladılar. Ben (سَبَّحَ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى) A'lâ Sûresi'ni ve onun gibi birkaç sûre daha okuyuncaya kadar Allah Rasûlü sallallahu

aleyhi ve sellem Medine'ye gelmemişti. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3925)

٨٨-سُورَةُ (هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْقَاسِيَةِ)

88- Gâşiye Sûresi

وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ ﴿عَامِلَةٌ نَاصِبَةٌ﴾ النَّصَارَى وَقَالَ مُجَاهِدٌ ﴿غَيْنِ آيَةٍ﴾ بَلَغَ إِنَاهَا وَحَانَ شَرْبُهَا ﴿حَمِيمٍ أَنْ﴾ بَلَغَ إِنَاهُ ﴿لَا تَسْمَعُ فِيهَا لَأَغِيَةً﴾ شَتْمًا وَيُقَالُ الضَّرِيعُ نَبْتُ يُقَالُ لَهُ الشَّبْرُقُ يُسَمَّى أَهْلُ الْحِجَازِ الضَّرِيعَ إِذَا يَبَسَ وَهُوَ سَمٌّ ﴿بِمُسْطَرٍ﴾ بِمُسْلَطٍ وَيُقْرَأُ بِالصَّادِ وَالسَّيْنِ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ ﴿إِيَابَهُمْ﴾ مَرْجِعُهُمْ.

İbnu Abbas şöyle dedi: “*amiletün nasibetün*” Hıristiyanlar.

Mucâhid şöyle dedi: “*aynin aniyetin*” «Kızgın bir kaynaktan da su içirilirler.» Kızgınlaşan ve içme vaktine ulaşan. “*hamîmin anin*” Sıcaklığı son raddeye ulaşan, kızgın bir pınar. “*lâ tesme’u fiha lâğiyeten*” (Gâşiye: 11) Orada kötü söz işitmez. Bir bitki. (Kuru diken) Buna “*eş-şib-riku*” ismi de verilmiştir. Hicaz ehli bunu “*ez-zarî’u*” olarak isimlendirmişlerdir. Bu bitki kuruduğu zaman zehir olur. “*bimusaydirin*” (Gâşiye: 22) Musallat etmek. Bu kelime (*sad*) ve (*sin*) harfleriyle okunur.

İbnu Abbas şöyle dedi: “*iyabehüm*” (Âyet: 25) Onların dönüşü.

٨٩-سُورَةُ وَالْفَجْرِ

89- Fecr Sûresi

وَقَالَ مُجَاهِدٌ (الْوَلُّ) اللَّهُ ﴿إِرَمَ ذَاتِ الْعِمَادِ﴾ يَعْنِي الْقَدِيمَةَ وَالْعِمَادُ أَهْلُ عَمُودٍ لَا يَقِيمُونَ ﴿سَوَاطِ عَذَابٍ﴾ الَّذِي عَذَّبُوا بِهِ ﴿أَكَلْنَا لَمًّا﴾ السَّفَى وَ﴿جَمًّا﴾ الْكَثِيرُ وَقَالَ مُجَاهِدٌ كُلُّ شَيْءٍ خَلَقَهُ فَهُوَ شَفَعُ السَّمَاءِ شَفَعُ وَالْوَلُّ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى وَقَالَ غَيْرُهُ ﴿سَوَاطِ عَذَابٍ﴾ كَلِمَةٌ تَقُولُهَا الْقَرْبُ لِكُلِّ نَوْعٍ مِنَ الْعَذَابِ يَدْخُلُ فِيهِ السَّوْطُ ﴿لِبِالْمَرْصَادِ﴾ إِلَيْهِ الْمَصِيرُ ﴿نَحَاطُونَ﴾ نَحَاطُظُونَ وَنَحْضُونَ تَأْمُرُونَ بِإِطَاعِهِ ﴿الْمُطْمَنِّنَةُ﴾ الْمُصَدِّقَةُ بِالْثَوَابِ وَقَالَ الْحَسَنُ ﴿يَا

أَتَيْهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ ﴿ إِذَا أَرَادَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ قَبْضَهَا اطمأنت إِلَى اللَّهِ وَاطْمَأَنَّ اللَّهُ إِلَيْهَا وَرَضِيَتْ عَنِ اللَّهِ وَرَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا فَأَمَرَ بِقَبْضِ رُوحِهَا وَأَدْخَلَهَا اللَّهُ الْجَنَّةَ وَجَعَلَهُ مِنْ عِبَادِهِ الصَّالِحِينَ وَقَالَ غَيْرُهُ ﴿ جَاءُوا ﴾ ثَقَبُوا مِنْ جِيبِ الْقَمِيصِ قُطِعَ لَهُ جِيبٌ يَجُوبُ الْفَلَاةَ يَقْطَعُهَا ﴿ لَمَّا ﴾ لَمَمْتُهُ أَجْمَعَ أَتَيْتُ عَلَى آخِرِهِ.

Mucâhid dedi ki: “*el-vetru*” Tek olan Allah Azze ve Celle’dir. “*irame zati-l’imadu*” Âd kavmi iki kabile idiler. Bunlar ilk olan Âd kavmidir. “*el-’imadu*” Yerleşik hayatı olmayan, çadırda yaşayanlar. “*sevda ‘azabin*” Onların onunla azap gördükleri azap kamçısı. “*eklen lemman*” (Fecr: 19) Kendi nasibini ve başkasının nasibini, hakkını yiyor. “*cemman*” Çok.

Mucâhid şöyle dedi: Allah Azze ve Celle her şeyi çift olarak yaratmıştır. Gökyüzü de çifttir. Çünkü gökyüzü her zaman yeryüzü ile birlikte zikredilir. Tıpkı soğuk-sıcak, erkek ve dişi gibi. Allah Azze ve Celle ise tekdir.

Mucâhid’den başkası şöyle dedi: “*sevda ‘azabin*” Azap kamçısı tabîrini, Arap kavmi her türlü azap çeşidi için kullanır. “*lebilirsadi*” Dönüş ancak O’nadır. “*tehazzûne*” Muhafaza ediyorsunuz. “*tehuzzûne*” Yemek yedirilmesini emrediyorsunuz. “*el-mudmeinnetü*” (Fecr: 27) Sevâb işlemekle îmânını doğrulayıcı nefis.

Hasan Basrî şöyle dedi: “*ya eyyetühen-nefsul-mudmeinnetü*” Allah Azze ve Celle kulunun canını almak isteyince, Allah’a gidişte sükûna kavuşan ve Allah’ın da ona sebat ve istikrar verdiği, Allah’tan razı olan, Allah’ın da ondan razı olduğu ve ruhunu kabzedip almakla emrettiği ve Allah’ın onu cennete girdirip de sâlih kullarından kıldırdığı nefistir.

Ondan başkası da şöyle dedi: “*cabû*” Kayaları deldiler, oyuk açtılar. “*yecûbul-felâte*” Kesiyor. “*lemman*” Onu topladım. “*ecma’a*” Sonuna geldim.

٩٠- سُورَةُ (لَا اُفْسِمُ)

90- Beled Sûresi

وَقَالَ مُجَاهِدٌ ﴿ وَأَلْتِ حِلَّ بِهَذَا الْبَلَدِ ﴾ بِمَكَّةَ لَيْسَ عَلَيْكَ مَا عَلَى النَّاسِ

فِيهِ مِنَ الْإِنِّمِ ﴿ وَوَالِدِ ﴾ آدَمَ ﴿ وَمَا وَلَدَ ﴾ ﴿ لُبْدًا ﴾ كَثِيرًا وَ ﴿ الثَّجْدَيْنِ ﴾
الْخَيْرُ وَالشَّرُّ ﴿ مَسْقَبَةٍ ﴾ مَجَاعَةٍ ﴿ مَتْرَبَةٍ ﴾ السَّاقِطُ فِي الثَّرَابِ يُقَالُ ﴿ فَلَا
اِقْتَحَمَ الْعَقَبَةَ ﴾ فَلَمْ يَقْتَحِمِ الْعَقَبَةَ فِي الدُّنْيَا ثُمَّ فَسَّرَ الْعَقَبَةَ فَقَالَ ﴿ وَمَا أَذْرَاكَ مَا
الْعَقَبَةُ فَكَ رَقَبَةٍ أَوْ إِطْعَامٍ فِي يَوْمٍ ذِي مَسْقَبَةٍ ﴾.

Mucahid şöyle dedi: “*veente hullun bihaza-lbeledi*” «*Oturmakta
olduğun bu beldeye*» (Beled: 2) Allah Azze ve Celle’nin üzerine yemin
ettiği belde Mekke’dir. Orada insanlar üzerine günâh olan şey, sana günâh
değildir. “*vevalidin*” Babamız olan Âdem aleyhisselâm. “*vema velede*”
O’nun zürriyetidir.

“*lübeden*” Çok. “*en-necdeyni*” Hayır ve şer. “*mesğabetin*” Açlık.
“*metrabetin*” Fakirliğinden dolayı evi olmayıp toprağa düşmüş kimse.
“*fela-ktehamel-akabete*” O, dünyada iken sarp yokuşu aşamadı. Sonra
Allah Azze ve Celle “*el-akabete*” kelimesini açıklayarak şöyle buyur-
muştur: «*Sarp yokuşun ne olduğunu sen bilir misin? O, bir kölenin aza-
dıdır. Yahut açlık gününde akraba olan bir yetimi, yahut hiçbir şeyi ol-
mayan bir yoksulu doyurmak, sonra inananlardan ve birbirlerine sabır
ve merhameti tavsiye edenlerden olmaktır.*» (Âyet: 12-16)

٩١- سُورَةُ وَالشَّمْسِ وَضُحَاهَا

91- Şems Sûresi

وَقَالَ مُجَاهِدٌ ﴿ بَطَلُوهَا ﴾ بِمَعَاصِيهَا ﴿ وَلَا يَخَافُ عُقْبَاهَا ﴾ عُقْبَى أَحَدٍ.

Mucâhid şöyle dedi: “*bidağvaha*” (Şems: 11) Masiyetleri, günah-
ları yüzünden. “*vela yehafu ukbaha*” «*Akıbetinden hiç korkmadan*»
Hiçbir kimsenin sonundan korkmaz.

٤٩٤٢ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا وَهْبٌ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ
أَخْبَرَهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ زَمْعَةَ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْطُبُ وَذَكَرَ النَّاقَةَ
وَالَّذِي عَقَرَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ﴿ إِذْ الْبَعَثَ أَشْقَاهَا ﴾
الْبَعَثَ لَهَا رَجُلٌ عَزِيزٌ عَارِمٌ مَنِيعٌ فِي رَهْطِهِ مِثْلُ أَبِي زَمْعَةَ وَذَكَرَ النِّسَاءَ فَقَالَ يَعْمَدُ

أَحَدُكُمْ فَيَجْلِدُ امْرَأَتَهُ جَلْدَ الْعَبْدِ فَلَعَلَّهُ يَضَاجَعُهَا مِنْ آخِرِ يَوْمِهِ ثُمَّ وَعَظَهُمْ فِي ضَحِكِهِمْ مِنَ الضَّرْطَةِ وَقَالَ لِمَ يَضْحَكُ أَحَدُكُمْ مِمَّا يَفْعَلُ وَقَالَ أَبُو مُعَاوِيَةَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زَمْعَةَ قَالَ التَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلُ أَبِي زَمْعَةَ عَمُّ الزُّبَيْرِ بْنِ الْعَوَّامِ.

4942- Abdullah ibnu Zem'a -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Kendisi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in hutbesinde Salih aleyhisselâmın devesinden ve onu kesen kimseden bahsederken işitiştir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

«Semûd kavmi, içlerinden en azgını, deveyi kesmek üzere ayaklanınca, azgınlıkları sebebiyle Peygamberlerini yalanlamıştı.» (Şems: 12) O dişi deveyi boğazlaması için emsali az bulunan, gözü pek, şerli, kavmi içinde güçlü kuvvetli birini yolladılar. O adam, Ebu Zem'a gibidir."

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu hutbesinde kadınlardan da bahsederek şöyle buyurdu:

"Sizden biriniz günün sonunda aynı yatakta yatacağı için, hanımını, kölesini döver gibi dövmesin."

Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, bir toplum içinde yellenip de diğerlerinin ona gülmesi hakkında onlara nasihatle bulunarak şöyle buyurdu:

"Kendisinin de yaptığı bir şey için insan niye güler ki?"

Ebu Muâviye şöyle dedi: Bize Hişâm, babası Urve ibnu Zubeyr'den; O da Abdullah ibnu Zem'a'dan bildirdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem "Zubeyr ibnu Avvâm'ın amcası Ebu Zem'a'nın benzeri" buyurdu.

٩٢- سُورَةُ (وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى)

92- Leyl Sûresi

وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ ﴿وَكَذَّبَ بِالْحُسْنَى﴾ بِالْخَلْفِ وَقَالَ مُجَاهِدٌ ﴿تُرْدَى﴾ مَاتَ وَ ﴿تَلْطَى﴾ تَوَهَّجَ وَقَرَأَ عُثَيْدُ بْنُ عُمَيْرٍ تَلْطَى.

İbnu Abbas şöyle dedi: “*vekezzebe bilhüsna*” «*En güzeli yalanlar-sa*» (Leyl: 9) Verilen şeyin yerine geçen bedeli yalan sayarsa.

Mucâhid şöyle dedi: “*teraddâ*” (Leyl: 11) Öldü. “*telazzâ*” (Leyl: 14) Tutuşmak. Bu kelimeyi Ubeyd ibnu Umeyr “*tetelazzâ*” şeklinde okumuştur.

۱- باب ﴿وَالْتَهَارِ إِذَا تَجَلَّى﴾

1- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«*Ortaya çıkıp belli olduğunda gündüze yemin ederim ki.*» (Leyl: 2)¹⁶

۴۹۴۳ - حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ بْنُ عُقْبَةَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ قَالَ دَخَلْتُ فِي نَفَرٍ مِنْ أَصْحَابِ عَبْدِ اللَّهِ الشَّامِ فَسَمِعَ بَنُو الْأَبُو الدَّرْدَاءِ فَكُنَّا فَقَالَ أَلَيْكُمْ مَنْ يَقْرَأُ فَقُلْنَا نَعَمْ قَالَ فَأَيُّكُمْ أَقْرَأُ فَأَشَارُوا إِلَيَّ فَقَالَ أَقْرَأُ فَقَرَأْتُ

﴿وَاللَّيْلِ إِذَا يَدْنَىٰ وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّىٰ وَالذِّكْرِ وَالْأَنَىٰ﴾

قَالَ أَلَيْتَ سَمِعْتَهَا مِنْ فِي صَاحِبِكَ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ وَأَنَا سَمِعْتُهَا مِنْ فِي النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهَؤُلَاءِ يَأْبُونَ عَلَيْنَا.

4943- Alkame -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Abdullah ibnu Mesud'un arkadaşlarından bir grup ile beraber Şam'a girdim. Bizim Şam'a geldiğimizi duyan Ebud-Derdâ yanımıza geldi ve şöyle dedi:

-İçinizde, Kur'ân'ı sağlam ve güzel bir şekilde okuyan var mı?

Bizler:

-Evet, dedik.

-En güzel okuyanınız hanginiz? diye sordu.

16 Karanlığı ile her tarafı bürüdüğü zaman geceye, aydınlanıp ortaya çıktığı zaman gündüze ve erkek ve dişiyyi yaratan Allaha yemin olsun ki ey insanlar sizin amelleriniz çeşit çeşittir. Bazınız, Rabbini inkâr eder ona karşı gelir bazınız da ona iman eder boyun eğersiniz.

Bunun üzerine arkadaşlarım beni işaret ettiler. O da bana:

-Oku! dedi.

Ben de: ﴿وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَىٰ وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّىٰ وَالذَّكْرِ وَالْأُنثَىٰ﴾ âyetini okudum.

-Sen bunu Abdullah ibnu Mesud'un ağzından mı işittin? Diye sor-du. Ben de:

-Evet, dedim.

Ebud-Derdâ şöyle dedi:

-Ben de bu okuyuşu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in ağ-zından işittim. Şam ehli ise bu kıratı bizden yasaklıyorlar.

٢-بَاب ﴿وَمَا خَلَقَ الذَّكْرَ وَالْأُنثَىٰ﴾

2- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Erkeği ve dişiye yaratana yemin ederim ki.» (Leyl: 3)

٤٩٤٤ - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ إِبْرَاهِيمَ قَالَ قَدِمَ أَصْحَابُ عَبْدِ اللَّهِ عَلَى أَبِي الدَّرْدَاءِ فَطَلَبَهُمْ فَوَجَدَهُمْ فَقَالَ أَتَيْكُمْ يَقْرَأُ عَلَى قِرَاءَةِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ كُنَّا قَالِ فَايُكُم أَحْفَظُ فَأَشَارُوا إِلَى عَلْقَمَةَ قَالَ كَيْفَ سَمِعْتَهُ يَقْرَأُ ﴿وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَىٰ﴾ قَالَ عَلْقَمَةُ (وَالذَّكْرَ وَالْأُنثَىٰ) قَالَ أَشْهَدُ أَلِي سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ هَكَذَا وَهَؤُلَاءِ يُرِيدُونِي عَلَى أَنْ أَقْرَأُ ﴿وَمَا خَلَقَ الذَّكْرَ وَالْأُنثَىٰ﴾ وَاللَّهِ لَا أَكْبَهُهُمْ.

4944- İbrâhîm en-Nahâî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Abdullah ibnu Mesud'un arkadaşları Ebud-Derdâ'nın bulunduğu Şam'a geldiler. Ebud-Derdâ onların yanına geldi ve şöyle dedi:

-İçinizden hanginiz Abdullah ibnu Mesud'un kıraati üzere okuyor?

Biz de:

-Hepimiz O'nun kıratı üzere okuyoruz, dedik.

-Hanginiz ezber bakımından güçlüdür?

Arkadaşları Alkame'yi işaret ettiler. Ebud-Derda şöyle dedi:

-İbnu Mesud'dan ﴿وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى﴾ âyetini nasıl okurken işittin?

Alkame şöyle dedi:

- (وَالذِّكْرِ وَالْأَنَّى) . şeklinde okurken işittim.

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den bu şekilde okurken işittiğime dair ben şahadet ederim. Şam ehli ise benden bu âyeti ﴿وَمَا خَلَقَ الذِّكْرَ وَالْأَنَّى﴾ şeklinde okumamı istiyorlar. Vallahi ben onlara bu konuda uymuyorum.

۳-بَاب قَوْلُهُ ﴿فَأَمَّا مَنْ أَغْطَى وَالْأَنَّى﴾

3- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Kim malından verir ve sakınırsa» (Leyl: 5)

٤٩٤٥ - حَدَّثَنَا أَبُو لُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عُبَيْدَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ السُّلَمِيِّ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَقِيعِ الْغَرْقَدِ فِي جَنَازَةٍ فَقَالَ مَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا وَقَدْ كُتِبَ مَقْعَدُهُ مِنَ الْجَنَّةِ وَمَقْعَدُهُ مِنَ النَّارِ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَفَلَا تَشْكُلُ فَقَالَ اغْمَلُوا فَكُلُّ مِيسَرٍ ثُمَّ قَرَأَ ﴿فَأَمَّا مَنْ أَغْطَى وَالْأَنَّى وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَى﴾ إِلَى قَوْلِهِ (لِلْعُسْرَى) ﴿

4945- Alî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bakî'ül-Ğargad'da yani Baki mezarlığında bir cenazede idik. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Sizden herinizin cennet ve cehennemdeki mekânları yani onun cennetlik mi cehennemlik mi olduğu yazılmıştır.”

Bunun üzerine sahâbeler dediler ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Yazımıza (kaderimize) güvenip amel işlemeyi terk edemez miyiz?

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Sizler amel işleyin! Cennet ehline, cennet ehlinin amelleri, cehennem ehline ise cehennem ehlinin ameli kolaylaştırılır.”

Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şu ayeti okudu: «Kim malından verir ve sakınır, en güzeli de tasdik ederse, biz de ona en kolayı hazırlarız. Kim de cimrilik eder, kendini müstağni görür ve en güzeli yalanlarsa, biz de ona en güç olanı kolaylaştırırız.» (Leyl: 5-10)¹⁷ (Hadisin geçtiği diğer yer: 1362)

بَاب ﴿وَصَدَّقَ بِالْخُسْتَى﴾

Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«En güzeli de tasdik ederse» (Leyl: 6)

حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ سَعْدِ بْنِ عُبَيْدَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا قُعُودًا عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَذَكَرَ الْحَدِيثَ لَخَوْفِهِ.

Bize Museddad bildirip şöyle dedi: Bize Abdulvahid bildirip şöyle dedi: Bize A'meş, Sa'd ibnu Ubeyde'den, O da Ebu Abdurrahman'dan bildirip şöyle dedi: Ali -Allah ondan razı olsun- "Bizler Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraberdik" dedi ve geçen hadisi zikretti.

٤-بَاب ﴿فَسَيَسْرُهُ لِّلْیُسْرَى﴾

4- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Biz de ona en kolayı hazırlarız.» (Âyet: 7)

٤٩٤٦- حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ خَالِدٍ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ سَعْدِ بْنِ عُبَيْدَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ السَّلْمِيِّ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ كَانَ فِي جَنَازَةٍ فَأَخَذَ عُودًا يَنْكُتُ فِي الْأَرْضِ

17 Âyette zikredilen "en zor olan" ifadesinden maksat, Allah'ın sevmediği, işlendiği takdirde cehenneme sürükleyen amellerdir. Bu âyet-i kerimeler, Allah Teâlâ'nın, iyi ameller işleyenleri hayra muvaffak kılacağını, kötü amel işleme temayülünde olanları da nefisleriyle başbaşa bırakacağını ifade etmektedirler.

فَقَالَ مَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا وَقَدْ كُتِبَ مَقْعَدُهُ مِنَ النَّارِ أَوْ مِنَ الْجَنَّةِ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَفَلَا تُشَكِّلُ قَالَ اغْمَلُوا فَكُلُّ مُيَسَّرٍ ﴿فَأَمَّا مَنْ أُعْطِيَ وَاتَّقَى وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَى﴾
الآيَةِ قَالَ شُعْبَةُ وَحَدَّثَنِي بِهِ مَنْصُورٌ فَلَمْ أَنْكَرْهُ مِنْ حَدِيثِ سُلَيْمَانَ.

4946- Alî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bizler Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber oturmakta iken Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

‐Sizden her bizinizin ve her bir canlının cennet ve cehennemdeki mekanları yazılmıştır. Onun cennetlik mi cehennemlik mi olduğu yazılmıştır.‑

Bunun üzerine dediler ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Yazımıza (kaderimize) güvenip amel işlemeyi terk edemez miyiz?

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

‐Amel işleyin! Cennet ehline, cennet ehlinin amelleri, cehennem ehline ise cehennem ehlinin ameli kolaylaştırılır. «*Kim malından verir ve sakınır, en güzeli de tasdik ederse*» (Leyl: 5-6)

۵- بَابُ قَوْلِهِ ﴿وَأَمَّا مَنْ بَخِلَ وَاسْتَغْنَى﴾

5- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«*Kim de cimrilik ederse*» (Leyl: 8)

٤٩٤٧- حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عُبَيْدَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ كُنَّا جُلُوسًا عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا وَقَدْ كُتِبَ مَقْعَدُهُ مِنَ الْجَنَّةِ وَمَقْعَدُهُ مِنَ النَّارِ فَقُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَفَلَا تُشَكِّلُ قَالَ لَا اغْمَلُوا فَكُلُّ مُيَسَّرٍ ثُمَّ قَرَأَ ﴿فَأَمَّا مَنْ أُعْطِيَ وَاتَّقَى وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَى فَسَنِيَرُهُ لِلْيُسْرَى﴾ إِلَى قَوْلِهِ (فَسَنِيَرُهُ لِلْيُسْرَى).

4947- Alî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bizler Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanında oturdu-

ğumuz bir sırada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Sizden her birinizin cennet ve cehennemdeki mekânları yani onun cennetlik mi cehennemlik mi olduğu yazılmıştır.”

Bunun üzerine bizler dedik ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Yazımıza (kaderimize) güvenip amel işlemeyi terk edemez miyiz?

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Sizler amel işleyin! Cennet ehline, cennet ehlinin amelleri, cehennem ehline ise cehennem ehlinin ameli kolaylaştırılır.”

Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şu ayeti okudu:

«Kim malından verir ve sakınır, en güzeli de tasdik ederse, biz de ona en kolayı hazırlarız. Kim de cimrilik eder, kendini müstağni görür ve en güzeli yalanlarsa, biz de ona en güç olanı kolaylaştırırız.» (Leyl: 5-10)

٦- بَابُ قَوْلِهِ ﴿وَكَذَّبَ بِالْحُسْنَى﴾

6- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«En güzeli yalanlarsa» (Leyl: 9)

٤٩٤٨ — حَدَّثَنَا عُفْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ سَعْدِ بْنِ عُبَيْدَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ السُّلَمِيِّ عَنْ عَلِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا فِي جَنَازَةٍ فِي بَقِيعِ الْفَرْقَدِ فَأَتَانَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَعَدَ وَقَعَدْنَا حَوْلَهُ وَمَعَهُ مِخْصَرَةٌ فَتَكَسَّ فَجَعَلَ يَنْكُتُ بِمِخْصَرَتِهِ ثُمَّ قَالَ مَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ وَمَا مِنْ نَفْسٍ مَنفُوسَةٍ إِلَّا كُتِبَ مَكَالُهَا مِنَ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ وَإِلَّا قَدْ كُتِبَتْ شَقِيَّةٌ أَوْ سَعِيدَةٌ قَالَ رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَفَلَا تُثَكِّلُ عَلَيَّ كِتَابَنَا وَتَدْعُ الْعَمَلَ فَمَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ السَّعَادَةِ فَسَيَصِيرُ إِلَى عَمَلِ أَهْلِ السَّعَادَةِ وَمَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الشَّقَاءِ فَسَيَصِيرُ إِلَى عَمَلِ أَهْلِ الشَّقَاوَةِ قَالَ أَمَّا أَهْلُ السَّعَادَةِ وَأَمَّا أَهْلُ الشَّقَاوَةِ فَيَسْرُونَ لِعَمَلِ أَهْلِ السَّعَادَةِ وَأَمَّا أَهْلُ الشَّقَاوَةِ فَيَسْرُونَ لِعَمَلِ أَهْلِ الشَّقَاءِ ثُمَّ قَرَأَ ﴿فَأَمَّا مَنْ أَعْطَى وَاتَّقَى وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَى﴾ الْآيَةَ.

4948- Alî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bakîul-Ğargad'da (Baki mezarlığı) bir cenazede idik. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bizim yanımıza gelip oturdu. Biz de O'nun etrafına oturduk. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in elinde bir değnek vardı. Başını eğdi ve elindeki değnekle yere bir şeyler çizmeye başladı. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sizden herinizin ve her bir canlının cennet ve cehennemdeki mekanları yazılmıştır. Onun cennetlik mi cehennemlik mi olduğu yazılmıştır."

Bunun üzerine sahâbelerden biri dedi ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Yazımıza (kaderimize) güvenip amel işlemeyi terk edemez miyiz? Bizden her kim cennet ehlinen ise cennet ehlinin amelini işler. Her kim de cehennem ehlinen ise o da cehennem ehlinin amelini işler.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Cennet ehline, cennet ehlinin amelleri, cehennem ehline ise cehennem ehlinin ameli kolaylaştırılır." Sonra da şu ayeti okudu: «*Kim malından verir ve sakınır, en güzeli de tasdik ederse,*» (Leyl: 5-6)

۷-بَاب ﴿فَسَيِّسْرُهُ لِّلْعُسْرَى﴾

7- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Biz de ona en güç olanı kolaylaştırırız.» (Leyl: 10)

٤٩٤٩ - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْأَعْمَشِ قَالَ سَمِعْتُ سَعْدَ بْنَ عُبَيْدَةَ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ السُّلَمِيِّ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي جَنَازَةٍ فَأَخَذَ شَيْئًا فَجَعَلَ يَنْكُتُ بِهِ الْأَرْضَ فَقَالَ مَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا وَقَدْ كُتِبَ مَقْعَدُهُ مِنَ الثَّارِ وَمَقْعَدُهُ مِنَ الْجَنَّةِ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَفَلَا تُكَلِّمُنَا عَلَى كِتَابَتَا وَتَدْعُ الْعَمَلَ قَالَ اعْمَلُوا فَكُلُّ مَيْسَرٍ لِمَا خُلِقَ لَهُ أَمَا مَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ السَّعَادَةِ فَيَسِّرُ لِعَمَلِ أَهْلِ السَّعَادَةِ وَأَمَا مَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الشَّقَاءِ فَيَسِّرُ لِعَمَلِ أَهْلِ الشَّقَاوَةِ ثُمَّ قَرَأَ ﴿فَأَمَّا مَنْ أُعْطِيَ وَاتَّقَى وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَى﴾ الْآيَةَ.

4949- Alî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir cenazede idi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem eline bir şey aldı ve onunla yere bir şeyler çizmeye başladı. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Sizden her birinizin ve her bir canlının cennet ve cehennemdeki mekanları yazılmıştır. Onun cennetlik mi cehennemlik mi olduğu yazılmıştır.”

Bunun üzerine sahâbeler dediler ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Yazımıza (kaderimize) güvenip amel işlemeyi terk edemez miyiz? Bizden her kim cennet ehlinen ise cennet ehlinin amelini işler. Her kim de cehennem ehlinen ise o da cehennem ehlinin amelini işler.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Cennet ehline, cennet ehlinin amelleri, cehennem ehline ise cehennem ehlinin ameli kolaylaştırılır.”

Sonra da şu ayeti okudu:

«*Kim malından verir ve sakınır, en güzeli de tasdik ederse,*» (Leyl: 5-6)

۹۳- سُورَةُ (وَالضُّحَىٰ)

93- Duhâ Sûresi

وَقَالَ مُجَاهِدٌ ﴿ إِذَا سَجَى ﴾ اسْتَوَى وَقَالَ غَيْرُهُ ﴿ سَجَى ﴾ أَظْلَمَ وَسَكَنَ
﴿ عَالًا ﴾ ذُو عِيَالٍ.

Mucâhid şöyle dedi: “*secâ*” Dümdüz oldu.

Mucâhid'den başkası da şöyle dedi: “*secâ*” Karanlık oldu. Sükûna kavuştu. “*ailen*” Geçimini sağlamak zorunda olduğu kişiler, aile fertleri sahibi olan.

۱-بَاب ﴿مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَى﴾

1- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Ey Muhammed! Rabbin seni ne terk etmiş ve ne de sana darılmıştır.» (Duhâ: 3)¹⁸

٤٩٥٠ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا الْأَسْوَدُ بْنُ قَيْسٍ قَالَ سَمِعْتُ جُنْدُبَ بْنَ سُفْيَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ اشْتَكَيْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمْ يَقُمْ لَيْلَتَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا فَجَاءَتْ امْرَأَةٌ فَقَالَتْ يَا مُحَمَّدُ إِنِّي لَأَرَجُو أَنْ يَكُونَ شَيْطَانُكَ قَدْ تَرَكَكَ لَمْ أَرَهُ قَرِيبَكَ مِنْذُ لَيْلَتَيْنِ أَوْ ثَلَاثَةٍ فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ ﴿وَالضُّحَى وَاللَّيْلِ إِذَا سَجَى مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَى﴾.

4950- Cundub ibnu Sufyân -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hastalandı ve bu sebepten dolayı iki veya üç gece kalkamadı. Ebu Leheb'in karısı Ümmü Cemil geldi ve şöyle dedi:

-Ey Muhammed! Şeytanın seni bırakıp gittiğini umuyorum. İki veya üç gecedir sana yaklaştığını görmedim.

Bu olaya binaen Allah Azze ve Celle şu âyetleri indirdi:

«Kuşluk vaktine ve sükûna erdiğinde geceye yemin ederim ki (ey Muhammed), Rabbin seni ne terk etmiş ve ne de sana darılmıştır.»

۲-بَاب قَوْلُهُ ﴿مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَى﴾

2- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Rabbin seni ne terk etmiş ve ne de sana darılmıştır.»

تَقْرَأُ بِالتَّشْدِيدِ وَالتَّخْفِيفِ بِمَعْنَى وَاحِدٍ مَا تَرَكَكَ رَبُّكَ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ مَا تَرَكَكَ وَمَا أَبْغَضَكَ.

18 Allah Teâlâ bu âyetlerde gündüze ve geceye yemin ederek Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'i terk etmediğini ve ona kızmadığını beyan etmektedir.

Âyette gelen “*vedde’ake*” kelimesindeki (*de*) şeddeli ve şeddesiz bir şekilde okunur ve aynı manaya gelir. Yani “Rabbin seni terk etmedi.”

İbnu Abbas şöyle dedi: Seni terk etmedi, yani sana kızmadı.

٤٩٥١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْأَسْوَدِ بْنِ قَيْسٍ قَالَ سَمِعْتُ جُنْدُبًا الْجَلِّيَّ قَالَتْ امْرَأَةٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا أَرَى صَاحِبَكَ إِلَّا أَبْطَاكَ فَتَرَلْتُ ﴿ مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَى ﴾.

4951- Cundub el Becelî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir kadın şöyle dedi: Ey Allah'ın Rasûlü! Sahibinin (yani Cibrîl'in) sana gelmekte yavaşlayıp geciktiğini zannediyorum.

Bunun üzerine «*Rabbin seni ne terk etmiş ve ne de sana darılmış-tır*» sûresi indi.

٩٤- سُورَةُ (الْمَنْشُرِ لَكَ)

94- İnşirah Sûresi

وَقَالَ مُجَاهِدٌ ﴿وَزَرَكَ﴾ فِي الْجَاهِلِيَّةِ ﴿الْقَضَى﴾ أَثْقَلَ ﴿مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا﴾ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ أَيَّ مَعَ ذَلِكَ الْعُسْرِ يُسْرًا آخَرَ كَقَوْلِهِ ﴿هَلْ تَرَبَّصُونَ بِنَا إِلَّا إِحْدَى الْحُسَيْنَيْنِ﴾ وَلَنْ يَغْلِبَ عُسْرُ يُسْرَيْنِ وَقَالَ مُجَاهِدٌ ﴿فَالنَّصَبُ﴾ فِي حَاجَتِكَ إِلَى رَبِّكَ وَيُذَكِّرُ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ ﴿الْمَنْشُرُ لَكَ صَدْرُكَ﴾ شَرَحَ اللَّهُ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ.

Mucâhid şöyle dedi: “*vizrake*” Câhiliyet’te olan yükünü. “*enkaza*” Ağır gelen.

Sufyân ibnu Uyeyne şöyle dedi: ﴿مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا﴾ «*Her güçlülükle birlikte bir kolaylık vardır.*» Aynı zorluğun beraberinde diğer bir kolaylık vardır. Bu, Allah Azze ve Celle’nin şu âyetinde buyurduğu gibidir: «*De ki: “Bizim için (ya şehidlik, ya da zafer olmak üzere) iki iyilikten birini beklemiyor musunuz?”*» (Tevbe: 52) Bir zorluk, iki kolaylığa galip gelmez.

Mucâhid şöyle dedi: “*fensab*” Kâfirlerle olan cihadını bitirdikten

sonra Rabbine ibadetle meşgul ol.

İbnu Abbas'ın şöyle dediği zikrolunmuştur: ﴿ أَلَمْ نُنْزِلْكَ لَكَ صُورًا ﴾ Allah Azze ve Celle, Peygamberi sallallahu aleyhi ve sellem'in göğsünü İslâm için açıp genişletti.

٩٥- سُورَةُ (التِّينِ)

95- Tîn Sûresi

وَقَالَ مُجَاهِدٌ هُوَ التِّينُ وَالزَّيْتُونُ الَّذِي يَأْكُلُ النَّاسُ يَقَالُ ﴿ فَمَا يُكَذِّبُكَ ﴾ فَمَا الَّذِي يُكَذِّبُكَ بِأَنَّ النَّاسَ يُدَّائِنُونَ بِأَعْمَالِهِمْ كَأَنَّهُ قَالَ وَمَنْ يَقْدِرُ عَلَى تَكْذِيبِكَ بِالثَّوَابِ وَالْعِقَابِ.

Mucâhid şöyle dedi: Âyette gelen incir ve zeytin insanların yemek-te oldukları şeylerdir. ﴿ فَمَا يُكَذِّبُكَ ﴾ İnsanların amelleri mukabilinde ceza-ya uğratılacaklarını sana yalandır dedirtip yalan saydıracak olan şey nedir? Bu, tıpkı şu sözü söylemiş gibidir: Bunca delillerden sonra sevabı ve cezayı sana yalan saydırmaya kimin gücü yeter?

١- بَابُ

1- Bâb

٤٩٥٢- حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي عَدِيُّ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ فِي سَفَرٍ فَقَرَأَ فِي الْعِشَاءِ فِي إِحْدَى الرُّكْعَتَيْنِ بِالتِّينِ وَالزَّيْتُونِ ﴿ تَقْوِيمٌ ﴾ الْخَلْقِ.

4952- Berâ ibnu Âzib -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir yolculuk esnasında, yatsı namazının iki rekâtının birinde Tîn Sûresi'ni okudu.

Mucâhid şöyle dedi: “*takvîmin*” Yaratma.

٩٦- سُورَةُ اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ

96- Alâk Süresi

حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ يَحْيَى بْنِ يَحْيَى عَنْ عَتِيقٍ عَنْ الْحَسَنِ قَالَ اُكْتُبَ فِي الْمُصْنَحَفِ فِي أَوَّلِ الْإِمَامِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَاجْعَلْ بَيْنَ السُّورَتَيْنِ خَطًّا وَقَالَ مُجَاهِدٌ ﴿نَادِيَهُ﴾ عَشِيرَتُهُ ﴿الزَّبَانِيَّةُ﴾ الْمَلَائِكَةُ وَقَالَ مَعْمَرٌ ﴿الرُّجْعَى﴾ الْمَرْجِعُ ﴿لَتَنْسِفَنَ﴾ قَالَ لَتَأْخُذَنَ وَلَتَنْسِفَنَ بِالْثَوْنِ وَهِيَ الْحَقِيقَةُ سَقَعْتُ يَدَهُ أَخَذْتُ.

Hasan Basrî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Fatiha Suresi'nin başına بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ yaz. Her iki sure arasına da bir çizgi çek.

Mucâhid şöyle dedi: “*nadiyehu*” Onun aşiretini. “*ez-zebaniyete*” Melekler.

Ma'mer ibnu Musennâ şöyle dedi: “*er-ruc'â*” Dönüş. “*lenesfe'an*” Elbette onu yakalarız. “*sefa'tu biyedihi*” Elinden yakaladım.

١- باب

1- Bâb:

٤٩٥٣ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ ح و حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ مَرْوَانَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ أَبِي رِزْمَةَ أَخْبَرَنَا أَبُو صَالِحٍ سَلَمُونَهُ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَزِيدَ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ شِهَابٍ أَنَّ عُرْوَةَ بْنَ الزُّبَيْرِ أَخْبَرَهُ أَنَّ عَائِشَةَ زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ كَانَ أَوَّلَ مَا بُدِئَ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الرُّؤْيَا الصَّادِقَةُ فِي الثَّوَمِ فَكَانَ لَا يَرَى رُؤْيَا إِلَّا جَاءَتْ مِثْلَ فَلَقِ الصُّبْحِ ثُمَّ حُبِّبَ إِلَيْهِ الْخَلَاءُ فَكَانَ يَلْحَقُ بِغَارِ حِرَاءٍ فَيَتَحَنَّنُ فِيهِ قَالَ وَالتَّحَنُّنُ التَّعَبُّدُ اللَّيَالِي ذَوَاتِ الْعَدَدِ قَبْلَ أَنْ يَرْجِعَ إِلَى أَهْلِهِ وَيَتَزَوَّدَ لِذَلِكَ ثُمَّ يَرْجِعُ إِلَى خَدِيجَةَ فَيَتَزَوَّدُ بِمِثْلِهَا حَتَّى فَجَتْهُ الْحَقُّ وَهُوَ فِي غَارِ حِرَاءٍ فَجَاءَهُ الْمَلَكُ فَقَالَ اقْرَأْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا أَنَا بِقَارِئٍ قَالَ فَأَخَذَنِي فَغَطَّنِي حَتَّى بَلَغَ مِنِّي الْجُهْدَ ثُمَّ أَرْسَلَنِي فَقَالَ اقْرَأْ قُلْتُ مَا أَنَا

بِقَارِي فَأَخَذَنِي فَغَطَّنِي الثَّانِيَةَ حَتَّى بَلَغَ مِنِّي الْجُهْدَ ثُمَّ أَرْسَلَنِي فَقَالَ اقْرَأْ قُلْتُ مَا أَنَا بِقَارِي فَأَخَذَنِي فَغَطَّنِي الثَّالِثَةَ حَتَّى بَلَغَ مِنِّي الْجُهْدَ ثُمَّ أَرْسَلَنِي فَقَالَ ﴿ اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ الْآيَاتِ إِلَى قَوْلِهِ عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ ﴾ فَرَجَعَ بِهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَرْجُفُ بَوَادِرُهُ حَتَّى دَخَلَ عَلَى خَدِيجَةَ فَقَالَ زَمِّلُونِي زَمِّلُونِي فَرَمَلُوهُ حَتَّى ذَهَبَ عَنْهُ الرُّوْغُ قَالَ لَخَدِيجَةُ أَيُّ خَدِيجَةٍ مَا لِي لَقَدْ خَشِيتُ عَلَى نَفْسِي فَأَخْبَرَهَا النِّخْرَ قَالَتْ خَدِيجَةُ كَلَّا أَبَشِرُ فَوَاللَّهِ لَا يُخْزِيكَ اللَّهُ أَبَدًا فَوَاللَّهِ إِنَّكَ لَتَصِلُ الرَّحِمَ وَتَصْدُقُ الْحَدِيثَ وَتَحْمِلُ الْكَلَّ وَتَكْسِبُ الْمَعْدُومَ وَتَقْرِي الضَّيْفَ وَتُعِينُ عَلَى نَوَائِبِ الْحَقِّ فَانْطَلَقَتْ بِهِ خَدِيجَةُ حَتَّى أَتَتْ بِهِ وَرَقَةَ بْنَ تَوْفَلٍ وَهُوَ ابْنُ عَمِّ خَدِيجَةَ أَخِي أَبِيهَا وَكَانَ امْرَأً تَنْصُرُ فِي الْجَاهِلِيَّةِ وَكَانَ يَكْتُبُ الْكِتَابَ الْعَرَبِيَّ وَيَكْتُبُ مِنَ الْإِلْجِيلِ بِالْعَرَبِيَّةِ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَكْتُبَ وَكَانَ شَبِيحًا كَبِيرًا قَدْ عَمِيَ فَقَالَتْ خَدِيجَةُ يَا ابْنَ عَمِّ اسْمَعْ مِنْ ابْنِ أَخِيكَ قَالَ وَرَقَةُ يَا ابْنَ أَخِي مَاذَا تَرَى فَأَخْبَرَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَبَرَ مَا رَأَى فَقَالَ وَرَقَةُ هَذَا الثَّامُوسُ الَّذِي أُنْزِلَ عَلَى مُوسَى لَيَتَّبِعِي فِيهَا جَدْعًا لَيَتَّبِعِي أَكُونُ حَيًّا ذَكَرَ حَرْفًا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْمُخْرِجِي هُمْ قَالَ وَرَقَةُ نَعَمْ لَمْ يَأْتِ رَجُلٌ بِمَا جِئْتَ بِهِ إِلَّا أَوْذَى وَإِنْ يُدْرِكْنِي يَوْمَكَ حَيًّا أَلْصُرُكَ لَصْرًا مُؤَزَّرًا ثُمَّ لَمْ يَنْشَبْ وَرَقَةُ أَنْ تُؤْفَى وَفَتَرَ الْوَحْيُ فِتْرَةً حَتَّى حَزَنَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

4953- Mü'minlerin annesi Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e vahyin ilk başlangıcı uyusunda gördüğü salih rüya şeklinde olmuştur. Gördüğü hiçbir rüya yoktu ki tıpkı sabahın aydınlığı gibi çıkmasın. Sonra kendisine yalnızlık sevdireldi. Bir ay müddetle ki bu Ramazan ayıydı, Hira mağarasında kaldı ve İbrahim'in dini olan "Hanifiyye"den kalma ibadetlerle uğraşırđ. Ailesinden ayrılmadan önce yeteri kadar yiyeceğini alır sonra tekrar Hatice'nin -Allah ondan razı olsun- yanına gelip azığını alır ve mağarada ibadetine devam ederdi. Bu durum Hira mağarasında olduğu hâlde hak olan emir

gelinceye kadar devam etti. Ona melek gelip:

-Oku, dedi.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem

-"Ben okuma bilmem" dedi.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle dedi:

-"(Melek) beni aldı ve gücüm kuvvetim kesilene kadar beni tuttu Sonra beni bıraktı". (Melek) bana:

-"Oku" dedi.

Ben.

-"Okuma bilmem" dedim. Sonra beni ikinci kez alıp gücüm kuvvetim kesilinceye kadar beni tuttu. Sonra beni bıraktı ve

-"Oku" dedi. Ben:

-"Okuma bilmem" dedim. Melek beni alıp üçüncü kez gücüm kuvvetim kesilene kadar tuttu. Sonra dedi ki: *«Yaratan Rabbinin adıyla oku! O insanı yapışkan bir kan pıhtısından yarattı. Oku! Rabbin sonsuz kerem sahibidir.»*

Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kendisine vahyolunan âyetler ve başından gelen kıssayla ve korkarak Hatice binti Huveylid'in -Allah ondan razı olsun- yanına dönüp dedi ki:

-"Beni örtün, beni örtün."

Korkusu gidinceye kadar onu sarıp örttüler. Ondan sonra olanları Hatice'ye haber vererek:

-"Kendimden korktum" dedi.

Hatice -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

-"Sakın korkma! Allah'a yemîn ederim ki, Allah asla seni mahcup edip zor duruma düşürmez. Çünkü sen akrabana iyilik eder, herkesin yardımına koşar, insanların senden gayrısında bulamadıkları maldan onlara verirsin, misafirini ağırlarsın, musibet anında insanlara yardım edersin."

Bundan sonra Hatice, onunla birlikte amcasının oğlu Varakatu'bnü Nevfel ibnu Esed ibnu Abdul-Uzzâ'ya gitti. O, câhiliyet zamanında Hristiyanlığı benimsemiş, İbrânîce yazı bilen ve İncil'den Allah'ın dilediği kadar İbrânîce yazan yaşlı ve kör olmuş biriydi. Hatice ona dedi ki:

-Ey amcamın oğlu! Kardeşinin oğlunu bir dinle, dedi.

Varaka:

-Ne oldu ey kardeşimin oğlu? diye sorunca, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem gördüklerini ona anlattı. Varaka O'na şöyle dedi:

-Bu gördüğün, Allah'ın Musa'ya gönderdiği Nâmûs'tur (Cibril). Keşke senin davet ettiğin günlerde sana yardım etmek için genç olsaydım! Kavminin seni çıkaracakları zaman keşke hayatta olsaydım!"

Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem dedi ki:

-"Onlar beni çıkaracaklar mı ki?" O da:

-Evet. Senin getirdiğini getirmiş hiçbir kimse yoktur ki ona düşmanca davranılmasın (eziyete uğramasın). Şayet senin çıkarılacağın o güne yetişirsem sana yardım ederim, cevâbını verdi.

Ondan sonra aradan çok geçmedi, Varaka vefat etti. Bir müddet vahiy kesildi. Bundan dolayı Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem üzüldü.

٤٩٥٤ - قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ شِهَابٍ فَأَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يُحَدِّثُ عَنْ فَتْرَةِ الْوَحْيِ قَالَ فِي حَدِيثِهِ بَيْنَا أَنَا أَمْشِي سَمِعْتُ صَوْتًا مِنَ السَّمَاءِ فَرَفَعْتُ بَصَرِي فَإِذَا الْمَلِكُ الَّذِي جَاءَنِي بِحِرَاءٍ جَالِسٌ عَلَى كُرْسِيِّ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ فَفَرَّقْتُ مِنْهُ فَرَجَعْتُ فَقُلْتُ زَمَلُونِي زَمَلُونِي فَذَكَّرُوهُ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى ﴿ يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ قُمْ فَأَنْذِرْ وَرَبُّكَ لَكَبِيرٌ وَتَيَّابَكَ فَطَهَّرْ وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ ﴾ قَالَ أَبُو سَلَمَةَ وَهِيَ الْأَوْتَانُ الَّتِي كَانَ أَهْلُ الْجَاهِلِيَّةِ يَعْبُدُونَ قَالَ ثُمَّ تَتَابَعَ الْوَحْيُ.

4954- Câbir ibnu Abdullah el-Ensârî -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem vahyin kesildiği dönemden bahsederek şöyle buyurdu:

"Ben yürürken gökyüzünden gelen bir ses işittim. Başımı yukarı doğru kaldırdığımda, birden Hirâ'da bana gelen meleği gökyüzü ile yer-yüzü arasında bir kürsinin üzerinde oturmuş bir hâlde gördüm. Bu man-

zara karşısında ben çok korktum ve evime gelerek “beni örtün, beni örtün” dedim. Bunun üzerine benim üzerimi örttüler. Allah Azze ve Celle şu âyetleri indirdi: *«Ey örtüye bürünen Muhammed! kalk ve uyar. Rabbinı tekbir et. O’nu yücelt. Elbiseni temizle. Günâhlardan uzak dur.»* (Muddessir: 1-59)

Ebu Seleme şöyle dedi: “*er-ricze*” Câhiliyet ehlinin ibâdet edegel-dikleri putlardır.

Câbir şöyle dedi: Bundan sonra vahiy kesilmeden arka arkaya in-meye devam etti.

۲-بَابُ قَوْلِهِ ﴿خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ﴾

2- Allah Azze ve Celle’nin Şu Kavli Bâbı

«Allah insanı bir kan pıhtısından yarattı.» (Alak: 2)

۴۹۵۵ - حَدَّثَنَا ابْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ أَوَّلُ مَا بُدِئَ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الرُّؤْيَا الصَّالِحَةَ فَجَاءَهُ الْمَلَكُ فَقَالَ ﴿اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ﴾.

4955- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem’e vahyin ilk başlangıcı uy-kusunda gördüğü salih rüya şeklinde olmuştur. Sonra Allah Rasûlü sallal-lahu aleyhi ve sellem’e melek geldi ve O’na şöyle dedi: *«Oku! Yaratan Rabbinin adıyla. O, insanı bir kan pıhtısından yarattı. Oku! Rabbin sonsuz kerem sahibidir. O Rab ki, kalemle yazmayı öğretti. İnsana bil-mediğini de öğretti.»*

۳-بَابُ قَوْلِهِ ﴿اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ﴾

3-Allah Azze ve Celle’nin Şu Kavli Bâbı

«Oku! Rabbin sonsuz kerem sahibidir.» (Alâk: 3)

٤٩٥٦- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ ح وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ قَالَ مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَوَّلُ مَا بُدِئَ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الرُّؤْيَا الصَّادِقَةُ جَاءَهُ الْمَلَكُ فَقَالَ ﴿ اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ ﴾.

4956- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e vahyin ilk başlangıcı uy-kusunda gördüğü salih rüya şeklinde olmuştur. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e melek geldi ve O'na şöyle dedi: «*Oku! Yaratan Rabbinin adıyla. O, insanı bir kan pıhtısından yarattı. Oku! Rabbin sonsuz kerem sahibidir. O Rab ki, kalemle yazmayı öğretti.*»

بَاب ﴿الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ﴾

Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«*O Rab ki, kalemle yazmayı öğretti.*» (Alak: 4)

٤٩٥٧- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ سَمِعْتُ عُرْوَةَ قَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا فَرَجَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى خَدِيجَةَ فَقَالَ زَمَلُونِي زَمَلُونِي فَذَكَرَ الْحَدِيثَ.

4957- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Hatice'nin yanına döndü ve "Beni örtün, beni örtün" dedi. Sonra da yukarıdaki hadisi zikretti.

٤- بَاب ﴿كَلَّا لَئِنْ لَمْ يَنْتَهِ لَنَسْفَعَنَ بِالنَّاصِيَةِ لَاصِيَةَ كَاذِبَةٍ خَاطِنَةٍ﴾

4- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

Fakat hayır, bu yaptığına son vermezse, onun alın saçından, o yalancı, günahkâr alnından mutlaka yakalarız. (Alak: 15-16)

٤٩٥٨ - حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ عَبْدِ الْكَرِيمِ
الْجَزَرِيِّ عَنْ عِكْرِمَةَ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ قَالَ أَبُو جَهْلٍ لَمَّا رَأَيْتُ مُحَمَّدًا يُصَلِّي عِنْدَ
الْكَعْبَةِ لَأَطَّانَ عَلَى عُنُقِهِ قَبْلَ بَلْعِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَوْ فَعَلَهُ لَأَخَذْتُهُ
الْمَلَائِكَةُ تَابِعَهُ عَمْرُو بْنُ خَالِدٍ عَنْ عُيَيْدٍ اللَّهِ عَنْ عَبْدِ الْكَرِيمِ.

4958- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ebu Cehil şöyle dedi: Şayet Muhammed'i Kâbe yanında namaz kı-larken görürsem, muhakkak boynu üzerine ayağımla basıp çiğneyeceğim.

Ebu Cehil'in bu sözü Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ula-şınca şöyle buyurdu:

"Ebu Cehil şayet bunu yapmış olsaydı muhakkak melekler onu ya-kalardı."

٩٧- سُورَةُ (إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ)

97- Kadir Sûresi

يُقَالُ الْمَطْلَعُ هُوَ الطَّلُوعُ وَالْمَطْلَعُ الْمَوْضِعُ الَّذِي يُطْلَعُ مِنْهُ ﴿إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ﴾
الْهَاءُ كِتَابَةٌ عَنِ الْقُرْآنِ ﴿إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ﴾ خَرَجَ مَخْرَجَ الْجَمِيعِ وَالْمَنْزِلُ هُوَ اللَّهُ
وَالْعَرَبُ لَوْ كَدَّ فِعْلَ الْوَاحِدِ فَتَجَعَّلَهُ بِلَفْظِ الْجَمِيعِ لَيَكُونَ أَثْبَتَ وَأَوْكَدَ.

"el-medla'u" Doğuş. "el-medla'u" Fecrin kendisinden doğurula-cağı yer. "enzelnahu" (hu) zamîri Kur'an'dan kinayedir. "inna enzelnahu" Biz indirdik, demek suretiyle çoğunluk olarak gelmiştir. İndiren ise Allah Azze ve Celle'dir. Arap, fiili tek kişinin yaptığı fiilin daha güçlü ve daha sabit olması için, onu çoğul ekiyle zikreder.

٩٨- سُورَةُ (لَمْ يَكُنْ)

98- Beyyine Sûresi

﴿مُتَفَكِّينَ﴾ زَالِلِينَ ﴿قِيَمَةً﴾ الْقَائِمَةُ ﴿دِينُ الْقِيَمَةِ﴾ أَصَافَ الدِّينِ إِلَى
الْمَوْثُوثِ.

“*münfekkîne*” Geçici. “*kayyimetün*” Sabit ve ayakta duracak olan ebedî dîn. “*dînül-kayyineti*” Allah Azze ve Celle din kelimesini müennes olarak zikretti.

١-بَاب

1-Bâb

٤٩٥٩- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ سَمِعْتُ قَتَادَةَ عَنْ

أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِأَبِيَّ إِنَّ اللَّهَ أَمَرَنِي أَنْ أَقْرَأَ عَلَيْكَ ﴿لَمْ يَكُنِ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ قَالَ وَسَمَانِي قَالَ نَعَمْ فَبَكِيَ.

4959- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Ubey ibnu Ka'b'a şöyle buyurdu:

-“Allah bana ﴿لَمْ يَكُنِ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾. sûresini sana okumamı emretti.

Ubey:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Allah Azze ve Celle benim ismimi zikretti mi? dedi.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“Evet, zikretti” deyince Ubey bundan dolayı ağladı.

٢-بَاب

2-Bâb

٤٩٦٠- حَدَّثَنَا حَسَّانُ بْنُ حَسَّانٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ رَضِيَ

اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِأَبِيَّ إِنَّ اللَّهَ أَمَرَنِي أَنْ أَقْرَأَ عَلَيْكَ الْقُرْآنَ قَالَ أَبِي أَلَا اللَّهُ سَمَانِي لَكَ قَالَ اللَّهُ سَمَّاكَ لِي فَجَعَلَ أَبِي يَبْكِي قَالَ قَتَادَةُ فَأَبْنَتْ أُمَّهُ قَرَأَ عَلَيْهِ ﴿لَمْ يَكُنِ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ﴾.

4960- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Ubey ibnu Ka'b'a şöyle buyurdu:

-“Allah bana sana Kur'ân'ı okumamı emretti.”

Ubey:

-Benim ismimi sana Allah mı söyledi?

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“Senin ismini bana Allah söyledi” buyurdu.

Bunun üzerine Ubey ağlamaya başladı.

Katâde şöyle dedi: Bana haber verildiğine göre Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Ubey'e لَمْ يَكُنَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ sûresini okudu.

٣-بَاب

3-Bâb

٤٩٦١ - حَدَّثَنَا أَبُو جَعْفَرٍ الْمُنَادِي حَدَّثَنَا رَوْحٌ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي عَرُوبَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِلْأَمِيِّ بْنِ كَعْبٍ إِنَّ اللَّهَ أَمَرَنِي أَنْ أَقْرَنَكَ الْقُرْآنَ قَالَ أَلِلَّهُ سَمَانِي لَكَ قَالَ نَعَمْ قَالَ وَقَدْ ذُكِرْتُ عِنْدَ رَبِّ الْعَالَمِينَ قَالَ نَعَمْ فَلَدَرَفْتُ عَيْتَاهُ.

4961- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Ubey ibnu Ka'b'a şöyle buyurdu:

-“Allah bana sana Kur'ân'ı okumamı emretti.” Ubey:

-Benim ismimi sana Allah mı söyledi?

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“Senin ismini bana Allah söyledi” buyurdu.

Ubey ibnu Ka'b:

-Şimdi ben Âlemlerin Rabbi katında mı arıldım?! dedi.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“Evet” deyince, Ubey ağlamaya başladı.

٩٩- سُورَةُ (إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا)

99- Zelzele Sûresi

يُقَالُ ﴿أَوْحَىٰ لَهَا﴾ أَوْحَىٰ إِلَيْهَا وَوَحَىٰ لَهَا وَوَحَىٰ إِلَيْهَا وَاحِدٌ.

“evhâ leha” O’na vahyetti. “vehâ leha” ve “vevehâ ileyha” ibareleri aynı manada olup O’na vahyetti, demektir.

١-بَابُ قَوْلِهِ ﴿فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ﴾

1- Allah Azze ve Celle’nin Şu Kavli Bâbı

«Her kim zerre miktarı hayır işlemişse onu görecektir.»(Zelzele:7)¹⁹

٤٩٦٢ - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ أَبِي صَالِحٍ السَّمَّانِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْخَيْلُ لثَلَاثَةِ لِرَجُلٍ أَجْرٌ وَلِرَجُلٍ سِتْرٌ وَعَلَى رَجُلٍ وَزْرٌ فَأَمَّا الَّذِي لَهُ أَجْرٌ فَرَجُلٌ رَبَّطَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَأَطَاعَ لَهَا فِي مَرْجٍ أَوْ رَوْضَةٍ فَمَا أَصَابَتْ فِي طَبَلِهَا ذَلِكَ فِي الْمَرْجِ وَالرَّوْضَةِ كَانَ لَهُ حَسَنَاتٌ وَلَوْ أَنَّهَا قَطَعَتْ طَبَلَهَا فَاسْتَتَتْ شَرَفًا أَوْ شَرْقِينَ كَانَتْ آثَارُهَا وَأَرْوَاتُهَا حَسَنَاتٍ لَهُ وَلَوْ أَنَّهَا مَرَّتْ بِنَهْرٍ فَشَرِبَتْ مِنْهُ وَلَمْ يُرِدْ أَنْ يَسْقِيَ بِهِ كَانَ ذَلِكَ حَسَنَاتٍ لَهُ فَهِيَ لِذَلِكَ الرَّجُلِ أَجْرٌ وَرَجُلٌ رَبَّطَهَا ثَغْيًا وَتَعَفُّفًا وَلَمْ يَنْسَ حَقَّ اللَّهِ فِي رِقَابِهَا وَلَا ظُهُورِهَا فَهِيَ لَهُ سِتْرٌ وَرَجُلٌ رَبَّطَهَا فَخْرًا وَرِثَاءً وَنَوَاءً فَهِيَ عَلَى ذَلِكَ وَزْرٌ فَسُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الْحُمْرِ قَالَ مَا أُنْزِلَ اللَّهُ عَلَيَّ فِيهَا إِلَّا هَذِهِ الْآيَةُ الْفَاذَةُ الْجَامِعَةُ ﴿فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ﴾.

19 Dünyada iken herhangi bir kâfir, zerre miktarı bir iyilik yapacak olursa onun karşılığını dünyada iken bizzat kendi nefsinde veya malında yahut ailesinde bulmuş olur. Böylece dünyadan hiçbir hayrı olmayarak ayrılmış gider. Herhangi bir mümin de dünyada iken bir kötülük işleyecek olursa, dünyada iken bizzat kendisinde veya ailesinde, yahut malında o kötülüğün cezasını görür. Böylece dünyadan, kötülüğü bulunmadığı hâlde ayrılmış gider.

4962- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“At, üç çeşit insan içindir: At, bâzı kimse için bir sevaptır. Bâzı kimse için fakirlik ve ihtiyâcına bir perdedir. Bâzı kimse için de bir günâh sebebidir. At, kendisi için hayır olan kimseye gelince, o, atını Allah yolunda cihâd için bağlamış onu cihad için hazırlamıştır. Atın bağına da bol otlu geniş bir sahada veya çayırılıkta uzatmıştır. Bu bol otlu sahadan veya çayırılıktan atın bu uzun ipinde iken yediği her ot, at sahibi için birer hasenedir, iyiliktir. Bu esnada atın ipi kopsa da şahlanarak bir veya iki yüksek yerde koşa, tınaklarının bıraktığı izleri ve onun gübreleri de sahibi için haseneler olur. Bir de hayvan bu arada bir nehre uğrayıp da ondan içerse, sahibi sulamak istememiş olsa bile bu su da sahibi için haseneler olur. Bu at her hâlükârda sahibinin sevap kazanmasına güzel bir vesiledir. Atını, onunla kazanmak, insanlara muhtaç olmamak, iffetini korumak için bağlayan, sonra kazandığı malın zekatını vererek Allah'ın hakkını gözetir ve hayvanına da gücünün yetmediği yükü yüklemese bu at, kendisi için fakirliğe karşı bir engeldir. Atını öğünmek için, gösteriş için, İslâm ehline düşmanlık için bağlayıp besleyen kimse için ise bu at, büyük bir günahıdır.”

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e merkeplerden soruldu. O şöyle buyurdu:

“Her hükmü toplayıcı olan şu âyetten başka münferid olarak bir şey indirilmedi:

«Her kim zerre miktarı hayır işlemişse onu görecektir. Kim de zerre miktarı kötülük işlemişse onu görecektir.» Zelzele: 7-8

۲-بَاب ﴿وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ﴾

2- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Kim de zerre miktarı kötülük işlemişse onu görecektir.» (Zelzele: 8)

۴۹۶۳- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي مَالِكٌ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ أَبِي صَالِحٍ السَّمَّانِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الْحُمْرِ فَقَالَ لَمْ يُنْزَلْ عَلَيَّ فِيهَا شَيْءٌ إِلَّا هَذِهِ آيَةُ الْجَامِعَةِ الْفَادَةِ ﴿وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ﴾.

4963- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e merkeplerden soruldu. O şöyle buyurdu:

"Her hükmü toplayıcı olan şu âyetten başka münferid olarak bir şey indirilmedi:

«Her kim zerre miktarı hayır işlemişse onu görecektir. Kim de zerre miktarı kötülük işlemişse onu görecektir.» (Zelzele: 7-8)

۱۰۰- سُورَةُ الْاَعَادِيَّاتِ

100- Adiyât Sûresi

وَقَالَ مُجَاهِدٌ (الْكَنُودُ) الْكَفُورُ يُقَالُ ﴿فَأَلْزَنَ بِهِ نَفْعًا﴾ رَفَعْنَا بِهِ غَبَارًا
﴿لِحُبِّ الْخَيْرِ﴾ مِنْ أَجْلِ حُبِّ الْخَيْرِ ﴿لَشَدِيدَةٍ﴾ لَبْحِيلَ وَيُقَالُ لِلْبَحِيلِ شَدِيدَةٍ
﴿حُصِّلَ﴾ مَيِّزٌ.

Mucâhid şöyle dedi: "el-kenûdu" Çok nankör. "feeserne bihi nek'an" Onunla toz kaldırdık. "lihubbil-hayri" Hayır sevgisinden dolayı. "leşedîdun" Çok cimridir. Cimri olan kimseye "şedîdun" denilir. "hussile" Ayrılıp seçildiği zaman.

۱۰۱- سُورَةُ الْقَارِعَةِ

101- Kâria Sûresi

﴿كَالْفَرَّاشِ الْمَثْنُوثِ﴾ كَقَوَّاعِ الْجَرَادِ يَرْكَبُ بَعْضُهُ بَعْضًا كَذَلِكَ النَّاسُ
يَجُولُ بَعْضُهُمْ فِي بَعْضٍ ﴿كَالْعِهْنِ﴾ كَالْوَانِ الْعِهْنِ وَقَرَأَ عَبْدُ اللَّهِ كَالصُّوفِ.

﴿كالفرّاش المثنوث﴾ Birbiri üzerine binen çekirge dalgaları gibi. İnsanlar işte bunun gibi o gün bâzıları bazıları içinde dolaşır durur. "kel'ihni" Yün gibi renkleri farklı.

Abdullah ibnu Mesud "kel'ihni" lâfzını, yün gibi manasında "kas-sûfi" şeklinde okumuştur.

۱۰۲- سُورَةُ (الْهَٰكُمِ)

102- Tekâsur Sûresi

وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ ﴿التَّكَاتُرُ﴾ مِنَ الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ.

İbnu Abbas şöyle dedi: “*et-tekasuru*” Malların ve çocukların çokluğuyla yapılan övünme.

۱۰۳- سُورَةُ (وَالْعَصْرِ)

103- Asr Sûresi

وَقَالَ يَحْيَى الْعَصْرُ الذَّهْرُ أَقْسَمَ بِهِ.

Yahya ibnu Ziyâd el-Ferrâ şöyle dedi: “*el-'asru*” Âlemin başlangıcından son bulmasına kadar olan zamandır ki Allah Azze ve Celle bunun üzerine yemin etmiştir.

۱۰۴- سُورَةُ (وَيْلٌ لِّكُلِّ هُمَزَةٍ)

104- Humeze Sûresi

﴿الْحُطْمَةُ﴾ اسْمُ النَّارِ مِثْلُ ﴿سَقَرَ﴾ وَ ﴿لَطَى﴾.

“*sekara*” (Kamer: 48, Muddessir: 26-27) “*lezâ*” (Leyl: 14, Meâric: 15) gibi “*el-hudametü*” kelimesi de ateşin ismidir.

۱۰۵- سُورَةُ (الْمِ تَرِ)

105- Fil Sûresi

﴿الْمِ تَرِ﴾ أَلَمْ تَعْلَمْ قَالَ مُجَاهِدٌ ﴿أَبَابِيلَ﴾ مُتَابِعَةٌ مُجْتَمِعَةٌ وَقَالَ ابْنُ

عَبَّاسٍ ﴿مِنْ سَجِيلٍ﴾ هِيَ سَنَكٍ وَكِلْ.

“*elem tere*” Bilmedin mi? Mucâhid şöyle dedi: “*ebebile*” Birbiri ar-

dınca, toplu olarak.

İbnu Abbas şöyle dedi: “*min siccîlin*” O çamur ve taştır.

۱۰۶- سُورَةُ (لِيلَافٍ قُرَيْشٍ)

106- Kureyş Sûresi

وَقَالَ مُجَاهِدٌ ﴿لِيلَافٍ﴾ أَلْفُوا ذَلِكَ فَلَا يَشُقُّ عَلَيْهِمْ فِي الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ
﴿وَأَمْنَهُمْ﴾ مِنْ كُلِّ عَدُوٍّ فِي حَرَمِهِمْ قَالَ ابْنُ عُيَيْنَةَ ﴿لِيلَافٍ﴾ لِنِعْمَتِي عَلَى
قُرَيْشٍ.

Mucâhid şöyle dedi: “*lîlafi*” Kureyş’in yapmaya alışageldikleri bu ticaretin yazın ve kışın olması onlara bir zorluk vermiyordu. “*veâmenehum*” Allah Azze ve Celle onları Harem bölgesi içerisinde her türlü dışmanlarının saldırılarından emin kıldı.

Sufyân ibnu Uyeyne şöyle dedi: “*lîlafi*” Kureyş üzerine olan nime-tim sebebiyle.

۱۰۷- سُورَةُ أَرَأَيْتَ

107- Mâûn Sûresi

وَقَالَ مُجَاهِدٌ ﴿يَدُعُّ﴾ يَذْفَعُ عَنْ حَقِّهِ يُقَالُ هُوَ مِنْ دَعَعْتُ ﴿يُدْعُونَ﴾
يُذْنُونَ ﴿سَاهُونَ﴾ لَاهُونَ وَ ﴿الْمَاعُونَ﴾ الْمَعْرُوفُ كُلُّهُ وَقَالَ بَعْضُ الْعَرَبِ
الْمَاعُونُ الْمَاءُ وَقَالَ عِكْرِمَةُ أَغْلَاهَا الزُّكَاةُ الْمَفْرُوضَةُ وَأَدْنَاهَا عَارِيَةُ الْمَتَاعِ.

Mucâhid şöyle dedi: “*yedu’u*” Yetimin hakkını vermez. “*yude’ûne*” İtilip kakılırlar. “*sahûne*” Eğlenirler. “*el-maûne*” İyilik adına olan her şey. Arablar’ın bâzısı bunun su manasına geldiğini söylemiştir.

İkrime şöyle dedi: Bunun en yükseği farz kılınmış olan zekat, en aşağısı ise faydalanılacak şeylerden vermektir.

۱۰۸- سُورَةُ (إِنَّا أَغْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ)

108- Kevser Sûresi

وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ ﴿ شَانِكَ ﴾ عَدُوُّكَ.

İbnu Abbas şöyle dedi: “şânieke” Senin düşmanın, sana düşmanlık eden.

۱-بَاب

1-Bâb

٤٩٦٤ - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا غُرِجَ بِالنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى السَّمَاءِ قَالَ أَتَيْتُ عَلَى نَهْرٍ حَافَتَاهُ قَبَابُ اللَّؤْلُؤِ مُجَوَّفًا فَقُلْتُ مَا هَذَا يَا جِبْرِيلُ قَالَ هَذَا الْكَوْثَرُ.

4964- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem semâya yükseltildiği olayı kendisi anlatırken şöyle buyurmuştur:

“Bir ırmağın başına getirildim. Onun iki kenarı içleri boşaltılmış inci kubbelerdî. Ey Cibril! Bu Nedir? diye sordum. İşte bu Kevser’dir, dedi.”

٤٩٦٥ - حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ يَزِيدَ الْكَاهِلِيُّ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَ سَأَلْتُهَا عَنْ قَوْلِهِ تَعَالَى ﴿إِنَّا أَغْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ﴾ قَالَتْ نَهْرٌ أَغْطِيَهُ نَبِيُّكُمْ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَاطِئَاهُ عَلَيْهِ ذُرٌّ مُجَوَّفٌ آتِيَتْهُ كَعْدَدُ الثُّجُومِ رَوَاهُ زَكَرِيَاءُ وَأَبُو الْأَخْوَصِ وَمُطَرِّفٌ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ.

4965- Ebu Ubeyde -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Âişe’ye «(Ey Muhammed!) Sana Kevser’i verdik» âyetinin manasını sordum. Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

-“Bu, Peygamberiniz sallallahu aleyhi ve selleme verilmiş bir nehir-dir. Onun iki taraf sahili üzeri, içi boşaltılmış incidir. Bu ırmağın bardak-

larının sayısı yıldızların sayısı kadardır.”

٤٩٦٦ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ حَدَّثَنَا أَبُو بَشِيرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ قَالَ فِي الْكَوْثَرِ هُوَ الْخَيْرُ الَّذِي أُعْطَاهُ اللَّهُ إِيَّاهُ قَالَ أَبُو بَشِيرٍ قُلْتُ لِسَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ فَإِنَّ النَّاسَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُ نَهْرٌ فِي الْجَنَّةِ فَقَالَ سَعِيدُ النَّهْرِ الَّذِي فِي الْجَنَّةِ مِنَ الْخَيْرِ الَّذِي أُعْطَاهُ اللَّهُ إِيَّاهُ.

4966- Said ibnu Cubeyr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

İbnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- Kevser hakkında: O, Allah Azze ve Celle'nin Peygamberine verdiği bir hayırdır, demiştir.

Ebu Bişr şöyle dedi: Ben, Saîd ibnu Cubeyr'e:

-İnsanlar Kevser'in cennette bir ırmak olduğunu söylüyorlar, dedim.

Bunun üzerine Saîd ibnu Cubeyr şöyle dedi:

-Cennette bulunan o nehir de Allah'ın kendi Peygamber'ine vermiş olduğu hayırdandır. (Hadisin geçtiği diğer yer: 6578)

١٠٩- سُورَةُ (قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ)

109- Kâfirûn Süresi

يَقَالُ ﴿لَكُمْ دِينُكُمْ﴾ الْكُفْرُ ﴿وَلِيَ دِينِ﴾ الْإِسْلَامُ وَلَمْ يَقُلْ دِينِي لِأَنَّ الْآيَاتِ بِالثَّنُونِ فَحَدَفَتْ الْآيَاءُ كَمَا قَالَ ﴿يَهْدِينِ﴾ وَ ﴿يُشْفِينِ﴾ وَقَالَ غَيْرُهُ ﴿لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ﴾ الْآنَ وَلَا أَجِيبُكُمْ فِيمَا بَقِيَ مِنْ عُمْرِي ﴿وَلَا أَتُمُّ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ﴾ وَهُمْ الَّذِينَ قَالَ ﴿وَلَيَزِيدَنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ طُغْيَانًا وَكُفْرًا﴾.

﴿لَكُمْ دِينُكُمْ﴾ Sizin dîniniz size, yani sizin küfürünüz size manasınadır. “*veliye dîni*” İslâm dini de banadır. “*lâ ‘abudu ma ta’budune*” Ne şimdi ne de ömrümün geri kalan kısmında sizin taptığınız putlara tapmayacağım. ﴿وَلَا أَتُمُّ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ﴾ «Siz de benim ibadet ettiğime ibadet edecek değilsiniz.» Onlar öyle kimselerdir ki, Allah onlar hakkında şöyle buyurmuştur. «*Rabbinden sana indirilen âyetler, isyan ve küfür yönünden, onlardan çoğunu şüphesiz azdırıyor.*» (Mâide: 68)²⁰ (Dipnot →)

۱۱۰-سُورَةُ (إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ)

110- Nasr Sûresi

۱-بَاب

1-Bâb

۴۹۶۷ - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ الرَّبِيعِ حَدَّثَنَا أَبُو الْأَخْوَصِ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي الضُّحَى عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ مَا صَلَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَاةً بَعْدَ أَنْ نَزَلَتْ عَلَيْهِ (إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ) إِلَّا يَقُولُ فِيهَا سُبْحَانَكَ رَبَّنَا وَبِحَمْدِكَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي.

4967- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

(إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ) Nasr Sûresi indikten sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem namazlarının her rûkû ve secdesinde şu duayı okumaya başladı: “Subhâneke Rabbena ve bihamdike, Allahummağfirli” (Rabbimiz! Senin hamdin ile seni her türlü noksan sıfatlardan tenzih ederim. Allahım beni bağışla!)

۲-بَاب

2-Bâb

۴۹۶۸ - حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي الضُّحَى عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُكْثِرُ أَنْ يَقُولَ فِي رُكُوعِهِ وَسُجُودِهِ سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا وَبِحَمْدِكَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي يَتَأَوَّلُ الْقُرْآنَ.

- 20 Allah Teâlâ bu âyet-i kerimede Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e, hicret ettiği Medine'nin çevresinde bulunan Yahudi ve Hristiyanlara Allah'ın gönderdiği Tevrat ve İncil'den herhangi bir şeyin, ellerinde kalmadığını, bu itibarla Yahudi ve Hristiyanların hak din üzere olmadıklarını, bu nedenle Resulullah'ı yalaaalanaya kalkıştıklarını tebliğ etmesini emretmiştir. Şayet ehli kitap olan Yahudilerin dinde gerçek Tevrat ve Hristiyanların elinde de gerçek İncil bulunmuş olsaydı onlar birbirlerini tasdik ederler ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e de iman ederlerdi. Böylece hak olan bütün kitaptan tatbik etmiş olurlardı.

4968- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem rûkû ve secdesinde şöyle derdi: “Subhaneke Allâhumme ve bi hamdike, Allâhummeğfîrî” (Rabbimiz olan Allah’ım! Hamd ile seni her türlü noksan sıfatlardan tenzih ederim. Allahım! Beni bağışla.)

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bununla, Allah Azze ve Celle’nin «*Rabbini hamd ile tesbîh et ve O’ndan mağfiret dile*» emrini yerine getirmiştir.

۳-بَاب قَوْلُهُ ﴿وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا﴾

3- Allah Azze ve Celle’nin Şu Kavli Bâbı

«*İnsanların, Allah’ın dînine dalga dalga girdiklerini gördüğün zaman*» (Nasr: 2)

٤٩٦٩- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي ثَابِتٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ سَأَلَهُمْ عَنْ قَوْلِهِ تَعَالَى (إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ) قَالُوا فَتَحَ الْمَدَائِنَ وَالْقُصُورَ قَالَ مَا تَقُولُ يَا ابْنَ عَبَّاسٍ قَالَ أَجَلٌ أَوْ مَثَلٌ ضَرِبَ لِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَعِنَتْ لَهُ نَفْسُهُ.

4969- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ömer -Allah ondan razı olsun- meclisinde bulunan kimselere «*Al-lah’ın yardımı ve fetih geldiği zaman*» âyetinin manasını sordu. Onlar da: Şehirlerin ve sarayların fethedilmesidir, dediler. Ömer:

-Sen ne dersin ey İbnu Abbas? diye sordu. İbnu Abbas şöyle dedi:

-Bu, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem’in ölümüdür. Veya Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem için verilmiş bir meseldir ki bununla kendisine artık ecelinin geldiği haber verilmiştir.

۴- بَابُ قَوْلِهِ ﴿ فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا ﴾

4- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Rabbini hamd ile tesbîh et ve O'ndan mağfîret dile. Çünkü O, tövbeleri çok kabul edendir.» (Nasr: 3)

تَوَّابٌ عَلَى الْعِبَادِ وَالتَّوَابُ مِنَ النَّاسِ التَّائِبُ مِنَ الذَّنْبِ.

Allah Azze ve Celle, kullarının tövbesini çokça kabul edendir.
İnsanlardan günahlarına çokça tövbe eden kimse. وَالتَّوَابُ مِنَ النَّاسِ

٤٩٧٠ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَّانَةَ عَنْ أَبِي بَشِيرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ كَانَ عُمَرُ يُدْخِلُنِي مَعَ أَشْيَاحٍ بَذَرِ فَكَانَ بَعْضُهُمْ وَجَدَ فِي نَفْسِهِ فَقَالَ لِمَ تُدْخِلُ هَذَا مَعَنَا وَلَنَا أَتَاءٌ مِثْلُهُ فَقَالَ عُمَرُ إِنَّهُ مَنْ قَدْ عَلِمْتُمْ فِدَاعَهُ ذَاتَ يَوْمٍ فَأَدْخَلَهُ مَعَهُمْ فَمَا رُبِيتُ أَنَّهُ دَعَانِي يَوْمَئِذٍ إِلَّا لِيُرِيَهُمْ قَالَ مَا تَقُولُونَ فِي قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ فَقَالَ بَعْضُهُمْ أَمَرْنَا أَنْ نَحْمَدَ اللَّهَ وَنَسْتَغْفِرَ لَهُ إِذَا نَصَرْنَا وَفُتِحَ عَلَيْنَا وَسَكَتَ بَعْضُهُمْ فَلَمْ يَقُلْ شَيْئًا فَقَالَ لِي أَكْذَابُ تَقُولُ يَا ابْنَ عَبَّاسٍ فَقُلْتُ لَا قَالَ فَمَا تَقُولُ قُلْتُ هُوَ أَجَلُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَغْلَمُهُ لَهُ قَالَ إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ وَذَلِكَ عَلَامَةٌ أَجَلَكَ ﴿ فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا ﴾ فَقَالَ عُمَرُ مَا أَغْلَمُ مِنْهَا إِلَّا مَا تَقُولُ.

4970- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Ömer, idari meclisine Bedir ihtiyarlarıyla beraber beni de alırdı. Bundan dolayı bazıları dediler ki: Bu çocuğu bizimle beraber idare meclisine neden alıyorsun? Hâlbuki bizim onun yaşında oğullarımız var. Ömer dedi ki: Muhakkak ki, o sizin bildiğiniz ilim sahibi kimselerdendir.

Bir gün Ömer, ihtiyar heyetiyle beraber beni de çağırdı. Ben o gün Ömer'in onlara bende ki ilmi onlara göstermek için çağırdığını düşündüm. «Ey Muhammed Allah'ın yardımı ve fetih (zafer) geldiği ve insanların, Allah'ın dînine dalga dalga girdiklerini gördüğün zaman, Rabbi-

ni hamd ile tesbih et ve O'ndan mağfiret dile. Çünkü O, tövbeleri çok kabul edendir.» Nasr Suresi hakkında ne dersiniz? diye sordu. Bâzıları dediler ki: yardım olunduğumuz ve Mekke fetholunduğu zaman bizler Allah'a hamd ve istiğfar etmekle emrolunduk. Bazıları da, bilmiyoruz, dediler. Bâzıları da hiçbir şey demediler. Ömer bana dedi ki: Ey ibnu Abbas! Sen de mi böyle söylersin? Ben de: Hayır! dedim. Ömer: Ne diyorsun? diye sordu. Ben de: O, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in ecelidir. Allah O'na ecelini bildirdi. Allah tarafından Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e yardım ve fetih gelince, yânî Mekke fethi gelince, Allah: işte bu senin ecelinin alâmetidir. Artık Rabbi'ne hamd ederek tesbih et ve Rabbinden mağfiret dile! Şüphesiz ki, O, tövbeleri çok kabul edendir! buyurmuştur, dedim. Ömer: Ben de bu sûreden ancak senin bilmekte olduğun şeyi biliyorum, dedi.

۱۱۱-سُورَةُ (تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ)

111- Tebbet Sûresi

بَابُ خُسْرَانٍ تُنْبِئُ تَدْمِيرَ

“tebabun” Hüsrân, zarara uğramak. “tetbîbun” Yok etmek, helâk etmek.

۱-بَابُ

1-Bâb

٤٩٧١ - حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا

عَمْرُو بْنُ مُرَّةٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمَّا نَزَلَتْ ﴿وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ﴾ وَرَهْطَكَ مِنْهُمْ الْمُخَلَصِينَ خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى صَعَدَ الصَّفَا فَهَتَفَ يَا صَبَا حَاةَ فَقَالُوا مَنْ هَذَا فَاجْتَمَعُوا إِلَيْهِ فَقَالَ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَخْبَرْتُكُمْ أَنَّ خَيْلًا تَخْرُجُ مِنْ سَفْحِ هَذَا الْجَبَلِ أَكُتِّمُ مُصَدِّقِي قَالُوا مَا جَرَّبْنَا عَلَيْكَ كَذِبًا قَالَ فَإِنِّي نَذِيرٌ لَكُمْ بَيْنَ يَدَيِ عَذَابٍ شَدِيدٍ قَالَ أَبُو لَهَبٍ تَبَّ لَكَ مَا جَمَعْتَنَا إِلَّا لِهَذَا ثُمَّ قَامَ فَتَرَكْتَ ﴿تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ﴾ وَهَذَا نَبَأٌ هَكَذَا قَرَأَهَا الْأَعْمَشُ يَوْمَئِذٍ.

4971- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

«*Ey Muhammed! Önce en yakın akrabanı uyar.*» (Şuarâ: 214) âyeti indiği zaman Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Safâ Tepesi'nin üzerine çıktı ve Kureyş'in boylarına:

-"Ey Fihri oğulları! Ey Adiy oğulları!" diyerek nida etti. Onlar da Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in bu nidası üzerine orada toplandılar. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlara şöyle buyurdu:

-"Şayet ben, "şu vadinin arkasında süvari birlikleri var ve sizin üzerinize saldıracaklar", desem, benim bu sözümü onaylar mısınız?"

Onlar da dediler ki:

-Evet, onaylarız. Çünkü şu ana kadar senden doğru sözden başka bir şey duymadık.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Muhakkak ki ben, gelecek olan çok çetin bir azaptan önce sizleri uyarıcı bir peygamber olarak gönderildim.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in bu sözleri üzerine Ebu Leheb şöyle dedi:

-Yazıklar olsun sana! Bu günden sonra hüsrana uğrayasın. Bizleri bunun için mi buraya topladın?

Ebu Leheb'in bu sözleri üzerine Allah Azze ve Celle şu âyetleri indirdi:

«*Ebu Leheb'in iki eli kurusun. Kurudu da. Onun ne malı ne de kazandığı kendisine fayda vermedi.*» (Tebbet: 1-2)

۲-بَابُ قَوْلِهِ ﴿وَكَبُ مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ﴾

2- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«*Onun eli kurudu da. Ne malı ve ne de kazandığı ona hiçbir fayda sağlamadı.*» (Tebbet: 2)

٤٩٧٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ
عَمْرِو بْنِ مُرَّةٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
خَرَجَ إِلَى الْبَطْحَاءِ فَصَعِدَ إِلَى الْجَبَلِ فَنَادَى يَا صَبَاحَا فَاجْتَمَعَتْ إِلَيْهِ قُرَيْشٌ فَقَالَ
أَرَأَيْتُمْ إِنْ حَدَّثْتُكُمْ أَنَّ الْعَدُوَّ مُصْبِحُكُمْ أَوْ مُمْسِكُكُمْ أَكُنْتُمْ تُصَدِّقُونِي قَالُوا نَعَمْ قَالَ
فَأَنِّي نَذِيرٌ لَكُمْ بَيْنَ يَدَيْ عَذَابٍ شَدِيدٍ فَقَالَ أَبُو لَهَبٍ أَلِهَذَا جَمَعْتَنَا ثَبَا لَكَ فَأَنْزَلَ
اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ ﴿ تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ ﴾ إِلَى آخِرِهَا.

4972- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun-
şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Safâ Tepesi'nin üzerine
çıktı ve Kureyş'in boylarına:

-“Ey Fihri oğulları! Ey Adiy oğulları!” diyerek nida etti. Onlar da
Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in bu nidası üzerine orada top-
landılar. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlara şöyle buyurdu:

-“Şayet ben size, “bir sabah vakti ve bir akşam vakti düşman size
saldıracak,” desem, benim bu sözümü onaylar mısınız?”

Onlar da dediler ki:

-Evet, onaylarız. Çünkü şu ana kadar senden doğru sözden başka bir
şey duymadık. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-“Muhakkak ki ben, gelecek olan çok çetin bir azaptan önce sizleri
uyarıcı bir peygamber olarak gönderildim.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in bu sözleri üzerine Ebu
Leheb şöyle dedi:

-Yazıklar olsun sana! Bu günden sonra hüsrana uğrayasın. Bizleri
bunun için mi buraya topladın?

Ebu Leheb'in bu sözleri üzerine Allah Azze ve Celle şu âyetleri in-
dirdi:

**«Ebu Leheb'in iki eli kurusun. Kurudu da. Onun ne malı ne de
kazandığı kendisine fayda vermedi. Alevli bir ateşe varıp dayanacaktır.
Boynunda liften yapılmış bir ip olduğu hâlde, odun hamalı olarak karı-
sı da onunla birlikte o ateşe girecek.»** (Tebbet Sûresi)

۳-بَابُ قَوْلِهِ ﴿سَيَصْنَعُ آرَاءَ ذَاتِ لَهَبٍ﴾

3- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Alevli bir ateşe varıp dayanacaktır.» (Tebbet: 3)

۴۹۷۳ - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنِي عُمَرُو

بْنُ مُرَّةَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَبُو لَهَبٍ ثَبَا لَكَ
أَلْهَذَا جَمَعْتَنَا فَتَرَلْتَ ﴿ثَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ﴾ إِلَى آخِرِهَا.

4973- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun-
şöyle dedi:

Ebu Leheb şöyle dedi:

-Yazıklar olsun sana! Bu günden sonra hüsrana uğrayasın. Bizleri
bunun için mi buraya topladın?

Ebu Leheb'in bu sözleri üzerine Allah Azze ve Celle şu âyeti indir-
di: «*Ebu Leheb'in iki eli kurusun.*»

۴-بَابُ قَوْلِهِ ﴿وَأَمْرَأَتُهُ حَمَّالَةَ الْخَطَبِ﴾

4- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Odun hamalı olarak karısı da onunla birlikte ateşe girecektir.»

وَقَالَ مُجَاهِدٌ حَمَّالَةُ الْخَطَبِ ثَمَشِي بِالْثَمِيمَةِ ﴿فِي جِيدِهَا خَبْلٌ مِنْ مَسَدٍ﴾
يُقَالُ مِنْ مَسَدٍ لَيْفِ الْمُقْلِ وَهِيَ السَّلْسِلَةُ الَّتِي فِي الثَّارِ.

Mucahid şöyle dedi: “*hammaletü-lhatabi*” Nemacılık yapan. “*me-
sedin*” Mukl ağacının lifinden bükülmüş ipe denilir. O da âhirette ateşte
takılacak olan zincirdir.

۱۱۲-سُورَةُ (قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ) يُقَالُ لَا يُتَوْنُ ﴿أَحَدٌ﴾ أَيَّ وَاحِدٌ

Tek olan manasına gelen “*ehadun*” kelimesinin tenvinlenmeyeceği söylenmiştir.

١-بَاب

1-Bâb

٤٩٧٤- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ حَدَّثَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزُّلَّادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ قَالَ اللَّهُ كَذَّبَنِي ابْنُ آدَمَ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ ذَلِكَ وَشَتَمَنِي وَلَمْ يَكُنْ لَهُ ذَلِكَ فَأَمَّا تَكْذِيبُهُ إِيَّايَ فَقَوْلُهُ لَنْ يُعِيدَنِي كَمَا بَدَأَنِي وَلَيْسَ أَوَّلُ الْخَلْقِ بِأَهْوَنَ عَلَيَّ مِنْ إِعَادَتِهِ وَأَمَّا شَتْمُهُ إِيَّايَ فَقَوْلُهُ اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا وَأَنَا الْأَحَدُ الصَّمَدُ لَمْ أَلِدْ وَلَمْ أُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لِي كُفْتًا أَحَدٌ.

4974- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle dedi: Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu:

“Âdem oğlu beni yalanlar, hâlbuki beni yalanlaması ona yakışmaz. Yine Âdem oğlu bana noksan sıfat isnat etti. Hâlbuki ona beni noksan sıfatla vasıflanması yakışmaz. Âdem oğlunun beni yalanlamasına gelince: Beni ilk defa yarattığı gibi, Allah beni öldükten sonra tekrar yaratamaz sözüdür. Hâlbuki ilk yaratma, benim üzerime ikinci defa yaratmaktan daha kolaydır. Âdemoğlunun bana noksan sıfat isnad etmesine gelince: Allah bir çocuk edindi sözüdür. Hâlbuki ben tek olanım, samedim (her şeyden müstağni, her şey bana muhtaç), doğurmadım ve doğurulmadım ve hiçbir kimse benim dengim olmamıştır.”

٢-بَاب قَوْلُهُ ﴿لِلَّهِ الصَّمَدُ﴾

2- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Allah Samed'dir. (Her şeyden müstağni, her şey O'na muhtaç).»

وَالْعَرَبُ تُسَمِّي أَشْرَافَهَا الصَّمَدَ قَالَ أَبُو وَائِلٍ هُوَ السَّيِّدُ الَّذِي تَتَهَى

سُودَةُ.

Arablar, saygın kimselere “*es-samede*” Samed ismi verirler.

Ebu Vâil şöyle dedi: O, efendiliği kendisinde son bulan seyyiddir.

٤٩٧٥ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ قَالَ وَحَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اللَّهُ كَذَّبَنِي ابْنُ آدَمَ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ ذَلِكَ وَشَتَمَنِي وَلَمْ يَكُنْ لَهُ ذَلِكَ أَمَا تَكْذِبُهُ إِيَّايَ أَنْ يَقُولَ إِنِّي لَنْ أُعِيدَهُ كَمَا بَدَأْتُهُ وَأَمَا شَتَمُهُ إِيَّايَ أَنْ يَقُولَ أَخَذَ اللَّهُ وَلَدًا وَأَنَا الصَّمَدُ الَّذِي لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لِي كُفُوًا أَحَدٌ. هَلْ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ كُفُوًا وَكَفِيًّا وَكَفَاءً وَاحِدٌ.

4975- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle dedi: Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu:

“Âdem oğlu beni yalanlar, hâlbuki beni yalanlaması ona yakışmaz. Yine Âdem oğlu bana noksan sıfat isnat etti. Hâlbuki ona beni noksan sıfatla vasıflanması yakışmaz. Âdem oğlunun beni yalanlamasına gelince: Beni ilk defa yarattığı gibi, Allah beni öldükten sonra tekrar yaratamaz sözüdür. Hâlbuki ilk yaratma, benim üzerime ikinci defa yaratmaktan daha kolaydır. Âdemoğlunun bana noksan sıfat isnad etmesine gelince: Allah bir çocuk edindi sözüdür. Hâlbuki ben tek olanım, samedim (her şeyden müstağni, her şey bana muhtaç), doğurmadım ve doğurulmadım ve hiçbir kimse benim dengim olmamıştır.”

«Doğurmamıştır; doğmamıştır. Hiç kimse ve hiçbir şey O'na denk değildir.» “*küfüvven*” ve “*vekefien*” ve “*vekifaen*” aynı anlamda olup denk, manasına gelir.

١١٣- سُورَةُ (قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ)

113- Felâk Sûresi

وَقَالَ مُجَاهِدٌ (الْفَلَقُ) الصُّبْحُ وَ (غَاسِقٍ) اللَّيْلُ (وَإِذَا وَقَبُ) غُرُوبُ الشَّمْسِ يُقَالُ أَتَيْنُ مِنْ فَرْقٍ وَفَلَقِ الصُّبْحِ (وَوَقَبُ) إِذَا دَخَلَ فِي كُلِّ شَيْءٍ وَأَظْلَمَ.

Mucâhid şöyle dedi: “*el-feleku*” Sabah. “*ğasikin*” Gece. “*iza veka-be*” Güneşin batması. O, sabahın ayrılmasından ve sabahın açılmasından daha açıktır, denilir. “*vekabe*” Her bir şeyin içine girdiği ve karanlık bastığı zaman.

٤٩٧٦ - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَاصِمٍ وَعَبْدَةَ عَنْ زُرِّ بْنِ حُبَيْشٍ قَالَ سَأَلْتُ أَبِيَّ بْنَ كَعْبٍ عَنْ الْمَعْوَذَتَيْنِ فَقَالَ سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ قِيلَ لِي فَقُلْتُ فَتَحْنُ نَقُولُ كَمَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

4976- Zir ibnu Hubeyş -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Ubey ibnu Ka'b'a Felak ve Nâs surelerinden sordum. O şöyle dedi:

-Ben bunu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e sordum. O şöyle buyurdu:

“Bu iki sûre bana vahyedildi. Ben de sizlere bunu bildirdim.”

Ubey şöyle dedi: Biz de Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in söylediği gibi söylüyoruz.

١١٤- سُورَةُ (قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ)

114- Nâs Sûresi

وَيَذْكُرُ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ ﴿الْوَسْوَاسِ﴾ إِذَا وَلَدَ خَنَسَهُ الشَّيْطَانُ فَإِذَا ذَكَرَ اللَّهُ غُرٌّ وَجَلَّ ذَهَبَ وَإِذَا لَمْ يَذْكُرْ اللَّهُ ثَبَتَ عَلَى قَلْبِهِ.

İbnu Abbas'ın şöyle dediği söylenir: “*el-vesvasi*” Çocuk doğurulduğu zaman, şeytan onu dırter. Allah Azze ve Celle anıldığı zaman, şeytan oradan gider. Allah'ın adı anılmadığı zaman ise onun kalbinde sabit kalır.

٤٩٧٧ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا عَبْدَةُ بْنُ أَبِي لُبَابَةَ عَنْ زُرِّ بْنِ حُبَيْشٍ ح وَحَدَّثَنَا عَاصِمٌ عَنْ زُرِّ قَالَ سَأَلْتُ أَبِيَّ بْنَ كَعْبٍ قُلْتُ

يَا أَيُّهَا الْمُنْذِرُ إِنَّ أَخَاكَ ابْنَ مَسْعُودٍ يَقُولُ كَذًّا وَكَذَا فَقَالَ أَبِي سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لِي قِيلَ لِي فَقُلْتُ قَالَ فَتَحْنُ لَقُولُ كَمَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

4977- Zir ibnu Hubeyş -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ubey ibnu Ka'b'a dedim ki:

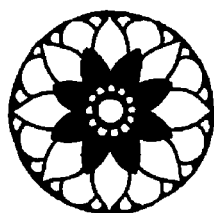
-Ey Ebu Munzir! Kardeşin Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- Felak ve Nâs surelerinin Kur'an'dan olmadığını söylüyor.

Bunun üzerine Ubey şöyle dedi:

-Ben bunu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e sordum. O bana şöyle dedi:

"Bana bu şekilde söylendi, ben de size söyledim." Ubey dedi ki:

-Biz de, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in bize söylediği gibi sizlere söylüyoruz.

٦٦- كِتَابُ فَضَائِلِ الْقُرْآنِ

66- KUR'ÂN'IN FAZİLETLERİ KİTABI

١-بَابُ كَيْفَ نَزَلَ الْوَحْيُ وَأَوَّلُ مَا نَزَلَ

1- Bâb: Vahiy Nasıl İndi ve Vahiyden

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e İlk İnen Hangisidir?

قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ الْمُهِمِّينُ الْقُرْآنُ أَمِينَ عَلَى كُلِّ كِتَابٍ قَبْلَهُ.

İbnu Abbas şöyle dedi: “*el-muheyminu*” Emîn. Kur’ân, kendinden önceki her bir kitap üzerine emindir.

٤٩٧٨-٤٩٧٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ شَيْبَانَ عَنْ يَحْيَى عَنْ

أَبِي سَلَمَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي عَائِشَةُ وَابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ قَالَا لَبِثَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَكَّةَ عَشْرَ سِنِينَ يُنْزَلُ عَلَيْهِ الْقُرْآنُ وَبِالْمَدِينَةِ عَشْرَ سِنِينَ.

4978-4979- Âişe ve İbnu Abbas -Allah onlardan razı olsun- şöyle dediler:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, kendisine Kur’ân indirilir olduğu hâlde on sene Mekke’de, on sene de Medine’de ikamet etti. (Hadi- sin geçtiği diğer yerler: 3851, 4464)

٤٩٨٠ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي عَنْ أَبِي

غُثْمَانَ قَالَ أَلْبِثْتُ أَنْ جَبْرِيلُ أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعِنْدَهُ أُمُّ سَلَمَةَ فَجَعَلَ يَتَحَدَّثُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَأُمِّ سَلَمَةَ مَنْ هَذَا أَوْ كَمَا قَالَ قَالَتْ هَذَا

دَحِيَّةٌ فَلَمَّا قَامَ قَالَتْ وَاللَّهِ مَا حَسِبْتُهُ إِلَّا إِيَّاهُ حَتَّى سَمِعْتُ خُطْبَةَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُخْبِرُ خَبَرَ جَبْرِيلَ أَوْ كَمَا قَالَ قَالَ أَبِي قُلْتُ لِأَبِي عُثْمَانَ مِمَّنْ سَمِعْتَ مَذَا قَالَ مِنْ أَسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ.

4980- Ebu Osmân -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanında Ümmü Seleme olduğu hâlde Cibril aleyhisselâm geldi ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile konuşmaya başladı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellen Ümmü Seleme'ye:

-“Bu kimdir?” diye sordu. Ümmü Seleme:

-Bu Dihye²¹'dir, dedi.

- 21 Dihye-i Kelbi Eshab-ı kiramın büyüklerinden ve sima olarak en güzellerinden. İsmi, Dihye bin Halife olup, Dihye-i Kelbi diye Ünlü olmuştur. Doğum yeri ve tarihi bilinmemektedir. 670 (H.50) senesinde Şam'da vefat etti. Dihye-i Kelbi çok zengindi. Bir kabilenin de reisiydi. Müslüman olmadan önce de Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'i severdi. Ticaret için Medine'den ayrılp, her dönüşünde Peygamber efendimizi ziyaret eder ve hediyeler getirirdi. Fakat Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bunlara kıymet vermez; “Ya Dihye! Eğer beni memnun etmem istiyorsan iman et. Cehennem ateşinden kurtul!” buyururdu. Dihye ise, zamanı olduğunu söylerdi. Bedr Savaşından sonra, bir gün Cebrail aleyhisselâm gelip Dihye'nin iman edeceğini haber verdi. iman etmek için Peygamber efendimizin huzuruna girince, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, üzerindeki hırkasını Dihye'nin oturması için yere serdi. Dihye -Allah ondan razı olsun- Peygamber efendimize hümmeten Hırka-i saadeti kaldırıp yüzüne gözüne sürdü ve Kelime-i şehade getirip, Müslüman oldu. Cebrail aleyhisselâm, Resulullah efendimize çok defa Dihye-i Kelbi suretinde gelirdi. Dihye-i Kelbi Rumcayı iyi bilirdi. 628 (H. 6) senesinde Peygamber efendimiz Dihye-i Kelbi'yi Rum imparatoru Heraklius'a İslâma davet için elçi olarak gönderdi. Heraklius Müslüman olmak istediye de makam sevgisi ve ölüm korkusu sebebiyle iman etmedi. Fakat Dihye-i Kelbi'yi birbirinden kıymetli hediyeler verdi. Peygamber efendimize de bir mektup gönderdi. Dihye-i Kelbi, Medine-i münevvereye gelince, evine uğramadan Resulullah efendimizin huzuruna girdi, başından geçenleri anlattı. Peygamber efendimiz Heraklius'un mektubunu okudu ve; “Onun için bir müddet daha (saltanatı) kalmal vardır. Mektubum yanlarında kaldıkça onların saltanatı devam edecektir.” buyurdu. Heraklius, mektubunda iman ettiğini yazmış ise de, Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem efendimiz; “Yalan söylüyor. Dininden dönmemiştir.” buyurdu. Dihye-i Kelbi Resulullah efendimizin Bedr Savaşı haricindeki bütün savaşlarına katıldı. Ebu Bekir'in halifeliği zamanında Suriye Seferinde, Ömer zamanında Yermük Savaşında bulundu. Şam Seferine katıldı. Şam'ın fethinden sonra oraya yerleşti ve Muzze'de oturdu. Muaviye zamanında Şam'da 670 senesinde vefat etti.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kalkıp Mescid'e gittiğinde Ümmü Seleme dedi ki:

-Vallahi ben onun Dihye'den başkası olduğunu sanmıyordum. Tâki Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Cibril'in haberini hutbede anlatana kadar.

٤٩٨١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ حَدَّثَنَا سَعِيدُ الْمَقْبُرِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا مِنْ أَلْبَاءٍ نَبِيٍّ إِلَّا أُعْطِيَ مَا مِثْلُهُ آمَنَ عَلَيْهِ النَّبَشْرُ وَإِلْمَا كَانَ الَّذِي أُوتِيَتْ وَحْيًا أَوْحَاهُ اللَّهُ إِلَيْهِ فَأَرْجُو أَنْ أَكُونَ أَكْثَرَهُمْ تَابِعًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

4981- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Allah Azze ve Celle, gönderdiği bütün peygamberlerine insanlığın onun sebebiyle iman etmesi için mucizeler vermiştir. Bana ise mucize olarak Allah Azze ve Celle'nin bana indirdiği vahyi verildi. Ben, Kıyamet günü peygamberler içinde en çok ümmeti olan peygamber olmayı ümit ederim.” (Hadisin geçtiği diğer yer: 7274)

٤٩٨٢ - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا يَحْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ صَالِحِ بْنِ كَيْسَانَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ اللَّهَ تَعَالَى تَابَعَ عَلَى رَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْوَحْيَ قَبْلَ وَفَاتِهِ حَتَّى تَوَفَّاهُ أَكْثَرَ مَا كَانَ الْوَحْيُ ثُمَّ تَوَفَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدَ.

4982- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Azze ve Celle, Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e hayatı boyunca arka arkaya vahiy indirdi. En çok vahyi de ölümüne yakın indirdi.²² Bundan sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem vefat etti.

22 Çünkü Mekke'nin fethinden sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e gelip soru soranlar çoğalmış ve buna binaen inen vahiyde çoğalmıştır.

٤٩٨٣ - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَسْوَدِ بْنِ قَيْسٍ قَالَ سَمِعْتُ جُنْدَبًا يَقُولُ اشْتَكَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمْ يَقُمْ لَيْلَةً أَوْ لَيْتَيْنِ فَكَانَتْهُ أَمْرَاءُ فَقَالَتْ يَا مُحَمَّدُ مَا أَرَى شَيْطَانَكَ إِلَّا قَدْ تَرَكَكَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ ﴿وَالضُّحَى وَاللَّيْلِ إِذَا سَجَى مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَى﴾.

4983- Cundeb ibnu Sufyân -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hastalandı ve bir veya iki gece kalkıp gece namazı kılamadı.

Bir kadın geldi ve şöyle dedi:

-Ey Muhammed! Görüyorum ki şeytanın seni terk etti.

Bunun üzerine Allah Azze ve Celle şu âyetleri indirdi: «*Kuşluk vaktine ve sükûna erdiğinde geceye yemin ederim ki (ey Muhammed), Rabbin seni ne terketmiş ve ne de sana darılmıştır.*» (Duhâ: 1-3) (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1124)

٢-بَابُ نَزْلِ الْقُرْآنِ بِلِسَانِ قُرَيْشٍ وَالْعَرَبِ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿قُرْآنًا عَرَبِيًّا﴾ ﴿بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ مُبِينٍ﴾

2- Bâb: Kurân, Kureyş ve Arap Lisanı ile İnmiştir

Allah Azze ve Celle şöyle buyurmuştur: «*Arapça bir Kur'ân olarak*» (Yûsuf: 2) «*Apaçık bir arapçayla*» (Şuarâ: 195)

٤٩٨٤ - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ حَدَّثَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ وَأَخْبَرَنِي أَسَدُ بْنُ مَالِكٍ قَالَ فَأَمَرَ عُثْمَانُ زَيْدُ بْنُ ثَابِتٍ وَسَعِيدُ بْنُ الْعَاصِ وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ الزُّبَيْرِ وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْحَارِثِ بْنِ هِشَامٍ أَنْ يَنْسَخُوهَا فِي الْمَصَاحِفِ وَقَالَ لَهُمْ إِذَا اخْتَلَفْتُمْ أَلْتُمْ وَزَيْدُ بْنُ ثَابِتٍ فِي عَرَبِيَّةٍ مِنْ عَرَبِيَّةِ الْقُرْآنِ فَاتَّخَذُوهَا بِلِسَانِ قُرَيْشٍ لِإِنَّ الْقُرْآنَ أَنْزَلَ بِلِسَانِهِمْ فَفَعَلُوا.

4984- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Osmân, Zeyd ibnu Sâbit'i, Abdullah ibnu Zubeyr'i, Saîd ibnu Âs'ı

ve Abdurrahmân ibnu Hâris ibnu Hişâm'ı çağırdı. Onlar da Kurân'ı Kerim'i çoğaltılması için diğerlerine naklettiler. Osmân -Allah ondan razı olsun- Kureyşli üç kişilik gruba şöyle dedi:

-Şayet bir şeyde ihtilaf ederseniz Zeyd ibnu Sabit ile beraber Kurân'ı Kureyş lisanı ile yazın. Çünkü Kur'ân, Kureyş lisanı ile nazil olmuştur.

Onlar da böyle yaptılar. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3506)

٤٩٨٥ - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا عَطَاءٌ وَقَالَ مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَطَاءٌ قَالَ أَخْبَرَنِي صَفْوَانُ بْنُ يَعْلَى بْنُ أُمَيَّةَ أَنَّ يَعْلَى كَانَ يَقُولُ لَيَتَنِي أَرَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ يُنْزَلُ عَلَيْهِ الْوَحْيُ فَلَمَّا كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْجِعْفَرَاةِ عَلَيْهِ ثَوْبٌ قَدْ أَظْلَمَ عَلَيْهِ وَمَعَهُ نَاسٌ مِنْ أَصْحَابِهِ إِذْ جَاءَهُ رَجُلٌ مُتَضَمِّخٌ بِطِيبٍ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ تَرَى فِي رَجُلٍ أَحْرَمَ فِي جُبَّةٍ بَعْدَ مَا تَضَمَّمَ بِطِيبٍ فَنَظَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَاعَةً فَبَجَاءَ الْوَحْيُ فَأَشَارَ عُمَرُ إِلَى يَعْلَى أَنْ تَقَالَ فَجَاءَ يَعْلَى فَأَدْخَلَ رَأْسَهُ فَإِذَا هُوَ مُحَمَّرُ الْوَجْهِ يَغْطِي كَذَلِكَ سَاعَةً ثُمَّ سُرِّيَ عَنْهُ فَقَالَ أَيْنَ الَّذِي يَسْأَلُنِي عَنْ الْعُمْرَةِ أَنَا فَأَتَمَسَ الرَّجُلُ فَجِئَ بِهِ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَمَّا الطِّيبُ الَّذِي بَلَكَ فَاغْسِلْهُ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ وَأَمَّا الْجُبَّةُ فَانْرِغْهَا ثُمَّ اصْنَعْ فِي عُمْرَتِكَ كَمَا تَصْنَعُ فِي حَجِّكَ.

4985- Safvân ibnu Ya'lâ ibnu Umeyye -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ya'lâ, keşke ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'i, üzerine vahiy indirildiği sırada göreydim, der dururdu. Allah Rasûlü sallallâhu aleyhi ve sellem el-Ci'râne bölgesinde bulunduğu sırada yanında da ashabından bir topluluk vardı. Bir adam gelip dedi ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Güzel koku sürünerek umre için ihrama giren bir kimse hakkında ne buyurursun?

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir müddet sustu. Akabinde kendisine vahiy geldi. Ömer -Allah ondan razı olsun- Ya'lâ'ya işaret

etti. Ya'lâ da geldi. O esnada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in üzerine gölge yapılmış bir örtü vardı. Ya'lâ başını bu örtünün içine soktu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yüzü kızarmış ve vahyin ağırlığının şiddetinden dolayı soluyor bir durumda idi. Sonra bu hâl Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den biraz kaybolunca:

-“Umreden soran nerede?” buyurdu. Bunun üzerine yanına bir adam getirildi ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ona şöyle buyurdu:

-“Bedenine bulaşan kokuyu üç kere yıka ve cübbeni de çıkar. Tıpkı haccında yaptığın gibi, umrende de aynını yap!” (Hadisin geçtiği yer: 1536)

۳-بَابُ جَمْعِ الْقُرْآنِ

3- Kurân'ın Bir Mushaf'ta Toplanması Bâbı

٤٩٨٦ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ سَعْدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ بْنِ السَّبَّاقِ أَنَّ زَيْدَ بْنَ ثَابِتٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أُرْسِلَ إِلَيَّ أَبُو بَكْرٍ مَقْتُلَ أَهْلِ الْيَمَامَةِ إِذَا عَمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ عِنْدَهُ قَالَ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ إِنَّ عَمَرَ أَتَانِي فَقَالَ إِنَّ الْقَتْلَ قَدْ اسْتَحَرَّ يَوْمَ الْيَمَامَةِ بِقُرْءِ الْقُرْآنِ وَإِلَيَّ أَخْشَى أَنْ يَسْتَحَرَّ الْقَتْلُ بِالْقُرْءِ بِالْمَوَاطِنِ فَيَذْهَبَ كَثِيرٌ مِنَ الْقُرْآنِ وَإِلَيَّ أَرَى أَنْ تَأْمُرَ بِجَمْعِ الْقُرْآنِ قُلْتُ لَعَمْرُ كَيْفَ تَفْعَلُ شَيْئًا لَمْ يَفْعَلْهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ عَمَرُ هَذَا وَاللَّهِ خَيْرٌ فَلَمْ يَزَلْ عَمَرُ يُرَاجِعُنِي حَتَّى شَرَحَ اللَّهُ صَدْرِي لِذَلِكَ وَرَأَيْتُ فِي ذَلِكَ الَّذِي رَأَى عَمَرُ قَالَ زَيْدٌ قَالَ أَبُو بَكْرٍ إِنَّكَ رَجُلٌ شَابٌ عَاقِلٌ لَا تَتَّهِمُكَ وَقَدْ كُنْتَ تَكْتُبُ الْوَحْيَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَتَّبِعُ الْقُرْآنَ فَاجْمَعُهُ فَوَاللَّهِ لَوْ كَلَّفُونِي نَقْلَ جَبَلٍ مِنَ الْجِبَالِ مَا كَانَ أَثْقَلَ عَلَيَّ مِمَّا أَمَرَنِي بِهِ مِنْ جَمْعِ الْقُرْآنِ قُلْتُ كَيْفَ تَفْعَلُونَ شَيْئًا لَمْ يَفْعَلْهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ هُوَ وَاللَّهِ خَيْرٌ فَلَمْ يَزَلْ أَبُو بَكْرٍ يُرَاجِعُنِي حَتَّى شَرَحَ اللَّهُ صَدْرِي لِلَّذِي شَرَحَ لَهُ صَدْرَ أَبِي بَكْرٍ وَعَمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فَتَتَّبِعْتُ الْقُرْآنَ أَجْمَعُهُ مِنَ الْعُسْبِ وَاللَّخَافِ

وَصُدُّورِ الرَّجَالِ حَتَّى وَجَدْتُ آخِرَ سُورَةِ التَّوْبَةِ مَعَ أَبِي خُزَيْمَةَ الْأَنْصَارِيِّ لَمْ أَجِدْهَا مَعَ أَحَدٍ غَيْرِهِ ﴿لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ﴾ حَتَّى خَاتِمَةَ بَرَاءَةٍ فَكَانَتْ الصُّحُفُ عِنْدَ أَبِي بَكْرٍ حَتَّى تَوَفَّاهُ اللَّهُ ثُمَّ عِنْدَ عُمرَ حَيَّاتُهُ ثُمَّ عِنْدَ حَفْصَةَ بِنْتِ عُمرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ.

4986- Ubeyd ibnus-Sebbâk -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Vahiy katibi olan Zeyd ibnu Sabit el-Ensârî -Allah ondan razı olsun- şöyle demiştir: Ebu Bekir, Yemâme'de şehîd edilenlerin haberini bana yolladı ve beni yanına çağırdı. Yanında Ömer de vardı. Ebu Bekir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

-Ömer bana geldi ve şunları söyledi:

-Yemâme gününde bir çok insan öldürüldü. Yapılan fetihler sırasında Kur'ân hafızlarının öldürülmelerinden ve Kur'ân'ı bir araya getirmeyeniz bir çoğunun onlarla beraber kaybolmasından korkmaktayım. Senin Kur'ân'ı bir araya getirmen görüşündeyim.

Ben de Ömer'e dedim ki:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yapmadığı bir şeyi ben nasıl yaparım?

Ömer:

-Vallahi bu hayırdır, dedi ve bu konuda bana ısrar etmeye, sürekli gündeme getirmeye devam etti. Sonunda Allah Azze ve Celle bu konuda benim kalbimi açtı. Ben de Ömer'in dediğini yapmaya karar verdim.

Zeyd ibnu Sabit dedi ki:

-Ebu Bekir bunları söylerken Ömer yanında idi ve hiç konuşmuyordu. Ebu Bekir bana dedi ki:

-Sen genç ve akıllı birisin. Senin hiçbir kusurunu görmedik. Sen Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in vahiy katibi idin. Bu sebepten dolayı Kur'ân'ı bir araya getir.

Ebu Bekir'in verdiği bu göreve karşı Zeyd şöyle dedi:

-Vallahi şayet Ebu Bekir bana bir dağın bir yerden bir yere taşınmasını bana emretmiş olsaydı bu bana Kur'ân'ın toplanma işinden daha kolay gelirdi.

Zeyd dedi ki: Ben:

-Siz ikiniz, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yapmamış olduğu bir şeyi nasıl olurda yaparsınız? dedim. Ebu Bekir:

-Vallahi bu hayırlı bir iştir, dedi.

Ben, Ebu Bekir ve Ömer'in bana yaptıkları bu teklifi kabul etmedim. Tâki bu konuda Ebu Bekir ve Ömer'in kalbini açan Allah, benim de kalbimi açana kadar. Daha sonra Kur'ân'ı toplamaya başladım. Kur'ân'ın yazılı bulunduğu deri parçalarından, kürek kemiklerinden, hurma dallarından ve hafızların ezberlerinden bir yere topladım. Tövbe suresindeki iki âyeti Huzeyme el-Ensari'nin dışında kimsenin yanında bulamadım. *«Ey mü'minler! Size, kendi içinizden, sıkıntıya uğramanız kendisine ağır gelen, size düşkün, mü'minlere karşı şefkatli ve merhametli bir Peygamber gönderilmiştir. Bununla beraber (ey Muhammed! Senden ve senin getirdiklerinden yine de) yüz çevirirlerse, de ki: "Allah bana yeter. O'ndan başka ilah yoktur. O'na güvenip dayandım. O, büyük Arş'ın sahibidir.»* (Tevbe: 128-129)

Toplanmış bu Kur'ân vefat edinceye kadar Ebu Bekir'in yanında kaldı. Daha sonra vefat edinceye kadar Ömer'in yanında kaldı. Bundan sonra da Ömer'in kızı Hafsa'nın yanında kaldı. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2807, 4049, 4679, 4784, 4988, 4989, 7191, 7425)

٤٩٨٧ - حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ حَدَّثَنَا ابْنُ شِهَابٍ أَنَّ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ حَدَّثَهُ أَنَّ حُذَيْفَةَ بْنَ الْيَمَانِ قَدِمَ عَلَى عُثْمَانَ وَكَانَ يُغَازِي أَهْلَ الشَّامِ فِي فَتْحِ إِرْمِينَةَ وَأَذْرَبِجَانَ مَعَ أَهْلِ الْعِرَاقِ فَأَفْرَعَ حُذَيْفَةَ اخْتِلَافَهُمْ فِي الْقِرَاءَةِ فَقَالَ حُذَيْفَةُ لِعُثْمَانَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ أَذْرَاكَ هَذِهِ الْأُمَّةُ قَبْلَ أَنْ يَخْتَلِفُوا فِي الْكِتَابِ اخْتِلَافَ الْيَهُودِ وَالنَّصَارَى فَأَرْسَلَ عُثْمَانُ إِلَى حَفْصَةَ أَنْ أَرْسِلِي إِلَيْنَا بِالصُّحُفِ نَنْسَخُهَا فِي الْمَصَاحِفِ ثُمَّ تَرُدُّهَا إِلَيْكَ فَأَرْسَلَتْ بِهَا حَفْصَةُ إِلَى عُثْمَانَ فَأَمَرَ زَيْدُ بْنُ ثَابِتٍ وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ الزُّبَيْرِ وَسَعِيدُ بْنُ الْعَاصِ وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْحَارِثِ بْنُ هِشَامٍ فَتَسَخَّوْهَا فِي الْمَصَاحِفِ وَقَالَ عُثْمَانُ لِلرُّهْطِ الْقُرَشِيِّينَ الثَّلَاثَةِ إِذَا اخْتَلَفْتُمْ أَتَمُّ وَزَيْدُ بْنُ ثَابِتٍ فِي شَيْءٍ مِنَ الْقُرْآنِ فَاتَّكِبُوهُ بِلِسَانِ قُرَيْشٍ فَإِنَّمَا نَزَلَ بِلِسَانِهِمْ فَفَعَلُوا حَتَّى إِذَا لَسَخُوا الصُّحُفَ فِي الْمَصَاحِفِ رَدُّ عُثْمَانُ الصُّحُفَ إِلَى حَفْصَةَ وَأَرْسَلَ إِلَى كُلِّ أَقْبَى

بِمُصْحَفٍ مِّمَّا نَسَخُوا وَأَمَرَ بِمَا سِوَاهُ مِنَ الْقُرْآنِ فِي كُلِّ صَحِيفَةٍ أَوْ مُصْحَفٍ أَنْ يُحْرَقَ.

4987- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Huzeyfe ibnul-Yemân, Osman'ın yanına geldi. Kendisi Ermenistan fethinde Şam ehliyle, Azerbaycan'ın fethinde de Irak ehli ile birlikte savaşıyordu. Bunların Kur'an'ı farklı şekilde okuyuşları kedisini endişelendirmişti. Bu sebepten dolayı Huzeyfe Osman'a dedi ki:

-Ey Müminlerin Emîri! Yahudi ve hıristiyanların kendi kitaplarında ihtilaf ettikleri gibi bu ümmetin de kendi kitaplarında ihtilaf etmemeleri için tedbir al.

Huzeyfe'nin bu uyarısına karşı Osman, (Allah ondan razı olsun) Hafsa'ya haber gönderip: Bize Kur'an'ın yazılı olduğu sahifeleri gönder de, biz sûreleri Mushaflara nakledelim, sonra da o sahifeleri tekrar sana iade edelim, dedi.

Bunun üzerine Hafsa muhafaza ettiği Kur'an'ı Osmân'a gönderdi. Osmân da Zeyd ibnu Sabit, Abdullah ibnu Zubeyr, Saîd ibnu Âs ve Abdurrahmân ibnu Hâris ibnu Hişâm'dan oluşan yazıcı heyete emir verdi. Onlar da bu asıl nüshadaki sûreleri Mushaflara naklettiler. Osmân -Allah ondan razı olsun- Kureyşli bu üç kişilik guruba şöyle dedi:

-Sizler Zeyd ibnu Sabit ile Kur'an'dan herhangi bir şeyde ihtilâf ettiğiniz zaman, Kur'an'ı Kureyş lisânı ile yazınız. Çünkü Kur'an, Kureyş lisânı ile nazil olmuştur. Onlar da öyle yaptılar. Sayfaları Mushaflara naklettikleri zaman, Osmân asıl sayfaları Hafsa'ya geri iade etti. Yazdıkları bu Kur'anı Kerimleri, Müslüman olan her beldeye gönderdi. Bu gönderdiği Kur'an dışında yazılmış sayfa ve Mushafların da yakılmasını emretti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3506)

٤٩٨٨ - قَالَ ابْنُ شِهَابٍ وَأَخْبَرَنِي خَارِجَةُ بْنُ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ سَمِعَ زَيْدَ بْنَ ثَابِتٍ قَالَ لَقَدْ نَزَلَتْ آيَةٌ مِنَ الْأَحْزَابِ حِينَ نَسَخْنَا الْمُصْحَفَ قَدْ كُنْتُ أَسْمَعُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ بِهَا فَالْتَمَسْتُهَا فَوَجَدْتُهَا مَعَ خُزَيْمَةَ بْنِ ثَابِتٍ الْأَنْصَارِيِّ ﴿ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ ﴾ فَالْحَقْنَا فِي سُورَتِهَا فِي الْمُصْحَفِ.

4988- Zeyd ibnu Sabit -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Kur'ân yazılı sahifeleri Mushaf'lara naklettim. Bu sırada Ahzâb Sûresi'nden bir âyeti kaybettim. Hâlbuki ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in onu okuduğunu her zaman işitir dururdum.

O âyeti yazılı olarak Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in, tek başına şahitliğini iki kimsenin şahitliğine denk tuttuğu Ensâr'dan Huzeyme ibnu Sâbit'in yanında buldum. İşte o âyet Allah'ın şu kavlidir:

«Mü'minler içinde Allah'a verdikleri söze sâdık kalanlar vardır. Bu itibarla onlardan kimi şehit olmuştur; kimi de beklemektedir. Verdikleri sözü hiç değiştirmemişlerdir.» (Ahzâb 23) Bu âyeti suredeki yerine kattık. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2807)

٤- بَابُ كَاتِبِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

4- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in Kâtibi Bâbı

٤٩٨٩ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يُوسُفَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَنَّ ابْنَ السَّبَّاقِ قَالَ إِنَّ زَيْدَ بْنَ ثَابِتٍ قَالَ أَرْسَلَ إِلَيَّ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ إِنَّكَ كُنْتَ تَكْتُبُ الْوَحْيَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَابْعِ الْقُرْآنَ فَتَبَعْتُ حَتَّى وَجَدْتُ آخِرَ سُورَةِ التَّوْبَةِ آتَيْنِ مَعَ أَبِي خُرَيْمَةَ الْأَنْصَارِيِّ لَمْ أَجِدْهُمَا مَعَ أَحَدٍ غَيْرِهِ ﴿لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَلْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ﴾ إِلَى آخِرِهِ.

4989- Zeyd ibnu Sabit -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ebu Bekir bana haber gönderip yanına çağırdı ve bana şöyle dedi:

-Sen Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in vahiy kâtibi idin. Kur'ân yazılı sayfaları bul ve onları bir araya getir.

Ebu Bekir'in bu emri üzerine ben de insanların yanlarında yazılı olan Kur'ân sayfalarını bir araya getirmeye başladım. Tevbe Sûresi'nin son iki âyetini Ebu Huzeyme el-Ensari'nin dışında kimsenin yanında bulamadım. O iki âyet şunlardır:

«Ey mü'minler! Size, kendi içinizden, sıkıntıya uğramanız kendisine ağır gelen, size düşkün, mü'minlere karşı müşfik, merhametli bir Peygamber gönderilmiştir. Bununla beraber ey Muhammed! Senden ve

senin getirdiklerinden yine de yüz çevirirlerse, de ki: Allah bana yeter. Ondan başka ilâh yoktur. O'na güvenip dayandım. O, büyük Arş'ın Rabbidir.» (Tevbe: 128-129) (Hadisin geçtiği diğer yer: 280?)

٤٩٩٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ
الْبَرَاءِ قَالَ لَمَّا نَزَلَتْ ﴿لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ
اللَّهِ﴾ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اذْغِ لِي زَيْدًا وَلْيَجِئْ بِاللُّوْحِ وَالذَّوَاةِ
وَالْكَتِفِ أَوْ الْكَتِفِ وَالذَّوَاةِ ثُمَّ قَالَ اكْتُبْ ﴿لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ﴾ وَخَلْفَ ظَهْرِ
النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَمْرُو بْنُ أُمِّ مَكْتُومٍ الْأَعْمَى قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَمَا
تَأْمُرُنِي فَإِنِّي رَجُلٌ ضَرِيرٌ أَبْصَرَ فَنَزَلَتْ مَكَالَهَا ﴿لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ
وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ غَيْرُ أُولِي الضَّرَرِ﴾.

4990- Berâ -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

«Müminlerden, oturanlarla, Allah yolunda mallarıyla ve canla-
rıyla cihad edenler bir olmazlar.» (Nisa: 95) âyeti inince Allah Rasûlü
sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Bana Zeyd'i çağır, levha, divit ve kürek kemiği veya kürek kemi-
ği ve divit getirsin."

Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ﴿لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ﴾
âyetini yaz, diye emretti.

O esnada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in arkasında âmâ
biri olan Amr ibnu Ümmü Mektûm vardı. O şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Bana ne emredersin? Muhakkak ki ben kör bi-
risiyim.

Bunun üzerine bu âyetin yerine şu âyetler indirildi: «Müminlerden,
özür sahibi olmaksızın oturanlarla, Allah yolunda mallarıyla ve canla-
rıyla cihad edenler bir olmazlar.» (Nisa: 95)

۵-بَابُ أَنْزَلَ الْقُرْآنَ عَلَى سَبْعَةِ أَحْرَفٍ

5- Bâb: Kur'ân Yedi Harf Üzere İndirildi

٤٩٩١ - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ حَدَّثَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا حَدَّثَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَقْرَأَنِي جِبْرِيلُ عَلَى حَرْفٍ فَرَأَعْتُهُ فَلَمْ أَزَلْ أَسْتَزِيدُهُ وَيَزِيدُنِي حَتَّى اتَّهَى إِلَى سَبْعَةِ أَحْرَفٍ.

4991- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Cibril bana Kur’ân’ı bir okunuş üzerine okuttu. Tâki yedi türlü okuyuşa gelinceye kadar ben bu okuyuşu artırmasını istemeye devam ettim.” (Hadisin geçtiği diğer yer: 3219)

٤٩٩٢ - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ حَدَّثَنِي غُرُوزَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ الْمِسْوَرَ بْنَ مَخْرَمَةَ وَعَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ عَبْدِ الْقَارِيِّ حَدَّثَاهُ أَنَّهُمَا سَمِعَا عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ يَقُولُ سَمِعْتُ هِشَامَ بْنَ حَكِيمٍ بِنِ حِزَامٍ يَقْرَأُ سُورَةَ الْفُرْقَانِ فِي حَيَاةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاسْتَمَعْتُ لِقِرَاءَتِهِ إِذَا هُوَ يَقْرَأُ عَلَى حُرُوفٍ كَثِيرَةٍ لَمْ يُقَرِّنْ بِهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَكَذَبْتُ أَسَاوِرُهُ فِي الصَّلَاةِ فَتَصَبَّرْتُ حَتَّى سَلَّمَ فَلَبَّيْتُهُ بِرِدَائِهِ فَقُلْتُ مَنْ أَقْرَأَكَ هَذِهِ السُّورَةَ الَّتِي سَمِعْتُكَ تَقْرَأُ قَالَ أَقْرَأْنِيهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ كَذَبْتَ فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ أَقْرَأْنِيهَا عَلَى غَيْرِ مَا قَرَأْتَ فَأَنْطَلَقْتُ بِهِ أَقُوذُهُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ إِلَيَّ سَمِعْتُ هَذَا يَقْرَأُ بِسُورَةِ الْفُرْقَانِ عَلَى حُرُوفٍ لَمْ تُقَرِّنْ بِهَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْسَلُهُ أَقْرَأْ يَا هِشَامُ فَقَرَأَ عَلَيْهِ الْقِرَاءَةَ الَّتِي سَمِعْتُهُ يَقْرَأُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَذَلِكَ أَنْزَلْتُ ثُمَّ قَالَ أَقْرَأْ يَا عُمَرُ فَقَرَأْتُ الْقِرَاءَةَ الَّتِي أَقْرَأَنِي

فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَذَلِكَ أَنْزَلْتُ إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ أَنْزَلَ عَلَى سَبْعَةِ أَحْرَافٍ فَأَقْرَأُوا مَا كَيْسَرَ مِنْهُ.

4992- Ömer ibnul-Hattâb -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Hişâm ibnu Hakîm ibnu Hizâm'ı Furkan Sûresi'ni benim okumakta olduğumdan başka lehçe üzerine okurken işittim. Bana o sûreyi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem okutmuş idi. Hemen önüne geçmeyi düşündüm. Sonra ona namazdan ayrılincaya kadar dokunmadım. Sonra ridâsına sarılıp onu çektim ve dedim ki:

-Senin okumuş olduğunu duyduğum bu sureyi sana kim okuttu?

-Bana bunu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem okuttu, dedi.

Ben de dedim ki:

-Yalan söyledin, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in bu sûreyi bana okuduğundan başka bir şekilde okudun.

Onun ridasından çekerek Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e getirdim ve dedim ki:

-Ben bundan Furkan Sûresi'ni senin bana okuttuğun lehçeden başka bir lehçe üzerine okurken işittim.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana:

-“Onu serbest bırak! Oku ey Hişâm” buyurdu. O da benim kendisinden duyduğum şekilde okudu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“İşte bu şekilde indirildi” buyurdu. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“Sen oku ey Ömer” buyurdu. Ben de Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana okuttuğu şekilde okudum.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-“Sûre işte böyle indirildi. Şüphesiz ki, Kur'an yedi harf üzere indirilmiştir. Bundan kolay geleni okuyun.” (Hadisin geçtiği diğer yer: 2419)

٦- بَابُ تَأْلِيفِ الْقُرْآنِ

6- Kur'ân'ın Sûrelerinin Tertipli Bir Şekilde Toplanması Bâbı

٤٩٩٣ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ يُسُفَ أَنْ ابْنَ جُرَيْجٍ أَخْبَرَهُمْ قَالَ وَأَخْبَرَنِي يُسُفُ بْنُ مَاهِكٍ قَالَ إِنِّي عِنْدَ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا إِذْ جَاءَهَا عِرَاقِي فَقَالَ أَيُّ الْكَفَنِ خَيْرٌ قَالَتْ وَيَحَكَ وَمَا يَصْرُكَ قَالَ يَا أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ أَرَيْنِي مُصْحَفَكَ قَالَتْ لِمَ قَالَ لَعَلِّي أَوْلَفُ الْقُرْآنَ عَلَيْهِ فَإِنَّهُ يَقْرَأُ غَيْرَ مُؤَلَّفٍ قَالَتْ وَمَا يَصْرُكَ أَبَهِ قَرَأْتَ قَبْلُ إِنَّمَا نَزَلَ أَوَّلَ مَا نَزَلَ مِنْهُ سُورَةٌ مِنَ الْمُفَصَّلِ فِيهَا ذِكْرُ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ حَتَّى إِذَا تَابَ النَّاسُ إِلَى الْإِسْلَامِ نَزَلَ الْحَالُ وَالْحَرَامُ وَلَوْ نَزَلَ أَوَّلَ شَيْءٍ لَا تَشْرَبُوا الْخَمْرَ لَقَالُوا لَا نَدْعُ الْخَمْرَ أَبَدًا وَلَوْ نَزَلَ لَا تَزْنُوا لَقَالُوا لَا نَدْعُ الزَّنا أَبَدًا لَقَدْ نَزَلَ بِمَكَّةَ عَلَى مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَإِنِّي لَجَارِيَةٌ أَلْعَبُ ﴿ بَلِ السَّاعَةُ مَوْعِدُهُمْ وَالسَّاعَةُ أَذَى وَأَمْرٌ ﴾ وَمَا نَزَلَتْ سُورَةُ الْبَقَرَةِ وَالنِّسَاءِ إِلَّا وَأَنَا عِنْدَهُ قَالَ فَأَخْرَجَتْ لَهُ الْمُصْحَفَ فَأَمَلَتْ عَلَيْهِ آيَ السُّورِ.

4993- Yûsuf ibnu Mâhek -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Müminlerin annesi Âişe'nin yanında bulunduğum bir sırada yanına Iraklı biri geldi ve dedi ki:

-Kefenin hangisi daha hayırlıdır?²³

Âişe de şöyle dedi:

-Yazık sana! Hangi kefeni giyersen o senin için yeterlidir.

Iraklı dedi ki:

-Ey müminlerin annesi! Bana kendi Mushaf'ını göster.

Âişe:

-Niçin? diye sordu.

23 Gözüken o ki, Âişe'ye gelen bu Iraklı, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'-den gelen: "Elbiselerinizden beyaz renkli olanı giyin ve ölülerinizi de beyaz renkli bir kefen ile kefenleyin. Çünkü o daha temiz ve güzeldir" hadisini duymuş ve böyle bir soru sormuştur.

Iraklı şöyle dedi:

-Ben Kur'ân'ı senin eline göre surelerini tertipli bir şekilde toplamak istiyorum. Çünkü Kur'ân, sureleri bir tertip sırasına göre olmaksızın okunmaktadır.

Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

-Diğer sûrenin kıraatinden evvel Kur'ân'ın hangi sûresini okumuş olsan sana ne zarar verir ki? Kur'ân'dan ilk nazil olan, Mufasssal surelerden²⁴ içinde cennet ve cehennemden bahsedilen suredir.²⁵ İnsanlar İslâm'a döndükleri zaman, (yani iman kalplerine tamamen yerleştiği zaman) helâl ve haram nazil oldu. Şayet İslâm'ın ilk emri, içki içmeyin, ol- saydı, insanlar: Biz içkiyi asla bırakamayız, derlerdi. Zinayı terk edin, di- ye emredilseydi, yine insanlar: Biz zinayı asla bırakamayız, derlerdi.²⁶ Ben daha küçük bir kız iken ve arkadaşlarım ile oyun oynarken, Mek- ke'de Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e: «Onların, vadolunan azabı asıl görecekleri vakit kıyamettir. Kıyamet azâbı daha korkunç ve daha acıdır.» (Kamer: 46) âyeti inmiştir. Bakara ve Nisâ Sûreleri ise an- cak ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanındayken inmiştir.

Bundan sonra Âişe, o Iraklı için Mushaf'ı çıkardı ve o şahsa sûre- nin âyetlerini yazdırdı. (Hadisin geçtiği diğer yerler:4876)

٤٩٩٤ - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنِ يَزِيدَ بْنِ قَيْسٍ سَمِعْتُ ابْنَ مَسْعُودٍ يَقُولُ فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ وَالْكَهْفِ وَمَرْيَمَ وَطه وَالْأَنْبِيَاءِ إِنَّهُمْ مِنَ الْعِتَاقِ الْأَوَّلِ وَهُمْ مِنْ تِلَادِي.

4994- Abdurrahman ibnu Yezid -Allah ondan razı olsun- şöyle de- di: İbnu Mesud'u, -Allah ondan razı olsun- İsrâ, Kehf ve Meryem Sûrele-

24 Mufasssal Sûreler, Hucurat sûresi'nden itibaren Kur'ân'ın sonuna kadar olan sure- lerdir.

25 Kur'ân'dan ilk inen âyetler Alâk sûresinin ilk beş ayetidir. Daha sonra bir müddet vahiy kesilmiş, ardından da Müddessir suresi inmiştir. O surenin sonunda da cen- net ve cehennemden bahsedilmiştir. Gözüken o ki, Müddessir suresinin son taraf- ları Alâk sûresinin geri kalan kısmının nüzûlünden önce inmiştir.

26 Burada Kur'ân'ın nüzûl sırasının ilahi hikmetine işaret etmiştir. Kur'ân'da ilk in- dirilen tevhide çağrı, mümini ve Allah'a itaat eden cennetle; kâfiri ve Allah'a is- yan eden ise cehennemle müjdelemiştir. Ne zaman ki nefisler bununla mutmain olmuş, işte o zaman hüküm içeren âyetler nüzûl olmuştur.

ri hakkında şöyle derken işittim: Bunlar, ilk indirilen ve ilk ezberlenen surelerdir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4708)

٤٩٩٥ - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ أَبَانَا أَبُو إِسْحَاقَ سَمِعَ الْبَرَاءَ بْنَ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ تَعَلَّمْتُ (سَبَّحَ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى) قَبْلَ أَنْ يَقْدَمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

4995- Berâ -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben (سَبَّحَ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى) sûresini, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in Medine'ye gelmesinden evvel öğrendim.

٤٩٩٦ - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ شَقِيقٍ قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ لَقَدْ تَعَلَّمْتُ الظَّائِرَ الَّذِي كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُهُنَّ اثْنَيْنِ اثْنَيْنِ فِي كُلِّ رَكْعَةٍ لَقَامَ عَبْدُ اللَّهِ وَدَخَلَ مَعَهُ عُلُقَمَةُ وَخَرَجَ عُلُقَمَةُ فَسَأَلَنَاهُ فَقَالَ عَشْرُونَ سُورَةً مِنْ أَوَّلِ الْمُفَصَّلِ عَلَى تَأْلِيفِ ابْنِ مَسْعُودٍ آخِرُهُنَّ الْحَوَامِيمُ حَمَّ الدُّخَانَ وَعَمَّ يَتَسَاءَلُونَ.

4996- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in her bir rekâtta ikişer ikişer okumak âdetinde olduğu uzunluk ve kısalıkça birbirine yakın veya manaca birbirlerine yakın sûreleri muhakkak bilmekteyim. Abdullah oturduğu yerden kalktı, odasına girdi, beraberinde Alkame de girdi. Sonra Alkame dışarıya çıktı. Biz hemen Alkame'ye bu sûreleri sorduk. Alkame: İbnu Mesud'un telîfi üzere el-Mufasssal'ın evvelinden yirmi sûredir. Onların sonuncusu "Hâmîmler"dir, "Hâ. Mim. Duhân" ve Nebe Sûresi, dedi.

٧- بَابُ كَانَ جِبْرِيلُ يَغْرِضُ الْقُرْآنَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

7- Bâb: Cibrîl aleyhisselâm, Kur'ân'ı Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e Arz Ederdi

وَقَالَ مَسْرُوقٌ عَنْ عَائِشَةَ عَنْ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ أَسْرَأَ إِلَيَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ جِبْرِيلَ كَانَ يُعَارِضُنِي بِالْقُرْآنِ كُلَّ سَنَةٍ وَإِنَّهُ عَارِضُنِي الْعَامَ مَرَّتَيْنِ وَلَا أَرَاهُ إِلَّا حَضَرَ أَجَلِي.

Fâtma -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana gizlice şöyle söyledi: “Cibril aleyhisselâm senede bir kere Kur'an'ı benimle mukabele ederdi. Bu sene ise benimle Kur'an'ı iki defa mukabele²⁷ etti. Ben vefatımın yaklaştığını sanıyorum.”

٤٩٩٧ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ قَزَعَةَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَجْوَدَ النَّاسِ بِالْخَيْرِ وَأَجْوَدُ مَا يَكُونُ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ لَأَنَّ جِبْرِيلَ كَانَ يَلْقَاهُ فِي كُلِّ لَيْلَةٍ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ حَتَّى يَنْسَلِخَ يَغْرِضُ عَلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْقُرْآنَ فَإِذَا لَقِيَهِ جِبْرِيلُ كَانَ أَجْوَدَ بِالْخَيْرِ مِنَ الرِّيحِ الْمُرْسَلَةِ.

4997- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, insanların en cömerdi idi. En cömert olduğu zaman da Ramazan ayıydı ki bu ayda Cibril aleyhisselâm ile buluşurdu. O'nunla Ramazan'ın her gecesinde buluşur ve Kur'an'ı mütalâa ederlerdi. Cibril aleyhisselâm ile buluştuğunda, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hayır dağıtmakta, sürekli esen rüzgârdan daha cömert idi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 1902)

27 Mukabele", Kur'an tarihi ile ilgili bir terimdir. Cibril'in her sene Ramazan ayında gelip Kur'an'ı Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile karşılıklı müzakere etmelerini, birbirlerine okumalarını ifade eder. Kur'an'ın Allah tarafından indirildiği şekilde muhafazası, âyet ve sûrelerin tertibinin doğru olarak tesbiti ve bunun kontrolü için Cibril her sene Ramazan ayında, bir rivayete göre Ramazan ayının her gecesinde, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e gelirdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Kur'an âyetlerini Cibril'e okurdu. Buna "arz" denir. Aynı âyetleri, mukayese için, bir de Cibril okurdu ki buna da "mukabele" denir.

٤٩٩٨ - حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ يَزِيدَ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ عَنْ أَبِي حَصِينٍ عَنْ أَبِي مَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ كَانَ يَغْرُضُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْقُرْآنَ كُلَّ عَامٍ مَرَّةً فَعَرَضَ عَلَيْهِ مَرَّتَيْنِ فِي الْعَامِ الَّذِي قُبِضَ فِيهِ وَكَانَ يَعْتَكِفُ كُلَّ عَشْرًا فَاعْتَكَفَ عَشْرِينَ فِي الْعَامِ الَّذِي قُبِضَ فِيهِ.

4998- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Cibril aleyhisselâm senede bir kere Kur'ân'ı Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile mukabele ederdi. Vefat ettiği sene ise iki defa mukabele etti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem her Ramazan ayında on gün itikâfa girerdi. Vefat ettiği yılın Ramazan ayında ise yirmi gün itikâfa girdi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2044)

٨- بَابُ الْقُرَاءَةِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

8- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in Sahabelerinden Kur'ân'ın Hıfzıyla ve Onun Öğretilmesiyle Meşgul Olup da Bununla Meşhur Olanlar Bâbı

٤٩٩٩ - حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرِو عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ سُرُوقٍ ذَكَرَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرِو عَبْدَ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ فَقَالَ لَا أَرَأَى أَحَبُّهُ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ خُذُوا الْقُرْآنَ مِنْ أَرْبَعَةٍ مِنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ وَسَالِمٍ وَمُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ وَأَبِي بَكْرٍ كَعْبٍ.

4999- Mesrûk -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Abdullah ibnu Amr'ın yanında Abdullah ibnu Mesud anıldı. Bunun üzerine Abdullah ibnu Amr şöyle dedi: İşte bu o kimsedir ki, ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in şu sözünü duyduğum günden bu yana onu sevmeye devam edeceğim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Kur'ân okumayı dört kişiden isteyiniz. Bunlar: Abdullah ibnu Mesud, Salim, Muâz ibnu Cebel ve Ubey ibnu Ka'b.” (Hadisin Geçtiği yer: 375)

٥٠٠٠ - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا شَقِيقُ بْنُ سَلَمَةَ قَالَ خَطَبَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ فَقَالَ وَاللَّهِ لَقَدْ أَخَذْتُ مِنْ فِي رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِضْعًا وَسَبْعِينَ سُورَةً وَاللَّهِ لَقَدْ عَلِمَ أَصْحَابُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنِّي مِنْ أَغْلَمِهِمْ بِكِتَابِ اللَّهِ وَمَا أَنَا بِخَيْرِهِمْ قَالَ شَقِيقٌ فَجَلَسْتُ فِي الْحَلْقِ أَسْمَعُ مَا يَقُولُونَ فَمَا سَمِعْتُ رَأْدًا يَقُولُ غَيْرَ ذَلِكَ.

5000- Şakîk ibnu Seleme -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Abdullah ibnu Mesud bize bir hutbe verdi. Hutbesinde şöyle dedi:

-Vallahi ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in ağzından yetmiş küsur sûre almışımıdır. Vallahi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in ashabı iyi bilmiştir ki, ben onlar içinde Allah'ın kitâbı'nı en iyi bilenim. Bununla beraber ben onların en hayırlısı değilim.

Şakîk şöyle dedi: Ben onların ne dediklerini dinlemek için ilim meclislerinde oturdum. İbnu Mesud'un bu sözünün aksini söyleyen birini duymadım.

٥٠٠١ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ قَالَ كُنَّا بِحِمَصَ فَقَرَأَ ابْنُ مَسْعُودٍ سُورَةَ يُوسُفَ فَقَالَ رَجُلٌ مَا هَكَذَا أُنْزِلَتْ قَالَ قَرَأْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَحْسَنْتَ وَوَجَدَ مِنْهُ رِيحَ الْخَمْرِ فَقَالَ أَتَجْمَعُ أَنْ تُكَذِّبَ بِكِتَابِ اللَّهِ وَتَشْرَبَ الْخَمْرَ فَضَرَبَهُ الْحَدُّ.

5001- Alkame -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Hıms'ta²⁸ bulunduğumuz bir esnada İbnu Mesud Yûsuf Sûresi'ni okudu. Bunun üzerine bir adam:

-Bu sûre senin okuduğun şekilde inmedi, dedi.

İbnu Mesud şöyle dedi:

-Ben bu sûreyi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in huzurunda okudum ve bana "Güzel okudun" dedi.

İbnu Mesud, o adamın ağzının içki koktuğunu fark etti ve:

-Sen Allah'ın Kitâbı'nı yalanlamakla şarap içmeyi bir araya mı topluyorsun? dedi ve o şahsa içki içtiğinden dolayı had cezası uyguladı.

٥٠٠٢ - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ عَنْ مَسْرُوقٍ قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَاللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ غَيْرُهُ مَا أُنْزِلَتْ سُورَةٌ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ إِلَّا أَنَا أَعْلَمُ أَيْنَ أُنْزِلَتْ وَلَا أُنْزِلَتْ آيَةٌ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ إِلَّا أَنَا أَعْلَمُ فِيمَ أُنْزِلَتْ وَلَوْ أَعْلَمَ أَحَدًا أَعْلَمَ مِنِّي بِكِتَابِ اللَّهِ تُبَلِّغُهُ الْإِبِلُ لَرَكِبْتُ إِلَيْهِ.

5002- Abdullah -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Kendisinden başka hakkıyla ibadet edilecek başka bir ilâhın olmadığı Allah'a yemin ederim ki, Allah'ın Kitabı'nda indirilen her surenin nerede indirildiğini muhakkak bilmekteyim. Yine Allah'ın Kitabı'nda indirilen her bir âyetin kimin hakkında indirildiğini muhakkak bilmekteyim. Şayet Allah'ın Kitâbı'nı benden daha iyi bilen ve kendisine develerin ulaştırabileceği bir kimsenin var olduğunu bileydim, muhakkak biner, ona giderdim.

٥٠٠٣ - حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ قَالَ سَأَلْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ مَنْ جَمَعَ الْقُرْآنَ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَرْبَعَةٌ كُلُّهُمْ مِنَ الْأَنْصَارِ أَبِي بَنْ كَعْبٍ وَمُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ وَزَيْدُ بْنُ ثَابِتٍ وَأَبُو زَيْدٍ تَابَعَهُ الْفَضْلُ عَنْ حُسَيْنِ بْنِ وَاقِدٍ عَنْ ثُمَامَةَ عَنْ أَنَسٍ.

5003- Katâde -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Enes ibnu Mâlik'e: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in zamanında Kur'an'ı kimler bir araya getirdi? diye sordum.

Enes şöyle dedi:

-Kur'an'ı toplayanlar dört kişidir ki hepsi de Ensâr'dandır. Bunlar: Ubey ibnu Ka'b, Muâz ibnu Cebel, Zeyd ibnu Sabit ve Ebu Zeyd'dir. (Hadisın Geçtiği diğer yer: 381)

٥٠٠٤ - حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُثَنَّى قَالَ حَدَّثَنِي ثَابِتُ الْبُنَانِيُّ وَتَمَامَةُ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ قَالَ مَاتَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَمْ يَجْمَعْ الْقُرْآنَ غَيْرُ أَرْبَعَةٍ أَبُو الدَّرْدَاءِ وَمُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ وَزَيْدُ بْنُ ثَابِتٍ وَأَبُو زَيْدٍ قَالَ وَكَخُنُ وَرَثَتَاهُ.

5004- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem vefat etti ve Kur'ân'ı şu dört kişiden başkası toplamadı. Bunlar: Ebud-Derdâ, Muâz ibnu Cebel, Zeyd ibnu Sabit ve Ebu Zeyd'dir. Biz, amcalarımdan biri olan Ebu Zeyd'e vâris olduk. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3810)

٥٠٠٥ - حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بْنُ الْفَضْلِ أَخْبَرَنَا يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي ثَابِتٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ عُمَرُ أَبِي أَفْرُؤْنَا وَإِنَّا لَنَدْعُ مِنْ لَحْنِ أَبِي وَأَبِي يَقُولُ أَخَذْتُهُ مِنْ فِي رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَا أَثْرَ لَهُ لَشَيْءٍ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى ﴿ مَا نَنْسَخْ مِنْ آيَةٍ أَوْ نُنسِهَا نَأْتِ بِخَيْرٍ مِنْهَا أَوْ مِثْلَهَا ﴾.

5005- Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

-İçimizde en iyi Kur'ân okuyanımız Ubey ibnu Ka'b'dır. Buna rağmen Ubey'in pek çok okuyuşunu biz terk etmekteyiz. Ubey şöyle derdi:

-Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den işittiğim hiçbir şeyi terk etmem. Allah Azze ve Celle şöyle buyurmuştur:

«Biz, bir âyeti neshedersek, yahut unutturursak, ondan daha hayırlısını, yahut onun dengini getiririz.» (Bakara: 106)²⁹ (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4481)

٩- بَابُ فَضْلِ فَاتِحَةِ الْكِتَابِ

9- Fâtihatul-Kitâb (Fatiha Sûresi'nin) Fazileti Bâbı

29 4481 nolu hadisin dip notunda gerekli açıklama yapıldı.

٥٠٠٦ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ حَدَّثَنِي خُبَيْبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ حَفْصِ بْنِ عَاصِمٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ بْنِ الْمُعَلَّى قَالَ كُنْتُ أَصَلِّي فَدَعَانِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمْ أَجِبْهُ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي كُنْتُ أَصَلِّي قَالَ أَلَمْ يَقُلْ اللَّهُ ﴿اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ﴾ ثُمَّ قَالَ أَلَا أَعْلَمُكَ أَكْثَرَ سُورَةٍ فِي الْقُرْآنِ قَبْلَ أَنْ تَخْرُجَ مِنَ الْمَسْجِدِ فَأَخَذَ بِيَدِي فَلَمَّا أَرَدْنَا أَنْ نَخْرُجَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّكَ قُلْتَ لَأَعْلَمَنَّكَ أَكْثَرَ سُورَةٍ مِنَ الْقُرْآنِ قَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ هِيَ السَّبْعُ الْمَثَانِي وَالْقُرْآنُ الْعَظِيمُ الَّذِي أُوتِيَتْهُ.

5006- Ebu Saîd ibnul-Muallâ -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Mescid'de namaz kıldığım bir esnada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem beni çağırdı. Ben ise namazda olduğum için çağrısına icabet etmedim. Namazdan sonra:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Ben namazda olduğum için senin çağrına icabet edemedim, dedim. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-“Allah Azze ve Celle: «Allah ve Rasûlü sizi çağırdığı zaman icabet edin» (Enfal: 24) buyurmuyor mu?

Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana şöyle buyurdu:

-“Sen Mescid'den çıkmadan sana Kur'ân'daki en yüce sûreyi öğreteceğim.”

Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem elimi tuttu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Mescid'den çıkmak istediği sırada ben:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Sen bana: “Mescid'den çıkmadan önce sana Kur'ân'daki en yüce sûreyi öğreteceğim” demedin mi?

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-O, Fatiha Sûresi'dir. O, Seb'ul-Mesânî ve bana verilen Kur'ânül-Azîm'dir.” (Hadisin geçtiği diğer yer: 4474)

٥٠٧ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا وَهْبٌ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ مَعْبُدٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ كُنَّا فِي مَسِيرٍ لَنَا فَتَزَلْنَا فَجَاءَتْ جَارِيَةٌ فَقَالَتْ إِنَّ سَيِّدَ الْحَيِّ سَلِيمٌ وَإِنْ تَفَرَّكْنَا غِيبَ فَهَلْ مِنْكُمْ رَاقٍ فَقَامَ مَعَهَا رَجُلٌ مَا كُنَّا نَأْبَهُ بِرُقِيَّةٍ فَرَقَاهُ فَبَرَأَ فَأَمَرَ لَهُ بِثَلَاثِينَ شَاةً وَسَقَانَا لَبْنَا فَلَمَّا رَجَعَ قُلْنَا لَهُ أَكُنْتَ تُحْسِنُ رُقِيَّةً أَوْ كُنْتَ تُرْقِي قَالَ لَا مَا رَقَيْتُ إِلَّا بِأَمْرِ الْكِتَابِ قُلْنَا لَا تُخَدِّثُوا شَيْئًا حَتَّى نَأْتِيَ أَوْ نَسْأَلَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا قَدِمْنَا الْمَدِينَةَ ذَكَرْتَاهُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ وَمَا كَانَ يُذَرِّبُهُ أَهْلُهَا رُقِيَّةً أَفَسِمُوا وَاضْرِبُوا لِي بِسْمِهِمْ.

5007- Ebu Saîd Hudrî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Biz, bir yolculukta idik. Bir yerde mola verdik. Bu esnada yanıma hizmetçi bir kız geldi ve şöyle dedi:

-Burada oturanların efendisi, reisi akrep tarafından sokuldu. Onu tedavi edebilecek de kimse yoktur. İçinizde onu tedavi edebilecek kimse var mı?

Gelen hizmetçi ile beraber bir adam kalktı. Biz o adamın rukye yapabildiğini bilmiyorduk. O kavmin reisine rukye yaptı. O da akrep sokmasından şifa buldu. O kavmin efendisi bize otuz koyun verilmesini emretti. Biz de o koyunların sütünden sağıp ikram etti. O kimse bizim yanıma gelince biz dedik ki:

-Sen rukye yapmasını biliyor muydun veya sen rukye³⁰ yapar mıydın?

30 Şirk olan Rukye: Allah Teâlâ'dan başkasına dua ederek, sığınarak veya yardım dilenerek yapılan rukye, şirk tir Meleklerin, peygamberlerin, cinlerin ve benzeri varlıkların isimleriyle rukye yapmak gibi Bunların tamamı Allah Teâlâ'ya şirk koştur Nitekim Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmaktadır: "Efsun, nazarlık boncuklar, ve muhabbet için yapılan muhabbet muskaları şirk tir" (Ebu Davud, Tıb, 17; İbn Mace, Tıb, 39; Ahmed b Hanbel, I, 381) Yine; "İçinde şirk bulunmayan şeyle rukye yapmakta bir kötülük yoktur" (Müslim, selâm, 64) buyurmaktadır İbnu Hacer bu konuyu şöyle açıklamaktadır: "Bazı rukyelerde şirk bulunmaktadır Çünkü onu yapanlar kendilerine dokunan zararı defetmek ve fayda elde etmeyi Allah'tan başka kimselerden istemektedirler" (İbnu Hacer el-Askalanî, Fethul-Barî) Müslüman, tamamıyla Allah Teâlâ'ya tevekkül etmekten başka şeylerden fayda dilemez. Nitekim Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmaktadır: "Ümmetimden yetmiş bin kişi hesapsız olarak Cennete girecektir On-

-Hayır yapmazdım. Ben ona sadece Ümmül-Kitâb'ı (Fatiha Sûresi) okumaktan başka bir rukye yapmadım, dedi.

Bizler de, biz gelinceye veya Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selme soruncaya kadar bu meselede bir şey konuşmayın, dedik. Medine'ye geldiğimizde olan biteni Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e haber verdik. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sen Fatiha Sûresi ile rukye yapıldığın nereden biliyordun? Aldığınız koyunları taksim edin. Bana da bir pay verin." (Hadisin geçtiği yerler: 2276)

۱۰- بَابُ فَضْلِ سُورَةِ الْبَقَرَةِ

10- Bakara Sûresi'nin Fazîleti Bâbı

۵۰۰۸- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ قَرَأَ بِالْأَيَّتَيْنِ.

5008- Ebu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem "her kim bakara Sûresi'nin son iki âyetini okursa..." buyurdu.

۵۰۰۹- وَ حَدَّثَنَا أَبُو لُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ قَرَأَ بِالْأَيَّتَيْنِ مِنْ آخِرِ سُورَةِ الْبَقَرَةِ فِي لَيْلَةٍ كَفَّتَاهُ.

5009- Ebu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Her kim geceleyin Bakara Sûresi'nin son iki âyetin okursa, bu kendisine yeter." (Hadisin geçtiği diğer yerler:4008)

lar, efsun yapmayanlar, teşe'um etmeyenler, vücudlarını dağlamayanlar ve ancak Rablerine tevekkül edenlerdir" (Buhârî, Tıb, 17; Müslim, İman, 372) Kendisinden, istenmediği hâlde Müslüman kardeşine rukye yapması bunun dışındadır Bu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in şu hadisine göre müstehaptır: "İçinizden her kim kardeşine yardım etmeye güç yetiriyorsa bunu yapın" (Müslim, Selâm, 63).

٥٠١٠ - وَقَالَ غُفَّانُ بْنُ الْهَيْثَمِ حَدَّثَنَا عَوْفٌ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ وَكَلَّنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِحِفْظِ زَكَاةِ رَمَضَانَ فَأَكَانِي آتٍ فَجَعَلَ يَخْتُمُ مِنَ الطَّعَامِ فَأَخَذَهُ فَقُلْتُ لَأَرْفَعَنَّكَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَصَّ الْحَدِيثَ فَقَالَ إِذَا أَوَيْتَ إِلَى فِرَاشِكَ فَأَقْرَأْ آيَةَ الْكُرْسِيِّ لَنْ يَزَالَ مَعَكَ مِنَ اللَّهِ حَافِظٌ وَلَا يَقْرُبَكَ شَيْطَانٌ حَتَّى تُصْبِحَ وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَدَقْتَ وَهُوَ كَذُوبٌ ذَاكَ شَيْطَانٌ.

5010- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Ramazan zekâtını koruma sorumluluğunu bana verdi. Bir gece bana birisi geldi ve zekât hurmasından avuçlamaya başladı. Ben onu yakaladım ve:

-Allah'a yemin ederim ki, seni muhakkak Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e götüreceğim, dedim.

(Ebu Hureyre, başından geçen kıssayı anlattı.) O da dedi ki:

-Yatağına girdiğinde Âyetel-Kürsi'yi ﴿اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ﴾ (Bakara: 255) oku. Muhakkak senin üzerinde Allah tarafından bir koruyucu bulunmakta devam eder ve sana sabaha kadar hiçbir şeytan yaklaşamaz.

Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"O, yalancı olduğu hâlde sana doğru söylemiştir. O şeytandı." (Hadisin geçtiği diğer yer: 2311)

١١-بَابُ فَضْلِ سُورَةِ الْكَهْفِ

11- Kehf Sûresi'nin Fazîleti Bâbı

٥٠١١ - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ عَنْ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ قَالَ كَانَ رَجُلٌ يَقْرَأُ سُورَةَ الْكَهْفِ وَإِلَى جَانِبِهِ حِصَانٌ مَرْبُوطٌ بِشَظْطَيْنِ لَفَشْتُهُ سَحَابَةٌ فَجَعَلَتْ تَدْنُو وَتَذُوبُ وَجَعَلَ فَرَسُهُ يَنْفِرُ فَلَمَّا أَصْبَحَ أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَ ذَلِكَ لَهُ فَقَالَ تِلْكَ السَّكِينَةُ تَنْزَلَتْ بِالْقُرْآنِ.

5011- Berâ ibnu Âzib -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Useyd ibnu Hudayr Kehf Sûresi'ni okuyordu. Yanında da iki uzun iple bağlı atı vardı. Atı bir bulut kapladı ve yaklaştıkça yaklaştırmaya başladı. Atı da bundan dolayı ürkmüştü. Sabah olunca Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına gelip olayı haber verdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“O, Kur'ân için inmiş bir sekinettir.” (Hadisin geçtiği diğer yer: 3614)

۱۲-بَابُ فَضْلِ سُورَةِ الْفَتْحِ

12- Fetih Sûresi'nin Fazileti Bâbı

۵۰۱۲ - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَسِيرُ فِي بَعْضِ أَسْفَارِهِ وَعُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ يَسِيرُ مَعَهُ لَيْلًا فَسَأَلَهُ عُمَرُ عَنْ شَيْءٍ فَلَمْ يُجِبْهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ سَأَلَهُ فَلَمْ يُجِبْهُ ثُمَّ سَأَلَهُ فَلَمْ يُجِبْهُ فَقَالَ عُمَرُ نَكَلْتَكَ أَمْكَ نَزَزْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ كُلَّ ذَلِكَ لَا يُجِيبُكَ قَالَ عُمَرُ فَحَرَكْتُ بَعِيرِي حَتَّى كُنْتُ أَمَامَ النَّاسِ وَخَشِيتُ أَنْ يَنْزِلَ فِي قُرْآنٍ فَمَا لَشِبْتُ أَنْ سَمِعْتُ صَارِخًا يَصْرُخُ بِي قَالَ فَقُلْتُ لَقَدْ خَشِيتُ أَنْ يَكُونَ نَزْلٌ فِي قُرْآنٍ قَالَ فَجِئْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَقَالَ لَقَدْ أُنْزِلَتْ عَلَيَّ اللَّيْلَةَ سُورَةٌ لَهَا أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا طَلَعَتْ عَلَيْهِ الشَّمْسُ ثُمَّ قَرَأَ إِنْ فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا.

5012- Zeyd ibnu Elsem -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yolculuklarının birinde idi. Ömer ibnu Hattâb da bir gece Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in beraberinde gidiyordu. Bu sırada Ömer, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e bir şey sordu. Ancak Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Ömer'e cevap vermedi. Ömer sonra yine sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yine cevap vermedi. Ömer, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e üçüncü kez sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu defa da cevap vermedi. Bunun üzerine Ömer ibnul-Hattab kendi kendine: Anasız kalasın ey Ömer! Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ısı-

rarlıca üç kere soru sordun. Üçündü de Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sana cevap vermedi. Bunun üzerine ben devemi dizginledim ve Müslümanların önüne geçtim. Benim hakkımda Kur'an'da âyet inmesinden korktum. Bu sözümün üzerinden çok geçmeden birinin beni çağırdığını duydum. Bunun üzerine ben: Korktuğum başıma geldi. Allah benim hakkımda âyet indirdi, dedim. Bu düşünceyle Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına geldim ve selâm verdim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Bu gece bana öyle bir sûre indirildi ki, o sûre bana, üstüne güneş doğan her şeyden çok daha sevimlidir.” Sonra şu âyetleri okudu: «*Sana apaçık bir fetih verdik.*» (Feth: 1) (Hadisin geçtiği diğer yer: 4177)

۱۳-بَابُ فَضْلِ (قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ)

13- İhlâs Sûresi'nin Fazileti Bâbı

فِيهِ عَمْرَةٌ عَنْ عَائِشَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

Bu konuda Âişe'nin, -Allah ondan razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den rivayeti vardır.

۵۰۱۳ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي صَفْصَعَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ أَنَّ رَجُلًا سَمِعَ رَجُلًا يَقْرَأُ (قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ) يُرَدِّدُهَا فَلَمَّا أَصْبَحَ جَاءَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَ ذَلِكَ لَهُ وَكَانَ الرَّجُلُ يَتَقَالَّهَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنَّهَا لَتَعْدِلُ ثُلُثُ الْقُرْآنِ.

5013- Ebu Saîd Hudrî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir adam, bir adamın gece boyunca (قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ) İhlâs Sûresi'nii okuduğunu işitti. Bu sureyi sürekli tekrarlıyordu. Sabah olunca bu adamı Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e gelip bu olayı haber verdi. San-ki o, bu okuyuşu azımsamış gibiydi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Nefsim elinde olan Allah’a yemin ederim ki İhlâs Sûresi, Kur’ân’ın üçte birine denktir.”

٥٠١٤ - وَرَأَى أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ مَالِكِ بْنِ أَنَسٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي صَعْصَعَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ أَخْبَرَنِي أَخِي قَتَادَةُ بْنُ الثَّعْمَانِ أَنَّ رَجُلًا قَامَ فِي زَمَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ مِنَ السَّحَرِ (قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ) لَا يَزِيدُ عَلَيْهَا فَلَمَّا أَصْبَحْنَا أَتَى الرَّجُلُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ.

5014- Katâde ibnu Nu'mân -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem zamanında bir adam seher vaktinde kalkar ve (قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ) İhlâs Sûresi'ni okur ve bundan başka da bir şey okumazdı. Sabah olunca bir adam Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e geldi...

Hadis, yukandaki hadis gibidir.

٥٠١٥ - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ وَالضُّحَّاكُ الْمَشْرِقِيُّ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِأَصْحَابِهِ أَيْعِزُّ أَحَدُكُمْ أَنْ يَقْرَأَ ثَلَاثَ الْقُرْآنِ فِي لَيْلَةٍ فَشَقَّ ذَلِكَ عَلَيْهِمْ وَقَالُوا أَتَيْنَا يُطِيقُ ذَلِكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ اللَّهُ الْوَاحِدُ الصَّمَدُ ثَلَاثَ الْقُرْآنِ.

5015- Ebu Saîd Hudrî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ashabına şöyle buyurdu:

“Hanginiz bir gecede Kur’ân’ın üçte birini okumaktan aciz olur, bunu yapamaz?”

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in bu sözü ashabının üzerine ağır geldi ve dediler ki:

-Buna hangimizin gücü yeter ki ey Allah'ın Rasûlü?!

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-“İhlâs Sûresi, Kur’ân’ın üçte biridir.”

١٤- بَابُ فَضْلِ الْمُعَوَّذَاتِ

14-Muavvizât (Felak ve Nas) Sûrelerinin Fazileti Bâbı

٥٠١٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا اشْتَكَى يَقْرَأُ عَلَى نَفْسِهِ بِالْمُعَوَّذَاتِ وَيَنْفُثُ فَلَمَّا اشْتَدَّ وَجَعُهُ كُنْتُ أَقْرَأُ عَلَيْهِ وَأَمْسَحُ بِيَدِهِ رَجَاءَ بَرَكَتِهَا.

5016- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hastalandığında Muavvizât (Felâk, Nâs ve İhlâs) sûrelerini okur, ellerine üfler ve elini bütün vücudunda gezdirirdi. Vefat ettiği hastalığı sırasında bu sureleri okur O'nun elinin bereketini ümit ederek, kendi eliyle O'na meshederdim. (Hadisin geçtiği diğer yer: 4439)

٥٠١٧ - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا الْمُفَضَّلُ بْنُ فَضَالَةَ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا أَوَى إِلَى فِرَاشِهِ كُلِّ لَيْلَةٍ جَمَعَ كَفَّيْهِ ثُمَّ نَفَثَ فِيهِمَا فَقَرَأَ فِيهِمَا (قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ) وَ (قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ) وَ (قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ) ثُمَّ يَمْسَحُ بِهِمَا مَا اسْتَطَاعَ مِنْ جَسَدِهِ يَبْدَأُ بِهِمَا عَلَى رَأْسِهِ وَوَجْهِهِ وَمَا أَقْبَلَ مِنْ جَسَدِهِ يَفْعَلُ ذَلِكَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ.

5017- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem her gece yatağına geldiği zaman iki elini birleştirir ve İhlas, Felak ve Nas sûrelerini okuyup avucuna üfler ve bununla vücudunun ulaşabildiği her yerini sıvazlardı. Vücudunu sıvazlamaya kafasından, yüzünden ve ön kısmından başlardı. Bunu üç kere yapardı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5748, 6319)

۱۵- باب نُزُولِ السَّكِينَةِ وَالْمَلَائِكَةِ عِنْدَ قِرَاءَةِ الْقُرْآنِ

15- Kur'ân'ın Okunması Sırasında Sükûnetin ve Meleklerin İnmesi Bâbı

۵۰۱۸ - وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يَزِيدُ بْنُ الْهَادِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ
أَسِيدِ بْنِ حُضَيْرٍ قَالَ بَيَّتَمَا هُوَ يَقْرَأُ مِنَ اللَّيْلِ سُورَةَ الْبَقَرَةِ وَفَرَسُهُ مَرْبُوطَةٌ عِنْدَهُ إِذْ
جَالَتْ الْفَرَسُ فَسَكَتَ فَسَكَتَ فَقَرَأَ فَجَالَتْ الْفَرَسُ فَسَكَتَ وَسَكَتَ الْفَرَسُ ثُمَّ
قَرَأَ فَجَالَتْ الْفَرَسُ فَانْصَرَفَ وَكَانَ ابْنُهُ يَحْيَى قَرِيبًا مِنْهَا فَأَشْفَقَ أَنْ تُصِيبَهُ فَلَمَّا
اجْتَرَّهُ رَفَعَ رَأْسَهُ إِلَى السَّمَاءِ حَتَّى مَا يَرَاهَا فَلَمَّا أَصْبَحَ حَدَّثَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ فَقَالَ اقْرَأْ يَا ابْنَ حُضَيْرٍ اقْرَأْ يَا ابْنَ حُضَيْرٍ قَالَ فَأَشْفَقْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنْ
تُطَا يَحْيَى وَكَانَ مِنْهَا قَرِيبًا فَرَفَعْتُ رَأْسِي فَانْصَرَفْتُ إِلَيْهِ فَرَفَعْتُ رَأْسِي إِلَى السَّمَاءِ
فَإِذَا مِثْلُ الظِّلَّةِ لَيْهَا أَمْثَالُ الْمَصَابِيحِ فَخَرَجْتُ حَتَّى لَا أَرَاهَا قَالَ وَكَذَرِي مَا ذَاكَ
قَالَ لَا قَالَ تِلْكَ الْمَلَائِكَةُ دَنَتْ لِصَوْتِكَ وَلَوْ قَرَأْتَ لَأَصْبَحْتَ يَنْظُرُ النَّاسُ إِلَيْهَا لَا
تَتَوَارَى مِنْهُمْ.

5018- Useyd ibnu Hudayr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Kendisi geceleyin Bakara Sûresi'ni okumakta iken, yanında bağlı duran atı dolaşmaya başladı. Useyd susunca at da olduğu yerde duruyordu. Useyd tekrar okumağa başladı. At yine dolaşmaya başladı. Useyd susunca at da olduğu yerde durdu. Bundan sonra Useyd bir daha okumağa başladı, at yine hırçınlaştı. Useyd de artık vazgeçti. Useyd'in oğlu Yahya ise ata yakın bir yerde yatmakta idi. Atın çocuğa bir zararı dokunmasından endişe ederek, çocuğu geriye çekti. Bu sırada başını kaldırıp göğe baktığında beyaz bulut gölgesine benzer bir sis içinde kandiller gibi birtakım şeylerin parlamakta olduklarını gördü de nihayet onu göremez oldu.

Sabah olduğunda Useyd, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e bunu söyledi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ona: "Oku ey Hudayr oğlu, oku ey Hudayr oğlu!" dedi, Useyd:

Ey Allah'ın Rasûlü, atın Yahya'yı çiğnemesinden endişelendim. Çünkü çocuk ata yakın bir yerde idi. Başımı kaldırıp çocuğa gittim. Baş-

mı göğe doğru kaldırdığımda, beyaz bulut gölgesine benzer bir sis içinde kandiller gibi birçok şeylerin parlamakta olduklarını gördüm. Artık bu beyaz gölge tabakası içindeki ışıklı parlak cisimler göğe doğru çekilip çıktı. Nihayet onu görmez oldum, dedi.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: “Bilir misin onlar nedir?” buyurdu. Useyd: Hayır, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-“Onlar meleklerdi, senin Kur’ân okuyuş sesine yaklaşmışlardı. Eğer okumaya devam etseydin, sabaha kadar seni dinlerlerdi. İnsanlar da onlara bakarlardı. Onlar insanların gözünden gizlenemezlerdi.”

۱۶ باب مَنْ قَالَ لَمْ يَتْرَكَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَّا مَا بَيْنَ الدَّقَّتَيْنِ

16- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Mushaf’ta Bulunandan Başka Bir şey Bırakmadı Diyen Kimse Bâbı³¹

۵۰۱۹ - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ رُفَيْعٍ قَالَ دَخَلْتُ أُنَا وَشَدَّادُ بْنُ مَعْقِلٍ عَلَى ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فَقَالَ لَهُ شَدَّادُ بْنُ مَعْقِلٍ أَتَرَكَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ شَيْءٍ قَالَ مَا تَرَكَ إِلَّا مَا بَيْنَ الدَّقَّتَيْنِ قَالَ وَدَخَلْنَا عَلَى مُحَمَّدِ بْنِ الْحَنَفِيَّةِ فَسَأَلْنَاهُ فَقَالَ مَا تَرَكَ إِلَّا مَا بَيْنَ الدَّقَّتَيْنِ.

5019- Abdulazîz ibnu Rufey’ -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Şeddâd ibnu Makil ile beraber İbnu Abbas’ın yanına girdim. Şeddâd ibnu Ma’kil, İbnu Abbas’a: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir şey bıraktı mı? diye sordu. İbnu Abbas: Kur’ân olarak Mushaf’ta bulunandan başka bir şey bırakmadı, dedi.

Bu defa da Muhammed ibnu Hanefiyye’nin yanına girdik ve ona da İbnu Abbas’a sorduğumuz soruyu sorduk. O şöyle dedi:

-Kur’ân olarak Mushaf’ta bulunandan başka bir şey bırakmadı.

31 İmam Buhari -Allah kendisine rahmet etsin- bu bab başlığı ile Rafizilere reddiye vermek istemiştir. Onlar, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem vefat ettikten sonra imamet ve halifelik hakkının Ali de olduğunu ve bunun Kur’ân’da yazılı olduğunu, ancak sahabenin bunu yok ettiklerini iddia ettiler. (Fethul-Bari, hadisın şerhinden.)

۱۷-بَابُ فَضْلِ الْقُرْآنِ عَلَى سَائِرِ الْكَلَامِ
17- Kur'ân'ın Diğer Sözlere Üstünlüğü Bâbı

۵۰۲۰- حَدَّثَنَا هُدْبَةُ بْنُ خَالِدٍ أَبُو خَالِدٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَثَلُ الَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ كَأَلَّا تُرْجَةِ طَعْمُهَا طَيِّبٌ وَرِيحُهَا طَيِّبٌ وَالَّذِي لَا يَقْرَأُ الْقُرْآنَ كَأَلْتَمَرَةِ طَعْمُهَا طَيِّبٌ وَلَا رِيحَ لَهَا وَمَثَلُ الْفَاجِرِ الَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ كَمَثَلِ الرِّيحَانَةِ رِيحُهَا طَيِّبٌ وَطَعْمُهَا مُرٌّ وَمَثَلُ الْفَاجِرِ الَّذِي لَا يَقْرَأُ الْقُرْآنَ كَمَثَلِ الْحَنْظَلَةِ طَعْمُهَا مُرٌّ وَلَا رِيحَ لَهَا.

5020- Ebu Musa el-Eşari -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Kur’ân okuyan kimsenin misali, tadı güzel, kokusu güzel turuncgiller gibidir. Kur’ân okumayanın misali ise lezzeti güzel olan ancak kokusu olmayan hurma gibidir. Kur’ân okuyan fâcir kimsenin misali de reyhan gibidir. Onun kokusu güzel, tadı ise acıdır. Kur’ân okumayan fâcirin misali ise Ebu Cehil karpuzu gibidir. Onun tadı acıdır ve kokusu da yoktur.”

۵۰۲۱- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِمَّا أَجَلُكُمْ فِي أَجَلٍ مَنْ خَلَا مِنَ الْأَمَمِ كَمَا بَيْنَ صَلَاةِ الْعَصْرِ وَمَغْرِبِ الشَّمْسِ وَمَثَلُكُمْ وَمَثَلُ الْيَهُودِ وَالنَّصَارَى كَمَثَلِ رَجُلٍ اسْتَعْمَلَ عُمَالًا فَقَالَ مَنْ يَعْمَلُ لِي إِلَى نِصْفِ النَّهَارِ عَلَى قِرَاطٍ فَعَمِلْتُ الْيَهُودُ فَقَالَ مَنْ يَعْمَلُ لِي مِنْ نِصْفِ النَّهَارِ إِلَى الْعَصْرِ عَلَى قِرَاطٍ فَعَمِلْتُ النَّصَارَى ثُمَّ أَتَيْتُمْ تَعْمَلُونَ مِنَ الْعَصْرِ إِلَى الْمَغْرِبِ بِقِرَاطَيْنِ قِرَاطَيْنِ قَالُوا نَحْنُ أَكْثَرُ عَمَلًا وَأَقْلُ عَطَاءً قَالَ هَلْ ظَلَمْتُمْ مَنْ حَقَّكُمْ قَالُوا لَا قَالَ فَلَذَلِكَ فَضَّلِي أَوْتِيهِ مِنْ شَيْءٍ.

5021- Salim ibnu Abdullah babasından haber verdi. O, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'i şöyle derken işitmiştir:

“Sizden önceki ümmetlere nisbeten sizin dünyada kalmanız, ikinci namazından güneşin batımına kadar olan vakit kadardır. Tevrat ehline Tevrat verilmiş, onlar da bununla amel etmişler ve günün ortasına yani öğle vaktine gelince amel etmekten aciz oldular. Bunun üzerine onlara amellerine karşılık birer kîrât verildi. Sonra İncil ehline de İncil verildi. Onlar da bununla amel ettiler. İkinci namazı vakti gelince amel etmekten aciz oldular. Onlar da amellerinin karşılığı olarak birer kîrât verildi. Sonra bize de Kur'ân verildi. Biz de güneşin batışına kadar amel ettik. Amelimizin karşılığı olarak ikişer kîrât verildi. İki Kitap ehli yani Yahudi ve Hıristiyanlar dediler ki: Ey Rabbimiz! Bunlara ikişer kîrât ecir verdin. Bizler ise daha çok amel işledik. Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: “Ecrinizden bir şey eksilterek sizlere zulmettim mi?” Onlar, hayır, dediler. Allah Azze ve Celle: “Bu benim fazlımdır. Onu dilediğime veririm.” buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 557)

١٨- بَابُ الْوَصِيَّةِ بِكِتَابِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ

18- Allah Azze ve Celle'nin Kitabı ile Vasiyet Bâbı

٥٠٢٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ مَعْوَلٍ حَدَّثَنَا طَلْحَةُ قَالَ سَأَلْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ أَبِي أَوْفَى أَوْفَى أَوْصَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَا فَقُلْتُ كَيْفَ كُتِبَ عَلَى النَّاسِ الْوَصِيَّةُ أَمَرُوا بِهَا وَلَمْ يُوصَ قَالَ أَوْصَى بِكِتَابِ اللَّهِ.

5022- Talha -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben, Abdullah ibnu Ebu Evfâ'ya: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem vasiyet etti mi? diye sordum. O: Hayır, dedi. Ben de dedim ki:

-Öyle ise, insanlara vasiyet etmeleri nasıl yazıldı? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem vasiyet etmediği hâlde insanlar nasıl vasiyet etmekle emrolundular?

Abdullah ibnu Ebu Evfâ şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Allah'ın Kitâbı'nı vasiyet etti. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2745)

١٩ سَبَاب مَنْ لَمْ يَتَعَنَّ بِالْقُرْآنِ

19- Kur'ân ile Yetinmeyen Kimse Bâbı

وَقَوْلُهُ تَعَالَى ﴿أَوَلَمْ يَكْفِهِمْ أَنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ يُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ﴾.

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu:

«Kendilerine okunan Kitâb'ı sana indirmiş olmamız, onlara yetmedi mi?» (AnkEbut: 51)

٥٠٢٣ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ سَبَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ كَانَ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمْ يَأْذَنْ اللَّهُ لَشَيْءٍ مَا أَدْنَىٰ لِلنَّبِيِّ أَنْ يَتَغَنَّى بِالْقُرْآنِ وَقَالَ صَاحِبٌ لَهُ يُرِيدُ يَجْهَرُ بِهِ.

5023- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Allah Azze ve Celle, Peygamberin Kur'ân'ı güzel sesle okumasını dinlediği gibi başka hiçbir şeyi dinlememiştir.”³²

Ebu Seleme'nin arkadaşı Abdulhamid ibnu Abdurrahman ibnu

- 32 Ebu Nuaym, Buhari'nin şeyhi olan Yahya ibnu Bukeyr'den bu hadisi 'en' lafzı olmadan rivayet etmiştir. İbnul-Cevzi de bu hadisin 'en' lafzı ile rivayet edilmesinin bir yanılgı olduğunu söylemiştir. Şayet hadis 'en' lafzı ile zikredilirse o zaman mana ruhsat verme, serbest bırakma manasına gelir ki buradaki murad bu değildi. Burada kastedilen mana ise dinlemektir. Bu hadisin aslı 'ezene' yani istima, dinlemek manasınadır. Bu mananın Allah'ın hakkında zahiri murad edilmediği ve bunun manasının “Kur'ân okuyana ikram etme, onun sevabının çokça verilmesi” olduğu söylenilerek tevile gidilmiştir. Neden bunun zahiri murad edilmemiş olsun ki?! Allah Azze ve Celle'nin, Kitap ve Sünnette gelen sıfatlarının muradı zahiri manada olmayacaksa o zaman onların muradını kim bilecek? Öyleyse Allah Azze ve Celle'nin zâtî ve fiili sıfatları ve diğer sıfatlarıyla alakalı bir Müslümanın üzerine farz olan, Allah Azze ve Celle'ye yakışır bir şekilde tahrife, ta'tile, tekyife ve temsile gitmeden olduğu gibi kabul etmesidir. Allah Azze ve Celle'nin bütün isin ve sıfatlarında durum aynıdır ve Ehli Sünnet'in yolu da budur. Allah Azze ve Celle'nin buyurduğu gibi: «O'nun hiçbir benzeri yoktur. O, hakkıyla işiten ve hakkıyla görendir.» Em iyisini bilen Allah'tır.

Zeyd ibnul-Hattâb şöyle dedi: Kur'an'ı teğanni ile okumaktan murad, onu yüksek sesle okumaktır. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5024, 7482, 7544)

٥٠٢٤ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَا أَدْنَى اللَّهُ لِشَيْءٍ مَا أَدْنَى لِلنَّبِيِّ أَنْ يَتَغَنَّى بِالْقُرْآنِ. قَالَ سُفْيَانُ تَفْسِيرُهُ يَسْتَغْنِي بِهِ

5024- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Allah Azze ve Celle, Peygamberin Kur'an'ı güzel sesle okumasını dinlediği gibi başka hiçbir şeyi dinlememiştir.”

Sufyân ibnu Uyeyne şöyle dedi: Kur'an'ı teğanni etmenin manası, onunla yetinmektir.³³ (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5023)

٢٠- بَابُ اغْتِبَاطِ صَاحِبِ الْقُرْآنِ

20- Kişinin Kur'an Sahibine Gıpta Etmesi Bâbı

٥٠٢٥ - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرِو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا حَسَدَ إِلَّا عَلَى اثْنَتَيْنِ رَجُلٌ آتَاهُ اللَّهُ الْكِتَابَ وَقَامَ بِهِ آتَاءَ اللَّيْلِ وَرَجُلٌ أَعْطَاهُ اللَّهُ مَالًا فَهُوَ يَتَصَدَّقُ بِهِ آتَاءَ اللَّيْلِ وَالثَّهَارِ.

5025- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Şu iki hasletten başkasına hased³⁴ etme ruhsatı verilmemiştir. Al-

33 İbnul-Cevzi şöyle dedi: Hadiste gelen “Teğanni” kelimesinin dört manaya geldiği konusunda ihtilaf etmişlerdir. Bunlardan birincisi: Kur'an okurken sesin güzelleştirilmesi. İkincisi: Onunla yetinmek. Üçüncüsü: Kur'an okurken hüzünlenmek. Dördüncüsü: Onunla meşgul olmak. Bu dördünden tercih edilen mana ise, Kur'an okur iken sesin güzelleştirilmesidir. Hadisin manası ise Kur'an okumaya teşvik ve sesin başka bir şey ile güzelleştirilmemesidir.

34 Hased, bir kimsenin üzerindeki nimetin yok olmasını istemektir. Burada ki manası ise Buhari'nin bab başlığında verdiği gibi gıpta etmektir. Bu tıpkı Allah Azze ve

lah Azze ve Celle'nin kendisine Kitâb'ı verdiği kimsedir. O kimse Kur'ân'ı okur, onunla amel eder ve emirlerine itaat eder. Bir de Allah'ın kendisine mal verdiği kimse. O kimse ihtiyacı olan kimselere gece-gündüz o maldan sadaka olarak verir.”

٥٠٢٦ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا رَوْحٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَلِيمَانَ سَمِعْتُ ذَكْوَانَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا حَسَدَ إِلَّا فِي اثْنَتَيْنِ رَجُلٌ عَلَّمَهُ اللَّهُ الْقُرْآنَ فَهُوَ يَتْلُوهُ آتَاءَ اللَّيْلِ وَآتَاءَ النَّهَارِ فَسَمِعَهُ جَارٌ لَهُ فَقَالَ لَيْتَنِي أُوتِيتُ مِثْلَ مَا أُوتِيَ فَلَانٌ فَعَمِلْتُ مِثْلَ مَا يَعْمَلُ وَرَجُلٌ آتَاهُ اللَّهُ مَالًا فَهُوَ يَهْلِكُهُ فِي الْحَقِّ فَقَالَ رَجُلٌ لَيْتَنِي أُوتِيتُ مِثْلَ مَا أُوتِيَ فَلَانٌ فَعَمِلْتُ مِثْلَ مَا يَعْمَلُ.

5026- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Şu iki hasletten başkasına hased etme ruhsatı verilmemiştir: Allah Azze ve Celle'nin kendisine Kur'ân'ı öğrettiği kimse. O kimse gece-gündüz Kur'ân'ı okur, onunla amel eder ve emirlerine itaat eder. Onun Kur'ân okuduğunu duyan komşusu: Keşke falancaya verilen bana da verilseydi de ben de onun yaptığı gibi yapsaydım. Bir diğeri de, Allah'ın kendisine mal verdiği kimsedir. O kimse de malını Allah yolunda harcar. Bir adam der ki: Keşke falancaya verilen maldan bana da verilmiş olsaydı da ben de onun gibi malımı Allah yolunda harcasaydım.” (Hadisin geçtiği diğer yerler: 7232, 7528)

٢١- بَابُ خَيْرِكُمْ مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ وَعَلَّمَهُ

21- Bâb: “Sizin En Hayırlınız Kur'ân'ı Öğrenen ve Öğretendir”

٥٠٢٧ - حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي عَالِقَةُ بْنُ مَرْثَدٍ سَمِعْتُ سَعْدَ بْنَ عُبَيْدَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ السُّلَمِيِّ عَنْ عُثْمَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

Celle'nin “Hayırda yarışın” emrinde olduğu gibidir. Yarışın aslında ise istenilen şeyde rakiplerini geçmek, onları geride bırakmak vardır. Aslolan ise böyle olalilmek için gayret sarf etmektir.

عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ خَيْرُكُمْ مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ وَعَلَّمَهُ قَالَ وَأَقْرَأُ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ لِي إِمْرَةً عُثْمَانَ حَتَّى كَانَ الْحَجَّاجُ قَالَ وَذَلِكَ الَّذِي أَقْعَدَنِي مَقْعَدِي هَذَا.

5027- Osman -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü salallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Sizin en hayırlınız Kur’ân’ı öğrenen ve öğretendir.”

Sa’d ibnu Ubeyde şöyle dedi: Ebu Abdurrahman es-Sulemî, Osmân ibnu Affân’ın halifeliği zamanından Haccâc ibnu Yûsuf es-Sakafî zamanına kadar insanları okuttu.

Ebu Abdurrahmân es-Sulemî şöyle dedi: İşte bu rivayet beni şu bulunduğum Kur’ân öğretme makamına oturtmuştur.

٥٠٢٨ - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عُلْقَمَةَ بْنِ مَرْثَدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ السُّلَمِيِّ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَفَانَ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ أَفْضَلَكُمْ مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ وَعَلَّمَهُ.

5028- Osmân ibnu Affân -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Sizin en üstün olanınız Kur’ân’ı öğrenen ve öğretendir.” (Hadisin geçtiği diğer yer: 5027)

٥٠٢٩ - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَوْنٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ أَتَتْ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ امْرَأَةٌ فَقَالَتْ إِنَّهَا قَدْ وَهَبَتْ نَفْسَهَا لِلَّهِ وَلِرَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَا لِي فِي النِّسَاءِ مِنْ حَاجَةٍ فَقَالَ رَجُلٌ زَوْجِيهَا قَالَ أَعْطَيْهَا ثَوْبًا قَالَ لَا أَجِدُ قَالَ أَعْطَيْهَا وَلَوْ خَاتَمًا مِنْ حَدِيدٍ فَأَعْتَلَّ لَهُ فَقَالَ مَا مَعَكَ مِنَ الْقُرْآنِ قَالَ كَذَا وَكَذَا قَالَ فَقَدْ زَوَّجْتُكَهَا بِمَا مَعَكَ مِنَ الْقُرْآنِ.

5029- Sehl ibnu Sa’d -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir kadın Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem geldi ve şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Ben nefsimi benimle evlenmen veya uygun gördüğün birisiyle evlendirmen hususunda sana hibe ettim.

Akabinde bir adam: Bu kadınla beni evlendir ey Allah'ın Rasûlü! dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“O kadına mehir olarak bir elbise ver,” buyurdu: Adam:

-Ben bunu bulamam, benim elbise almaya gücüm yok, dedi.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“O kadına demirden de olsa bir yüzük ver” buyurdu.

Adam yine özür beyan ederek bunun da olmadığını bildirdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“Kur'ân'dan ezberinde neler var?” diye sordu.

Adam da şunlar ve şunlar var, dedi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: ,

“Kur'ân'dan ezberindeki sûreleri ona okuman karşılığında, bu kadınla seni evlendirdim.” (Hadisin geçtiği diğer yer: 2310)

۲۲- بَابُ الْقِرَاءَةِ عَنْ ظَهْرِ الْقَلْبِ

22- Ezberden Kur'ân Okumak Bâbı

۵۰۳۰ - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ أَنَّ امْرَأَةً جَاءَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ جِئْتُ لَأَهَبَ لَكَ نَفْسِي فَتَنْظُرَ إِلَيْهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَصَعَّدَ النَّظَرَ إِلَيْهَا وَصَوَّبَهُ ثُمَّ طَاطَأَ رَأْسَهُ فَلَمَّا رَأَتْ الْمَرْأَةُ أَنَّهُ لَمْ يَقْضِ فِيهَا شَيْئًا جَلَسَتْ فَقَامَ رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِهِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنْ لَمْ يَكُنْ لَكَ بِهَا حَاجَةٌ فَزَوِّجْنِيهَا فَقَالَ هَلْ عِنْدَكَ مِنْ شَيْءٍ فَقَالَ لَا وَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ أَذْهَبَ إِلَى أَهْلِكَ فَانْظُرْ هَلْ تَجِدُ شَيْئًا فَذَهَبَ ثُمَّ رَجَعَ فَقَالَ لَا وَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا وَجَدْتُ شَيْئًا قَالَ انْظُرْ وَلَوْ خَاتَمًا مِنْ حَدِيدٍ فَذَهَبَ ثُمَّ رَجَعَ فَقَالَ لَا وَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَلَا خَاتَمًا مِنْ حَدِيدٍ وَلَكِنْ هَذَا إِزَارِي قَالَ سَهْلٌ مَا لَهُ رِذَاءٌ فَلَهَا نِصْفُهُ فَقَالَ رَسُولُ

اللَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا تَصْنَعُ يَا زَارِكُ إِنْ لَبِستَهُ لَمْ يَكُنْ عَلَيْهَا مِنْهُ شَيْءٌ وَإِنْ لَبِستَهُ لَمْ يَكُنْ عَلَيْكَ شَيْءٌ فَجَلَسَ الرَّجُلُ حَتَّى طَالَ مَجْلِسُهُ ثُمَّ قَامَ فَرَأَاهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُوَلِّيًا فَأَمَرَ بِهِ فَدُعِيَ فَلَمَّا جَاءَ قَالَ مَاذَا مَعَكَ مِنَ الْقُرْآنِ قَالَ مَعِيَ سُورَةٌ كَذَا وَسُورَةٌ كَذَا وَسُورَةٌ كَذَا عَدَّهَا قَالَ أَتَقْرَأُهَا عَنْ ظَهْرِ قَلْبِكَ قَالَ نَعَمْ قَالَ أَذْهَبَ فَقَدْ مَلَكَتْهَا بِمَا مَعَكَ مِنَ الْقُرْآنِ.

5030- Sehl ibnu Sa'd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir kadın Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e geldi ve şöyle dedi: Ey Allah'ın Rasûlü! Ben nefsimi sana hibe etmek için geldim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kadına baktı. Bakışı yukarıya kaldırıp doğrulttu, sonra başını aşağıya indirdi. Kadın, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in kendisi hakkında herhangi bir hüküm vermediğini görünce olduğu yere oturdu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in sahabelerinden biri ayağa kalkıp dedi ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Şayet senin o kadına ihtiyacın yoksa onu benimle evlendir.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o adama:

-"O kadına mehir olarak verebileceğin bir şeyin var mı?" diye sordu.

Adam:

-Hayır ey Allah'ın Rasûlü!

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Ailene git ve bir şey bulabilir misin bir bak."

Bunun üzerine adam evine gitti. Bir müddet sonra geri döndü. Şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Vallahi evde hiçbir şey bulamadım.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Evine bak, demirden bir yüzük de olsa onu getir ve mehir olarak bu kadına ver" buyurdu.

Bunun üzerine adam tekrar eve gitti ve sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına geri geldi. Şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Vallahi evde demirden de olsa bir yüzük bile

yok. Ancak şu belimden aşağısını örten izarım. Bunun yarısı mehir olarak bu kadınıdır.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-“İzârınla ne yapabilirsin; onu sen giyersen kadının üstünde ondan bir şey bulunmaz, açıkta kalır; kadın giyerse senin üzerinde ondan bir şey kalmaz, sen çıplak kalırsın.”

Adam bulunduğu yere oturdu ve oturması da uzun sürdü. Sonra bulunduğu yerden kalktı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o adamın oradan ayrıldığını görünce onun çağırılmasını emretti. Adam geri gelince Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“Kur’ân’dan ne kadar ezberin var?” diye sordu.

Adam, falanca, falanca ve falanca sûreler, diyerek ezberinde olan sureleri söyledi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“O sureleri ezbere okuyabilir misin?” diye sordu. Adam da , evet, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-“Öyleyse git, ezberinde olan Kur’ân’dan bu sûrelerle seni bu kadınla evlendiriyorum.” (Hadisin geçtiği diğer yer: 231)

۲۳- سَبَابِ اسْتِذْكَارِ الْقُرْآنِ وَتَعَاهُدِهِ

23- Kur’ân Ezberinin Korunması İçin Sürekli Tekrar Edilmesi Bâbı

۵۰۳۱- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِمَّا مَثَلُ صَاحِبِ الْقُرْآنِ كَمَثَلِ صَاحِبِ الْإِبِلِ الْمُعَقَّلَةِ إِنْ عَاهَدَ عَلَيْهَا أَمْسَكَهَا وَإِنْ أَطْلَقَهَا ذَهَبَتْ.

5031- İbnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Kur’ân hafızı bir kimsenin misali bağlı bir devesi olan kimsenin misali gibidir. Şayet o kimse devesini bağlı bir şekilde bırakırsa o deveyi elinde tutar. Şayet onu bırakırsa o deve de kaçır gider.”

٥٠٣٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَرُورَةَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِنَسَمَا لِحَدِيثِهِمْ أَنْ يَقُولَ نَسِيتُ آيَةَ كَيْتَ وَكَيْتَ بَلْ نَسِيتُ وَاسْتَذْكُرُوا الْقُرْآنَ فَإِنَّهُ أَشَدُّ تَفْصِيًّا مِنْ صُدُورِ الرِّجَالِ مِنَ التَّعَمِّ حَدَّثَنَا غُفْمَانُ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ مِثْلَهُ تَابِعَهُ بِشَرِّ عَنْ ابْنِ الْمُبَارَكِ عَنْ شُعْبَةَ وَتَابِعَهُ ابْنُ جُرَيْجٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ شَقِيقٍ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

5032- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Kur’ân’ı ezbere bilen bir kimsenin, şu şu âyetleri unuttum demesi ne kadar da kötü bir şeydir! Bilâkis kendisi Kur’ân’daki ezberberini tekrar etmediği için unutturulmuştur.³⁵ Kur’ân ezberinizi sürekli tekrar edin! Çünkü Kur’ân’dan ezberlediklerinin gönüllerinden ayrılp kaçması, onu unutması develerin boşanıp kaçmasından daha şiddetlidir.”

٥٠٣٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدٍ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ تَعَاهَدُوا الْقُرْآنَ فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَهُوَ أَشَدُّ تَفْصِيًّا مِنَ الْإِبِلِ فِي عُقُلِهَا.

5033- Ebu Musa el Eşâri -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Kur’ân’ı ezberde tutmaya ihtimam ediniz. Nefsim elinde olan Allah’a yemîn ederim ki, Kur’ân’ın hafızadan çıkıp kaçması, bağlı develerin ipinden boşanıp kaçmalarından daha şiddetlidir.”

٢٤- بَابُ الْقِرَاءَةِ عَلَى الدَّابَّةِ

24- Binek Üzerinde Kur’ân Okumak Bâbı

35 Bu tıpkı Allah Azze ve Celle’nin «Onlar Allah’ı unutmışlardır; Allah da onları unutmıştır.» (Tevbe: 67) âyetinde buyurduğu gibidir.

٥٠٣٤ - حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو إِيسَى قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ مُغْفَلٍ قَالَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ فَتْحِ مَكَّةَ وَهُوَ يَقْرَأُ عَلَى رَاحِلَتِهِ سُورَةَ الْفَتْحِ.

5034- Abdullah ibnu Muğaffel -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'i Mekke'nin fethi günü devesinin üzerinde Fetih Sûresi'ni okurken gördüm.

٢٥- بَابُ تَعْلِيمِ الصِّبْيَانِ الْقُرْآنَ

25- Çocuklara Kur'an Öğretmek Bâbı

٥٠٣٥ - حَدَّثَنِي مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَالَةَ عَنْ أَبِي بَشِيرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ إِنَّ الَّذِي تَدْعُوهُ الْمُفْصَلُ هُوَ الْمُحْكَمُ قَالَ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ ثَوَّقَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا ابْنُ عَشْرِ سِنِينَ وَقَدْ قَرَأْتُ الْمُحْكَمَ.

5035- Saîd ibnu Cubeyr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Sizin Kur'an'dan Mufasssal³⁶ adını vermekte olduğunuz kısım, içinde hiç nesh bulunmayan Muhkem'dir. İbnu Abbas şöyle dedi:

-Ben on yaşında iken, Kur'an'ın Muhkem kısmını okumuş olduğum hâlde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem vefat etti.

٥٠٣٦ - حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا أَبُو بَشِيرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا جَمَعْتُ الْمُحْكَمَ فِي عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ لَهُ وَمَا الْمُحْكَمُ قَالَ الْمُفْصَلُ.

5036- Saîd ibnu Cubeyr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

İbnu Abbas: -Allah ondan razı olsun- Ben Muhkem sureleri (yani Hucurat suresinden Kur'an'ın sonuna kadar olan sureleri) Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in zamanında ezberledim, dedi. Ben de İbnu Abbas'a: Muhkem nedir? diye sordum. O da: Mufasssal surelerdir, dedi.

36 Mufasssal sûreler, Hucurat sûresinden itibaren Kur'an'ın sonuna kadar olan sûrelerdir.

٢٦- بَابِ نِسْيَانِ الْقُرْآنِ وَهَلْ يَقُولُ نَسِيتُ آيَةً كَذًا وَكَذًا؟ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى
﴿سَتَقْرِنُكَ فَلَا تَنْسَى إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ﴾

26- Bâb: Kur'ân'ı Unutmak; Bir Kimse
“Ben Şu ve Şu Âyetleri Unuttum” Der mi?

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: «*Sana Kur'ân'ı okutacağız ve Allah dilemedikçe de artık hiçbir şey unutmayacaksın.*» (A'lâ: 6-7)

٥٠٣٧ - حَدَّثَنَا رَبِيعُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا زَائِدَةُ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ
عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلًا يَقْرَأُ فِي
الْمَسْجِدِ فَقَالَ يَرْحَمُهُ اللَّهُ لَقَدْ أَذْكَرَنِي كَذًا وَكَذًا آيَةً مِنْ سُورَةِ كَذًا.

5037- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Mescid'de Kur'ân okuyan birini işitti ve şöyle buyurdu:

-“Allah o Kur'ân okuyan adama rahmet etsin. Muhakkak o bana şu sûreden şu şu âyetleri hatırlattı.” (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2655)

٥٠٣٨ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي رَجَاءٍ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ
عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ سَمِعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلًا يَقْرَأُ فِي
سُورَةِ الْبَلْبَلِ فَقَالَ يَرْحَمُهُ اللَّهُ لَقَدْ أَذْكَرَنِي كَذًا وَكَذًا آيَةً كُنْتُ أَلْسِنْتُهَا مِنْ سُورَةِ
كَذًا وَكَذًا.

5038- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem geceleyin bir adamı Kur'-ân'dan bir sûre okurken işitti ve şöyle buyurdu:

-“Allah o Kur'ân okuyan adama rahmet etsin. Muhakkak o bana şu ve şu sûrelerden unuttuğum şu şu âyetleri hatırlattı.” (Hadisin geçtiği yer: 2655)

٥٠٣٩ - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِنَسٍّ مَا لِأَحَدِهِمْ يَقُولُ نَسِيتُ آيَةً كُنْتُ وَكُنْتُ بَلْ هُوَ لِي.

5039- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Kur’ân’ı ezbere bilen bir kimsenin, şu şu âyetleri unuttum demesi ne kadar da kötü bir şeydir! Bilakis kendisi Kur’ân’daki ezberini tekrar etmediği için unutulmuştur.” (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5032)

٢٧- بَاب مَنْ لَمْ يَرَ بَاسًا أَنْ يَقُولَ سُورَةُ الْبَقَرَةِ وَسُورَةُ كَذَا وَكَذَا

27- Bakara Sûresi, Şu ve Şu Sûresi Demekte
Bir Sakınca Görmeyen Kimse Bâbı

٥٠٤٠ - حَدَّثَنَا عُمرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ عَنْ عَلْقَمَةَ وَعَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْآيَتَانِ مِنْ آخِرِ سُورَةِ الْبَقَرَةِ مَنْ قَرَأَ بِهِمَا فِي لَيْلَةٍ كَفَتَاهُ.

5040- Ebu Mesud el-Ensârî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Her kim Bakara Sûresi’nin son iki âyetini geceleyin okursa bu ona yeter.” (Hadisin geçtiği diğer yer: 4008)

٥٠٤١ - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُروَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ عَنْ حَدِيثِ الْمِسْوَرِ بْنِ مَخْرَمَةَ وَعَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ الْقَارِيِّ أَنَّهُمَا سَمِعَا عُمرَ بْنَ الْخَطَّابِ يَقُولُ سَمِعْتُ هِشَامَ بْنَ حَكِيمٍ بْنَ حِزَامٍ يَقْرَأُ سُورَةَ الْفُرْقَانِ فِي حَيَاةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاسْتَمَعْتُ لِقِرَاءَتِهِ فَإِذَا هُوَ يَقْرَأُهَا عَلَى حُرُوفٍ كَثِيرَةٍ لَمْ يُقْرِئْنِيهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَكُنْتُ أَسَاوِرُهُ فِي الصَّلَاةِ فَأَنْتَظِرُهُ حَتَّى سَلَّمَ فَلَبِيتُهُ فَقُلْتُ مَنْ أَقْرَأَكَ هَذِهِ السُّورَةَ الَّتِي سَمِعْتَكَ تَقْرَأُ

قَالَ أَقْرَأِيهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ لَهُ كَذَبْتَ قَوْلَهُ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَهَوَ أَقْرَأَنِي هَذِهِ السُّورَةَ الَّتِي سَمِعْتُكَ فَاطْلَقْتَ بِهِ إِلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَقْوَدُهُ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي سَمِعْتُ هَذَا يَقْرَأُ سُورَةَ الْفُرْقَانِ عَلَى حُرُوفٍ لَمْ تُقَرِّنِيهَا وَإِلَيْكَ أَقْرَأَنِي سُورَةَ الْفُرْقَانِ فَقَالَ يَا هِشَامُ اقْرَأْهَا فَفَرَأَهَا الْقِرَاءَةَ الَّتِي سَمِعْتُهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَكَذَا أُنزِلَتْ ثُمَّ قَالَ اقْرَأْ يَا عُمَرُ فَفَرَأَهَا الَّتِي أَقْرَأِيهَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَكَذَا أُنزِلَتْ ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ الْقُرْآنَ أُنزِلَ عَلَى سَبْعَةِ أَحْرَفٍ فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنْهُ.

5041- Ömer ibnul-Hattab -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Hişâm ibnu Hakîm ibnu Hizâm'ı Furkan Sûresi'ni benim okumakta olduğumdan başka lehçe üzerine okurken işittim. Bana o sûreyi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem okutmuş idi. Hemen önüne geçmeyi düşündüm. Sonra ona namazdan ayrıluncaya kadar dokunmadım. Sonra ridâsına sarılıp onu çektim ve dedim ki:

-Senin okumuş olduğunu duyduğum bu sureyi sana kim okuttu?

-Bana bunu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem okuttu, dedi.

Ben de dedim ki:

-Yalan söyledin, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu sureyi bana okuduğundan başka bir şekilde okuttu.

Onun ridasından çekerek Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e getirdim ve dedim ki:

-Ben bundan Furkan Sûresi'ni senin bana okuttuğun lehçeden başka bir lehçe üzerine okurken işittim.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana:

-"Onu serbest bırak! Oku ey Hişâm" buyurdu. O da benim kendisinden duyduğum şekilde okudu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"İşte bu şekilde indirildi" buyurdu. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“Sen oku ey Ömer” buyurdu. Ben de Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem’in bana okuttuğu şekilde okudum.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-“Sûre işte böyle indirildi. Şüphesiz ki, Kur’ân yedi harf üzere indirilmiştir. Bundan kolay geleni okuyun.” (Hadisin geçtiği diğer yer: 2419)

٥٠٤٢ - حَدَّثَنَا بَشْرُ بْنُ آدَمَ أَخْبَرَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ أَخْبَرَنَا هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَارِئًا يَقْرَأُ مِنَ اللَّيْلِ فِي الْمَسْجِدِ فَقَالَ يَرْحَمُهُ اللَّهُ لَقَدْ أَذْكَرَنِي كَذًا وَكَذَا آيَةً أَسْقَطْتُهَا مِنْ سُورَةٍ كَذًا وَكَذَا.

5042- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem geceleyin Mescid’de bir adam Kur’ân’dan bir sûre okurken işitti ve şöyle buyurdu:

-“Allah o Kur’ân okuyan adama rahmet etsin. Muhakkak o bana şu ve şu sûrelerden unuttuğum şu şu âyetleri hatırlattı.” (Hadisin geçtiği yer: 2655)

٢٨- بَابُ التَّرْتِيلِ فِي الْقِرَاءَةِ

28- Kur’ân’ı Tertîl ile Okumak Bâbı³⁷

وَقَوْلُهُ تَعَالَى ﴿ وَرَزَّلْنَا الْقُرْآنَ تَرْتِيلًا ﴾ وَقَوْلُهُ ﴿ وَقَرَأْنَا فَرَقَنَاهُ لِتَقْرَأَهُ عَلَى النَّاسِ عَلَى مَكْثٍ ﴾ وَمَا يُكَرَّهُ أَنْ يُهَذَّ كَهَذَا الشَّعْرِ ﴿ فِيهَا يُفْرَقُ ﴾ يُفَصَّلُ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ ﴿ فَرَقَنَاهُ ﴾ فَصَّلْنَاهُ.

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: «Kur’ân’ı ağır ağır oku.» (Müzzemmil: 4) «Sana Kur’ân’ı verdik ve onu, insanlara yavaş yavaş okuman için kısım kısım ve ihtiyaç hasıl oldukça indirdik.» (İsra: 106) Kur’ân’ı şiir okur gibi kesik kesik süratle okumak kerih görülmüştür. ﴿ فِيهَا يُفْرَقُ ﴾ Gruplara, sınıflara ayrılır.

İbnu Abbas şöyle dedi: ﴿ فَرَقَنَاهُ ﴾ Onu açıkladık.

37 Tertil, Kur’ân’ı okurken harfleri tam olarak çıkarmak ve yavaş yavaş okumaktır.

٥٠٤٣ - حَدَّثَنَا أَبُو الثُّغَمَانِ حَدَّثَنَا مَهْدِيُّ بْنُ مَيْمُونٍ حَدَّثَنَا وَاصِلٌ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ غَدَوْنَا عَلَى عَبْدِ اللَّهِ فَقَالَ رَجُلٌ قَرَأْتُ الْمُفَصَّلَ الْبَارِحَةَ فَقَالَ هَذَا كَهَذَا الشَّعْرِ إِنْ قَدْ سَمِعْنَا الْقِرَاءَةَ وَإِنِّي لَأَحْفَظُ الْقُرْآنَ الَّتِي كَانَ يَقْرَأُ بِهِنَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَمَانِي عَشْرَةَ سُورَةً مِنَ الْمُفَصَّلِ وَسُورَتَيْنِ مِنْ آلِ حِم.

5043- Ebu Vâil Şakik ibnu Seleme -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Biz kuşluk vakti Abdullah ibnu Mesud'un yanına gittik. Bir adam şöyle dedi:

-Dün gece Mufasssal sureleri okudum.

Bunun üzerine İbnu Mesud şöyle dedi:

-Sen Kur'ân'ı şiir okur gibi kesik kesik ve hızlı bir şekilde okudun. Biz senin kıraatini işittik. Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in okumakta olduğu Mufasssal sûrelerden on sekiz sureyi ve ha mim surelerinden ikisini ezbere bilmekteyim.

٥٠٤٤ - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مُوسَى بْنِ أَبِي عَالِشَةَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فِي قَوْلِهِ ﴿لَا تُحَرِّكْ بِهِ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهِ﴾ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا نَزَلَ جِبْرِيلُ بِالْوَحْيِ وَكَانَ مِمَّا يُحَرِّكُ بِهِ لِسَانَهُ وَخَفَّتِيهِ فَيَسْتَدُ عَلَيْهِ وَكَانَ يُعْرِفُ مِنْهُ فَأَنْزَلَ اللَّهُ الْآيَةَ الَّتِي فِيهَا لَا أَقْسِمُ بِيَوْمِ الْقِيَامَةِ ﴿لَا تُحَرِّكْ بِهِ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهِ إِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُ﴾ لِإِنَّ عَلَيْنَا أَنْ نَجْمَعَهُ فِي صَدْرِكَ ﴿وَقُرْآنَهُ فَإِذَا قَرَأْتَهُ فَاتَّبِعْ قُرْآنَهُ﴾ فَإِذَا أُنْزِلَتْ فَاسْتَمِعْ ﴿ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا بَيَانَهُ﴾ قَالَ إِنَّ عَلَيْنَا أَنْ لَبِّينَهُ بِلِسَانِكَ قَالَ وَكَانَ إِذَا أَنَا جِبْرِيلُ أَطْرَقَ لِإِذَا ذَهَبَ قَرَأَهُ كَمَا وَعَدَهُ اللَّهُ.

5044- Said ibnu Cubeyr, -Allah ondan razı olsun- İbnu Abbas'ın Allah Teâlâ'nın «(Ey Muhammed! Cebrâil sana Kur'ân'ı okurken unutmamak için) acele edip dilini (Kur'ân'la) hareket ettirip durma.» Kıyâmet Suresi 16-19'uncu âyetinin tefsiri hakkında şöyle dediğini bildirdi:

“Cibril aleyhisselâm Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem’e vahiyle indiği zaman, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem inen vahyi ezberlemek için dilini ve dudaklarını hareket ettirir, bu da kendisine meşakkat verirdi. Bu kendisinde bilinirdi. Bunun üzerine Allah Teâlâ Kıyamet Suresi 16-19 uncu âyetlerini indirdi.: «(Ey Muhammed! Cibrâil sana Kur’ân’ı okurken unutmamak için) acele edip dilini (Kur’ân’la) hareket ettirip durma. Onu toplayıp (kalbine yerleştirmek ve sana) okutmak bize dülşer.» Onu senin göğsünde toplayıp okutmak bize âittir. «Onu (sana) okuduğumuz zaman, onun okunuşunu dinle.» Biz âyetlerimizi indirdiğimiz zaman sen sadece dinle. «Sonra onun açıklanması yine bize âittir.» Onu, senin dilinle açıklamak da bize aittir. Bundan sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Cibril geldiğinde onu dinledi. Cibril gittiğinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onun okuduğu gibi okudu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5)

۲۹- بَابُ مَدِّ الْقِرَاءَةِ

29- Kur’ân Okurken Uzatılması Gereken Yerlerin Uzatılması Bâbı

۵۰۴۵- حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ أَبِرَاهِيمَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ بْنُ حَازِمٍ الْأَزْدِيُّ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ قَالَ سَأَلْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ عَنْ قِرَاءَةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ كَانَ يَمُدُّ مَدًّا.

5045- Katâde -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Enes ibnu Mâlik’e, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem’in Kur’ân okuyuşundan sordum. O şöyle dedi:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, uzatılması gereken harfleri uzatırdı.

۵۰۴۶- حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَاصِمٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ قَالَ سُئِلَ أَنَسُ كَيْفَ كَانَتْ قِرَاءَةُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ كَانَتْ مَدًّا ثُمَّ قَرَأَ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ يَمُدُّ بِسْمِ اللَّهِ وَيَمُدُّ بِالرَّحْمَنِ وَيَمُدُّ بِالرَّحِيمِ

5046- Katâde -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Enes ibnu Mâlik'e, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in Kur'an okuyuşunun nasıl olduğu soruldu. Enes şöyle dedi:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem uzatılması gereken harfleri uzatırdı.

Sonra Enes بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ lafzını okudu ve şöyle dedi:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem بِسْمِ اللَّهِ derken uzatır, الرَّحْمَنِ derken uzatır, الرَّحِيمِ derken uzatırdı.

٣٠- باب الترجيع

30- Kur'an Okurken Sesin Titretilmesi Bâbı

٥٠٤٧- حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا أَبُو إِيَاسٍ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ مَغْفَلٍ قَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ وَهُوَ عَلَى نَاقَتِهِ أَوْ جَمَلِهِ وَهِيَ تَسِيرُ بِهِ وَهُوَ يَقْرَأُ سُورَةَ الْفَتْحِ أَوْ مِنْ سُورَةِ الْفَتْحِ قِرَاءَةً لَيْتَنَ يَقْرَأُ وَهُوَ يُرْجَعُ.

5047- Abdullah ibnu Muğaffel -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Mekke'nin fethi günü Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'i devesinin üzerine binmiş ve boğazdan gelen bir sesle, sesini titreterek ve yumuşak bir şekilde Fetih sûresini okuduğunu gördüm. (Hadisın Geçtiği yer: 4281)

٣١- باب حُسنِ الصَّوْتِ بِالْقِرَاءَةِ لِلْقُرْآنِ

31- Kur'an Okurken Sesin Güzelliği Bâbı

٥٠٤٨- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ خَلْفٍ أَبُو بَكْرٍ حَدَّثَنَا أَبُو يَحْيَى الْحِمَازِيُّ حَدَّثَنَا بُرَيْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ جَدِّهِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَهُ يَا أَبَا مُوسَى لَقَدْ أُوتِيتَ مِزْمَارًا مِنْ مَزَامِيرِ آلِ دَاوُدَ.

5048- Ebu Musa -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ona şöyle buyurdu:

‐‐Ey Ebu Mûsâ! Sana Dâvûd aleyhisselâmın güzel sesinden, güzel namelerinden bir ses, bir name verilmiş.‑‑

۳۲-بَاب مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَسْمَعَ الْقُرْآنَ مِنْ غَيْرِهِ

32- Başkasından Kur'ân Dinlemeyi Seven Kimse Bâbı

۵۰۴۹- حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ بْنُ غِيَاثٍ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ الْأَعْمَشِ قَالَ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ لِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اقْرَأْ عَلَى الْقُرْآنِ قُلْتُ أَقْرَأُ عَلَيْكَ وَعَلَيْكَ أَنْزَلَ قَالَ إِنِّي أَحِبُّ أَنْ أَسْمَعَهُ مِنْ غَيْرِي.

5049- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana:

‐‐Bana Kur'ân oku!‑‑ diye emretti. Ben de Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e:

-Kur'ân senin üzerine indirildiği hâlde, benim sana Kur'ân okumumu istiyorsun? dedim.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

‐‐Ben kendimden başkasından Kur'ân dinlemeyi daha çok seviyorum‑‑ buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 4582)

۳۳-بَاب قَوْلِ الْمُقْرِئِ لِلْقَارِئِ حَسْبَكَ

33- Kur'ân okumasını İsteyen Kimsenin Kur'ân Okuyana ‐Yeter‑ Demesi Bâbı

۵۰۵۰- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ قَالَ لِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اقْرَأْ عَنِّي قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَقْرَأُ عَلَيْكَ وَعَلَيْكَ أَنْزَلَ قَالَ نَعَمْ فَقَرَأْتُ سُورَةَ النَّسَاءِ

حَتَّى أَتَيْتُ إِلَى هَذِهِ آيَةِ ﴿ فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ وَجِئْنَا بِكَ عَلَى هَؤُلَاءِ شَهِيدًا ﴾ قَالَ حَسْبُكَ الْآنَ فَالْتَفَتُ إِلَيْهِ فَإِذَا عَيْنَاهُ تَذَرِفَانِ.

5050- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana:

-“Bana Kur’ân oku!” diye emretti. Ben de Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-Kur’ân senin üzerine indirildiği hâlde, benim sana Kur’ân okuma mı mı istiyorsun? dedim.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“Ben kendimden başkasından Kur’ân dinlemeyi daha çok seviyorum” buyurdu.

Bunun üzerine ben de Nisa Sûresi’ni okumaya başladım. « *Her ümmetten bir şahit getirdiğimiz ve seni de (ey Muhammed!) bunlara şahid gösterdiğimiz zaman, o kâfirlerin hâlleri nasıl olacaktır?* » (Nisa: 41)³⁸ âyetine geldiğimde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“Burada dur” buyurdu.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o esnada ağılıyordu. (Hadi-sin Geçtiği diğer yerler: 4582)

38 Kıyamet gününde Peygamberler gelecektir. Onların bazılarının ümmetlerinden sadece bir kişi veya iki kişi yahut on kişi ya da bundan daha az kişi insan iman etmiş olacaktır. O Peygamberlerden bazılarına da bundan daha az insan iman etmiş olacaktır. Nihayet Lutun kavmi getirilecek. Ona kavmindeki, iki oğlundan başka kimsenin iman etmediği belli olacak, Peygamberlere: “Sizler kendinize gönderilenleri tebliğ ettiniz mi?” diye sorulacak onlar da: “Evet.” diyeceklerdir. Bunun üzerine: “Buna dair kim şahitlik eder?” denilecek onlarda: “Muhammed ümmeti” diyeceklerdir. Bu defa Muhammed ümmetine: “Sizler, Peygamberlerin, şahitliği size bıraktıklarını söyleyebilir misiniz? Bu hususta ne dersiniz?” denilecek, onlar da cevaben diyeceklerdir ki “Ey rabbimiz, biz şahitlik ederiz ki onlar tebliğ ettiler.” Bunun üzerine denilecekti ki :” Sizin bu şahitliğinizin doğruluğunu kim tasdik edecektir ?” Onlar da diyeceklerdir ki: “Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem tasdik edecektir.” Bu defa Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem çağırılacak o da ümmetinin doğru söylediğine ve Peygamberlerin tebliğ etmiş olduklarına dair şahitlik edecektir. İşte Allah Teâlânın: “Böylece biz sizin, insanlara karşı şahitler olmanız, Peygamberlerin de size karşı şahit olması için sizi orta yolu tutan bir ümmet kıldık ayetinin izahı budur.

۳۴-بَاب فِي كَمْ يَقْرَأُ الْقُرْآنُ وَقَوْلُ اللَّهِ تَعَالَى ﴿فَاَقْرَءُوا مَا تَسْرَ مِنْهُ﴾

34- Bâb: Kur'ân Kaç Günde Hatmedilir?

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: «*Kur'ân'dan size kolay geleni okuyun.*» (Müzzemmil: 20)

۵۰۵۱- حَدَّثَنَا عَلِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ لِي ابْنُ شَيْبُرَةَ لَمْ يَطْرُقْ كَمْ يَكْفِي الرَّجُلَ مِنَ الْقُرْآنِ فَلَمْ أَجِدْ سُورَةً أَقَلَّ مِنْ ثَلَاثِ آيَاتٍ فَقُلْتُ لَا يَتَّبِعِي لِأَحَدٍ أَنْ يَقْرَأَ أَقَلَّ مِنْ ثَلَاثِ آيَاتٍ قَالَ عَلِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ أَخْبَرَنَا مَنْصُورٌ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ يَزِيدٍ أَخْبَرَهُ عُلْقَمَةُ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ وَلَقِيْتُهُ وَهُوَ يَطُوفُ بِالْبَيْتِ فَذَكَرَ قَوْلَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ مَنْ قَرَأَ بِأَلْفَيْتَيْنِ مِنْ آخِرِ سُورَةِ الْبَقَرَةِ فِي لَيْلَةٍ كَفَّاهُ.

5051- Sufyân ibnu Uyeyne -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Abdullah ibnu Şubrume bana şöyle dedi: Ben kişiye Kur'ân'dan ne miktarının kâfi geleceğine baktım da üç âyetten daha az bir süre bulandım. Bunun üzerine ben de: Hiçbir kimseye üç âyetten daha az okuması lâayık olmaz, dedim.

Alkame -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Ebu Mesûd'la Kâbe'yi tavâf ederken karşılaştım. Ebu Mesud şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Her kim Bakara Sûresi'nin son iki âyetini geceleyin okursa bu ona yeter.” (Hadisin geçtiği diğer yer: 4008)

۵۰۵۲- حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا أَبُو عَوَّالَةَ عَنْ مُعْبِرَةَ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ أَلْكَحْنِي أَبِي امْرَأَةً ذَاتَ حَسَبٍ فَكَانَ يَتَعَاهَدُ كَتَبْتُ فَيَسْأَلُهَا عَنْ بَعْضِهَا فَتَقُولُ نَعَمْ الرَّجُلُ مِنْ رَجُلٍ لَمْ يَطَأْ لَنَا فِرَاشًا وَلَمْ يُفْتَشْ لَنَا كَتَفًا مُنْذُ أَتَيْنَاهُ فَلَمَّا طَأَ ذَلِكَ عَلَيْهِ ذَكَرَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ الْفَنِي بِهِ فَلَقِيْتُهُ بَعْدُ فَقَالَ كَيْتَ نَصُومُ قَالَ كُلُّ يَوْمٍ قَالَ وَكَيْفَ نَخْتِمُ قَالَ كُلُّ لَيْلَةٍ قَالَ صَمُّ فِي كُلِّ شَهْرٍ

ثَلَاثَةً وَاقْرَأِ الْقُرْآنَ فِي كُلِّ شَهْرٍ قَالَ قُلْتُ أَطِيقُ أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ قَالَ صُمْ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ فِي الْجُمُعَةِ قُلْتُ أَطِيقُ أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ قَالَ أَفْطِرُ يَوْمَيْنِ وَصُمْ يَوْمًا قَالَ قُلْتُ أَطِيقُ أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ قَالَ صُمْ أَفْضَلَ الصَّوْمِ صَوْمَ دَاوُدَ صِيَامَ يَوْمٍ وَإِفْطَارَ يَوْمٍ وَاقْرَأْ فِي كُلِّ سَبْعٍ لَيَالٍ مَرَّةً فَلَيَّتَنِي قَبِلْتُ رُخْصَةً رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَذَلِكَ أَنِّي كَبِرْتُ وَضَعُفْتُ فَكَانَ يَقْرَأُ عَلَى بَعْضِ أَهْلِهِ السَّبْعَ مِنَ الْقُرْآنِ بِالنَّهَارِ وَالَّذِي يَقْرُؤُهُ يَغْرِضُهُ مِنَ النَّهَارِ لِيَكُونَ أَخْفَ عَلَيْهِ بِاللَّيْلِ وَإِذَا أَرَادَ أَنْ يَقْرَأَ أَفْطَرَ أَيَّامًا وَأَخْصَى وَصَامَ مِثْلَهُنَّ كَرَاهِيَةً أَنْ يَتْرُكَ شَيْئًا فَارَقَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَيْهِ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ وَقَالَ بَعْضُهُمْ فِي ثَلَاثٍ وَفِي خَمْسٍ وَأَكْثَرُهُمْ عَلَى سَبْعٍ.

5052- Abdullah ibnu Amr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Babam beni asâletli bir aile kadını ile evlendirdi. Babam gelinini her zaman gözetir ve onun işlerinden, hâlini hatırını sorardı. Gelini de yani hanımda babama şöyle derdi:

-O ne iyi bir kocadır ki, biz gelin olduğumuzdan bu güne yatağımıza baş koymadı ve kocam olarak yanıma yanaşmadı.

Benim bu durumum uzayınca babam gelip beni Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bunları haber verdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de: "Onu bana getirin" buyurdu.

Daha sonra ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile karşılaştım. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana:

-“Nasıl oruç tutuyorsun?” diye sordu. Ben de:

-Her gün oruç tutarım, dedim.

-“Kur’ân’ı kaç günde hatmedersin?” diye sordu. Ben de:

-Kur’ân’ı bir gece hatmederim, dedim.

Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“Her ayın üç gününde oruç tut, Kur’ân’ı bir ayda okuyup hatmet” buyurdu. Ben:

-Bundan daha fazlasını yapabilirim, dedim.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“Öyleyse haftada üç gün oruç tut” buyurdu.

-Bundan daha fazlasını yapabilirim, dedim.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“Bir gün oruç tut, iki gün tutma” buyurdu.

-Bundan daha fazlasını yapabilirim, dedim.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu:

-“Öyleyse oruçların en faziletlisi olan Dâvûd aleyhisselâmın orucunu tut. O, bir oruç tutar, bir gün tutmazdı. Kur’ân’ı da bir haftada okuyup hatmet.”

Keşke Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem’in bana verdiği ruh-satı kabul etseydim. Şimdi ise yaşlandım, vücudum zayıfladı.

Bundan dolayı ihtiyarlık çağında Abdullah ibnu Amr, Kur’ân’ın yedide birini gündüz vakti ailesinden bâzılarının yanında okurdu ve gece okuyacağı Kur’ân’ı gündüz okuyup hazırlardı ki, gece okuması hafiflesin. Oruç hususunda kuvvetli bulunmak isteyince de birkaç günler arka arka oruç tutmazdı ve bu oruç tutmadığı günleri sayardı ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem’den ayrıldığı sıradaki ibâdet hayâtından bir şey bırakmayı çirkin gördüğünden oruç tutmadığı günlerin sayısını arka arka tutardı.

Ebu Abdullah el-Buhârî dedi ki: Râvîlerin bâzısı, “Üç gecede bir defa hatmet”; bâzısı “Beş gecede hatmet” dedi diye rivayet etmiştir. Abdullah ibnu Amr’dan rivayet eden râvîlerin çoğu “Yedi gecede bir defa hatmet” dedi, diye rivayet ettiler. (Hadisin geçtiği diğer yer: 1131)

٥٠٥٣ - حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ لِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي كَمْ تَقْرَأُ الْقُرْآنَ؟

5053- Abdullah ibnu Amr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana:

“Sen Kur’ân’ı kaç gün içinde okuyup hatmediyorsun?” diye sordu. (Hadisin Geçtiği diğer yerler: 1131)

٥٠٥٤ - حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ شَيْبَانَ عَنْ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ مَوْلَى بَنِي زُهْرَةَ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ قَالَ وَأَخْسِبُنِي قَالَ سَمِعْتُ أَنَا مِنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اقْرَأِ الْقُرْآنَ فِي شَهْرٍ قُلْتُ إِيَّيْ أَجِدُ قُوَّةَ حَتَّى قَالَ فَاقْرَأْهُ فِي سَبْعٍ وَلَا تَزِدْ عَلَى ذَلِكَ.

5054- Abdullah ibnu Amr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana: “Kur'an'ı bir ayda okuyup hatmet” buyurdu. Bunun üzerine ben:

-Ben bundan daha fazlasına gücüm yeter, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Kur'an'ı yedi günde okuyup hatmet ve bundan daha kısa zamanda da okuma." (Hadisin Geçtiği diğer yerler: 1131)

٣٥- بَابُ الْبُكَاءِ عِنْدَ قِرَاءَةِ الْقُرْآنِ

35- Kur'an Okurken Ağlamak Bâbı

٥٠٥٥ - حَدَّثَنَا صَدَقَةُ أَخْبَرَنَا يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ يَحْيَى بَعْضُ الْحَدِيثِ عَنْ عَمْرٍو بْنِ مُرَّةَ قَالَ لِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ الْأَعْمَشُ وَبَعْضُ الْحَدِيثِ حَدَّثَنِي عَمْرٍو بْنُ مُرَّةَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ وَعَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي الصُّحْحَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اقْرَأْ عَلَيَّ قَالَ قُلْتُ اقْرَأْ عَلَيْكَ وَعَلَيْكَ الْزَلَّ قَالَ إِيَّيْ أَشْتَهِي أَنْ أَسْمَعَهُ مِنْ غَيْرِي قَالَ فَقَرَأْتُ النِّسَاءَ حَتَّى إِذَا بَلَغْتُ ﴿فَكَفَّ﴾ إِذَا جِئْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ وَجِئْنَا بِكَ عَلَى هَؤُلَاءِ شَهِيدًا ﴿ قَالَ لِي كُفْ أَوْ أَمْسِكْ فَارَأَيْتَ عَيْنِي تَذَرِفَانِ.

5055- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana:

-“Bana Kur’ân oku!” diye emretti. Ben de Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem’e:

-Kur’ân senin üzerine indirildiği hâlde, benim sana Kur’ân okuma mı mı istiyorsun? dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“Ben kendimden başkasından Kur’ân dinlemeyi daha çok seviyorum” buyurdu.

Bunun üzerine ben de Nisa Suresi’ni okumaya başladım. *«Her ümmetten bir şahit getirdiğimiz ve seni de (ey Muhammed!) bunlara şahid gösterdiğimiz zaman, o kâfirlerin hâlleri nasıl olacaktır?»* (Nisa: 41) âyetine geldiğimde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“Burada dur” buyurdu.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o esnada ağılıyordu. (Hadi-
sin geçtiği yer: 4582)

٥٠٥٦ - حَدَّثَنَا قَيْسُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ
إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَبْدِ السَّلْمَانِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ
قَالَ لِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اقْرَأْ عَلَيَّ قُلْتُ اقْرَأْ عَلَيْكَ وَعَلَيْكَ أَنْزَلَ قَالَ
إِنِّي أَحِبُّ أَنْ أَسْمَعَ مِنْ غَيْرِي.

5056- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana:

-“Bana Kur’ân oku!” diye emretti. Ben de Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem’e:

-Kur’ân senin üzerine indirildiği hâlde, benim sana Kur’ân okuma mı mı istiyorsun? dedim.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“Ben kendimden başkasından Kur’ân dinlemeyi daha çok seviyorum” buyurdu. (Hadi-
sin geçtiği diğer yer: 4572)

٣٦ - سَبَّابٌ إِثْمٌ مَنْ رَأَى بِقِرَاءَةِ الْقُرْآنِ أَوْ تَأْكُلَ بِهِ أَوْ فَخَرَ بِهِ

36- Gösteriş veya Yemek Yiyebilmek veya Övünmek için
Kur’ân Okuyan Kimse Bâbı

٥٥٧- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ خُثَيْمَةَ عَنْ سُوَيْدِ بْنِ غَفَلَةَ قَالَ قَالَ عَلِيٌّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ يَأْتِي فِي آخِرِ الزَّمَانِ قَوْمٌ حَدَثَاءُ الْأَسْتَانِ سَفَهَاءُ الْأَحْلَامِ يَقُولُونَ مِنْ خَيْرِ قَوْلِ الْبَرِيَّةِ يَمُرُّونَ مِنَ الْإِسْلَامِ كَمَا يَمُرُّ السَّهْمُ مِنَ الرَّمِيَّةِ لَا يَجَاوِزُ إِيمَانَهُمْ حَتَّى جَرَهُمْ فَأَيُّمًا لَقَيْتُمُوهُمْ فَأَقْتُلُوهُمْ لِإِنَّ قَتْلَهُمْ أَجْرٌ لِمَنْ قَتَلَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

5057- Ali -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Âhir zamanda bir topluluk olacaktır ki onların yaşları küçük, akılları zayıftır. Onlar Kur'an'dan konuşacaklardır. Onlar, okun yaydan çıktığı gibi dinden çıkacaklardır. Onların imanları boğazlarından aşağı inmeyecektir. Onları nerede bulursanız öldürün. Onları öldürmenizde sizin için Kıyamet günü sevap vardır.”³⁹ (Hadisin geçtiği diğer yer: 3611)

- 39 Hadiste bahsedilen kesim harici denilen kesimdir. Hariciler veya günümüz ismi ile tekfirciler. Alel ıtlak bütün insanlara kafir derler ve cehaleti umum manada mazetret olarak görmezler. Fitri duygulardan korku da aşırı gitmişler ve kendilerinden başka kimseyi Müslüman görmedikleri gibi kendilerine Müslümanlığını ispat etmeyenleride açıktan tekfir etmişlerdir. Bu zavallılar hadistede geçtiği gibi akılları zayıf hülyaları bozuk cedelci yapıya sahipler. Bazı liderlik ve üstün ehlinde bazıların bu vafedilenlerde vuku bularak, delilin onlara gizli kalması veya hüccetin onlara ulaşmasıyla veya şüpheye kapılmaları, onların küfürde veya şirkte vuku bulmaları sebebiyle onlara küfürle hükmedilmez. Tıpkı Havariler de meydana geldiği gibi. Onlar şöyle demişlerdi: “Senin Rabbin güç yetirebilir mi?” Yine İsrail oğullarından birinin oğullarına dediği gibi: “Ben öldüğüm zaman, beni yakın. Allah'a yemin olsun ki, şayet Allah takdir ederse âlemlerden hiç birine azabı etmediği gibi azab eder. Allah birini gönderdi ve ona sordu: Bunu yapmana sebep neydi? O şöyle der: Senin korkun ya Rab. Allah'ta onu bağışladı.” Böyle bazı şeyler sahabe, tabiîn ve imamlar içinde cereyan etmiştir. Fiilen yapılan hüküm küfürdür, fakat ondan onu yapanın tekfiri gerekmez. Veya o fiilin fık olmasa sahibinin fâsik olmasını gerektirmez. Veya bidat ise failinin (onu yapanın) bidatçı olmasını gerektirmez. Bu, tekfiri hak etmeyi tekfir edene şiddetli tehdidin gelmesinden dolayı kaçınılması gereken bir konudur. Bunun gibi şirkte vuku bulan Müslümanlardan olan cahiller, cehalet sebebiyle özürldüler. Şayet, onun şirk olduğunu, İslâm dinine muhalif olduğunu bilselerdi, velev ki İslâm'ı terk edip kâfir olması için kılıcı boyuna dayasalar, İslâm'dan çıkmak yerine ölümü tercih edip kâfir olmayı terk etmesi bunu tekid etmektedir. Fakat çok tehlikeli olan, ibadetin hakikatini, tevhid şirk arasındaki farkı, bu konuda Allah'ın apaçık âyetler indirdiğini bilen âlimlerin, yakınlıktan veya bu tehlikeli emri ihmalinden dolayı susmasıdır. Bundan daha tehlikeli olan ise, bu konuda mücadele eden, insanları aldatmak, şirk amelleri onlar için

٥٠٥٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ الْحَارِثِ الثَّمِيمِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ يَخْرُجُ فِيكُمْ قَوْمٌ تَحْقِرُونَ صَلَاتَكُمْ مَعَ صَلَاتِهِمْ وَصِيَامَكُمْ مَعَ صِيَامِهِمْ وَعَمَلَكُمْ مَعَ عَمَلِهِمْ وَيَقْرَأُونَ الْقُرْآنَ لَا يُجَاوِزُ حَتَا جِرْهُمْ يَمْرُقُونَ مِنَ الدِّينِ كَمَا يَمْرُقُ السُّهْمُ مِنَ الرِّمَّةِ يَنْظُرُ فِي التَّصَلِّ فَلَا يَرَى شَيْئًا وَيَنْتَظِرُ فِي الْقِدْحِ فَلَا يَرَى شَيْئًا وَيَنْتَظِرُ فِي الرَّيْشِ فَلَا يَرَى شَيْئًا وَيَتَمَارَى فِي الْفُرْقِ.

5058- Ebu Saîd el-Hudrî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Sizin içinizden öyle bir topluluk çıkacaktır ki, sizden biriniz namazını, onların namazı yanında, orucunu onların orucu yanında ve amellerini onların amelleri yanında küçük görür. Onlar Kur’ân okurlar, ancak bu okuyuşları onların köprücük kemiklerinden öteye geçmeyecektir. Onlar tıpkı okun yaydan çıktığı gibi dinden çıkarlar. Avı delip geçen okunun demirine bakılır, orada kan nâmına bir şey bulunmaz. Sonra okun yaya giriş yerine bakılır, orada da bir şey bulunmaz. Sonra okun ağaç kısmına ba-

süslemek, günâh hayâllerle ve bâtil şüphelerle insanları Allah'ın yolundan uzaklaştırmaktır. İstenilen ise, yapıları hükmetmek ile yapana hükmetmek arasındaki farktır. Fiilin küfür olması, onu yapanın kâfir olmasını gerektirmez. Âlimlerden biri, muhaliflerinden biriyle tartışırken ona şöyle der: “Ben seni tekfir etmiyorum. (Sana, sen kâfirsın demiyorum.) Fakat ben, senin söylemiş olduğunu dersem kâfir olurum. Yani, ben itikad ediyorum ki bu söz küfürdür. Şayet dersen kâfir olursun. Ama sen bunun küfür olduğuna ya cahillikten ya da tevilden dolayı itikad etmiyorsun. Bu yüzden sana küfürle hükmetmiyorum. Tevhid ve şirki açıklayan bu ve benzeri risaleleri okuyanların, içeriğinden dolayı, haktan ayrılmalarından korkarak bu uyarı gerekli oldu. Olur ki, okuyucu uyarması gereken bunun gibi ibarelere rast gelir, manasının anlaşılır gelmemesi, anlayışın kısıtlılığı, basiretinin eksikliği, adetlerin güçlülüğü, âlimlerin haberdar etmedeki eksikliği, şeytanın insan ve cinlerden olan avânelerinin tuzağı ve İslâm'dan uzaklığı sebebiyle bu şirklerin benzerlerinde vuku bulan müslümanların avamını tekfir eder. Öğrenim görmüş kimselerin üzerine düşen görev, avama (cahil halka) nasihat etmek, onlara hakkı açıklamak, hikmet ve öğütlerle onları davet etmek ve en güzel olanla onlarla mücadele etmesidir. Yaşadığı toplumdanmış gibi görünmelidir. Onların fikirlerine ve düşüncelerine akılla baskı uygulanmalı ve onların zihinlerine tesir ederek rahmet ve şefkat hissiyle onların hidayetlerine (doğru yolu bulmalarına) hırslı olmalıdır.

kılır, orada da bir şey bulunmaz. Sonra okun yelesine (tüyüne) bakılır, orada da bir şey bulunmaz. Ok, avın işkembesi içindeki şeylere ve kana girip çıkmış, fakat onlardan hiçbir şey oka yapışmamıştır.” (Hadisin geçtiği diğer yer: 3344)

٥٠٥٩ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ أَبِي مُوسَى عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْمُؤْمِنُ الَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ وَيَعْمَلُ بِهِ كَالْأَثْرَجَةِ طَعْمُهَا طَيِّبٌ وَرِيحُهَا طَيِّبٌ وَالْمُؤْمِنُ الَّذِي لَا يَقْرَأُ الْقُرْآنَ وَيَعْمَلُ بِهِ كَالْثَمَرَةِ طَعْمُهَا طَيِّبٌ وَلَا رِيحَ لَهَا وَمِثْلُ الْمُنَافِقِ الَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ كَالرَّيْحَانَةِ رِيحُهَا طَيِّبٌ وَطَعْمُهَا مُرٌّ وَمِثْلُ الْمُنَافِقِ الَّذِي لَا يَقْرَأُ الْقُرْآنَ كَالْحَنْظَلَةِ طَعْمُهَا مُرٌّ أَوْ خَبِيثٌ وَرِيحُهَا مُرٌّ.

5059- Ebu Musa el-Eşari -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Kur’ân okuyan kimsenin misali, tadı güzel, kokusu güzel turuncgiller gibidir. Kur’ân okumayanın misali ise lezzeti güzel olan ancak kokusu olmayan hurma gibidir. Kur’ân okuyan fâcir kimsenin misali de reyhan gibidir. Onun kokusu güzel, tadı ise acıdır. Kur’ân okumayan fâcirin misali ise Ebu Cehil karpuzu gibidir. Onun tadı acıdır ve kokusu da yoktur.” (Hadisin geçtiği diğer yer: 5020)

٣٧- بَابُ اقْرَءُوا الْقُرْآنَ مَا اتَّفَقْتَ عَلَيْهِ قُلُوبُكُمْ

37- Bâb: Kur’ân Üzerinde Kalpleriniz Birleştikçe
Kur’ân Okuyunuz

٥٠٦٠ - حَدَّثَنَا أَبُو الثُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ أَبِي عِمْرَانَ الْجَوْنِيِّ عَنْ جُنْدَبِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اقْرَءُوا الْقُرْآنَ مَا اتَّفَقْتَ قُلُوبُكُمْ فَإِذَا اخْتَلَفْتُمْ فَقُومُوا عَنْهُ.

5060- Cundeb ibnu Abdullah -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Kalpleriniz Kur’ân üzerinde birleştiği müddetçe Kur’ân’ı okuyun. Şayet manasının anlaşılmasında ayrılığa düşerseniz, bu ihtilafınızın şerre dönüşmemesi için oradan ayrılın.” (Hadisin geçtiği yerler: 5061, 7364, 7365)

٥٠٦١ - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ حَدَّثَنَا سَلَامُ بْنُ أَبِي مُطَيْعٍ عَنْ أَبِي عِمْرَانَ الْجَوْنِيِّ عَنْ جُنْدَبٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اقْرَءُوا الْقُرْآنَ مَا انْتَلَفْتُمْ عَلَيْهِ قُلُوبُكُمْ فَإِذَا اخْتَلَفْتُمْ فَقُومُوا عَنْهُ تَابِعَهُ الْحَارِثُ بْنُ غُبَيْدٍ وَسَعِيدُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَبِي عِمْرَانَ وَلَمْ يَرْفَعْهُ حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ وَأَبَانُ وَقَالَ غُنْدَرٌ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ أَبِي عِمْرَانَ سَمِعْتُ جُنْدَبًا قَوْلَهُ وَقَالَ ابْنُ عَوْنٍ عَنْ أَبِي عِمْرَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الصَّامِتِ عَنْ عُمَرَ قَوْلَهُ وَجُنْدَبٌ أَصَحُّ وَأَكْثَرُ.

5061- Cundeb -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Kalpleriniz Kur’ân üzerinde birleştiği müddetçe Kur’ân’ı okuyun. Şayet manasının anlaşılmasında ayrılığa düşerseniz, bu ihtilafınızın şerre dönüşmemesi için oradan ayrılın.” (Hadisin Geçtiği diğer yerler: 5060)

٥٠٦٢ - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ مَيْسَرَةَ عَنْ الثَّوَالِ بْنِ سَبْرَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ أَلَهُ سَمِعَ رَجُلًا يَقْرَأُ آيَةَ سَمِعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خِلَافَهَا فَأَخَذَتْ يَدَهُ فَأَنْطَلَقَتْ بِهِ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ كَلَّا كَمَا مُحْسِنٌ فَأَقْرَأْ أَكْثَرَ عِلْمِي قَالَ فَإِنْ مَن كَانَ قَبْلَكُمْ اخْتَلَفُوا فَأَهْلِكُوا.

5062- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Kendisi, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den işittiği bir âyeti hilafına okurken işitti. Hemen o adamın elinden tuttum ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına gittim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“Her ikiniz de güzel okudunuz. Okuyun!” Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-“Sizden önceki ümmetler kitapları konusunda ihtilaf ettiler ve bu yüzden helâk oldular”

٦٧- كِتَابُ النِّكَاحِ 67- NIKÂH KİTABI

١- بَابُ التَّرْغِيبِ فِي النِّكَاحِ

1- Evlenmeye Teşvik Etmek Bâbı

لِقَوْلِهِ تَعَالَى ﴿ فَالْكَفُّ مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ ﴾ الْآيَةِ

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu:

«Eğer yetim kızlar hakkında âdil davranamamaktan korkarsanız, onların yerine sizin için uygun olan kadınlarla ikiye, üçe ve dörde kadar evlenin. Eğer aralarında adaletli davranamamaktan korkarsanız, bir tane ile yahut elinizin altındakiyle yetinin bu, haksızlık etmemeniz için daha elverişlidir.» (Nisa: 3)⁴⁰

40 Ayette “Ey insanlar, nasıl ki sizler, yetimlerin mallarında, adaletli davranamayacağınızdan korkuyorsunuz, üzerinize vacip olan, kadınların hakları hususunda da Allahtan korkun. Onlardan sadece, adaletsizliğe düşmeyeceğiniz sayıda evlenin. Bu sayı da iki, üç veya dört olur. Bunlar hakkında da adaletli davranamayacağınızdan korkarsanız tek bir kadınla evlenin. Bunun hakkında da adaletli davranamayacağınızdan korkarsanız sahip olduğunuz cariyelerle evlenin. Bundan önceki âyetin, yetimlerin hakkına riayet etmeyi emretmesidir. Bu âyetle de, yetimlerin hakkına riayet emredildiği gibi, kadınların hakkına da riayet edilmesi emredilmiştir. Eğer denilecek olursa ki, “Bilindiği gibi kendileriyle evlenilecek olan hür kadınların sayısı dörttür. Bununla beraber” Kadınların size helal olan ve hoşunuza gidenlerinden iki, üç ve dörde kadar nikâhlayın.” buyurulmaktadır. Bunların toplam sayısı da dokuz eder.” Buna cevaben denilir ki: “Bu âyetin mânâsı şöyledir: “Sizler, kadınların, size helal ve temiz olanlarından ya iki tane evlenin veya üç tane evlenin yahut da dört tane evlenin. Nitekim: “Şayet adaletli davranamayacağınızdan korkacak olursanız bir kadınla evlenin.” ifadesi âyetin mânâsının, izah ettiğimiz gibi olduğunu göstermektedir. Zira bu ifade: “İki kadın ile evlendiğinizde adaletli davranama-

٥٠٦٣ - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ أَخْبَرَنَا حُمَيْدُ بْنُ أَبِي حُمَيْدٍ الطَّوِيلُ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ جَاءَ ثَلَاثَةٌ رَهْطٌ إِلَى بُيُوتِ أَزْوَاجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسْأَلُونَ عَنْ عِبَادَةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا أَخْبَرُوا كَاتِبَهُمْ تَقَالُوهَا فَقَالُوا وَأَيْنَ نَحْنُ مِنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَمَا تَأَخَّرَ قَالَ أَحَدُهُمْ أَمَا أَنَا فَإِنِّي أَصَلِّي اللَّيْلَ أَبَدًا وَقَالَ آخَرُ أَنَا أَصُومُ الدَّهْرَ وَلَا أَفْطِرُ وَقَالَ آخَرُ أَنَا أَعْتَزِلُ النِّسَاءَ فَلَا أَتَزَوَّجُ أَبَدًا فَجَاءَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَيْهِمْ فَقَالَ أَأَنْتُمْ الَّذِينَ قُلْتُمْ كَذًا وَكَذَا أَمَا وَاللَّهِ إِنِّي لَأَخْشَاكُمْ لِلَّهِ وَأَتَقَاكُمْ لَهُ لَكِنِّي أَصُومُ وَأَفْطِرُ وَأُصَلِّي وَأَرْقُدُ وَأَتَزَوَّجُ النِّسَاءَ فَمَنْ رَغِبَ عَنْ سُنَّتِي فَلَيْسَ مِنِّي.

5063- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Üç kişi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in hanımlarının evlerine gelerek, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in ibadetlerinden sormaya başladılar. Kendilerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selle-

yacağınızdan korkarsanız bir kadınla evlenin. Bir kadınla evlendiğinizde de adaletli davranamayacağınızdan korkacak olursanız, sahibi olduğunuz cariyelerle evlenin." demektir. "Allah Teâlânın emirleri, mendup ve irşad için olduklarına dair herhangi bir delil bulunmadığı takdirde farziyet ifade ederler ve bağlayıcıdır. Eğer denilecek olursa ki: "Allah Teâlâ burada: "Size helal olan ve hoşunuza giden kadınlardan evlenin." şeklinde emretmektedir. Bu emrin farziyet ifade etmediğine ve bağlayıcı olmadığına dair herhangi bir delil var mıdır?" Cevaben denilir ki: "Evet, buradaki emrin farziyet ifade etmediğine dair delil vardır. O da: Eğer aralarında adaleti yerine getirmemekten korkarsanız o zaman bir kadınla evlenin yahut da sahib olduğunuz cariyelerle yetinin." ifadesidir. Bu ifade göstermektedir ki, iki, üç veya dört kadınla evlenmeyi zikreden emirler farziyet değil, bu emri yerine getiremeyenler İçin bir yasaklama ifade ederler. Yani, evlendiği kadınlar hakkında adaletli davranamayacak kimsenin birden fazla kadınla evlenmesi yasaklanmıştır. Arapçada bazı emirlerin yasaklama ve tehdit ifade ettikleri vakidir. Nitekim şu âyet-i kerimelerde zikredilen emirler bu kabildendir. "Artık dileyen iman etsin dileyen inkâr etsin. "Böylece onlara verdiğimiz nimetlere karşı nankörlük etsinler." Görüldüğü gibi bu âyetlerdeki "Dileyen inkâr etsin." ve "Nankörlük etsin" ifadeleri her ne kadar emir şeklindeyse de aslında bunlardan maksat tehdittir ve yasaklamadır. İşte, kadınlardan iki, üç ve dört tanesi ile evlenmeyi emreden ifade de bunlar gibidir. Yani, adaletli davranamayan kimsenin, birden fazla kadınla evlenmesi yasaklanmaktadır.

min amelleri haber verilince sanki bunu azımsadılar ve:

-Biz nerede, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem nerede? Muhakkak Allah, Peygamberi'nin geçmiş ve gelecek günahlarını bağışlamıştır.

Onlardan biri: Ben gece boyunca hiç uyumadan namaz kılacağım, dedi. Bir diğeri de: Ben her gün oruç tutacağım, dedi. Bir diğeri de: Ben kadınlardan uzak duracak ve onlarla evlenmeyeceğim, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onların yanına geldi ve şöyle buyurdu:

“Şöyle şöyle söyleyenler sizler misiniz? Vallahi ben sizin Allah'tan en çok korkanız ve en çok takvalı olanınızım. Böyle olmama rağmen ben bazı günler oruç tutar, bazı günler ise oruç tutmam; gecenin bir bölümünde uyur, bir bölümünde de namaz kılarım; kadınlarla da evlenirim. Her kim benim sünnetimden yüz çevirirse benden değildir.”⁴¹

- 41 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e imanı, eyleme dönüştürülmesi, üç şekilde mümkündür. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e iman, itaat, ittiba ve örnek edinmeyi gerektirir. İtaat etmek, verdiği emirlere imtisal nehyettiklerinden içtinab etmektir. Resûle itaat, Kur'an'daki emirlere itaat değildir yani, Rasulün emrettiğine Kur'ana uygunsu itaat ederim anlayışı, Resûle itaat anlamında değildir. Resûle itaat, tamamen Kur'anın dışındaki emir ve nehiylerine itaattir. Yani, Kur'anın dışında gelen vahiy'ler, Kur'anın içindeki vahiy'ler kadar bağlayıcı ve tamamlayıcıdır, “indirilene uy, sana vahy edilene uy!” Öyleyse, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in sünnetini bu meanda şöyle alabiliriz. Sünnet denilince, Allah' Rasûlünün, sözleri, fiilleri, takriri ve tasvibi olarak ele aldık. Biz Rasûlün, sözlerine emirlerine muhatabız, fiilleri bazen kendisine has olabilir. Takrir ve tasvib ise, şeriatla asla muhalif olmayan şeylerde sükut etmesidir. Yani, yapılabilir. Buna sünnet mahiyetinde bakılmaz. Yani bunun ilzam ediciliği yoktur. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in, emir ve nehiy'leri, mutlak sözlü gelir. Sözlerindeki, ifadenin nazmı biçimi kendisine aittir. Ancak fiillerine gelince, Allah' Rasûlünden görülen bir fiilin ifadesi, görenlerin nakli olduğu için, anlatım biçimi, anlatılışı, söz dizisi görenlere yani, sahabeye aittir. Dolayısıyla, gören kişinin ifadesi, görenler adedince, farklı biçimlerde telâffuz edilmesi mümkündür. Katiyyetle hadislerde geçen bir ifadenin farklı farklı biçimlerde gündeme gelmesini, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den kaynaklandığını, çelişkili olduklarını düşünmemek gerekir. Sahabiler, Rasulden işittikleri sözleri, aynen aktarmaya özen göstermişlerdir. Çünkü, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den, sözlü gelen her kelimesinden bir istinbad mümkündür; ama, fiilleri için bu geçerli değildir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den gelen sözlü ile fiili ters düşerse, yani emrettiği şey ile yaptığı şey farklı olursa, bu durumda, takınılması gereken tavır, emrettiği şeye imtisal etmektir. Çünkü sözlü, fiiline mukaddemdir, bizler, emrettiği şeye muhatab olmaktadır. Misal; Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bizi visal orucundan nehyetmiştir. (Üç gün üst üste, oruç tutmaktan) bize yasaklıyor fakat, kendisi visal orucunu tutuyor. Kendisine sorulduğunda: “ben sizin gibi değilim, Allah beni içiriyor,

doyuruyor, “buyurmuştur. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem’in fiiliyatı, kendisine hastır. Bazen bunlar, bir emrin, yani sözlü bir şeyin şümûlündedir. “Beni nasıl namaz kılar gördüyseniz, öyle kılın” gibi. Namaz daki bütün fiiller, sahabiler tarafından aktarılmıştır. Bazı fiiller, bazı emirlerin şümûlüne girer. Misal; Namazda yapmış olduklarını fiil tipinde ele alınmaz. Beni nasıl namaz kılar gördü iseniz, öyle kılın emrinin şümûlündedir. Bu hadisin söz terkibi Rasûle aittir, ama namazdaki bütün fiilleri anlatan sahabilerdir Ellerini kaldırırdı, Rasûlu, şöyle yaparken gördüm bütün bunlar, sahabenin anlatışıdır ancak, bir emrin muhteviyatı şümûlü içindedir; oda, “beni nasıl namaz kılar gördü iseniz öylece kılın emridir. Buhari, Peygambere ittibayı gerektiren her şey, illa emir sigasında alınmaz. Çünkü, bir hükümün emir sigası ile gelişi, onu vacip kılar. Peki peygambere uymak vacip değil midir? sorusuna biz onun emrine muhalefet edenler, başlarına bir belânın veya acıklı bir azabın gelmesinden sakınsınlar” Nur, 63. Peygamberin emrine isyan nedir, karşı durmak nedir?, diye bir hüküm söylenilmek istenirse, farz, vacip müstehab gibi, Allah’ Rasûlü ve sahabenin kullanmadığı isim ve tesmiyelerin taksimatını yapmadan, biz katiyyetle bir şey demeden, bu ayetle karşılık veririz. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem takdir etmediği, tayin etmediği bir sıralamayı biz koyarsak, bu çok kötü neticeler açar. Birisi İbnu Abbas’a: “kurban kesmek vacip midir” diye soruyor. O da: “Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yapmıştır” diye cevap veriyor. Bunu üzerine adam tekrar tekrar “kurban kesmek vacipmidir” diye soruyor. En sonunda İbnu Abbas, “ben sana Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yaptığını diyorum, bu sana yetmedimi!” diyor,” Tirmizi. Bizde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yapmıştır der geçeriz. Ama farz, vacip, sünnet gibi, Allah’ ve Rasûlünün yapmadığı taksimatı bizler yapacak olursak, Hanefi mezhebinden olanların abdestin farzına dört, Şafiiler beş der, sonunda ihtilaf olur. Ardından hadis inkarcıları gündeme gelirler ve “eğer bu meselede hak olsaydı, ihtilaf olurmuydu? derler. Halbuki, bu taksimatları ne Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yapmıştır ne de Allah. Eğer bu tayinleri Allah ve Rasûlü yapmadı ise bizim yapmaya hiç hakkımız yoktur. Ya da derlerki, Allah Rasûlünün her emrini yapmak gerekir mi? Evet dersen, bu ayeti getirirler. “(Cuma) Namazı kıldıktan sonra, yeryüzüne dağılın.” cuma 9-11. Burada, “bu bir emir cumadan sonra mutlak çalışman gerekmiyor mu?” bizde deriz ki, eğer bir emir nehi ile beraber gelirse, buna nedbe delalet eder. Cümlelerin başında: “Cuma günü namaz için seslenildiğinde, alış verişi bırakarak Allah’ı zikre koşun. “(Cuma) Namazı kıldıktan sonra, yeryüzüne dağılın.” “alış verişi bırakın!” o anki (cuma namazı esnasındaki yasaklılığı gündeme getirir, ondan sonra gidebilirsiniz, “yasak değildir” manasındadır Peygambere ittiba konusundaki emirlere imtisali açıkladık, bundan sonra nehiylerden ictinaba olan delilimiz: ‘peygamber size neyi getirdi ise onu alın; sizi neyden sakındırdı ise, ondan vazgeçin’,’ Haşr, 7. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem den gelen her emre itaat, ve nehyettiği her şeyden sakınmak gerekir, katiyyetle bir müslüman, basit mazeretlerle ona ters düşemez. Yalnız, her emrin vucubiyet ve keyfiyeti’nin derecesi, terkindeki zecre, ikaba dönük anlaşılır. Yani, her şeydeki emrin, nehyin, sakındırmanın derecesi, onu terketmede veya irtikab etmedeki zecre dönük anlaşılır. Misal: Beş vakit’ namaz farzdır; bu farzın ehemmiyet derecesini, terkindeki hükümü ile anlaşılır. Allah’ Ra-

٥٠٦٤ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ سَمِعَ حَسَّانَ بْنَ إِبْرَاهِيمَ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ أَلَّهُ سَأَلَ عَائِشَةَ عَنْ قَوْلِهِ تَعَالَى ﴿وَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تُقْسِطُوا فِي الْيَتَامَىٰ فَالْكُحُوا مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ مَتًى وَثَلَاثَ وَرَبَاعَ فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تَعْدِلُوا فَوَاحِدَةً أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ ذَلِكَ أَدْنَىٰ أَلَّا تَعُولُوا﴾ قَالَتْ يَا ابْنَ

sulünden gelen her emre imtisal, her nehiyden sakınmak gerekir. İttiba: imanın eylemdeki ikinci tezahürüdür. İttiba, uyma, tâbi olmadır. Allah Rasûlüne ittiba umum manada her ne kadar ilzam edici ise, illa her meselede ilzam edici değildir; ama, umum manada mutlak ilzam etmiştir, Çünkü, tabii olmak umum manada, namazda onun yaptığını yapmaktır. Tebliğindeki metodun da ona uymaktır. Onun için aynı mahiyette tek hükmü ifade etmez. “De ki: eğer Allah’ı seviyorsanız, bana tabii olun ki, Allah’da sizi sevsin.” Ali imran 32. Bu ayette ittiba umum manada ele alınıyor, umum manada ilzam edicidir. Ama illa, her meselede ilba vucubiyeti ifade etmiyor. Her meselede Rasûle tâbi olmak, hayatımızın her safhasında ona uymamız gerekiyor. Ahmet ibn Hanbel’in müsnedinde, Ömer -Allah ondan razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir sohbetten, elinde evraklarla geliyor. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem elindekileri sorunca, “yahudi ve hristiyan bazı dostlarımdan bazı şeyler yazdırdım” demesi üzerine Rasûlullah hiddetli bir şekilde, “eğer Musa hayatta olsaydı, buna tâbi olmaktan başka bir yol bulamazdı” buyurdu. Bu demek oluyor ki, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem varlığında, Musa’ya tâbi olmak dalaletse, Allah Rasulünden başka, Abi, efendi, Hoca ya uymak, dalaletin ta kendisidir. Bizim tâbi olacağımız tek bir insan vardır. O’da, Rasûldür. Tâbilikle kullanacağımız zıttı en kötü şey, takliddir. Taklid, Rasûlden başka uyduğumuz her şey dir. Delilsiz, körü körüne uymaktır taklid. Katıyetle, ayette, alimlere uyun denmiyor; bilmediklerinizi onlara sorun diyor. İttiba, tâbi olmak, umum manada ilzam edicidir; ama her meselede illa ilzam edici mahiyette değildir. İman yetmiş küsur şubedir; en üstünü “Lâ ilâhe illallah” en ednası ise, “yolda eziyet veren taşları kaldırma”dır. derken, bu şubeler aynı seviyede bir tutulmadığı gibi, Rasûle ittiba, her meselede illâ ittibayı gerektirmiyor. Örnek edinme: Bu Kelime, sadece Allah Rasûlü için kullanılır; çünkü, buna en lâyık olan O’dur. Bunun anlamı, örnek, misal alınan kişi demektir. Bizi eğiten bir şeyler öğreten kim olursa olsun, bunun sıfat vasfı, nesebi yakınlığımız ne olursa olsun, âbadet mefhumu anlayışı içerisinde, katıyetle ve katıyetle Rasûlün dışındaki birisini örnek almak mümkün değildir. Örnek almaya muhtaç birisi örnek alınır, mutlak ve mutlak bu örneklik eylemde bir erezyon yani, crime gündeme gelir. Bir meselede, Allah Rasûlünün örnek alınmasıyla, bir başkasının örnek alınması aynı değildir. Bu crimeye sebep olur. Öyle olurki, bir başkasının örnek alındığı durumda, belli bir zamandan sonra, Allah Rasûlünün örneklik teşkil ettiği mahiyetten uzaklaşır gider. “Alimin abid ‘üzerindeki fazileti, benim sizin en aşağınız üzerindeki faziletim gibidir. “ Allah Rasûlü zamanında, sahabe zamanında, ilim ehline saygı vardı ama bu saygı, Allah Rasûlünden daha fazla bir örnekliği getirmedi, getirmenmelidir.

أَخْتِي الْيَتِيمَةُ تُكُونُ فِي حَجَرٍ وَلَيْهَا فَيَرْغَبُ فِي مَالِهَا وَجَمَالِهَا يُرِيدُ أَنْ يَتَزَوَّجَهَا
بِدَنِّي مِنْ سُنَّةِ صَدَاقِهَا فَتُهَوِّا أَنْ يَنْكِحُوهُنَّ إِلَّا أَنْ يُقْسِطُوا لَهُنَّ فَيُكْمِلُوا الصَّدَاقَ
وَأَمَرُوا بِنِكَاحِ مَنْ سِوَاهُنَّ مِنَ النِّسَاءِ.

5064- Urve ibnu Zubeyr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Âişe'ye -Allah ondan razı olsun- Allah Teâlâ'nın şu âyetinin manısını sordum:

«Eğer yetim kızlar hakkında âdil davranmamaktan korkarsanz, onların yerine sizin için uygun olan kadınlarla ikiye, üçe ve dörde kadar evlenin. Eğer aralarında adaletli davranmamaktan korkarsanz, bir tane ile yahut elinizin altındakiyle yetinin; bu, haksızlık etmememiz için daha elverişlidir.» (Nisa: 3)

Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle cevap verdi:

-Ey kız kardeşimin oğlu! Bu, velîsinin evinde bulunan ve malı onunla ortak olan yetim kızdır. Yetim kızın malı ve güzelliği velîsinin hoşuna gider ve yetim kızın mehrinde adaletsizlik ederek onunla evlenmek ister ve ona diğer kadınlara verdiği mehir kadar verir.

İşte bu âyette o çeşit velîlerin kendi himayeleri altındaki yetim kızlarla, haklarında adalet ve onların mehirlerini en yüksek miktarına yüksilmedikçe evlenmekten yasaklanıp, bunlardan başka kendilerine helâl olan kadınlardan evlenmeleri emrolundu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2494)

۲ حَبَابُ قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ اسْتَطَاعَ مِنْكُمْ الْبَاءَةَ فَلْيَتَزَوَّجْ لَأَنَّهُ
أَغْضُ لِلْبَصْرِ وَأَخْصَنُ لِلْفَرْجِ وَهَلْ يَتَزَوَّجُ مَنْ لَا أَرْبَ لَهُ فِي النِّكَاحِ

2- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in Şu Kavli Bâbı:

“Kimin evlenmeye gücü yeterse veya imkânı varsa hemen evlensin. Çünkü evlilik gözü harama bakmaktan korur ve namusu korumada en etkili yoldur.”

Nikâha İhtiyacı Olmayan Kimse Evlenir mi?

٥٠٦٥ - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ حَدَّثَنِي
 إِبْرَاهِيمُ عَنْ عَلْقَمَةَ قَالَ كُنْتُ مَعَ عَبْدِ اللَّهِ فَلَقِيَهُ عُفْمَانُ بِمَنَى فَقَالَ يَا أَبَا عَبْدِ
 الرَّحْمَنِ إِنَّ لِي إِلَيْكَ حَاجَةً فَخَلَوْا فَقَالَ عُفْمَانُ هَلْ لَكَ يَا أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ فِي أَنْ
 نُزَوِّجَكَ بِكَرًا لَدُكَرِكَ مَا كُنْتُ تَعْهَدُ فَلَمَّا رَأَى عَبْدُ اللَّهِ أَنْ لَيْسَ لَهُ حَاجَةٌ إِلَى هَذَا
 أَشَارَ إِلَيَّ فَقَالَ يَا عَلْقَمَةَ فَانْتَهَيْتُ إِلَيْهِ وَهُوَ يَقُولُ أَمَا لَنْ قُلْتَ ذَلِكَ لَقَدْ قَالَ لَنَا
 النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا مَعْشَرَ الشَّبَابِ مَنْ اسْتَطَاعَ مِنْكُمُ الْبَاءَةَ فَلْيَتَزَوَّجْ
 وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَعَلَيْهِ بِالصَّوْمِ فَإِنَّهُ لَهُ وَجَاءٌ.

5065- Alkame -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Abdullah ibnu Mesud ile beraberdim. Minâ'da iken Osmân ibnu Affân ile karşılaştı. O'na şöyle dedi:

-Ey Ebu Abdurrahmân! Seninle konuşmam gereken özel bir mesele var.

O ikisi تنها bir yere çekildiler. Osman dedi ki:

-Ey Ebu Abdurrahman! Seni, senin kuvvetini ve canlılığını artıracak, sana eski günleri hatırlatacak genç bir kızla evlendirmemizi ister misin?

Abdullah, kendisinin böyle bir evliliğe ihtiyacı olmadığını görünce, bana işaret ederek:

-Ey Alkame! diye seslendi. Ben de O'nun yanına gittim. Abdullah, Osman'a karşı şunları söylüyordu:

-Şayet sen böyle söyledi isen muhakkak Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bize şöyle buyurdu:

"Ey gençler topluluğu! Sizden gücü yeten evlensin. Gücü yetmeyen ise oruç tutsun. Çünkü oruç, kişinin şehvi arzularını kırar." (Hadisin geçtiği diğer yer: 1905)

۳-بَاب مَنْ لَمْ يَسْتَطِعِ الْبَاءَةَ فَلْيَصُمْ

3- Bâb “Evlenme Kûlfetine Gücü Yetmeyen Oruç Tutsun”

٥٠٦٦- حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ بْنُ غِيَاثٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ حَدَّثَنِي عُمَارَةُ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ يَزِيدَ قَالَ دَخَلْتُ مَعَ عَلْقَمَةَ وَالْأَسْوَدَ عَلَى عَبْدِ اللَّهِ فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَبَابًا لَا نَجِدُ شَيْئًا فَقَالَ لَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا مَعْشَرَ الشَّبَابِ مَنْ اسْتَطَاعَ الْبَاءَةَ فَلْيَتَزَوَّجْ فَإِنَّهُ أَغْضَى لِلْبَصَرِ وَأَخْصَنُ لِلْفَرْجِ وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَعَلَيْهِ بِالصَّوْمِ فَإِنَّهُ لَهُ وَجَاءٌ.

5066- Abdurrahmân ibnu Yezîd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Alkame ve Esved ile beraber Abdullah ibnu Mesud'un yanına girdim. Abdullah ibnu Mesud şöyle dedi:

-Bizler Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanında bulunan ve evlenmeye gücü yetmeyen gençlerdik. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bize şöyle buyurdu:

“Ey gençler topluluğu! “Kimin evlenmeye gücü yeterse veya imkanı varsa hemen evlensin. Çünkü evlilik gözü harama bakmaktan korur ve namusu korumada en etkili yoldur. Kimin evlenmeye gücü yetmiyorsa oruç tutsun. Çünkü oruç, kişinin şehvi arzularını kırar.” (Hadisin geçtiği diğer yer: 1905)

۴-بَاب كَثْرَةِ النِّسَاءِ

4- Aralarında Adaletle Davranabilen Kimse İçin Çok Evlilik Bâbı

٥٠٦٧- حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ يُسُفَ أَنْ ابْنَ جُرَيْجٍ أَخْبَرَهُمْ قَالَ أَخْبَرَنِي عَطَاءٌ قَالَ حَضَرْنَا مَعَ ابْنِ عَبَّاسٍ جَنَازَةَ مَيْمُونَةَ بِسَرَفٍ فَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ هَذِهِ زَوْجَةُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قِيَاذَا رَفَعْتُمْ نَعْشَهَا فَلَا تُزْغِرُوهَا وَلَا تُزْلِزِلُوهَا وَارْقُرُوا فَإِنَّهُ كَانَ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تِسْعَ كَانٍ يَنْقَسِمُ لِمَا نٍ وَلَا يَنْقَسِمُ لِوَاحِدَةٍ.

5067- Atâ ibnu Ebî Rebâh -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Mekke civarında bulunan Serif bölgesinde İbnu Abbas ile beraber Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in hanımlarından biri olan Meymune'nin cenazesinde bulunduk. İbnu Abbas cenazede hazır bulunanlara şöyle dedi:

-Bu cenaze, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in hanımı Meymune'ye aittir. Tabutu kaldırdığınız zaman onu sarsmayın ve orta bir yürüyüşle yürüyün. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem vefat ettiğinde O'nun dokuz hanımı vardı. Sekizi arasında geceleri taksim ederdi. Diğeri için ise gecesini taksim etmezdi.⁴²

٥٠٦٨ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَطُوفُ عَلَى نِسَائِهِ فِي لَيْلَةٍ وَاحِدَةٍ وَلَهُ تِسْعُ نِسْوَةٍ وَقَالَ لِي خَلِيفَةُ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ أَنَّ أَنَسًا حَدَّثَهُمْ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

5068- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bütün hanımlarını bir gecede dolaşırdı. O vakit O'nun dokuz hanımı vardı.

٥٠٦٩ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْحَكَمِ الْأَصَارِيُّ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَّالَةَ عَنْ رَقَبَةَ عَنْ طَلْحَةَ الْيَامِيِّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ قَالَ لِي ابْنُ عَبَّاسٍ هَلْ تَزَوَّجْتَ قُلْتُ لَا قَالَ فَتَزَوَّجْ فَإِنَّ خَيْرَ هَذِهِ الْأُمَّةِ أَكْثَرُهَا نِسَاءً.

5069- Saîd ibnu Cubeyr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

İbnu Abbas bana: Evlendin mi? diye sordu. Ben: Hayır evlenmedim, dedim. İbnu Abbas: Evlen. Çünkü bu ümmetin hayırlısı, kadınları çok olanlardır, dedi.

42 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in hanımlarından biri olan Sevde, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in kendi yanında geceleme hakkını Âişe'ye vermişti.

۵۰۷۰ - بَاب مَنْ هَاجَرَ أَوْ عَمِلَ خَيْرًا لِّتَزْوِجَ امْرَأَةً فَلَهُ مَا نَوَى

5- Bâb: Bir Kadınlı Evlenmek İçin Hicret Eden veya Hayır Amel İşleyen Kimseye Niyet Ettiği Şey Vardır

۵۰۷۰ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ قَزَعَةَ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُحَمَّدٍ

بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ الْحَارِثِ عَنْ عَلْقَمَةَ بْنِ وَقَّاصٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْمَلُ بِالنِّيةِ وَإِنَّمَا لِامْرِئٍ مَا نَوَى فَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ فَهِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى دُنْيَا يُصِيبُهَا أَوْ امْرَأَةٍ يَنْكِحُهَا فَهِجْرَتُهُ إِلَى مَا هَاجَرَ إِلَيْهِ.

5070- Ömer ibnul-Hattab -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Ameller ancak niyetlere göredir. Herkesin niyet ettiği ne ise, eline geçecek olan ancak odur. Artık her kim elde edeceği bir dünya menfaati için veya nikâh edeceği bir kadından dolayı hicret etmiş ise, onun hicreti, hicret etmiş olduğu şeyedir” (Hadisin geçtiği diğer yer: 1)

۶- بَابُ تَزْوِجِ الْمُغْسِرِ الَّذِي مَعَهُ الْقُرْآنُ وَالْإِسْلَامُ

6- Müslüman Olan ve Ezberinde Kur'ân Olan Fakir Kimseyi Evlendirmek Bâbı

فِيهِ سَهْلُ بْنُ سَعْدٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

Bu konuda Sehl ibnu Sa'd'ın Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden rivayet ettiği hadis vardır.

۵۰۷۱ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي

قَيْسٌ عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا نَغْزُو مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْسَ لَنَا نِسَاءٌ فَقُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَا نَسْتَخْصِي فَنَهَالَا عَنْ ذَلِكَ.

5071- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Biz Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber savaşırdık.

Kadınlarımız yanımızda olmazdı. Bu sebepten dolayı Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e:

-Hadım olalım mı? diye sorduk.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bizi bundan yasakladı. (Hadis in geçtiği yer: 4615)

٧- حَبَابُ قَوْلِ الرَّجُلِ لِأَخِيهِ الطَّرُّ أَيُّ زَوْجَتِي هُنْتُ حَتَّى أَلْزَلَ لَكَ عَنْهَا رَوَاهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ

7- Bir Kimsenin Müslüman Kardeşine: "İki Hanıma Bak, O İkisinden Hangisini İstersen Onu Senin İçin Boşayayım" Demesi Bâbı

Bunu Abdurrahman ibnu Avf rivayet etmiştir.

٥٠٧٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ حُمَيْدِ الطَّوِيلِ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ قَالَ قَدِمَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ فَأَخَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ سَعْدِ بْنِ الرَّبِيعِ الْأَنْصَارِيِّ وَعِنْدَ الْأَنْصَارِيِّ امْرَأَتَانِ فَعَرَضَ عَلَيْهِ أَنْ يُنَاصِفَهُ أَهْلَهُ وَمَالَهُ فَقَالَ بَارَكَ اللَّهُ لَكَ فِي أَهْلِكَ وَمَالِكَ ذُلُّوْنِي عَلَى السُّوقِ فَأَتَى السُّوقَ فَرَبِحَ شَيْئًا مِنْ أَقِطٍ وَشَيْئًا مِنْ سَمْنٍ فَرَأَاهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدَ أَيَّامٍ وَعَلَيْهِ وَضْرٌ مِنْ صُفْرَةٍ فَقَالَ مَهَيْمُ يَا عَبْدَ الرَّحْمَنِ فَقَالَ تَزَوَّجْتُ أَنْصَارِيَّةً قَالَ فَمَا سَقَتْ إِلَيْهَا قَالَ وَزَنَ نَوَاةً مِنْ ذَهَبٍ قَالَ أَوْلِمَ وَلَوْ بِشَاةٍ.

5072- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Abdurrahman İbnu Avf Medine'ye geldi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onunla Ensar'dan Sa'd İbnu Rebî'i kardeş kıldı. Sa'd, zengin bir kimse idi. Sa'd, Abdurrahman'a: Malımı seninle yarı yarıya paylaşayım ve seni evlendireyim, dedi.

Bu teklif üzerine Abdurrahman İbnu Avf, Sa'd İbnu Rebî'ye: Allah sana ehlini ve malını bereketli kılıp mübarek kılsın. Benim bu hususta ihtiyacım yoktur. Medine'de içinde ticaret yapılan bir çarşı var mı? diye sordu. Sa'd: Kaynuka kabilesinin çarşısı var, dedi.

Abdurrahman sonra Kaynuka çarşısına gitti. Satmak için yanında

süzme peynir ve yağ götürdü. Kazancını aile ehline getirdi.

Aradan fazla bir zaman geçmeden, Abdurrahman Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selem'in yanına üzerinde zifafa girenlere mahsus sarı zâferan kokusu olduğu hâlde geldi.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ona: "Evlendin mi?" diye sordu. Abdurrahman, evet, dedi. Abdurrahman: Ensar'dan bir kadınla evlendim, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Ne kadar mehir verdin?" diye sordu. Abdurrahman: Bir çekirdek, beş dirhem ağırlığına altın, dedi.

Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Abdurrahman İbnu Avf'a: "Bir koyun kesmekle de olsa bir velime (yani düğün yemeği) ver" buyurdu.. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2049)

۸- بَاب مَا يُكْرَهُ مِنَ التَّبَلُّلِ وَالْخِصَاءِ

8- Evlenmeyi Terk Etmenin ve Hadım Olma İsteğinin Mekruh Kılınması Bâbı

۵۰۷۳ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ شِهَابٍ سَمِعَ سَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ يَقُولُ سَمِعْتُ سَعْدَ بْنَ أَبِي وَقَاصٍ يَقُولُ رَدَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى عُثْمَانَ بْنِ مَظْعُونٍ التَّبَلُّلَ وَلَوْ أَدْنَى لَهُ لَأَخْتَصِمْنَا.

5073- Sa'd ibnu Ebî Vakkas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Osman ibnu Maz'ûn'ın sürekli ibadetle meşgul olabilmek için evlenmeyi terk etme isteğini geri çevirdi. Şayet ona bu konuda izin vermiş olsaydı, muhakkak bizler dana çok ibadetle meşgul olmak için hadımlaşırdık.

۵۰۷۴ - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَنَّهُ سَمِعَ سَعْدَ بْنَ أَبِي وَقَاصٍ يَقُولُ لَقَدْ رَدَّ ذَلِكَ يَغْنِي النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى عُثْمَانَ بْنِ مَظْعُونٍ وَلَوْ أَجَاَزَ لَهُ التَّبَلُّلُ لَأَخْتَصِمْنَا.

5074- Sa'd ibnu Ebî Vakkas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Osman ibnu Maz'ûn'ın sürekli ibadetle meşgul olabilmek için evlenmeyi terk etme isteğini geri

çevirdi. Şayet ona bu konuda cevaz vermiş olsaydı, muhakkak bizler daha çok ibadetle meşgul olmak için hadımlaşırđık.

٥٠٧٥- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ إِسْمَاعِيلَ عَنْ قَيْسٍ قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ كُنَّا نَغْزُو مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَيَسَ لَنَا شَيْءٌ فَقُلْنَا أَلَا نَسْتَخْصِي فَتَهَا لَا عَنْ ذَلِكَ ثُمَّ رَخَّصَ لَنَا أَنْ نَنْكِحَ الْمَرْأَةَ بِالثَّوبِ ثُمَّ قَرَأَ عَلَيْنَا هِيَ أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُحَرِّمُوا طَيِّبَاتِ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴿٤﴾

5075- Abdullah ibnu Mes'ûd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Biz Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber savaşırdık. Kadınlarımız yanımızda olmazdı. Bu sebepten dolayı Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e:

-Hadım olalım mı? diye sorduk. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bizi bundan yasakladı. Bundan sonra bize bir elbise karşılığında bir kadınla evlenmemize ruhsat verdi. Sonra şu âyeti okudu:

«Ey iman edenler! Allah'ın sizin için helâl ettiğđ o güzel ve temiz şeyleri haram kılmayın ve haddi aşmayın. Şüphe yoktur ki Allah, haddi aşanları sevmez.» (Mâide: 87) (Hadisin geçtiğđ diğér yer: 4615)

٥٠٧٦- وَقَالَ أَصْبَغُ أَخْبَرَنِي ابْنُ وَهْبٍ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي رَجُلٌ شَابٌ وَأَنَا أَخَافُ عَلَى نَفْسِي الْعَنَتَ وَلَا أَجِدُ مَا أَتَزَوَّجُ بِهِ النِّسَاءَ فَسَكَتَ عَنِّي ثُمَّ قُلْتُ مِثْلَ ذَلِكَ فَسَكَتَ عَنِّي ثُمَّ قُلْتُ مِثْلَ ذَلِكَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ جَفَّ الْقَلَمُ بِمَا أَلْتَ لَاقٍ فَاخْتَصِمِ عَلَى ذَلِكَ أَوْ ذَرِّ.

5076- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben dedim ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Ben genç bir erkeğim ve kendi nefsim adına

zina yapmaktan korkuyorum. Kadınlarla evlenebilecek derecede malım da yok. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana bir şey demedi. Ben aynı sözlerimi yine tekrarlardım. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yine bir şey demedi. Sonra yine aynı söyledim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yine bana bir şey demedi. Sonra yine aynı şeyleri söyledim. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-“Ey Ebu Hureyre! Senin için takdir edileni yazan kalem muhakkak kurumuştur. Buna göre sen ister hadımlaş, ister bırak.”

۹- بَابُ نِكَاحِ الْأَنْكَارِ

9- Bakire Kızlarla Evlenmek Bâbı

وَقَالَ ابْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ لِعَائِشَةَ لَمْ يَنْكِحِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَكْرًا غَيْرَكَ.

İbnu Ebu Muleyke şöyle dedi: İbnu Abbas, Âişe'ye: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem senden başka bir bakire ile evlenmedi, dedi.

٥٠٧٧- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي أَخِي عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَرَأَيْتَ لَوْ نَزَلَتْ وَادِيًا وَفِيهِ شَجَرَةٌ قَدْ أَكِلَ مِنْهَا وَوَجَدْتَ شَجَرًا لَمْ يُؤْكَلْ مِنْهَا فِي أَيِّهَا كُنْتَ تُرْبِعُ بَعِيرَكَ قَالَ فِي الَّذِي لَمْ يُرْمَعْ مِنْهَا تَغْنِي أَنْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمْ يَتَزَوَّجْ بَكْرًا غَيْرَهَا.

5077- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e dedim ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Sen bir vâdiye insen, orada mahsulünden yenmiş bir ağaç ve bir de mahsulü yenmemiş bir ağaç bulsan deveni bunun hangisinde yayar otlatırsın? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“Tabi ki mahsulüne dokunulmamış ağaçta otlatırım” buyurdu.

Âişe -Allah ondan razı olsun- bununla Allah Rasûlü sallallahu aley-

hi ve sellem'in kendisinden başka bakire biriyle evlenmediğini kastediyordu.

٥٠٧٨ - حَدَّثَنَا عُيَيْنُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُرِيتُكَ فِي الْمَنَامِ مَرَّتَيْنِ إِذَا رَجُلٌ يَحْمِلُكَ فِي سَرَقَةٍ حَرِيرٍ يَقُولُ هَذِهِ امْرَأَتُكَ فَأَكْشِفْهَا فَإِذَا هِيَ أَلْتِ فَأَقُولُ إِنَّ يَكُنْ هَذَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ يُنْضِئُهُ.

5078- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kendisine şöyle buyurdu:

“Rüyamda bana iki kere gösterildin. Senin suretini ipek bir kumaş parçasının üstünde gördüm. Cibril bana: Bu senin hanımındır, diyordu. O surete baktığımda Onun sen olduğunu gördüm. Şayet bu rüyam Allah katından ise muhakkak bunu gerçekleştirecektir, diyordum” (Hadisin geçtiği diğer yer: 3895)

١٠ - بَابُ تَزْوِيجِ النِّسَاءِ

10- Dul Kadınları Evlendirmek Bâbı

وَقَالَتْ أُمُّ حَبِيبَةَ قَالَ لِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَعْرِضْنِ عَلَيَّ بَنَاتِكُنَّ وَلَا أَخَوَاتِكُنَّ.

Müminlerin annesi Ümmü Habîbe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bizlere hitaben şöyle buyurdu: “Bana evlenmem için kızlarınızı ve kız kardeşlerinizi teklif etmeyin.”

٥٠٧٩ - حَدَّثَنَا أَبُو الثُّغَمَانِ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ حَدَّثَنَا سَيَّارٌ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قُلْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ غَزْوَةٍ فَتَعَجَّلْتُ عَلَى بَعِيرٍ لِي فَطُوفَ فَلَحِقَنِي رَاكِبٌ مِنْ خَلْفِي فَتَخَسَّ بَعِيرِي بِعِزَّةٍ كَأَلْتِ مَعَهُ فَأُلْطَقَ بَعِيرِي كَأَجُودٍ مَا أَلْتِ رَأَى مِنَ الْإِبِلِ فَإِذَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَا يُعْجِلُكَ قُلْتُ كُنْتُ حَدِيثُ عَهْدٍ بِمُرْسٍ قَالَ أَبْكَرًا أَمْ نَبِيًّا قُلْتُ نَبِيًّا قَالَ فَهَلَّا جَارِيَةً لَهَا عِيهَا

وَلَلَّاعِبُكَ قَالَ فَلَمَّا ذَهَبْنَا لِنَدْخُلَ قَالَ أَمْهَلُوا حَتَّى تَدْخُلُوا لَيْلًا أَيْ عِشَاءَ لَكِنِ
تَمْتَسِطُ الشَّعْثَةَ وَتَسْتَحِدُّ الْمُغْيِبَةَ.

5079- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber gittiğimiz bir savaştan dönüyorduk. Ben bir an önce Medine'ye ulaşmak için acele davranıyor, devem ise çok yavaş gidiyordu. Benim arkamdan deveye binmiş biri geldi ve elindeki bir değnekle devemi dürttü. Bunun akabinde devem hiçbir devenin hızlı olmadığı gibi hızlandı. Devemi dürtenin Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem olduğunu gördüm. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana:

-“Seni acele ettiren nedir?” diye sordu. Ben de:

-Ben yeni evlendim, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“Bakire bir kızla mı evlendin yoksa dul bir kadın ile mi?” diye sordu. Ben de:

-Dul bir kadınla evlendim, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de:

-“Bakire bir kızla evlenseydin ya, o seninle sen de onunla oynasır-dın” buyurdu. Bizler Medine'ye ulaşır evlerimize girmek istediğimizde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-“Hanımlarınızın taranıp süslenmesi için yavaş hareket edin de, evlerinize yatsı vaktinde girin.” (Hadisin geçtiği diğer yer: 443)

٥٠٨٠ - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا مُحَارِبٌ قَالَ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ
اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ تَزَوَّجْتُ فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا
تَزَوَّجْتَ فَقُلْتُ تَزَوَّجْتُ نَيْبًا فَقَالَ مَا لَكَ وَلِلْعَذَارَى وَلِعَابِهَا فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لَعَمْرُو
بْنِ دِينَارٍ فَقَالَ عَمْرُو سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ يَقُولُ قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَلَّا جَارِيَةً لَلَّاعِبَهَا وَلَلَّاعِبُكَ.

5080- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben evlenince Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana:

-“Bakire ile mi yoksa dul ile mi evlendin?” diye sordu. Ben de:

-Dul bir kadınla evlendim, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve

sellem:

-“Bakire bir kızla evlenip birbirinizle oynaşmanızı engel olan şey ne idi?” diye sordu.

Ben bunu Amr ibnu Dinar’a zikrettim. Amr şöyle dedi: Ben Cabir ibnu Abdullah’tan şöyle derken işittim: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana şöyle dedi: “Senin onunla, onun da seninle oynaşacağın bakire bir kızla evlenseydin ya!” (Hadisin geçtiği diğer yer: 443)

۱۱- بَابُ تَزْوِيجِ الصَّغَارِ مِنَ الْكِبَارِ

11- Yaşça Büyük Birinin Küçük Biriyle Evlendirilmesi Bâbı

۵۰۸۱- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يَزِيدَ عَنْ عِرَاقٍ عَنْ عُرْوَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَطَبَ عَائِشَةَ إِلَى أَبِي بَكْرٍ فَقَالَ لَهُ أَبُو بَكْرٍ: إِنَّمَا أَنَا أَخُوكَ فَقَالَ أَلْتَ أَخِي فِي دِينِ اللَّهِ وَكِتَابِهِ وَهِيَ لِي حَلَالٌ.

5081- Urve -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Ebu Bekir’in kızı Âişe ile evlenmek istedi. Bunun üzerine Ebu Bekir Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem’e: Ancak sen benim kardeşimsin. Benim kızım sana nasıl helal olur? dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-“Sen benim Allah’ın dininde ve kitabında kardeşimsin. Bu sebepten dolayı kızın ile evlenmem bana helâldir.”

۱۲- بَابُ إِلَى مَنْ يَنْكِحُ وَأَيُّ النِّسَاءِ خَيْرٌ وَمَا يُسْتَحَبُّ أَنْ يَتَخَيَّرَ لِنُطْفِهِ

مِنْ غَيْرِ إِجْبَابٍ

12- Bâb: Evlenmek İsteyen Kimsenin Evleneceği Kadını Seçmesi. Kadınların Hangisi Daha Hayırlıdır?

۵۰۸۲- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزُّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ خَيْرُ نِسَاءٍ رَكِبَنَ الْإِبِلَ صَالِحُ نِسَاءٍ قُرَيْشٍ أَحْتَاهُ عَلَى وَلَدٍ فِي صِغَرِهِ وَأَرْعَاهُ عَلَى زَوْجٍ فِي ذَاتِ يَدِهِ.

5082- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Kureyş kadınları deveye binen Arap kadınlarının en hayırlısıdır. Onlar, kadınların çocuğa en şefkatlisi, kocasının elindeki malını korumak hususunda kocaya en riâyetlisidir.” (Hadisin geçtiği diğer yer: 3434)

۱۳- أَبَا الْخَازِئِ السَّرَّارِيِّ وَمَنْ أَعْتَقَ جَارِيَتَهُ ثُمَّ تَزَوَّجَهَا

13- Cariyeler Edinmek ve Cariyesini Azat Edip Sonra da Onunla Evlenen Kimse Bâbı

۵۰۸۳- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا صَالِحُ بْنُ صَالِحٍ الْهَمْدَانِيُّ حَدَّثَنَا الشَّعْبِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو بُرْدَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّمَا رَجُلٍ كَانَتْ عِنْدَهُ وَلِيدَةٌ فَعَلَّمَهَا فَأَخْسَنَ تَعْلِيمَهَا وَأَدَّبَهَا فَأَخْسَنَ تَأْدِيبَهَا ثُمَّ أَعْتَقَهَا وَتَزَوَّجَهَا فَلَهُ أَجْرَانِ وَأَيُّمَا رَجُلٍ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ آمَنَ بِنَبِيِّهِ وَآمَنَ بِبِيٍّ فَلَهُ أَجْرَانِ وَأَيُّمَا مَمْلُوكٍ أَدَّى حَقَّ مَوَالِيهِ وَحَقَّ رَبِّهِ فَلَهُ أَجْرَانِ قَالَ الشَّعْبِيُّ خَلَّاهَا بِغَيْرِ شَيْءٍ قَدْ كَانَ الرَّجُلُ يَرْحَلُ فِيمَا ذُوْنَهَا إِلَى الْمَدِينَةِ وَقَالَ أَبُو بَكْرٍ عَنْ أَبِي حَصِينٍ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْتَقَهَا ثُمَّ أَصْدَقَهَا.

5083- Ebu Burde babası Ebu Musa el-Eşari'den bildirmiştir. O dedi ki: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Yanında bir cariyesi olan ve onu güzelce terbiye eden, güzelce ona öğreten sonra da onu azat edip evlenen kimseye iki ecir vardır. Ehli kitap-tan olup da kendi peygamberine ve Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'e iman eden kimseye iki ecir vardır. Allah'ın hakkıyla efendilerinin hakkını yerine getiren köleye iki ecir vardır.”

Âmir eş-Şabi dedi ki: Biz bunu sana herhangi dünyalık bir menfaat beklemeksizin anlatıyoruz. (Peygamber ve dört halife zamanında) bundan daha küçük bir mesele için Medine'ye gidilirdi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 97)

٥٠٨٤ - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ ثَلَيْدٍ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ عَنْ حَمَّادِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمْ يَكْذِبْ إِبْرَاهِيمُ إِلَّا ثَلَاثَ كَذَبَاتٍ بَيْنَمَا إِبْرَاهِيمُ مَرُّ بِجَبَّارٍ وَمَعَهُ سَارَةٌ فَذَكَرَ الْحَدِيثَ فَأَعْطَاهَا هَاجِرَ قَالَتْ كَفَى اللَّهُ يَدَ الْكَافِرِ وَأَخَذَمَنِي آجَرَ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ فَتِلْكَ أُمُّكُمْ يَا بَنِي مَاءِ السَّمَاءِ.

5084- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“İbrahim aleyhisselâm hayatı boyunca üç yalandan başka yalan söylememiştir.⁴³ İbrâhîm aleyhisselâm hükümdarı zalim olan bir ülkeye uğramıştı... Burada hadisi zikretti.. O hükümdar Sâra'ya Hacer'i verdi. Sâra şöyle dedi: Allah, o kâfirin elini benden menetti ve bana hizmetçi olarak Hâcer'i verdi.

Ebu Hureyre şöyle dedi: İşte bu Hâcer sizin annenizdir ey Arap topluluğu! (Hadisin geçtiği diğer yer: 2217)

٥٠٨٥ - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَقَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ خَيْبَرَ وَالْمَدِينَةِ ثَلَاثًا يُتَى عَلَيْهِ بِصَفِيَّةَ بِنْتِ حُصَيْنٍ فَدَعَوْتُ الْمُسْلِمِينَ إِلَى وَلِيمَتِهِ فَمَا كَانَ فِيهَا مِنْ خُبْزٍ وَلَا لَحْمٍ أَمَرَ بِالْأَلْطَاعِ فَأُلْقِيَ فِيهَا مِنَ الثَّمَرِ وَالْأَقِطِ وَالسَّمْنِ فَكَانَتْ وَلِيمَتُهُ فَقَالَ الْمُسْلِمُونَ إِنْ حَجَّهَا فَهِيَ مِنْ أُمَّهَاتِ الْمُؤْمِنِينَ أَوْ مِمَّا مَلَكَتْ يَمِينُهُ فَقَالُوا إِنْ حَجَّهَا فَهِيَ مِنْ أُمَّهَاتِ

43 Bu hadisi şerif üzerinde öyle zavallı zevatlar çıkmış ki bu sözü söyleyeni yalancılıkla suçlamamak için ravileri ve Buhari ve Müslümâ rivayet perestlikle suçlamıştır. Yani rivayetperestlikle putperestliği eş kılması ve daha sonra şu kaidesini zikretmiş; Hadis ne kadar sahih olursa olsun raviler ne kadar sika güvenilir olursa olsun akla ve mantığa uymadıkça alınmaz kaidesini koymuşlardır. Ne yazık ki bu akıl yoksunu zevatlara öyle zevatlar çıkmış ve “ebul ala” sıfatını vermişler ve bu zevatlar birde tefsir adı altında kitaplar neşretmişler ve inanan saf temiz insanların akidesini bozmuşlardır. Allah şerhlerinden korusun. Kuran ve Sünnet vahiydir ikisini birbirinden ayırt edemeyiz.

الْمُؤْمِنِينَ وَإِنْ لَمْ يَخْجُبْهَا فَهِيَ مِمَّا مَلَكَتْ يَمِينُهُ فَلَمَّا ارْتَحَلَ وَطَى لَهَا خَلْفَهُ وَمَدَّ الْحِجَابَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ النَّاسِ.

5085- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Hayber dönüşünde Hayber ile Medine arasında üç gün mola verdi. Burada Safiyye bintu Huyey ile evlendi. Ben de orada bulunan Müslümânları Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in düğün yemeğine (velime) davet ettim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in düğün yemeğinde ne ekmek ne de et vardı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yere tabaklanmış deri sofraların yayılması emretti. İnsanlar yanlarında yol azığı olarak bulundurdıkları hurma, süzme peynir ve eritilmiş yağ getirip o sofraya koydular. İşte Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in velime yemeği bu idi. Müslümanlar Safiyye için dediler ki:

-Safiyye, müminlerin annelerinden birisi midir, yoksa Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in cariyelerden midir?

Bir kısım insanlar da: Şayet Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onu örterse, müminlerin annelerinden biri olmuştur. Şayet onu örtmezse Safiyye, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in cariyelerinden biri olmuştur. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yolculuğuna devam edip hareket için ayaklanınca, devesinin arkasına Safiyye için yer hazırlattı ve Safiyye ile insanlar arasına da bir örtü koydu. (Hadisin geçtiği yer: 371)

بَاب مَنْ جَعَلَ عَتَقَ الْأَمَةِ صَدَاقَهَا

Cariyenin Hürriyete Kavuşturulmasını
Onun Mehri Yapan Kimse Bâbı

٥٠٨٦ - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ ثَابِتٍ وَشُعَيْبِ بْنِ الْحِجَابِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْتَقَ صَفِيَّةَ وَجَعَلَ عَتَقَهَا صَدَاقَهَا.

5086- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Safiyye ile evlendi ve onun mehri, onun azad edilmesi oldu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 371)

٤ ١ سَبَابُ تَزْوِيجِ الْمُغْسِرِ لِقَوْلِهِ تَعَالَى ﴿إِنْ يَكُونُوا فُقَرَاءَ يُغْنِهِمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ﴾

14- Allah Azze ve Celle'nin «Eğer fakîr iseler Allah lûtfu ile onları zenginleştirir.» (Nur: 32)⁴⁴ Âyeti
Gereğince Fakîr Olanı Evlendirmek Bâbı

٥٠٨٧ - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ السَّاعِدِيِّ قَالَ جَاءَتْ امْرَأَةٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ جِئْتُ أَهَبُ لَكَ نَفْسِي قَالَ فَتَنَظَّرَ إِلَيْهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَصَعَّدَ النَّظَرَ فِيهَا وَصَوَّبَهُ ثُمَّ طَاطَأَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأْسَهُ فَلَمَّا رَأَتْ الْمَرْأَةُ أَنَّهُ لَمْ يَقْضِ فِيهَا شَيْئًا جَلَسَتْ فَقَامَ رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِهِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنْ لَمْ يَكُنْ لَكَ بِهَا حَاجَةٌ فَرَوَّجْنِيهَا فَقَالَ وَهَلْ عِنْدَكَ مِنْ شَيْءٍ قَالَ لَا وَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ أَذْهَبَ إِلَى أَهْلِكَ فَالنَّظَرُ هَلْ تَجِدُ شَيْئًا فَلَدَّهَبَ ثُمَّ رَجَعَ فَقَالَ لَا وَاللَّهِ مَا وَجَدْتُ شَيْئًا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ النَّظَرُ وَلَوْ خَائِمًا مِنْ حَدِيدٍ فَلَدَّهَبَ ثُمَّ رَجَعَ فَقَالَ لَا وَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَلَا خَائِمًا مِنْ حَدِيدٍ وَلَكِنْ هَذَا إِزَارِي قَالَ سَهْلٌ مَا لَهُ رِذَاءٌ فَلَهَا بَصْفُهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا تَصْنَعُ بِإِزَارِكَ إِنْ لَبِستَهُ لَمْ يَكُنْ عَلَيْهَا مِنْهُ شَيْءٌ وَإِنْ لَبِستَهُ لَمْ يَكُنْ عَلَيْكَ مِنْهُ شَيْءٌ فَجَلَسَ الرَّجُلُ حَتَّى إِذَا طَالَ مَجْلِسُهُ قَامَ فَرَأَاهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُؤْتِيًا فَأَمَرَ بِهِ فَدَعِيَ فَلَمَّا جَاءَ قَالَ مَاذَا مَعَكَ مِنَ الْقُرْآنِ قَالَ مَعِيَ سُورَةٌ كَذَا وَسُورَةٌ كَذَا عَدَّدَهَا فَقَالَ تَقْرَؤُهَا عَنْ ظَهْرِ قَلْبِكَ قَالَ نَعَمْ قَالَ أَذْهَبَ فَقَدْ مَلَكَتْهَا بِمَا مَعَكَ مِنَ الْقُرْآنِ.

44 Abdullah ibnu Abbas, bu âyeti kerimeyi izah ederken şöyle demiştir: “Allah Teâlâ evlenmeyi emretmiş ve onu teşvik etmiştir. Müminlere, hür olanlarını da kölelerini de evlendirmelerini emretmiş ve bu evlilik neticesinde onları zenginleştirebileceğini vaat etmiştir. Abdullah ibnu Mes’ud ise şöyle demiştir: “Zenginliği evlenmekte arayın. Zira Allah Teâlâ: “Evlenenler şayet fakir iseler Allah onları lûtfuyla zenginleştirir.” buyurmuştur.”

5087- Sehl ibnu Sa'd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir kadın Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e geldi ve şöyle dedi: Ey Allah'ın Rasûlü! Ben nefsimi sana hibe etmek için geldim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kadına baktı. Bakışı yukarıya kaldırıp doğrulttu, sonra başını aşağıya indirdi. Kadın, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in kendisi hakkında herhangi bir hüküm vermediğini görünce olduğu yere oturdu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in sahabelerinden biri ayağa kalkıp dedi ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Şayet senin o kadına ihtiyacın yoksa onu benimle evlendir.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o adama:

-"O kadına mehir olarak verebileceğin bir şeyin var mı?" diye sordu.

Adam:

-Hayır ey Allah'ın Rasûlü!

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Ailene git ve bir şey bulabilir misin bir bak."

Bunun üzerine adam evine gitti. Bir müddet sonra geri döndü. Şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Vallahi evde hiçbir şey bulamadım.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Evine bak, demirden bir yüzük de olsa onu getir ve mehir olarak bu kadına ver" buyurdu.

Bunun üzerine adam tekrar eve gitti ve sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına geri geldi. Şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Vallahi evde demirden de olsa bir yüzük bile yok. Ancak şu belimden aşağısını örten izarım. Bunun yarısı mehir olarak bu kadınındır.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"İzârınla ne yapabilirsin; onu sen giyersen kadının üstünde ondan bir şey bulunmaz, açıkta kalır; kadın giyerse senin üzerinde ondan bir şey kalmaz, sen çıplak kalırsın."

Adam bulunduğu yere oturdu ve oturması da uzun sürdü. Sonra bulunduğu yerden kalktı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o adamın

oradan ayrıldığını görünce onun çağırılmasını emretti. Adam geri gelince Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“Kur’ân’dan ne kadar ezberin var?” diye sordu.

Adam, falanca, falanca ve falanca sureler, diyerek ezberinde olan sureleri söyledi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“O sureleri ezbere okuyabilir misin?” diye sordu. Adam da , evet, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-“Öyleyse git, ezberinde olan Kur’ân’dan bu surelerle seni bu kadınla evlendiriyorum.” (Hadisin geçtiği diğer yer: 2310)

١٥ - باب الأَكْفَاءِ فِي الدِّينِ

15- Evlenecek Kadın ve Erkeğin Birbirine Denk Olması Dindendir. Yani Bir Kâfir, Müslüman ile Evlenemez Bâbı

وَقَوْلُهُ ﴿وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ مِنَ الْمَاءِ بَشَرًا فَجَعَلَهُ نَسَبًا وَصِهْرًا وَكَانَ رَبُّكَ

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: «Sudan bir insan yaratan, sonra da ona soy sop veren de Allah'tır. Rabbin her şeye kadirdir.» (Furkan: 54)

٥٠٨٨ - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ

بْنُ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ أَبَا حُدَيْفَةَ بْنَ عُتْبَةَ بْنَ رَبِيعَةَ بْنَ عَبْدِ شَمْسٍ وَكَانَ مِمَّنْ شَهِدَ بَذْرًا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَبْنَى سَالِمًا وَالْكُحَّةَ بِنْتَ أَخِيهِ هِنْدَ بِنْتَ الْوَلِيدِ بْنَ عُتْبَةَ بْنَ رَبِيعَةَ وَهُوَ مَوْلَى لِمَرْأَةٍ مِنَ الْأَنْصَارِ كَمَا تَبْنَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ زَيْنًا وَكَانَ مِّنْ تَبْنَى رَجُلًا فِي الْجَاهِلِيَّةِ دَعَاهُ النَّاسُ إِلَيْهِ وَوَرِثَ مِنْ مِيرَاثِهِ حَتَّى أُنْزِلَ اللَّهُ ﴿ادْعُوهُمْ لِآبَائِهِمْ﴾ إِلَى قَوْلِهِ (وَمَوَالِيكُمْ) فَرَدُّوا إِلَى آبَائِهِمْ فَمَنْ لَمْ يُعْلَمْ لَهُ أَبٌ كَانَ مَوْلَى وَأَخًا فِي الدِّينِ فَجَاءَتْ سَهْلَةُ بِنْتُ سُهَيْلِ بْنِ عَمْرِو الْقُرَشِيِّ ثُمَّ الْعَامِرِيُّ وَهِيَ امْرَأَةُ أَبِي حُدَيْفَةَ بْنَ عُتْبَةَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنْ كُنَّا نَرَى سَالِمًا وَلَدًا وَقَدْ أُنْزِلَ اللَّهُ فِيهِ مَا قَدْ عَلِمْتَ فَلَذَكَرَ الْحَدِيثَ.

5088- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber Bedir savaşına katılan Ebu Huzeyfe, Salim ibnu Makil'i evlatlık olarak yanına almış ve kardeşi Velid ibnu Utbe'nin kızı Hind'le evlendirmişti. Salim, Ensâr'dan bir kadının azadlı kölesi idi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de Zeyd ibnu Hârise'yi evlatlık edinmişti. Cahiliyette, her kim birini evlatlık olarak alırsa onu evlatlık alanın adıyla çağırırlardı. Evlatlık alınan kimse mirasta alırdı. Bu hüküm Allah Azze ve Celle «*Evlâthkları babalarına nispet ederek çağırın*» (Ahzâb: 5) âyetini indirinceye kadar devam etti

Bu âyetin inmesi üzerine artık âzâdlı köleler ve evlatlıklar nesebi babaları adına döndürüldüler. Bunlardan babaları bilinmeyenler de eski efendisine dinde dost ve kardeş oldu. Suheyl ibnu Amr el-Kuraşi'nin kızı olan Sehle Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanında geldi ve şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Biz Sâlim'i evlatlık edinmiştik. Bilmektesin ki Allah Azze ve Celle bu konuda âyetini indirdi. -Burada hadisi zikretti. - (Hadisin geçtiği diğer yer: 4000)

٥٠٨٩ - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أَسَمَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى ضُبَاعَةَ بِنْتِ الزُّبَيْرِ فَقَالَ لَهَا لَعَلَّكَ أَرَدْتَ الْحَجَّ قَالَتْ وَاللَّهِ لَا أَجِدُنِي إِلَّا وَجَعَةً فَقَالَ لَهَا حُجِّي وَاشْتَرِطِي وَقُولِي اللَّهُمَّ مَحَلِّي حَيْثُ حَبَسْتَنِي وَكَأَنْتَ تَحْتَ الْمِقْدَادِ بْنِ الْأَسْوَدِ.

5089- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem amcası Zubejr'in kızı Dubâa'nın yanına girdi ve ona:

-“Öyle sanıyorum ki, hacca gitmek istiyorsun” dedi. Dubâa da şöyle dedi:

-Vallahi ben hacca gitmek istiyorum, ancak kendimde bir rahatsızlık, bir hastalık hissediyorum. (Yani haccımı tamamlayamamaktan korkuyorum.) Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ona şöyle buyurdu:

-“Sen haccını yap ve hac için niyet ederken de “Allah'ım! Hac ibadetimi yerine getirmemî menettiğin yerde ihramdan çıkacağım!” diye şart kıl.”

Dubâa o esnada Mikdâd ibnu Esved ile evli idi.

٥٠٩٠- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ تُنْكَحُ الْمَرْأَةُ لِأَرْبَعٍ لِمَالِهَا وَلِحَسَبِهَا وَجَمَالِهَا وَلِدِينِهَا فَاظْفَرْ بِذَاتِ الدِّينِ تَرِبَتْ يَدَاكَ.

5090- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Kadınla dört şey için evlenilir: Malı için, soyu için, güzelliği için, dini için. Sen bunlardan dini ve ahlâkı güzel olanı tercih et. Aksi takdirde fakir düşersin.”

٥٠٩١- حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ حَمْزَةَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَهْلِ قَالَ مَرَّ رَجُلٌ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَا تَقُولُونَ فِي هَذَا قَالُوا حَرِيٌّ إِنْ خُطِبَ أَنْ يُنْكَحَ وَإِنْ شَفَعَ أَنْ يُشْفَعَ وَإِنْ قَالَ أَنْ يُسْتَمَعَ قَالَ ثُمَّ سَكَتَ لَمَرَّ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْمُسْلِمِينَ فَقَالَ مَا تَقُولُونَ فِي هَذَا قَالُوا حَرِيٌّ إِنْ خُطِبَ أَنْ لَا يُنْكَحَ وَإِنْ شَفَعَ أَنْ لَا يُشْفَعَ وَإِنْ قَالَ أَنْ لَا يُسْتَمَعَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَذَا خَيْرٌ مِنْ مِلْءِ الْأَرْضِ مِثْلَ هَذَا.

5091- Sehl ibnu Sa'd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanından bir adam geçti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“Bu kişi hakkında ne dersiniz?” diye sordu. Orada bulunanlar şöyle dediler:

-Bu kimse bir kadınla evlenmek istese, nikâh olunmaya; birisi hakkında aracı olsa, şefaati kabul edilmeye; bir söz söylese, sözü dinlenmeye lâıyk bir kimsedir.

Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sükût etti. O esnada Müslümanlardan fakir bir kimse uğradı.

Bu defa da Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“Bu adam hakkında ne dersiniz?” diye sordu. Orada bulunanlar:

-Bir kadınla evlenmek istense, evlendirilmeye; birine aracı olsa, kabul edilmeye; bir söz söylese, sözü dinlenilmeye layık bir kimse değildir, dediler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Bu fakir adam, diğeri gibi zengin olan dünyâ dolusu insandan daha hayırlıdır."

١٦- بَابُ الْإِكْفَاءِ فِي الْمَالِ وَكَزْوِجِ الْمُقْلِ الْمُثْرَةِ

16- Evlenecek Erkekle Kadının Mal Hususunda Denk Olmasının Hükümü ve Fakîr Erkeğin Zengin Kadınla Evlendirilmesi Bâbı

٥٠٩٢- حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عَقِيلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ أُمُّ سَالٍ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا «وَأَنْ خِفْتُمْ أَلَّا تُقْسِطُوا فِي الْيَتَامَى» قَالَتْ يَا ابْنَ أَخْتِي هَذِهِ الْيَتِيمَةُ تَكُونُ فِي حَجَرٍ وَلِهَا فِرْعَبٌ فِي جَمَالِهَا وَمَالِهَا وَيُرِيدُ أَنْ يَنْتَقِصَ صَدَاقُهَا فَتُهَوَّ عَنْ نِكَاحِهَا إِلَّا أَنْ يُقْسِطُوا فِي إِكْمَالِ الصَّدَاقِ وَأَمْرُوا بِنِكَاحِ مَنْ سِوَاهُنَّ قَالَتْ وَاسْتَفْتَى النَّاسُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدَ ذَلِكَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ «وَيَسْتَفْتُونَكَ فِي النِّسَاءِ» إِلَى (وَيَرْغَبُونَ أَنْ تَنْكِحُوهُنَّ) فَأَنْزَلَ اللَّهُ لَهُمْ أَنْ الْيَتِيمَةَ إِذَا كَانَتْ ذَاتَ جَمَالٍ وَمَالٍ رَغِبُوا فِي نِكَاحِهَا وَكَسَبَهَا وَسُنَّتُهَا فِي إِكْمَالِ الصَّدَاقِ وَإِذَا كَانَتْ مَرْغُوبَةً عَنْهَا فِي قِلَّةِ الْمَالِ وَالْجَمَالِ تَرَكَوْهَا وَأَخَذُوا غَيْرَهَا مِنَ النِّسَاءِ قَالَتْ فَكَمَا يَتْرُكُونَهَا حِينَ يَرْغَبُونَ عَنْهَا فَلَيْسَ لَهُمْ أَنْ يَنْكِحُوهَا إِذَا رَغِبُوا فِيهَا إِلَّا أَنْ يُقْسِطُوا لَهَا وَيُعْطَوْهَا حَقَّهَا الْأَوْفَى فِي الصَّدَاقِ.

5092- Urve ibnu Zubeyr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Kendisi, Âişe'ye -Allah ondan razı olsun- Allah Teâlâ'nın şu âyeti-rin manasını sordu:

«Eğer yetim kızlar hakkında âdil davranamamaktan korkarsanız, onların yerine sizin için uygun olan kadınlarla ikiye, üçe ve dörde ka-
lar evlenin. Eğer aralarında adaletli davranamamaktan korkarsanız,
bir tane ile yahut elinizin altındakiyle yetinin; bu, haksızlık etmemeniz
için daha elverişlidir.» Nisa: 3

Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle cevap verdi:

-Bu, velisinin evinde bulunan yetim kızdır. Yetim kızın malı ve güzelliği velisinin hoşuna gider ve yetim kızın mehrinde adaletsizlik ederek onunla evlenmek ve ona diğer kadınlara verdiği mehirden daha az mehir vermek ister.

İşte bu âyette o çeşit velîlerin kendi himayeleri altındaki yetim kızlarla, haklarında adalet ve onların mehirlerini en yüksek miktârına yükselmedikçe evlenmekten yasaklanıp, bunlardan başka kendilerine helâl olan kadınlardan evlenmeleri emrolundu.

Urve dedi ki: Âişe sözüne devam ederek şöyle dedi: Bu âyet indikten sonra insanlar Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den sorup fetva istediler. Bunun üzerine Allah şu âyeti indirdi:

«Kadınlar hakkında senden fetva istiyorlar De ki; "Allah, onlar hakkında size fetva vermektedir: (Velileri olduğunuz hâlde) kendileri için yazılmış (bir hak olan mirası) kendilerine vermediğiniz, (bununla beraber güzel olmaları ve çok malları bulunması hâlinde) kendileriyle evlenmek istediğiniz yetim kızlar hakkında, (keza miras hakkını vermediğiniz) küçük çocuklar hakkında ve yetimlere karşı adaletli davranmanız hakkında (bu) kitapta size okuyageldiğiniz (âyetler, bu fetvalardandır). Hayır olarak her ne yapmışsanız, şüphesiz Allah onu hakkıyla bilendir.» Nisa: 127

Allah Teâlâ'nın bu âyette şunu açıklıyor: Şayet yetim kız güzel ve malı da varsa onunla evlenmek isterler. Ancak onun mehrini tam olarak vermezler. Şayet yetim kızın malı az olduğu ve güzel de olmadığı zaman onunla evlenmek istemezler kadınlardan evlenmek için başkalarını ararlar. Tıpkı onunla evlenmek istemedikleri zaman nasıl onu bırakıyorlarsa, onunla evlenmek istediklerinde de mehrini tam ödemedi ve hakkını vermeden onunla evlenemezler. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2494)

١٧- بَاب مَا يُتَّقَى مِنْ شُرُومِ الْمَرْأَةِ وَقَوْلِهِ تَعَالَى ﴿إِنْ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ
وَأَوْلَادِكُمْ عُذُّوا لَكُمْ﴾

17- Kadının Uğursuzluğundan Sakınılması Bâbı

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: **«Ey îman edenler! eşlerinizden ve çocuklarınızdan size düşman olanlar bulunur.»** (Teğabun: 14)

٥٠٩٣- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ حَمْزَةَ وَسَالِمِ ابْنَيْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الشُّؤْمُ فِي الْمَرْأَةِ وَالْذَّارِ وَالْفَرَسِ.

5093- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Şayet uğursuzluk olsaydı, at, kadın ve evde olurdu.” (Hadisin geçtiği diğer yer: 2099)

٥٠٩٤- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مِهَالٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْعَسْقَلَانِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ ذَكَرُوا الشُّؤْمَ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ كَانَ الشُّؤْمُ فِي شَيْءٍ فَفِي الدَّارِ وَالْمَرْأَةِ وَالْفَرَسِ.

5094- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Şayet uğursuzluk olsaydı, at, kadın ve evde olurdu.” (Hadisin Geçtiği diğer yerler: 2099)

٥٠٩٥- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ كَانَ فِي شَيْءٍ فَفِي الْفَرَسِ وَالْمَرْأَةِ وَالْمَسْكَنِ.

5095- Sehl ibnu Sa'd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

Şayet bir şeyde uğursuzluk olsaydı attı, kadında ve meskende olurdu.” (Hadisin Geçtiği diğer yerler: 2859)

٥٠٩٦- حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سُلَيْمَانَ التَّمِيمِيِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عُمَانَ التَّهْدِيَّ عَنْ أَسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَا تَرَكْتُ بَعْدِي فِتْنَةً أَضُرَّ عَلَى الرَّجَالِ مِنَ النِّسَاءِ.

5096- Usâme ibnu Zeyd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Benden sonra erkeklere kadınlardan daha zararlı bir fitne bırakmadım.”

١٨- بَابُ الْحُرَّةِ تَحْتَ الْعَبْدِ

18- Razi Olduğu Takdirde Hür Kadının Köle ile Evlenmesinin Cevazı Bâbı

٥٠٩٧- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ رَبِيعَةَ بْنِ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ فِي بَرِيرَةَ ثَلَاثُ سِنِينَ عَتَقْتُ فَخَيْرَتٍ وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ وَدَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَبُرْمَةً عَلَى النَّارِ فَقُرْبَ إِلَيْهِ خُبْرٌ وَأَذَمَ مِنْ أَذَمِ الْبَيْتِ فَقَالَ أَلَمْ أَرِ الْبُرْمَةَ فَقِيلَ لَحْمٌ مُصَدَّقٌ بِهِ عَلَى بَرِيرَةَ وَأَلْتَ لَا تَأْكُلُ الصَّدَقَةَ قَالَ هُوَ عَلَيْهَا صَدَقَةٌ وَلَنَا هَدِيَّةٌ.

5097- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Berîre hakkında üç tane sünnet meydana gelmiştir: Kendisi kölelikten azat edildi ve hâlâ köle olan kocasıyla evli kalma veya boşanma konusunda muhayyer bırakıldı. Hürre oldu, akabinde kocasına karşı muhayyer kılındı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Berîre hakkında: “Velâyet hakkı, köleyi azad edene aittir” buyurdu.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem evine girdiğinde taştan yapılmış bir tencere ateşin üzerinde duruyordu. Buna rağmen Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem’e ekmek ve evde bulunan katıklardan bir katık önüne getirildi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-Ben biraz önce ateşin üzerinde duran bir tencere görmedim mi? Neden bana o tencerede pişirdiğinizi getirmiyorsunuz?” diye sordu. Kendisine: Tencerenin içinde Berîre’ye sadaka olarak verilmiş et var, sen ise sadaka malını yemezsin, denildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

“-Tenceredeki et, Berîre için bir sadaka, bizim için ise Berîre’nin bir hediyesidir” buyurdu.

١٩- أَبَ لَا يَتَزَوَّجُ أَكْثَرَ مِنْ أَرْبَعٍ لِقَوْلِهِ تَعَالَى ﴿مَنْ مَثَى وَثَلَاثَ وَرُبَاعَ﴾

19- Bâb: Allah Azze ve Celle'nin «Sizin için uygun olan kadınlarla ikiye, üçe ve dörde kadar evlenin» (Nisâ: 3) Âyeti Kerimesinden Dolayı Erkek Dört Kadından Fazlasıyla Evlenemez

وَقَالَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ يَعْنِي مَثَى أَوْ ثَلَاثَ أَوْ رُبَاعَ وَقَوْلُهُ جَلَّ ذِكْرُهُ ﴿أُولَىٰ أَجْحَةٍ مَثَى وَثَلَاثَ وَرُبَاعَ﴾ يَعْنِي مَثَى أَوْ ثَلَاثَ أَوْ رُبَاعَ.

Alî ibnu Hüseyin -Allah onlardan razı olsun- şöyle dedi: «*Melekleri ikişer, üçer ve dörder kanatlı elçiler yapan*» (Fâtir: 1) Allah Azze ve Celle bu âyette ikişer veya üçer veya dörder demeyi kastediyor.

٥٠٩٨- حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُهُ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ ؓ وَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تُقْسِطُوا فِي الْيَتَامَىٰ ﴿قَالَتِ الْيَتِيمَةُ كَكُونُ عِنْدَ الرَّجُلِ وَهُوَ وَلِيَّهَا فَيَتَزَوَّجُهَا عَلَىٰ مَالِهَا وَيُسِيءُ صُحْبَتَهَا وَلَا يَغْدِلُ فِي مَالِهَا فَلْيَتَزَوَّجْ مَا طَابَ لَهُ مِنَ النِّسَاءِ سِوَاهَا مَثَى وَثَلَاثَ وَرُبَاعَ.

5098- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

«*Eğer yetim kızlar hakkında âdil davranamamaktan korkarsanız*» (Nisâ: 3) Bu o yetim kızdır ki, velisi olan bir adamın yanında bulunur. O adam bu yetim kızın malı için onunla evlenir. Ancak kıza iyi davranmaz ve malı konusunda da adaletli olmaz. İşte böyle bir kimse, kendisine helâl olan başka kadınlardan ikişer veya üçer veya dörder olmak üzere nikâh edip evlensin. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2494)

٢٠- بَاب ﴿وَأُمَّهَاتُكُمُ اللَّاتِي أَرْضَعْنَكُمْ﴾ وَيَخْرُمُ مِنَ الرُّضَاعَةِ مَا يَخْرُمُ

مِنَ النَّسَبِ

20- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«*Ve sizi emziren (süt) analarınız da size haram kulındı.*» (Nisâ: 23)

Nesepten dolayı haram olan süt emmekten dolayı da haram olur.

٥٠٩٩- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ عَنْ عُمَرَةَ بِنْتِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ عَائِشَةَ زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخْبَرَتْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ عِنْدَهَا وَأَلْهَا سَمِعَتْ صَوْتَ رَجُلٍ يَسْتَأْذِنُ فِي بَيْتِ حَفْصَةَ قَالَتْ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذَا رَجُلٌ يَسْتَأْذِنُ فِي بَيْتِكَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرَأَيْهِ فَلَا لِعَمِّ حَفْصَةَ مِنَ الرُّضَاعَةِ قَالَتْ عَائِشَةُ لَوْ كَانَ فَلَانٌ حَيًّا لِعَمِّهَا مِنَ الرُّضَاعَةِ دَخَلَ عَلَيَّ فَقَالَ لِعَمِّ الرُّضَاعَةُ تُحَرِّمُ مَا تُحَرِّمُ الْوِلَادَةُ.

5099- Abdurrahman'ın kızı Amra -Allah ondan razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in hanımı Âişe'den -Allah ondan razı olsun- haber verdi. O şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Âişe'nin yanında iken, Hafsa'nın evinin önünde izin isteyen bir erkek sesi işitti. Âişe dedi ki: Ben: Ey Allah'ın Rasûlü! Sanıyorum o, Hafsa'nın süt amcası falancadır, dedim. Âişe dedi ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Bu adam senin evine girmek için izin istiyor. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de:

-"Ben de onu Hafsa'nın süt amcası falanca kimse sanıyorum" dedi. Bunun üzerine Âişe dedi ki:

-Şayet benim falanca süt amcam şimdi hayatta olsaydı benim yanıma girebilir miydi? Âişe'nin bu sorusu üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Evet, girebilirdi. Çünkü süttten doğan akrabalık, doğumun haram kıldığı her şeyi haram kılar." (Hadisin geçtiği diğer yer: 2646)

٥١٠٠- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ جَابِرِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قِيلَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَا تَتَزَوَّجُ ابْنَةَ حَمْزَةَ قَالَ إِنَّهَا ابْنَةُ أَخِي مِنَ الرُّضَاعَةِ. وَقَالَ بِشْرُ بْنُ عَمْرِو حَدَّثَنَا شُعْبَةُ سَمِعْتُ قَتَادَةَ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ زَيْدٍ مِثْلَهُ.

5100- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e: Hamza'nın kızı ile evlenmez misin? denildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

"Hamza'nın kızı, benim süt kardeşimin kızıdır" buyurdu. (Hadisin Geçtiği diğer yer: 2645)

٥١٠١ - حَدَّثَنَا الْحَكَمُ بْنُ نَافِعٍ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ زَيْنَبَ بِنْتَ أَبِي سَلَمَةَ أَخْبَرَتْهُ أَنَّ أُمَّ حَبِيبَةَ بِنْتَ أَبِي سُفْيَانَ أَخْبَرَتْهَا أَلْهَا قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ الْكِخَ أَخْتِي بِنْتُ أَبِي سُفْيَانَ فَقَالَ أَوْلَحِبِّينَ ذَلِكَ فَقُلْتُ نَعَمْ لَسْتُ لَكَ بِمُخْلِيَةٍ وَأَحَبُّ مَنْ شَارَكَنِي فِي خَيْرِ أَخْتِي فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ ذَلِكَ لَا يَحِلُّ لِي قُلْتُ فَإِنَا لَنُحَدِّثُ أَتُكْرَهُ أَنْ تُنكِحَ بِنْتَ أَبِي سَلَمَةَ قَالَ بِنْتُ أُمِّ سَلَمَةَ قُلْتُ نَعَمْ فَقَالَ لَوْ أَلْهَا لَمْ تُكُنْ رَبِّيتِي فِي حَجَرِي مَا حَلَّتْ لِي إِلْهَا لِابْنَةِ أَخِي مِنَ الرُّضَاعَةِ أَرْضَعْتَنِي وَأَبَا سَلَمَةَ ثَوِيَّةٌ فَلَا تُغْرِضُنَّ عَلَيَّ بَنَاتِكُنَّ وَلَا أَخَوَاتِكُنَّ قَالَ عُرْوَةُ وَثَوِيَّةٌ مَوْلَاةٌ لِأَبِي لَهَبٍ كَانَ أَبُو لَهَبٍ أَعْتَقَهَا فَأَرْضَعَتْ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا مَاتَ أَبُو لَهَبٍ أَرِيَهُ بَعْضُ أَهْلِهِ بِشَرِّ حَبِيبَةَ قَالَ لَهُ مَاذَا لَقِيتَ قَالَ أَبُو لَهَبٍ لَمْ أَلْقَ بَعْدَكُمْ غَيْرَ آلِي سَقِيتُ فِي هَذِهِ بَعَثَاتِي ثَوِيَّةً.

5101- Ebu Sufyân'ın kızı Ümmü Habîbe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e dedim ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Ebu Sufyân'ın kızı olan kız kardeşimle evlen! Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Gerçekten bunu istiyor musun? Sen onu kıskanmaz mısın?" buyurdu. Ben de dedim ki:

-Evet istiyorum. Çünkü ben senin tek hanımın olacak değilim. Bu yüzden isterim ki, bu hayırda bana ortak olan kendi kız kardeşim olsun.

Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Senin kız kardeşinin nikâhı bana düşmez. Onunla evlenemem" buyurdu. Ben de dedim ki:

-Biz duyuyoruz ki, sen Ebu Seleme'nin kızı ile evlenmek istiyor-muşsun? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“Hanımım olan Ümmü Seleme'nin kızını mı?” diye sordu. Ben de:

-Evet, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-“Ümmü Seleme'nin kızı Zeynep, benim terbiyem altında benim evimde olmamış olsa bile onun nikahı bana düşmez. O benim süt kardeşimin kızıdır. Beni ve babası Ebu Seleme'yi Suveybe kadın emzirmiştir. Bir daha benim evlenmem için kızlarınızı ve kız kardeşlerinizi bana tek-lif etmeyin!”

Urve şöyle dedi: Suveybe, Ebu Leheb'in cariyesi idi. Sonra onu âzâd etti. Sonra bu kadın Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'i emzirdi. Ebu Leheb öldüğü zaman, ailesi halkından bazılarına rüyada Ebu Leheb fena bir hâlde gösterildi. Ona: Ne hâlde ulaştın? diye sordu. Ebu Leheb: Siz-den sonra hiçbir hayıra kavuşmadım. Yalnız Suveybe'yi âzâd ettiğimden dolayı şununla sulandım! dedi. (Hadisin geçtiği yerler: 5106, 5107, 5123, 5372)

۲۱- بَاب مَنْ قَالَ لَا رَضَاعَ بَعْدَ حَوْلَيْنِ لِقَوْلِهِ تَعَالَى ﴿وَمَا يُحَرِّمُ مِنْ قَلِيلِ الرِّضَاعِ وَكَثِيرِهِ﴾

21- Allah Azze ve Celle'nin «Analar, emzirmeyi tamamlatmak isteyen kimseler için, çocuklarını iki tam yıl emzirirler.» (Bakara: 233) Âyeti Gereğince İki Yılın Sonunda Çocuğa Süt Emzirilmez Diyen Kimse; Emmenin Azının da, Çoğunun da Nikâhı Haram Kılacağıın Beyânı Bâbı

۵۱۰۲- حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْأَشْعَثِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ عَلَيْهَا وَعِنْدَهَا رَجُلٌ فَكَأَلَهُ ثَغِيرٌ وَجْهَهُ كَأَلَهُ كَرَةً ذَلِكَ فَقَالَتْ إِلَهُ أَحِبِّي فَقَالَ الطَّرُنُ مَنْ إِخْوَالُكُنْ فَلَمَّا الرِّضَاعَةُ مِنَ الْمَجَاعَةِ.

5102- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Yanımda bir adam otururken Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem içeriye girdi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bunu hoş görmediğini belli eder gibi yüzünün rengi değişti. Bunun üzerine ben:

-Bu benim süt kardeşimdir, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de şöyle buyurdu:

-“Ey Âişe! Süt kardeşlerinizin kim olduğu konusunda iyi düşünün. Çünkü süt emme ancak açlıktan olur.”⁴⁵ (Hadisin geçtiği diğer yer: 2648)

۲۲-بَابُ لَبَنِ الْفَخْلِ

22- Süt Emmeden Dolayı Meydana Gelen Akrabalık Bâbı

۵۱۰۳- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ أُمَّ الْفَلَحِ أَخَا أَبِي الْقَعْقِيسِ جَاءَ يَسْتَأْذِنُ عَلَيْهَا وَهُوَ عَمُّهَا مِنَ الرُّضَاعَةِ بَعْدَ أَنْ نَزَلَ الْحِجَابُ فَأَبَيْتُ أَنْ أَذِنَ لَهُ فَلَمَّا جَاءَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخْبَرْتُهُ بِأَلَدِي صَنَعْتُ فَأَمَرَنِي أَنْ أَذِنَ لَهُ.

5103- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Hicab âyetinin inmesinden sonra Ebul-Kuays'ın erkek kardeşi Eflah, benim yanıma girmek için izin istedi. Ben de ona izin vermedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yanıma gelince kendisine bu durumu bildirdim. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana, ona izin vermemi emretti. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2644)

۲۳-بَابُ شَهَادَةِ الْمُرْضِعَةِ

23- Emziren Kadının Tek Başına Şahidlik Etmesi Bâbı

45 Radâ lugatta “memeden emmek” anlamına gelir, radâ'nın ıstılahı mânâsı ise kadının sütünün çocuğun midesine ulaşmasıdır. İslâm'dan önce de uygulandığı gibi, çocuğu süt anneye vermek caizdir. Daha önce de uygulanan bu geleneği İslâm uygun bularak kabul etmiştir. Çünkü çocuğu süt anneye vermek bazen zorunlu olmaktadır. Meselâ çocuğun annesi ölürse veya çocuğunu emzirmesine mâni olan bir hastalığı varsa, çocuğu süt anneye vermek zorunlu olur. Bu, çocuğun yaşamasını sağlamak demektir. Süt (emme) vilâdet ve nesebin haram kıldığı herşeyi haram kılar. Süt emme hakkında bir çok rivayetler gelmiştir kimi en az 5 emme kimi 10 kimi şu kimi bu, bu işin son noktası süt emme açlıktan dolaydır. Biri biri ile süt kardeşi olmuşsa iş bitmiştir. Allah en doğrusunu bilir.

٥١٠٤ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا أَيُّوبُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ قَالَ حَدَّثَنِي عُبَيْدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ الْحَارِثِ قَالَ وَقَدْ سَمِعْتُهُ مِنْ عُقْبَةَ لَكِنِّي لِحَدِيثِ عُبَيْدٍ أَحْفَظُ قَالَ تَزَوَّجْتُ امْرَأَةً فَجَاءَتْنَا امْرَأَةٌ سَوْدَاءُ فَقَالَتْ أَرْضَعْتُكُمَا فَأَكَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ تَزَوَّجْتُ ثَلَاثَةَ بَنَاتٍ فَلَمَّا جَاءَتْنَا امْرَأَةٌ سَوْدَاءُ فَقَالَتْ لِي إِنِّي قَدْ أَرْضَعْتُكُمَا وَهِيَ كَاذِبَةٌ فَأَعْرَضَ عَنِّي فَأَكَيْتُهُ مِنْ قَبْلِ وَجْهِهِ قُلْتُ إِلَهَا كَاذِبَةٌ قَالَ كَيْفَ بِهَا وَقَدْ زَعَمْتَ أَنَّهَا قَدْ أَرْضَعْتُكُمَا دَغَهَا عَنْكَ وَأَشَارَ إِسْمَاعِيلُ بِإِصْبَعَيْهِ السَّبَابَةِ وَالْوُسْطَى يَحْكِي أَيُّوبَ.

5104- Ukbe ibnu Hâris -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben, Ebu İhâb ibnu Aziz'in kızı Ümmü Yahya ile evlendim. Bundan sonra yanıma zenci bir kadın geldi ve:

-Ben her ikinizi de emzirdim, dedi. bunun üzerine ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanında geldim ve dedim ki:

-Ben falancanın kızıyla evlendim. Bizim yanıma zenci bir kadın geldi ve bana: "Ben sizin ikinizi emzirdim" dedi. O kadın yalan söylemektedir.

Benim bu sözlerim üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yüzünü benden çevirdi. Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yüzünü çevirdiği cihete gidip: "O kadın yalan söylüyor" dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Onun sütkardeşin olduğu sana söylenildiği hâlde onunla nasıl evlenirsin? O kadını boşla!" (Hadisin geçtiği diğer yer: 88)

٢٤- بَابُ مَا يَحِلُّ مِنَ النِّسَاءِ وَمَا يَحْرُمُ

24- Kadınlardan Evlenilmesi Helâl Olan ve Haram Olanlar Bâbı

وَقَوْلُهُ تَعَالَى ﴿ حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ أُمَّهَاتُكُمْ وَبَنَاتُكُمْ وَأَخَوَاتُكُمْ وَعَمَّاتُكُمْ وَخَالَاتُكُمْ وَبَنَاتُ الْأَخِ وَبَنَاتُ الْأُخْتِ ﴾ إِلَى آخِرِ الْآيَتَيْنِ إِلَى قَوْلِهِ (إِنَّ اللَّهَ كَانَ

عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿ وَقَالَ أَنَسٌ ﴿ وَالْمُخَصَّنَاتُ مِنَ النِّسَاءِ ﴿ ذَوَاتُ الْأَرْوَاحِ الْحَرَائِرُ
حَرَامٌ ﴿ إِلَّا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ ﴿ لَا يَرَى بَأْسًا أَنْ يَنْزِعَ الرَّجُلُ جَارِيَّتَهُ مِنْ عَبْدِهِ
وَقَالَ ﴿ وَلَا تَنْكِحُوا الْمُشْرِكَاتِ حَتَّى يُؤْمِنَ ﴾ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ مَا زَادَ عَلَى أَرْبَعٍ
فَهُوَ حَرَامٌ كَأَمَّهُ وَابْنَتُهُ وَأَخْتُهُ.

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu:

«Analarınız, kızlarınız, kız kardeşleriniz, halalarınız teyzeleriniz, erkek kardeş kızları, kız kardeş kızları, sizi emziren süt analarınız, süt-kardeşleriniz, karılarınızın anaları, kendileriyle zıfafa girdiğiniz karılarınızdan olup yanınızda büyüttüğünüz üvey kızlarınız eğer analarıyla zıfafa girmemiş iseniz üvey kızlarınızla evlenmenizde bir beis yoktur. Kendi sulbünüzden gelen oğullarınızın eşleri ile evlenmeniz ve iki kız kardeşi nikahınız altında birleştirmeniz size haram kılınmıştır. Ancak bunlar haram kılınmazdan önce geçen geçmiştir. Bu yüzden üzerinize bir vebal yoktur. Allah, şüphesiz çok bağışlayıcı, çok esirgeyicidir. Savaş esiri olarak mülkiyeti elinize geçmiş olan kafir cariye kadınlar dışında, kocası bulunan diğer bütün kadınlar da, Allah'ın üzerinize yazılı farzı olarak size haram kılınmıştır. Bunların dışındakiler ise, namuslu bir şekilde ve zinadan kaçarak, mallarınızla mehrini verip evlenmek için arzu etmeniz size helâl kılınmıştır. Evlenilmesi size helâl kılınan kadınlardan kendisiyle evlenip faydalandığınıza, takdir olunan ücret mehirlerini verin. Mehrin takdir edilmesinden sonra, aranızda gönül rızasıyla yeni bir miktar üzerinde anlaşmanızda size bir vebal yoktur. Şüphesiz ki Allah, her şeyi hakkıyla bilendir; mutlak hüküm sahibidir.» (Nisa: 23-24)⁴⁶

46 Allah Teâlâ bu âyet-i kerimde, soy, süt ve hısımlık yoluyla evlenilmesi haram kılınan kadınları zikretmiştir. Soy yoluyla haram olanlar yediye ayrılır: Bunlar, anneler, kızlar, kızkardeşler, halalar, teyzeler, kardeş kızları ve kızkardeş kızlarıdır. Ayette, süt yoluyla haram olanlardan süt anneler ve süt kızkardeşler zikredilmiştir. Soy yoluyla haram kılınanlar, süt yoluyla da haramdır. Bunun mânâsı şudur: Nasıl ki soy yoluyla anneler, kızlar, kızkardeşler, halalar, teyzeler, kardeş kızları, kızkardeş kızları haram ise aynı şekilde süt emen kimseye de süt yoluyla akraba olan bu kimseler haramdır. Yani süt emen kimseye süt annesi, süt kızı, süt kızkardeşi, süt halası, süt teyzesi, süt kerdışinin kızı, süt kızkardeşinin kızı haramdır. Hısımlık yoluyla haram kılınanlar ise, eşlerin annesidir. Bunlar, kızların sadece nikah edilmesiyle kızlarını nikahlayan kimseye haram olurlar. Gerdeğe girmeleri şart değildir. Eşlerin başka kocadan olan üvey kızları. Bunlar, annelerinin sadece nikâhlanmalarıyla haram olmazlar. Ancak annelerinin gerdeğe girmesiyle üvey babalarına ha-

ram olurlar. Kişinin kendi sulbünden gelen öz oğlunun eşiyle evlenmesi haramdır. Üvey evladının hanımıyla evlenmesi ise caizdir. İki kızkardeşle aynı anda evli olmak ta haramdır. Yani bir kimse, bir kadınla evli iken onu boşamadan veya o kadın ölmeden onun kızkardeşiyle evlenemez. Ayet-i kerimde: "Sulbünüzden gelen oğullarınızın eşleriyle evlenmeniz haram kılındı." buyurulmaktadır. Bütün âlimler, kişinin öz evlâdının nikâhladığı hanımıyla ebediyyen evlenemeyeceği hususunda ittifak etmişlerdir. Oğlu ister zifafa girmiş olsun ister girmemiş olsun. Kişi, süt oğlunun hanımıyla da evlenemez. Ancak evlatlığının hanımıyla evlenebilir. Nitekim Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Zeyd ibnu Harisenin boşadığı karısı Zeyneb'le evlenmiştir.

Evlenerek avret mahallerini koruyan kadın veya iffetinden dolayı kendisini hayasızlıktan koruyan kadın." demektir. Şehirlerin kalelerine denilmesi, o kalelerin, insanları, düşmanlarından korumalarındandır. Ayetin asıl manası "Korunmuş ve mani olunmuş" demektir o hâlde bu âyetin manası da "Korunmuş ve yasaklanmış kadınlar size haramdır. Ancak malik olduklarınız müstesnadır." demektir. İşte âyetin manası budur. Kadının korunmuş ve mani olunmuş olması, hür olmasıyla gerçekleşebilir. Nitekim şu âyet-i kerimde geçen bu manadadır. "...Sizden Önce kendilerine kitap verilenlerden hür ve iffetli kadınlar... size helâl kılındı. Yine kadının "Korunmuş ve mani olunmuş" olması, Müslüman olmasıyla gerçekleşebilir. Nitekim bundan sonra gelen âyet-i kerimde zikredilen ve bu kökten gelen kelimesi bu manadadır. "...Eğer evlendikten sonra (Müslüman olduktan sonra) zina ederlerse o cariyelere, hür kadınlara verilen cezanın yarısı verilir. Keza kadının, korunmuş ve mani olunmuş olması, onun iffetliliği ile de olabilir Nitekim şu âyette zikredilen kelimesi bu manadadır. "İffetli kadınlara zina isnad edip te sonra bu iddialarını doğrulayacak dört şahit getiremeyenlere seksen değnek vurun. Bilindiği gibi Allah Teâlâ bizlere, hür olan kadınların, akrabalık ve hısımlık yoluyla haram olmayanlarından dörde kadar kadınla evlenmemizi helâl kılmış, düşmandan aldığımız cariyelerden de, soy ve hısımlık yönünden haram olmayanlarla evlenmemizi helâl kılmıştır. Allah Teâlâ ayrıca, ehl-i kitap olan düşmandan alınan cariyelerin, esir alınmadan önce evli olmaları durumunda dahi onları, ganimet alanlara helâl kılmıştır. İşte bizim için helâl kılınan kadınlar bunlardır. Zina etmeye gelince, Allah Teâlâ bizlere, her türlü kadınla zina etmeyi haram kılmıştır. Kadın hür olsun köle olsun, Müslüman olsun kâfir olsun bu hüküm değişmez. Kocas bulunan cariyeye gelince, bunun, sahibine helâl olması, ancak kocasının boşaması veya ölmesinden sonra iddetinin bitmesiyledir. Efendisinin, evli olan cariyeyi satması, bu cariyenin, evli olduğu kocasından boşanmış olmasını ve onu satın alan yeni efendisine helâl olmasını gerektirmemektedir. Zira Resulullah, efendisi tarafından evlendirilen Berire isimli bir cariyeyi, Âişenin, kararlaştırılan parayı vererek azat etmesinden sonra, evli olduğu kocasıyla evliliğini devam ettirip ettirmemesinde serbest bırakmıştır. Resûlullah, Âişe'nin Berireyi azat etmesini, kocasından boşanma saymamıştır. Şayet bu bir boşanma olsaydı Resûlullah, Berireyi evliliği devam ettirip, ettirmekte serbest bırakmazdı. Bu da gösteriyor ki Resûlullah, azat edilmeden önce var olan nikâh akdinin devam etmekte olduğunu kabul etmiştir. Şüphesiz ki, mülkiyetin düşmesi bakımından, kölenin azat edilmesiyle satılması aynıdır. Nasıl ki azat edilmesiyle mülkiyetinin düşmesine rağmen cariyenin nikâhı bozulmuş olmuyorsa

Enes ibnu Mâlik şöyle dedi: «*Kocası olan kadınlar*» (Nisa: 24) Kocası olan hür kadınlarla evlenmek haramdır. «*Savaş esiri olarak mülkiyeti elinize geçmiş olan kâfir cariye kadınlar dışında...*» Bir kimsenin kölesinin hanımını yani cariyesini onun nikahından almasında bir sakınca yoktur.

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: «*İman etmedikçe müşrik kadınlarla evlenmeyin.*» (Bakara: 221) İbnu Abbas şöyle dedi: Dördüncü evlilikten sonrası yapılan evlilik haramdır. Tıpkı annesinin, kızının ve kız kardeşinin kendisine haram olduğu gibi.

۵۱۰۵ - وَقَالَ لَنَا أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ سُفْيَانَ

حَدَّثَنِي حَبِيبٌ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ حُرْمٌ مِنَ التَّسْبِ سَبْعٌ وَمِنَ الصَّهْرِ سَبْعٌ ثُمَّ قَرَأَ ﴿حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ أُمَّهَاتُكُمْ﴾ الْآيَةَ وَجَمَعَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ بَيْنَ ابْنَةِ عَلِيٍّ وَامْرَأَةِ عَلِيٍّ وَقَالَ ابْنُ سِيرِينَ لَا بَأْسَ بِهِ وَكَرِهَهُ الْحَسَنُ مَرَّةً ثُمَّ قَالَ لَا بَأْسَ بِهِ وَجَمَعَ الْحَسَنُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ بَيْنَ ابْنَتَيْ عَمِّ لِي لَيْلَةَ وَكَرِهَهُ جَابِرُ بْنُ زَيْدٍ لِلْقَطِيعَةِ وَلَيْسَ فِيهِ تَحْرِيمٌ لِقَوْلِهِ تَعَالَى ﴿وَأَحِلَّ لَكُمْ مَا وَرَاءَ ذَلِكَ﴾ وَقَالَ عِكْرِمَةُ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ إِذَا زَنَى بِأَخْتِ امْرَأَتِهِ لَمْ تَحْرُمَ عَلَيْهِ امْرَأَتُهُ وَيُرْوَى عَنْ يَحْيَى الْكِنْدِيِّ عَنْ الشَّعْبِيِّ وَأَبِي جَعْفَرٍ فِيمَنْ يَلْعَبُ بِالصَّبِيِّ إِنْ أَدْخَلَهُ فِيهِ فَلَا يَتَزَوَّجَنَّ أُمُّهُ وَيَحْيَى هَذَا غَيْرُ مَعْرُوفٍ وَلَمْ يَتَابَعِ عَلَيْهِ وَقَالَ عِكْرِمَةُ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ إِذَا زَنَى بِهَا لَمْ تَحْرُمَ عَلَيْهِ امْرَأَتُهُ وَيَذْكُرُ عَنْ أَبِي نَصْرِ أَنْ ابْنَ عَبَّاسٍ حَرَّمَ وَأَبُو نَصْرِ هَذَا لَمْ يُعْرِفْ بِسَمَاعِهِ مِنْ ابْنِ عَبَّاسٍ وَيُرْوَى عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ وَجَابِرِ بْنِ زَيْدٍ وَالْحَسَنِ وَبَعْضِ أَهْلِ الْعِرَاقِ تَحْرُمُ عَلَيْهِ وَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ لَا تَحْرُمُ حَتَّى يُلْزَقَ بِالْأَرْضِ يَغْنِي يُجَامِعُ وَجَوَّزَهُ ابْنُ الْمُسَيَّبِ وَعُرْوَةُ وَالزُّهْرِيُّ وَقَالَ الزُّهْرِيُّ قَالَ عَلِيٌّ لَا تَحْرُمُ وَهَذَا مُرْسَلٌ.

satılarak mülkiyetinin gitmesiyle de nikâhı düşmez. Ancak azat edilmenin, satılmadan farklı bir yönü vardır. Azat edilen cariye, azat edilmeden önce evli bulunduğu kocasıyla evliliğini devam ettirip ettirmekte serbest bırakılır. Cariyenin satılması durumunda böyle bir seçenek hakkı yoktur.

5105- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Size nesepten yedi, evlilik sebebiyle de yedi kadın haram oldu. Sonra İbnu Abbas: «*Analarız size haram kılınmıştır...*» (Nisâ: 23)⁴⁷ âyetini okudu.

Abdullah ibnu Cafer ibnu Ebî Tâlib, Alî'nin başka kadından kızı Zeynep ile Alî'nin karısı Leylâ bintu Mesûd arasını cem etti. İbnu Sîrîn de: Bu birleştirmede bir sakınca yoktur, dedi.

Hasan Basrî bir keresinde bu birleştirmeyi kerfih görmüş ve bunda bir sakınca yoktur, demiştir. Hasan ibnu Hasan ibnu Alî de bir gece içinde bir amcanın iki kızı iki torunu arasını cem etmiştir.

Câbir ibnu Zeyd, bir amcanın iki ayrı koldan gelen bu iki kız torununun bir adamın nikâhı altında birleştirmeyi -aralarında meydana gelecek yarışma sebebiyle hısımlık koparılacağı için- kerfih görmüştür.

Buhârî şöyle dedi: Allah Azze ve Celle'nin: «*Bunların dışındakiler ise size helal kılınmıştır.*» (Nisâ: 24)⁴⁸ âyeti gereğince burada haram kılınma yoktur.

47 Allah Teâlâ bu âyet-i kerimde, soy, süt ve hısımlık yoluyla evlenilmesi haram kılınan kadınları zikretmiştir. Soy yoluyla haram olanlar yediye ayrılır: Bunlar, anneler, kızlar, kız kardeşler, halalar, teyzeler, kardeş kızları ve kız kardeş kızlarıdır. Ayette, süt yoluyla haram olanlardan süt anneler ve süt kız kardeşler zikredilmiştir. Süt mevzuunda ise şu hadis-i şerif rivayet edilmiştir: Soy yoluyla haram kılınanlar, süt yoluyla da haramdır. Bunun mânâsı şudur: Nasıl ki soy yoluyla anneler, kızlar, kız kardeşler, halalar, teyzeler, kardeş kızları, kız kardeş kızları haram ise aynı şekilde süt emen kimseye de süt yoluyla akraba olan bu kimseler haramdır. Yani süt emen kimseye süt annesi, süt kızı, süt kız kardeşi, süt halası, süt teyzesi, süt kardeşinin kızı, süt kız kardeşinin kızı haramdır. Hısımlık yoluyla haram kılınanlar ise, eşlerin annesidir. Bunlar, kızların sadece nikâh edilmesiyle kızlarını nikâhlayan kimseye haram olurlar. Gerdeğe girmeleri şart değildir. Eşlerin başka kocadan olan üvey kızları. Bunlar, annelerinin sadece nikâhlanmalarıyla haram olmazlar. Ancak annelerinin gerdeğe girmesiyle üvey babalarına haram olurlar. Kişinin kendi sulbünden gelen öz oğlunun eşiyle evlenmesi haramdır. Üvey evladının hanımıyla evlenmesi ise caizdir. İki kız kardeşle aynı anda evli olmak ta haramdır. Yani bir kimse, bir kadınla evli iken onu boşamadan veya o kadın ölmeden onun kız kardeşiyle evlenemez. Taberi diyor ki: "Bu âyette zikredilen kadınlarla evlenmenin haram olduğu hakkında bütün ümmet icma etmiştir.

48 Âyet-i kerimde geçen ve "Evli kadınlarla evlenmeniz de haram kılındı. Ele geçirdiğiniz cariyeler müstesna" şeklinde tercüme edilen cümledeki kelimesinin asıl mânâsı "Korunmuş olanlar" demektir. Bir kadının korunmuş olması evlenmesiyle veya iffetli oluşuyla gerçekleşeceğinden buradaki kelimesinden evli kadınlar mı

۲۵- بَاب ﴿وَرَبَائِكُمُ اللَّائِي فِي حُجُورِكُمْ مِنْ نِسَائِكُمُ اللَّائِي دَخَلْتُمْ بِهِنَّ﴾

25- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Kendileri ile zifafa girdiğiniz eşlerinizden himayenizde bulunan üvey kızlarınız size haram kılındı.» (Nisa: 23)

وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ الدُّخُولُ وَالْمَسِيسُ هُوَ الْجِمَاعُ وَمَنْ قَالَ بَنَاتٌ وَلَدَهَا مِنْ بَنَاتِهِ فِي التَّحْرِيمِ لِقَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَأُمِّ حَبِيبَةَ لَا تَغْرِضَنِي عَلَى بَنَاتِكُنَّ وَلَا أَخَوَاتِكُنَّ وَكَذَلِكَ خَلَائِلُ وَلَدِ الْأَبْنَاءِ هُنَّ خَلَائِلُ الْأَبْنَاءِ وَهَلْ تُسَمَّى الرَّبِيبَةُ وَإِنْ لَمْ تُكُنْ فِي حَجَرِهِ وَدَفَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَبِيبَةً لَهُ إِلَى مَنْ يَكْفُلُهَا وَسَمَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ابْنَ ابْنَتِهِ ابْنًا.

“Kadının çocuğunun kızları da haram oluş bakımından kadının kızları gibidir” diyenler ve buna Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem’in Ümmü Habibe’ye söylemiş olduğu: “Bana kızlarınızı da, kızkardeşlerinizi de evlenmem için teklif etmeyin” sözünü delil getirenler. Aynı şekilde oğulların oğlunun helâli olan kadınlar da oğullarının helâli olan kadınlar gibidir. Üvey kızı kendi himayesinde bulunmasa dahi ona “Rabibe” adı verilir mi? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de bir üvey kızını, bakımını üstlenecek birisine vermiştir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kız çocuğunun oğluna “oğul” adını vermiştir.

۵۱۰۶- حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ زَيْنَبَ عَنْ أُمِّ حَبِيبَةَ قَالَتْ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَلْ لَكَ فِي بِنْتِ أَبِي سُفْيَانَ قَالَ فَأَفْعَلُ مَاذَا قُلْتُ تَنْكِحُ قَالَ الْحَبِينُ قُلْتُ لَسْتُ لَكَ بِمُخْلِيَةٍ وَأَحَبُّ مَنْ شَرِكَنِي فِيكَ أُخْتِي قَالَ إِيَّهَا لَا تَحِلُّ لِي قُلْتُ بَلْفَغِي أَلَاكَ تَخْطُبُ قَالَ ابْنَةُ أُمِّ سَلَمَةَ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ لَوْ لَمْ تُكُنْ

yoksa iffetli kadınlar mı kastedildiği hususunda ihtilaf edilmiştir. Diğer yandan ifadesinin asıl mânâsı, “Sağ ellerinizle sahip olduklarınız.” demektir. Yani, kişiye bir mal gibi intikal eden kadınlar demektir. Bu şekilde bir kadın savaşta ganimet alınmak suretiyle elde edilebileceği gibi cariye olan bir kadının satın alınması suretiyle de elde edilebilir.

رَبِّیَّ مَا حَلَّتْ لِي أَرْضَعْتَنِي وَلَبَّاهَا ثَوْبِيَّةٌ فَلَا تَغْرِضَن عَلَيَّ بَنَاتِكُنَّ وَلَا أَخَوَاتِكُنَّ
وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنَا هِشَامُ دُرَّةُ بِنْتُ أَبِي سَلَمَةَ.

5106- Ebu Sufyân'ın kızı Ümmü Habîbe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e dedim ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Ebu Sufyân'ın kızı olan kız kardeşimle evlen! Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Gerçekten bunu istiyor musun? Sen onu kıskanmaz mısın?" buyurdu. Ben de dedim ki:

-Evet istiyorum. Çünkü ben senin tek hanımın olacak değilim. Bu yüzden isterim ki, bu hayırda bana ortak olan kendi kız kardeşim olsun.

Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Senin kız kardeşinin nikâhı bana düşmez. Onunla evlenemem" buyurdu. Ben de dedim ki:

-Biz duyuyoruz ki, sen Ebu Seleme'nin kızı ile evlenmek istiyormuşsun? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Hanımın olan Ümmü Seleme'nin kızını mı?" diye sordu. Ben de:

-Evet, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Ümmü Seleme'nin kızı Zeynep, benim terbiyem altında benim evimde olmamış olsa bile onun nikâhı bana düşmez. O benim süt kardeşimin kızıdır. Beni ve babası Ebu Seleme'yi Suveybe kadın emzirmiştir. Bir daha benim evlenmem için kızlarınızı ve kız kardeşlerinizi bana tek-lif etmeyin!" (Hadisin geçtiği diğer yer: 5101)

﴿ ٢٦ - بَابُ ﴿ وَأَنْ تَجْمَعُوا بَيْنَ الْأَخْتَيْنِ إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ ﴾

26- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«İki kız kardeşi nikâhınız altında birleştirmeniz size haram kılınmıştır. Ancak bunlar haram kılınmazdan önce geçen geçmiştir.» (Nisâ: 23)

٥١٠٧- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَنَّ عُرْوَةَ بْنَ الزُّبَيْرِ أَخْبَرَهُ أَنَّ زَيْنَبَ بِنْتَ أَبِي سَلَمَةَ أَخْبَرَتْهُ أَنَّ أُمَّ حَبِيبَةَ قَالَتْ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ الْكِحَ أَخِي بِنْتُ أَبِي سَفْيَانَ قَالَ وَتَحِبِّينَ قُلْتُ نَعَمْ لَسْتُ لَكَ بِمُخَلِّيةٍ وَأَحَبُّ مَنْ شَارَكَنِي فِي خَيْرِ أَخِي فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ ذَلِكَ لَا يَحِلُّ لِي قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَوَاللَّهِ إِنَّا لَتَتَحَدَّثُ أَلَاكَ تُرِيدُ أَنْ تُنَكِّحَ دُرَّةَ بِنْتُ أَبِي سَلَمَةَ قَالَ بِنْتُ أُمِّ سَلَمَةَ فَقُلْتُ نَعَمْ قَالَ فَوَاللَّهِ لَوْ لَمْ تُكُنْ فِي حَجْرِي مَا حَلَّتْ لِي إِلَهَا لَا بَنَتُهُ أَحِي مِنَ الرِّضَاعَةِ أَرْضَعْتَنِي وَأَبَا سَلَمَةَ ثَوِيَّةٌ فَلَا تُغْرِضْنِ عَلَيَّ بَنَاتِكُنَّ وَلَا أَخَوَاتِكُنَّ.

5107- Ebu Sufyân'ın kızı Ümmü Habîbe⁴⁹ -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e dedim ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Ebu Sufyân'ın kızı olan kız kardeşimle evlen! Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Gerçekten bunu istiyor musun? Sen onu kıskanmaz mısın?" buyurdu. Ben de dedim ki:

-Evet istiyorum. Çünkü ben senin tek hanımın olacak değilim. Bu yüzden isterim ki, bu hayırda bana ortak olan kendi kız kardeşim olsun.

Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Senin kız kardeşinin nikahı bana düşmez. Onunla evlenemem" buyurdu. Ben de dedim ki:

-Biz duyuyoruz ki, sen Ebu Seleme'nin kızı ile evlenmek istiyormuşsun? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Hanımım olan Ümmü Seleme'nin kızını mı?" diye sordu. Ben de:

-Evet, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Ümmü Seleme'nin kızı Zeynep, benim terbiyem altında benim evimde olmamış olsa bile onun nikâhı bana düşmez. O benim süt kardeşimin kızıdır. Beni ve babası Ebu Seleme'yi Suveybe kadın emzirmiştir.

49 Ümmü Habîbe iki kızkardeşin bir adamın nikâhında bulunmasının caiz olmadığını bilmeyerek böyle bir teklif sunmuştu. Ümmü Habîbe Habeşistan'a hicret eden ilk Müslümanlar'dandır ve asıl adı Ramle'dir.

Bir daha benim evlenmem için kızlarınızı ve kız kardeşlerinizi bana tek-
lif etmeyin!” (Hadisin geçtiği diğer yer: 5101)

٢٧- بَابُ لَا تُنْكَحُ الْمَرْأَةُ عَلَى عَمَّتِهَا

27- Bâb: Kadın, Halasının Üzerine Nikâh Edilmez

٥١٠٨- حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا عَاصِمٌ عَنْ الشَّعْبِيِّ سَمِعَ جَابِرًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ تُنْكَحَ الْمَرْأَةُ عَلَى عَمَّتِهَا أَوْ خَالَتِهَا وَقَالَ دَاوُدُ وَابْنُ عَوْنٍ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ.

5108- Câbir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, bir kadının kendi halası veya kendi teyzesi üzerine evlenilmesini yasakladı.

٥١٠٩- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزُّكَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يُجْمَعُ بَيْنَ الْمَرْأَةِ وَعَمَّتِهَا وَلَا بَيْنَ الْمَرْأَةِ وَخَالَتِهَا.

5109- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Ra-
sûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Bir kadınla onun halası, yine böyle bir kadınla onun teyzesi aynı
nikah altında tutulmaz.”

٥١١٠- حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنِي يُوسُفُ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي قَبِيصَةُ بْنُ ذُؤَيْبٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ تُنْكَحَ الْمَرْأَةُ عَلَى عَمَّتِهَا وَالْمَرْأَةِ وَخَالَتِهَا فَتَرَى خَالََةَ أَبِيهَا بِتِلْكَ الْمَنْزِلَةِ.

5110- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kadının kendi halası üzeri-
ne evlendirilmesini, yine kadının teyzesinin üzerine evlendirilmesini ya-
sakladı.

Zuhrî şöyle dedi: Biz haram kılmakta, kadının babasının teyzesini

de bu mesabede görüyoruz.

٥١١١ - لَأَنَّ عُرْوَةَ حَدَّثَنِي عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ حَرَّمُوا مِنَ الرِّضَاعَةِ مَا يَحْرُمُ

مِنَ النَّسَبِ.

5111- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Nesepten haram olanı, sût emmeden dolayı da haram kılınız. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2644)

٢٨- بَابُ الشُّغَارِ

28- Şiğâr Bâbı

٥١١٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ

رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنِ الشُّغَارِ وَالشُّغَارُ أَنْ يُزَوَّجَ الرَّجُلُ ابْنَتَهُ عَلَى أَنْ يُزَوَّجَهُ الْآخَرُ ابْنَتَهُ لَيْسَ بَيْنَهُمَا صَدَاقٌ.

5112- İbnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şîğâr sûretiyle yapılan evliliği yasaklamıştır. Şîğâr, birbirlerinin kızlarıyla birbirlerine mehir vermeksizin evlenmeleridir.

٢٩- بَابُ هَلْ لِلْمَرْأَةِ أَنْ تَهَبَ نَفْسَهَا لِأَحَدٍ

29- Bâb: Bir Kadının Nefsini Bir Kimseye Hibe Etmesi Helâl Olur Mu?

٥١١٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ حَدَّثَنَا ابْنُ فَضِيلٍ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ قَالَ

كَانَتْ خَوْلَةُ بِنْتُ حَكِيمٍ مِنَ اللَّاتِي وَهَبَتْ أَلْفَ سَهْنٍ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ عَائِشَةُ أَمَا تَسْتَحْيِي الْمَرْأَةَ أَنْ تَهَبَ نَفْسَهَا لِلرَّجُلِ فَلَمَّا نَزَلَتْ ﴿لَرْجِي مِنْ نَشَاءِ مِنْهُمْ﴾ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا أَرَى رَبِّكَ إِلَّا يُسَارِعُ فِي هَوَاكَ. رَوَاهُ أَبُو سَعِيدٍ الْمُؤَدَّبُ وَمُحَمَّدُ بْنُ بَشِيرٍ وَعَبْدَةُ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ يَزِيدُ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ.

5113- Urve -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e nefislerini O'nunla evlenmek için hibe eden kadınlardan biri de Hakim'in kızı Havle idi. Âişe -r.anha- şöyle dedi:

-Bir kadın, bir erkeğin kendisiyle evlenmesi için nefsini hibe etmekten hayâ etmez mi?

«Ey Peygamber! Kadınlarından dilediğini bırakır, dilediğini kendine alırsın. Ayrıldığın eşlerinden arzu ettiğini almanda sana bir sakınca yoktur.» (Ahzâb: 51) Allah Azze ve Celle bu âyeti indirince ben şöyle dedim:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Rabbinin senin isteklerinin gerçekleşmesine çabukluk verdiğinden başka bir şey görmüyorum. (Hadisin geçtiği yer: 4788)

۳۰- بَابِ نِكَاحِ الْمُخْرِمِ

30- İhrâmlı Kimsenin Evlenmesi Bâbı

۵۱۱۴- حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ أَخْبَرَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ أَخْبَرَنَا عَمْرُو حَدَّثَنَا جَابِرُ بْنُ زَيْدٍ قَالَ أَلْبَانَا ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا تَزَوَّجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ مُخْرِمٌ.

5114- İbnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Meymûne ile ihramlı iken evlendi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 1837)

۴۱- بَابُ نَهْيِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ نِكَاحِ الْمُتْعَةِ آخِرًا

31- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in Mut'a Nikâhını Nihai Olarak Yasaklaması Bâbı

۵۱۱۵- حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ أَنَّهُ سَمِعَ الزُّهْرِيَّ يَقُولُ أَخْبَرَنِي الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ عَلِيٍّ وَأَخُوهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِمَا أَنَّ عَلِيًّا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لِابْنِ عَبَّاسٍ إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنِ الْمُتْعَةِ وَعَنْ لُحُومِ الْحُمْرِ الْأَهْلِيَّةِ زَمَنَ خَيْرٍ.

5115- Alî ibnu Ebu Tâlib -Allah ondan razı olsun- İbnu Abbas'a -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Hayber savaşı zamanında mut'a⁵⁰ nikâhını ve evcil eşeklerin⁵¹ etinin yenilmesini yasakladı. (Hadisin geçtiği diğer yer: 4216)

٥١١٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي جَمْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ سَأَلَ عَنْ مُتْعَةِ النِّسَاءِ فَرَخَّصَ فَقَالَ لَهُ مَوْلَى لَهُ إِنَّمَا ذَلِكَ فِي الْحَالِ الشَّدِيدِ وَفِي النِّسَاءِ قَلَّةٌ أَوْ نَحْوَهُ فَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ نَعَمْ.

5116- Ebu Cemre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

İbnu Abbas'ın mut'a nikâhı hakkında sorulduğunu ve O'nun da buna cevaz verdiğini işittim. Bunun üzerine İbnu Abbas'ın bir kölesi, İbnu Abbas'a şöyle dedi: Mut'a nikâhına izin verilmesi savaş hâllerinde veya kadınların sayısının az olduğu bir zamanda idi.

İbnu Abbas da onu tasdik eder mahiyette: Evet, dedi.⁵²

٥١١٧-٥١١٨ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ عَمَرُو عَنْ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ وَسَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ قَالَا كُنَّا فِي جَيْشٍ فَأَتَانَا رَسُولُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنَّهُ لَدُنْ لَكُمْ أَنْ تَسْتَمْتِعُوا فَاسْتَمْتِعُوا.

5117-5118- Câbir ibnu Abdullah ile Seleme ibnu Ekva' -Allah onlardan razı olsun- şöyle dediler:

Bizler bir orduda bulunduğumuz bir esnada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yanımıza geldi ve şöyle buyurdu:

“Mut'a nikâhı yapmanız size izin verilmiştir. Mut'a nikâhı ile evlenebilirsiniz.”

50 4216 nolu rivayette gerekli izahat yapılmıştır.

51 Yaban eşiği yani Zebra helâl kılınmıştır. Haram olan ise evcil eşek etidir.

52 Mut'a nikâhı iki yada üç kere helâl kılınıp daha sonra kıyamete kadar haram kılınmış bir meseledir. Bu konuda Ali, İbnu Abbas'tan kadınlarla mut'a nikâhı ile evlenmeye kolaylık gösterdiğini işitti. Bunun üzerine: Yavaş ol, ey Abbas'ın oğlu ! Çünkü Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Hayber fethi günü mut'a nikâhını yasakladı, demiştir.

٥١٩- وَقَالَ ابْنُ أَبِي ذَنْبٍ حَدَّثَنِي إِيَّاسُ بْنُ سَلَمَةَ بْنِ الْأَحْوَعِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّمَا رَجُلٍ وَامْرَأَةٍ تَوَافَقَا فَعِشْرَةٌ مَا بَيْنَهُمَا ثَلَاثُ لَيَالٍ فَإِنْ أَحَبَّا أَنْ يَتَزَايِدَا أَوْ يَتَنَارَكَا تَنَارَكَا فَمَا أَذْرِي أَشْيَاءَ كَانَ لَنَا خَاصَّةٌ أَمْ لِلنَّاسِ عَامَّةٌ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ وَيَبْنِيهِ عَلِيٌّ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ مَنْسُوحٌ.

5119- Seleme ibnul-Ekva' ibnu İyâs -Allah onlardan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Herhangi bir erkekle bir kadın mut’a nikâhı suretiyle sözleşmeli olarak evlenirlerse, bunların birlikte yaşamaları müddeti üç gecedir. Bu ikisi bu üç günden sonra süreyi uzatmak isterlerse artırırlar veya ayrılmak isterlerse ayrılırlar.”

Seleme ibnul-Ekva' dedi ki: Bu, bize verilmiş özel bir izin miydi, yoksa bütün insanlar için miydi, bilmiyorum.

Ebu Abdullah el-Buhârî -Allah kendisine rahmet etsin- şöyle dedi: Alî -Allah ondan razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in mut'a nikâhını neshettiğini beyan etti.

٣٢-بَابُ عَرَضِ الْمَرْأَةِ نَفْسَهَا عَلَى الرَّجُلِ الصَّالِحِ

32- Kadının, Kendi Nefsini Salih Bir Erkeğe Arz etmesi Bâbı

٥١٢٠- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا مَرْحُومُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ مِهْرَانَ قَالَ سَمِعْتُ ثَابِتَ الْبُنَانِيَّ قَالَ كُنْتُ عِنْدَ أَنَسٍ وَعِنْدَهُ ابْنَةٌ لَهُ قَالَ أَنَسٌ جَاءَتْ امْرَأَةٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَعْرِضُ عَلَيْهِ نَفْسَهَا قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَاكَ بِي حَاجَةٌ فَقَالَتْ بِنْتُ أَنَسٍ مَا أَقَلَّ حَيَاءَهَا وَآ سَوَاقَاةً وَآ سَوَاقَاةً قَالَ هِيَ خَيْرٌ مِنْكَ رَغِبْتَ فِي النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَعَرَضْتَ عَلَيْهِ نَفْسَهَا.

5120- Sabit el-Bunânî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Enes ibnu Mâlik'in yanında idim. O'nun kızı da yanında idi. Enes şöyle dedi:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e bir kadın geldi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kendisiyle evlenmesini talep ederek: Ey Allah'ın Rasûlü! Beni nikâhın altına almaz mısın? diye sordu.

Enes'in bu olayı anlatması üzerine Enes'in kızı şöyle dedi:

-Bu kadın ne kadar da hayâsız bir kadınmış. Yaptığı ne kadar da çirkin bir şey!

Enes kızına şöyle dedi:

-Muhakkak ki o kadın senden daha hayırlıdır. O kadın, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e olan sevgisinden, O'na olan rağbetinden dolayı O'nunla evlenmek istedi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 6123)

٥١٢١ - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا أَبُو غَسَّانَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ أَنَّ امْرَأَةً عَرَضَتْ نَفْسَهَا عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ زَوِّجْنِيهَا فَقَالَ مَا عِنْدَكَ قَالَ مَا عِنْدِي شَيْءٌ قَالَ أَذْهَبُ فَأَلْتَمِسُ وَلَوْ خَائِئًا مِنْ حَدِيدٍ فَلَذَهَبَ ثُمَّ رَجَعَ فَقَالَ لَا وَاللَّهِ مَا وَجَدْتُ شَيْئًا وَلَا خَائِئًا مِنْ حَدِيدٍ وَلَكِنْ هَذَا إِزَارِي وَلَهَا نِصْفُهُ قَالَ سَهْلٌ وَمَا لَهُ رِذَاءٌ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَا تَصْنَعُ يَزَارِكُ إِنْ لَبِستَهُ لَمْ يَكُنْ عَلَيْهَا مِنْهُ شَيْءٌ وَإِنْ لَبِستَهُ لَمْ يَكُنْ عَلَيْكَ مِنْهُ شَيْءٌ فَجَلَسَ الرَّجُلُ حَتَّى إِذَا طَالَ مَجْلِسُهُ قَامَ فَرَأَاهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَدَعَاهُ أَوْ دَعَاهُ لَهُ فَقَالَ لَهُ مَاذَا مَعَكَ مِنَ الْقُرْآنِ فَقَالَ مَعِيَ سُورَةٌ كَذًا وَسُورَةٌ كَذًا لِسُورٍ يُعَذِّدُهَا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمْلَكْتُكَهَا بِمَا مَعَكَ مِنَ الْقُرْآنِ.

5121- Sehl ibnu Sa'd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir kadın Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e geldi ve şöyle dedi: Ey Allah'ın Rasûlü! Ben nefsimi sana hibe etmek için geldim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kadına baktı. Bakışı yukarıya kaldırıp doğrulttu, sonra başını aşağıya indirdi. Kadın, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in kendisi hakkında herhangi bir hüküm vermediğini görünce olduğu yere oturdu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in sahabelerinden biri ayağa kalkıp dedi ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Şayet senin o kadına ihtiyacın yoksa onu benimle evlendir.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o adama:

-“O kadına mehir⁵³ olarak verebileceğin bir şeyin var mı?” diye sordu. Adam:

-Hayır ey Allah'ın Rasûlü!

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-“Ailene git ve bir şey bulabilir misin bir bak.”

Bunun üzerine adam evine gitti. Bir müddet sonra geri döndü. Şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Vallahi evde hiçbir şey bulamadım.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“Evine bak, demirden bir yüzük de olsa onu getir ve mehir olarak bu kadına ver” buyurdu.

Bunun üzerine adam tekrar eve gitti ve sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına geri geldi. Şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Vallahi evde demirden de olsa bir yüzük bile yok. Ancak şu belimden aşağısını örten izarım. Bunun yarısı mehir olarak bu kadındır.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-“İzârınla ne yapabilirsin; onu sen giyersen kadının üstünde ondan bir şey bulunmaz, açıkta kalır; kadın giyerse senin üzerinde ondan bir şey kalmaz, sen çıplak kalırsın.”

Adam bulunduğu yere oturdu ve oturması da uzun sürdü. Sonra bulunduğu yerden kalktı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o adamın oradan ayrıldığını görünce onun çağırılmasını emretti. Adam geri gelince Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

53 Evlenme sırasında kadına bu isimle ödenen meblağ; evlilikte kadının nikâh akdi veya cinsel temasla hak kazandığı mal veya meblağ anlamında bir fıkıh terimi. Kitap, Sünnet ve fıkıh literatüründe mehir kelimesi yerine, eş anlamda; “sadûk”, “saduka”, “nihle”, “farıza”, “ecr”, “hubâ”, “ukr”, “alâik”, “tavl” ve “nikâh” kelimeleri de kullanılır.

-“Kur’ân’dan ne kadar ezberin var?” diye sordu.

Adam, falanca, falanca ve falanca sureler, diyerek ezberinde olan sureleri söyledi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“O sûreleri ezbere okuyabilir misin?” diye sordu. Adam da , evet, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-“Öyleyse git, ezberinde olan Kur’ân’dan bu surelerle seni bu kadınla evlendiriyorum.” (Hadisin geçtiği diğer yer: 2310)

۳۳- بَابُ عَرْضِ الْإِنْسَانِ ابْنَتَهُ أَوْ أُخْتَهُ عَلَى أَهْلِ الْخَيْرِ

33- Bir Kimsenin Kızını veya Kız Kardeşini Hayırlı Kimselere Onunla Evlenmesi İçin Teklif Götürmesi Bâbı

۵۱۲۲- حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ صَالِحِ بْنِ كَيْسَانَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّهُ سَمِعَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يُحَدِّثُ أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ حِينَ تَأَيَّمَتْ حَفْصَةُ بِنْتُ عُمَرَ مِنْ خُنَيْسِ بْنِ خَدَافَةَ السَّهْمِيِّ وَكَانَ مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَتُولًا بِالْمَدِينَةِ فَقَالَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ أَتَيْتُ عُثْمَانَ بْنَ عَفَّانَ فَعَرَضْتُ عَلَيْهِ حَفْصَةَ فَقَالَ سَأَنْظُرُ فِي أَمْرِي فَلَبِثْتُ لَيْالِي ثُمَّ لَقِيتُ فَقَالَ قَدْ بَدَأَ لِي أَنْ لَا أَتَزَوَّجَ يَوْمِي هَذَا قَالَ عُمَرُ فَلَقِيتُ أَبَا بَكْرٍ الصِّدِّيقَ فَقُلْتُ إِنَّ شَيْئًا زَوَّجْتُكَ حَفْصَةَ بِنْتُ عُمَرَ فَصَمَّتْ أَبُو بَكْرٍ فَلَمْ يَرْجِعْ إِلَيَّ شَيْئًا وَكُنْتُ أَوْجَدُ عَلَيْهِ مِنِّي عَلَى عُثْمَانَ فَلَبِثْتُ لَيْالِي ثُمَّ خَطَبَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَالْكَحْثَهَا إِيَّاهُ فَلَقِيتُ أَبَا بَكْرٍ فَقَالَ لَعَلَّكَ وَجَدْتَ عَلَيَّ حِينَ عَرَضْتَ عَلَيَّ حَفْصَةَ فَلَمْ أَرْجِعْ إِلَيْكَ شَيْئًا قَالَ عُمَرُ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ أَبُو بَكْرٍ فَإِنَّهُ لَمْ يَمْتَنِعْنِي أَنْ أَرْجِعْ إِلَيْكَ فِيمَا عَرَضْتَ عَلَيَّ إِلَّا أَنِّي كُنْتُ عَلِمْتُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ ذَكَرَهَا فَلَمْ أَكُنْ لَأَفْشِي سِرَّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَوْ تَرَكَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَبَلْتُهَا.

5122- Ömer ibnul-Hattab -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in ashabından ve Bedir savaşına katılanlardan biri olan Huneys ibnu Huzâfe es-Sehmî Medine'de vefat edince onun nikâhı altında bulunan kızım Hafsa dul kaldı. Ben Osman ibnu Affan ile karşılaştım ve onun kızım Hafsa ile evlenmesini istedim ve: Dilersen kızım Hafsa'yı seninle evlendireyim, dedim. Osman: Düşüneyim, dedi. Ben birkaç gün bekledim. Sonra Osman bana şöyle dedi: Bu günlerde evlenmeyi düşünmüyorum, dedi.

Ben Ebu Bekir ile karşılaştım ve dedim ki: Dilersen seni kızım Hafsa ile evlendireyim, dedim. Bunun üzerine Ebu Bekir sustu ve bana hiçbir cevap da vermedi. Ben de ona, Osman'a öfkelendiğimden daha şiddetli bir öfkeyle öfkelen dim. Birkaç gün bekledim. Sonra kısım Hafsa'yla Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem evlenmek istedi. Ben de Hafsa'yı Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile evlendirdim. Ebu Bekir benim yanıma geldi ve dedi ki: Kızın Hafsa ile evlenmemi istediğinde sana hiçbir cevap vermeyişime herhâlde kızmışsındır. Ben: Evet, kızdım, dedim. Ebu Bekir şöyle dedi: Sen bana kızın Hafsa ile evlenmemi istediğinde, şayet Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in onunla evlenme isteğini bilmemiş olsaydım muhakkak sana cevap verirdim. Ancak ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in sırrını ifşa etmek istemedim. Şayet Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onunla evlenmek istemeseydi muhakkak ben evlenirdim.⁵⁴ (Hadisin geçtiği diğer yer: 4005)

٥١٢٣ - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ عِرَاكِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ زَيْنَبَ بِنْتَ أَبِي سَلَمَةَ أَخْبَرَتْهُ أَنَّ أُمَّ حَبِيبَةَ قَالَتْ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا قَدْ حَدَّثْنَا أَلَّا نَكِيحُ ذُرَّةَ بِنْتِ أَبِي سَلَمَةَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْلَى أُمَّ سَلَمَةَ لَوْ لَمْ أُنْكِحْ أُمَّ سَلَمَةَ مَا خَلَّتْ لِي إِنْ أَبَاهَا أَخِي مِنَ الرِّضَاعَةِ.

5123- Ebu Seleme'nin kızı Zeynep -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ümmü Habîbe Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme şöyle dedi:

54 Bu rivayet evlenme çağına gelmiş kızını ahlâkı ve dini güzel olana teklif etmenin uygun olacağına işaret ediyor.

-Bizler senin Ebu Seleme'nin kızı Durre ile evlenmek istediğini konuşmaktayız.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-Ben Ümmü Seleme ile evli olduğum hâlde mi? Ben Ümmü Seleme ile evli olmasam bile o bana helâl olmaz. Çünkü onun babası benim süt kardeşimdir. (Hadisin geçtiği diğer yer: 5101)

٣٤-بَابُ قَوْلِ اللَّهِ جَلَّ وَعَزَّ ﴿وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا عَرَّضْتُمْ بِهِ مِنْ خِطْبَةِ النِّسَاءِ أَوْ أَكْنَنْتُمْ فِي أَنْفُسِكُمْ عِلْمَ اللَّهِ﴾ الْآيَةِ إِلَى قَوْلِهِ (غَفُورٌ حَلِيمٌ) ﴿أَكْنَنْتُمْ﴾ أَضْمَرْتُمْ وَكُلُّ شَيْءٍ صُنْتُهُ وَأَضْمَرْتُهُ فَهُوَ مَكْنُونٌ

34- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Böyle kadınlara kapalı bir şekilde evlenme isteğinizi belli etmenizde, yahut içinizde bu isteği beslemenizde, üzerinize herhangi bir günah yoktur. Allah sizin onları düşündüğünüzü bilmektedir. Fakat onlara maruf söz söylemeniz dışında, onlarla gizlice sözleşmeyin; belli süre de dolmadıkça nikâh akdine kalkışmayın. Bilin ki, Allah, içinizdekini şüphesiz bilir; bu sebepten, böyle davranışlardan sakının ve şunu da bilin ki, Allah, şüphesiz, Gafûrdur; Halîm'dir.» (Bakara: 235)

“eknentüm” Nefislerinizde gizlediğiniz.

٥١٢٤- وَقَالَ لِي طَلَّقْ حَدَّثَنَا زَائِدَةُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ ﴿فِيمَا عَرَّضْتُمْ بِهِ مِنْ خِطْبَةِ النِّسَاءِ﴾ يَقُولُ إِنِّي أُرِيدُ التَّزْوِيجَ وَلَوْدِدْتُ أَنَّهُ تَيْسَرُ لِي امْرَأَةٌ صَالِحَةٌ وَقَالَ الْقَاسِمُ يَقُولُ إِنَّكَ عَلَيَّ كَرِيمَةٌ وَإِنِّي لَفِيكَ لَرَاغِبٌ وَإِنَّ اللَّهَ لَسَانِقٌ إِلَيْكَ خَيْرًا أَوْ نَحْوَ هَذَا وَقَالَ عَطَاءٌ يُعْرَضُ وَلَا يُبَوَّحُ يَقُولُ إِنَّ لِي حَاجَةً وَأَبْشِرِي وَأَنْتِ بِحَمْدِ اللَّهِ نَافِقَةٌ وَتَقُولُ هِيَ قَدْ أَسْمَعَ مَا تَقُولُ وَلَا تَعْدُ شَيْئًا وَلَا يُوَاعِدُ وَلَيْهَا يَغْيِرُ عِلْمُهَا وَإِنْ وَاعَدَتْ رَجُلًا فِي عِدَّتِهَا ثُمَّ لَكَحَهَا بَعْدَ لَمْ يُفَرِّقْ بَيْنَهُمَا وَقَالَ الْحَسَنُ ﴿لَا تُوَاعِدُوهُنَّ سِرًّا﴾ الزَّوَا وَيَذْكُرُ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ ﴿حَتَّى يُلْغَ الْكِتَابُ أَجَلَهُ﴾ تَنْقُضِي الْعِدَّةَ.

5124- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

«*Böyle kadınlara kapalı bir şekilde evlenme isteğinizi belli etmenizde...*» O kimse şöyle der: Ben evlenmek istiyorum. Ancak evleneceğim kimsenin iyi bir eş olmasını isterim.

Kâsım ibnu Muhammed şöyle dedi: O kimse kadına şöyle der: Sen bana ikram edilmiş birisin. Ben seni sevmekteyim. Allah sana hayırlar versin, veya buna benzer sözler.

Atâ ibnu Ebî Rabâh şöyle dedi: Bunu açığa vurmaz. Benim bir hacetim var, müjdelen, Allah'a hamd olsun ki sen iyi bir kadınsın, der. Kadın da: Söylediğini işittim, der ve ona herhangi bir şey vaad etmez. Kadının velîsi de kadının bilgisi olmaksızın bir vaadde bulunmaz. Eğer kadın iddeti içindeyken bir erkeğe vaadde bulunsu da sonra erkek o kadını nikâhuna alsas, iddetinin bitmesi ardından artık onların arası ayrılmaz.

Hasan Basrî şöyle dedi: Kadınlarla gizlice vaadleşmeyin, sözünden maksat, zinadır.

İbnu Abbas şöyle dedi: «*Belli süre de dolmadıkça*» Bunun manası iddeti bitinceye kadar, demektir.

۳۵- بَابُ النَّظَرِ إِلَى الْمَرْأَةِ قَبْلَ التَّزْوِيجِ

35- Evlenmeden Önce Kadına Bakmak Bâbı

۵۱۲۵- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَيْتُكَ فِي الْمَنَامِ يَجِيءُ بِكَ الْمَلَكُ فِي سَرَقَةٍ مِنْ حَرِيرٍ فَقَالَ لِي هَذِهِ امْرَأَتُكَ فَكَشَفْتُ عَنْ وَجْهِكَ الثُّوبَ فَإِذَا أَنْتَ هِيَ فَقُلْتُ إِنَّ يَكُ هَذَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ يُمْنٌ بِهِ.

5125- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kendisine şöyle buyurdu:

“Rüyamda bana iki kere gösterildin. Senin suretini ipek bir kumaş parçasının üstünde gördüm. Cibril bana: Bu senin hanımındır, diyordu. Sonra ben senin yüzünden örtüyü açtığımda bir de baktım ki, o resimdeki sensin. Şayet bu rüyam Allah katından ise muhakkak bunu gerçekleştirecektir, diyordum.” (Hadisin geçtiği diğer yer: 3895)

٥١٢٦- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا يَغْقُوبُ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ أَنَّ امْرَأَةً جَاءَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ جِئْتُ لَأَهَبَ لَكَ نَفْسِي فَتَنْظُرَ إِلَيْهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَصَعَّدَ النَّظَرَ إِلَيْهَا وَصَوَّبَهُ ثُمَّ طَاطَأَ رَأْسَهُ فَلَمَّا رَأَتْ الْمَرْأَةُ أَنَّهُ لَمْ يَقْضِ فِيهَا شَيْئًا جَلَسَتْ فَقَامَ رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِهِ فَقَالَ أَيُّ رَسُولَ اللَّهِ إِنْ لَمْ تُكُنْ لَكَ بِهَا حَاجَةٌ فَزَوِّجْنِيهَا فَقَالَ هَلْ عِنْدَكَ مِنْ شَيْءٍ قَالَ لَا وَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ أَذْهَبَ إِلَى أَهْلِكَ فَانْظُرْ هَلْ تَجِدُ شَيْئًا فَلَمَّا أَذْهَبَ ثُمَّ رَجَعَ فَقَالَ لَا وَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا وَجَدْتُ شَيْئًا قَالَ انْظُرْ وَلَوْ خَائِمًا مِنْ حَدِيدٍ فَلَمَّا أَذْهَبَ ثُمَّ رَجَعَ فَقَالَ لَا وَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَلَا خَائِمًا مِنْ حَدِيدٍ وَلَكِنْ هَذَا إِزَارِي قَالَ سَهْلٌ مَا لَهُ رِذَاءٌ فَلَهَا نِصْفُهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا تَصْنَعُ يَا زَارِكَ إِنْ لَبِستَهُ لَمْ يَكُنْ عَلَيْهَا مِنْهُ شَيْءٌ وَإِنْ لَبِستَهُ لَمْ يَكُنْ عَلَيْكَ مِنْهُ شَيْءٌ فَجَلَسَ الرَّجُلُ حَتَّى طَالَ مَجْلِسُهُ ثُمَّ قَامَ فَرَأَاهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُوَلِّيًا فَأَمَرَ بِهِ فُدْعِيَ فَلَمَّا جَاءَ قَالَ مَاذَا مَعَكَ مِنَ الْقُرْآنِ قَالَ مَعِيَ سُورَةٌ كَذَا وَسُورَةٌ كَذَا وَسُورَةٌ كَذَا عَذَّدَهَا قَالَ أَتَقْرَأُهَا عَنْ ظَهْرِ قَلْبِكَ قَالَ نَعَمْ قَالَ أَذْهَبْ فَقَدْ مَلَكَتُكَهَا بِمَا مَعَكَ مِنَ الْقُرْآنِ.

5126- Sehl ibnu Sa'd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir kadın Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e geldi ve şöyle dedi: Ey Allah'ın Rasûlü! Ben nefsimi sana hibe etmek için geldim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kadına baktı. Bakışı yukarıya kaldırıp doğrulttu, sonra başını aşağıya indirdi. Kadın, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in kendisi hakkında herhangi bir hüküm vermediğini görünce olduğu yere oturdu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in sahabelerinden biri ayağa kalkıp dedi ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Şayet senin o kadına ihtiyacın yoksa onu benimle evlendir.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o adama:

-"O kadına mehir olarak verebileceğin bir şeyin var mı?" diye sordu.

Adam:

-Hayır ey Allah'ın Rasûlü!

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-“Ailene git ve bir şey bulabilir misin bir bak.”

Bunun üzerine adam evine gitti. Bir müddet sonra geri döndü. Şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Vallahi evde hiçbir şey bulamadım.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“Evine bak, demirden bir yüzük de olsa onu getir ve mehir olarak bu kadına ver” buyurdu.

Bunun üzerine adam tekrar eve gitti ve sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yanına geri geldi. Şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Vallahi evde demirden de olsa bir yüzük bile yok. Ancak şu belimden aşağısını örten izarım. Bunun yarısı mehir olarak bu kadındır.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-“İzârınla ne yapabilirsin; onu sen giyersen kadının üstünde ondan bir şey bulunmaz, açıkta kalır; kadın giyerse senin üzerinde ondan bir şey kalmaz, sen çıplak kalırsın.”

Adam bulunduğu yere oturdu ve oturması da uzun sürdü. Sonra bulunduğu yerden kalktı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o adamın oradan ayrıldığını görünce onun çağırılmasını emretti.

Adam geri gelince Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“Kur'ân'dan ne kadar ezberin var?” diye sordu.

Adam, falanca, falanca ve falanca sûreler, diyerek ezberinde olan sureleri söyledi.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“O sûreleri ezbere okuyabilir misin?” diye sordu. Adam da , evet, dedi.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-“Öyleyse git, ezberinde olan Kur'ân'dan bu sûrelerle seni bu kadınla evlendiriyorum.” (Hadisin Geçtiği diğer yerler: 2310)

۳۶- بَاب مَنْ قَالَ لَا نِكَاحَ إِلَّا بِوَلِيِّ لِقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿فَلَا تَعْضُلُوهُنَّ﴾
فَدَخَلَ فِيهِ الثِّبْتُ وَكَذَلِكَ الْبُكْرُ وَقَالَ ﴿وَلَا تُنكِحُوا الْمُشْرِكِينَ حَتَّى يُؤْمِنُوا﴾
وَقَالَ ﴿وَأَلْكَحُوا الْأَيَّامَ مِنْكُمْ﴾

36- “Velinin İzni Olmaksızın Yapılan Nikâh Geçerli Değildir”
Diyen Kimse Bâbı

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: «*Kadınları boşadığınız, onlar da iddetlerinin sonuna vardıkları zaman, aralarında meşru bir surette anlaştıkları takdirde, eşleriyle evlenmelerine engel olmayın.*» (Bakara: 232) Bunun içine dul da bakire de girer.

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: «*Mü'min kadınları, iman etmedikçe müşrik erkeklerle evlendirmeyin.*» (Bakara: 221)

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: «*İçinizden bekâr olanları evlendirin.*» (Nûr: 32)

۵۱۲۷- قَالَ يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ عَنْ يُونُسَ ح وَ حَدَّثَنَا
أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا عَنَسَةُ حَدَّثَنَا يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي غُرُوةُ بْنُ
الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخْبَرَتْهُ أَنَّ النِّكَاحَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ
كَانَ عَلَى أَرْبَعَةِ أَحْكَامٍ فَنِكَاحُ مَنْهَا نِكَاحُ النَّاسِ الْيَوْمَ يَخْطُبُ الرَّجُلُ إِلَى الرَّجُلِ
وَلَيْتُهُ أَوْ ابْنَتَهُ فَيُصَدِّقُهَا ثُمَّ يَنْكِحُهَا وَنِكَاحُ آخَرُ كَانَ الرَّجُلُ يَقُولُ لِمَرْأَتِهِ إِذَا
طَهَّرَتْ مِنْ طَمَئِهَا أُرْسِلِي إِلَى فُلَانٍ فَاسْتَبْضِعِي مِنْهُ وَيَعْتَزِّلُهَا زَوْجُهَا وَلَا يَمَسُّهَا أَبَدًا
حَتَّى يَتَبَيَّنَ حَمْلُهَا مِنْ ذَلِكَ الرَّجُلِ الَّذِي تَسْتَبْضِعُ مِنْهُ فَإِذَا تَبَيَّنَ حَمْلُهَا أَصَابَهَا
زَوْجُهَا إِذَا أَحَبَّ وَإِلَّا يَفْعَلُ ذَلِكَ رَغْبَةً فِي لِحَابَةِ الْوَلَدِ فَكَانَ هَذَا النِّكَاحُ نِكَاحُ
الِاسْتِبْضَاعِ وَنِكَاحُ آخَرُ يَجْتَمِعُ الرُّهُطُ مَا دُونَ الْعَشْرَةِ فَيَدْخُلُونَ عَلَى الْمَرْأَةِ كُلُّهُمْ
يُصِيبُهَا فَإِذَا حَمَلَتْ وَوَضَعَتْ وَمَرَّ عَلَيْهَا لَيَالٍ بَعْدَ أَنْ تَضَعَ حَمْلَهَا أُرْسِلَتْ إِلَيْهِمْ
فَلَمْ يَسْتَطِعْ رَجُلٌ مِنْهُمْ أَنْ يَمْتَنِعَ حَتَّى يَجْتَمِعُوا عِنْدَهَا تَقُولُ لَهُمْ قَدْ عَرَلْتُمْ الَّذِي
كَانَ مِنْ أَمْرِكُمْ وَقَدْ وَلَدْتُ فَهُوَ ابْنُكَ يَا فُلَانُ تُسَمِّي مَنْ أَحَبَّتْ بِاسْمِهِ فَيَلْحَقُ بِهِ

وَلَدَهَا لَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يَمْتَنِعَ بِهِ الرَّجُلُ وَنِكَاحُ الرَّابِعِ يَجْتَمِعُ النَّاسُ الْكَثِيرُ فَيَدْخُلُونَ عَلَى الْمَرْأَةِ لَا يَمْتَنِعُ مِمَّنْ جَاءَهَا وَهُنَّ الْبَغَايَا كُنَّ يَنْصِبْنَ عَلَى أَبْوَابِهِنَّ رَايَاتٍ تَكُونُ عَلَمًا فَمَنْ أَرَادَهُنَّ دَخَلَ عَلَيْهِنَّ فَإِذَا حَمَلَتْ إِحْدَاهُنَّ وَوَضَعَتْ حَمْلَهَا جُمِعُوا لَهَا وَدَعَوْا لَهُمُ الْقَافَةَ ثُمَّ أَلْحَقُوا وَلَدَهَا بِالَّذِي يَرَوْنَ فَالْتَأَطَ بِهِ وَدُعِيَ ابْنُهُ لَا يَمْتَنِعُ مِنْ ذَلِكَ فَلَمَّا بُعِثَ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْحَقِّ هَدَمَ نِكَاحَ الْجَاهِلِيَّةِ كُلَّهُ إِلَّا نِكَاحَ النَّاسِ الْيَوْمَ.

5127- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in hanımı Âişe -Alah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Câhiliyet devrinde dört çeşit nikâh vardı: Bunlardan birincisi, şu zamanımızda insanların yapmakta oldukları nikâhtır. Bir erkek velisi olduğu bayan veya kızı ile evlenmek niyetiyle talip olur. Evleneceği kadına mehrini verir ve onunla evlenir.

İkinci nikâh çeşidi şöyle idi: Bir erkek, hanımını, hayzından temizlendikten sonra, o kavmin ileri gelenlerinden, cesaret sahibi, makam sahibi birine onunla cima edip ondan bir çocuk doğurması için gönderirdi. Hanımının hamile olduğu kesin belli olana kadar da hanımından uzak durur, onunla cima etmezdi. O gönderdiği adamdan hamile olduğu kesin belli olunca da dilerse hanımıyla cima ederdi. Kocasının böyle yapmasının sebebi ise o adamın erkeklik suyundan faydalanmak içindi. İşte bu nikâh İstibda' Nikâhı'dır.

Üçüncü nikâh çeşidi de şöyle idi: Sayıca on kişiden az bir grup erkek, bir kadınla ayrı ayrı cinsel ilişkiye girerler. Kadın, bu erkeklerden birinden hamile kalır ve çocuğunu doğurur. Doğumunun üzerinden birkaç gün geçtikten sonra, kadın, o erkeklere haber gönderir ve hepsi de o kadının yanında toplanırlar. O erkeklerden herbiri bu çağrıya icabet etmek zorundadır. Gelmemesi gibi bir lüksü yoktur. Kadın o erkeklere der ki: Sizinle birlikte olmamdan dolayı bu erkek çocuğu doğurdum. Ey Falan! Bu çocuk senindir. O çocuğu istediği kimsenin ismiyle yani bu falancanın oğludur, diyerek isimlendirirdi. O adam da o kadının doğurduğu çocuğu babası olarak kabullenirdi. Kabullenmemesi gibi bir ihtimali yoktu.

Dördüncü nikâh çeşidi de şöyle idi: Fahişe kadınlar evlerinin kapısına bayrak tipinde bir şey dikerlerdi. Ve o kadınların yanına isteyen her

erkek girerdi. Bu fahişelik yapan kadınlardan biri hamile kaldığı ve çocuğunu da doğurduğu zaman da çocuğun kimden olduğunu bilmede maharetli birini çağırırlardı. O kimse çocuğun kime benzediğine bakar ve çocuğu o kimseye verirdi. Çocuk da o kimsenin çocuğu olarak çağılırdı.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hak olan din ile gönderildiğinde bugünkü nikâh çeşidi dışındaki nikâhların hükmünü ortadan kaldırdı.

٥١٢٨ - حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ ۖ وَمَا يُتْلَى عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ فِي يَتَامَى النِّسَاءِ اللَّاتِي لَا تُؤْتُونَهُنَّ مَا كُتِبَ لَهُنَّ وَتَرْغَبُونَ أَنْ تَنْكِحُوهُنَّ ۖ قَالَتْ هَذَا فِي الْيَتِيمَةِ الَّتِي تَكُونُ عِنْدَ الرَّجُلِ لَعَلَّهَا أَنْ تَكُونَ شَرِيكَتَهُ فِي مَالِهِ وَهُوَ أَوْلَى بِهَا فَيَرْغَبُ عَنْهَا أَنْ يَنْكِحَهَا فَيَغْضُلُهَا لِمَالِهَا وَلَا يَنْكِحَهَا غَيْرُهُ كَرَاهِيَةً أَنْ يَشْرَكَهُ أَحَدٌ فِي مَالِهَا.

5128- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

«Kadınlar hakkında senden fetva istiyorlar De ki; “Allah, onlar hakkında size fetva vermektedir: (Velileri olduğunuz hâlde) kendileri için yazılmış (bir hak olan mirası) kendilerine vermediğiniz, (bununla beraber güzel olmaları ve çok malları bulunması hâlinde) kendileriyle evlenmek istediğiniz yetim kızlar hakkında, (keza miras hakkını vermediğiniz) küçük çocuklar hakkında ve yetimlere karşı adaletli davranmanız hakkında (bu) kitapta size okuyageldiğiniz (âyetler, bu fetvalardandır). Hayır olarak her ne yapmışsanız, şüphesiz Allah onu hakkıyla bilendir.» Nisa: 127

Bu öyle bir yetim kızdır ki, bir adamın yanında bulunur. O adam malında ortağı da olabilir. İşte o erkek bu kıza daha lâıyk olduğu hâlde, onunla evlenmek istemez. Yetim kızın malında başka bir erkeğin kendisine ortak olmasını çirkin gördüğü için, o kıızı başka bir erkekle de evlendirmez. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2494)

٥١٢٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هِشَامٌ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَالِمٌ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ أَخْبَرَهُ أَنَّ عُمَرَ حِينَ تَلَّيْمَتْ حَفْصَةُ بِنْتُ عُمَرَ مِنْ ابْنِ خَدَّافَةَ السُّهْمِيِّ وَكَانَ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ

أَهْلِي بَدْرٍ ثَوَلِّي بِالْمَدِينَةِ فَقَالَ عُمَرُ لَقِيتُ عُثْمَانَ بْنَ عَفَّانَ فَعَرَضْتُ عَلَيْهِ فَقُلْتُ إِنَّ هَيْتَ أَلْكَحْثَكَ حَفْصَةَ فَقَالَ سَأَنْظُرُ فِي أَمْرِي فَلَبِثْتُ لَيْالِي ثُمَّ لَقِيتُ فَقَالَ بَدَأَ لِي أَنْ لَا أَتَزَوَّجَ يَوْمِي هَذَا قَالَ عُمَرُ فَلَقِيتُ أَبَا بَكْرٍ فَقُلْتُ إِنَّ هَيْتَ أَلْكَحْثَكَ حَفْصَةَ.

5129- Ömer ibnul-Hattab -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in ashabından ve Bedir sa-vaşına katınlardan biri olan Huneys ibnu Huzâfe es-Sehmî Medine'de ve-fat edince onun nikâhı altında bulunan kızım Hafsa dul kaldı. Ben Osman ibnu Affan ile karşılaştım ve onun kısım Hafsa ile evlenmesini istedim ve: Dilersen kısım Hafsa'yı seninle evlendireyim, dedim. Osman: Düşüne-yim, dedi. Ben birkaç gün bekledim. Sonra Osman bana şöyle dedi: Bu günlerde evlenmeyi düşünmüyorum, dedi.

Ben Ebu Bekir ile karşılaştım ve dedim ki: Dilersen seni kızım Haf-sa ile evlendireyim, dedim. (Hadisin geçtiği diğer yer: 4005)

٥١٣٠ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ابْنُ أَبِي عَمْرٍو قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ عَنْ يُونُسَ عَنِ الْحَسَنِ ﴿ فَلَا تَغْضُلُوهُنَّ ﴾ قَالَ حَدَّثَنِي مَعْقِلُ بْنُ يَسَارٍ أَنَّهَا نَزَلَتْ لَيْلَهُ قَالَ زَوَّجْتُ أَخْتًا لِي مِنْ رَجُلٍ فَطَلَّقَهَا حَتَّى إِذَا الْقَضَتْ عِدَّتَهَا جَاءَ يَخْطُبُهَا فَقُلْتُ لَهُ زَوَّجْتُكَ وَفَرَّجْتُكَ وَأَكْرَمْتُكَ فَطَلَّقْتُهَا ثُمَّ جِئْتُ يَخْطُبُهَا لَا وَاللَّهِ لَا تَمُودُ إِلَيْكَ أَبَدًا وَكَانَ رَجُلًا لَا بَأْسَ بِهِ وَكَانَتِ الْمَرْأَةُ تُرِيدُ أَنْ تَرْجِعَ إِلَيْهِ فَأَنْزَلَ اللَّهُ هَذِهِ آيَةً ﴿ فَلَا تَغْضُلُوهُنَّ ﴾ فَقُلْتُ الْآنَ أَفْعَلُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ فَزَوَّجَهَا إِيَّاهُ.

5130- Hasan el-Basrî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Kendisi Bakara 232 inci âyeti kerimesi hakkında şöyle dedi: bu âye-tin kendisi hakkında indiği Mi'kel ibnu Yesar bana şöyle haber verdi: Ben kız kardeşimi bir adamla evlendirmiştim, o da kız kardeşimi boşamıştı. Kız kardeşim iddetini bitirdiği zaman eski kocası gelip tekrar onunla ev-lenmek istediğini bildirdi. Ben de ona dedim ki: Ben kız kardeşim ile se-ni evlendirdim, her türlü imkânı sana sağladım. Ama sen tutup kız karde-şimi boşadın. Sonra da gelmiş benden kız kardeşimle tekrar evlenmek is-tediğini söylüyorsun. Hayır, vallahi kız kardeşim bir daha seninle asla ev-lenmeyecek.

Ancak bu adam iyi biriydi. Kız kardeşim de eski kocasıyla tekrar evlenmek istiyordu. Bunun üzerine Allah Azze ve Celle Bakara Sûresi 232 inci âyetini indirdi. Ben de: Şimdi yapacağım ey Allah'ın Rasûlü! dedim.

Bunun üzerine o da kız kardeşini eski kocasıyla evlendirdi.

۳۷-بَابُ إِذَا كَانَ الْوَلِيُّ هُوَ الْخَاطِبُ

37- Bâb: Veli, Kendisi Evlenmek İsteddiği Zaman Başka Bir Veli'ye İhtiyacı Var mıdır?

وَحَظَبَ الْمُغِيرَةُ بْنُ شُعْبَةَ امْرَأَةً هُوَ أَوْلَى النَّاسِ بِهَا فَأَمَرَ رَجُلًا فَرَزَجَهُ وَقَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ لَأَمْ حَكِيمٍ بِنْتِ قَارِظٍ أَتَجْعَلِينَ أَمْرَكَ إِلَيَّ قَالَتْ نَعَمْ فَقَالَ قَدْ زَوَّجْتُكَ وَقَالَ عَطَاءٌ لِيُشْهِدَ آلِي قَدْ نَكَحْتَكَ أَوْ لِيَأْمُرَ رَجُلًا مِنْ عَشِيرَتِهَا وَقَالَ سَهْلٌ قَالَتْ امْرَأَةٌ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَهَبُ لَكَ نَفْسِي فَقَالَ رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنْ لَمْ تُكُنْ لَكَ بِهَا حَاجَةٌ فَرَزَجْنَاهَا.

Mugîre ibnu Şu'be amcasının kızı olan bir kadını istedi. Mugîre o kadına nikâh velayetinde insanların en yakını bulunduğu hâlde, o kadının veliliğini başka bir adama emir ve tahsis etti de, o adam Mugîre'yi o kadınla evlendirdi.

Abdurrahman ibnu Avf, Kâriz'in kızı Ümmü Hakîm'e şöyle dedi: Seni evlendirme işini bana verir misin? Kadın da: Evet veririm, deyince, Abdurrahman şöyle dedi: Öyleyse ben seni, seninle evlenmek isteyenlerden falanca ile evlendirdim.

İbnu Cureyc şöyle dedi: Ben, Atâ ibnu Ebu Rebâh'a: Bir kadın var, onun bir amca oğlu kendisini istedi, dedim. Atâ bana: Ben seni nikâh ettim sözüne şahit tutsun veyahut kadının aşiretinden bîr adama, kadını onunla evlendirmesini emretsin! Dedi.

Sehl ibnu Sa'd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Bir kadın, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e: Ben nefsimi sana hibe ediyorum! dedi. Bunun üzerine başka bir adam: Ey Allah'ın Rasûlü! Şayet senin bu kadına ihtiyacın yoksa, onu benimle evlendir, dedi.

٥١٣١- حَدَّثَنَا ابْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا فِي قَوْلِهِ ﴿وَيَسْتَفْتُونَكَ فِي النِّسَاءِ قُلِ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِيهِنَّ﴾ إِلَى آخِرِ آيَةِ قَالَتْ هِيَ الْيَتِيمَةُ تَكُونُ فِي حَجَرِ الرَّجُلِ قَدْ شَرِكْتُهُ فِي مَالِهِ فَيَرْغَبُ عَنْهَا أَنْ يَتَزَوَّجَهَا وَيَكْرَهُ أَنْ يُزَوَّجَهَا غَيْرَهُ فَيَدْخُلُ عَلَيْهِ فِي مَالِهِ فَيَحْبِسُهَا فَتَهَاؤُمُ اللَّهِ عَنْ ذَلِكَ.

5131- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

«Kadınlar hakkında senden fetva istiyorlar De ki; "Allah, onlar hakkında size fetva vermektedir: (Velileri olduğunuz hâlde) kendileri için yazılmış (bir hak olan mirası) kendilerine vermediğiniz, (bununla beraber güzel olmaları ve çok malları bulunması hâlinde) kendileriyle evlenmek istediğiniz yetim kızlar hakkında, (keza miras hakkını vermediğiniz) küçük çocuklar hakkında ve yetimlere karşı adaletli davranmanız hakkında (bu) kitapta size okuyageldiğiniz (âyetler, bu fetvalardandır). Hayır olarak her ne yapmışsanız, şüphesiz Allah onu hakkıyla bilendir.» Nisa: 127

Bu öyle bir yetim kızdır ki, bir adamın yanında bulunur. O adam malında ortağı da olabilir. İşte o erkek bu kıza daha lâayık olduğu hâlde, onunla evlenmek istemez. Yetim kızın malında başka bir erkeğin kendisine ortak olmasını çirkin gördüğü için, o kıızı başka bir erkekle de evlendirmez. İşte Allah Azze ve Celle onları bunu yasaklamıştır. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2494)

٥١٣٢- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْمِقْدَامِ حَدَّثَنَا فَضِيلُ بْنُ سَلِيمَانَ حَدَّثَنَا أَبُو حَازِمٍ حَدَّثَنَا سَهْلُ بْنُ سَعْدٍ كُنَّا عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جُلُوسًا فَجَاءَتْهُ امْرَأَةٌ تَعْرِضُ نَفْسَهَا عَلَيْهِ فَخَفَضَ فِيهَا النَّظَرَ وَرَفَعَهُ فَلَمْ يُرِذْهَا فَقَالَ رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِهِ زَوِّجْهَا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ أَعِنْدَكَ مِنْ شَيْءٍ قَالَ مَا عِنْدِي مِنْ شَيْءٍ قَالَ وَلَا خَاتَمٍ مِنْ حَدِيدٍ قَالَ وَلَا خَاتَمٍ مِنْ حَدِيدٍ وَلَكِنْ أَشَقُّ بُرْدَتِي هَذِهِ فَأَعْطَيْهَا النَّصْفَ وَآخُذْ النَّصْفَ قَالَ لَا هَلْ مَعَكَ مِنَ الْقُرْآنِ شَيْءٌ قَالَ نَعَمْ قَالَ أَذْهَبَ فَقَدْ زَوَّجْتُكَهَا بِمَا مَعَكَ مِنَ الْقُرْآنِ.

5132- Sehl ibnu Sa'd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bizler Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanında otururken bir kadın geldi ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in kendisiyle evlenmesini istedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem başını kaldırıp o kadına baktı ve onunla evlenmek istemedi. Bunun üzerine ashabından bir adam: O kadına benimle evlendir ey Allah'ın Rasûlü! dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“Mehir olarak verebileceğin bir şeyin var mı? diye sordu. Adam:

-Mehir olarak verebileceğim hiçbir şeyim yoktur, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“Demirden bir yüzüğün de mi yok?” diye sordu. Adam:

-Bir yüzüğüm bile yok. Ancak şu üzerimdeki elbisem var. Yarısını keser ve ona veririm, diğer yarısını da kendim alırım. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“Ezberinde Kur'ân'dan bir şey var mı?” diye sordu. Adam:

-Evet, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“Öyleyse git, seni ezberinde olan Kur'ân ile mehir olarak evlendirdim” buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2310)

۳۸- بَابُ الْكَاحِ الرَّجُلِ وَلَدَهُ الصَّغَارَ لِقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿وَاللَّائِي لَمْ يَحْضَنْ﴾ فَجَعَلَ عِدَّتَهَا ثَلَاثَةَ أَشْهُرٍ قَبْلَ الْبُلُوغِ

38- Allah Azze ve Celle'nin «*Henüz âdetini görmemiş bulunanlar...*»

(Talâk: 4) Kavlından Dolayı Kişinin Kendi Küçük Çocuklarını

Evlendirmesi ve Buluş Çağından Önce Evlendirmenin

Caiz Olduğu Bâbı

۵۱۳۳- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ

عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَزَوَّجَهَا وَهِيَ بِنْتُ سِتِّ سِنِينَ وَأَدْخَلَتْ عَلَيْهِ وَهِيَ بِنْتُ سِنَةٍ وَمَكَتْ عِنْدَهُ سَنَةً.

5133- Hişam -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Âişe'yi altı yaşında iken nikâhı altına aldı. Âişe dokuz yaşında iken onunla evlendi. Âişe Allah Ra-

sûlû sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber dokuz sene kalmıştır. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3894)

۳۹- بَابُ تَزْوِيجِ الْأَبِ ابْنَتَهُ مِنَ الْإِمَامِ

39- Babanın Kendi Kızını, Sultan ile Evlendirmesi Bâbı

وَقَالَ عُمَرُ خَطَبَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَيَّ حَفْصَةَ فَأَلْكَحْتَهُ.

Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem benden kızım Hafsa ile evlenmek istediğini bildirdi. Ben de kızım Hafsa'yı Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile evlendirdim.

۵۱۳۴- حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ حَدَّثَنَا وَهْبٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَزَوَّجَهَا وَهِيَ بِنْتُ سِتِّ سِنِينَ وَبَنَى بِهَا وَهِيَ بِنْتُ تِسْعِ سِنِينَ قَالَ هِشَامُ وَأَلْبَسْتُ أَلْفًا كَانَتْ عِنْدَهُ تِسْعَ سِنِينَ.

5134- Hişam -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Âişe'yi altı yaşında iken nikâhı altına aldı. Âişe dokuz yaşında iken onunla evlendi. Âişe Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber dokuz sene kalmıştır.

Hişam şöyle dedi: Âişe'nin, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanında dokuz sene kaldığı bana bildirildi. (Hadisin Geçtiği yerler: 3894)

۳۵- بَابُ السُّلْطَانِ وَلِيِّ لِقَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ زَوَّجْنَاكَهَا بِمَا مَعَكَ مِنَ الْقُرْآنِ

40- Bâb: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in
“Ezberinde olan Kur’ân karşılığında seni evlendirdim”
Kavli Gereğince Sultan'ın Veli Olduğu Bâbı

۵۱۳۵- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ جَاءَتْ امْرَأَةٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ إِنِّي وَهَبْتُ

مِنْ نَفْسِي فَقَامَتْ طَوِيلًا فَقَالَ رَجُلٌ زَوَّجْنِيهَا إِنْ لَمْ تُكُنْ لَكَ بِهَا حَاجَةٌ قَالَ هَلْ
عِنْدَكَ مِنْ شَيْءٍ تُصَدِّقُهَا قَالَ مَا عِنْدِي إِلَّا إِزَارِي فَقَالَ إِنْ أُعْطِيَتْهَا إِيَّاهُ جَلَسْتَ لَا
إِزَارَ لَكَ فَالتَمَسَ شَيْئًا فَقَالَ مَا أَجَدُ شَيْئًا فَقَالَ التَّمَسْ وَلَوْ خَاتَمًا مِنْ حَدِيدٍ فَلَمْ
يَجِدْ فَقَالَ أَمَعَكَ مِنَ الْقُرْآنِ شَيْءٌ قَالَ نَعَمْ سُورَةٌ كَذَا وَسُورَةٌ كَذَا لِسُورٍ سَمَّاهَا
فَقَالَ قَدْ زَوَّجْتَاكُمَا بِمَا مَعَكَ مِنَ الْقُرْآنِ.

5135- Sehl ibnu Sa'd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bizler Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanında otururken bir kadın geldi ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in kendisiyle evlenmesini istedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem başını kaldırıp o kadına baktı ve onunla evlenmek istemedi. Bunun üzerine ashabından bir adam: O kadını benimle evlendir ey Allah'ın Rasûlü! dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“Mehir olarak verebileceğin bir şeyin var mı? diye sordu. Adam:

-Mehir olarak verebileceğim hiçbir şeyim yoktur, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“Demirden bir yüzüğün de mi yok?” diye sordu. Adam: “Bir yüzüğüm bile yok. Ancak şu üzerimdeki elbisem var. Yarısını keser ve ona veriririm, diğer yarısını da kendim alırım.” Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“Ezberinde Kur'ân'dan bir şey var mı?” diye sordu. Adam: “Evet,” dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“Öyleyse git, seni ezberinde olan Kur'ân ile mehir olarak evlendirdim” buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2310)

٤١ - بَابُ لَا يُنْكَحُ الْأَبُ وَغَيْرُهُ الْبَكْرَ وَالْيَتِيمَ إِلَّا بِرِضَاهَا

41- Bâb: Baba Ve Ondan Başka Olan Velî, Bakire ve Dul Olan Kadını Onun Rızası Olmadan Evlendiremez

٥١٣٦ - حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ فَضَالَةَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ أَنَّ

أَبَا هُرَيْرَةَ حَدَّثَهُمْ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تُنْكَحُ الْأَيِّمَ حَتَّى تُسْتَأْمَرَ
وَلَا تُنْكَحُ الْبَكْرَ حَتَّى تُسْتَأْذَنَ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَكَيْفَ إِذْنُهَا قَالَ أَنْ تُسَكَّتَ.

5136- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Dul kadının emri alınmadıkça, bakire bir kızın da izni alınmadıkça evlendirilemezler.”

Orada bulunanlar dediler ki: Ey Allah'ın Rasûlü! bakire kızın izni nasıl olur? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“Bakire kızın susması, onun iznidir” buyurdu.⁵⁵

٥١٣٧- حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ الرَّبِيعِ بْنِ طَارِقٍ قَالَ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ أَبِي عَمْرِو مَوْلَى عَائِشَةَ عَنْ عَائِشَةَ أَلْهَا قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ الْبَكْرَ نَسْتَحْيِي قَالَ رِضَاهَا صَمْتُهَا.

5137- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ey Allah'ın Rasûlü! Kendisiyle birisi evlenmek istediğinde bakire kız onunla evlenmek istediğini söyleyemez, utanır.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: “Onun rızası susmasıdır” buyurdu.

٤٢- بَابُ إِذَا زَوَّجَ ابْنَتَهُ وَهِيَ كَارِهَةٌ فَنِكَاحُهُ مَرْدُودٌ

42- Bâb: Bir Kimse Kızını Onun İzni Olmadan, Zorla Evlendirirse Bu Nikâh Geçersizdir

٥١٣٨- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَمُجَمِّعِ ابْنِ يَزِيدَ بْنِ جَارِيَةَ عَنْ خُنَسَاءَ بِنْتِ خِدَامِ الْأَنْصَارِيَّةِ أَنَّ أَبَاهَا زَوَّجَهَا وَهِيَ كَيْبٌ فَكَرِهَتْ ذَلِكَ فَأَتَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرَدَّ نِكَاحَهُ.

5138- Yezid ibnu Cariye -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

55 Nikâhın şartı babanın izni kızın rızasına bağlıdır. Ayrıca kadını koruma için mihir ve halka ilân için iki şahit ve def ile ilândır.

Hansa bintu Hizam el-Ensâriyye dul bir kadındı ve babası kendisinin rızası olmadığı hâlde evlendirmek istedi. Bunun üzerine Hansa Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına geldi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem nikâhı iptal etti. (Hadisin geçtiği yerler: 5139, 6945, 6969)

٥١٣٩ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا يَزِيدُ أَخْبَرَنَا يَحْيَى أَنَّ الْقَاسِمَ بْنَ مُحَمَّدٍ حَدَّثَهُ أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ يَزِيدَ وَمُجَمِّعَ بْنَ يَزِيدَ حَدَّثَاهُ أَنَّ رَجُلًا يُدْعَى خِدَامًا الْكَحَّابْنَةُ لَهُ نَحْوَةٌ.

5139- Abdurrahman ibnu Yezîd ve Mucemmi' ibnu Yezîd -Allah onlardan razı olsun- şöyle dediler:

Hizam isminde bir adam kızını evlendirmişti... Yukarıdaki hadisin benzerini zikretti. (Hadisin Geçtiği diğer yerler: 5138)

٤٣ - بَابُ تَزْوِيجِ الْيَتِيمَةِ لِقَوْلِهِ ﴿وَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تُقْسِطُوا فِي الْيَتَامَىٰ فَالْكَحُوا﴾

43- Yetim Kızın Evlendirilmesi Bâbı

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: «Eğer yetim kızlar hakkında âdil davranamamaktan korkarsanız.» (Nisa: 3)

وَإِذَا قَالَ لِلْوَلِيِّ زَوْجْنِي فَلَانَّةَ فَمَكَثَ سَاعَةً أَوْ قَالَ مَا مَعَكَ فَقَالَ مَعِيَ كَذَا وَكَذَا أَوْ لَبِثَا ثُمَّ قَالَ زَوْجَتُكَهَا فَهُوَ جَائِزٌ فِيهِ سَهْلٌ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

Bir kadınla evlenmek isteyen kimse veliye: Beni falanca kadınla evlendir, der, velî de bir müddet bekledikten sonra evlendirir veya velî, evlenmek isteyene: Mehir verecek bir şeyin var mı? dediği; onun da: Yanımda şu ve şu var, dediği; veya ikisi de bir süre bekledikten sonra velî: Ben seni o kadınla evlendirdim, dediği zaman; bu evlendirme caiz olur. Bu konuda Sehl ibnu Sa'd'ın Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den rivayet ettiği hadis vardır.

٥١٤٠ - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّهُ سَأَلَ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ لَهَا يَا أُمَّتَاهُ ﴿وَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تُقْسِطُوا فِي الْيَتَامَى﴾ إِلَى قَوْلِهِ ﴿مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ﴾ قَالَتْ عَائِشَةُ يَا ابْنَ أَخْتِي هَذِهِ الْيَتِيمَةُ تَكُونُ فِي حَجَرٍ وَلِهَا فَيَرْغَبُ فِي جَمَالِهَا وَمَالِهَا وَيُرِيدُ أَنْ يَنْتَقِصَ مِنْ صَدَاقِهَا فَتُهْوَأَ عَنْ نِكَاحِهَا إِلَّا أَنْ يُقْسِطُوا لَهُمْ فِي إِكْمَالِ الصَّدَاقِ وَأَمُرُوا بِنِكَاحِ مَنْ سِوَاهُمْ مِنَ النِّسَاءِ قَالَتْ عَائِشَةُ اسْتَغْفِرُ النَّاسَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدَ ذَلِكَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ ﴿وَيَسْتَغْفِرُكَ فِي النِّسَاءِ﴾ إِلَى قَوْلِهِ ﴿وَيَرْغَبُونَ أَنْ يَنْكِحُوهُمْ﴾ فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لَهُمْ فِي هَذِهِ آيَةٍ أَنَّ الْيَتِيمَةَ إِذَا كَانَتْ ذَاتَ مَالٍ وَجَمَالٍ رَغِبُوا فِي نِكَاحِهَا وَنَسَبَهَا وَالصَّدَاقِ وَإِذَا كَانَتْ مَرْغُوبًا عَنْهَا فِي قَلَّةِ الْمَالِ وَالْجَمَالِ تَرَكُّوْهَا وَأَخَذُوا غَيْرَهَا مِنَ النِّسَاءِ قَالَتْ فَكَمَا يَتْرُكُونَهَا حِينَ يَرْغَبُونَ عَنْهَا فَلَيْسَ لَهُمْ أَنْ يَنْكِحُوهَا إِذَا رَغِبُوا فِيهَا إِلَّا أَنْ يُقْسِطُوا لَهَا وَيُعْطَوْهَا حَقَّهَا الْأَوَّلَى مِنَ الصَّدَاقِ.

5140- Urve ibnu Zubeyr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Kendisi, Âişe'ye -Allah ondan razı olsun- Allah Teâlâ'nın şu âyeti-nin manasını sordu:

«Eğer yetim kızlar hakkında âdil davranamamaktan korkarsanız, onların yerine sizin için uygun olan kadınlarla ikiye, üçe ve dörde kadar evlenin. Eğer aralarında adaletli davranamamaktan korkarsanız, bir tane ile yahut elinizin altındakiyle yetinin; bu, haksızlık etmemeniz için daha elverişlidir.» Nisa: 3

Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle cevap verdi:

-Bu, velisinin evinde bulunan yetim kızdır. Yetim kızın malı ve güzelliği velisinin hoşuna gider ve yetim kızın mehrinde adaletsizlik ederek onunla evlenmek ve ona diğer kadınlara verdiği mehirden daha az mehir vermek ister.

İşte bu âyette o çeşit velîlerin kendi himayeleri altındaki yetim kızlarla, haklarında adalet ve onların mehirlerini en yüksek miktarına yükselmedikçe evlenmekten yasaklanıp, bunlardan başka kendilerine helâl olan

kadınlardan evlenmeleri emrolundu.

Urve dedi ki: Âişe sözüne devam ederek şöyle dedi: Bu âyet indikten sonra insanlar Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den sorup fetva istediler. Bunun üzerine Allah şu âyeti indirdi:

«Kadınlar hakkında senden fetva istiyorlar De ki; “Allah, onlar hakkında size fetva vermektedir: (Velileri olduğunuz hâlde) kendileri için yazılmış (bir hak olan mirası) kendilerine vermediğiniz, (bununla beraber güzel olmaları ve çok malları bulunması hâlinde) kendileriyle evlenmek istediğiniz yetim kızlar hakkında, (keza miras hakkını vermediğiniz) küçük çocuklar hakkında ve yetimlere karşı adaletli davranmanız hakkında (bu) kitapta size okuyageldiğiniz (âyetler, bu fetvalardandır). Hayır olarak her ne yapmışsanız, şüphesiz Allah onu hakkıyla bilendir.» Nisa: 127

Allah Teâlâ bu âyette şunu açıklıyor: Şayet yetim kız güzel ve malı da varsa onunla evlenmek isterler. Ancak onun mehrini tam olarak vermezler. Şayet yetim kızın malı az olduğu ve güzel de olmadığı zaman onunla evlenmek istemezler kadınlardan evlenmek için başkalarını ararlar. Tıpkı onunla evlenmek istemedikleri zaman nasıl onu bırakıyorlarsa, onunla evlenmek istediklerinde de mehrini tam ödemedi ve hakkını vermeden onunla evlenemezler. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2494)

٤٤ - إِذَا قَالَ الْخَاطِبُ لِلْوَلِيِّ زَوِّجْنِي فَلَمَّا فَقَالَ قَدْ زَوَّجْتُكَ بِكَذَا وَكَذَا جَارَ النِّكَاحِ وَإِنْ لَمْ يَقُلْ لِلزَّوْجِ أَرْضَيْتَ أَوْ قَبِلْتَ

44- Bâb: Bir kadınla Evlenmek İsteyen Kimse, Veliye Hitaben “Beni Falanca Kadınla Evlendir” Dediği, Velinin de “Ben Seni Şu ve Şunun Karşılığında O Kadınla Evlendirdim” Dediğinde; Veli, Kocaya: “Razı Oldun mu?” veya “Kabul Ettin mi?” Diye Sormasa da Bu Nikâh Caiz Olmuştur

٥١٤١ - حَدَّثَنَا أَبُو الثَّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ امْرَأَةً أَتَتْ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَعَرَضَتْ عَلَيْهِ نَفْسَهَا فَقَالَ مَا لِي الْيَوْمَ فِي النِّسَاءِ مِنْ حَاجَةٍ فَقَالَ رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ زَوِّجْنِيهَا قَالَ مَا عِنْدَكَ قَالَ مَا عِنْدِي شَيْءٌ قَالَ أَعْطِهَا وَلَوْ خَاتَمًا مِنْ حَدِيدٍ قَالَ مَا عِنْدِي

شَيْءٌ قَالَ فَمَا عِنْدَكَ مِنَ الْقُرْآنِ قَالَ كَذَا وَكَذَا قَالَ فَقَدْ مَلَكْتُكَهَا بِمَا مَعَكَ مِنَ الْقُرْآنِ.

5141- Sehl ibnu Sa'd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir kadın geldi ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile evlenmek istediğini bildirdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ise: "Bugün kadınlarla evlenmekle alakalı bir hacetim yok" dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in sahabelerinden biri ayağa kalkıp dedi ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! o kadını benimle evlendir.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o adama:

-“O kadına mehir olarak verebileceğin bir şeyin var mı?” diye sordu.

Adam:

-Hayır ey Allah'ın Rasûlü! Kadına verebileceğim bir şeyim yoktur, dedi.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle dedi:

-“Demirden bir yüzük de olsa onu getir ve mehir olarak bu kadına ver.”

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“Kur'ân'dan ne kadar ezberin var?” diye sordu.

Adam, falanca ve falanca sureler, diyerek ezberinde olan sureleri söyledi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“Öyleyse ezberinde olan Kur'ân'dan bu surelerle seni bu kadınla evlendirdim.” (Hadisin geçtiği diğer yer: 2310)

• ٤-بَابُ لَا يَخْطُبُ عَلَى خِطْبَةِ أَخِيهِ حَتَّى يَنْكِحَ أَوْ يَدَعَ

45- Bâb: Bir Kimse, Bir Kıza Evlenmek İçin Talip Olmuşsa, O Onunla Nikâhlanmadıkça veya Onu İstemeyi Bırakmadıkça Bir Başkası O Kıza Talip Olamaz

٥١٤٢- حَدَّثَنَا مَكِّي بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ سَمِعْتُ نَافِعًا يُحَدِّثُ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا كَانَ يَقُولُ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

أَنْ يَبِيعَ بَعْضُكُمْ عَلَى بَيْعِ بَعْضٍ وَلَا يَخْطُبَ الرَّجُلُ عَلَى خِطْبَةِ أَخِيهِ حَتَّى يَتْرُكَ
الْخَاطِبُ قَبْلَهُ أَوْ يَأْذَنَ لَهُ الْخَاطِبُ.

5142- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, bir kimsenin pazarlığı üzerine başka birinin pazarlık yapmasını yasakladı. Bir kimse bir kıza evlenmek için talip olmuşsa, o adam o kıza istemeyi bırakana veya diğerine izin verene kadar o kıza evlenmek için başkası talip olamaz. (Hadisin geçtiği y. 2139)

٥١٤٣- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ رَبِيعَةَ عَنْ
الْأَعْرَجِ قَالَ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ يَأْتُرُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِيَّاكُمْ وَالظَّنَّ
فَإِنَّ الظَّنَّ أَكْذَبُ الْحَدِيثِ وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا تَحَسَّسُوا وَلَا تَبَاغَضُوا وَكُونُوا إِخْوَانًا.

5143- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Zandan sakının. Çünkü zan, sözün en yalanıdır. İnsanların gizli hâllerini araştırmayın, topluluğun konuşmasını işitmeye çalışmayın, birbirinizle öfke yarışına girişmeyin, kardeşler olun.”

٥١٤٤- وَلَا يَخْطُبُ الرَّجُلُ عَلَى خِطْبَةِ أَخِيهِ حَتَّى يَنْكَحَ أَوْ يَتْرُكَ.

5144- “Bir kimse bir kıza evlenmek için talip olmuşsa, o adam o kıza nikâhlayana veya onu istemeyi bırakana kadar o kıza evlenmek için talip olamaz.” (Hadisin geçtiği diğer yer: 2140)

٤٦- بَابُ تَفْسِيرِ تَرْكِ الْخِطْبَةِ

46- Kadınla Evliliği Talep Etmeyi Bırakmanın Tefsiri Bâbı

٥١٤٥- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَالِمُ
بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّهُ سَمِعَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يُحَدِّثُ أَنَّ عُمَرَ بْنَ
الْخَطَّابِ حِينَ تَأَيَّمَتْ حَفْصَةُ قَالَ عُمَرُ لَقِيتُ أَبَا بَكْرٍ فَقُلْتُ إِنَّ هَيْتَ أَلَكْ حَتَّى تَكُونَ

حَفْصَةَ بِنْتَ عُمَرَ فَلَبِثْتُ لَيَالِي ثُمَّ خَطَبَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَقِينِي أَبُو بَكْرٍ فَقَالَ إِنَّهُ لَمْ يَمْتَنِعْنِي أَنْ أَرْجِعَ إِلَيْكَ فِيمَا عَرَضْتَ إِلَّا أَنِّي قَدْ عَلِمْتُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ ذَكَرَهَا فَلَمْ أَكُنْ لِأَفْشِي سِرَّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَوْ تَرَكَهَا لَقَبِلْتُهَا تَابِعَهُ يُونُسُ وَمُوسَى بْنُ عُقْبَةَ وَابْنُ أَبِي عَتِيقٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ.

5145- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Ömer ibnul-Hattab'ın -Allah ondan razı olsun- kızı Hafsa'nın kocası ölüp de dul kalınca şöyle dedi: Ebu Bekir ile karşılaştım ve ona dedim ki:

-Dilersen seninle kızımı evlendireyim.

Bu sözü söylememden birkaç gün geçti ve kızım Hafsa'yla Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem evlenmek istedi. Daha sonra ben Ebu Bekir ile karşılaştım. Ebu Bekir şöyle dedi:

-Şayet Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in onunla evlenme isteğini bilmemiş olsaydım muhakkak sana cevap verirdim. Ancak ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in sırrını ifşa etmek istemedim. Şayet Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onunla evlenmek istemeseydi muhakkak ben evlenirdim. (Hadisin geçtiği diğer yer: 4005)

٤٧- بَابُ الْخُطْبَةِ

47- Nikâh Akdi Sırasında Hutbetul-Hâce Okumak Bâbı

٥١٤٦- حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ يَقُولُ جَاءَ رَجُلَانِ مِنَ الْمَشْرِقِ فَخَطَبَا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ مِنَ الْبَيَانِ لَسِحْرًا.

5146- İbnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Medine'nin doğu tarafından iki adam geldi ve birer hutbe verdiler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Muhakkak ki beyanda sihir vardır" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 5767)

٤٨- بَابُ ضَرْبِ الدُّفِّ فِي النِّكَاحِ وَالْوَلِيمَةِ

48- Nikâhta ve Düğün Yemeğinde Def Çalmak Bâbı

٥١٤٧- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ ذَكْوَانَ قَالَ قَالَتِ الرَّبِيعَةُ بِنْتُ مُعَوِّذِ بْنِ عَفْرَاءَ جَاءَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَدَخَلَ حِينَ بُنِيَ عَلَيَّ فَجَلَسَ عَلَيَّ فِرَاشِي كَمَا جَلَسْتَ مِنِّي فَجَعَلَتْ جُوزِيَّاتٍ لَنَا يَضْرِبْنَ بِالْدُّفِّ وَيَنْدُبْنَ مَنْ قُتِلَ مِنْ آبَائِي يَوْمَ بَدْرٍ إِذْ قَالَتْ إِحْدَاهُنَّ وَلَيْتَا لَبِيَّ يَغْلُمَ مَا فِي غَدِ فَقَالَ دَعِي هَذِهِ وَقُولِي بِالَّذِي كُنْتَ تَقُولِينَ.

5147- Halid ibnu Zekvan dedi ki: Muavviz'in kızı Rubeyyi -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Düğünümün olduğu günün kuşluk vaktinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem benim yanıma geldi ve senin benim yanıma oturuşun gibi döşeğime oturdu. O sırada bir takım kadınlar def çalıyorlar ve Bedir Savaşı'nda öldürülmüş babalarımız hakkında menkıbeler söylüyorlardı. Onlardan bir tanesi dedi ki: Bizim içimizde öyle bir peygamber var ki, yarın ne olacağını bilir.

Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Sakin böyle söyleme! Daha önce söylediğin sözleri söyle!” (Hadi-sin geçtiği diğer yer: 4001)

٤٩- بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿وَأَتُوا النِّسَاءَ صَدَقَاتِهِنَّ نِحْلَةً﴾ وَكَثْرَةِ الْمَهْرِ وَأَدْنَى مَا يَجُوزُ مِنَ الصَّدَاقِ وَقَوْلِهِ تَعَالَى ﴿وَأَتَيْتُمْ إِحْدَاهُنَّ قِنطَارًا فَلَا تَأْخُذُوا مِنْهُ شَيْئًا﴾ وَقَوْلِهِ جَلَّ ذِكْرُهُ ﴿أَوْ تَفْرِضُوا لَهُنَّ فَرِيضَةً﴾ وَقَالَ سَهْلٌ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَوْ خَاتَمًا مِنْ حَدِيدٍ

49- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Kadınlara mehirlerini gönül rahatlığıyla verin.» (Nisâ: 4) Meh-rin çoğu ve caiz olacak en az miktarı; Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: «Bir eşin yerine başka bir eş almak isterseniz ve onlardan birine de (mehir olarak) pek çok mal vermişseniz, ondan hiçbir şey geri almayın.»

(Nisa: 20) Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: «Kendileriyle temas etmeden ve mehirlerini belirlemeden kadınları boşamışsanız, üzerinize herhangi bir günâh yoktur.» (Bakara: 236) Sehl şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem “Demirden bir yüzükle de olsa mehir ver” buyurdu.

٥١٤٨ - حَدَّثَنَا سَلِيمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ صُهَيْبٍ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ عَوْفٍ تَزَوَّجَ امْرَأَةً عَلَى وَزْنِ نَوَافِ الثَّيِّبِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِشَاشَةِ الْغُرْسِ فَسَأَلَهُ فَقَالَ إِلَيَّ تَزَوَّجْتُ امْرَأَةً عَلَى وَزْنِ نَوَافِ وَعَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ عَوْفٍ تَزَوَّجَ امْرَأَةً عَلَى وَزْنِ نَوَافٍ مِنْ ذَهَبٍ.

5148- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Abdurrahman ibnu Avf, bir çekirdek, beş dirhem ağırlığınca altın mehir vererek bir kadınla evlendi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Abdurrahman'da ki damat sevincini görünce ona bunun sebebini sordu. Bunun üzerine o da şöyle dedi: “Ben bir çekirdek, beş dirhem ağırlığınca altın mehir vererek bir kadınla evlendim.” (Hadisin geçtiği diğer yer: 2049)

٥٠ - بَابُ التَّزْوِيجِ عَلَى الْقُرْآنِ وَبِغَيْرِ صَدَاقٍ

50- Bir Kimseyi Mehir Olarak Maddi Bir Şey Vermeksizin Kur'an Öğretmek Karşılığında Evlendirmek Bâbı

٥١٤٩ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ سَمِعْتُ أَبَا حَازِمٍ يَقُولُ سَمِعْتُ سَهْلَ بْنَ سَعْدٍ السَّاعِدِيَّ يَقُولُ إِنِّي لَفِي الْقَوْمِ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذْ قَامَتِ امْرَأَةٌ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّهَا قَدْ وَهَبَتْ نَفْسَهَا لَكَ فَرَفِئَهَا رَأَيْكَ فَلَمْ يُجِبْهَا شَيْئًا ثُمَّ قَامَتِ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّهَا قَدْ وَهَبَتْ نَفْسَهَا لَكَ فَرَفِئَهَا رَأَيْكَ فَلَمْ يُجِبْهَا شَيْئًا ثُمَّ قَامَتِ الثَّالِثَةُ فَقَالَتْ إِنَّهَا قَدْ وَهَبَتْ نَفْسَهَا لَكَ فَرَفِئَهَا رَأَيْكَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَكُنْهِيَ قَالَ هَلْ عِنْدَكَ مِنْ شَيْءٍ قَالَ لَا قَالَ اذْهَبِ فَاطْلُبِي وَلَوْ خَاتَمًا مِنْ حَدِيدٍ فَذَهَبَ فَطَلَبَتْ ثُمَّ جَاءَتْ فَقَالَ مَا وَجَدْتُ

شَيْئًا وَلَا خَائِمًا مِنْ حَدِيدٍ فَقَالَ هَلْ مَعَكَ مِنَ الْقُرْآنِ شَيْءٌ قَالَ مَعِيَ سُورَةُ كَذَا
وَسُورَةُ كَذَا قَالَ أَذْهَبَ فَقَدْ أَلْكَحْتُكَهَا بِمَا مَعَكَ مِنَ الْقُرْآنِ.

5149- Sehl ibnu Sa'd es-Sâidî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir topluluğun içinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraberken bir kadın geldi ve şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Ben nefsimi benimle evlenmen için hibe ediyorum. Bu konudaki görüşün nedir? Kabul ediyor musun?

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o kadına hiçbir cevap vermedi. Sonra yine kalkıp şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Ben nefsimi benimle evlenmen için hibe ediyorum. Bu konudaki görüşün nedir? Kabul ediyor musun?

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o kadına yine bir cevap vermedi. Sonra kadın üçüncü kez ayağa kalkarak şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Ben nefsimi benimle evlenmen için hibe ediyorum. Bu konudaki görüşün nedir? Kabul ediyor musun?

Bunun üzerine bir adam kalkarak şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! O kadını benimle evlendir.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“Mehir olarak verebilecek bir şeyin var mı?” diye sordu. Adam:

-Hayır, yoktur, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“Evine git ve mehir olarak demirden bir yüzük de olsa getir” buyurdu. Bunun üzerine adam gitti ve evinde onu aradı. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına gelip:

-Evimde demirden bir yüzük dahi bulamadım, dedi.

Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“Ezberinde Kur'ân'dan bir şey var mı?” diye sordu. Adam:

-Şu ve şu sureleri biliyorum, dedi.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“Öyleyse git, ezberinde olan Kur'ân'dan bu surelerle seni bu kadınla evlendiriyorum” buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2310)

٥١- بَابُ الْمَهْرِ بِالْعُرُوضِ وَخَاتَمٍ مِنْ حَدِيدٍ

51- Eşyalarla Ve Demirden Yüzükle Mehir Yapılması Bâbı

٥١٥٠- حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِرَجُلٍ تَزَوَّجَ وَلَوْ بِخَاتَمٍ مِنْ حَدِيدٍ.

5150- Sehl ibnu Sa'd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir adama: “Demir bir yüzük de olsa onu mehir olarak vererek evlen” buyurdu.

٥٢- بَابُ الشُّرُوطِ فِي النِّكَاحِ

52- Nikâhta Helâl Olan ve İtibar Edilen Şartlar Bâbı

وَقَالَ عُمَرُ مَقَاتِعُ الْحُقُوقِ عِنْدَ الشُّرُوطِ وَقَالَ الْمِسْوَرُ بْنُ مَخْرَمَةَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَكَرَ صِهْرًا لَهُ فَأَتْنِي عَلَيْهِ فِي مُصَاهَرَتِهِ فَأَحْسَنَ قَالَ حَدَّثَنِي فَصَدَّقَنِي وَوَعَدَنِي فَوَلَّى لِي.

Ömer ibnu Hattab -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Haklar, şartların bulunduğu yerde biter.

Misver ibnu Mahrame de şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir damadından övgüyle bahsetti ve şöyle buyurdu: “O benimle konuştuğunda doğru söyledi, vaad ettiğinde de vaadinde durdu.

٥١٥١- حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ هِشَامُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ حَدَّثَنَا لَيْثٌ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ أَبِي الْخَيْرِ عَنْ عُقْبَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَحَقُّ مَا أَوْفَيْتُمْ مِنَ الشُّرُوطِ أَنْ تُؤْفُوا بِهِ مَا اسْتَحْلَلْتُمْ بِهِ الْفُرُوجَ.

5151- Ukbe ibnu Âmir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Yerine getirmeniz gereken şartların en evlası, nikâh konusunda yaptığınız şarttır.” (Hadisin geçtiği diğer yer: 2721)

۵۳- بَابُ الشُّرُوطِ الَّتِي لَا يَحِلُّ فِي النِّكَاحِ

53- Nikâhta Helâl Olmayan Şartlar Bâbı

وَقَالَ ابْنُ مَسْعُودٍ لَا تَشْتَرِطُ الْمَرْأَةُ طَلَاقَ أُخْتِهَا

Abdullah ibnu Mesud da: Bir kadın, kız kardeşinin talâkını kendi nikâhı için şart kılamaz, demiştir.

۵۱۵۲- حَدَّثَنَا عُيَيْنَةُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ زَكَرِيَّا هُوَ ابْنُ أَبِي زَائِدَةَ عَنْ

سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَحِلُّ لِمَرْأَةٍ تَسْأَلُ طَلَاقَ أُخْتِهَا لِتَسْتَفْرِغَ صَخْفَهَا فَإِنَّمَا لَهَا مَا قُدِّرَ لَهَا.

5152- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Bir kadın, Müslüman kadın kardeşinin kocasına gidip de kendi yaşamını sürdürmesi için hanımını boşayıp kendisiyle evlenmesini isteyeemez. O kadına rızık olarak ezelde ne takdir edilmiş ise eline geçecek ancak odur.” (Hadisin geçtiği diğer yer: 2140)

۵۴- بَابُ الصُّفْرَةِ لِلْمَتَزَوِّجِ وَرَوَاهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

54- Evlenen Kimsenin Zaferân Kokusu Sürünmesi Bâbı

Bunu Abdurrahman ibnu Avf, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den rivayet etmiştir.

۵۱۵۳- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ حُمَيْدِ الطَّوِيلِ عَنْ

أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ عَوْفٍ جَاءَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَبِهِ أَثَرُ صُفْرَةٍ فَسَأَلَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرَهُ أَنَّهُ

تَزَوَّجَ امْرَأَةً مِنَ الْأَنْصَارِ قَالَ كَمْ سَقَيْتَ إِلَيْهَا قَالَ زَنَةَ نَوَاةٍ مِنْ ذَهَبٍ قَالَ رَسُولُ
اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْلِمَ وَلَوْ بِشَاةٍ.

5153- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Abdurrahman ibnu Avf, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına üzerinde zifafa girenlere mahsus sarı zâferan kokusu olduğu hâlde geldi.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ona: "Evlendin mi?" diye sordu. Abdurrahman, evet, dedi. Abdurrahman: Ensar'dan bir kadınla evlendim, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Ne kadar mehir verdin?" diye sordu. Abdurrahman: Bir çekirdek, beş dirhem ağırlığınca altın, dedi.

Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Abdurrahman İbnu Avf'a: "Bir koyun kesmekle de olsa bir velime (yani düğün yemeği) ver" buyurdu (Hadisin geçtiği diğer yer: 2049)

۵۵-بَاب

55- Bâb:

۵۱۵۴- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ أَوْلِمَ النَّبِيُّ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِزَيْتَبَ فَأَوْسَعَ الْمُسْلِمِينَ خَيْرًا فَخَرَجَ كَمَا يَصْنَعُ إِذَا تَزَوَّجَ
فَأَكَى حُجَرَ امْهَاتِ الْمُؤْمِنِينَ يَدْعُو وَيَدْعُونَ لَهُ ثُمَّ الصَّرَفَ فَرَأَى رَجُلَيْنِ فَرَجَعَ لَا
أَذْرِي أَخْبَرْتُهُ أَوْ أَخْبَرَ بِخُرُوجِهِمَا.

5154- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Zeynep bintu Cahş ile evlenince velime yani düğün yemeği verdi ve Müslümanlara hayırda da geniş davrandı. Her evliliğinde yapageldiği adeti üzere müminlerin annelelerinin yani hanımlarının odalarını dolaştı ve onlar Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de onlara dua etti. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem evine döndüğünde iki adamın velime yemeğini yedikleri hâlde hâlâ oturmakta olduklarını gördü ve geri döndü. O ikisinin evden çıktıklarını ben mi haber verdim yoksa kendisine bir başkası mı haber verdi bilmiyorum. (Hadisin geçtiği yer: 4791)

۵۶- بَابُ كَيْفَ يُدْعَى لِلْمُتَزَوِّجِ

56- Bâb: Evlenen Kimseye Nasıl Dua Edilir?

۵۱۵۵- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ هُوَ ابْنُ زَيْدٍ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى عَلَى عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ أَثَرَ صُفْرَةٍ قَالَ مَا هَذَا قَالَ إِلَيَّ تَزَوَّجْتُ امْرَأَةً عَلَى وَزْنِ نَوَاةٍ مِنْ ذَهَبٍ قَالَ بَارَكَ اللَّهُ لَكَ أَوْلِمَ وَلَوْ بِشَاةٍ.

5155- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Abdurrahman ibnu Avf'ın üzerinde yeni evlenenlerin sürdüğü sarı boya izini görünce: “Bu nedir?” diye sordu. O da: Ben altından bir çekirdek ağırlığınca mehir vererek bir kadınla evlendim, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Bârekellâhu leke (Allah sana mübarek kılsın), bir koyunla da olsa düğün yemeği ver!” (Hadisin Geçtiği diğer yerler: 2049)

۵۷- بَابُ الدُّعَاءِ لِلنِّسَاءِ اللَّاتِي يَهْدِينَ الْعُرُوسَ وَلِلْعُرُوسِ

57- Gelini Süsleyip Ona Yol Gösteren Kadınlara ve Geline Dua Etmek Bâbı

۵۱۵۶- حَدَّثَنَا قُرُوءَةُ بْنُ أَبِي الْمَغْرَاءِ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا تَزَوَّجَنِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَتَنِي أُمِّي فَأَدْخَلَنِي الدَّارَ فَإِذَا نِسْوَةٌ مِنَ الْأَنْصَارِ فِي الْبَيْتِ فَقُلْنَ عَلَى الْخَيْرِ وَالْبَرَكَةِ وَعَلَى خَيْرِ طَائِرٍ.

5156- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem beni nikâhı altına almıştı. Annem beni getirdi ve eve girdirdi. Evde Ensardan kadınlar vardı. O kadınlar şöyle dediler:

-Hayır , bereket ve hayırlı bir kismete geldin. (Hadisin geçtiği yer: 3894)

۵۸- بَاب مَنْ أَحَبَّ الْبَنَاءَ قَبْلَ الْفَزْوِ

58- Savaşa Çıkmadan Önce Zifafa Girmek İsteyen Kimse Bâbı

۵۱۵۷- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هَمَامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ غَزَا نَبِيٌّ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ فَقَالَ لِقَوْمِهِ لَا يَتَّبِعْنِي رَجُلٌ مَلَكَ بُضْعَ امْرَأَةٍ وَهُوَ يُرِيدُ أَنْ يَنْبِيَّ بِهَا وَلَمْ يَنْبِ بِهَا.

5157- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Peygamberlerden bir peygamber savaşa gitmek istedi ve kavmine şöyle dedi: Bir kadınla yeni evlenmiş olup henüz zifafa girmemiş, ancak zifafa girmeyi arzu eden bir kimse benimle savaşa gelmesin. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3124)

۵۹- بَاب مَنْ بَنَى بِامْرَأَةٍ وَهِيَ بِنْتُ تِسْعِ سِنِينَ

59- Dokuz Yaşındaki Hanımıyla Zifafa Giren Kimse Bâbı

۵۱۵۸- حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ بْنُ عُقْبَةَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ هِشَامِ بْنِ غُرُورَةَ عَنْ غُرُورَةَ تَزَوَّجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَائِشَةَ وَهِيَ بِنْتُ سِتِّ سِنِينَ وَبَنَى بِهَا وَهِيَ بِنْتُ تِسْعِ وَمَكَّثَتْ عِنْدَهُ تِسْعًا.

5158- Urve -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Âişe'yi altı yaşında iken nikâhı altına almış, dokuz yaşında iken de zifafa girmiştir. Âişe, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanında dokuz sene kalmıştır. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3894)

٦٠- بَابُ الْبِنَاءِ فِي السَّفَرِ

60- Yolculuk Esnasında Kadınla Zifafa Girmek Bâbı

٥١٥٩- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ أَقَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ خَيْبَرَ وَالْمَدِينَةِ ثَلَاثًا يُتَى عَلَيْهِ بِصَفِيَّةَ بِنْتِ حُصَيْنٍ فَدَعَوْتُ الْمُسْلِمِينَ إِلَى وَلِيمَتِهِ فَمَا كَانَ فِيهَا مِنْ خُبْزٍ وَلَا لَحْمٍ أَمَرَ بِالْأَنْطَاعِ فَأُلْقِيَ فِيهَا مِنَ الثَّمَرِ وَالْأَقِطِ وَالسَّمْنِ فَكَانَتْ وَلِيمَتُهُ فَقَالَ الْمُسْلِمُونَ إِخْذِي أُمَّهَاتِ الْمُؤْمِنِينَ أَوْ مِمَّا مَلَكَتْ يَمِينُهُ فَقَالُوا إِنْ حَجَبَهَا فَهِيَ مِنْ أُمَّهَاتِ الْمُؤْمِنِينَ وَإِنْ لَمْ يَحْجُبْهَا فَهِيَ مِمَّا مَلَكَتْ يَمِينُهُ فَلَمَّا ارْتَحَلَ وَطَى لَهَا خَلْفَهُ وَمَدَّ الْحِجَابَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ النَّاسِ.

5159- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Hayber dönüşünde Hayber ile Medine arasında üç gün mola verdi. Burada Safiyye bintu Huyey ile evlendi. Ben de orada bulunan Müslümânları Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in düğün yemeğine (velime) davet ettim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in düğün yemeğinde ne ekmek ne de et vardı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yere tabaklanmış deri sofraların yayılması emretti. İnsanlar yanlarında yol azığı olarak bulundurdıkları hurma, süzme peynir ve eritilmiş yağ getirip o sofraya koydular. İşte Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in velime yemeği bu idi. Müslümanlar Safiyye için dediler ki:

-Safiyye, müminlerin annelerinden birisi midir, yoksa Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in cariyelerden midir?

Bir kısım insanlar da: Şayet Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onu örterse, müminlerin annelerinden biri olmuştur. Şayet onu örtmezse Safiyye, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in cariyelerinden biri olmuştur. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yolculuğuna devam edip hareket için ayaklanınca, devesinin arkasına Safiyye için yer hazırlattı ve Safiyye ile insanlar arasına da bir örtü koydu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 371)

٦١- بَابُ الْبِنَاءِ بِالنَّهَارِ بِغَيْرِ مَرْكَبٍ وَلَا نِيرَانٍ

61- Evlenen Bir Kimsenin Gündüz Vakti Düğün Alayı ve Ateş Yakmak Olmaksızın Zifafa Girmesi Bâbı

٥١٦٠- حَدَّثَنِي فَرْوَةُ بْنُ أَبِي الْمَغْرَاءِ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ تَزَوَّجَنِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَتَيْتَنِي أُمِّي فَأَذْخَلَتَنِي الدَّارَ فَلَمْ يَرُغْنِي إِلَّا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ضَحَى.

5160- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem benimle evlendi. Annem beni getirip Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in evine girdirdi. Kuşluk vaktinde zifaf için beni Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına girdirmesinden ve O'nu ansızın karşımda görmemden başka bir şey korkutup heyecanlandırmadı.

٦٢- بَابُ الْأَلْمَاطِ وَنَحْوِهَا لِلنِّسَاءِ

62- Kadınlar İçin Süslü Döşemeler ve Benzeri Şeyler Edinmek Bâbı

٥١٦١- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنِّكِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَلْ أَخَذْتُمْ أَلْمَاطًا قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَآلَى لَنَا أَلْمَاطٌ قَالَ إِنْهَا سَتَكُونُ.

5161- Muhammed ibnu Munkedir, Câbir ibnu Abdullah'dan -Allah ondan razı olsun- bildirdi. O şöyle dedi:

Câbir evlendiği zaman Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem O'na: "Etrafı saçaklı oda döşemeleriniz var mı?" diye sordu. Ben:

-Bizde öyle döşemeler nereden olacak? diye cevap verdim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Muhakkak öyle süslü döşemeleriniz olacaktır" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3631)

٦٣- بَابُ النِّسْوَةِ اللَّائِي يَهْدِيْنَ الْمَرْأَةَ إِلَى زَوْجِهَا وَدُعَائِهِنَّ بِالْبَرَكَةِ

63- Gelini Damada Getiren Kadınlar ve Onların Geline Bereket İçin Dua Etmeleri Bâbı

٥١٦٢- حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ يَعْقُوبَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَابِقٍ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ أَلْهَا زَفَّتْ امْرَأَةً إِلَى رَجُلٍ مِنَ الْأَنْصَارِ فَقَالَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا عَائِشَةُ مَا كَانَ مَعَكُمْ لَهَوٌ فَإِنَّ الْأَنْصَارَ يُغْجِبُهُمُ الْلَهْوُ.

5162- Urve -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Âişe, bir kadını Ensâr'dan olan bir adamla evlendirmişti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-“Ey Âişe! Sizin beraberinizde def çalan, şarkı söyleyen şarkıcılarınız yok mu? Çünkü Ensâr böyle oyun ve eğlencelerden hoşlanır.”

٦٤- بَابُ الْهَدِيَّةِ لِلْعُرُوسِ

64- Gelinle Güvey'e Gerdek Sabahı Hediye Verme Bâbı

٥١٦٣- وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ وَاسْمُهُ الْجَعْدُ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ مَرُّ بِنَا فِي مَسْجِدِ بَنِي رِفَاعَةَ فَسَمِعْتُهُ يَقُولُ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا مَرَّ بِجَنَابَاتٍ أُمَّ سُلَيْمٍ دَخَلَ عَلَيْهَا فَسَلَّمَ عَلَيْهَا ثُمَّ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عُرُوسًا بَزَيَّتَبَ فَقَالَتْ لِي أُمَّ سُلَيْمٍ لَوْ أَهْدَيْتَنَا لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَدِيَّةً فَقُلْتُ لَهَا أَفْعَلِي فَعَمَدَتْ إِلَى ثَمَرٍ وَسَمْنٍ وَأَقِطٍ فَاتَّخَذَتْ حَيْسَةً فِي بُرْمَةٍ فَأَرْسَلَتْ بِهَا مَعِيَ إِلَيْهِ فَانْطَلَقْتُ بِهَا إِلَيْهِ فَقَالَ لِي ضَعْنَهَا ثُمَّ أَمَرَنِي فَقَالَ اذْغِي لِي رَجَالًا سَمَاهُمْ وَادْغِي لِي مَنْ لَقِيتُ قَالَ فَفَعَلْتُ الَّذِي أَمَرَنِي فَرَجَعْتُ فَإِذَا الْبَيْتُ غَاصٌ بِأَهْلِهِ فَرَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَضَعَ يَدَيْهِ عَلَى تِلْكَ الْحَيْسَةِ وَتَكَلَّمَ بِهَا مَا شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ جَعَلَ يَدْعُو عَشْرَةَ عَشْرَةَ يَأْكُلُونَ مِنْهُ وَيَقُولُ لَهُمْ اذْكُرُوا

اسْمَ اللَّهِ وَلْيَأْكُلْ كُلُّ رَجُلٍ مِمَّا يَلِيهِ قَالَ حَتَّى تَصَدَّعُوا كُلُّهُمْ عَنْهَا فَخَرَجَ مِنْهُمْ مَنْ خَرَجَ وَبَقِيَ نَفَرٌ يَتَحَدَّثُونَ قَالَ وَجَعَلْتُ أَعْنَتُكُمْ ثُمَّ خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَ الْحُجُرَاتِ وَخَرَجْتُ فِي إِثَرِهِ فَقُلْتُ إِلَهُمْ قَدْ ذَهَبُوا فَرَجَعَ فَدَخَلَ الْبَيْتَ وَأَرَخَى السِّتْرَ وَإِلَيَّ فِي الْحُجْرَةِ وَهُوَ يَقُولُ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ إِلَّا أَنْ يُؤْذَنَ لَكُمْ إِلَى طَعَامٍ غَيْرِ نَظِيرٍ إِنَاءَهُ وَلَكِنْ إِذَا دُعِيتُمْ فَادْخُلُوا فَإِذَا طَعِمْتُمْ فَانْتَشِرُوا وَلَا مُسْتَأْسِنِينَ لَحَدِيثٍ إِنَّ ذَلِكَ كَانَ يُؤْذِي النَّبِيَّ فَيَسْتَحْيِي مِنْكُمْ وَاللَّهُ لَا يَسْتَحْيِي مِنَ الْحَقِّ ۖ قَالَ أَبُو غُفْمَانَ قَالَ أَلَسَ إِلَهُ خَدَمَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَشْرَ سِنِينَ.

5163- Ebu Osman el-Ca'd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Basra'da Rifâa Oğulları Mescidi'nde bulunduğumuz bir sırada yanımıza Enes ibnu Malik geldi. O'nu şöyle derken işittim:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem annem Ümmü Süleym'in evinin bulunduğu yere uğradığı zaman onun yanına girer, ona selâm verirdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Zeynep bintu Cahş el-Esedîyye ile evlendi. Annem Ümmü Süleym bana: Keşke Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e bir hediye versek! dedi. Ben de ona: Bunu yap! dedim. Bunun üzerine annem hurma, yağ ve süzme peynir hazırladı ve bunlardan bir taş tencere içinde hayse yemeği yaptı. Bu yemeği benimle Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e gönderdi. Ben bu yemeği Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e götürdüm. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana: "Yemeği koy" buyurdu. Sonra bana emredip isimlerini söylediği "Birtakım adamları bana çağır ve karşılaştığın kimse-leri de bana çağır!" dedi. Ben O'nun bana emrettiği işi yaptım ve geri döndüm. Bir de gördüm ki, ev dolup taşmış. Bu sırada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'i de gördüm ki, iki elini bu hayse yemeğinin üzerine koydu da orada Allah'ın söylemesini istediği kelimeleri söyledi. Bundan sonra toplanan insanlardan onar onar çağırmaya, onlar da yemekten yemeye koyuldular. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlara: "Allah'ın ismini zikredin ve her insan kendi önünden yesin" buyuruyordu.

Enes dedi ki: Nihayet yiyenlerin hepsi yemekten dağıldılar. Onlardan dışarı çıkan çıktı da birkaç kişilik topluluk kalıp konuşmaya koyuldu.

Enes dedi ki: Ben onların çıkıp gitmemelerinden gamlanmaya başladım. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, zevcelerinin odalarına doğru çıktı. Ben de O'nun arkasından çıktım ve O'na: O oturup konuşmaya dalan adamlar gitmişlerdir, dedim. Akabinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem eve girdi ve evin perdesini sarkıttı. Ben de odanın içinde bulunuyordum ki, kendisi şu âyetleri söylüyordu: «*Ey îman edenler! Peygamberin evine, ancak yemeğe çağrıldığınız zaman ve yemeğin hazırlanmasını beklemeyecek şekilde girin. Davet olunduğunuz zaman girin, yediğiniz zaman da hemen dağlın. Söze dalmayın. Bu, Peygambere ezâ veriyor, size söylemekten de utanıyor. Allah ise, gerçeği söylemekten utanmaz. Peygamberin eşlerinden bir şey istediğiniz zaman, örtü arkasından isteyin; bu hem sizin kalpleriniz ve hem de onların kalpleri için daha temizdir. Sizin, Allah'ın Rasûlüne eziyet etmeniz ve ondan sonra da onun eşlerini nikâhlamanız asla olmaz. Bu, Allah katında çok büyük bir iştir.*» (Ahzâb: 53)

Ebu Osman: Enes, kendisinin on sene Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e hizmet ettiğini söyledi, demiştir. (Hadisin geçtiği yerler: 4791)

٦٥- بَابُ اسْتِعَارَةِ الثِّيَابِ لِلْعُرُوسِ وَغَيْرِهَا

65- Gelin ve Damat İçin Elbise ve Başka Şeyleri Emanet Olarak Almak Bâbı

٥١٦٤- حَدَّثَنِي عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أَسَمَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا اسْتَعَارَتْ مِنْ أَسْمَاءَ قِلَادَةً فَهَلَكَتْ فَأَرْسَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَاسًا مِنْ أَصْحَابِهِ فِي طَلِبِهَا فَأَذَرَكْتَهُمُ الصَّلَاةَ فَصَلُّوا بِغَيْرِ وُضْوءٍ فَلَمَّا أَتَوْا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَكَرُوا ذَلِكَ إِلَيْهِ فَتَزَلَّتْ آيَةُ التَّيْمِيمِ فَقَالَ أَسِيدُ بْنُ حُضَيْرٍ جَزَاكَ اللَّهُ خَيْرًا فَوَاللَّهِ مَا نَزَلَ بِكَ أَمْرٌ قَطُّ إِلَّا جَعَلَ اللَّهُ لَكَ مِنْهُ مَخْرَجًا وَجَعَلَ لِلْمُسْلِمِينَ فِيهِ بَرَكَةً.

5164- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Kendisi, kız kardeşi Esmâ'dan ödünç olarak bir gerdanlık aldı. Bu gerdanlık bir yolculuk esnasında kayboldu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de o gerdanlığın bulunması için ashabından bir grup insanı

gönderdi. O esnada namazın vakti girdi. Onlarda su bulamadıkları için abdest almadan namaz kıldılar. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yanına döndüklerinde içine düştükleri durumu şikayet ettiler. Bunun üzerine teyemmüm âyeti indirildi. (Mâide: 6) Bunun üzerine Useyd ibnu Hudayr, Âişe'ye şöyle dedi:

-Allah seni hayır ile mükâfatlandırsın. Vallâhî senin başına bir iş gelmiş olmasın ki, muhakkak ki Allah o işte senin için bir çıkış, Müslümanlar içinde o işte bir bereket kılmış olmasın. (Hadisin geçtiği diğer yer: 334)

٦٦- بَاب مَا يَقُولُ الرَّجُلُ إِذَا أَتَى أَهْلَهُ

66- Bir Erkek Eşiyle Cinsî Münasebet Yapacağı Zaman Ne Söyleyeceği Bâbı

٥١٦٥ - حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ عَنْ كُرَيْبٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَا لَوْ أَنَّ أَحَدَهُمْ يَقُولُ حِينَ يَأْتِي أَهْلَهُ بِاسْمِ اللَّهِ اللَّهُمَّ جَنِّبْنِي الشَّيْطَانَ وَجَنِّبِ الشَّيْطَانَ مَا رَزَقْنَا ثُمَّ قُدِّرَ بَيْنَهُمَا فِي ذَلِكَ أَوْ قُضِيَ وَلَدٌ لَمْ يَضُرَّهُ شَيْطَانٌ أَبَدًا.

5165- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Şayet biriniz eşiyle cinsi münasebetinden önce: Bismillah Allâhumme cennibniş-şeytân ve cennibiş-şeytâne mâ razaktenâ [Bismillah (Allah'ın adıyla), Allahım, bizi ve bizden olacak çocuğu şeytandan uzaklaştır] derse ve bu ilişkiden sonra da Allah onlara bir çocuk nasip ederse, şeytan o çocuğa zarar veremez.” (Hadisin geçtiği diğer yer: 1410)

٦٧- بَابُ الْوَلِيمَةِ حَقٌّ

67- Bâb: Velime (Düğün Yemeği) Haktır

وَقَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ قَالَ لِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْلِمَ وَلَوْ بِشَاةٍ.

Abdurrahman ibnu Avf -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana: “Bir koyun keserek de olsa veli-

me ver!"⁵⁶ buyurdu.

٥١٦٦- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ كَانَ ابْنُ عَشْرِ سِنِينَ مَقْدَمَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ فَكَانَ أُمّهَاتِي يُوَاطِّئُنِي عَلَى خِدْمَةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَخَدَمْتُهُ عَشْرَ سِنِينَ وَتُوفِّيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا ابْنُ عَشْرِينَ سَنَةً فَكُنْتُ أَعْلَمُ النَّاسِ بِشَأْنِ الْحِجَابِ حِينَ أَنْزَلَ وَكَانَ أَوَّلَ مَا أَنْزَلَ فِي مُبَتَّتِي رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِرِزْتَبِ بِنْتِ جَعْفَرِ أَصْبَحَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِهَا عَرُوسًا فَدَعَا الْقَوْمَ فَأَصَابُوا مِنَ الطَّعَامِ ثُمَّ خَرَجُوا وَبَقِيَ رَهْطٌ مِنْهُمْ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَطَالُوا الْمَكْثَ فَقَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَخَرَجَ وَخَرَجْتُ مَعَهُ لَكِنِّي يَخْرُجُوا فَمَشَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَشَيْتُ حَتَّى جَاءَ عَتَبَةُ حُجْرَةَ عَائِشَةَ ثُمَّ ظَنَّ أَنَّهُمْ خَرَجُوا فَرَجَعَ وَرَجَعْتُ مَعَهُ حَتَّى إِذَا دَخَلَ عَلَى رِزْتَبِ فَإِذَا هُمْ جُلُوسٌ لَمْ يَقُومُوا فَرَجَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرَجَعْتُ مَعَهُ حَتَّى إِذَا بَلَغَ عَتَبَةُ حُجْرَةَ عَائِشَةَ وَظَنَّ أَنَّهُمْ خَرَجُوا فَرَجَعَ وَرَجَعْتُ مَعَهُ فَإِذَا هُمْ قَدْ خَرَجُوا فَضْرَبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنِي وَبَيْنَهُ بِالسَّيْرِ وَالْأَنْزِلِ الْحِجَابُ.

5166- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Kendisi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in Medine'ye hicretinden önce on yaşında idi. Annem ve teyzem Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selem'e hizmet etmem için sürekli O'nun yanına gönderirlerdi.

56 "Velime"; velm kökünden alınmış olup, toplanmak manasına gelir. Çünkü velime'de taraflar bir araya geliyorlar, ıstılahda ise bu kelime hususî olarak düğünde yemek vermek manasına kullanılmıştır. Kâmûs'da "velîme"; düğün yemeği veya davet için başka şey için yapılmış yemek, demektir. "Evleme" kelimesi, yemek yaptı denektir. Ziyafetin vakti, akd zamanı veya akdın sonunda, zifaf zamanı veya zifafun sonradır. Bu, örf ve adete göre yapılabilecek bir iştir. Düğün yemeğine yapılan lavete icabet, çağırılan kişiye vâciptir. Çünkü bu davetlere icabette düğünlere önen vermek, düğün sahibini sevindiren, nefisini hoş etmek vardır.

Ben, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem on sene hizmet ettim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem vefat ettiğinde ben yirmi yaşındaydım. Hicab âyeti indirildiğinde insanlar içinde bunu en iyi bilen ben idim. İndirilen hicap emrinin ilki Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in Zeynep bintu Caş'la evlenmesi zamanında oldu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Zeynep ile evlendi ve akabinde insanları velime yemeğine davet etti. Sonra insanlar yemeklerini yiyip Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in evinden dışarı çıktılar. Ancak bir grup yemeklerini yedikleri hâlde oturmaya devam ettiler. Bu oturmaları uzayınca Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kalkıp evinden dışarı çıktı. Ben de O'nunla beraber çıktım. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yürüdü, ben de O'nun peşi sıra yürüdüm. Âişe'nin evinin eşiğine geldiğinde oturanların kalkmış olabileceğini düşünerek geri döndü. Ben de O'nunla beraber geri döndüm. Zeyneb'in yanına girdiğinde onların hâlâ oturmakta olduklarını ve kalkmadıklarını görünce geri döndü. Ben de O'nunla beraber geri döndüm. Âişe'nin odasını eşiğine varınca onların gitmiş olabilecekleri düşüncesiyle geri döndü. Ben de O'nunla beraber geri döndüm. O esnada onlar çıkmışlardı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem benimle kendisi arasına bir perde koydu ve Hicab âyeti indirildi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 4791)

٦٨- بَابُ الْوَلِيمَةِ وَلَوْ بِشَاةٍ

68- Bir Koyun Keserek de Olsa Velime Vermek Bâbı

٥١٦٧- حَدَّثَنَا عَلِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَدَّثَنِي حُمَيْدُ أَلِهَ سَمِعَ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَأَلَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ وَكَتُورُجَ امْرَأَةً مِنَ الْأَنْصَارِ كَمْ أَصْدَقْتُهَا قَالَ وَزَنَ نَوَاةً مِنْ ذَهَبٍ وَعَنْ حُمَيْدٍ سَمِعْتُ أَنَسًا قَالَ لَمَّا قَدِمُوا الْمَدِينَةَ نَزَلَ الْمُهَاجِرُونَ عَلَى الْأَنْصَارِ فَتَزَلَّ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ عَلَى سَعْدِ بْنِ الرَّبِيعِ فَقَالَ أَقَاسِمُكَ مَالِي وَالزُّلُّ لَكَ عَنْ إِخْدَى أَمْرَائِي قَالَ بَارَكَ اللَّهُ لَكَ فِي أَهْلِكَ وَمَالِكَ فَخَرَجَ إِلَى السُّوقِ فَبَاغَ وَاشْتَرَى فَأَصَابَ شَيْئًا مِنْ أَقْطِ وَسَمِنَ فَتَزَوَّجَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْلِمَ وَلَوْ بِشَاةٍ.

5167- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Abdurrahman ibnu Avf, Ensâr'dan bir kadınla evlendi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kendisine: "O kadına ne kadar mehir verdin?" diye sordu. Abdurrahman: Altından bir çekirdek yânî beş dirhem verdim, dedi.

Humeyd şöyle dedi: Ben Enes'in şöyle dediğini işittim: Mekke'den gelen muhacirler Medineli Ensar kardeşlerinin evlerinde misafir oldular. Abdurrahman ibnu Avf da Sa'd ibnur-Rabi'ye misafir oldu. Sa'd şöyle dedi: Malımı ikiye böleyim. İki hanımımdan birini de senin için boşayayım da sen onunla evlen. Abdurrahman da: Allah senin aileni ve malını sana mubarek kılsın. Abdurrahman çarşıya çıktı ve bir şeyler alıp sattı ve süzme peynir ile yağ elde edip kazandı. Daha sonra da evlendi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kendisine: "Bir koyun keserek de olsa velime ver" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2049)

٥١٦٨ - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ مَا أَوْلَمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى شَيْءٍ مِنْ نِسَائِهِ مَا أَوْلَمَ عَلَى زَيْنَبَ أَوْلَمَ بِشَاةٍ.

5168- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Zeynep bintu Cahş ile evlendiğinde velime vermiş, daha önce evlendiği hiçbir hanımında böyle velime vermemişti. Zeyneb ile evlendiğinde bir koyun keserek velime vermişti. (Hadisin geçtiği diğer yer: 4791)

٥١٦٩ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ شُعَيْبٍ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْتَقَ صَفِيَّةَ وَكَرَّوَجَهَا وَجَعَلَ عَتَقَهَا صَدَاقَهَا وَأَوْلَمَ عَلَيْهَا بِخَيْسٍ.

5169- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Safiyye bintu Huyey'i azad etti ve onunla evlendi. Azat edilmesini onun mehiri kıldı. Velime olarak da hurma, süzme yoğurt ve yağdan yapılan hays yemeği verdi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 371)

٥١٧٠- حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ عَنْ يَبَّانَ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا

يَقُولُ بَنَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِامْرَأَةٍ فَأَرْسَلَنِي فَدَعَوْتُ رَجُلًا إِلَى الطَّعَامِ.

5170- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Zeynep bintu Cahş ile evlendi. Beni de insanları velimeye davet etmem için gönderdi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 4791)

٦٩- بَابُ مَنْ أَوْلَمَ عَلَى بَعْضِ نِسَائِهِ أَكْثَرَ مِنْ بَعْضِ

69- Kadınlarının Bâzısı Üzerine Diğerinden Daha Çok Velime Veren Kimse Bâbı

٥١٧١- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ ثَابِتٍ قَالَ ذَكَرَ تَرْوِيجُ

زَيْنَبَ بِنْتِ جَحْشٍ عِنْدَ أَنَسٍ فَقَالَ مَا رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْلَمَ عَلَى أَحَدٍ مِنْ نِسَائِهِ مَا أَوْلَمَ عَلَيْهَا أَوْلَمَ بِشَاةٍ.

5171- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Zeynep bintu Cahş ile evlendiğinde velime vermiş, daha önce evlendiği hiçbir hanımında böyle velime vermemişti. Zeyneb ile evlendiğinde bir koyun keserek velime vermişti. (Hadisin geçtiği diğer yer: 4791)

٧٠- بَابُ مَنْ أَوْلَمَ بِأَقْلٍ مِنْ شَاةٍ

70- Bir Koyundan Daha Azıyla Velime Yapan Kimse Bâbı

٥١٧٢- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ صَفِيَّةَ عَنْ

أُمِّهِ صَفِيَّةَ بِنْتِ شَيْبَةَ قَالَتْ أَوْلَمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى بَعْضِ نِسَائِهِ بِمُدَّتَيْنِ مِنْ شَعِيرٍ.

5172- Safiyye bintu Şeybe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hanımlarından biriyle evlendiğinde iki müd arpa unuyla velime verdi.

٧١-بَابُ حَقِّ إِجَابَةِ الْوَلِيمَةِ وَالِدَعْوَةِ وَمَنْ أَوْلَمَ سَبْعَةَ أَيَّامٍ وَنَحْوَهُ وَلَمْ يُوقَّتِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمًا وَلَا يَوْمَيْنِ

71-Velimeye ve Davete İcabet Hakkı ve Yedi Gün ve Buna Yakın Süre Velime Veren Kimse Bâbı

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, velimenin zaman olarak bir gün veya iki gün olacağına dair bir zaman tayin etmemiştir.

٥١٧٣- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا دُعِيَ أَحَدُكُمْ إِلَى الْوَلِيمَةِ فَلْيَأْتِهَا.

5173- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Sizden biriniz velimeye davet olunduğu zaman hemen ona gitsin.”

٥١٧٤- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ قَالَ حَدَّثَنِي مَنْصُورٌ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ أَبِي مُوسَى عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَكُمْوُ الْعَانِي وَأَجِيبُوا الدَّاعِي وَعُودُوا الْمَرِيضَ.

5174- Ebu Mûsâ el-Eş'arî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Esiri, esirlikten kurtarın, velimeye davet edenin davetine icabet edin ve hastayı ziyaret edin” (Hadisin geçtiği diğer yer: 3046)

٥١٧٥- حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ الرَّبِيعِ حَدَّثَنَا أَبُو الْأَخْوَصِ عَنْ الْأَشْعَثِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ سُوَيْدٍ قَالَ الْبَرَاءُ بْنُ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَمَرَنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِسَبْعٍ وَكُنْهَاتَا عَنْ سَبْعٍ أَمَرَنَا بِعِيَادَةِ الْمَرِيضِ وَاتِّبَاعِ الْجَنَازَةِ وَكُشْمِيتِ الْعَاطِسِ وَإِبْرَارِ الْقَسَمِ وَتَصْرِ الْمَظْلُومِ وَإِفْشَاءِ السَّلَامِ وَإِجَابَةِ الدَّاعِي وَكُنْهَاتَا عَنْ خَوَاتِيمِ الذَّهَبِ وَعَنْ آتِيَةِ الْفِضَّةِ وَعَنْ الْمَيَّالِ وَالْقَسِيَةِ وَالْإِسْتَبْرَقِ وَالذِّيْبَاجِ تَابَعَهُ أَبُو عَوَّالَةَ وَالشَّيْبَانِيُّ عَنْ أَشْعَثَ فِي إِفْشَاءِ السَّلَامِ.

5175- Bera ibnu Âzib'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem bize yedi şeyi yapmamızı emretti ve yedi şeyden de yasakladı: Cenazelere iştirak etmeyi, hastayı ziyaret etmeyi, davete icâbet etmeyi, mazluma (zulme uğramışa) yardım etmeyi, yemini kabul etmeyi, selâmı almayı ve hapşırıldığında "elhamdulillah" diyene "yerhamukellâh" demeyi emretti. Bizleri gümüş kap kullanmaktan, semer ve eyer üstüne konulup binicinin üzerine oturduğu ipek yüzölçümünden, kassiyeye, istebak ve dîbâc adı verilen ipekli kumaşları kullanmaktan da yasakladı. (Hadisin geçtiği diğer yer: 1239)

٥١٧٦- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ دَعَا أَبُو أَسِيدٍ السَّاعِدِيُّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي غُرْسِهِ وَكَانَتْ أَمْرًا لَهُ يَوْمَئِذٍ خَادِمُهُمْ وَهِيَ الْغُرُوسُ قَالَ سَهْلٌ تَذَرُونَ مَا سَقَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْقَعَتْ لَهُ ثَمَرَاتٍ مِنَ اللَّيْلِ فَلَمَّا أَكَلَ سَقَتْهُ إِيَّاهُ.

5176- Sehl ibn Sa'd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ebu Useyd Mâlik ibnu Rabîa, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'i kendisinin düğün yemeğine davet etmişti. Yeni gelin olan hanımı da misafirlere hizmet ediyordu. O yeni gelinin Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e ne ikram ettiğini bilir misiniz? Gecedden biraz hurma ıslatmış ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem düğün yemeğini yedikten sonra ikram etmişti. (Hadisin geç. yer: 5182, 5183, 5591, 5597, 6685)

٧٢- بَابُ مَنْ تَرَكَ الدُّعْوَةَ فَقَدْ عَصَى اللَّهَ وَرَسُولَهُ

72- Velimeye Davet Edildiği hâlde Davete İcâbet Etmeyen Allah'a ve Rasûlü'ne İsyan Etmıştır Bâbı

٥١٧٧- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ كَانَ يَقُولُ شَرُّ الطَّعَامِ طَعَامُ الْوَلِيمَةِ يُدْعَى لَهَا الْأَغْنِيَاءُ وَيَتْرَكَ الْفُقَرَاءُ وَمَنْ تَرَكَ الدُّعْوَةَ فَقَدْ عَصَى اللَّهَ وَرَسُولَهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

5177- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Yemeğin en şerlisi, zenginlerin davet edilip de fakirlerin çağrılmadığı düğün yemeğidir. Her kim davete icabet etmez ise, muhakkak Allah'a ve Rasûlü'ne isyan etmiştir.

۷۳-بَاب مَنْ أَجَابَ إِلَى كُرَاعٍ

73- Sığır ve Davar Ayağı Yemeğine İcabet Eden Kimse Bâbı

۵۱۷۸- حَدَّثَنَا عَبْدَانُ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَوْ دُعِيتُ إِلَى كُرَاعٍ لَأَجَبْتُ وَلَوْ أَهْدِيَ إِلَيَّ كُرَاعٌ لَقَبِلْتُ.

5178- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Eğer ben koyun ayağı veya sığır ayağı yemeğine davet edilirim, bu davete muhakkak icabet ederim. Şayet bana koyun veya sığır ayağı hediye edilse, onu da kabul ederim.” (Hadisin geçtiği diğer yer: 2568)

۷۴-بَابِ إِجَابَةِ الدَّاعِي فِي الْعُرْسِ وَغَيْرِهِ

74- Düğün Yemeğine ve Başka Yemeklere Davet Edene İcabet Etmek Bâbı

۵۱۷۹- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا الْحَجَّاجُ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ قَالَ ابْنُ جُرَيْجٍ أَخْبَرَنِي مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعٍ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَجِيبُوا هَذِهِ الدَّعْوَةَ إِذَا دُعِيتُمْ لَهَا قَالَ وَكَانَ عَبْدُ اللَّهِ يَأْتِي الدَّعْوَةَ فِي الْعُرْسِ وَغَيْرِ الْعُرْسِ وَهُوَ صَائِمٌ.

5179- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Yemeğe davet edildiğinizde davete icabet edin.”

Nâfi' şöyle dedi: Abdullah ibnu Ömer, düğün yemeğine ve bundan

ayrı bir yemeğe davet edildiğinde oruçlu bile olsa davete icabet ederdi.
(Hadisin geçtiği diğer yer: 5173)

٧٥- بَابُ ذَهَابِ النِّسَاءِ وَالصِّبْيَانِ إِلَى الْغُرْسِ

75- Kadınların ve Çocukların Velimeye Gitmeleri Bâbı

٥١٨٠- حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْمُبَارَكِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا عَبْدُ
الْعَزِيزِ بْنُ صُهَيْبٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَبْصَرَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ نِسَاءً وَصِيبًا مُقْبِلِينَ مِنْ غُرْسٍ فَقَامَ مُمْتًا فَقَالَ اللَّهُمَّ أَنتُمْ مِنْ أَحَبِّ النَّاسِ
إِلَيَّ.

5180- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem düğün yemeğinden gelen kadın ve çocukları gördü. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ayağa kalkarak:

“Allah şahidim olsun ki, insanlar içinde en çok sevdiğim sizlersiniz” buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3785)

٧٦- بَابُ هَلْ يَرْجِعُ إِذَا رَأَى مُنْكَرًا فِي الدَّعْوَةِ؟

76- Bâb: Davet Edilen Kimse, Davet Edildiği Yerde İslâm'a Aykırı Bir Şey Gördüğünde Geri Döner mi?

وَرَأَى ابْنُ مَسْعُودٍ صُورَةً فِي الْبَيْتِ فَرَجَعَ وَدَعَا ابْنَ عُمَرَ أَبَا أَيُّوبَ فَرَأَى فِي
الْبَيْتِ سِتْرًا عَلَى الْجِدَارِ فَقَالَ ابْنُ عُمَرَ غَلَبَنَا عَلَيْهِ النِّسَاءُ فَقَالَ مَنْ كُنْتُ أَخْشَى
عَلَيْهِ فَلَمْ أَكُنْ أَخْشَى عَلَيْكَ وَاللَّهِ لَا أَطْعَمُ لَكُمْ طَعَامًا فَرَجَعَ.

İbnu Mesud davete gittiği evde bir resim gördü ve hemen geri döndü. İbnu Ömer, Ebu Eyyûb'u davet etmişti. Ebu Eyyûb evde, duvar üzerinde bir örtü gördü de İbnu Ömer'e karşı bunu reddetti. İbnu Ömer: Duvara perde koymak üzerinde kadınlar bize gâlip geldiler, dedi. Ebu Eyyûb da: Eğer ben evinde bu sevilmez işin benzerini yapmakta olan herhangi bir kimseye karşı korkuyor idiysem de bu işten dolayı sana karşı korkacak değilim. Vallahi sizin yemeğinizi yemem! dedi ve geriye döndü.

٥١٨١ - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهَا أَخْبَرَتْ أَنَّهَا اشْتَرَتْ لُحْمَةً فِيهَا نِصَابِيرٌ فَلَمَّا رَأَاهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَامَ عَلَى الْبَابِ فَلَمْ يَدْخُلْ فَعَرَفْتُ فِي وَجْهِهِ الْكَرَاهِيَةَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَتُوبُ إِلَى اللَّهِ وَإِلَى رَسُولِهِ مَاذَا أَذْنَبْتُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا بَالُ هَذِهِ الشَّمْرَةِ قَالَتْ فَقُلْتُ اشْتَرَيْتُهَا لَكَ لِتَقْعُدَ عَلَيْهَا وَتُوسِدَهَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ أَصْحَابَ هَذِهِ الصُّورِ يُعَذِّبُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَيُقَالُ لَهُمْ أَحْيُوا مَا خَلَقْتُمْ وَقَالَ إِنَّ النَّبِيَّ الَّذِي فِيهِ الصُّورُ لَا تَدْخُلُهُ الْمَلَائِكَةُ.

5181- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben üzerinde resimler bulunan bir yastık satın aldım. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bunu görünce kapıda durdu, eve girmedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yüzündeki hoşnutsuzluğu görünce şöyle dedim:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Allah'a ve Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e tövbe ederim. Ben hangi günahı işledim ki? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“Bu yastık da neyin nesi?” diye sordu. Ben dedim ki:

-Ben bunu sizin için onun üzerine oturmanız ve yaslanmanız için satın aldım. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-“Bu resimleri yapanlara kıyamet gününde azap edilecektir. Onlara: Bu yarattığınız yani resimlerini çizdiğiniz bu hayvan ve insan resimlerine can verin, denilecek.” Daha sonra şöyle buyurdu:

-“İçinde resimler bulunan eve melekler girmez.”⁵⁷ (Hadisin geçtiği diğer yer: 2105)

57 Tasvir, bir şeyin sûretini, resmini çizmektir. Heykeller yapmak da tasvirdendir. Tasvir, heykeltıraşçılığı da kapsar. Resim bizzat ya da heykel sûrettir. Onlara lügatte tesâvir, tasvirler/resimler denir. Bu, heykelleri de kapsar. Şeriat; insan, hayvan, kuş gibi canlı sureti yapmayı/ çizmeyi haram kılmıştır. Bu tür suret, resim çizimi, ister kağıt üzerine olsun, ister deri üzerine, ister elbise üzerine, ister kap-kacak üzerine olsun, ister dekorasyon ve ziynet üzerine olsun, ister para üzerine ol-

sun v.b. fark etmez, hepsi de haramdır. Zira üzerine suret/resim çizilen ne olursa olsun sadece canlı sureti çizmek haramdır. Canlı olmayan şeyin suretini yapmak caizdir, onda bir sakınca yoktur. Nitekim Şeriat ağaçların, dağların, çiçeklerin canlı olmayan şeylerin sûretlerini yapmayı, resimlerini çizmeyi helâl kılmıştır. Canlı olanın sûretinin yapılmasının haram kılınması şer'î nasslar ile sabittir. Buhari, İbnu Abbas hadisinden şöyle dediğini tahric etmiştir: "Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, evde resimler olduğunu görünce, onların yok edilmesini emretmedikçe eve girmedi." Hadislerin tamamı, sûret yapma/çizmenin terk edilmesinin kesin bir şekilde talebini içermektedirler. Bu sûret yapmanın/çizmenin haram olduğuna dair delildir. Bu hadisler geneldir. İster gölgesi olsun, ister tam olsun ister büst olsun, fark etmeksizin her sûreti kapsamaktadır. Zira gölgesi olan sûretin haram kılınması ile gölgesi olmayan suretin haram kılınması arasında, canlısı yaşaması mümkün olan tam sûreti yapmanın haram kılınması ile yaşaması mümkün olmayan büst şeklindeki sûretin haram kılınması arasında fark yoktur. Hadislerin genelliği nedeni ile hepsi de haramdır. Ev hakkındaki İbnu Abbas'ın hadisinde, Kâbe'deki sûretler, resim olarak çizilmiş idiler, gölgeleri yoktu. Onlar yok edilmeden, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ona girmedi. Evet, bazı hadisler mutlak olarak gelmiştir. Fakat bazı hadisler de mukayyed/kayıdli olarak gelmiştir. Usul ile ilgili kaide/kural ise, "Mutlak, mukayyede hamledilir/yorumlanır" şeklindedir. Dolayısıyla haram kılma sadece, insan, hayvan, kuş gibi içerisinde ruh/can olanın sûretine ait olur. Fakat bunun dışında kalan sûretlerin yapılması haram olmaz, bilâkis caiz olur. Ayrıca ağaç v.b. içerisinde can olmayanın sûretinin yapılmasının mubah oluşu hadislerde açık olarak geçmiştir. Haram kılınması hakkında nassların geçmesinden dolayı insan ve hayvan sûretinin yapılması haramdır. Bu haram oluş, bir illetten dolayı değildir. Ağaçlar, dağlar ve içerisinde can olmayan her şeyin sûretinin yapılması ise caizdir. Mübah oluşu hakkında nassların geçmesinden dolayı bunda bir sakınca yoktur. Allah'ın haram kıldığı sûret yapmak, sadece insanın bizzat kendisinin doğrudan surat yaptığı hususlardan olan resim çizmek, nakış yapmak v.b. hususlardır. 1- Ebu Talha, Ali, Âişe, Selma Ummu Rafi, Ebu Hureyre, Ebu Burde ve Usame radiyallahu anhum, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet etmişlerdir: "Melekler içinde köpek ve suret (resim, heykel, biblo vs) bulunan eve girmezler" (İbn Ebi Şeybe (6/71-72) Tirmizi (1749) Darimi (2666) Ebu Davud (taharet 90) Nesai (1/116) İbn Mace (2/1203) Ahmed (1/83, 104, 107) Tayalisi (s.17) 2- Halid b. Sad'den: Ebu Mesud'u yemeğe davet ettim. evde bir suret gördü ve onu ben kırmadıkça içeri girmedi." (İbn Ebi Şeybe (6/71) 3- Eslem'den: Ömer ra. Şam'a gelince biri onu yemeğe çağırdı. dedi ki: "Bizler içinde suret bulunan eve girmeyiz" (Buhari Edebul Mufred (1248) İbn Ebi Şeybe (7/71-72) 4- Ali ra. içinde suret bulunan eve girmeyi çirkin göltürdü. (İbn Ebi Şeybe (7/72) 5- Ebu Cafer'den: "Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem içinde suret bulunan eve girmezdi" (İbn Ebi Şeybe 7/73) 6- Ca bir ra.'den: "Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem insanların bulundukları her yerde resim bulundurmaktan ve resim yapmaktan Müslümanları yasakladı." (Tirmizi (1749) Nesai (zinet 112) Ebu Davud (libas 45)

٧٧- بَابُ قِيَامِ الْمَرْأَةِ عَلَى الرَّجَالِ فِي الْعُرْسِ وَخِدْمَتِهِمْ بِالنَّفْسِ

77- Kadının Düğün Yemeğinde Erkeklerle Hizmet Etmesi Bâbı

٥١٨٢- حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا أَبُو غَسَّانَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ قَالَ لَمَّا عَرَسَ أَبُو أُسَيْدٍ السَّاعِدِيُّ دَعَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْحَابَهُ فَمَا صَنَعَ لَهُمْ طَعَامًا وَلَا قَرْبَةً إِلَيْهِمْ إِلَّا امْرَأَتُهُ أُمُّ أُسَيْدٍ بَلَّتْ ثَمَرَاتٍ فِي ثَوْبٍ مِنْ حِجَارَةٍ مِنَ اللَّيْلِ فَلَمَّا فَرَغَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ الطَّعَامِ أَمَاتَتْهُ لَهُ فَسَقَتْهُ تَحْتَهُ بِذَلِكَ.

5182- Sehl ibnu Sa'd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ebu Useyd es-Sâidî evlendiği zaman, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'i ve sahabelerini velimeye davet etti. Yeni gelin olan hanımı Ümmü Useyd düğün yemeğini yaptı ve gelenlere hizmet etti. Taştan yapılmış bir tencerenin içinde geceden hurma ıslattı ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem düğün yemeğini yiyince hurma sırasını Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e ikram etti. (Hadisin Geçtiği yerler: 5176)

٧٨- بَابُ التَّقِيعِ وَالشَّرَابِ الَّذِي لَا يُسَكَّرُ فِي الْعُرْسِ

78- Düğün Yemeğinde Sarhoş Etmeyen İçecek ve Hurma Şırası İkram Etmek Bâbı

٥١٨٣- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْقَارِيُّ عَنْ أَبِي حَازِمٍ قَالَ سَمِعْتُ سَهْلَ بْنَ سَعْدٍ أَنَّ أَبَا أُسَيْدٍ السَّاعِدِيَّ دَعَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِعُرْسِهِ فَكَانَتْ امْرَأَتُهُ خَادِمَهُمْ يَوْمَئِذٍ وَهِيَ الْعُرُوسُ فَقَالَتْ أَوْ قَالَ أَتَذَرُونَنِي مَا أَلْقَعْتَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلْقَعْتَ لَهُ ثَمَرَاتٍ مِنَ اللَّيْلِ فِي ثَوْبٍ.

5183- Sehl ibnu Sa'd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ebu Useyd es-Sâidî evlendiği zaman, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'i ve sahabelerini velimeye davet etti. Yeni gelin olan hanımı

Ümmü Useyd düğün yemeğini yaptı ve gelenlere hizmet etti. Taştan yapılmış bir tencerenin içinde geceden hurma ıslattı. (Hadisin geçtiği yer: 5176)

٧٩- بَابُ الْمُدَارَاةِ مَعَ النِّسَاءِ وَقَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِمَّا الْمَرْأَةُ كَالضِّلَعِ

79- Kadınlara Karşı Kibar Davranmak ve Onlara Şefkatli Olmak ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in: "Kadın Kaburga kemiği gibidir" Sözü Bâbı

٥١٨٤- حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْمَرْأَةُ كَالضِّلَعِ إِنْ أَقَمْتَهَا كَسَرَتْهَا وَإِنْ اسْتَمْتَعْتَ بِهَا اسْتَمْتَعْتَ بِهَا وَفِيهَا عَوْجٌ.

5184- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kadın, kaburga kemiği gibidir. Eğer sen onu doğrultup düzeltmeye kalkarsan kırarsın. Eğer ondaki eğrilikle beraber ondan faydalanmak istersen, ondan faydalanabilirsin."⁵⁸ (Hadisin geçtiği diğer yer: 3331)

٨٠- بَابُ الْوَصَاةِ بِالنِّسَاءِ

80- Kadınlara Hayır Tavsiye Etmek Bâbı

٥١٨٥- حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرِ حَدَّثَنَا حُسَيْنُ الْجُعْفِيُّ عَنْ زَائِدَةَ عَنْ مَيْسَرَةَ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلَا يُوْذِي جَارَةً.

58 Bazı rey ehli bu hadisi inkâra gider ve akla mantığa ters olduğunu savunurlar hâlbuki nasıl Allah Havva'yı etten, kemikten, kandan yaratmışsa aklıda yaratandır. Yaratılan yaradını sorgulama hakkına sahip değildir. Tam tersine teslim olmak zorundadır. Yani Allah azze ve celle Havva'yı Ademin kaburga kemiğinden ve onun da eğri bölgesinden yaratmıştır. Bu yüzden kadınlar ne başı boş bırakılır ne de sert davranılır. İkisinin arası bir orta yol tutulur. Eğer kendi hâline bırakırsan zaten eğri, öylece kalır. Doğrultmaya kalkarsan da kırarsın, onlara yumuşak ve hayırlı davranmak gerekir.

5185- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Her kim Allah’a ve Kıyâmet gününe îmân ediyorsa, komşusuna eziyet etmesin.”

٥١٨٦ - وَاسْتَوْصُوا بِالنِّسَاءِ خَيْرًا فَإِنَّهُنَّ خُلِقْنَ مِنْ صَلْبٍ وَإِنْ أَغْوَجَ شَيْءٌ فِي الصَّلْبِ أَغْلَاهُ فَإِنْ ذَهَبَتْ ثَقِيمُهُ كَسَرَتْهُ وَإِنْ تَرَكْتُهُ لَمْ يَزَلْ أَغْوَجَ فَاسْتَوْصُوا بِالنِّسَاءِ خَيْرًا.

5186- “Kadınlara hayır tavsiyede bulunun. Çünkü onlar kaburga kemiğinden yaratılmışlardır. Bu kemiğin en eğri kısmı en üst tarafıdır. Eğer sen eğri kemiği doğrultmaya gidersen, onu kırarsın. Onu kendi hâline bırakırsan, dâima eğri kalır. Onun için kadınlara hayır tavsiyede bulunun.” (Hadisin geçtiği diğer yer: 3331)

٥١٨٧ - حَدَّثَنَا أَبُو نَعِيمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كُنَّا نَتَّقِي الْكَلَامَ وَالْإِبْسَاطَ إِلَى نِسَائِنَا عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَيَّيَّةَ أَنْ يَنْزِلَ فِينَا شَيْءٌ فَلَمَّا تَوَفَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَكَلَّمْنَا وَالْإِبْسَاطَ.

5187- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem zamanında hakkımızda bir şey, bir vahiy iner korkusuyla kadınlarımızla konuşmaktan ve haklarında kusurlu davranmaktan çekinirdik. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem vefat ettikten sonra hem konuşmaya başladık, hem de onlara karşı kusurda açılıp yayıldık.

٨١- بَاب ﴿قُوا أَلْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا﴾

81- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Ey iman edenler! Kendinizi ve ailenizi ateşten koruyun.» (Tahrim: 6)⁵⁹ (Dipnot →)

٥١٨٨- حَدَّثَنَا أَبُو الثُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْنُونٌ فَإِلِمَامٌ رَاعٍ وَهُوَ مَسْنُونٌ وَالرَّجُلُ رَاعٍ عَلَى أَهْلِهِ وَهُوَ مَسْنُونٌ وَالْمَرْأَةُ رَاعِيَةٌ عَلَى بَيْتِ زَوْجِهَا وَهِيَ مَسْنُونَةٌ وَالْعَبْدُ رَاعٍ عَلَى مَالِ سَيِّدِهِ وَهُوَ مَسْنُونٌ أَلَا فَكُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْنُونٌ.

5188- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Hepiniz çobansınız ve hepiniz sürünüzden sorumlusunuz. İmam çobandır ve mahiyetinden sorumludur. Evin erkeği ailesi üzerine çobandır ve ailesinden sorumludur. Kadın, kocasının evi üzerine çobandır ve evinden sorumludur. Hizmetçi efendisinin malı üzerine çobandır ve onun malından sorumludur. Sanıyorum şöyle dedi: Kişi babasının malı üzerine çobandır ve onun malından sorumludur. Hepiniz çobansınız ve çoban sürüsünden sorumludur.” (Hadisin geçtiği diğer yer: 893)

٨٢-بَابُ حُسْنِ الْمَعَاشِرَةِ مَعَ الْأَهْلِ

82- Aile ile Güzel Geçinmek Bâbı

٥١٨٩- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَعَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ قَالَا أَخْبَرَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ جَلَسَ إِحْدَى عَشْرَةَ امْرَأَةً فَتَعَاهَدْنَ وَتَعَاقِدْنَ أَنْ لَا يَكْتُمْنَ مِنْ أَخْبَارِ أَزْوَاجِهِنَّ شَيْئًا قَالَتِ الْأُولَى زَوْجِي لَحْمٌ جَمَلٌ غَتُّ عَلَى رَأْسِ جَبَلٍ لَا سَهْلٌ فَيُرْتَقَى وَلَا سَمِينٌ فَيَنْتَقَلُ قَالَتِ الثَّانِيَةُ زَوْجِي لَا أَبْتُ خَبْرَهُ إِلَّا أَخَافُ أَنْ لَا أَذَرَهُ إِنْ أَذْكُرُهُ أَذْكُرُ عُجْرَهُ وَبُحْرَهُ قَالَتِ الثَّالِثَةُ زَوْجِي الْعَشْتُقُ إِنْ أُلْطِقَ أُطْلِقُ وَإِنْ أَسْكَنْتُ أُعْلِقُ قَالَتْ

59 Allah Azze ve Celle bu âyet-i kerimede müminlere, kendilerini ve ailelerini cehennem ateşinden korumalarını emretmiştir. Âlî -Allah ondan razı olsun- demiştir ki: “Kişinin, aile efradını cehennem ateşinden koruması onları eğitmesi ve yetiştirme-siyle olur.”

الرَّابِعَةَ زَوْجِي كَلِيلِ تِهَامَةَ لَا حَرَّ وَلَا قُرٌّ وَلَا مَخَافَةَ وَلَا سَامَةَ قَالَتْ الْخَامِسَةَ زَوْجِي
 إِنَّ دَخَلَ فَهَدَّ وَإِنْ خَرَجَ أَسَدٌ وَلَا يَسْأَلُ عَمَّا عَهْدُ قَالَتْ السَّادِسَةَ زَوْجِي إِنْ أَكَلَ
 لَفٍّ وَإِنْ شَرِبَ اشْتَفَى وَإِنْ اضْطَجَعَ انْتَفَى وَلَا يُوَلِّجُ الْكَفَّ لِيَعْلَمَ الْبَثَّ قَالَتْ
 السَّابِعَةَ زَوْجِي غَيَّيَاءُ أَوْ غَيَّيَاءُ طَبَاقَاءُ كُلُّ دَاءٍ لَهُ دَاءٌ شَجَكَ أَوْ فَلَكَ أَوْ جَمَعَ كُلًّا
 لَكَ قَالَتْ الثَّامِنَةَ زَوْجِي الْمَسُّ مَسُّ أَرْكَبٍ وَالرَّيْحُ رِيحُ زَرْبٍ قَالَتْ التَّاسِعَةَ زَوْجِي
 رَفِيعُ الْعِمَادِ طَوِيلُ النَّجَادِ عَظِيمُ الرَّمَادِ قَرِيبُ الْبَيْتِ مِنَ الثَّادِ قَالَتْ الْعَاشِرَةَ زَوْجِي
 مَالِكٌ وَمَا مَالِكٌ مَالِكٌ خَيْرٌ مِنْ ذَلِكَ لَهُ إِبِلٌ كَثِيرَاتُ الْمَبَارِكِ قَلِيلَاتُ الْمَسَارِحِ
 وَإِذَا سَمِعْتَ صَوْتَ الْمِزْهَرِ أَتَقْنِ أَتَقْنِ هَؤَالِكِ قَالَتْ الْحَادِيَةَ عَشْرَةَ زَوْجِي أَبُو زَرْعٍ
 وَمَا أَبُو زَرْعٍ أَنَسٌ مِنْ حُلِيِّ أَذُنِي وَمَلَأَ مِنْ شَحْمِ عَضْدِي وَبَجَحَنِي فَبَجَحَتِ إِلَيَّ
 نَفْسِي وَجَدَنِي فِي أَهْلِ غُنَيْمَةٍ بِشِقِّ فَجَعَلَنِي فِي أَهْلِ صَهِيلٍ وَأَطِيطٍ وَدَائِسٍ وَمُنَقٍّ
 لِعِنْدِهِ أَقُولُ فَلَا أَقْبَحُ وَأَرْقُدُ فَأَلْقَصُحُ وَأَشْرَبُ فَأَلْقَفُحُ أُمُّ أَبِي زَرْعٍ فَمَا أُمُّ أَبِي زَرْعٍ
 عَكُومُهَا رَدَاخٌ وَبَيْتُهَا فَسَاخٌ ابْنُ أَبِي زَرْعٍ فَمَا ابْنُ أَبِي زَرْعٍ مَضْجَعُهُ كَمَسَلٌ شَطْبَةٌ
 وَيُشْبِعُهُ ذِرَاعُ الْحَفْرَةِ بِنْتُ أَبِي زَرْعٍ فَمَا بِنْتُ أَبِي زَرْعٍ طَوْعُ أَبِيهَا وَطَوْعُ أُمِّهَا
 وَمِلءُ كِسَائِهَا وَغَيْظُ جَارَتِهَا جَارِيَةُ أَبِي زَرْعٍ فَمَا جَارِيَةُ أَبِي زَرْعٍ لَا تَبُثُّ حَدِيثًا
 تَبُثُّ وَلَا تُنْقِثُ مِيرَتَنَا تُنْقِثُ وَلَا تَمْلَأُ بَيْتَنَا تُغَشِّشُ قَالَتْ خَرَجَ أَبُو زَرْعٍ وَالْأَوَطَابُ
 ثُمَّ خَصُصُ فَلَقِي امْرَأَةً مَعَهَا وَلَدَانِ لَهَا كَالْفَهْدَيْنِ يَلْعَبَانِ مِنْ تَحْتِ خَصَرِهَا بِرُمَاتَيْنِ
 فَطَلَّقَنِي وَلَكَحَهَا فَتَكَحْتُ بَعْدَهُ رَجُلًا سَرِيًّا رَكِبَ شَرِيًّا وَأَخَذَ خَطِيًّا وَأَرَاخَ عَلَيَّ
 نَعْمًا ثَرِيًّا وَأَعْطَانِي مِنْ كُلِّ رَائِحَةِ زَوْجًا وَقَالَ كُلِّي أُمُّ زَرْعٍ وَمِيرِي أَهْلَكَ قَالَتْ فَلَزَّ
 جَمَعْتُ كُلَّ شَيْءٍ أَغْطَانِيهِ مَا بَلَغَ أَصْغَرَ آتِيَةِ أَبِي زَرْعٍ قَالَتْ عَائِشَةُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ
 صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُنْتُ لَكَ كَأَبِي زَرْعٍ لَأُمِّ زَرْعٍ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ قَالَ سَعِيدُ
 بْنِ سَلَمَةَ عَنْ هِشَامٍ وَلَا تُعْشَشُ بَيْتَنَا تُغَشِّشُ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ وَقَالَ بَعْضُهُمْ
 فَأَلْقَفُحُ بِالْمِيمِ وَهَذَا أَصَحُّ.

5189- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir zaman on bir kadın bir yerde oturmuşlar ve kocalarının haberlerinden bir şey saklamayıp birbirlerine bildireceklerine dâir aralarında ahitleşmişlerdi.

Birinci kadın şöyle dedi: Benim kocam çıkılması pek kolay olmayan bir dağın başındaki zayıf bir devenin eti gibidir. Üstelik semiz de değildir ki, oradan alınıp yenilsin.

İkinci kadın şöyle dedi: Ben kocama ait haberi etrafa yayamam. Çünkü ben onu söz konusu edecek olursam, gizli açık zikretmedik hiçbir hâlini bırakmamaktan korkarım.

Üçüncü kadın şöyle dedi: Benim kocam aşırı uzun boylu birisidir. Konuşursam beni boşar, susarsam beni elinde tutar.

Dördüncü kadın şöyle dedi: Kocam tihame gecesine benzer. Ne sıcaktır, ne soğuk. Evimizde ne korku vardır ne de usanma vardır.

Beşinci kadın şöyle dedi: kocam içeri girdiğinde bir parstır. Dışarı çıkınca bir arslandır. Alışageldiği şeylere dair de bir şey sormaz.

Altıncı kadın şöyle dedi: Kocam yemek yedi mi ne var ne yok hepsini yer. İçti mi su kabını kurutur. Yatıp uzandı mı yorganına sarınıp bürünür. Üzüntü ve kederini anlamak için elini uzatmaz.

Yedinci kadın şöyle dedi: Kocam vazifesini yapamayan ahmağın tekidir. Her bir dert ve hastalık onun derdidir; ya benim başımı yarar, ya vücudumu yaralar, ya da bunların hepsini bir arada yapar.

Sekizinci kadın şöyle dedi: Kocama dokunmak, tavşana dokunmak gibidir. Kokusu da hoş bir bitkinin kokusu gibidir.

Dokuzuncu kadın şöyle dedi: Kocamın evinin direkleri yüksek, kılıcının hamayılı uzun, ocağının külü çok, evi de insanların toplantı yerlerine yakındır.

Onuncu kadın şöyle dedi: Kocam Malik'tir. Hem neye maliktir? Hatıra gelen her şeyin hayırlısına maliktir. Onun çökecek yerleri pek çok, yayılıp otlayacak yerleri pek az develeri vardır. Onun develeri arap çalgısını duydukları zaman, kendilerinin misafir için kesilip ikram edileceklerini anlarlar.

Onbirinci kadın şöyle dedi: benim kocam Ebu Zer'dir. Ebu Zer nedir? Ziynet eşyaları ile kulaklarını doldurdu. Bana rahat ve huzurlu bir ha-

yat yaşattı. Ben de bu rahat ve huzur içinde yaşadım. O beni Şık denilen bir yerde birkaç koyuna sahip bir yerde buldu. Beni atları kışneyen, develeri böğüren, ekinleri sürülüp taneleri ayrılan bir topluluk içerisine getirdi. İşte onun yanında bir söz söyledim mi bana çirkin bir şekilde karşılık verilmez. Sabah vakti uyurum da uyandırılmam. İçecek takatim kalmayınca kadar da süt içerim.

Ebu Zer'in annesi vardır. Ebu Zer'in annesini bir bilseniz. Onun zahire ambarları vardır, eşyasını koyduğu evi çok büyüktür.

Ebu Zer'in bir de oğlu vardır. Ebu Zer'in oğlunu bir bilseniz. Yattığı yer kılıcı çekilmiş kın gibidir. Düzgün, boylu posludur, karnı çıkık değildir. Dört aylık bir kuzunun kolu ile doyar.

Ebu Zer'in bir de kızı vardır. Ebu Zer'in kızı nasıl bir kızdır bilirmisiniz? Babasına ve annesine karşı itaatkârdır. Vücudu elbisesini doldurur. Güzelliğiyle komşusunu kıskandırır.

Ebu Zer'in bir de bir cariyesi vardır. Ebu Zer'in cariyesi nasıldır, bilirmisiniz? Aile sırlarımızı etrafa yaymaz. Evimizdeki aızığı rastgele saçıp savurmaz. Evimizi de çer çöple doldurarak kir getirmez.

Bir gün Ebu Zer dışarı çıktığında her tarafta yayıklar çalkalanıyordu. Beraberinde iki parsi andıran iki çocuk bulunan bir kadın gördü. Bu çocuklar koltuğunun altında iki narı andıran memeleriyle oynuyorlardı. Bunun üzerine kocam beni boşadı ve o kadınla evlendi. Ben de ondan sonra şerefli bir adam ile evlendim. Güzel ata biner ve Hat denilen belde-nin mızrağını taşırdı. Benim üzerime akşam üzeri pek çok deve ve sığır sürüp bana getirdi. Bu gidip gelen davarlardan her birisinden bana birer çift verdi ve: Ey Ümmü Zer! Bundan ye ve akrabana da ikram et! dedi. Ümmü Zer dedi ki: Şayet bana verdiği her şeyi toplayıp bir araya getirecek olsam Ebu Zer'in en küçük kabını bile doldurmaz.

Âişe şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Ebu Zer'in, Ümmü Zer'e davrandığı gibi ben de sana davrandım."

٥١٩٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هِشَامٌ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كَانَ الْحَبَشُ يُلْعَبُونَ بِحِجَابِهِمْ فَسَتَرَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا أَنْظُرُ فَمَا زِلْتُ أَنْظُرُ حَتَّى كُنْتُ أَلَا الْأَصْرَفُ فَأَقْدَرُوا قَدَرِ الْجَارِيَةِ الْحَدِيثَةِ السَّنِّ تَسْمَعُ اللَّهُو.

5190- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Habeşliler mızraklarıyla oyun oynuyorlar, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem benim onlara bakabilmem için bana perde olmuştu. Ben o oyun oynayanlara bakmayı bırakana kadar bakmaya devam ettim. Oyunu işiten genç bir kızın hâlini, kadrini neler yapacağını artık sizler takdir edin! (Hadisin geçtiği diğer yer: 454)

۸۳- بَابُ مَوْعِظَةِ الرَّجُلِ ابْنَتَهُ لِحَالِ زَوْجِهَا

83- Erkeğin Kendi Kızına Kocasının Durumu İle Alakalı Öğüt Vermesi Bâbı

۵۱۹۱- حَدَّثَنَا أَبُو الِیْمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي ثَوْرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمْ أَزَلْ حَرِيصًا عَلَى أَنْ أَسْأَلَ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ عَنِ الْمَرَأَتَيْنِ مِنْ أَزْوَاجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّتَيْنِ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى ﴿إِنْ تَتُوبَا إِلَى اللَّهِ فَقَدْ صَغَتْ قُلُوبُكُمَا﴾ حَتَّى حَجَّ وَحَاجَّتُ مَعَهُ وَعَدَلَّ وَعَدَلْتُ مَعَهُ يَادَاوَةَ فَتَبَرَّزْتُ ثُمَّ جَاءَ فَسَكَبْتُ عَلَى يَدَيْهِ مِنْهَا فَنَوَضًا فَقُلْتُ لَهُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ مَنْ الْمَرَأَتَانِ مِنْ أَزْوَاجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّتَانِ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى ﴿إِنْ تَتُوبَا إِلَى اللَّهِ فَقَدْ صَغَتْ قُلُوبُكُمَا﴾ قَالَ وَاعْجَبَا لَكَ يَا ابْنَ عَبَّاسٍ هُمَا عَائِشَةُ وَحَفْصَةُ ثُمَّ اسْتَقْبَلَ عُمَرُ الْحَدِيثَ يَسُوقُهُ قَالَ كُنْتُ أَنَا وَجَارُ لِي مِنَ الْأَنْصَارِ فِي بَنِي أُمَيَّةَ بْنِ زَيْدٍ وَهُمْ مِنْ عَوَالِي الْمَدِينَةِ وَكُنَّا نَتَنَاقَشُ التَّرْوِلَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَنْزِلُ يَوْمًا وَأَنْزَلَ يَوْمًا فَإِذَا نَزَلْتُ جِئْتُهُ بِمَا حَدَّثَ مِنْ خَبَرِ ذَلِكَ الْيَوْمِ مِنَ الْوُخْيِ أَوْ غَيْرِهِ وَإِذَا نَزَلَ فَعَلَ مِثْلَ ذَلِكَ وَكُنَّا مَعَشَرَ قُرَيْشٍ نَغْلِبُ النِّسَاءَ فَلَمَّا قَدِمْنَا عَلَى الْأَنْصَارِ إِذَا قَوْمٌ نَغْلِبُهُمْ نَسَاؤُهُمْ فَطَفِقَ نَسَاؤُنَا يَأْخُذْنَ مِنْ أَدَبِ نِسَاءِ الْأَنْصَارِ فَصَحَبْتُ عَلَى أَمْرَاتِي فَرَاغَعْنِي فَأَلْكَرْتُ أَنْ تُرَاجِعَنِي قَالَتْ وَلِمَ تُنْكِرُ أَنْ أُرَاجِعَكَ فَوَاللَّهِ إِنْ أَزْوَاجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيُرَاجِعُنَّه وَإِنْ إِخْدَاهُنَّ لَتَهْجُرُهُ الْيَوْمَ حَتَّى اللَّيْلِ فَأَلْفَزَعَنِي

ذَلِكَ وَقُلْتُ لَهَا قَدْ خَابَ مَنْ فَعَلَ ذَلِكَ مِنْهُمْ ثُمَّ جَمَعْتُ عَلَيَّ ثِيَابِي فَتَزَلْتُ
فَدَخَلْتُ عَلَى حَفْصَةَ فَقُلْتُ لَهَا أَيُّ حَفْصَةَ أَفْغَاضِبُ إِحْدَاكُنِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ الْيَوْمَ حَتَّى اللَّيْلِ قَالَتْ نَعَمْ فَقُلْتُ قَدْ خَبِتُ وَخَسِرْتُ أَقْتَامَيْنِ أَنْ يَغْضَبَ
اللَّهُ لِعُصْبِ رَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَهْلِكِي لَا تَسْتَكْثِرِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَا تُرَاجِعِيهِ فِي شَيْءٍ وَلَا تَهْجُرِيهِ وَسَلِّبِي مَا بَدَأَ لَكَ وَلَا يَفْرُتْكَ أَنْ
كَانَتْ جَارَتُكَ أَوْضًا مِنْكَ وَأَحَبُّ إِلَيَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُرِيدُ عَائِشَةَ قَالَ
عُمَرُ وَكُنَّا قَدْ تَحَدَّثْنَا أَنْ غَسَّانُ تُنْعَلُ الْخَيْلُ لِعَزْوِنَا فَتَزَلَ صَاحِبِي الْأَنْصَارِيُّ يَوْمَ
نَوْبِهِ فَرَجَعَ إِلَيْنَا عِشَاءً فَضْرَبَ بَابِي ضَرْبًا شَدِيدًا وَقَالَ أَلَمْ هُوَ فَفَزَعْتُ فَخَرَجْتُ
إِلَيْهِ فَقَالَ قَدْ حَدَّثَ الْيَوْمَ أَمْرٌ عَظِيمٌ قُلْتُ مَا هُوَ أَجَاءَ غَسَّانُ قَالَ لَا بَلْ أَعْظَمُ مِنْ
ذَلِكَ وَأَهْوَلُ طَلَّقَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نِسَاءَهُ وَقَالَ غُبَيْدُ بْنُ حُنَيْنٍ سَمِعَ ابْنَ
عَبَّاسٍ عَنْ عُمَرَ فَقَالَ اعْتَزَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْوَاجَهُ فَقُلْتُ خَابَتْ
حَفْصَةُ وَخَسِرَتْ قَدْ كُنْتُ أَظُنُّ هَذَا يُوشِكُ أَنْ يَكُونَ فَجَمَعْتُ عَلَيَّ ثِيَابِي فَصَلَّيْتُ
صَلَاةَ الْفَجْرِ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَدَخَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
مَشْرُبَةً لَهُ فَاعْتَزَلَ فِيهَا وَدَخَلْتُ عَلَى حَفْصَةَ فَإِذَا هِيَ تَبْكِي فَقُلْتُ مَا يُبْكِيكَ أَلَمْ
أَكُنْ حَذَرْتُكَ هَذَا أَطْلَقَكُنِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ لَا أَذْرِي مَا هُوَ ذَا
مُعْتَزَلٍ فِي الْمَشْرُبَةِ فَخَرَجْتُ فَجِئْتُ إِلَى الْمَنْبَرِ فَإِذَا حَوْلُهُ رَهْطٌ يَبْكِي بَعْضُهُمْ
فَجَلَسْتُ مَعَهُمْ قَلِيلًا ثُمَّ غَلَبَنِي مَا أَجِدُ فَجِئْتُ الْمَشْرُبَةَ الَّتِي فِيهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ لِلْغُلَامِ لَهُ أَسْوَدُ اسْتَأْذِنُ لِعُمَرَ فَدَخَلَ الْغُلَامُ فَكَلَّمَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ رَجَعَ فَقَالَ كَلَّمْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَذَكَرْتُكَ لَهُ فَصَمَتَ
فَالصَّرَفْتُ حَتَّى جَلَسْتُ مَعَ الرَّهْطِ الَّذِينَ عِنْدَ الْمَنْبَرِ ثُمَّ غَلَبَنِي مَا أَجِدُ فَجِئْتُ
فَقُلْتُ لِلْغُلَامِ اسْتَأْذِنُ لِعُمَرَ فَدَخَلَ ثُمَّ رَجَعَ فَقَالَ قَدْ ذَكَرْتُكَ لَهُ فَصَمَتَ فَرَجَعْتُ
فَجَلَسْتُ مَعَ الرَّهْطِ الَّذِينَ عِنْدَ الْمَنْبَرِ ثُمَّ غَلَبَنِي مَا أَجِدُ فَجِئْتُ الْغُلَامَ فَقُلْتُ
اسْتَأْذِنُ لِعُمَرَ فَدَخَلَ ثُمَّ رَجَعَ إِلَيَّ فَقَالَ قَدْ ذَكَرْتُكَ لَهُ فَصَمَتَ فَلَمَّا وَلَّيْتُ مُنْصَرِفًا

وَبَيْتُهُ فَرَأَسْتُ قَدْ أَثَرَ الرَّمَالِ بِجَنْبِهِ مُتَّكِئًا عَلَى وَسَادَةٍ مِنْ أَدَمٍ حَشَنُوهَا لَيْفًا فَسَلَّمْتُ
عَلَيْهِ ثُمَّ قُلْتُ وَأَنَا قَائِمٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَطْلَقْتَ نِسَاءَكَ فَرَفَعَ إِلَيَّ بَصَرَهُ فَقَالَ لَا فَقُلْتُ
اللَّهُ أَكْبَرُ ثُمَّ قُلْتُ وَأَنَا قَائِمٌ أَسْتَأْنِسُ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَوْ رَأَيْتَنِي وَكُنَّا مَعْشَرَ قُرَيْشٍ
نَغْلِبُ النِّسَاءَ فَلَمَّا قَدِمْنَا الْمَدِينَةَ إِذَا قَوْمٌ تَغْلِبُهُمْ نِسَاؤُهُمْ فَتَبَسَّمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَوْ رَأَيْتَنِي وَدَخَلْتُ عَلَى حَفْصَةَ فَقُلْتُ لَهَا لَا
يَغُرُّكَ أَنْ كَانَتْ جَارَتِكَ أَوْضًا مِنْكَ وَأَحَبُّ إِلَيَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُرِيدُ
عَائِشَةَ فَتَبَسَّمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَبَسُّمَةً أُخْرَى فَجَلَسْتُ حِينَ رَأَيْتُهُ تَبَسَّمَ
فَرَفَعْتُ بَصَرِي فِي بَيْتِهِ فَوَاللَّهِ مَا رَأَيْتُ فِي بَيْتِهِ شَيْئًا يَرُدُّ الْبَصَرَ غَيْرَ أَهْبَةِ ثَلَاثَةِ
فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ اذْغُ اللَّهُ فَلَْيُوسَعُ عَلَى أَمَتِكَ فَإِنَّ فَارِسَ وَالرُّومَ قَدْ وَسَّعَ
عَلَيْهِمْ وَأَعْطُوا الدُّنْيَا وَهُمْ لَا يَعْبُدُونَ اللَّهَ فَجَلَسَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَ
مُتَّكِئًا فَقَالَ أُولَئِكَ هَذَا أَلَتِ يَا ابْنَ الْخَطَّابِ إِنَّ أَوْلَئِكَ قَوْمٌ عَجَلُوا طَيِّبَاتِهِمْ فِي
الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ اسْتَغْفِرْ لِي فَاعْتَزَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
نِسَاءَهُ مِنْ أَجْلِ ذَلِكَ الْحَدِيثِ حِينَ أَفْشَتْهُ حَفْصَةُ إِلَى عَائِشَةَ تِسْعًا وَعِشْرِينَ لَيْلَةً
وَكَانَ قَالَ مَا أَنَا بِدَاخِلٍ عَلَيْهِمْ شَهْرًا مِنْ شِدَّةِ مَوْجِدَتِهِ عَلَيْهِمْ حِينَ عَائِشَةُ اللَّهُ فَلَمَّا
مَضَتْ تِسْعٌ وَعِشْرُونَ لَيْلَةً دَخَلَ عَلَى عَائِشَةَ فَبَدَأَ بِهَا فَقَالَتْ لَهُ عَائِشَةُ يَا رَسُولَ
اللَّهِ إِنَّكَ كُنْتَ قَدْ أَقْسَمْتَ أَنْ لَا تَدْخُلَ عَلَيْنَا شَهْرًا وَإِنَّمَا أَصْبَحْتَ مِنْ تِسْعٍ
وَعِشْرِينَ لَيْلَةً أَعْدُهَا عَدًّا فَقَالَ الشَّهْرُ تِسْعٌ وَعِشْرُونَ لَيْلَةً فَكَانَ ذَلِكَ الشَّهْرُ تِسْعًا
وَعِشْرِينَ لَيْلَةً قَالَتْ عَائِشَةُ ثُمَّ أَذَلَّ اللَّهُ تَعَالَى آتَى النَّحْسُ قَدَأً بِأَوَّلِ امْرَأَةٍ مِنْ:

Allah'ın haklarında, **«Ey Peygamber eşleri! Her ikiniz de Allah'a tövbe ederseniz, kalbleriniz, şüphesiz hayra yönelmiş olur.»** (Tahrim: 4) buyurduğu, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in hanımlarından ikisinin kim olduğunu Ömer'den sormaya hırslanır dururdum. Onunla beraber hac yaptım. Dönerken yolun bir yerinde Ömer saptı. Ben de deriden bir su kabı ile onun beraberinde yoldan saptım. Ömer ihtiyacını giderdi ve yanıma geldi. Ben de ellerine o su kabından döktüm, o da abdest aldı. Ben dedim ki:

-Ey Müminlerin Emîri! Allah Teâlâ'nın haklarında: **«Her ikiniz de Allah'a tövbe ederseniz, kalbleriniz, şüphesiz hayra yönelmiş olur.»** buyurduğu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in hanımlarından o iki kadın kimdir?

Ömer şöyle dedi: Şaşarım sana ey İbnu Abbas! O ikisi Âişe ve Hafsa'dır. Ömer sözüne şöyle devam etti:

-Ben Ensâr'dan bir komşum ile beraber Benû Umeyye İbnu Zeyd yurdunda oturuyor idim. Burası Medine'nin yüksek kesimidir ki Avali diye isimlendirilir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in sohbetlerinde hazır bulunmak için yanına nöbetleşe, sırasıyla inerdik. Bir gün o Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanında hazır bulunur, diğer gün de ben O'nun yanında hazır bulunurdum. Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına geldiğimde o gün vahiy ve diğer şeylere dâir ne duyarsam haberini komşuma getirirdim. Komşum hazır bulunduğu anda o da o gün içinde indirilen vahiyden bana haber verirdi. Biz Kureyş topluluğu, kadınlara galebe ediyorduk. Medine'ye hicret ettiğimizde, Ensâr kadınlarının erkeklerine galebe eder bir kavim olduklarını gördük. Bizim kadınlarımız da Ensâr kadınlarından etkilenip onların edeplerinden almaya başladılar.

Bir gün ben karıma karşı bağırđım; o da bana karşılık verdi. Karımın bana cevap vermesi hoşuma gitmedi. Bunun üzerine hanımım şunları söyledi:

-Benim sana karşılık vermeme neden yadırgıyorsun ki?! Vallahi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in hanımları bile O'nun sözüne karşılık veriyorlar. Onlardan birisi bu gün geceye kadar Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına uğramayacak. Karımın bu sözleri beni ürküttü. Ben şöyle dedim:

-Onlardan kim bunu yaparsa hüsrana uğrar; büyük bir iş işlemiş olur. Sonra elbisemi giydim ve Hafsa'nın yanına girdim ve ona şöyle dedim:

-Ey Hafsa! Sizden biriniz bu gün geceye kadar Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına girmeyecek mi? O: Evet, dedi. Bunun üzerine ben şöyle dedim:

-O kadın hüsrana uğramış ve zarar etmiştir. Sizler Allah'ın, Rasûlü'nün öfkesinden dolayı öfkelenmesinden ve bu sebepten dolayı helâk olmasından eman içerisinde mi bulunuyor? Sen Allah'ın Rasûlü'ne karşı sözü çoğaltma, O'na karşı herhangi bir şey hususunda karşılık verme, O'ndan uzak durma, O'nu terk etme. Bir ihtiyacın olursa O'nu benden iste. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in hanımının, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e senden daha güzel ve daha sevgili olması da seni aldatmasın. Ömer bu sözüyle, Âişe'yi kastediyordu.

Biz o sıralarda, Gassâni'lerin bize karşı savaşmak için savaş hazırlığı içinde olduklarını konuşuyorduk. Arkadaşım kendi nöbetinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına indi ve yatsı vaktinde döndü. Kapıma şiddetli bir şekilde vurdu ve:

-O uyuyor mu? dedi. Ben korktum ve hemen onun yanına çıktım.

-Büyük bir iş meydana geldi, dedi. Ben:

-Nedir o; Gassânîler mi geldi? dedim.

-Hayır, fakat ondan daha büyük ve daha karışık. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hanımlarını boşadı.

-Hafsa hüsrana uğradı ve ziyan etti. Ben bunun yakında olacağını zannediyordum.

Elbisemi giydim ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber sabah namazını kıldım. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem , kendisine ait yüksek bir odaya çıktı ve orada yalnız kaldı.

Ben Hafsa'nın yanına girdim, O ağlıyordu. Ben dedim ki:

-Seni ağlatan nedir? Ben seni bundan sakındırmamış mıydım? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sizleri boşadı mı? Hafsa:

-Bilmiyorum. O, işte şu yüksek odada kalıyor, dedi.

Bunun üzerine Hafsa'nın yanından çıktım ve Mescid'e minberin yanına geldim. Minberin etrafında bir topluluk vardı ve bazıları da ağlıyordu. Onlarla beraber bir müddet oturdum. İçimdeki duygular bana galebe etti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in içinde bulunduğu o yüksek odaya geldim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in hizmet-

çisine:

-Ömer için izin iste! dedim. İçeriye girdi ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemle konuştu. Sonra çıktı ve şöyle dedi:

-Seni Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e söyledim, ancak sustu ve bir şey demedi. Oradan ayrıldım ve minberin yanındaki topluluğun yanına oturdum. İçimdeki duygular bana galebe etti ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına tekrar geldim. Daha önce yaşananlar yine yaşandı.

Ben dönüp giderken hizmetçinin beni çağırdığını ve: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sana izin verdi, dedi. Ben de Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yanına girdim. Baktım ki, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir hasırın kumları üzerine yan yatmış, kendisiyle hasır arasında bir döşek yok, kumlar vücudunun yan tarafında iz yapmış; kendisi, içi hurma lifi doldurulmuş deriden bir yastığa dayanmış idi. Kendisine selâm verdim. Ayakta olduğum hâlde:

-Hanımlarını boşadın mı? diye sordum. Gözünü bana doğru yükseltti ve: "Hayır" dedi. Sonra ben öfkesini sakinleştirmek maksadıyla şöyle dedim:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Biz Kureyş kabilesi kadınlara galebe ederdik. Sonra bir kavim üzerine hicret ettik ki, kadınları onlara galebe ediyorlar. Ömer bu sözü söyleyince, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem gülümsedi. Sonra ben şöyle dedim:

-Ben Hafsa'nın yanına girdim ve şöyle dedim: Sakın arkadaşının Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e senden daha güzel ve daha sevgili olması seni aldatmasın. (Ömer, bununla Âişe'yi kastediyor.)

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir daha gülümsedi. Ben O'nun gülümsediğini gördüğüm zaman hemen oturdum ve gözümü kaldırıp evinin içine baktım. Vallahi evin içinde tabaklanmamış üç hayvan derisinden başka hiçbir eşya görmedim. Bunun üzerine ben dedim ki:

-Allah'a duâ et, ümmetine genişlik versin. Nitekim Farslar ve Romalıların'a genişlik verilmiş ve onlara dünyâ ihsan olunmuş; hâlbuki onlar Allah'a ibâdet etmiyorlar. Bunu söyleyince bir yere dayanmış olduğu hâlde şöyle buyurdu:

-"Sen bir şüphe içerisinde misin ey Hattab'ın oğlu?! Güzellikler, onlara dünya hayatında verilmiş kimselerdir." Ben dedim ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Benim için Allah'tan bağışlanmamı dile! İşte Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Hafsa'nın gizlemesini istediği sözü Âişe'ye açıkladığı zaman o sözden dolayı ayrılıp inzivaya çekilmiş ve kadınlarına öfkesinden dolayı:

- "Bir ay boyunca hanımlarımın yanına girmeyeceğim" demişti.

Yirmi dokuz gece geçince Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Âişe'nin yanına girdi ve ilk O'nunla başladı. Âişe O'na dedi ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Sen bizim yanımıza bir ay girmemeye yemîn etmiştin. Hâlbuki biz yirmi dokuzuncu gecenin sabahında olduk; ben bu geceleri hakkiyle sayıyorum. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

- "İçinde bulunduğumuz bu ay, yirmi dokuz gündür." Bu ay da yirmi dokuz gün olmuştu.

Âişe dedi ki: Bunun üzerine şu âyetler indirildi:

«Ey Peygamber! Eşlerine de ki: "Eğer dünya hayatı ve dünya ziynetini istiyorsanız, gelin, size boşanma bedelini vereyim ve sizi güzelliikle salıvereyim. Yok eğer Allah'ı, Rasûlünü ve âhiret yurdunu istiyorsanız, bilin ki Allah, içinizden iyi davrananlara büyük bir mükafat hazırlamıştır.» Ahzâb: 28-29

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ilk kadın olarak benimle başladı ve şöyle buyurdu:

- "Ben sana bir emir anlatacağım. Cevap hususunda acele etmemenden dolayı sana bir serzeniş yoktur, tâ ki anne ve babana danışasın" Âişe -Allah ondan razı olsun- dedi ki: Katî biliyorum ki, anne ve babam bana senden ayrılmamı emretmezler. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle dedi: Allah Teâlâ şöyle buyurdu:

«Ey Peygamber! Eşlerine de ki: "Eğer dünya hayatı ve dünya ziynetini istiyorsanız, gelin, size boşanma bedelini vereyim ve sizi güzelliikle salıvereyim. Yok eğer Allah'ı, Rasûlünü ve âhiret yurdunu istiyorsanız, bilin ki Allah, içinizden iyi davrananlara büyük bir mükafat hazırlamıştır.» Ahzâb: 28-29

Ben de: Ben bunun hakkında mı anne ve babama danışacağım? Ben elbette Allah'ı ve Rasûlü'nü ve âhiret yurdunu isterim, dedim. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, bütün hanımlarını böyle muhayyer kıldı; onlar da hep Âişe'nin dediği gibi söylediler. (Hadisin geçtiği yer: 2468)

٨٤- بَابُ صَوْمِ الْمَرْأَةِ بِإِذْنِ زَوْجِهَا تَطَوُّعًا

84- Kadının, Kocasının İzniyle Nafile Olarak Oruç Tutması Bâbı

٥١٩٢- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَامِ بْنِ مَتَّيْهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَصُومُ الْمَرْأَةُ وَبَعْلُهَا شَاهِدٌ إِلَّا بِإِذْنِهِ.

5192- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Kadın, kocası yanında hazır iken, onun izni olmadıkça nafile oruç tutmaz.”

٨٥- بَابُ إِذَا بَاتَتِ الْمَرْأَةُ مُهَاجِرَةً لِرَاشِ زَوْجِهَا

85- Bâb: Kadın, Kocasının Yatağını Terk ederek Başka Yatakta Gecelediği Zaman

٥١٩٣- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا دَعَا الرَّجُلُ امْرَأَتَهُ إِلَى فِرَاشِهِ فَلَا تَأْتِ أَنْ تَجِيءَ لَعْنَتُهَا الْمَلَائِكَةُ حَتَّى تُصْبِحَ.

5913- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Bir kimse hanımını cinsî münasebet için yatağına çağırır da hanımı onun yanına gelmez ise ve bu yüzden koca, kadına öfkeli, sinirli bir hâlde gecelerse melekler o kadına sabah oluncaya kadar lânet ederler.” (Hadisin geçtiği diğer yer: 3237)

٥١٩٤- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَرَفَةَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ زُرَّارَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا بَاتَتِ الْمَرْأَةُ مُهَاجِرَةً لِرَاشِ زَوْجِهَا لَعْنَتُهَا الْمَلَائِكَةُ حَتَّى تَرْجِعَ.

5194- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Kadın, kocasının yatağını terk ederek gecelediği zaman, bu ayrılıktan geri dönünceye kadar melekler ona lanet ederler.” (Hadisin Geçtiği diğer yerler: 3237)

٨٦- بَابُ لَا تَأْذَنِ الْمَرْأَةُ فِي بَيْتِ زَوْجِهَا لِأَحَدٍ إِلَّا بِإِذْنِهِ

86- Bâb: Kadın, Kocasının Evine, Onun İzni Olmaksızın Hiçbir Kimsenin Girmesine İzin Vermez

٥١٩٥- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزُّكَّادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَحِلُّ لِلْمَرْأَةِ أَنْ تَصُومَ وَزَوْجُهَا شَاهِدٌ إِلَّا بِإِذْنِهِ وَلَا تَأْذَنَ فِي بَيْتِهِ إِلَّا بِإِذْنِهِ وَمَا أَلْفَقْتَ مِنْ نَفَقَةٍ عَنْ غَيْرِ أَمْرِهِ فَإِنَّهُ يُؤْذَى إِلَيْهِ شَطْرُهُ وَرَوَاهُ أَبُو الزُّكَّادِ أَيْضًا عَنْ مُوسَى عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ فِي الصَّوْمِ.

5195- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Bir kadın, kocası yanında iken onun izni olmadan nafile oruç tutamaz. Kocasının evine onun izni olmadan kimsenin girmesine izin vermez. Bir kadın, kocasının kazancından ve kocasının emri olmaksızın infak ederse, kocasına bunun ecrinin yarısı verilir.” (Hadisin geçtiği yer: 2066)

٨٧- بَابُ

87- Bâb

٥١٩٦- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ أَخْبَرَنَا الثَّيْمِيُّ عَنْ أَبِي عُمَانَ عَنْ أَسَمَةَ عَنِ الثَّيْبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ قُمْتُ عَلَى بَابِ الْجَنَّةِ فَكَانَ غَامَةً مِنْ دَخَلَهَا الْمَسَاكِينُ وَأَصْحَابُ الْجَدِّ مُحْبَسُونَ غَيْرَ أَنْ أَصْحَابَ النَّارِ قَدْ أَمَرَ بِهِمْ إِلَى النَّارِ وَقُمْتُ عَلَى بَابِ النَّارِ فَإِذَا غَامَةً مِنْ دَخَلَهَا النَّسَاءُ.

5196- Usâme ibnu Zeyd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Ben cennet kapısının önünde durdum. Cennete girenlerin çoğunun miskinler, fakirler olduğunu gördüm. Zenginler ise, cennetin kapısının önünde tutulmuşlardı. Onların içinden cehennem ehlinde olanlarına ise cehenneme atılmaları emredildi. Ben cehennem kapısının önünde de durdum. Cehenneme girenlerin çoğunun da kadınlar olduğunu gördüm.” (Hadisin geçtiği diğer yer: 6547)

۸۸- بَابُ كُفْرَانِ الْعَشِيرِ وَهُوَ الزَّوْجُ وَهُوَ الْخَلِيطُ مِنَ الْمَعَاشِرَةِ فِيهِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ
عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

88- Beraber Geçindiği Kimsenin İyiliklerine Nankörlük Bâbı

Bu konuda Ebu Said'in -Allah ondan razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den zikrettiği hadis var.

۵۱۹۷- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ
عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ أَنَّهُ قَالَ خَسَفَتِ الشَّمْسُ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ
اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَصَلَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالثَّاسُ مَعَهُ
فَقَامَ قِيَامًا طَوِيلًا نَحْوًا مِنْ سُورَةِ الْبَقَرَةِ ثُمَّ رَكَعَ رُكُوعًا طَوِيلًا ثُمَّ رَفَعَ فَقَامَ قِيَامًا
طَوِيلًا وَهُوَ دُونَ الْقِيَامِ الْأَوَّلِ ثُمَّ رَكَعَ رُكُوعًا طَوِيلًا وَهُوَ دُونَ الرُّكُوعِ الْأَوَّلِ ثُمَّ
سَجَدَ ثُمَّ قَامَ فَقَامَ قِيَامًا طَوِيلًا وَهُوَ دُونَ الْقِيَامِ الْأَوَّلِ ثُمَّ رَكَعَ رُكُوعًا طَوِيلًا وَهُوَ
دُونَ الرُّكُوعِ الْأَوَّلِ ثُمَّ رَفَعَ فَقَامَ قِيَامًا طَوِيلًا وَهُوَ دُونَ الْقِيَامِ الْأَوَّلِ ثُمَّ رَكَعَ
رُكُوعًا طَوِيلًا وَهُوَ دُونَ الرُّكُوعِ الْأَوَّلِ ثُمَّ رَفَعَ ثُمَّ سَجَدَ ثُمَّ انْصَرَفَ وَقَدْ تَجَلَّتِ
الشَّمْسُ فَقَالَ إِنَّ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ آيَاتَانِ مِنَ آيَاتِ اللَّهِ لَا يَخْسِفَانِ لِمَوْتِ أَحَدٍ وَلَا
لِحَيَاتِهِ لِذَا رَأَيْتُمْ ذَلِكَ فَادْكُرُوا اللَّهَ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ رَأَيْتَكَ تَنَاقَلْتَ شَيْئًا فِي
مَقَامِكَ هَذَا ثُمَّ رَأَيْتَكَ تَكْفِكُفْتَ فَقَالَ إِلَيَّ رَأَيْتُ الْجَنَّةَ أَوْ أَرَيْتُ الْجَنَّةَ فَتَنَاقَلْتُ
مِنْهَا غَنَقُودًا وَلَوْ أَخَذْتُهُ لَأَكَلْتُمْ مِنْهُ مَا بَقِيََتِ الدُّنْيَا وَرَأَيْتُ النَّارَ فَلَمْ أَرَ كَالْيَوْمِ

مَنْظَرًا قَطُ وَرَأَيْتُ أَكْثَرَ أَهْلِهَا النِّسَاءَ قَالُوا لِمَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ بِكُفْرِهِمْ قِيلَ
يَكْفُرُونَ بِاللَّهِ قَالَ يَكْفُرُونَ الْعَشِيرَ وَيَكْفُرُونَ الْإِحْسَانَ لَوْ أَحْسَنْتُ إِلَى إِخْدَاهُنَّ الدَّهْرَ
ثُمَّ رَأَتْ مِنْكَ شَيْئًا قَالَتْ مَا رَأَيْتُ مِنْكَ خَيْرًا قَطُ.

5197- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem zamanında güneş tutulması meydana geldi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kusef namazı kıldırdı. Namazda Bakara sûresi okuyacak kadar kıyamda durdu. Sonra uzunca bir şekilde rükû etti. Sonra başını rükûdan kaldırarak, birinci kıyamın dışında uzunca kıyamda durdu. Sonra birinci rükûnun dışında uzunca bir şekilde rükû etti. Sonra secde etti. Sonra birinci kıyamın dışında kıyama kalkıp uzunca kıyamda durdu. Sonra birinci rükûnun dışında uzunca bir süre rükû etti. Sonra kıyama kalkıp birinci kıyamın dışında uzunca bir süre kıyamda durdu. Sonra birinci rükûnun dışında uzunca bir süre rükû etti. Sonra secde etti. Sonra namazdan ayrıldığında güneş tutulması sona ermişti.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Güneş ve ay Allah’ın âyetlerinden iki âlâmettir. Hiç kimsenin ne ölümü ne de hayatıyla güneş ve ay tutulması meydana gelmez. Güneş ve ay tutulmasını gördüğünüzde Allah’ı zikredin.”

Dediler ki:

-Ey Allah’ın Rasûlü! Namazda durduğun yerde bir şey olacakmış gibi ellerini uzattığını sonra da çekildiğini gördük.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Ben cenneti gördüm. Orada ki üzüm salkımını almak için elimi uzattım. Şayet onu alabilseydim dünya var olduğu müddetçe ondan yerdiniz. Sonra cehennemi gördüm. Bu günkü gibi daha korkunç bir manzara görmemiştim. Cehennem ehlinin çoğunun da kadınlar olduğunu gördüm."

-Neden ey Allah’ın Rasûlü? diye sordular!

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Onların küfürlerinden dolayı" buyurdu.

-Allah’ı inkar etmelerinden dolayı mı? diye sordular.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-”Kocalarına nankörlük ederler, iyiliğe karşı nankörlük ederler. O kadınlardan birine ömrün boyunca ihsanda, iyilikte bulunsan sonra ona bir kötülüğün dokunsa: “Ben senden ömrüm boyunca hiçbir hayır görmedim ki!” der.”⁶⁰ (Hadisin geçtiği diğer yer: 1052)

٥١٩٨- حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ الْهَيْثَمِ حَدَّثَنَا عَوْفٌ عَنْ أَبِي رَجَاءٍ عَنْ عُمَرَ
عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَطْلَعْتُ فِي الْجَنَّةِ فَرَأَيْتُ أَكْثَرَ أَهْلِهَا الْفُقَرَاءَ
وَأَطْلَعْتُ فِي النَّارِ فَرَأَيْتُ أَكْثَرَ أَهْلِهَا النِّسَاءَ تَابِعَهُ أَيُّوبُ وَسَلَّمَ بْنُ زُرَيْرٍ.

5198- İmrân ibnu Husayn -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Ben cennete baktım ve cennet ehlinin çoğunun fakirler olduğunu gördüm. Cehenneme de baktım. Cehennem ehlinin de çoğunu kadınlar olarak gördüm” (Hadisin geçtiği diğer yer: 3241)

٨٩- بَابُ لِرَوْجِكَ عَلَيْكَ حَقٌّ

89- Bâb: “Zevcen için üzerinde bir hak vardır”

قَالَ أَبُو جُحَيْفَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

Bunu Ebu Cuhayfe -Allah ondan razı olsun-, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den olmak üzere söylemiştir.

٥١٩٩- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا الْأَوْزَاعِيُّ قَالَ
حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ
اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو بْنُ الْعَاصِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا عَبْدَ اللَّهِ أَلَمْ

60 İman şube şube olduğu gibi küfürde şube şubedir. İslâmdan çıkaran ve çıkarmayan. Şirk ve küfür iki kısımdır: 1- İslâm'dan çıkaran şirk ve küfür. 2- İslâm'dan çıkarmayan şirk ve küfür. Birincisi İslâm'dan çıkaran kısım, ikincisi ise İslâm'dan çıkarmayan kısımdır. Şirkin kısımları şunlardır: 1- Sahibini ebedi cehennemde koyan şirk. 2- Küçük şirk denilen gizli şirk yani riya. Küfrün kısımları şöyledir: 1- Küfrü Billah. 2- Küfrü-Ni'me.

أَخْبَرَ أَلَا تَصُومُ النَّهَارَ وَتَقُومُ اللَّيْلَ قُلْتُ بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ فَلَا تَفْعَلْ صُمْ وَأَفْطِرْ وَقُمْ وَكَمْ فَإِنَّ لِحَسَدِكَ عَلَيْكَ حَقًّا وَإِنَّ لِعَيْنِكَ عَلَيْكَ حَقًّا وَإِنَّ لِرِزْوَجِكَ عَلَيْكَ حَقًّا.

5199- Abdullah ibnu Amr ibnul-Âs -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana şöyle buyurdu: “Ey Abdullah! Senin gündüzleyin oruç tutar, geceleyin de nafile namaz kılar olduğundan benim haberim olmadığını mı zannedersin?” Ben de: Evet Ey Allah’ın Rasûlü, öyledir, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Böyle yapma! Sen bazı günler oruç tut, bazı günler de tutma. Gece-
cenin bir bölümünde namaz kıl, bir bölümünde de uyu. Muhakkak ki be-
deninin senin üzerinde hakkı vardır. Gözünün senin üzerinde hakkı var-
dır. Hanımının senin üzerinde hakkı vardır.” (Hadisin geçtiği diğer yer: 1131)

٩٠- بَابُ الْمَرْأَةِ رَاعِيَةٍ فِي بَيْتِ زَوْجِهَا

90- Bâb: ‘Kadın, kocasının evinde bir güdücüdür.

٥٢٠٠- حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ
ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ
مَسْتَوْلٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ وَالْأَمِيرُ رَاعٍ وَالرَّجُلُ رَاعٍ عَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ وَالْمَرْأَةُ رَاعِيَةٌ عَلَى بَيْتِ
زَوْجِهَا وَوَلَدِهِ فَكُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْتَوْلٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ.

5200- İbnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasû-
lü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

“Hepiniz çobansınız ve hepiniz sürünüzden sorumlusunuz. İmam
çobandır ve mahiyetinden sorumludur. Evin erkeği ailesi üzerine çoban-
dır ve ailesinden sorumludur. Kadın, kocasının evi üzerine çobandır ve
evinden sorumludur. Hepiniz çobansınız ve çoban sürüsünden sorumlu-
dur.” (Hadisin geçtiği diğer yer: 893)

٩١- بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ بِمَا فَضَّلَ اللَّهُ بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ﴾ (إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا كَبِيرًا) ﴿

91- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Bazı hususlarda Allah'ın, erkekleri kadınlardan üstün yaratması ve erkeklerin mallarıyla (kadınlara) nafaka temin etmeleri dolayısıyla, erkekler kadınlara hâkimdirler. İyi kadınlar, (kocalarına) itaat eden, Allah'ın korunmasını emretmesi dolayısıyla da karı koca arasındaki evliliğe ait gizlilikleri koruyan kadınlardır. İtaatsizliklarından korktuğunuz kadınlar ise, onlara vaazu nasihatla bulunun; fayda etmezse yataklarında yalnız bırakın; onun da faydası olmazsa, usulünce onları dövün. Eğer size itaat ederlerse, artık başka yol aramayın. Şüphesiz ki Allah, çok yücedir; çok büyüktür.» (Nisa: 34)⁶¹

٥٢٠١- حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ قَالَ حَدَّثَنِي حُمَيْدٌ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ نِسَائِهِ شَهْرًا وَقَعَدَ فِي مَشْرُبَةٍ لَهُ فَتَزَلَّ لِتِسْعٍ وَعِشْرِينَ فَقِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّكَ آلَيْتَ عَلَى شَهْرٍ قَالَ إِنَّ الشَّهْرَ تِسْعٌ وَعِشْرُونَ.

5201- Enes ibnu Malik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir ay boyunca hanımlarının yanına girmemeye yemin etti. Merdivenleri hurma kütüğünden yapılmış yüksek odaya yerleşti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, o yüksek odaya çıkışının yirmi dokuzuncu gününde aşağı indi. Dediler ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Sen bir ay diye yemin etmiştin. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: “Bir ay yirmi dokuz gündür” buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 378)

61 Âyet-i kerimde “Erkekler kadınlar üzerine hâkimdirler.” buyurulmaktadır. Bu ifadeden maksat, erkeklerin, kadınları terbiyede, onları Allah'ın üzerlerine farz kıldığı haklarını yerine getirmelerinde sevk ve idare etmeleridir.

٩٢- بَابُ هِجْرَةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نِسَاءَهُ فِي غَيْرِ بُيُوتِهِنَّ

92- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem
Kendi Hanımlarından Yüz Çevirip Kadınlara Ait Evlerin
Dışında Bir Yere Çekilmesi Bâbı

وَيَذْكُرُ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ حَيْدَةَ رَفَعَهُ غَيْرَ أَنْ لَا تُهْجَرَ إِلَّا فِي الْبَيْتِ وَالْأَوَّلُ
أَصَحُّ.

Muaviye ibnu Hayde'den de Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e ref ettiği "Kadın ancak ev içinde terk olunur" hadîsi zikredilmiştir.

٥٢٠٢- حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ ح وَحَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي يَحْيَى بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ صَيْفِيٍّ أَنَّ عِكْرِمَةَ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَارِثِ أَخْبَرَهُ أَنَّ أُمَّ سَلَمَةَ أَخْبَرَتْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَلَفَ لَا يَدْخُلُ عَلَى بَعْضِ أَهْلِهِ شَهْرًا فَلَمَّا مَضَى تِسْعَةً وَعِشْرُونَ يَوْمًا غَدَا عَلَيْهِنَّ أَوْ رَاحَ فَقِيلَ لَهُ يَا نَبِيَّ اللَّهِ حَلَفْتَ أَنْ لَا تَدْخُلَ عَلَيْهِنَّ شَهْرًا قَالَ إِنْ الشَّهْرَ يَكُونُ تِسْعَةً وَعِشْرِينَ يَوْمًا.

5202- Ümmü Seleme -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir ay boyunca hanımlarından bazısının yanına girmemeye yemin etti. Merdivenleri hurma kütüğünden yapılmış yüksek odaya yerleşti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, o yüksek odaya çıkışının yirmi dokuzuncu gününde aşağı indi. Dediler ki: Ey Allah'ın Rasulü! Sen bir ay diye yemin etmiştin. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Bir ay yirmi dokuz gündür" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 1910)

٥٢٠٣- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا مَرْوَانُ بْنُ مُعَاوِيَةَ حَدَّثَنَا أَبُو يَعْفُورٍ قَالَ لَذَاكَرْنَا عِنْدَ أَبِي الصُّحْحَى فَقَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ عَبَّاسٍ قَالَ أَصْبَحْنَا يَوْمًا وَنِسَاءُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَكِينٌ عِنْدَ كُلِّ امْرَأَةٍ مِنْهُنَّ أَهْلُهَا فَخَرَجْتُ إِلَى الْمَسْجِدِ لِإِذَا

هُوَ مَلَأَنَ مِنَ النَّاسِ فَجَاءَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ فَصَعِدَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ فِي غُرْفَةٍ لَهُ فَسَلَّمَ فَلَمْ يُجِبْهُ أَحَدٌ ثُمَّ سَلَّمَ فَلَمْ يُجِبْهُ أَحَدٌ ثُمَّ سَلَّمَ فَلَمْ يُجِبْهُ أَحَدٌ فَتَأَذَّاهُ فَدَخَلَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَطَلَقْتَ نِسَاءَكَ فَقَالَ لَا وَلَكِنْ آلَيْتُ مِنْهُنَّ شَهْرًا لَمْ تَكُنْ تَسْعَا وَعِشْرِينَ ثُمَّ دَخَلَ عَلَى نِسَائِهِ.

5203- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir sabah vakti Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in hanımları ağlaşıyorlardı. Her birinin yanında da aileleri vardı. Bunun üzerine ben de Mescid'e çıktım. Mescid insan kaynıyordu. Bu esnada Ömer -Allah ondan razı olsun- geldi ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına, yüksek odaya çıktı. Ömer selâm verdi, ancak selâmını kimse almadı. Sonra yine selâm verdi. selâmını yine kimse almadı. Sonra tekrar selâm verdi, ancak yine selâmını kimse almadı. Sonra Bilâl onu çağırdı. Ömer akabinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına girdi ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e:

-Hanımlarını boşadın mı? diye sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Hayır, ancak onlardan bir ay ayrılmaya yemin ettim" buyurdu. Yirmi dokuz gün bekledikten sonra hanımlarının yanına girdi.

۹۳-بَاب مَا يُكْرَهُ مِنْ ضَرْبِ النِّسَاءِ وَقَوْلِ اللَّهِ ﴿وَأَضْرِبُوهُنَّ﴾ أَيُّ ضَرْبًا
غَيْرِ مُبْرَحٍ

93- Bâb: Kadınları Dövmenin Mekruh Oluş Sınırı ve Allah Azze ve Celle'nin «Kadınları dövün» (Nisa: 34) yani Onlara Eziyet Vermeyecek, İz Bırakmayacak Şekilde Dövün Buyruğu

٥٢٠٤- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زَمْعَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَجْلِدُ أَحَدُكُمْ امْرَأَتَهُ جَلْدَ الْعَبْدِ ثُمَّ يُجَامِعُهَا فِي آخِرِ الْيَوْمِ.

5204- Abdullah ibnu Zem'a -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Sizden biriniz hanımını, köle döver gibi dövmesin. Sonra belki de o günün sonunda onunla cima yapmak isteyebilir.”

۹۴- بَاب لَا تُطِيعُ الْمَرْأَةُ زَوْجَهَا فِي مَعْصِيَةٍ

94- Bâb: İslâm Dinine Aykırı Olan Bir Şeyde
Kadın Kocasına İtaat Etmez

۵۲۰۵- حَدَّثَنَا خَلَادُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ نَافِعٍ عَنْ الْحَسَنِ هُوَ ابْنُ مُسْلِمٍ عَنْ صَفِيَّةَ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ امْرَأَةً مِنَ الْأَنْصَارِ زَوَّجَتْ ابْنَتَهَا فَتَمَعَطَ شَعْرُ رَأْسِهَا فَجَاءَتْ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَتْ ذَلِكَ لَهُ فَقَالَتْ إِنَّ زَوْجَهَا أَمَرَنِي أَنْ أَصِلَ فِي شَعْرِي فَقَالَ لَا إِلَهَ قَدْ لَعِنَ الْمُوصِلَاتُ.

5205- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ensâr'dan bir kadın, kızını evlendirdi. Daha sonra kızının saçları kökünden dökülmeye başladı. Bunun üzerine kadın, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e gelerek durumu haber verdi ve şöyle dedi: Kızımın kocası bana kızımın saçına saç eklememi emretti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onu bundan yasaklayarak şöyle buyurdu:

“Hayır, sakın böyle bir şey yapma! Çünkü saç ekleten kadınlar lanetlenmişlerdir.” (Hadisin geçtiği diğer yer: 5934)

۹۵- بَاب ﴿وَإِنْ امْرَأَةٌ خَافَتْ مِنْ بَغْلِهَا يُشْوَرًا أَوْ إِغْرَاصًا﴾

95- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Eğer bir kadın, kocasının kendisine karşı kötü davranmasından veya kendisinden yüz çevirmesinden korkarsa, aralarını sulh yoluyla düzeltmelerinde kendileri için bir vebâl yoktur.» (Nisa: 128)⁶²

62 Bir erkek, karısının çirkinliğinden veya yaşlılığından yahut başka bir şeyinden dolayı onu sevmeyecek olur bununla birlikte onu boşamak istemezse kadının, sırasını kumasına bırakarak veya nafakasından yahut mehirden bir kısmını bırakarak kocasıyla uzlaşmasında bir mahzur yoktur. Şayet kadın, böyle bir fedakârlıkta bulunmazsa kocasının onu razı etmesi veya ona eşit davranması yahut da onu boşaması gerekir.

٥٢٠٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا ﴿وَإِنْ امْرَأَةٌ خَافَتْ مِنْ بَغْلِهَا يُشْوَرًا أَوْ إِغْرَاضًا﴾ قَالَتْ هِيَ الْمَرْأَةُ تَكُونُ عِنْدَ الرَّجُلِ لَا يَسْتَكْثِرُ مِنْهَا فَيُرِيدُ طَلَاقَهَا وَيَتَزَوَّجُ غَيْرَهَا تَقُولُ لَهُ أَمْسِكْنِي وَلَا تُطَلِّقْنِي ثُمَّ تَزَوَّجُ غَيْرِي قَالَتْ فِي حِلٍّ مِنْ الثَّفَقَةِ عَلَيَّ وَالْقِسْمَةِ لِي فَذَلِكَ قَوْلُهُ تَعَالَى ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ يَصَالَحَا بَيْنَهُمَا صَلَاحًا وَصُلْحًا خَيْرٌ﴾.

5206- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

«Eğer bir kadın, kocasının kendisine karşı kötü davranmasından veya kendisinden yüz çevirmesinden korkarsa» (Nisa: 128) Bu öyle bir kadındır ki, kocası onunla konuşmak, onunla birlikte olmak istemez. Hatta onu boşayıp başka bir kadınla evlenmek ister. Bunun üzerine kadın kocasına şöyle der: Sen beni nikâhın altında tut, beni boşama, sonra benden başkasıyla evlen. Sen bana geçimimi sağlamam için vereceğin malda ve yanımda geceleme sırasında dilediğin gibi davranabilirsin. İşte bu da Allah Azze ve Celle'nin şu kavidir: «Aralarını sulh yoluyla düzeltmelerinde kendileri için bir vebâl yoktur.» (Hadisin geçtiği diğer yer: 2450)

٩٦- بَابُ النِّزْلِ

96- Azil Yapmanın Hükümü Bâbı

٥٢٠٧ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ جَابِرٍ قَالَ كُنَّا نَعْرُزُ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

5207- Câbir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bizler Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem zamanında azil⁶³ yapıyorduk. (Hadisin Geçtiği diğer yerler: 5207, 5209, 5708)

63 Azil, cinsi münabeset esnasında erkeğin meniye kadının cinsel organının dışına dökmesine denir. Azil şer'an caizdir. Erkeğin, eşine yaklaştığında meniye dışarı dökmesi caizdir. Hangi kasıtlı yapılmış olursa olsun azil yapmak mutlak surette caizdir. Azil yapan kimse ister çocuk sahibi olmamak amacıyla olsun, ister az sayıda çocuğa sahip olmak amacıyla olsun, ister fiziki olarak zayıf olan hanımının zorluk çekmesini istemediğinden dolayı onun hamile kalmasını, çocuk sahibi olmasını istemediği için olsun veya hanımının uzun süre genç kalması dolayısıyla ondan daha uzun süre faydalanabilmesi amacıyla olsun ya da bunların dışındaki

٥٢٠٨ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ عَمَرُو أَخْبَرَنِي عَطَاءُ سَمِعَ جَابِرًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا نَغْزِلُ وَالْقُرْآنُ يَنْزِلُ

5208- Câbir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bizler Kur'ân nazil olurken azil yapıyorduk.

٥٢٠٩ - وَعَنْ عَمْرٍو عَنْ عَطَاءٍ عَنْ جَابِرٍ قَالَ كُنَّا نَغْزِلُ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالْقُرْآنُ يَنْزِلُ.

5209- Câbir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bizler Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem zamanında Kur'ân nazil olurken azil yapıyorduk.

٥٢١٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنُ أَسْمَاءَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَّةُ عَنْ مَالِكِ بْنِ أَنَسٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ ابْنِ مُحَيْرِيزٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ أَصَبْنَا سَيِّئًا فَكُنَّا نَغْزِلُ فَسَأَلْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَوَالَكُمْ لَتَفْعَلُونَ قَالَهَا ثَلَاثًا مَا مِنْ نَسَمَةٍ كَانَتْهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ إِلَّا هِيَ كَانَتْهُ.

5210- Ebu Saîd el-Hudrî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Biz savaşlarda ganimet olarak esir kadınlara sahip olduk. Onlarla cinsi münasebet yaparken onların hamile kalmalarını istemedik. Bunun için azil yapıyorduk. Bu meseleyi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e sorduk. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem üç defa sözünü tekrar ederek şöyle buyurdu:

“Sizler hakîkten bunu yapıyor musunuz? Allah'ın dünyâya gelmesini yazmış olduğu her bir hayât sahibi insan, mutlak dünyaya gelecektir.” (Hadisin geçtiği diğer yer: 2229)

herhangi bir nedenden dolayı olsun erkeğin azil yapması caizdir. Çünkü bu hususta var olan deliller herhangi bir şeyle kayıtlınamaksızın mutlak olarak gelmişlerdir. Ayrıca deliller geneldir, var olan delilleri tahsis edecek bir şey de yoktur. Dolayısıyla delil; genel ve mutlak olarak kalır. Ancak burada; azil, yaratılmadan önce çocuğun öldürülmesi demektir şeklinde bir itiraz ileri sürülemez.

٩٧- بَابُ الْقُرْعَةِ بَيْنَ النِّسَاءِ إِذَا أَرَادَ سَفَرًا

97- Yolculuğa Çıkmak İsteddiği Zaman Hanımları Arasında Kur'a Çekmek Bâbı

٥٢١١- حَدَّثَنَا أَبُو نَعِيمٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنِ الْقَاسِمِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا خَرَجَ أَقْرَعَ بَيْنَ نِسَائِهِ فَطَارَتِ الْقُرْعَةُ لِعَائِشَةَ وَحَفْصَةَ وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا كَانَ بِاللَّيْلِ سَارَ مَعَ عَائِشَةَ يَتَحَدَّثُ فَقَالَتْ حَفْصَةُ أَلَا تَرَكَيْنِ اللَّيْلَةَ بَعِيرِي وَأَرْكَبُ بَعِيرَكَ تَنْظُرِينَ وَأَنْظُرُ فَقَالَتْ بَلَى فَرَكِبْتُ فَجَاءَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى جَمَلٍ عَائِشَةَ وَعَلَيْهِ حَفْصَةُ فَسَلَّمَ عَلَيْهَا ثُمَّ سَارَ حَتَّى نَزَلُوا وَاتَّقَدُّهُ عَائِشَةُ فَلَمَّا نَزَلُوا جَعَلَتْ رَجُلَيْهَا بَيْنَ الْإِذْخِرِ وَقَوْلُ يَا رَبِّ سَلِّطْ عَلَيَّ عَقْرَبًا أَوْ حَيَّةً تَلْدَغُنِي وَلَا أَسْتَطِيعُ أَنْ أَقُولَ لَهُ شَيْئًا.

5211- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir yolculuğa çıkmak istediğinde hanımları arasında kura çekerti. Yine bir yolculukta kura Âişe ile Hafsa'ya çıktı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem gece olduğu zaman Âişe'nin devesinin yanına gelir ve O'nunla konuşarak yoluna devam ederdi. Bunun üzerine Hafsa, Âişe'ye şöyle dedi:

-Bu gece ben senin devene sen de benim deveme binsen de, senin görmediklerini ben, benim görmediklerimi de sen görsen, olmaz mı?

Âişe de:

-Tabi, neden olmasın, dedi. Hafsa, Âişe'nin devesine bindi. Devenin üzerinde ve hevdecin içinde bulunan Hafsa'ya Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem selâm verdi ve yoluna devam etti. Yolda mola verdiler. Bu sebepten dolayı Âişe, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'i kaybetmişti. Mola yerinde Âişe içinde akrep ve yılan gibi hayvanların gizlendiği izhir otunun içine ayaklarını soktu ve şöyle demeye başladı: Rabbim! Bana akrep veya yılanı musallat et ki, bir daha Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e bir şey demeye güç yetiremeyim.

۹۸- بَاب الْمَرْأَةِ تَهَبُ يَوْمَهَا مِنْ زَوْجِهَا لِضَرْبِهَا وَكَيْفَ يَقْسِمُ ذَلِكَ

98- Kadının, Kocası Tarafından Kendisine Ayrılmış Olan Nöbet Gününü Kocasının Diğer Hanımlarına Bağışlaması ve Bir Erkek, Hanımları Yanında Geceleme Taksimini Nasıl Yapar Bâbı

۵۲۱۲- حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ

عَائِشَةَ أَنَّ سَوْدَةَ بِنْتَ زَمْعَةَ وَهَبَتْ يَوْمَهَا لِعَائِشَةَ وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْسِمُ لِعَائِشَةَ يَوْمَهَا وَيَوْمَ سَوْدَةَ.

5212- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Sevde bintu Zem'a, kendi nöbet gününü Âişe'ye bağışlamıştı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de Âişe'nin yanında hem kendi gününde hem de Sevde'nin gününde geceliyordu. (Hadisin Geçtiği diğer yerler: 2593)

۹۹- بَاب الْعَدْلِ بَيْنَ النِّسَاءِ ﴿وَلَنْ تَسْتَطِيعُوا أَنْ تَعْدِلُوا بَيْنَ النِّسَاءِ﴾ إِلَى قَوْلِهِ (وَاسِعًا حَكِيمًا)

99- Kadınlar Arasında Adâletli Davranmak Bâbı

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu:

«Eşleriniz olan kadınlar arasında çok istekli olsanız bile, adaletli davranmaya asla gücünüz yetmez. Buna rağmen hiç olmazsa yalnız birine meyledip de diğerini (kocalı mı, yoksa kocasız mı gibi) askıda bırakmayın. (Kadınlar arasını) düzeltir ve (onlara kötü muamele etmekten) sakınırsanız, Allah, şüphesiz çok bağışlayıcıdır, çok merhametlidir.» (Nisâ: 129)⁶⁴

64 Âyet-i kerimede, adaletin tam olarak sağlanamayacağı belirtilen hususlar, sevgi ve gönül verme hususlarıdır. Yoksa nafaka ve kadınlar arasında günlerin taksimi hususu değildir. Çünkü Allah Azze ve Celle: “..Hoşunuza giden kadınlardan iki, üç ve dörde kadar evlenebilirsiniz. Eğer aralarında adaleti yerine getirememekten korkarsanız o zaman tek bir kadınla evlenin, buyurulmaktadır. Burada zikredilen adaletten maksat ise, nafaka ve kadınlar arasındaki günlerin taksimindeki adalettir. Böyle bir adaleti yerine getiremeyenin, birden fazla evlenmesi yasaklanırken bu hususlarda adaleti yerine getirip fakat sevgi ve muhabbet bakımından adaletli davranamayan erkeğin birden fazla evlenmesi serbest bırakılmıştır.

۱۰۰-بَاب إِذَا تَزَوَّجَ الْبِكْرَ عَلَى الثَّيْبِ

100- Bâb: Dul Bir Kadınla Evlenmiş Biri, Üzerine Bakire Bir Kız ile Evlenirse Geceleme Sırasını Nasıl Tanzim Eder?

۵۲۱۳- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا بِشْرٌ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ أَبِي قَلَابَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَلَوْ شِئْتُ أَنْ أَقُولَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَكِنْ قَالَ السُّنَّةُ إِذَا تَزَوَّجَ الْبِكْرَ أَقَامَ عِنْدَهَا سَبْعًا وَإِذَا تَزَوَّجَ الثَّيْبَ أَقَامَ عِنْدَهَا ثَلَاثًا.

5213- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Sünnet olan, bir kişi bakire bir kızla evlendiğinde yedi gün onun yanında kalmasıdır. Dul bir kadınla evlendiğinde ise onun yanında üç gün ikâmet eder.

۱۰۱-بَاب إِذَا تَزَوَّجَ الثَّيْبَ عَلَى الْبِكْرِ

101- Bâb: Bakire Bir Kızla Evlenmiş Biri, Üzerine Dul Bir Kadın ile Evlenirse Geceleme Sırasını Nasıl Tanzim Eder?

۵۲۱۴- حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ رَاشِدٍ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ سُفْيَانَ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ وَخَالِدٌ عَنْ أَبِي قَلَابَةَ عَنْ أَنَسٍ قَالَ مِنَ السُّنَّةِ إِذَا تَزَوَّجَ الرَّجُلُ الْبِكْرَ عَلَى الثَّيْبِ أَقَامَ عِنْدَهَا سَبْعًا وَقَسَمَ وَإِذَا تَزَوَّجَ الثَّيْبَ عَلَى الْبِكْرِ أَقَامَ عِنْدَهَا ثَلَاثًا ثُمَّ قَسَمَ قَالَ أَبُو قَلَابَةَ وَلَوْ شِئْتُ لَقُلْتُ إِنَّ أَنَسًا رَفَعَهُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَيُّوبَ وَخَالِدٍ قَالَ خَالِدٌ وَلَوْ شِئْتُ قُلْتُ رَفَعَهُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

5214- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Erkek, dul üzerine bakire bir kızla evlendiği zaman, o kızın yanında yedi gün ikâmet edip sonra nöbet taksimi yapması; bakire üzerine dul bir kadınla evlendiği zaman ise, o dulun yanında üç gün ikâmet edip, sonra nöbet taksimi yapması sünnettendir.

Ebu Kilâbe şöyle dedi: Şayet isteseydim: “Enes bunu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem’e ref etti” der idim.

۱۰۲-بَاب مَنْ طَافَ عَلَى نِسَائِهِ فِي غُسْلٍ وَاحِدٍ

102- Bütün Hanımlarını Dolaşarak Bir Defa Gusleden Kimse Bâbı

۵۲۱۵- حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى بْنُ حَمَّادٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ أَنَّ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ حَدَّثَهُمْ أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَطُوفُ عَلَى نِسَائِهِ فِي اللَّيْلَةِ الْوَاحِدَةِ وَلَهُ يَوْمٌ يَسُغُ نِسْوَةً.

5215- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem tek bir gecede bütün hanımlarını dolaşırdı. (Yani onlarla cima ederdi.) O zaman Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in dokuz hanımı vardı. (Hadisin geçtiği diğer yer: 268)

۱۰۳-بَاب دُخُولِ الرَّجُلِ عَلَى نِسَائِهِ فِي الْيَوْمِ

103- Erkeğin Bir Günde Bütün Hanımlarının Yanına Girmesi Bâbı

۵۲۱۶- حَدَّثَنَا فَرْوَةُ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا الصَّرَفَ مِنَ الْعَصْرِ دَخَلَ عَلَى نِسَائِهِ فَيَدْثُو مِنْ إِحْدَاهُنَّ فَيَدْخُلُ عَلَى حَفْصَةَ فَاحْتَبَسَ أَكْثَرَ مِمَّا كَانَ يَحْتَبَسُ.

5216- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ikinci namazını kıldıktan sonra hanımlarını ziyaret ederdi. Bir defasında Hafsa'nın yanına girdi ve onun yanında daha önce kaldığından daha uzun bir müddet kaldı. (Hadisin geçtiği diğer yer: 4912)

۱۰۵-بَاب إِذَا اسْتَأْذَنَ الرَّجُلُ نِسَاءَهُ فِي أَنْ يَمْرُضَ فِي بَيْتِ بَعْضِهِنَّ فَأَذِنَ لَهُ

104- Bâb: Erkeğin hastalığı Zamanında, Kendisine Hanımlarının Bazısını Yanında Bakılması Hususunda Hanımlarından İzin İstedğinde, Hanımlarının Kendisine İzin Vermeleri

٥٢١٧- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ بْنُ بَلَالٍ قَالَ هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَسْأَلُ فِي مَرَضِهِ الَّذِي مَاتَ فِيهِ أَيْنَ أَنَا غَدًا أَيْنَ أَنَا غَدًا يُرِيدُ يَوْمَ عَائِشَةَ فَأَذِنَ لَهُ أَزْوَاجُهُ يَكُونُ حَيْثُ شَاءَ فَكَانَ فِي بَيْتِ عَائِشَةَ حَتَّى مَاتَ عِنْدَهَا قَالَتْ عَائِشَةُ لَمَاتَ فِي الْيَوْمِ الَّذِي كَانَ يَدُورُ عَلَيَّ فِيهِ فِي بَيْتِي فَقَبَضَهُ اللَّهُ وَإِنَّ رَأْسَهُ لَيَبِينُ نَحْرِي وَسَخْرِي وَخَالَطَ رِيقُهُ رِيقِي.

5217- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem vefat sebebi olan hastalığı esnasında, hanımlarının yanında geceleme sırasına göre onların yanında geceliyor ve: “Yarın ben nerede olacağım? Yarın ben nerede olacağım?” demeğe başladı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu sözünü Âişe’nin evinde olmayı, O’nun yanında geceleme için arzu ettiği için söylediler. Diğer hanımları Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem nerde isterse orada geceleme için izin verdiler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de hastalığında vefat edinceye kadar Âişe’nin yanında kaldı.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, benim yanımda gelmekte olduğu benim nöbet günüm içinde vefat etti. Allah O’nu, başı gerdan yerimle göğsüm arasında olduğu hâlde, ruhunu kabzedip aldı. Onun tükürüğü benim tükürüğümle de karıştı. (Hadisin geçtiği diğer yer: 890)

١٠٥- سَبَابُ حُبِّ الرَّجُلِ بَعْضَ نِسَائِهِ أَفْضَلُ مِنْ بَعْضِ

105- Erkeğin, Hanımlarından Bazısını Diğer Bâzısından Daha Fazla Sevmesi Bâbı

٥٢١٨- حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ عَنْ يَحْيَى عَنْ عَبْدِ بْنِ حُنَيْنٍ سَمِعَ ابْنَ عَبَّاسٍ عَنْ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ دَخَلَ عَلَى حَفْصَةَ فَقَالَ يَا بَنِيَّةُ لَا يَغُرُّكَ هَذِهِ الَّتِي أُعْجِبَهَا حُسْنُهَا حُبُّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِيَّاهَا يُرِيدُ عَائِشَةَ فَقَصَصْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَبَسَّمَ.

5218- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ömer, Hafsa’nın yanına girdi ve şöyle dedi: Ey kızcağızım! Sakın

ola ki, güzelliği ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in kendisini sevmesi, kendisini hayrete düşürmüş olan şu kadın sakın ola ki seni aldatmasın. -Ömer bu sözüyle Âişe'yi kastetmiştir.- Ben Hafsa'ya söylediklerimi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e anlattım. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem tebessüm etti. (Hadisin geçtiği yer: 89)

١٠٦- بَابُ الْمُتَشَبِّعِ بِمَا لَمْ يَنْلُ وَمَا يَنْهَى مِنَ افْتِخَارِ الضَّرَّةِ

106- Elde Etmemiş Olduğu Şeyler ile Tokluk Gösterişi Yapan Kimsenin Kötülenmesi ve Kadının, Eşinin Diğer Hanımlarına Karşı Övünmesinin Yasaklanması Bâbı

٥٢١٩- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ هِشَامٍ عَنْ فَاطِمَةَ عَنْ أَسْمَاءَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ح حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ هِشَامٍ حَدَّثَنِي فَاطِمَةُ عَنْ أَسْمَاءَ أَنَّ امْرَأَةً قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ لِي ضَرَّةً فَهَلْ عَلَيَّ جُنَاحٌ إِنْ تَشَبَّعْتُ مِنْ زَوْجِي غَيْرَ الَّذِي يُعْطِينِي فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمُتَشَبِّعُ بِمَا لَمْ يُعْطَ كَلَّاسٍ ثَوْبِي زُورٌ.

5219- Esmâ, -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Bir kadın Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Kocamın benden başka bir eşi daha var. Kocamın bana vermediği şeyi verdi diye kocamdan yana o diğer eşine karşı gösteriş yapsam, bu benim üzerime günâh olur mu? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kendisine verilmemiş olan şeylerle tokluk yapan kimse, yalandan iki elbise giyen kimse gibi olur."

١٠٧- بَابُ الْغِيَرَةِ

107- Kıskançlık Bâbı

وَقَالَ وَرَأَى عَنْ الْمُغِيرَةِ قَالَ سَعْدُ بْنُ عُبَادَةَ لَوْ رَأَيْتُ رَجُلًا مَعَ امْرَأَتِي لَضَرَبْتُهُ بِالسَّيْفِ غَيْرَ مُصَفِّحٍ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَعْجَبُونَ مِنْ غِيَرَةِ سَعْدٍ لَأَنَا أَغْيَرُ مِنْهُ وَاللَّهِ أَغْيَرُ مِنِّي.

Sa'd ibnu Ubâde -Allah onlardan razı olsun şöyle dedi: Eğer karımın yanında yabancı bir erkek görsem muhakkak onu kılıcımın geniş yüzü ile değil, keskin tarafı ile vurur öldürürüm.

Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: “Sizler Sa'd ibnu Ubâde'nin bu kıskançlığına şaşıyor musunuz? Muhakkak ki ben O'ndan daha kıskancım. Allah Azze ve Celle de benden daha kıskançtır.

٥٢٢٠ - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ شَقِيقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَا مِنْ أَحَدٍ أَغْيَرُ مِنَ اللَّهِ مِنْ أَجْلِ ذَلِكَ حَرَّمَ الْفَوَاحِشَ وَمَا أَحَدٌ أَحَبُّ إِلَيْهِ الْمَدْحُ مِنَ اللَّهِ.

5220- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Allah'tan daha kıskanç hiçbir kimse yoktur. Bundan dolayıdır ki Allah Azze ve Celle bütün kötülükleri, İslâm'a aykırı bütün davranışları haram kılmıştır. Bir de Allah'tan ziyâde övülmeyi seven kimse yoktur.”

٥٢٢١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَا أُمَّةَ مُحَمَّدٍ مَا أَحَدٌ أَغْيَرُ مِنَ اللَّهِ أَنْ يَرَى عَبْدَهُ أَوْ أُمَّتَهُ تَزْنِي يَا أُمَّةَ مُحَمَّدٍ لَوْ تَعْلَمُونَ مَا أَغْلَمَ لَصَحَحْتُمْ قَلِيلًا وَلَبَكَّيْتُمْ كَثِيرًا.

5221- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Ey Muhammed ümmeti! Vallahi kadın veya erkek kulunun zina etmesinin karşısında Allah'tan daha kıskanç kimse yoktur. Ey Muhammed ümmeti! Şayet sizler benim bildiklerimi bilseydiniz, çok ağlar az gülerdiniz.” (Hadisin geçtiği diğer yer: 1044)

٥٢٢٢ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ أَنَّ عُرْوَةَ بْنَ الزُّبَيْرِ حَدَّثَهُ عَنْ أُمِّهِ أَسْمَاءَ أَلَيْهَا سَمِعَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا شَيْءَ أَغْيَرُ مِنَ اللَّهِ.

5222- Esma -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü salallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Allah’tan daha kıskanç hiçbir şey yoktur.”

٥٢٢٣- وَعَنْ يَحْيَى أَنَّ أَبَا سَلَمَةَ حَدَّثَهُ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ حَدَّثَهُ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَ حَدَّثَنَا أَبُو لَعْنَمٍ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ إِنَّ اللَّهَ يَغَارُ وَغَيْرَةُ اللَّهِ أَنْ يَأْتِيَ الْمُؤْمِنُ مَا حَرَّمَ اللَّهُ.

5223- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Muhakkak ki Allah kıskanır. Allah’ın kıskanması, bir müminin Allah’ın haram kıldığı şeyleri yapmasıdır.”

٥٢٢٤- حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَتْ تَزَوَّجَنِي الزُّبَيْرُ وَمَا لَهُ فِي الْأَرْضِ مِنْ مَالٍ وَلَا مَمْلُوكٍ وَلَا شَيْءٍ غَيْرِ نَاصِحٍ وَغَيْرِ فَرَسٍ فَكُنْتُ أَغْلِفُ فَرَسَهُ وَأَسْتَقِي الْمَاءَ وَأُخْرِزُ غَرَبَهُ وَأُعْجِنُ وَلَمْ أَكُنْ أَحْسِنُ أَخْبِرُ وَكَانَ يَخْبِرُ جَارَاتِ لِي مِنَ الْأَنْصَارِ وَكُنْتُ نِسْوَةً صِدْقٍ وَكُنْتُ أَقْلُ الثَّوِيَّ مِنْ أَرْضِ الزُّبَيْرِ الَّتِي أَقْطَعَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى رَأْسِي وَهِيَ مِنِّي عَلَى ثُلُثِي فَرَسَخٍ فَجِئْتُ يَوْمًا وَالثَّوِيَّ عَلَى رَأْسِي فَلَقِيتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَعَهُ نَفَرٌ مِنَ الْأَنْصَارِ فَدَعَانِي ثُمَّ قَالَ إِيَّاهُ لِيَحْمِلَنِي خَلْفَهُ فَاسْتَحْيَيْتُ أَنْ أُسِيرَ مَعَ الرِّجَالِ وَذَكَرْتُ الزُّبَيْرَ وَغَيْرَتَهُ وَكَانَ أَغْيَرَ النَّاسِ فَعَرَفَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنِّي قَدْ اسْتَحْيَيْتُ فَمَضَى فَجِئْتُ الزُّبَيْرَ فَقُلْتُ لَقِينِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَلَى رَأْسِي الثَّوِيَّ وَمَعَهُ نَفَرٌ مِنْ أَصْحَابِهِ فَأَتَاخَ لِأَرْكَبَ فَاسْتَحْيَيْتُ مِنْهُ وَعَرَفْتُ غَيْرَتَكَ فَقَالَ وَاللَّهِ لَحَمْلُكَ الثَّوِيَّ كَانَ أَشَدَّ عَلَيَّ مِنْ رُكُوبِكَ مَعَهُ قَالَتْ حَتَّى أُرْسَلَ إِلَيَّ أَبُو بَكْرٍ بَعْدَ ذَلِكَ بِخَادِمٍ تَكْفِينِي سِيَّاسَةَ الْفَرَسِ فَكَأَلَمَّا أَعْتَقَنِي.

5224- Ebu Bekir'in kızı Esma -Allah onlardan razı olsun- şöyle dedi:

Zubeyr benimle evlendiğinde ne malı ne de kölesi vardı. Su çeken bir devesi ile atından başka bir şeye sahip değildi. Bundan dolayı atının yemini ben koyar, suyu ben çekerdim. Su kırbaşı söküldüğünde ben diker, hamur yoğururdum. Yalnız ekmek yapmayı beceremezdim. Onu da Ensâr'dan komşularım olan kadınlar yaparlardı. Bunlar komşu olarak sadakatli kimselerdi. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Zubeyr'e bir miktar hurmalık vermişti. Ben Zubeyr'in bu hurmalığından deveye yedirmek için başımın üstünde hurma çekirdeği taşırdım. Bu hurmalık, evimden üçte iki fersahlık bir mesafede idi. Yine böyle bir gün, başımda hurma çekirdeği yüklü olarak evime gelirken yolda Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile karşılaştım. Beraberinde Ensâr'dan birtakım kimseler vardı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem beni çağırdı. Sonra beni devesinin tergisine bindirmek için devesine "ih, ih" diyerek çöktürdü. Ancak ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem devesinin tergisine binmekten utandım. Zubeyr ve onun kıskançlığı aklıma geldi. Zubeyr insanların en kıskancı idi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem benim utandığımı anladı ve yoluna devam etti. Ben de bu olayın ardından Zubeyr'in yanına gelip dedim ki:

-Ben başımın üzerinde hurma çekirdeği taşıırken yolda Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile karşılaştım. Beraberinde ashabından bir grup vardı. Benim binmem için devesini çökertti. Ancak ben O'ndan utandım ve senin kıskançlığını aklıma geldi ve binmedim.

Bunun üzerine Zubeyr şöyle dedi:

-Vallahi senin hurma çekirdeği yükünü taşıman, bana Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber deveye binmenden daha güç oldu.

Ebu Bekir bana atın bakımını yapacak bir hizmetçi gönderdi. Bununla sanki beni kölelikten kurtarmış gibi oldu. (Hadisin geçtiği yer: 3151)

٥٢٢٥- حَدَّثَنَا عَلِيُّ حَدَّثَنَا ابْنُ عَلِيٍّ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِنْدَ بَعْضِ نِسَائِهِ فَأَرْسَلَتْ أُمَّهَاتِ الْمُؤْمِنِينَ بِصُحْفَةٍ فِيهَا طَعَامٌ فَضَرَبَتْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي يَتِيهَا يَدِ الْخَادِمِ فَسَقَطَتْ الصُّحْفَةُ فَأَلْفَلَقَتْ فَجَمَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَقَ الصُّحْفَةَ ثُمَّ جَعَلَ يَجْمَعُ فِيهَا الطَّعَامَ الَّذِي كَانَ فِي الصُّحْفَةِ وَيَقُولُ غَارَتْ أُمُكُمْ ثُمَّ حَسَّ الْخَادِمَ حَتَّى أَتَى

بِصَحْفَةٍ مِنْ عِنْدِ النَّبِيِّ هُوَ فِي بَيْتِهَا فَدَفَعَ الصَّحْفَةَ الصَّحِيحَةَ إِلَى النَّبِيِّ كَسَرَتْ
صَحْفَتَهَا وَأَمْسَكَ الْمَكْسُورَةَ فِي بَيْتِ النَّبِيِّ كَسَرَتْ.

5225- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, hanımlarından bâzısının yanında bulunuyordu. Müminlerin annelerinden birisi, bir hizmetçisi ile içinde yemek olan bir tabak gönderdi. Hanımlarından biri eliyle tabağa vurdu ve tabağı kırdı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem çanağın kırılan parçasını birleştirdi ve yemeği tekrar içine koydu ve: “Anneniz kıskandı” diyordu. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o hizmetçiyi, evinde bulunduğu kadının yanından sağlam bir tabak getirinceye kadar alıkoydu, sağlam tabağı, tabağı kırılan kadına verilmek üzere o hizmetçiye teslim etti. Kırık tabağı da, kırıldığı kadının evinde alıkoydu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2481)

٥٢٢٦- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ الْمُقَدِّمِيُّ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ دَخَلْتُ الْجَنَّةَ أَوْ أَتَيْتُ الْجَنَّةَ فَأَبْصَرْتُ قَصْرًا فَقُلْتُ لِمَنْ هَذَا قَالُوا لِعُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ فَأَرَدْتُ أَنْ أَدْخُلُهُ فَلَمْ يَمْتَنِعْنِي إِلَّا عَلَمِي بِغَيْرَتِكَ قَالَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ يَا رَسُولَ اللَّهِ بَابِي أَلْتِ وَأُمِّي يَا نَبِيَّ اللَّهِ أَوْعَلَيْكَ أَغَارُ.

5226- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Kendimi rüyamda iken cennete girmiş olarak gördüm. Cennette bir saray gördüm.

-Bu saray kimindir? diye sordum. Cibril:

-Bu saray Ömer’indir, dedi. Bu sarayın içine girip bakmak istedim. Senin ne kadar kıskanç olduğun aklıma geldi de girmekten vazgeçtim.”

Bunun üzerine Ömer dedi ki:

-Anam-babam sana feda olsun ey Allah’ın Rasûlü! Sana karşı mı kıskanacağım? (Hadisin geçtiği diğer yer: 3679)

۵۲۲۷- حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ عَنْ يُونُسَ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ بَيْنَمَا نَحْنُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جُلُوسٌ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَمَا أَنَا نَائِمٌ رَأَيْتُنِي فِي الْجَنَّةِ فَإِذَا امْرَأَةٌ تَتَوَضَّأُ إِلَى جَانِبِ قَصْرِ فَقُلْتُ لِمَنْ هَذَا قَالُوا هَذَا لِعُمَرَ لَعُمَرَ فَذَكَرْتُ غَيْرَكَ فَوَلَّيْتُ مُدْبِرًا فَبَكَى عُمَرُ وَهُوَ فِي الْمَجْلِسِ ثُمَّ قَالَ أَوْعَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَغَارُ.

5227- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bizler Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanında bulduğumuz sırada O bize şöyle buyurdu:

"Ben uyurken kendimi cennette gördüm. Bir kadın, bir sarayın yanında abdest almakta idi. Ben yanımdaki meleklerle:

-Bu saray kimindir? diye sordum. Onlar:

-Bu köşk Ömer ibnul-Hattab için, dediler.

Ömer'in kıskançlığını hatırladım da hemen yüzümü o taraftan çevirdim." Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in bu sözleri üzerine Ömer ağladı ve:

-Sana karşı kıskançlık olur mu ey Allah'ın Rasûlü! dedi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3242)

۱۰۸- بَابُ غَيْرَةِ النِّسَاءِ وَوَجْدِهِنَّ

108- Kadınların Kıskançlığı ve Bu Sebepten Dolayı Öfkelenmeleri Bâbı

۵۲۲۸- حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أَسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنِّي لَأَعْلَمُ إِذَا كُنْتُ عَنِّي رَاضِيَةً وَإِذَا كُنْتُ عَلَيَّ غَضَبِي قَالَتْ فَقُلْتُ مَنْ أَيْنَ تَعْرِفُ ذَلِكَ فَقَالَ أَمَّا إِذَا كُنْتُ عَنِّي رَاضِيَةً فَإِنَّكَ تَقُولِينَ لَا وَرَبِّ مُحَمَّدٍ وَإِذَا كُنْتُ عَلَيَّ غَضَبِي قُلْتُ لَا وَرَبِّ إِبْرَاهِيمَ قَالَتْ قُلْتُ أَجَلٌ وَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا أَهْجُرُ إِلَّا اسْمَكَ.

5228- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana şöyle buyurdu:

“Muhakkak ki ben senin benden hoşnut olduğun zamanları da, bana karşı öfkeli olduğun zamanları da bilirim.”

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem’e:

-Bunu nereden biliyorsun? diye sordum.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Benden razı olduğunda “Muhammed’in Rabbine yemin olsun ki, hayır” dersin. Bana karşı öfkeli olduğunda ise “İbrahim’in Rabbine yemin olsun ki hayır” dersin.”

-Evet ey Allah’ın Rasûlü! Vallahi dediğin gibi. Ancak ben sadece senin ismini söylemem. (Hadisin Geçtiği diğer yerler: 6078)

٥٢٢٩- حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ أَبِي رَجَاءٍ حَدَّثَنَا التَّضَرُّ عَنْ هِشَامٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ أَنَّهَا قَالَتْ مَا غَرْتُ عَلَى امْرَأَةٍ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَمَا غَرْتُ عَلَى خَدِيجَةَ لِكَثْرَةِ ذِكْرِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِيَّاهَا وَتَنَاهٍ عَلَيْهَا وَقَدْ أَوْحَى إِلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُشْرَهَا بَيْتَ لَهَا فِي الْجَنَّةِ مِنْ قَصَبٍ.

5229- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem’in Hatice’yi benim yanımda çokça anmasından dolayı Hatice’yi kıskandığım gibi hiçbir kadını kıskanmadım. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem’e, Hatice’yi cennette inciden yapılmış bir evle müjdelemesi vahy olundu. (Hadisin geçtiği yer: 3816)

١٠٩- بَابُ ذَبِّ الرَّجُلِ عَنْ ابْنَتِهِ فِي الْغَيْرَةِ وَالْإِلصَافِ

109- Kişinin Kendi Kızını Kıskançlık ve Adalet Hususlarında Savunması Bâbı

٥٢٣٠- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ الْمَسْوَئِ بْنِ مَخْرَمَةَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ وَهُوَ عَلَى الْمِنْبَرِ إِنَّ

بَنِي هِشَامِ بْنِ الْمُغِيرَةِ اسْتَأْذَنُوا فِي أَنْ يُنْكَحُوا ابْنَتَهُمْ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ فَلَا آذَنَ
ثُمَّ لَا آذَنَ ثُمَّ لَا آذَنَ إِلَّا أَنْ يُرِيدَ ابْنُ أَبِي طَالِبٍ أَنْ يُطَلِّقَ ابْنَتِي وَيُنْكَحَ ابْنَتَهُمْ فَإِنَّمَا
هِيَ بَضْعَةٌ مِنِّي يُرِيدُنِي مَا أَرَابَهَا وَيُؤْذِينِي مَا آذَاهَا هَكَذَا قَالَ.

5230- Misver ibnu Mahrame -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem minber üzerinde şöyle buyuruyordu:

“Hişâm ibnul-Mugîre oğulları kendi kızlarını Ebu Tâlib’in oğlu Alî’-ye nikâh etmeleri hususunda benden izin istediler. Bu hususta onlara izin vermiyorum. Yine onlara bu hususta izin vermiyorum. Yine onlara bu hususta izin vermiyorum. Ancak Ebu Tâlib’in oğlu benim kızımı boşayıp sizin kızınızla evlenmek isterse o zaman kızınızla evlenebilir. Muhakkak ki Fâtıma ancak benden bir parçadır. Onu şüpheye düşüren şey beni de şüpheye düşürür. Ona rahatsızlık veren şey bana da verir.” (Hadisin geçtiği yer: 926)

۱۱۰- بَابُ يَقُلُّ الرِّجَالُ وَيَكْثُرُ النِّسَاءُ

110- Bâb: Kıyamete Yakın Zamanda Erkeklerin Sayısının Azalıp Kadınların Çoğalacağı

وَقَالَ أَبُو مُوسَى عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَرَى الرَّجُلَ الْوَاحِدَ يَتَّبِعُهُ
أَرْبَعُونَ امْرَأَةً يَلْذَنَ بِهِ مِنْ قَلَّةِ الرِّجَالِ وَكَثْرَةِ النِّسَاءِ.

Ebu Mûsâ -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Erkeklerin sayısının az kadınların ise çok olmasından dolayı bir tek erkeğin arkasından kırk tane kadının gittiğini ve ona sığındıklarını görürsün.”

٥٢٣١- حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ الْخَوْزِجِيُّ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَأَحَدُكُمْ حَدِيثًا سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا
يُحَدِّثُكُمْ بِهِ أَحَدٌ غَيْرِي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ مِنْ
أَشْرَاطِ السَّاعَةِ أَنْ يُرْفَعَ الْعِلْمُ وَيَكْثُرَ الْجَهْلُ وَيَكْثُرَ الزُّنَا وَيَكْثُرَ شَرْبُ الْخَمْرِ وَيَقِلُّ
الرِّجَالُ وَيَكْثُرُ النِّسَاءُ حَتَّى يَكُونَ لِخَمْسِينَ امْرَأَةً الْقَيْمُ الْوَاحِدُ.

5231- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“İlmin azalıp cehaletin yayılması, zinanın çoğalması, içkinin çokça tüketilmesi, elli kadının bir erkek bakanı olacak derecede kadınların çoğalıp erkeklerin azalması kıyamet alâmetlerindendir.” (Hadisin geçtiği yer: 80)

۱۱۱-بَابُ لَا يَخْلُونَ رَجُلٌ بِامْرَأَةٍ إِلَّا ذُو مَحْرَمٍ وَالْدُخُولُ عَلَى الْمُغِيبَةِ

111- Bâb: Bir Erkek, mahremi Olmayan Bir Kadınla Yalnız Kalmasın ve Kocasının Evde Olmayan Kadının Evine Girilmesin

۵۲۳۲- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا لَيْثٌ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ أَبِي الْخَيْرِ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِيَّاكُمْ وَالْدُخُولَ عَلَى النِّسَاءِ فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَفَرَأَيْتَ الْحَمُو قَالَ الْحَمُو الْمَوْتُ.

5232- Ukbe ibnu Âmir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: ,

“Sakın ola ki yalnız olan, yanında mahremi olmayan kadınların yanına girmeyin!” Ensar’dan bir adam şöyle dedi:

-Ey Allah’ın Rasûlü! Kocanın erkek akrabaları hakkında ne dersin? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“Kocanın erkek akrabaları ölümdür” buyurdu.

۵۲۳۳- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا عَمْرُو عَنْ أَبِي مَعْبُدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَخْلُونَ رَجُلٌ بِامْرَأَةٍ إِلَّا مَعَ ذِي مَحْرَمٍ فَقَامَ رَجُلٌ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ امْرَأَتِي خَرَجَتْ حَاجَةً وَاسْتَبْتُ فِي غُرْوَةٍ كَذَا وَكَذَا قَالَ ازْجِعْ فَحُجِّ مَعَ امْرَأَتِكَ.

5233- İbnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Hiç bir erkek, yanında mahremi olmayan yabancı bir kadınla yalnız kalmasın.”

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu sözü üzerine bir adam şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Ben falanca orduya katılarak cihada gitmek için ismimi yazdırdım. Eşim ise hac yapmak istiyor, ne yapmam lazım? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

“Sen de hanımınla beraber hacca git” buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 1862)

۱۱۲ باب مَا يَجُوزُ أَنْ يَخْلُوَ الرَّجُلُ بِالْمَرْأَةِ عِنْدَ النَّاسِ

112- Erkeğin, İnsanların Yanında Bir Kadınla Yalnız Kalmasının Caiz Olduğu Bâbı

۵۲۳۴ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ هِشَامٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ جَاءَتْ امْرَأَةٌ مِنَ الْأَنْصَارِ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَخَلَا بِهَا فَقَالَ وَاللَّهِ إِنْ كُنْتُ لَأَحِبُّ النَّاسَ إِلَيَّ.

5234- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ensâr'dan bir kadın Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına geldi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o kadınla yalnız kaldı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

“Vallahi, insanlar içinde en çok sevdiğim sizlersiniz” buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3786)

۱۱۳ باب مَا يُنْهَى مِنْ دُخُولِ الْمُتَشَبِّهِينَ بِالنِّسَاءِ عَلَى الْمَرْأَةِ

113- Kendilerini Kadınlara Benzetmeye Çalışan, Kadınsı Hareketleri Olan Erkeklerin, Kadınların Yanına Girmelerinin Yasaklanması Bâbı

۵۲۳۵ - حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ زَيْنَبَ بِنْتِ أُمِّ سَلَمَةَ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ

عِنْدَهَا وَلِيَّ الْبَيْتِ مُخْتَتٌ فَقَالَ الْمُخْتَتُ لِأَخِي أُمَّ سَلَمَةَ عَبْدُ اللَّهِ بْنِ أَبِي أُمَيَّةَ إِنَّ
فَتَحَ اللَّهُ لَكُمْ الطَّائِفَ غَدًا أَذْكَأُ عَلَى بِنْتِ غَيْلَانَ فَإِنَّهَا تَقْبَلُ بِأَرْبَعٍ وَتَذْبِرُ بِثَمَانٍ
فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَدْخُلُنَّ هَذَا عَلَيْكُنَّ.

5235- Ümmü Seleme -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yanıma girdi. O esnada ya-
nımda muhannes⁶⁵ birisi bulunuyordu. Onun kardeşim Abdullah ibnu
Umeyye'ye şöyle dediğini işittim: Ey Abdullah! Bana haber ver, şayet Al-
lah yarın size Tâif'i fethetmenizi nasip ederse sana gereken, Gaylân'ın
şişman kızını yakalamandır. O kız semizlikten karnı dört büküm karşılar,
sekiz büküm de arkaya döner! Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu
aleyhi ve sellem: "Bunlar bir daha yanınıza girmesin" buyurdu. (Hadisin
geçtiği diğer yer: 4324)

١١٤ - أَبَابُ نَظَرِ الْمَرْأَةِ إِلَى الْحَبَشِ وَنَحْوِهِمْ مِنْ غَيْرِ رِيَّةٍ

114- Kadının, Kötü Bir Düşünceye Kapılmaksızın
Habeşliler'e ve Başkalarına Bakması Bâbı

٥٢٣٦ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْحَنْظَلِيُّ عَنْ عِيسَى عَنْ الْأَوْزَاعِيِّ عَنْ
الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ يَسْتُرْنِي بِرِدَائِهِ وَأَنَا أَلْظُرُّ إِلَى الْحَبَشَةِ يَلْعَبُونَ فِي الْمَسْجِدِ حَتَّى أَكُونَ أَلَا
الَّتِي أَسَامُ فَأَقْدَرُوا قَدْرَ الْجَارِيَةِ الْحَدِيثَةِ السَّنَّ الْحَرِيصَةَ عَلَى اللَّهِ.

5236- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Habeşliler Mescid'de mızraklarıyla oyun oynuyorlar, Allah Rasûlü
sallallahu aleyhi ve sellem de benim onlara bakabilmem için bana perde
oluyordu. Ben o oyun oynayanlara bakmayı bırakana kadar bakmaya de-
vam ettim. Oyunu işiten genç bir kızın hâlini, kadrini neler yapacağını ar-
tık sizler takdir edin! (Hadisin geçtiği diğer yer: 454)

65 Kadınsı hareketleri olan erkek.

۱۱۵- بَابُ خُرُوجِ النِّسَاءِ لِحَوَائِجِهِنَّ

115- Kadınların Kendi İhtiyâçlarını Gidermek İçin Dışarıya Çıkmaları Bâbı

۵۲۳۷- حَدَّثَنَا فَرْوَةُ بْنُ أَبِي الْمَغْرَاءِ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ خَرَجْتُ سَوْدَةَ بِنْتُ زَمْعَةَ لِيَلَّا فَرَأَاهَا عُمَرُ فَعَرَفَهَا فَقَالَ إِنَّكَ وَاللَّهِ يَا سَوْدَةُ مَا تَخْفَيْنِ عَلَيْنَا فَرَجَعْتِ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرْتِ ذَلِكَ لَهُ وَهُوَ فِي حُجْرَتِي يَتَعَشَّى وَإِنْ فِي يَدِهِ لَعَرَقًا فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيْهِ فَرَفَعَ عَنْهُ وَهُوَ يَقُولُ قَدْ أَذِنَ اللَّهُ لَكُنَّ أَنْ تَخْرُجْنَ لِحَوَائِجِكُنَّ.

5237- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in hanımlarından bir olan Sevde bintu Zem'a, geceleyin bir ihtiyâcı için evinden dışarı çıkmıştı. Sevde iri yapılı bir kadın olduğundan dolayı Ömer onu gördü. Onu tanıdı ve şöyle dedi:

-Ey Sevde! Vallahi sen bize karşı gizli olamıyorsun. Biz seni tanıyoruz. Bunun üzerine Sevde evine dönüp geldi. O sırada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem benim odamda akşam yemeği yiyor ve elinde de etli bir kemik vardı. Sevde içeri girdi ve başından geçeni anlattı.

Bunun üzerine Allah Azze ve Celle, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e vahiy indirdi. Sonra kendisinden vahiy hâli kaldırıldı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Hacetinizi gidermek için evlerinizden çıkmanıza izin verildi." (Hadisin geçtiği diğer yer: 146)

۱۱۶- بَابُ اسْتِئْذَانِ الْمَرْأَةِ زَوْجَهَا فِي الْخُرُوجِ إِلَى الْمَسْجِدِ وَغَيْرِهِ

116- Kadının, Kocasından Mescide ve Başka Bir Yere Gitmek İçin İzin İstemesi Bâbı

۵۲۳۸- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا اسْتَأْذَنْتِ امْرَأَةٌ أَحَدَكُمْ إِلَى الْمَسْجِدِ فَلَا يَمْنَعُهَا.

5238- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Sizden birinizin hanımı mescide gitmek için izin istediğinde onu bundan yasaklamasın!” (Hadisin geçtiği diğer yer: 865)

١١٧- بَاب مَا يَحِلُّ مِنَ الدُّخُولِ وَالنَّظَرِ إِلَى النِّسَاءِ فِي الرِّضَاعِ

117- Süt Emmeyle Meydana Gelen Akrabalıktan Dolayı Kadınların Yanına Girmek ve Kadınlara Bakmanın Helâl Oluşu Bâbı

٥٢٣٩- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا قَالَتْ جَاءَ عَمِّي مِنَ الرِّضَاعَةِ فَاسْتَأْذَنَ عَلَيَّ فَأَيَّتُ أَنْ آذَنَ لَهُ حَتَّى أَسْأَلَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَاءَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَأَلْتُهُ عَنْ ذَلِكَ فَقَالَ إِيَّاهُ عَمُّكَ فَأَذِنِي لَهُ قَالَتْ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنْمَا أَرْضَعْتَنِي الْمَرْأَةَ وَلَمْ يُرْضِعْنِي الرَّجُلُ قَالَتْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِيَّاهُ عَمُّكَ فَلْيَلِجْ عَلَيْكَ قَالَتْ عَائِشَةُ وَذَلِكَ بَعْدَ أَنْ ضَرَبَ عَلَيْنَا الْحِجَابُ قَالَتْ عَائِشَةُ يَحْرُمُ مِنَ الرِّضَاعَةِ مَا يَحْرُمُ مِنَ الْوِلَادَةِ.

5239- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Hicâb emri indikten sonra süt babam Ebu Kuays'ın kardeşi süt amcam Eflah beni ziyaret etmek için izin istedi. Ben de bu hususta Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den izin isteyinceye kadar ona izin vermedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem benim yanıma geldiğinde bunu kendisine sordum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana:

-“O senin amcandır. Onun senin yanına girmesi için izin ver” buyurdu. Bunun üzerine ben de dedim ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Beni emziren bir erkek değil, ancak beni emziren Ebul-Kays'ın hanımıdır. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-“Ona izin ver, çünkü o senin amcandır. Sağ elin topraklansın!”

Bu olay Hicab âyetinden sonra idi. Nesepten dolayı haram kılmakta olduklarınızı süt emmeden dolayı da haram kılın. (Hadisin geçtiği yer: 2644)

۱۱۸- بَابُ لَا تُبَاشِرُ الْمَرْأَةَ الْمَرْأَةَ فَتَنْتَعَهَا لِزَوْجِهَا

118- Bâb: Bir Kadın Diğer Bir Kadının Vücuduna Çıplak Olarak Bakmasın ve Ona Dokunmasın! Sonra Gidip O Kadının Vücudunu Kendi Kocasına Vasfeder

۵۲۴۰- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تُبَاشِرُ الْمَرْأَةَ الْمَرْأَةَ فَتَنْتَعَهَا لِزَوْجِهَا كَأَنَّهُ يَنْظُرُ إِلَيْهَا.

5240- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Bir kadın diğer bir kadının vücuduna çıplak olarak bakmasın ve ona dokunmasın. Daha sonra gidip kendi kocasına, kocası o kadını görürcesine onun vücudunu anlatır.”⁶⁶

۵۲۴۱- حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ بْنُ غِيَاثٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ حَدَّثَنِي شَقِيقٌ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تُبَاشِرُ الْمَرْأَةَ الْمَرْأَةَ فَتَنْتَعَهَا لِزَوْجِهَا كَأَنَّهُ يَنْظُرُ إِلَيْهَا.

5241- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Bir kadın diğer bir kadının vücuduna çıplak olarak bakmasın ve ona dokunmasın. Daha sonra gidip kendi kocasına, kocası o kadını görürcesine onun vücudunu anlatır.”

۱۱۹- بَابُ قَوْلِ الرَّجُلِ لَأَطُوفَنَّ اللَّيْلَةَ عَلَى نِسَائِي

119- Erkeğin “Muhakkak ki Bu Gece Bütün Hanımlarımı Dolaşacağım” Demesi Bâbı

66 Bu hadisi şerif İslâm'ın güzellik, iffet, ahlâk dini olduğunun eşsiz örneklerindedir. İslâm, her türlü gelecek tehlikenin önünü kesmiş ve kadın kadına, erkek erkeğe bir örtü altında arada engel olmadan yatmayı yasaklamıştır.

٥٢٤٢ - حَدَّثَنِي مَحْمُودٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ ابْنِ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ لَأَطُوفَنَّ اللَّيْلَةَ بِمِائَةِ امْرَأَةٍ تِلْدُ كُلُّ امْرَأَةٍ غُلَامًا يُقَاتِلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَقَالَ لَهُ الْمَلِكُ قُلْ إِنْ شَاءَ اللَّهُ فَلَمْ يَقُلْ وَكَسَى فَاطَافَ بِهِنَّ وَلَمْ تِلْدُ مِنْهُنَّ إِلَّا امْرَأَةً نَصَفَ إِنْسَانٌ قَالَ الثَّيْبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ قَالَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ لَمْ يَحْتِثْ وَكَانَ أَرْجَى لِحَاجَتِهِ.

5242- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Süleyman ibnu Dâvûd Allah’ın selâmı o ikisinin üzerine olsun şöyle dedi: Muhakkak ben bu gece yüz kadını dolaşırım yani onlarla cinsi münasebet yaparım ve onların hepsi de Allah yolunda atlarıyla cihâd edecek erkek çocuklar doğururlar.

Melek kendisine:

-İnşallah de, dedi.

Fakat o İnşallah demedi ve unuttu. O gece bütün kadınlarını dolaştı. Onlardan biri dışında kimse hamile kalmadı. O da yarım bir erkek çocuk dünyâya getirdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Şayet İnşallah deseydi yeminini bozmuş olmaz ve haceti için de daha ümitli olurdu.” (Hadisin geçtiği diğer yer: 2819)

١٢٠ بَابُ لَا يَطْرُقُ أَهْلُهُ لَيْلًا إِذَا أَطَالَ الْغَيْبَةُ مَخَافَةَ أَنْ يُخَوِّكُهُمْ أَوْ يَلْتَمِسَ غَرَائِبَهُمْ

120- Bâb: Bir Erkek, Ailesinden Uzun Süre Ayrı Kaldığı Zaman Ev Halkını Hıyanete Nispet Etme veya Onların Kusurlarını Araştırmak Korkusunu Doğuracağı İçin Ailesinin Yanına Gece Vakti Ansızın Girmesin

٥٢٤٣ - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا مُحَارِبُ بْنُ دِثَارٍ قَالَ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ الثَّيْبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَكْرَهُ أَنْ يَأْتِيَ الرَّجُلُ أَهْلَهُ طَرُوقًا.

5243- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, yolculuktan geceleyin dönen bir erkeğin habersiz olarak evine girmesini kerih görürdü. (Hadisin geçtiği diğer yer: 443)

٥٢٤٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مِقَاتٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا عَاصِمُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ الشَّعْبِيِّ أَنَّهُ سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَطَالَ أَحَدُكُمْ الْفَتِيَّةَ فَلَا يَطْرُقُ أَهْلَهُ لَيْلًا.

5244- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Sizden biriniz evinden ayrılığını uzattığı zaman, ailesinin yanına geceleyin ansızın gelmesin.” (Hadisin Geçtiği diğer yerler: 443)

١٢١- بَابُ طَلَبِ الْوَلَدِ

121- Erkeğin (Evlenmekle) Çocuk İstemesi Bâbı

٥٢٤٥ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ عَنْ هُشَيْمٍ عَنْ سَيَّارٍ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ جَابِرٍ قَالَ كُنْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي غَزْوَةٍ فَلَمَّا قَفَلْنَا تَعَجَّلْتُ عَلَى بَعِيرٍ فَطُوفَ فَلَحِقَنِي رَاكِبٌ مِنْ خَلْفِي فَالْتَفَتُ فَإِذَا أَنَا بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَا يُعْجِلُكَ قُلْتُ إِنِّي حَدِيثُ عَهْدٍ بِعُرْسٍ قَالَ فَبِكْرًا تَزَوَّجْتَ أَمْ نَيْبًا قُلْتُ بَلَّ نَيْبًا قَالَ فَهَلَّا جَارِيَةٌ تُلَاعِبُهَا وَتُلَاعِبُكَ قَالَ فَلَمَّا قَدِمْنَا ذَهَبْنَا لِنَدْخُلَ فَقَالَ أَمْهَلُوا حَتَّى نَدْخُلُوا لَيْلًا أَيْ عِشَاءَ لَكِنِّي تَمَشَّطُ الشَّعْنَةَ وَكَسْتَحِدُّ الْمَغِيْبَةَ قَالَ وَحَدَّثَنِي الثَّقَةُ أَنَّهُ قَالَ فِي هَذَا الْحَدِيثِ الْكَيْسَ الْكَيْسَ يَا جَابِرُ يَعْنِي الْوَلَدَ.

5245- Câbir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber bir savaşta hazır bulundum. Savaş dönüşünde ağır yürüyen bir deve üzerinde çabucak evime dönmek istedim. Arkamdan binekli birisi bana yaklaştı. Arkama dönüp baktım. Bana yaklaşan Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem idi. Bana: “Bu acelen ne?” diye sordu. Ben yeni evlendim, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-”Bakire bir kızla mı evlendin yoksa dul bir kadın ile mi evlendin?” diye sordu.

-Dul bir kadın ile evlendim, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-”Onun seninle senin de onunla oynaşacağın bakire bir kızla evlendiydin ya!” buyurdu.

Yolculuktan geldiğimiz zaman bizler hemen evlerimize girmek istedik. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-”Yavaş olun! Biraz bekleyin. Evlerinize yatsı vaktinde girersiniz. Ki o vakte kadar kocasından ayrı kalan kadın dağınık saçlarını tarasın ve ustura tutunup temizlensin” buyurdu.

Huşeym şöyle dedi: Bana güvenilir birisi bu hadiste Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem’in şöyle buyurduğunu haber verdi: “Ey Câbir! Allah’tan çocuk iste!”

٥٢٤٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَيَّارٍ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا دَخَلْتَ لَيْلًا فَلَا تَدْخُلْ عَلَى أَهْلِكَ حَتَّى تَسْتَحِدَّ الْمَغِيَّةَ وَتَمْتَشِطَ الشَّعْثَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَعَلَيْكَ بِالْكَئِيسِ الْكَئِيسِ تَابَعَهُ عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ وَهْبٍ عَنْ جَابِرٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْكَئِيسِ.

5246- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Geceleyin yolculuktan döndüğün zaman hemen ailenin yanına girme! Hanımın taranıp süslenmesi ve avret yerini tıraş etmesi için ona zaman tanısın.”

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Câbir’e: “Allah’tan çocuk iste” buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 443)

١٢٢ - بَابُ تَسْتَحِدِّ الْمَغِيَّةِ وَتَمْتَشِطِ الشَّعْثَةَ

122- Bâb: “Kocasından ayrı kalmış olan kadın avret yerini temizlesin ve dağınık saçlarını tarasın.”

٥٢٤٧- حَدَّثَنِي يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا سَيَّارٌ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي غَزْوَةٍ فَلَمَّا قَفَلْنَا كُنَّا قَرِيبًا مِنَ الْمَدِينَةِ تَعَجَّلْتُ عَلَى بَعِيرٍ لِي قَطُوفٍ فَلَحِقَنِي رَاكِبٌ مِنْ خَلْفِي فَتَخَسَّ بَعِيرِي بَعْتَرَةً كَانَتْ مَعَهُ فَسَارَ بَعِيرِي كَأَخْسَنِ مَا أَلَتْ رَأْيَ مِنَ الْإِبِلِ فَانْتَفْتُ فَإِذَا أَنَا بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي حَدِيثُ عَهْدٍ بِعُورٍ قَالَ أَتَزَوَّجْتُ نَعَمْ قَالَ أَبْكَرًا أَمْ ثَيِّبًا قَالَ قُلْتُ بَلْ ثَيِّبًا قَالَ فَهَلَّا بِكَرًا ثَلَاعِبَهَا وَثَلَاعِبُكَ قَالَ فَلَمَّا قَدِمْنَا ذَهَبْنَا لِنَدْخُلَ فَقَالَ أَمْهَلُوا حَتَّى تَدْخُلُوا لَيْلًا أَوْ عِشَاءً لَكِنِّي تَمْتَشِطُ الشَّعْثَةَ وَكَسْتَحِدُّ الْمُهْيِيَّةَ.

5247- Câbir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber bir savaşta hazır bulundum. Savaş dönüşünde Medine'ye yaklaştığımızda ağır yürüyen bir deve üzerinde çabucak evime dönmek istedim. Arkamdan binekli birisi bana yaklaştı ve elindeki mızrakla deveme dürttü. Bundan sonra devem öyle bir gidişle gitti ki, senin hızlı gitmekte olduğunu gördüğün develerden daha hızlıydı. Arkama dönüp baktım. Bana yaklaşan Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem idi. Ben yeni evlendim, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“Evlendin mi?” diye sordu.

-Evet, evlendim, dedim.

-“Bakire bir kızla mı evlendin yoksa dul bir kadın ile mi evlendin?” diye sordu.

-Dul bir kadın ile evlendim, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“Onun seninle senin de onunla oynaşacağın bakire bir kızla evlenseydin ya!” buyurdu.

Yolculuktan geldiğimiz zaman bizler hemen evlerimize girmek istedik. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“Yavaş olun! Biraz bekleyin. Evlerinize yatsı vaktinde girersiniz. Ki o vakte kadar kocasından ayrı kalan kadın dağınık saçlarını tarasın ve ustura tutunup temizlensin” buyurdu. (Hadisin Geçtiği diğer yerler: 443)

١٢٣-بَاب (وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ) إِلَى قَوْلِهِ (لَمْ يَظْهَرُوا عَلَى
عَوْرَاتِ النِّسَاءِ) ﴿

123- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Mümin kadınlara da söyle: Onlar da gözlerini haramdan sakınsınlar ve iffetlerini (zinadan) korusunlar. Kendiliğinden görünenler dışında ziynetlerini göstermesinler. Başörtülerini yakalarının üzerine koyunsunlar ve kocalarından, babalarından, kocalarının babalarından, oğullarından, kocalarının oğullarından, kardeşlerinden, kardeşlerinin oğullarından, kız kardeşlerinin oğullarından, mümin kadınlarından, elleri altındaki cariyelerinden, kadına ihtiyacı olmayan iktidarsız erkeklerden, tabileri olan hizmetçilerden ve kadınların avret yerlerini henüz bilmeyen çocuklardan başkasına ziynetlerini göstermesinler. Ziynetlerinden gizledikleri şeylerin görünmesi için ayaklarını yere vurmasınlar. Ey müminler! Hep birden Allah'a tövbe edin de kurtuluşa eresiniz.» (Nur: 31)

٥٢٤٨- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي حَازِمٍ قَالَ اخْتَلَفَ النَّاسُ بِأَيِّ شَيْءٍ ذُووِي جُرْحٍ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ أَحَدٍ فَسَأَلُوا سَهْلَ بْنَ سَعْدٍ السَّاعِدِيَّ وَكَانَ مِنْ آخِرِ مَنْ بَقِيَ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْمَدِينَةِ فَقَالَ وَمَا بَقِيَ مِنَ النَّاسِ أَحَدٌ أَغْلَمَ بِهِ مِنِّي كَانَتْ فَاطِمَةُ عَلَيْهَا السَّلَامُ تَغْسِلُ الدَّمَ عَنْ وَجْهِهِ وَعَلَيَّ يَأْتِي بِالْمَاءِ عَلَى ثُرْسِهِ فَأَخَذَ حَصِيرًا فَحَرَّقَ فَخَشِيَ بِهِ جُرْحَهُ.

5248- Ebu Hâzim -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

İnsanlar, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Uhud savaşında yaralandığında yarasının ne ile tedavi edildiği hususunda ihtilaf ettiler. Medine'de kalan sahabilerin sonuncusu olan Sehl ibnu Sa'd es-Saidi'ye sordular. O şöyle dedi:

-Bu konuyu benden daha iyi bilen kimse kalmadı. Alî kalkanyla su getiriyor Fâtıma'da yüzünden kanı siliyordu. Fâtıma, kanın suyla fazlalaştığını görünce bir hasır parçası alınıp yakıldı ve yarası onunla doldurulup kanı durduruldu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 243)

۱۲۴- بَاب ﴿وَالَّذِينَ لَمْ يَنْلُغُوا الْحُلُمَ مِنْكُمْ﴾

124- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Ey iman edenler! Ellerinizi altında bulunan köle, câriye veya hizmetçilerinizle, içinizden ergenlik çağına erişmemiş olanlar, (odanıza girebilmek için) sizden üç defa izin istesinler: Sabah namazından önce; öğle sıcağının bastıracağı vakit elbisenizi çıkarıp koyduğunuzda ve bir de yatsı namazından sonra. Bunlar, sizin çıplak bulunabileceğiniz üç vakittir. Bunun dışındaki vakitlerde, sizin yanınıza girip çıkmalarında, gerek size ve gerekse onlara bir günâh yoktur. Allah, âyetlerini size işte böyle açıklar. Allah, her şeyi hakkıyla bilendir; hikmet sahibidir.» (Nur: 58)⁶⁷

۵۲۴۹- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ

الرَّحْمَنِ بْنِ عَابِسٍ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا سَأَلَهُ رَجُلٌ شَهِدْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْعِيدَ أَضْحَى أَوْ فَطْرًا قَالَ نَعَمْ وَلَوْ لَا مَكَانِي مِنْهُ مَا شَهِدْتُهُ يَغْنِي مِنْ صِغَرِهِ قَالَ خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَصَلَّى ثُمَّ خَطَبَ وَلَمْ يَذْكُرْ أَذَانًا وَلَا إِقَامَةً ثُمَّ أَتَى النِّسَاءَ فَوَعَّظَهُنَّ وَذَكَرَهُنَّ وَأَمَرَهُنَّ بِالصَّدَقَةِ فَرَأَيْتُهُنَّ يَهْوِينَ إِلَى آذَانِهِنَّ وَحُلُوفِهِنَّ يَذْفَعْنَ إِلَى بِلَالٍ ثُمَّ ارْتَفَعَ هُوَ وَبِلَالٌ إِلَى بَيْتِهِ.

67 Bu âyet-i kerime, akrabaların ve aynı evde yaşayan insanların, birbirlerinin yanlarına girmeleri halinde izin istemeleri hükmünü getirmektedir. Bundan önce geçen yirmiyedi, yirmisekiz ve yirmidokuzuncu âyetlerde ise, yabancıların birbirlerinin evlerine girmeleri halinde izin istemeleri hükmünü ihtiva etmekte idi. Allah Teâlâ, bu âyet-i kerime, müminlere, hizmetçilerinin, kölelerinin ve ergenlik çağına erişmemiş çocuklarının şu üç vakitte yanlarına girmeleri halinde izin istemelerini emretmektedir. Bu vakitlerden biri, sabah namazından önceki vakittir. Bu vakitte insanlar uykudadırlar, avret mahallerinin kapalı olup olmadığını bilemezler. Bu sebeple yanlarına izinsiz girilemez, ikinci vakit ise öğle sıcağındaki dinlenme vaktidir. Bu vakitte de bir kısım insanlar dinlenme anında elbiselerini soyunabilirler. Veya uykuda olabilirler. Bu vakitlerden üçüncüsü ise, yatsı namazından sonraki vakittir. Bu vakitte de insanlar uykuda olurlar. Fakat bu vakitlerin dışında, gerek hizmetçilerin, gerek küçük çocukların gerekse köle ve cariyelerin izin istemeden erkek ve kadınların yanlarına girmelerinde bir mahzur görülmemiştir. Zira bunlar çokça gezip dolaşmaktadırlar. Bunlara, bu vakitlerin dışında da izin isteme mecburiyeti konduğu takdirde bunlar için zorluk olacaktır.

5249- Abdurrahman ibnu Âbis -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Ben İbnu Abbas'tan -Allah ondan razı olsun- işittim. Bir adam ona: Sen Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber kurbân veyahut ramazân bayramına çıkışta hazır bulundun mu? diye sordu. İbnu Abbas da ona şu cevâbı verdi: Evet bulundum. O'na olan yakınlığım da olmasaydı orada hazır bulunamayacaktım. Râvî: Yaşımın küçüklüğünden dolayı bulunamayacaktım, demek istiyor, demiştir. İbnu Abbas: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem namazgâha çıkıp bayram namazını kıldırdı. Sonra insanlara hutbe yaptı, dedi de bu namazda ne ezan, ne de ikâmet zikretmedi. Yine İbnu Abbas şöyle devam etti: Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, kadınların bulunduğu tarafa geldi, onlara da vaaz etti, hatırlatmalar yaptı ve sadaka vermelerini emretti. Bu emir üzerine ben kadınları gördüm ki her biri ellerini kulaklarına, boyunlarına uzatıp zînetlerini Bilâl'e veriyorlardı. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kalkıp Bilâl ile birlikte kendi evine döndü. (Hadisin geçtiği diğer yer: 98)

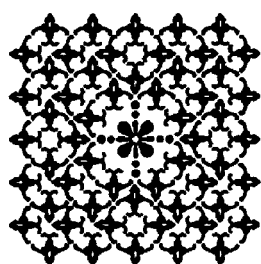
١٢٥- بِأَقْوَلِ الرَّجُلِ لَصَاحِبِهِ هَلْ أَعْرَسْتُمُ اللَّيْلَةَ وَ طَفَنَ الرَّجُلُ ابْنَتَهُ فِي الْخَاصِرَةِ عِنْدَ الْعَتَابِ

125- Kişinin Arkadaşına: Bu Gece Zifafa Girdiniz mi Demesi ve Erkeğin Bir Kimsenin Azarlama Sırasında Kendi Kızının Böğrünü Eliyle Dürtmesi Bâbı

٥٢٥٠- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ عَاتَبَنِي أَبُو بَكْرٍ وَجَعَلَ يَطْعُنُنِي بِيَدِهِ فِي خَاصِرَتِي فَلَا يَمْتَنِعُنِي مِنَ التَّحَرُّكِ إِلَّا مَكَانَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرَأْسُهُ عَلَيَّ فُحِّدِي.

5250- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ebu Bekir beni azarladı ve eli ile de böğrüme dürtmeye başladı. Bu dürtmeden dolayı beni hareket etmeme engel olan tek şey, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem benim dizimde yatıyor olmasıydı. (Hadisin geçtiği diğer yer: 334)

٦٨- كِتَابُ الطَّلَاق

68- KİTABUT-TALÂK⁶⁸

(Boşanma Kitabı)

١- بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ فَطَلَّقُوهُنَّ لِأَعْدَتِهِنَّ وَأَخْصُوا الْعِدَّةَ﴾ أَخَصَّتَاهُ حَفِظَتَاهُ وَعَدَدُكَاهُ وَطَلَّاقُ السُّنَّةِ أَنْ يُطَلَّقَهَا طَاهِرًا مِنْ غَيْرِ جَمَاعٍ وَيُشْهَدُ شَاهِدَيْنِ.

1- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

68 Talâk, "ıtlak" kelimesinden türemiş olup salmak ve terketmek manasına gelir. Esi-
rin bağıni çözdüğün ve onu saldığın zaman "esiri ıtlak ettim" demek buna benzer.
İstilahta ise talâk; kadın ile erkek arasındaki bağıni çözülmesi ve evlilik ilişkisinin
sona ermesi demektir. İslâmiyet, evlilik hayatının istikrarlı bir şekilde devam etme-
sini arzu eder ve bu amacın gerçekleşmesi için gerekli tedbirleri alır. Evlilik akdi;
kadın ve erkek için evlerinin sığınılacak bir beşik olması, o evin gölgesinde nimet-
lenmelerine bir yol açılması ve çocuklarını en iyi şekilde yetiştirme imkânını elde
etmeleri için hayat boyu devam etmek üzere gerçekleşir. Bundan dolayıdır ki, ka-
rı-koca arasındaki bağıni, münasebetlerin en mukaddes ve en güvenilir olanıdır. Za-
ruret dışında talâktan kaçınmak gerekir. İslâm, boşanmayı yalnızca erkeğe ait bir
hak olarak tanımıştır. Şayet, boşanma hakkı kadına verilmiş olsaydı, sağlam bir se-
bep sayılamayacak durumlardan dolayı evlilik müessesesi sona ererdi. Boşanma
hakkının kadına verilmesi halinde ortaya çıkan durumu daha iyi anlamak için batı
ölkelerine bakmak gerekir. Batılılar, boşanma hakkını kadın ve erkeğe eşit bir şe-
kilde verdiler. Bu yüzdendir ki, müslüman ölkelere nisbetle boşanma oranı batılı
ölkelerde oldukça yüksektir. Talâk vuku bulabilmesi için kişinin aklı başında olma-
sı, ikrah gibi zorlama olmaması ve eşin hayızlı olmaması gerekir. Talâk bir evlilik-
te en fazla üç defa vuku bulur. Üç talaktan sonra şayet tekrar izdivaç düşünülürse
bu ancak kadının başka birinin nikâhında kalması ve meşru sebepler dâhilinde ta-
lâk vuku bulması hâlinde olur. Diğer şekilde haramdır. Bu arada hileyi şeriye adı
altında yapılan hullede haram ve çirkin bir şeydir ve lânet sebebidir.

«Ey Peygamber! Kadınları boşayacağınız zaman, onları, iddetleri içinde boşayın ve iddeti sayın; Rabbiniz olan Allah'tan da sakının. Açık bir haksızlık yapmadıkça, onları evlerinden çıkarmayın; onlar da çıkmasınlar. Bu, Allah'ın hudududur. Kim Allah'ın hududunu tecaviüz ederse, mutlaka kendine zulmetmiş olur. Bilemezsin, belki bundan sonra Allah, yeni bir durum çıkarır.» (Talâk: 1)⁶⁹

أَخْبَرَنَا Biz onu muhafaza ettik ve saydık. Sünnete uygun boşama, kocanın kadınına, hayızdan temizlenmişken cinsî münasebet yapmaksızın talâk vermesi ve bunu iki şahidin huzurunda yapmasıdır.

٥٢٥١ - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ طَلَّقَ امْرَأَتَهُ وَهِيَ حَائِضٌ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَأَلَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ ذَلِكَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُرَّةً فَلْيُرَاجِعْهَا ثُمَّ لِيُمْسِكْهَا حَتَّى تَطْهَرَ ثُمَّ تَحِيضَ ثُمَّ تَطْهَرَ ثُمَّ إِنْ شَاءَ أَمْسَكَ بَعْدُ وَإِنْ شَاءَ طَلَّقَ قَبْلَ أَنْ يَمْسُ لَيْلَتَكَ الْبَعْدَةَ الَّتِي أَمَرَ اللَّهُ أَنْ تُطْلَقَ لَهَا النَّسَاءُ.

5251- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Kendisi, hanımı hayızlı iken hanımını boşadı. Ömer bunu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e haber verdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem O'nun yaptığı bu işten dolayı öfkelen-di sonra da şöyle buyurdu:

-“Abdullah hanımını geri döndürsün. Sonra kadın temizlenip tekrar âdetini görünceye, sonra tekrar temizleninceye kadar onu yanında tutsun. İkinci âdetinden temizlendikten sonra hanımını boşamak isterse hanımıyla cinsi münasebet yapmadan temiz hâlinde iken boşasın. İşte Allah Azze ve Celle'nin emrettiği iddet budur.” (Hadisin geçtiği diğer yer: 4908)

69 Ayet-i kerimde “Kadınları iddetler içinde boşayın.” ifadesi zikredilmektedir. Bu ifadeden maksat, kadınları âdet hâlinde bulunmadıkları bir zamanda ve kendileriyle cinsi münasebette bulunmadan boşamaktır. Buna göre kadınları âdet hâlindeyken boşamak veya âdetten temizlendikten sonra kendileriyle cinsî münasebette bulunduktan sonra boşamak sünnete uygun olmayan bir boşama şeklidir.

۲-بَاب إِذَا طَلَّقَ الْحَائِضُ نَعَتُهُ بِذَلِكَ الطَّلَاقِ

2- Bâb: Bir Kadın Hayızlı İken Boşanırsa, Kadının İddetini Doldurması Gerekir

۵۲۵۲- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَنَسِ بْنِ سِيرِينَ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ قَالَ طَلَّقَ ابْنُ عُمَرَ امْرَأَتَهُ وَهِيَ حَائِضٌ فَلَذَكَرَ عُمَرُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لِيُرَاجِعَهَا قُلْتُ لِحُتْسَبُ قَالَ لَمَّةٌ وَعَنْ قَتَادَةَ عَنْ يُونُسَ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ مَرَّةً فَلِيُرَاجِعَهَا قُلْتُ لِحُتْسَبُ قَالَ أَرَأَيْتَ إِنْ عَجَزَ وَاسْتَحْمَقَ.

5252- Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

İbnu Ömer karısını hayızlı hâlinde iken boşadı. Akabinde Ömer bunu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e zikretti. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Abdullah karısına dönsün!" buyurdu.

Yunus ibnu Cubeyr şöyle dedi: Ben, İbnu Ömer'e: Bu sana bir boşama sayılır mı? diye sordum. İbnu Ömer: Böyle bir soru sorma, dedi.

İbnu Ömer; Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, babası Ömer'e "Oğlun Abdullah'a emret de karısına dönsün!" buyurdu, dedi.

Yûnus ibnu Cubeyr: Ben İbnu Ömer'e: Bu bir boşama sayılır mı? diye sordum. İbnu Ömer şöyle dedi: Bana haber ver: Ya o acze düşmüş ve ahmaklık etmiş ise? (Hadisin Geçtiği diğer yerler: 4908)

۵۲۵۳- حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ حُسِبَتْ عَلَيَّ بِطَلِيقَةٍ.

5253- İbnu Ömer şöyle dedi: Bu, benim aleyhime bir boşama olarak hesap edildi. (Hadisin Geçtiği diğer yerler: 4908)

۳-بَاب مَنْ طَلَّقَ وَهَلَ يَوَاجُهُ الرَّجُلُ امْرَأَتَهُ بِالطَّلَاقِ

3- Bâb: Karısını Boşayan Kimse ve Bir Kimse Karısını
Boşadığını Yüzüne Karşı Söyler mi?

۵۲۵۴- حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ حَدَّثَنَا الْوَزَاعِيُّ قَالَ سَأَلْتُ الزُّهْرِيَّ أَيُّ أَزْوَاجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اسْتَعَاذَتْ مِنْهُ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ ابْنَةَ الْجَوْنِ لَمَّا أُدْخِلَتْ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَدَنَا مِنْهَا قَالَتْ أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْكَ. فَقَالَ لَهَا لَقَدْ عُدْتَ بِعَظِيمِ الْحَقِيقِ بِأَهْلِكَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ رَوَاهُ حَجَّاجُ بْنُ أَبِي مَنِيعٍ عَنْ جَدِّهِ عَنِ الزُّهْرِيِّ أَنَّ عُرْوَةَ أَخْبَرَهُ أَنَّ عَائِشَةَ قَالَتْ:

5254- Evzât -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Zuhri'ye: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in hanımlarından hangisi O'ndan Allah'a sığındı? diye sordum. Zuhri şöyle dedi:

-Bana Urve, Âişe'nin şöyle dediğini haber verdi: Cevn'in kızı Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile evlendirildi ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in huzuruna getirildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ona yaklaşmak istediğinde: "Senden Allah'a sığınırım!" dedi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de ona: "Sen yüce olan Allah'a sığındın. Ailenin yanına git" buyurarak o kadını boşadı.

۵۲۵۵- حَدَّثَنَا أَبُو نَعِيمٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ غَسِيلٍ عَنْ حَمْرَةَ بْنِ أَبِي أُسَيْدٍ عَنْ أَبِي أُسَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ خَرَجْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى الطَّلَقْنَا إِلَى حَائِطٍ يُقَالُ لَهُ الشَّوْطُ حَتَّى اتَّهَيْتَا إِلَى حَائِطَيْنِ فَجَلَسْنَا بَيْنَهُمَا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اجْلِسُوا هَاهُنَا وَدَخَلَ أَبِي بِالْجَوْنِيَّةِ فَأَنزَلَتْ فِي بَيْتٍ فِي تَخْلٍ فِي بَيْتِ أُمِّمَةَ بِنْتِ الثُّغَمَانِ بْنِ شَرَّاحِيلَ وَمَعَهَا ذَاتُهَا حَاضِنَةٌ لَهَا فَلَمَّا دَخَلَ عَلَيْهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ هَبِي نَفْسُكِ لِي قَالَتْ وَهَلْ تَهَبُ الْمَلِكَةَ نَفْسَهَا لِلسُّوقَةِ قَالَ فَأَهْوَى بِيَدِهِ يَضَعُ يَدَهُ عَلَيْهَا لَتَسْكُنَ فَقَالَتْ أَعُوذُ بِاللَّهِ

مِنْكَ فَقَالَ قَدْ عُدْتُ بِمَعَادٍ ثُمَّ خَرَجَ عَلَيْنَا فَقَالَ يَا أَبَا أُسَيْدٍ اكْسُهَا رَاذِقَتَيْنِ وَالْحَقَّ بِأَهْلِهَا.

5255- Ebu Useyd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber çıktık. Şavt diye isimlendirilen bir hurma bahçesine geldik. İki bahçe arasına oturduk. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bize: “Burada oturun” buyurdu ve kendisi hurma bahçesine girdi. Oraya Cevniyye getirilmiş ve hurma bahçesinin içinde bulunan Numân ibnu Şerâhîl’in kızı Umeyme’nin evine koyulmuştu. Onun beraberinde dadısı ve ebesi de vardı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o kadının yanına girince, ona:

-“Nefsini bana bağışla!” dedi. O da: “Bir kraliçe kendi nefsinin kendisine tâbi olan birine teslim eder mi?” dedi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, kadının sakinleşmesi, yatışması için elini uzatıp onun üzerine koymak istedi. Buna binaen o:

-Senden Allah’a sığınırım, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de:

-“Sen hakikaten sığınılacak bir makama sığındın!” buyurdu ve sonra da onun yanından çıkıp bizim yanımıza geldi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“Ey Ebu Useyd! Sen bu kadına râzikiyye denilen beyaz keten kumaştan biçilmiş iki kat elbise giydir ve onu ailesinin yanına götür” buyurarak o kadını boşadı.

٥٢٥٦-٥٢٥٧- وَقَالَ الْحُسَيْنُ بْنُ الْوَلِيدِ الثَّيْسَابُورِيُّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَبَّاسِ بْنِ سَهْلٍ عَنْ أَبِيهِ وَأَبِي أُسَيْدٍ قَالَا تَزَوَّجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمِيمَةَ بِنْتَ شَرَّاحِيلَ فَلَمَّا أُدْخِلَتْ عَلَيْهِ بَسَطَ يَدَهُ إِلَيْهَا فَكَالَهَا كَرِهَتْ ذَلِكَ فَأَمَرَ أَبَا أُسَيْدٍ أَنْ يُجَهِّزَهَا وَيَكْسُوَهَا ثَوْبَيْنِ رَاذِقَتَيْنِ. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ أَبِي الْوَزِيرِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ عَنْ حَمْرَةَ عَنْ أَبِيهِ وَعَنْ عَبَّاسِ بْنِ سَهْلٍ بْنِ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ بِهِذَا.

5256-5257- Sehl ibnu Sa'd ve Ebu Useyd -Allah onlardan razı olsun- şöyle dediler:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Şerâhîl'in kızı Umeyme ile evlendi. Bu kadın Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in huzuruna girdirildiğinde, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem elini kadına doğru uzattı. Sanki kadın Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in bu hareketinden hoşlanmamıştı. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Ebu Useyd'e onu hazırlamasını râzîkî denilen iki kat elbise giydirmesini emretti. (Hadisin Geçtiği diğer yerler: 5255)

٥٢٥٨- حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا هَمَامُ بْنُ يَحْيَى عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَبِي غَلَابٍ يُونُسَ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ قُلْتُ لِابْنِ عُمَرَ رَجُلٌ طَلَّقَ امْرَأَتَهُ وَهِيَ حَائِضٌ فَقَالَ تَعْرِفُ ابْنَ عُمَرَ إِنْ ابْنِ عُمَرَ طَلَّقَ امْرَأَتَهُ وَهِيَ حَائِضٌ فَأَتَى عُمَرَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَ ذَلِكَ لَهُ فَأَمَرَهُ أَنْ يَرَا جَعَهَا فَإِذَا طَهَّرَتْ فَأَرَادَ أَنْ يُطَلِّقَهَا فَلْيُطَلِّقَهَا قُلْتُ فَهَلْ عَدَّ ذَلِكَ طَلَّاقًا قَالَ أَرَأَيْتَ إِنْ عَجَزَ وَاسْتَحْمَقَ.

5258- Ebu Ğallâb Yûnus ibnu Cubeyr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben İbnu Ömer'e: Bir adam karısını hayızlı iken boşarsa bu talâk geçerli olur mu? diye sordum. İbnu Ömer şöyle dedi:

-Sen İbnu Ömer'i tanıyor musun? Ben karımı hayızlı iken boşadım. Bunun üzerine babam Ömer, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e gidip durumu haber verdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de bana karımı geri döndürmemi ve karım hayzından temizlendikten sonra dilersem onu boşayabileceğimi emretti. Bunun üzerine ben İbnu Ömer'e:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bunu bir boşanma olarak kabul etti mi? diye sordum. İbnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

-Ya İbnu Ömer bir acze düşmüş ve ahmaklık etmiş ise ne olacak?

٤- بَابُ مَنْ أَجَازَ طَلَّاقَ الطَّلَاتِ

4- Üç talâk Vermeyi Caiz Gören Kimse Bâbı

لِقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿الطَّلَاقُ مَرَّتَانٍ فَإِنْ سَاكَ بِمَعْرُوفٍ أَوْ تَسْرِيحٍ يَخْسَانِ﴾ وَقَالَ ابْنُ الزُّبَيْرِ فِي مَرِيضٍ طَلَّقَ لَا أَرَى أَنْ تَرِثَ مَبْتَوَّتُهُ وَقَالَ الشَّعْبِيُّ تَرِثُهُ وَقَالَ

ابْنُ شُبْرُمَةَ تَزَوَّجُ إِذَا انْقَضَتِ الْعِدَّةُ قَالَ نَعَمْ قَالَ أَرَأَيْتَ إِنْ مَاتَ الزَّوْجُ الْآخَرُ فَرَجَعَ عَنْ ذَلِكَ.

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: «Boşamak iki defadır. Sonrası, ya bilinen usûlde tutmak, ya da iyilikle salıvermektir.» (Bakara: 229)⁷⁰

Abdullah ibnu Zubeyr karısını kesin olarak boşamış olan hasta bir kimse hakkında: Boşadığı kadının bunun malına mîrâsçı olmasını düşünmem, demiştir.

Şa'bî ise bu konuda şöyle demiştir: Üç talâkla hanımını boşayan bir hasta, kadın iddet içinde bulunduğu müddetçe, boşayan o adama mîrâsçı olur.

Abdullah ibnu Şubrume: Kadının iddeti sona erdiği zaman evlenebilir mi? diye sordu. Şa'bî: Evet evlenir, diye cevap verdi. Bu sefer İbnu Şubrume, Şa'bî'ye: Diğer kocası da ölürse her iki kocasından da miras mı alacak? dedi. Bunun üzerine Şa'bî bu görüşünden yani kadın iddet içinde bulunduğu müddetçe o adama mîrâsçı olur demesinden geri döndü.

٥٢٥٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَنَّ سَهْلَ بْنَ سَعْدٍ السَّاعِدِيَّ أَخْبَرَهُ أَنَّ عُثَيْمِرَ الْعَجْلَانِيَّ جَاءَ إِلَى عَاصِمِ بْنِ عَدِيٍّ الْأَنْصَارِيِّ فَقَالَ لَهُ يَا عَاصِمُ أَرَأَيْتَ رَجُلًا وَجَدَ مَعَ امْرَأَتِهِ رَجُلًا أَيْقَتْلُهُ فَتَقْتُلُونَهُ أَمْ كَيْفَ يَفْعَلُ سَلِّ لِي يَا عَاصِمُ عَنْ ذَلِكَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَأَلَ عَاصِمٌ عَنْ ذَلِكَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَكَرِهَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَسَائِلَ وَعَابَهَا حَتَّى كَبَّرَ عَلَى عَاصِمٍ مَا سَمِعَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا رَجَعَ عَاصِمٌ إِلَى أَهْلِهِ جَاءَ عُثَيْمِرٌ فَقَالَ يَا عَاصِمُ مَاذَا قَالَ لَكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ عَاصِمٌ لَمْ تَأْتِنِي بِخَيْرٍ قَدْ كَرِهَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى

70 Cahiliye döneminde bir erkek, hanımını dilediği kadar boşuyor ve tekrar geri alıyordu. Bazen da erkek, bu durumu kötüye kullanarak hanımını boşuyor, onu bekletiyor, o kadın başkasıyla evlenmeye kalkınca onu tekrar geri alıyordu. Allah Teâlâ bu âyeti indirerek boşamanın üç olduğunu, üç talâkla boşadıktan sonra o kadın başka bir erkekle evlenip ondan da ayrılmadıkça ilk kocasına helâl olmayacağını hükme bağladı. Böylece erkeklerin, haklarını kötüye kullanmalarını önlemiş oldu.

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَسْأَلَةَ الَّتِي سَأَلْتُهُ عَنْهَا قَالَ غُوَيْمِرٌ وَاللَّهِ لَا أَتَّهِي حَتَّى أَسْأَلَهُ عَنْهَا فَأَقْبَلَ غُوَيْمِرٌ حَتَّى أَتَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَنْطَ النَّاسِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَرَأَيْتَ رَجُلًا وَجَدَ مَعَ امْرَأَتِهِ رَجُلًا أَيْقَلُّهُ فَتَقْتُلُونَهُ أَمْ كَيْفَ يَفْعَلُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ أُنْزِلَ اللَّهُ فِيكَ وَلِي صَاحِبِكَ فَاذْهَبْ فَأَتَ بِهَا قَالَ سَهْلٌ فَتَلَاَعْنَا وَأَنَا مَعَ النَّاسِ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا فَرَعَا قَالَ غُوَيْمِرٌ كَذَبْتُ عَلَيْهَا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنْ أَمْسَكْتُهَا فَطَلَّقَهَا ثَلَاثًا قَبْلَ أَنْ يَأْمُرَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ فَكَانَتْ تِلْكَ مَثْنَى الْمُتَلَاعِنِينَ.

5259- Sehl ibnu Sa'd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Uveymir ibnul-Hâris, Aclân oğullarının efendisi olan Âsim ibnu Adiy'in yanına geldi ve şöyle dedi:

-Bir kimse yatağında karısıyla yabancı birini zina ederken yakalasa, o adamı öldürmeli ve siz de o adamı kısas olarak öldürmeli misiniz, yoksa nasıl muamele edilmeli? Bu meselenin hâllini Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e benim için sorar mısın?

Bunun üzerine Âsim, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına geldi ve şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! diye soruyu sormak istedi, ancak Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu tür soruların sorulmasından hoşlanmadı. Peygamber'e gelip:

Sonra Uveymir, Âsim ibnu Adiy'e Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in, kendisine sorduğu soruya ne cevap verdiğini sordu. O şöyle dedi:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu tür soruların kendisine sorulmasından hoşlanmadı ve bu tür soruların sorulmasını ayıp olarak karşıladı.

Bunun üzerine Uveymir:

-Vallahi ben bu işin peşini bırakmam. Muhakkak bunu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem soracağım, dedi.

Uveymir, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına geldi ve şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Bir kimse yatağında karısıyla yabancı birini zina ederken yakalasa, o adamı öldürmeli ve siz de o adamı kısas olarak öldürmeli misiniz, yoksa nasıl muamele edilmeli?

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Allah Azze ve Celle senin ve hanımın hakkında âyet indirdi. Git ve hanımını buraya getir."

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu ikisine Allah Azze ve Celle'nin Kur'ân'da isimlendirdiği gibi lânetleşmelerini emretti. Sonra Uveymir:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Şayet ben bu kadını nikâhımda tutarsam ben ona zulmetmiş olurum, dedi ve kadını boşadı.

Bu olaydan sonra lânetleşen karı ve kocanın ayrılmaları kanunlaşmış oldu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 423)

٥٢٦- حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عَفِيرٍ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ أَخْبَرَتْهُ أَنَّ امْرَأَةً رِفَاعَةَ الْقُرْظِيُّ جَاءَتْ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ رِفَاعَةَ طَلَّقَنِي فَبَتُّ طَلَّاقِي وَإِنِّي لَكَاخْتُ بَعْدَهُ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنِ الزُّبَيْرِ الْقُرْظِيُّ وَإِنَّمَا مَعَهُ مِثْلُ الْهُدْبَةِ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَعَلَّكَ تُرِيدِينَ أَنْ تُرْجِعِي إِلَى رِفَاعَةَ لَا حَتَّى يَدُوقَ عُسَيْلَتُكَ وَتَدُوقِي عُسَيْلَتَهُ.

5260- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Rifâa Kurazi'nin hanımı, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e gelerek şöyle dedi:

-Ben Rifâa ile evliydim. O beni boşadı ve boşanmamı kesinleştirdi. Ben de boşandıktan sonra Abdurrahman ibnu Zubeyr ile evlendim. Fakat Abdurrahman'ın erkeklik organı, ancak elbisenin saçağı gibi gevşektir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, kadına şöyle buyurdu:

-"Sen tekrar eski kocan Rifâa'ya dönmek mi istiyorsun? Fakat ikinci kocan Abdurrahman senin balcağızından, sen de onun balcağızından tatmadıkça (yani onunla cinsi münasebet yapmadıkça) ilk kocanla tekrar evlenemezsin." (Hadisin geçtiği diğer yer: 2639)

٥٢٦١- حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي الْقَاسِمُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ رَجُلًا طَلَّقَ امْرَأَتَهُ ثَلَاثًا فَتَزَوَّجَتْ فَطُلِّقَ فَسُئِلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَجِلُّ لِلأَوَّلِ قَالَ لَا حَتَّى يَذُوقَ عُسَيْلَتَهَا كَمَا ذَاقَ الْأَوَّلُ.

5261- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir kimse hanımını üç talâk ile boşadı. Sonra kadın başka bir erkek-le evlendi. O da hanımını boşadı. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e:

-Bu ikinci koca kadını boşadıktan sonra, kadının ilk kocasına var-ması helâl olur mu? diye soruldu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“O kadın ikinci kocasıyla cinsi münasebet yapmadıkça, birinci ko-casına dönemez.”

٥-بَابُ مَنْ خَيْرَ نِسَاءٍ

5- Hanımlarını Muhayyer Bırakan Kimse Bâbı

وَقَوْلُ اللَّهِ تَعَالَى ﴿قُلْ لِلرَّوَّاجِكِ إِن كُنتُمْ تُرِيدُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزِينَتَهَا فَتَعَالَيْنَ أُمَتِّعْكُمْ وَأَسْرَحْكُمْ سَرَاحًا جَمِيلًا﴾.

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: «Ey Peygamber! Eşlerine de ki: “Eğer dünya hayatını ve dünya ziynetini istiyorsanız, gelin, size bo-şanma bedelini vereyim ve sizi güzellikle salıvereyim.”» (Ahzâb: 28)

٥٢٦٢- حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ خَيْرَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاخْتَرْنَا اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَلَمْ يَعُدْ ذَلِكَ عَلَيْنَا شَيْئًا.

5262- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bizleri muhayyer kıldı da bizler Allah'ı ve Rasûlü'nü tercih ettik ve O bu muhayyer kılmayı bizim için talâk saymadı.

٥٢٦٣- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا غَامِرٌ عَنْ مَسْرُوقٍ قَالَ سَأَلْتُ عَائِشَةَ عَنْ الْخِيَرَةِ فَقَالَتْ خَيْرَنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَفَكَانَ طَلَاً قَالَ مَسْرُوقٌ لَا أَبَالِي أَخَيْرُهَا وَاحِدَةٌ أَوْ مِائَةٌ بَعْدَ أَنْ تَخْتَارَنِي.

5263- Mesrûk -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Âişe'ye erkeğin karısını talâk hususunda muhayyer kılmasından sordum. Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bizleri muhayyer kıldı, fakat bu bir talâk mı oldu? dedi. Mesrûk şöyle dedi: Karım beni tercih edecek olduktan sonra, ben karımı bir kere veya yüz kere muhayyer kılmaktan bir endişe duymam.

٦-بَابُ إِذَا قَالَ فَارَقْتُكَ أَوْ سَرَحْتُكَ أَوْ الْخَلِيَّةُ أَوْ الْبَرِيَّةُ أَوْ مَا عَنِ بِهِ الطَّلَاقُ فَهُوَ عَلَى نِيَّتِهِ

6- Bâb: Bir Erkeğin Karısına “Senden Ayrıldım” veya “Seni Salıverdim” veya “Sen Kocandan Boşsun” veya “Sen uzaklaştırıldın” veya Kendisiyle Talâk Kastedilen Bir Söz Söylediği Zaman, Bu Sözler Erkeğin Niyetine Göredir

وَقَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿وَسَرَّحُوهُنَّ سَرَاحًا جَمِيلًا﴾ وَقَالَ ﴿وَأَسْرَحْكُنَّ سَرَاحًا جَمِيلًا﴾ وَقَالَ ﴿لِإِمْسَاكِ بِمَعْرُوفٍ أَوْ تَسْرِيحٍ بِإِحْسَانٍ﴾ وَقَالَ ﴿أَوْ فَارَقُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ﴾ وَقَالَتْ عَائِشَةُ قَدْ عَلِمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ أَبَوَيَّ لَمْ يَكُونَا يَأْمُرَانِي بِفِرَاقِهِ.

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: «Onlara geçimliklerini verin ve onları güzel bir şekilde serbest bırakın.» (Ahzâb: 49)⁷¹

71 “Eğer bir kimse bir kadınla evlenir de ona hiç dokunmadan onu boşayacak olursa, kadının iddet bekleme mükellefiyeti yoktur. Boşanmadan sonra, beklemeden evlenebilir. Böyle bir kadın için mehir takdir edilmiş olursa, Bakara sûresinde de beyan edildiği gibi, mehirin yansı kadının olur. Şayet mehir takdir edilmemiş olursa erkek, fakirlik veya zenginliğine göre kadına bazı eşyalar verir ki bunlara “Mut’a” denilmektedir. “Boşanan kadınları güzellekle salıverin.” ifadesi de bunu beyan etmektedir.

«Size boşanma bedelini vereyim ve sizi güzellikle salıvereyim.» (Ahzâb: 28)

«Boşamak iki defadır. Sonrası, ya bilinen usûlde tutmak, ya da iyilikle salıvermektir.» (Bakara: 229)

«Bekleme sûresinin sonuna yaklaştıklarında, onları, ya güzellikle tutun, yahut yine güzellikle onlardan ayrılın.» (Talâk: 2)⁷²

Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, benim anne ve babamın kendisinden ayrılmamı emretmeyeceklerini biliyordu.

٧- بَاب مَنْ قَالَ لِامْرَأَتِهِ أَلْتِ عَلَيَّ حَرَامَ

7- Hanımına “Sen Bana Haramsın” Diyen Kimse Bâbı

وَقَالَ الْحَسَنُ نِيَّتُهُ وَقَالَ أَهْلُ الْعِلْمِ إِذَا طَلَّقَ ثَلَاثًا فَقَدْ حَرَمَتْ عَلَيْهِ فَسَمَوَهُ حَرَامًا بِالطَّلَاقِ وَالْفِرَاقِ وَلَيْسَ هَذَا كَالَّذِي يُحَرِّمُ الطَّعَامَ لِأَنَّهُ لَا يُقَالُ لَطَّعَامِ الْحِلِّ حَرَامٌ وَيُقَالُ لِلْمُطَلَّقَةِ حَرَامٌ وَقَالَ فِي الطَّلَاقِ ثَلَاثًا لَا تَحِلُّ لَهُ حَتَّى تَنْكِحَ زَوْجًا غَيْرَهُ

Hasan el-Basrî: Bu onun niyetine göre değerlendirilir, demiştir.

İlim ehli şöyle demiştir: Bir erkek hanımını üç talâkla boşadığı zaman, artık o kadın başka bir erkekle evleninceye kadar, kendisine kesin olarak haram olmuştur. Alimler buna talâk veyahut ayrılma sözü açıkça telâffuz edilmiş olması sebebiyle haram ismini verdiler. Ancak bu kendisine bir yemeği haram kılan kimse gibi değildir. Çünkü helâl olan bir yiyeceğe haram denilmez. Ancak boşanmış bir kadına haram denebilir. Allah Azze ve Celle üç talâk hakkında şöyle buyurmuştur: «Bir erkek karısını (üçüncü defa) boşarsa, artık o kadın, başka bir eşle evlenmedikçe ilk kocasına helal olmaz.» (Bakara: 230)⁷³

72 Boşanan kadınlar iddet beklerken sürelerinin bitme anına yaklaşıncı Allah'ın size vâcip kıldığı nafaka, barınma, elbise ve hoş sohbette bulunma gibi hakların onlara vererek onları tekrar nikâhınız altında tutun. Şahitlerden sorulduğunda şahitliği doğru olarak yapsınlar, İşte size emrettiğimiz, boşanma ile ilgili bu hükümler, Allah'a ve âhiret gününe iman edenler için bir öğüttür. Kim Allah'tan korkacak olursa Allah onun için bir çıkar yol gösterir.

73 Eğer erkek, kadını üçüncü defa boşarsa kadın başka bir erkekle evlenip onunla gerdeğe girmedikçe ilk kocası onunla tekrar evlenemez. Kadının evlendiği ikinci ko-

٥٢٦٤- وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي نَافِعٌ قَالَ كَانَ ابْنُ عُمَرَ إِذَا سُئِلَ عَنْ طَلْقِ ثَلَاثًا قَالَ لَوْ طَلَّقْتَ مَرَّةً أَوْ مَرَّتَيْنِ فَإِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَرَنِي بِهَذَا فَإِنْ طَلَّقْتَهَا ثَلَاثًا حُرِّمَتْ حَتَّى تُنْكِحَ زَوْجًا غَيْرَكَ.

5264- Nafi' -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

İbnu Ömer, hanımını üç talâk ile boşayan kimse hakkında soru sorulduğunda şöyle derdi:

-Eğer sen kadını bir veya iki kere boşadıysan senin karına dönme hakkın vardır. Çünkü Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana bunu emretti. Eğer sen karını üç talâkla boşadıysan artık o kadın başka bir erkekle evleninceye kadar sana haram olmuştur.

٥٢٦٥- حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ طَلَّقَ رَجُلٌ امْرَأَتَهُ فَتَزَوَّجَتْ زَوْجًا غَيْرَهُ فَطَلَّقَهَا وَكَانَتْ مَعَهُ مِثْلُ الْهَدْيَةِ فَلَمْ يَصِلْ مِنْهُ إِلَى شَيْءٍ ثَرِيدُهُ فَلَمْ يَلْبِثْ أَنْ طَلَّقَهَا قَالَتْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ زَوْجِي طَلَّقَنِي وَإِنِّي تَزَوَّجْتُ زَوْجًا غَيْرَهُ فَدَخَلَ بِي وَلَمْ يَكُنْ مَعَهُ إِلَّا مِثْلُ الْهَدْيَةِ فَلَمْ يَقْرَبْنِي إِلَّا هَنَةً وَاحِدَةً لَمْ يَصِلْ مِنِّي إِلَى شَيْءٍ فَاحِلُ لَزْوَجِي الْأَوَّلِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَحْلِينَ لَزَوْجِكَ الْأَوَّلِ حَتَّى يَذُوقَ الْآخَرَ غُسْلَتَكَ وَكَذُوبِي غُسْلَتَهُ.

5265- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir adam hanımını boşadı. O kadın da başka biriyle evlendi. O adam da bu kadını boşadı. İkinci evlendiği kocasının erkeklik organı elbise saçağı gibi gevşek idi. Bu sebepten dolayı arzu ettiği duyguya ulaşamadı. Bunun üzerine çok geçmeden kadını boşadı. Kadın, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e geldi ve şöyle dedi:

cası da onu boşar yahut ölürse, kadınla eski kocası. Allanın emirlerini yerine getireceklerine ve güzel bir şekilde yaşayacaklarına inanırlarsa, kadının, eski kocasıyla yeniden nikâhlanarak evlenmesinde bir günah yoktur. İşte bunlar, Allanın hükümleri ve emirleridir. Allah bunları, kendisinin adaletini bilen ve âyetlerini tasdik eden bir kavim için açıklıyor.

-Ey Allah'ın Rasûlü! Birinci kocam beni kesin olarak boşadı. Sonunda ben de ondan başka bir erkekle evlendim. Bu ikinci erkek benimle zifafa girdi, ondaki erkeklik âleti ancak elbisenin saçağı gibi gevşekti. O bana ancak bir defa yaklaştı, benden hiçbir şeye ulaşamadı yâni cima yapamadı. Şimdi ben ilk kocama helâl olur muyum? Yani tekrar ilk kocama dönebilir miyim?

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-“İkinci kocan senin balcağızından, sen de onun balcağızından tatmadıkça (yani onunla cinsi münasebet yapmadıkça) ilk kocanla tekrar evlenemezsin.”

۸-بَابُ ﴿لِمَ تُحَرِّمُ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكَ﴾

8- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Ey Peygamber! Allah'ın sana helâl kıldığı şeyi kendine niçin haram kılıyorsun?» (Tahrîm: 1)

۵۲۶۶- حَدَّثَنِي الْحَسَنُ بْنُ صَبَّاحٍ سَمِعَ الرَّبِيعَ بْنَ نَافِعٍ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةَ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ يَعْلَى بْنِ حَكِيمٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ أَنَّهُ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ سَمِعَ ابْنَ عَبَّاسٍ يَقُولُ إِذَا حَرَّمَ امْرَأَتَهُ لَيْسَ بِشَيْءٍ وَقَالَ ﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ﴾

5266- İbnu Abbas -Allah onlardan razı olsun- şöyle dedi:

Bir erkeğin hanımını kendisine haram kılması onu boşadığı manasına gelmez. Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: «Sizin için Allah'ın Rasûlü'nde güzel bir örnek vardır.» (Ahzâb: 21)⁷⁴

۵۲۶۷- حَدَّثَنِي الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ صَبَّاحٍ حَدَّثَنَا حَجَّاجٌ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ قَالَ زَعَمَ عَطَاءُ أَنَّهُ سَمِعَ عُيَيْنَةَ بْنَ عُمَيْرٍ يَقُولُ سَمِعْتُ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ

74 Evet, biz müminler için en güzel örnek Resûlullah'tır. Zira o, bizleri yaratan Allah tarafından, bizlere doğru yolu göstermek için gönderilmiştir. O, Allah tarafından, hata işlemekten korunmuş ve Cebrail vasıtasıyla devamlı olarak kontrol altında tutulmuştur.

النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَمْكُثُ عِنْدَ زَيْنَبَ بِنْتِ جَحْشٍ وَيَشْرَبُ عِنْدَهَا عَسَلًا فَتَوَاصَيْتُ أَنَا وَحَفْصَةُ أَنْ آتَيْنَا دَخَلَ عَلَيْهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلْتَقُلْ لِي أَجِدُ مِنْكَ رِيحَ مَغَافِيرٍ أَكَلْتَ مَغَافِيرَ فَدَخَلَ عَلَيَّ إِحْدَاهُمَا فَقَالَتْ لَهُ ذَلِكَ فَقَالَ لَا بَلْ شَرِبْتُ عَسَلًا عِنْدَ زَيْنَبَ بِنْتِ جَحْشٍ وَلَنْ أَعُودَ لَهُ فَتَزَلْتُ ﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ لِمَ تُحَرِّمُ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكَ﴾ إِلَى ﴿إِنْ تَتُوبَا إِلَى اللَّهِ﴾ لِعَائِشَةَ وَحَفْصَةَ ﴿وَإِذَا أَسْرَ النَّبِيُّ إِلَى بَعْضِ أَزْوَاجِهِ﴾ لِقَوْلِهِ بَلْ شَرِبْتُ عَسَلًا.

5267- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Zeynep bintu Cahş'ın yanında bir müddet kalır ve onun yanında bal şerbeti içerdi. Bunun üzerine Hafsa ile ben birbirimizle şu söz üzere anlaştık: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ikimizden hangimizin yanına girerse, O'na: Ben Sen'den meğâfir kokusu alıyorum. Sen meğâfir mi yedin? desin. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem iki kadından birinin yanına girince, o kadın bu sözü Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e söyledi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de:

-“Hayır ben meğâfir yemedim. Fakat Zeynep bintu Cahş'ın yanında bal şerbeti içtim. Artık bir daha onu içmeyeceğim” buyurdu. Bunun üzerine Allah Azze ve Celle şu âyetleri indirdi:

«Ey Peygamber! Allah'ın sana helâl kıldığı şeyi kendine niçin haram kılıyorsun? Bununla, eşlerini hoşnut mu etmek istiyorsun? Allah, çok bağışlayıcıdır; çok merhametlidir. Allah sizin için yeminlerinizin çözülmlüğünü farz kılmıştır. Allah sizin yardımcınızdır ve O hakkıyla bilendir, tam hüküm ve hikmet sahibidir. Hani Peygamber, zevcelerinden birine gizli bir söz söylemişti. Bunun üzerine o açıklayınca, Peygamber bunun bir kısmını bildirmiş, bir kısmından da vazgeçmişti. Artık bunu kendisine söyleyince, o zevce: “Bunu sana kim haber verdi?” dedi. Peygamber de: ‘Bana her şeyi bilen, her şeyden haberdâr olan Allah haber verdi’ dedi. Eğer ikiniz de Allah’a tevbe ederseniz ne iyi, çünkü ikinizin de kalpleriniz eğildi. Yok, onun aleyhinde birbirinize arka verirsiniz, hiç şüphesiz Allah bizzat onun yardımcısıdır, Cebrail de, müminlerin sâlih olanları da. Bunların ardından bütün melekler de ona yardımcıdırlar.» (Tahrîm: 1-4)

Âyette gelen **«Eğer ikiniz de Allah’a tevbe ederseniz»** kavlinden

kasıt Âişe ve Hafsa'dır. Allah onlardan razı olsun. «*Hani Peygamber, zevcelerinden birine gizli bir söz söylemişti.*» Bu da: “Hayır, ben bal şerbeti içtim” sözüne işarettir. (Hadisin geçtiği diğer yer: 4912)

٥٢٦٨ - حَدَّثَنَا فَرْوَةُ بْنُ أَبِي الْمَغْرَاءِ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُحِبُّ الْعَسَلَ وَالْحُلُوءَ وَكَانَ إِذَا انْصَرَفَ مِنَ الْعَصْرِ دَخَلَ عَلَى نِسَائِهِ فَيَدْتُو مِنْ إِحْدَاهُنَّ فَدَخَلَ عَلَى حَفْصَةَ بِنْتِ عُمَرَ فَاحْتَبَسَ أَكْثَرَ مَا كَانَ يَحْتَبِسُ فَعِزْتُ فَسَأَلْتُ عَنْ ذَلِكَ فَقِيلَ لِي أَهْدَتْ لَهَا امْرَأَةٌ مِنْ قَوْمِهَا عُكَّةً مِنْ عَسَلٍ فَسَقَتِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْهُ شَرْبَةً فَقُلْتُ أَمَا وَاللَّهِ لَتَحْتَالَنَ لَهُ فَقُلْتُ لِسَوْدَةَ بِنْتِ زَمْعَةَ إِنَّهُ سَيَدْتُو مِنْكَ فَإِذَا دَنَا مِنْكَ فَقُولِي أَكَلْتُ مَغَافِيرَ فَإِنَّهُ سَيَقُولُ لَكَ لَا فَقُولِي لَهُ مَا هَذِهِ الرِّيحُ الَّتِي أَجِدُ مِنْكَ فَإِنَّهُ سَيَقُولُ لَكَ سَقَتْنِي حَفْصَةُ شَرْبَةَ عَسَلٍ فَقُولِي لَهُ جَرَسَتْ نَحْلُهُ الْعُرْطُ وَسَأَقُولُ ذَلِكَ وَقُولِي أَلَيْتِ يَا صَفِيَّةُ ذَاكَ قَالَتْ تَقُولُ سَوْدَةُ فَوَاللَّهِ مَا هُوَ إِلَّا أَنْ قَامَ عَلَى الْبَابِ فَأَرَدْتُ أَنْ أَبْأَدِيَهُ بِمَا أَمَرَنِي بِهِ فَرَقًا مِنْكَ فَلَمَّا دَنَا مِنْهَا قَالَتْ لَهُ سَوْدَةُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَكَلْتُ مَغَافِيرَ قَالَ لَا قَالَتْ فَمَا هَذِهِ الرِّيحُ الَّتِي أَجِدُ مِنْكَ قَالَ سَقَتْنِي حَفْصَةُ شَرْبَةَ عَسَلٍ فَقَالَتْ جَرَسَتْ نَحْلُهُ الْعُرْطُ فَلَمَّا دَارَ إِلَيَّ قُلْتُ لَهُ نَحْوُ ذَلِكَ فَلَمَّا دَارَ إِلَيَّ صَفِيَّةُ قَالَتْ لَهُ مِثْلَ ذَلِكَ فَلَمَّا دَارَ إِلَيَّ حَفْصَةُ قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَا أَسْقِيكَ مِنْهُ قَالَ لَا حَاجَةَ لِي فِيهِ قَالَتْ تَقُولُ سَوْدَةُ وَاللَّهِ لَقَدْ حَرَمْتَاهُ قُلْتُ لَهَا اسْكُتِي.

5268- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem tatlı ve balı severdi. İkinci namazından döndüğü zaman hanımlarını ziyaret eder ve onların yanında bir müddet kalırdı. Yine böyle bir gün Ömer'in kızı Hafsa'nın yanına girdi ve onun yanında daha önce kaldığında daha uzun zaman kaldı. Ben bunu kıskandım ve bunun sebebini soruşturdum. Bana: Hafsa'ya, kavmin-den bir kadın küçük bir çömlek bal hediye etti, o da bu baldan Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e şerbet içirdi, denildi. Ben de kendi ken-

dime: Vallahi biz bunun için muhakkak bir hile yaparız! dedim. Zem'a'nın kızı Sevde'ye şöyle dedim:

-Muhakkak ki Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem senin yanına gelecektir. O senin yanına geldiğinde: Sen meğâfir mi yedin? dersin, O da sana: Hayır, diyecektir. Bunun üzerine sen de O'na: Senden almakta olduğum bu koku da nedir? dersin. O da sana muhakkak: Hafsa bana bal şerbeti içirmişti! diyecektir. Sen de O'na: O balın arısı urfut ağacından toplamıştır! dersin. Bana geldiğinde ben de böyle söyleyeceğim. Yâ Safiyye, sen de böyle söyle! dedim.

Sevde şöyle diyordu: Vallahi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kapının önünde durdu. Ey Âişe, senden korktuğum için bana emrettiğin sözü hemen Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e oracıkta iken söylemek istedim.

Âişe dedi ki: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ona yaklaşıncaya, Sevde O'na: Ey Allah'ın Rasûlü, sen meğâfir zamkı mı yedin? dedi. O da: "Hayır!" diye cevap verdi. Sevde: Öyleyse senden aldığım bu koku da neyin nesidir? dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“Hafsa bana bal şerbeti içirmişti!” buyurdu. Sevde: O balın arısı urfut ağacına konmuş olmalı, dedi.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem benim yanıma gelince ben de Sevde'nin söylediği sözlerin aynısını söyledim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Safiyye'ye gittiğinde o da bunların benzerini söyledi. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem dönüp Hafsa'nın nöbetinde yanına vardığında, Hafsa: Ey Allah'ın Rasûlü! Sana o bal şerbetinden içireyim mi? diye sorduğunda Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: “Hayır, benim ona ihtiyâcım yoktur!” buyurdu.

Sevde bana: Vallahi biz Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in bal şerbeti içmesine mâni olduk, O'nu bundan mahrum ettik, dedi. Ben de O'na: Sus! Sakın bu konuda sesini çıkarma! dedim.

٩- بَابُ لَا طَّلَاقَ قَبْلَ النِّكَاحِ

9- Bâb: Nikâhtan Önce Talâk Yoktur

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا لَكَتُمُ الْمُؤْمِنَاتِ ثُمَّ طَلَقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَمْسُوهُنَّ فَمَا لَكُمْ عَلَيْهِنَّ مِنْ عِدَةٍ تَعْتَدُونَهَا فَمَعَّوَهُنَّ وَسَرَخُوهُنَّ

سَرَّاحًا جَمِيلًا ﴿ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ جَعَلَ اللَّهُ الطَّلَاقَ بَعْدَ التَّكَاحِ وَيُرْوَى فِي ذَلِكَ عَنْ عَلِيٍّ وَسَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ وَعُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ وَأَبِي بَكْرٍ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَعُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ وَأَبَانَ بْنَ عُثْمَانَ وَعَلِيَّ بْنَ حُسَيْنٍ وَشَرِيحَ وَسَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ وَالْقَاسِمِ وَسَالِمٍ وَطَاوُسٍ وَالْحَسَنِ وَعِكْرِمَةَ وَعَطَاءَ وَعَامِرَ بْنَ سَعْدٍ وَجَابِرَ بْنَ زَيْدٍ وَنَافِعَ بْنَ جُبَيْرٍ وَمُحَمَّدَ بْنَ كَعْبٍ وَسُلَيْمَانَ بْنَ يَسَّارٍ وَمُجَاهِدَ وَالْقَاسِمِ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَعَمْرُو بْنَ هَرِمٍ وَالشَّعْبِيَّ أَلْهَا لَا تُطْلَقُ.

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: «Ey iman edenler! Mümin kadınları nikâhladığınız, sonra kendileriyle temas etmeden onları boşadığınız zaman, artık sizin için onlara iddet saymanıza gerek yoktur. Onlara geçimliklerini verin ve onları güzel bir şekilde serbest bırakın.» (Ah-zâb: 49)

İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah talâkı nikâhtan sonra kılmalıdır.

Şu alimler de nikâhtan önce talâk olmadığını söylemişlerdir: Ali, Saîd ibnul-Müseyyeb, Urve ibnu Zubeyr, Ebu Bekir ibnu Abdurrahman ibnul-Hâris ibnu Hişân, Ubeydullah ibnu Abdullah ibnu Utbe, Ebân ibnu Osman, Alî ibnul-Huseyn Zeynel-Abidîn, Şurayh, Saîd ibnu Cubeyr, Kasım ibnu Muhammed ibnu Ebu Bekir es-Siddîk, Salim ibnu Abdullah, Tâvûs, Hasan el-Basrî, İkrime, Atâ, Amir ibnu Sa'd el-Becelî, Câbir ibnu Zeyd, Nâfi' ibnu Cubeyr ibnu Mut'im, Muhammed ibnu Ka'b el-Karazi, Süleyman ibnu Yesâr, Mucâhid, Kasım ibnu Abdurrahman ibnu Abdullah ibnu Mesud, Amr ibnu Herim el-Ezdî, eş-Şa'bî Amir ibnu Şerâm.

۱۰- بَابُ إِذَا قَالَ لِامْرَأَتِهِ وَهُوَ مُكْرَهُ هَذِهِ أُخْتِي فَلَا شَيْءَ عَلَيْهِ

10- Bâb: Erkek Zorlanmış Olduğu Hâlde, Karısı İçin: “Şu Kadın Benim Kız kardeşimdir” Dediği Zaman, Ona Bir şey Gerekmez⁷⁵

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِبْرَاهِيمُ إِسَارَةٌ هَذِهِ أُخْتِي وَذَلِكَ فِي ذَاتِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ.

75 Buhari -Allah kendisine rahmet etsin- bu bâb başlığı ile, kendi karısına kız kardeşim demeyi kerih gören kimselere reddiye vermek istemiştir.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “İbrahim aleyhisselâm, hanımı Sâre için: ‘Bu benim kız kardeşimdir’ dedi. İbrahim aleyhisselâm bunu ancak Allah için söyledi.”⁷⁶

١١- بَابُ الطَّلَاقِ فِي الْإِغْلَاقِ وَالْكَرْهِ وَالسُّكْرَانِ وَالْمَجْنُونِ وَأَمْرِهِمَا
وَالْفَلَطِ وَالتَّسْيَانِ فِي الطَّلَاقِ وَالشَّرْكِ وَغَيْرِهِ.

11- Öfke ve Zorlama Hâlinde Boşama; Sarhoşun ve Delinin
Boşaması ile Onların Söz ve Amellerinin Hükümü; Talâk, Şirk ve
Başka Hususlarda şaşırmamanın ve Yanlışlığın Hükümü Bâbı

لِقَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّةِ وَلِكُلِّ امْرِئٍ مَا نَوَى وَكَلَّا
الشَّعْبِيَّ ﴿ لَا تَوَاحِدُنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا ﴾ وَمَا لَا يَجُوزُ مِنْ إِقْرَارِ الْمُؤَسَّسِ
وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلَّذِي أَقْرَأَ عَلَى نَفْسِهِ أَبِكَ جُنُونٌ وَقَالَ عَلِيُّ بْنُ قُرَّةٍ
حَمْزَةُ خَوَاصِرَ شَارِفِي فَطَفِقَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُلَوِّمُ حَمْزَةً فَإِذَا حَمْزَةٌ قَدْ
تَمِلَ مُحَمَّرَةً عَيْنَاهُ ثُمَّ قَالَ حَمْزَةٌ هَلْ أَتَيْتُمْ إِلَّا عَبْدًا لِأَبِي فَقَرَفَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَدْ تَمِلَ فَخَرَجَ وَخَرَجْنَا مَعَهُ وَقَالَ عُثْمَانُ لَيْسَ لِمَجْنُونٍ وَلَا لِسُكْرَانَ
طَلَّاقٌ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ طَلَّاقُ السُّكْرَانِ وَالْمُسْتَكْرَهَ لَيْسَ بِجَائِزٍ وَقَالَ عُقْبَةُ بْنُ غَامِرٍ
لَا يَجُوزُ طَلَّاقُ الْمُؤَسَّسِ وَقَالَ عَطَاءٌ إِذَا بَدَأَ بِالطَّلَاقِ فَلَهُ شَرْطُهُ وَقَالَ نَافِعٌ طَلَّقَ
رَجُلٌ امْرَأَتَهُ الْبُتَّةَ إِنْ خَرَجَتْ فَقَالَ ابْنُ عُمرَ إِنْ خَرَجَتْ فَقَدْ بَتَّتْ مِنْهُ وَإِنْ لَمْ
تُخْرَجْ فَلَيْسَ بِشَيْءٍ وَقَالَ الزُّهْرِيُّ فِيمَنْ قَالَ إِنْ لَمْ أَفْعَلْ كَذَا وَكَذَا فَأَمْرًا بِي طَالِقٌ
ثَلَاثًا يُسْأَلُ عَمَّا قَالَ وَعَقْدٌ عَلَيْهِ قَلْبُهُ حِينَ حَلَفَ بِتِلْكَ الَّتِي لَهَا سَمِيَّ أَجَلًا أَرَادَهُ
وَعَقْدٌ عَلَيْهِ قَلْبُهُ حِينَ حَلَفَ جَعَلَ ذَلِكَ فِي دِينِهِ وَأَمَانِيهِ وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ إِنْ قَالَ لَا
حَاجَةَ لِي بِكَ نِيَّتُهُ وَطَلَّاقٌ كُلُّ قَوْمٍ بِلِسَانِهِمْ وَقَالَ قَتَادَةُ إِذَا قَالَ إِذَا حَمَلْتُ قَالَتْ
طَالِقٌ ثَلَاثًا يَفْشَاهَا عِنْدَ كُلِّ طَهْرٍ مَرَّةً فَإِنْ اسْتَبَانَ حَمَلُهَا فَقَدْ بَاتَتْ مِنْهُ وَقَالَ

76 Çünkü Sâre, İbrahim aleyhisselâmın dinde kardeşidir. O da bu manayı kastederek hanımına kız kardeşim demiştir.

الْحَسَنُ إِذَا قَالَ الْحَقِّي بِأَهْلِكَ نِيَّتُهُ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ الطَّلَاقُ عَنْ وَطَرٍ وَالْعَتَاقُ مَا أُرِيدَ بِهِ وَجْهُ اللَّهِ وَقَالَ الزُّهْرِيُّ إِنْ قَالَ مَا أَلْتِ بِأَمْرَائِي نِيَّتُهُ وَإِنْ نَوَى طَلَاقًا فَهُوَ مَا نَوَى وَقَالَ عَلِيُّ أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ الْقَلَمَ رُفِعَ عَنْ ثَلَاثَةٍ عَنْ الْمَجْثُونِ حَتَّى يُفِيقَ وَعَنْ الصَّبِيِّ حَتَّى يُدْرِكَ وَعَنْ النَّائِمِ حَتَّى يَسْتَيْقِظَ وَقَالَ عَلِيُّ وَكُلُّ الطَّلَاقِ جَائِزٌ إِلَّا طَلَاقَ الْمُعْتَرَةِ.

Çünkü Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: “Ameller ancak niyetlere göredir. Herkesin niyet ettiği ne ise, eline geçecek olan ancak odur.”

Şa'bî de bu konuda Allah Azze ve Celle'nin şu âyetini okumuştur: «*Rabbimiz! Unutmuş veya hata yapmışsak bu yüzden bizi sorumlu tutma.*» (Bakara: 286) Vesveseli kimsenin ikrarının caiz olmayacağı. Zîrâ Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, kendisi aleyhine zina ikrarı yapan kişiye: “Sende delilik var mı?” buyurmuştur.

Alî ibnu Ebu Tâlib de şöyle demiştir: Hamza yaşlı develerin böğürlerini yardı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Hamza'yı bu fiilinden dolayı kınamaya başladı. Hamza'nın iki gözü sarhoşluktan dolayı kıpkırmızı olduğunu gördü. Sonra Hamza, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e: Sizler babamın kölelerinden başka bir şey değilsiniz, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Hamza'nın sarhoş olduğunu anladı ve oradan ayrıldı. Biz de Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber oradan ayrıldık.

Osman ibnu Affân: Delinin ve sarhoşun talâkı yoktur, demiştir.

İbnu Abbas şöyle dedi: Sarhoşun ve zorlanan kimsenin talâkı caiz değildir.

Ukbe ibnu Amir şöyle dedi: Vesveseli kişinin talâkı caiz olmaz.

Atâ ibnu Ebî Rabâh şöyle dedi: Boşamak istediği ve boşamaya başladığı zaman onun şartı olur.

Nâfi' de şöyle dedi: Bir adam karısını, evden dışarı çıkacak olursa, kesinlikle boş olur, dese hükmü ne olur, diye sorulunca şöyle dedi: İbnu Ömer şöyle dedi: Şayet dışarı çıkarsa kesinlikle ondan boş olur. Şayet dışarı çıkmazsa bir şey olmaz.

Zuhri şöyle dedi: Şayet ben şu ve şu işi yapmazsam, karım benden

üç defa boş olsun, diyen kimse hakkında şunları söylemiştir: Ona söylediği söz ve böyle bir yemini yaparken kalbinde neyi kararlaştığı sorulur. Şayet yemin ettiği vakit kalbinde kararlaştırdığı bir süre ve bir husus varsa, bu onun dinine ve emanetine havale edilir yani dediği gibi yapılır.

İbrâhîm en-Nahaî şöyle dedi: şayet karısına: benim sana ihtiyacım yoktur, derse niyetine göre hüküm verilir. Her bir kavmin boşamaları, kendi konuştukları dilleriyle olur.

Katâde şöyle dedi: Erkek karısına, her temizlik sırasında bir kere cinsî münasebet yaparak: "Eğer hamile kalırsan sen üç defa boşsun" derse ve kadının gebeliği meydana çıksa, o adamdan kesin olarak boşanıp ayrılmış olur.

Hasan el-Basrî şöyle dedi: Şayet erkek karısına; ailenin yanına git, derse, niyetine göre hükmedilir.

İbnu Abbas şöyle dedi: Talâk ancak geçimsizlik veya benzeri durumlarda ona ihtiyaç duyulursa yapılır. Köle azat etmek ise kendisiyle Allah'ın rızası aranan bir iştir.

Zuhri şöyle dedi: şayet karısına: Sen benim karım değilsin, derse, niyetine bakılır. Şayet bu sözle talâk niyet etmişse, ona niyet ettiği şey vardır.

Alî de Ömer'e şöyle dedi: Sen kalemin şu üç kişiden kaldırıldığını bilmez misin: İyileşinceye kadar deliden, bulûğa erişinceye kadar çocuktan, uyanıncaya kadar uyuyan kimseden. Yine Alî şöyle dedi: Bunamış kimsenin boşamasından başka her boşama caizdir.

٥٢٦٩- حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ أَبِرَاهِيمَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ زُرَّارَةَ بْنِ أَوْفَى عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ اللَّهَ تَجَاوَزَ عَنْ أُمَّتِي مَا حَدَّثَتْ بِهِ أَنْفُسَهَا مَا لَمْ تَعْمَلْ أَوْ تَتَكَلَّمَ قَالَ قَتَادَةُ إِذَا طَلَّقَ فِي نَفْسِهِ فَلَيْسَ بِشَيْءٍ.

5269- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Şüphesiz Allah benim ümmetimden içlerinden geçirdikleri şeyleri yapmadıkları veya yapmak istediği kötülüğü anlatmadığı müddetçe cezalandırmaz."

Katâde şöyle dedi: Bir erkek içinden karısını boşamayı geçirse, bu düşünce bir şey ifade etmez. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2528)

٥٢٧٠- حَدَّثَنَا أَصْبَغُ أَخْبَرَنَا ابْنُ وَهْبٍ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ جَابِرٍ أَنَّ رَجُلًا مِنْ أُمَّيِّ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ فِي الْمَسْجِدِ فَقَالَ إِيَّاهُ قَدْ زَنَى فَأَعْرَضَ عَنْهُ فَتَنَحَّى لِشِقِّهِ الَّذِي أَعْرَضَ فَشَهِدَ عَلَى نَفْسِهِ أَرْبَعَ شَهَادَاتٍ لَدَعَاَهُ فَقَالَ هَلْ بِكَ جُنُونٌ هَلْ أَخْصَنْتَ قَالَ نَعَمْ فَأَمَرَ بِهِ أَنْ يُرْجَمَ بِالْمِصْلَى فَلَمَّا أَذْلَقَتْهُ الْحِجَارَةُ جَمَزَ حَتَّى أَذْرَكَ بِالْحَرَّةِ فَقُتِلَ.

5270- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Eslem kabilesinden bir adam Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem mescidde iken geldi de, kendisinin zina etmiş olduğunu söyledi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ondan yüz çevirdi. Bu sefer o zât, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yüzünü döndürdüğü tarafa geçti ve kendi nefsi aleyhine dört kere şهادet etti. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onu çağırdı ve: "Sende delilik var mı? Sen evlendin mi?" diye sordu. O zât: Evet evlendim, dedi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, onun bayram namazı kılınan musallada taşlanması emretti. Taşlar ona isabet edip kendisine acı verince kaçtı, nihayet Harre'de yetişildi de öldürüldü. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5272, 6814, 6816, 6820, 6826, 7168)

٥٢٧١- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَسَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ أَمَى رَجُلٌ مِنْ أُمَّيِّ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ فِي الْمَسْجِدِ فَدَاَهُ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ الْآخِرَ قَدْ زَنَى يَغْنِي نَفْسَهُ فَأَعْرَضَ عَنْهُ فَتَنَحَّى لِشِقِّ وَجْهِهِ الَّذِي أَعْرَضَ قَبْلَهُ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ الْآخِرَ قَدْ زَنَى فَأَعْرَضَ عَنْهُ فَتَنَحَّى لِشِقِّ وَجْهِهِ الَّذِي أَعْرَضَ قَبْلَهُ فَقَالَ لَهُ ذَلِكَ فَأَعْرَضَ عَنْهُ فَتَنَحَّى لَهُ الرَّابِعَةَ فَلَمَّا شَهِدَ عَلَى نَفْسِهِ أَرْبَعَ شَهَادَاتٍ لَدَعَاَهُ فَقَالَ هَلْ بِكَ جُنُونٌ قَالَ لَا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اذْهَبُوا بِهِ فَارْجُمُوهُ وَكَانَ قَدْ أَخْصِنَ.

5271- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem mescidde iken Eslem kabillesinden bir adam geldi de, O'na nida edip: Ey Allah'ın Rasûlü! ben zina ettim, dedi.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, ondan yüz çevirdi. Bu sefer o zât, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yüzünü döndürdüğü tarafa geçti de yine: Ey Allah'ın Rasûlü! Ben zina ettim, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ondan yine yüz çevirdi. Bu sefer o zât yine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yüzünü döndürmüş olduğu tarafa çekildi de, O'na karşı aynı sözü söyledi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yine ondan yüz çevirdi. O zât da dördüncü defa olarak Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yüzünü döndürdüğü tarafa çekildi. Böylece kendisi aleyhine dört kere şehâdet edince, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onu çağırdı da: "Sende delilik var mı?" diye sordu. O zât: Hayır yoktur, dedi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Bunu götürün ve ölene kadar taşıyın!" diye emretti. O recommended şahıs evli bir kimse idi.

٥٢٧٢- وَعَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي مَنْ سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ كُنْتُ فِيمَنْ رَجَمَهُ فَرَجَمْتَاهُ بِالْمُصَلَّى بِالْمَدِينَةِ فَلَمَّا أَذْلَقْتُهُ الْحِجَارَةَ جَمَزَ حَتَّى أَذْرَكْنَاهُ بِالْحَرَّةِ فَرَجَمْتَاهُ حَتَّى مَاتَ.

5272- Câbir ibnu Abdullah el-Ensârî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben o zâtı taşıyanların içinde bulundum. Hepimiz onu Medine'deki musallada taşladık. Taşlar isabet edip canını acıtınca hızlıca kaçtı. Nihayet biz ona Harre'de yetiştik ve taşladık, sonunda öldü.

١٢- بَابُ الْخُلْعِ وَكَيْفَ الطَّلَاقُ فِيهِ

12- Hul'⁷⁷ ve Hulu'da Talâk Nasıl Olur Bâbı

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى هُوَ لَا يَجِلُّ لَكُمْ أَنْ تَأْخُذُوا بِمَا آتَيْتُمُوهُنَّ شَيْئًا إِلَّا أَنْ

77 Kadının kendi malından kocasına bir şeyler vererek ondan boşanması.

يَخَافُ أَلَّا يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ ﴿إِلَى قَوْلِهِ﴾ ﴿الظَّالِمُونَ﴾ وَأَجَازَ عُمَرُ الْخُلْعَ دُونَ السُّلْطَانِ وَأَجَازَ عُثْمَانُ الْخُلْعَ دُونَ عِقَاصِ رَأْسِهَا وَقَالَ طَاوُسٌ ﴿إِلَّا أَنْ يَخَافَا أَلَّا يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ﴾ فِيمَا افْتَرَضَ لِكُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا عَلَى صَاحِبِهِ فِي الْعِشْرَةِ وَالصُّحْبَةِ وَلَمْ يَقُلْ قَوْلَ السُّفْهَاءِ لَا يَجِلُّ حَتَّى تَقُولَ لَا أَغْتَسِلُ لَكَ مِنْ جَنَابَةٍ.

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: «Kadınlara mehir olarak verdiğiniz şeyi, kadın erkek, Allah'ın çizdiği hududu ihlâl etmekten korkmadıkça geri almanız helâl olmaz. Fakat onların, Allah'ın çizdiği hududu ihlâl etmelerinden korkarsanız, bu takdirde, kadının kocasına verdiği fidyede ikisi üzerine bir günah yoktur. Bunlar Allah'ın hudududur; onu tecavüz etmeyin. Kimler Allah'ın hududunu tecavüz ederse, işle zalim olanlar onlardır.» (Bakara: 229)

Ömer -Allah ondan razı olsun- devlet başkanı ve hâkim huzurunda olmaksızın yapılan hul'u geçerli kılmıştır.

Osman -Allah ondan razı olsun- kadının saç bağından başka mâlik olduğu şeylerle yapmış olduğu hul'u geçerli kılmıştır.

Tâvûs şöyle dedi: Allah Azze ve Celle'nin eşlerin birbirleriyle geçimleri hususunda biri üzerine diğeri lehine farz kılmış olduğu Allah'ın hudutlarını ayakta tutamamaktan korkmaları hâlinde helâl olur.

Tâvûs'un oğlu da: Babam Tâvûs, beyinsizlerin söylediği “Kadın kocasına karşı: Ben seninle cünüplükten dolayı yıkanmam! deyinceye kadar hulu' helâl olmaz” sözlerini söylemedi. Allah'ın buyurduğunu söyledi, demiştir.

٥٢٧٣- حَدَّثَنَا أَزْهَرُ بْنُ جَعْبِلٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ الثَّقَفِيُّ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ امْرَأَةً ثَابِتِ بْنِ قَيْسٍ أَمَّتِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ ثَابِتُ بْنُ قَيْسٍ مَا أُغْتَبُ عَلَيْهِ فِي خُلُقِي وَلَا دِينٍ وَلَكِنِّي أَكْرَهُ الْكُفْرَ فِي الْإِسْلَامِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتُرْدِينَ عَلَيْهِ حَدِيثَهُ قَالَتْ نَعَمْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَقْبِلِ الْحَدِيثَ وَطَلِّقْهَا طَلِيقَةً قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ لَئِنْ يَتَابَعُ فِيهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ.

5273- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Sabit ibnu Kays'ın karısı, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e geldi ve şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Kocam Sabit ibnu Kays'ı ne dini ne de ahlakı konusunda ayıplamıyorum. Ancak ben tekrar küfre düşmekten korkuyorum.⁷⁸ Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Sen Sâbit'in sana mehir olarak verdiği bostânını kendisine geri verir misin?" diye sordu. Kadın:

-Evet geri veririm, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Sabit ibnu Kays'a:

-"Bahçeyi kabul et ve bu kadını bir talâk ile boşla!" buyurdu.

٥٢٧٤- حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ الْوَاسِطِيُّ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ خَالِدِ الْحَذَاءِ عَنْ عِكْرِمَةَ أَنَّ أُمَّتَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَهْدَا وَقَالَ تَرُدِّينَ حَدِيثَهُ قَالَتْ نَعَمْ فَرَدَّيْتُهَا وَأَمْرَهُ يُطَلِّقُهَا وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ بْنُ طَهْمَانَ عَنْ خَالِدٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَطَلَّقَهَا.

5274- İkrime -Allah ondan razı olsun- bu hadisi Abdullah ibnu Ubey'in kız kardeşi şeklinde rivayet etti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kendisine yani Abdullah ibnu Ubey'in kızına:

-"Sen onun bahçesini kendisine geri verir misin?" diye sordu. Kadın da: Evet, deyip, bahçeyi kocasına geri verdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de kocasına kadını boşamasını emretti.

٥٢٧٥- وَعَنْ أَيُّوبَ بْنِ أَبِي تَمِيمَةَ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّهُ قَالَ جَاءَتْ امْرَأَةً ثَابِتٍ بْنِ قَيْسٍ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي لَا أَغْتَبُ عَلَى ثَابِتٍ فِي دِينٍ وَلَا خُلُقٍ وَلَكِنِّي لَا أَطِيقُهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَرُدِّينَ عَلَيْهِ حَدِيثَهُ قَالَتْ نَعَمْ.

78 İbnu Mace de gelen rivayette: Habibe bintu Sehl, Sabit ibnu Kays'ın karısı idi. Ve o çirkin bir adam idi. Abdurrezzak, Mamer'den şöyle rivayet etmiştir: Sabit ibnu Kays'ın hanımı şöyle dedi: Ey Allah'ın Rasûlü! Bende ki bu güzelliği, yani benim güzel bir kadın olduğumu görüyorsun. Sabit ise çirkin bir adamdır.

5275- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Sabit ibnu Kays'ın karısı, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e geldi ve şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Kocam Sabit ibnu Kays'ı ne dini ne de ahlakı konusunda ayıplamıyorum. Ancak ben onunla yaşamaya tahammül edemiyorum.

Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Sen Sâbit'in sana mehir olarak verdiği bostânını kendisine geri verir misin?" diye sordu. Kadın:

-Evet geri veririm, dedi.

٥٢٧٦- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُبَارَكِ الْمُخَرَّمِيُّ حَدَّثَنَا قُرَادُ أَبُو نُوحٍ حَدَّثَنَا جَرِيرُ بْنُ حَارِثٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ جَاءَتْ امْرَأَةٌ ثَابِتِ بْنِ قَيْسِ بْنِ شَمَّاسٍ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا أَلْقِمُ عَلَى ثَابِتٍ فِي دِينٍ وَلَا خُلُقٍ إِلَّا أَنِّي أَخَافُ الْكُفْرَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَرُدُّينَ عَلَيْهِ حَدِيثَهُ فَقَالَتْ نَعَمْ فَرَدَّتْ عَلَيْهِ وَأَمْرَةٌ لَفَّارِقَهَا.

5276- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Sabit ibnu Kays ibnu Şemmâs'ın karısı Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e gelerek şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Ben Sâbit'in dini ve ahlakı hakkında diyecek hiçbir sözüm, bu konuda hiçbir şikayetim yoktur. Ancak ben onun benim üzerimdeki kocalık haklarını yerine getirememekten korkmaktayım. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ona:

-"Kocana sana verdiği bahçeyi geri verecek misin?" diye sordu. Kadın da evet, dedi ve bahçeyi Sâbit'e geri verdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de Sâbit'e hanımını boşamasını emretti.

٥٢٧٧- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ عِكْرِمَةَ أَنَّ جَمِيلَةَ فَذَكَرَ الْحَدِيثَ.

5277- İkrime -Allah ondan razı olsun- Sâbit'in karısı Cemile, diye tahdîs edip hadîsin tamâmını zikretti.

۱۳- بَابُ الشَّقَاقِ وَهَلْ يُشِيرُ بِالْخُلْعِ عِنْدَ الضَّرُورَةِ وَقَوْلُهُ تَعَالَى ﴿وَإِنْ خِفْتُمْ شِقَاقَ بَيْنِهِمَا فَأَبْعَثُوا حَكَمًا مِنْ أَهْلِهِ وَحَكَمًا مِنْ أَهْلِهَا﴾ إِلَى قَوْلِهِ ﴿خَيْرًا﴾

13- Bâb: Karı-Kocanın Arasının Açılması, Zaruret Hâlinde Hâkim Hulu' Yapmaya İşaret Eder mi?

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: «*Ey insanlar, karının kocasına itaatsizliği yüzünden veya kocanın, karısına karşı olan vazifelerini yerine getirmemesi yüzünden aralarının açılacağından korkarsanız, aralarını bulmak için her iki taraftan da birer hakem tayin edin. O iki hakem, samimiyetle onların aralarını bulmak isterlerse Allah onları muvaffak kılar. Çünkü Allah onların kalblerinde olanı çok iyi bilendir, yaptıklarından haberdardır. Herkese amelinin karşılığını verecektir.*» (Nisa: 35)⁷⁹

۵۲۷۸- حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ الْمِسْوَرِ بْنِ مَخْرَمَةَ الزُّهْرِيِّ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ بَنِي الْمُغِيرَةِ اسْتَأْذَنُوا فِي أَنْ يَنْكِحَ عَلِيٌّ ابْنَتَهُمْ فَلَا آذَنُ.

5278- Misver ibnu Mahrame ez-Zuhri -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Muğira oğulları benden Alî'nin, onların kızı ile evlenmesi hususunda izin istediler. Ben buna izin vermem.

79 Görüldüğü gibi âyet-i kerimede, birbirleriyle geçinemeyen koca ve kadından her birinin ailesinden birer hakem gönderilmesi emredilmektedir. Karının geçimsizlik yapması, kocasına karşı gelmesiyle ve Allah'ın, kocasına karşı kendisini yükümlü kıldığı vazifeleri yerine getirmemesiyle ortaya çıkar. Kocanın geçimsizliği ise, karısını iyilikle tutmaması veya güzelliikle salıvermemesiyle ortaya çıkar. İşte böyle bir geçimsizliğin var olması halinde eşlerin, aile bağları kopmadan önce herbirinin ailesinden birer hakem gönderilerek uzlaştırılmaları veya uygun bir şekilde ayrılmaları emredilmektedir.

۱۴- بَابُ لَا يَكُونُ بَيْعُ الْأَمَةِ طَلَاقًا

14- Bâb: Evli Cariyenin Satılması Talâk Olmaz

۵۲۷۹- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ رِبْعَةَ بْنِ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ كَانَ فِي بَرِيرَةَ ثَلَاثُ سَنٍ إِحْدَى السَّنِ أَهَهَا أُعْطِيتُ فَخِيرَتُ فِي زَوْجِهَا وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ وَدَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالثَّرْمَةُ تَفُورُ بِلَحْمٍ فَقَرَّبَ إِلَيَّ خُبْزٌ وَأَذَمَ مِنْ أَذَمِ الْبَيْتِ فَقَالَ أَلَمْ أَرِ الثَّرْمَةَ فِيهَا لَحْمٌ قَالُوا بَلَى وَلَكِنْ ذَلِكَ لَحْمٌ مُصَدَّقَ بِهِ عَلَى بَرِيرَةَ وَأَلْتَ لَا تَأْكُلُ الصَّدَقَةَ قَالَ عَلَيْهَا صَدَقَةٌ وَلَنَا هَدِيَّةٌ.

5279- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Berîre hakkında üç tane sünnet meydana gelmiştir: Kendisi kölelikten azat edildi ve hâlâ köle olan kocasıyla evli kalma veya boşanma konusunda muhayyer bırakıldı. Hürriyetine kavuştuğunda kocasına karşı muhayyer kılındı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Berîre hakkında: “Velâyet hakkı, köleyi azat edene aittir” buyurdu.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem evine girdiğinde taştan yapılmış bir tencere ateşin üzerinde duruyordu. Buna rağmen Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e ekmek ve evde bulunan katıklardan bir katık önüne getirildi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-Ben biraz önce ateşin üzerinde duran bir tencere görmedim mi? Neden bana o tencerede pişirdiğinizi getirmiyorsunuz?” diye sordu. Kendisine: Tencerenin içinde Berire'ye sadaka olarak verilmiş et var, sen ise sadaka malını yemezsin, denildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“Tenceredeki et, Berire için bir sadaka, bizim için ise Berire'nin bir hediyesidir” buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 5097)

١٥-بَابُ خِيَارِ الْأَمَةِ تَحْتَ الْعَبْدِ

15- Bir Köle ile Evli Olan Cariyenin Azat Edildiği Zaman,
Hâlâ Köle Olan Kocasıyla Evliliğini Devam Ettirme veya
Boşanma Hususunda Serbest Bırakılması Bâbı

٥٢٨٠- حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ وَهَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ

ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ رَأَيْتُهُ عَبْدًا يَعْنِي زَوْجَ بَرِيرَةَ.

5280- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Berîre'nin kocası Mugîs'i bir köle olarak gördüm.

٥٢٨١- حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى بْنُ حَمَّادٍ حَدَّثَنَا وَهْبٌ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ

عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ ذَاكَ مُعِيتٌ عَبْدٌ بَنِي فُلَّانٍ يَعْنِي زَوْجَ بَرِيرَةَ كَأَنِّي أَنْظُرُ
إِلَيْهِ يَتَّبَعُهَا فِي سِكَكِ الْمَدِينَةِ يَتَكِي عَلَيْهَا.

5281- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Şu adam, Falanca oğullarının kölesi ve Berîre'nin kocasını Mu-
ğîs'tir. Onun, Medine sokaklarında karısı Berire'nin arkasından gidip de
ağlayışı hâlâ gözümün önündedir.

٥٢٨٢- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ عِكْرِمَةَ

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ زَوْجُ بَرِيرَةَ عَبْدًا أَسْوَدَ يُقَالُ لَهُ مُعِيتٌ
عَبْدًا لِبَنِي فُلَّانٍ كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَيْهِ يَطُوفُ وَرَاءَهَا فِي سِكَكِ الْمَدِينَةِ.

5282- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun-
şöyle dedi:

Berîre'nin kocası, Falanca oğullarının ve siyahi bir köle olan Muğî-
se idi. Onun, Medine sokaklarında karısı Berire'nin arkasından gidişi hâ-
lâ gözümün önündedir.

١٦- بَابُ شَفَاعَةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي زَوْجِ بَرِيرَةَ

16- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in Berîre'nin Kocasını Hakkında Şefaât Etmesi Bâbı

٥٢٨٣- حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ عِكْرَمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ زَوْجَ بَرِيرَةَ كَانَ عَبْدًا يُقَالُ لَهُ مُغِيثٌ كَأَنِّي أَلْطَرْتُ إِلَيْهِ يَطُوفُ خَلْفَهَا يَبْكِي وَدُمُوعُهُ تَسِيلُ عَلَى لِحْيَتِهِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِعَبَّاسٍ يَا عَبَّاسُ أَلَا نَعْجَبُ مِنْ حُبِّ مُغِيثٍ بَرِيرَةَ وَمِنْ بَغْضِ بَرِيرَةَ مُغِيثًا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ رَاجَعْتِهِ قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ تَأْمُرْنِي قَالَ إِيْمَا أَنَا أَشْفَعُ قَالَتْ لَا حَاجَةَ لِي فِيهِ.

5283- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Berîre'nin kocası bir köle idi. Adı Muğîs idi. Onun Berire'nin arkasında dolanıp ağlayışı ve göz yaşlarının sakallarını ıslatışı hâlâ gözlerimin önündedir. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Abbas'a şöyle buyurdu:

-“Ey Abbas! Muğîs'in Berire'ye olan sevgisine, Berîre'nin de Muğîs'e olan buğzuna hayret etmez misin?” Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Berire'ye:

-“Kocan Muğîs'e geri dönmez misin?” buyurdu. Berire ise şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Bunu bana emrediyor musun? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“Ben sadece şefaâtçi oluyorum” buyurdu. Berire de:

-Öyleyse benim ona bir ihtiyacım yoktur, dedi.

١٧- بَابُ

17- Bâb

٥٢٨٤- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَجَاءٍ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْحَكَمِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ الْأَسْوَدِ أَنَّ عَائِشَةَ أَرَادَتْ أَنْ تَشْتَرِيَ بَرِيرَةَ فَأَبَى مَوَالِيهَا إِلَّا أَنْ يَشْتَرِطُوا الْوَلَاءَ فَذَكَرَتْ ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ اشْتَرِهَا وَأَغْنِهَا فَإِلْمَا الْوَلَاءَ لِمَنْ

أَعْتَقَ وَأَيَّ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِلَحْمٍ لَقِيلَ إِنَّ هَذَا مَا تُصَدِّقُ بِهِ عَلَى بَرِيرَةَ فَقَالَ هُوَ لَهَا صَدَقَةٌ وَلَنَا هَدِيَّةٌ حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ وَزَادَ فَخَيْرٌ مِنْ زَوْجِهَا.

5284- Esved -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Âişe -Allah ondan razı olsun- Berîre'yi satın almak istedi. Ancak Berire'nin sahipleri velâyetin kendilerine ait olmasını şart koştular. Âişe bu durumu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e haber verdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Berire'yi satın al ve onu azat et. Velâyet hakkı ancak köleyi azat edene aittir."

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir miktar et getirildi ve kendisine: Bu Berire'ye verilmiş bir sadakadır, denildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Bu et Berire'ye sadakadır, bize ise Berire'nin hediyesidir" buyurdu.

Şube'nin rivayetinde "Berire azat edildikten sonra hâlâ köle olan kocasına dönme veya ondan boşanma konusunda muhayyer kılındı" ziya-desi vardır.

١٨- بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿وَلَا تَنْكِحُوا الْمُشْرِكَاتِ حَتَّى يُؤْمِنَ وَلَأَمَةٌ مُؤْمِنَةٌ خَيْرٌ مِنْ مُشْرِكَةٍ وَلَوْ أَعْجَبَتْكُمْ﴾

18- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«(Ey müminler!) iman etmedikçe müşrik kadınlarla evlenmeyin. Mümin bir cariye, hoşunuza gitse bile, müşrik bir kadından daha hayırlıdır.» (Bakara: 221)⁸⁰

80 Âyet-i kerimde, mümin erkeklerin, müşrik kadınlarla evlenmelerinin yasak olduğu beyan edilmektedir. Ancak ehl-i kitap olan Yahudi ve Hristiyan kadınlarla mümin erkeklerin evlenmeleri caizdir. Bu hususta diğer bir âyette şöyle buyurulmaktadır: "Hür ve iffetli mümin kadınlar ile sizden önce kendilerine kitap verilenlerden (ehl-i kitaptan) hür ve iffetli kadınlar, namuslu olmanız, zina yapmamanız, dost edinmemeniz ve kendilerine mehir vermeniz şartıyla size helâldir. Buna mukabil, mümin kadınlar, hiçbir kâfirle evlenemezler. Bu kâfirler ehl-i kitap ta olsa bu böyledir. Bu hususta da şu âyet-i kerimde buyuruluyor ki:" .. Çünkü ne mümin kadınlar kâfirlere helâldir ne de kâfir erkekler mümin kadınlara helâldir."

٥٢٨٥- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا لَيْثٌ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ كَانَ إِذَا سُئِلَ عَنْ نِكَاحِ النَّصْرَانِيَّةِ وَالْيَهُودِيَّةِ قَالَ إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَ الْمُشْرِكَاتِ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَلَا أَعْلَمُ مِنَ الْإِشْرَاقِ شَيْئًا أَكْبَرَ مِنْ أَنْ تَقُولَ الْمَرْأَةُ رَبِّهَا عِيسَى وَهُوَ عَبْدٌ مِنْ عِبَادِ اللَّهِ.

5285- Nâfi -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

İbnu Ömer'e Müslüman bir kimsenin hristiyan ve yahudi bir kadınla evlenilmesi sorulduğunda O şöyle dedi:

-Muhakkak ki Allah, müminlere, müşrik kadınlarla evlenmelerini haram kılmıştır. Bir kadının Rabbisinin İsa olduğunu söylemesinden daha büyük bir şirk olur mu, bilmiyorum. Muhakkak ki İsa aleyhisselâm Allah'ın kullarından bir kuldur.

١٩-بَابِ نِكَاحِ مَنْ أَسْلَمَ مِنَ الْمُشْرِكَاتِ وَعِدَّتِهِنَّ

19- Müşrik Kadınlardan İslâm'a Girenlerin Nikâhı Ve İddetleri Bâbı

٥٢٨٦- حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ وَقَالَ عَطَاءٌ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ كَانَ الْمُشْرِكُونَ عَلَى مَنَزَلَتَيْنِ مِنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالْمُؤْمِنِينَ كَانُوا مُشْرِكِي أَهْلِ حَرْبٍ يُقَاتِلُهُمْ وَيُقَاتِلُونَهُ وَمُشْرِكِي أَهْلِ عَهْدٍ لَا يُقَاتِلُهُمْ وَلَا يُقَاتِلُونَهُ وَكَانَ إِذَا هَاجَرَتِ امْرَأَةٌ مِنْ أَهْلِ الْحَرْبِ لَمْ تُخْطَبْ حَتَّى تَحِيضَ وَتَطْهَرَ فَإِذَا طَهَّرَتْ حَلَّ لَهَا النِّكَاحُ فَإِنْ هَاجَرَ زَوْجُهَا قَبْلَ أَنْ تُنْكَحَ رُدَّتْ إِلَيْهِ وَإِنْ هَاجَرَ عَبْدٌ مِنْهُمْ أَوْ أَمَةٌ فَهُمَا حُرَّانِ وَلَهُمَا مَا لِلْمُهَاجِرِينَ ثُمَّ ذَكَرَ مِنْ أَهْلِ الْعَهْدِ مِثْلَ حَدِيثِ مُجَاهِدٍ وَإِنْ هَاجَرَ عَبْدٌ أَوْ أَمَةٌ لِلْمُشْرِكِينَ أَهْلِ الْعَهْدِ لَمْ يُرَدُّوا وَرُدَّتْ أَلْمَانُهُمْ.

5286- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile müminlerle müşrikler birbirleriyle muamele konusunda iki guruba ayrılıyorlardı. Birinci grup aralarında savaş olan harb ehli idi ki, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlarla savaşır, onlarda Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile

savaşlırdı. Bir de aralarında anlaşma olan Ahd ehli vardı ki ne Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlarla savaşır ne de onlar Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile savaşlırdı. Harb ehlinden bir kadın medine'ye hicret ederse o kadın hayız olup sonra da hayızından temizlenene kadar onunla kimse evlenmezdi. Temizlendiğinde ise onunla evlenmek helâl olurdu. Şayet o kadının kocası evlenmeden önce hicret ederse o kadın kocasına teslim edilirdi. Şayet onlardan bir erkek veya kadın köle hicret ederse o ikisi de hür olurlardı. Muhacirlere yapılan muamele onlara da aynen yapılırdı.

Sonra Mucahid hadisindeki Ahd ehlini zikretti: Şayet Ahd ehli olan müşriklerden bir erkek köle veya bir câriye hicret edip gelirse, bunlar o müşriklere geri verilmez de bunların kıymetleri bedelleri geri verildi.

۵۲۸۷ - وَقَالَ عَطَاءٌ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ كَانَتْ قَرِيبَةُ بِنْتُ أَبِي أُمَيَّةَ عِنْدَ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ فَطَلَّقَهَا فَتَزَوَّجَهَا مُعَاوِيَةُ بْنُ أَبِي سُفْيَانَ وَكَانَتْ أُمُّ الْحَكَمِ بِنْتُ أَبِي سُفْيَانَ تَحْتَ عِيَّاضِ بْنِ غَنَمٍ الْفِهْرِيِّ فَطَلَّقَهَا فَتَزَوَّجَهَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُثْمَانَ الثَّقَفِيُّ.

5287- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ebu Umeyye'nin kızı Karibe, Ömer ibnul-Hattab ile evli idi. Ömer o kadını boşadı. Onunla Ebu Sufyan'ın oğlu Muaviye evlendi. Ebu Sufyan'ın kızı Ümmül-Hakem İyad ibnu Ganim el-Fihri ile evli idi. Onu boşadı. Onunla Abdullah ibnu Osman es-Sekafi evlendi.

۲۰- بَابُ إِذَا أَسْلَمَتِ الْمُشْرِكَةُ أَوْ النَّصْرَانِيَّةُ تَحْتَ الذَّمِّ أَوْ الْحَرْبِ

20- Bâb: Zimmî veya harbi Bir Erkeğin Nikâhı altındaki Müşrik ya da Hristiyan Bir Kadın Müslüman Olursa hüküm Ne Olur?

وَقَالَ عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ خَالِدٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ إِذَا أَسْلَمَتِ النَّصْرَانِيَّةُ قَبْلَ زَوْجِهَا بِسَاعَةٍ حَرُمَتْ عَلَيْهِ وَقَالَ دَاوُدُ عَنْ إِبْرَاهِيمَ الصَّائِغِ سُلِّ عَطَاءٌ عَنْ امْرَأَةٍ مِنْ أَهْلِ الْقَهْدِ أَسْلَمَتْ ثُمَّ أَسْلَمَ زَوْجُهَا فِي الْعِدَّةِ أَمَّا قَالَ لَا إِلَّا أَنْ تَشَاءَ هِيَ بَيْنَكَاجٍ جَدِيدٍ وَصَدَاقٍ وَقَالَ مُجَاهِدٌ إِذَا أَسْلَمَ فِي الْعِدَّةِ يَتَزَوَّجُهَا وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى ﴿ لَا هُنَّ حِلٌّ لَهُمْ وَلَا هُمْ يَحِلُّونَ لَهُنَّ ﴾ وَقَالَ الْحَسَنُ وَقَتَادَةُ فِي

مَجُوسِيَّيْنِ أَسْلَمَا هُمَا عَلَى نِكَاحِهِمَا وَإِذَا سَبَقَ أَحَدُهُمَا صَاحِبَهُ وَأَبَى الْآخَرُ بَاتَتْ لَا سَبِيلَ لَهَا عَلَيْهَا وَقَالَ ابْنُ جُرَيْجٍ قُلْتُ لِعَطَاءٍ امْرَأَةٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ جَاءَتْ إِلَى الْمُسْلِمِينَ أَيْعَاوَضُ زَوْجَهَا مِنْهَا لِقَوْلِهِ تَعَالَى ﴿وَأَتَوْهُمْ مَا أَفْفَقُوا﴾ قَالَ لَا إِلَّا مَا كَانَ ذَاكَ بَيْنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَبَيْنَ أَهْلِ الْعَهْدِ وَقَالَ مُجَاهِدٌ هَذَا كُلُّهُ فِي صَلَاحِ بَيْنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَبَيْنَ قُرَيْشٍ.

İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: hristiyan bir kadın kocasının ölümünden hemen önce Müslüman olursa o kadın, kocasına haram olmuştur.

İbrâhîm es-Sâîğ şöyle dedi: Atâ ibnu Ebu Rebâh'a: Ahd ehli olan zımmîlerden bir kadın Müslüman olsa, ondan sonra da kadın daha iddet içinde iken kocası da Müslüman olsa, kadın o kocanın karısı mıdır? diye soruldu. Atâ: Hayır, ancak kadının yeni bir nikâh ve yeni bir sadaka istemesi vardır. Çünkü İslâm, aralarını ayırmıştır, diye cevap verdi.

Mucâhid ibnu Cebr şöyle dedi: Kadın Müslüman olduğu zaman, henüz iddeti içinde iken kocası da Müslüman olursa, kadını ile evlenir.

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: «*Ne bu kadınlar o kâfirlere helâldir, ne de o kâfirler bu kadınlara helâl olur.*» (Mumtehin: 10)

Hasan Basrî ile Katâde, Müslüman olan karı koca iki mecûsî hakkında şöyle dediler: Onlar kendi nikâhları üzeredirler. Onlardan biri diğerrinden önce Müslüman olur, diğeri Müslüman olmaktan çekinirse, kadın kesin olarak ondan ayrılmıştır. Bu takdirde koca için kadın üzerine yeneden istemekten başka hiçbir yol kalmamıştır.

İbnu Cureyc şöyle dedi: Ben Atâ'ya: Müşriklerden bir kadın Müslümanlara gelse, Allah Azze ve Celle'nin «O erkeklere harcadıklarını verin» (Mumtehin: 10) buyruğu dolayısıyla kocasına onun mehrinin karşılığı verilir mi? diye sordum. O şöyle dedi: Hayır verilmez, bu surette zikredilen verme, ancak Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile, ahd ehli müşrikler arasında idi. Bugün ise hayır, diye cevap verdi.

Mucâhid şöyle dedi: Bunların hepsi, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile Kureyş arasında yapılmış olan sulh müddeti içinde idi sonra bu, fetih günü kesildi.

٥٢٨٨ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ حَدَّثَنِي يُوسُفُ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ كَانَتْ الْمُؤْمِنَاتُ إِذَا هَاجَرْنَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَمْتَحِنُهُنَّ بِقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا جَاءَكُمْ الْمُؤْمِنَاتُ مُهَاجِرَاتٍ فَامْتَحِنُوهُنَّ﴾ إِلَى آخِرِ الْآيَةِ قَالَتْ عَائِشَةُ فَمَنْ أَقْرَأَ بِهَذَا الشَّرْطِ مِنَ الْمُؤْمِنَاتِ فَقَدْ أَقْرَأَ بِالْمِخْتَةِ فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَقْرَأَ بِذَلِكَ مِنْ قَوْلِهِنَّ قَالَ لَهُنَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الطَّلِقُ فَقَدْ بَايَعْتُكُنَّ لَا وَاللَّهِ مَا مَسَّتْ يَدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَ امْرَأَةٍ قَطُّ غَيْرَ أَنَّهُ بَايَعَهُنَّ بِالْكَلامِ وَاللَّهِ مَا أَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى النِّسَاءِ إِلَّا بِمَا أَمَرَهُ اللَّهُ يَقُولُ لَهُنَّ إِذَا أَخَذَ عَلَيْهِنَّ قَدْ بَايَعْتُكُنَّ كَلَامًا.

5288- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Medine'ye hicret eden mümin kadınları Allah Azze ve Celle'nin şu âyetindeki emri gereğince imtihan ederdi:

«Ey Peygamber! Mü'min kadınlar, Allah'a hiçbir şeyi şirk koşmamak, hırsızlık etmemek, zina işlememek, evlâtlarını öldürmemek, elleriyle ayakları arasında bir yalan düzlüp getirmemek ve iyilik hususunda karşı gelmemek üzere sana biât etmek için geldiklerinde, onların biâtlarını kabul et ve onlar için Allah'tan mağfiret dile. Şüphe yoktur ki Allah, çok bağışlayıcıdır çok merhametlidir.» (Mumtehine: 12)

Medine'ye hicret etmiş mümin kadınlar bu şartları kabul ettikleri takdirde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlara sözlü olarak:

“Senin biâtını kabul ettim” derdi. Bu biât alma işinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in eli hiçbir kadının eline değmedi. Yani erkeklerde yaptığı gibi onlarla tokalaşmadı.

Onlarla ancak: “Bu şartlar üzerine senden biâtını kabul ettim” sözüyle biâtlaştı. (Hadisin geçtiği diğer yer: 713)

۲۱- بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿لِلَّذِينَ يُؤُولُونَ مِنْ نِسَائِهِمْ ثَرْبُصُ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ فَإِنْ فَاءُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ. وَإِنْ عَزَمُوا الطَّلَاقَ فَإِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ ﴿فَإِنْ فَاءُوا﴾ رَجَعُوا.

21- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Kadınlarına yanaşmamaya yemin edenlerin dört ay beklemeleri gerekir. Eğer yeminlerinden dönerlerse, şüphesiz, Allah, Gafûr'dur, Rahîm'dir. Eğer boşanmaya karar verirlerse, Allah, şüphesiz, hakkıyla işiten, hakkıyla bilendir.» (Bakara: 226)

۵۲۸۹- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ عَنْ أَخِيهِ عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ حُمَيْدِ الطَّوِيلِ أَنَّهُ سَمِعَ أَسَدَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ أَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ نِسَائِهِ وَكَانَتْ الْفَكْتُ رَجُلُهُ فَأَقَامَ فِي مَشْرِئَةٍ لَهُ تِسْعًا وَعِشْرِينَ ثُمَّ نَزَلَ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ آلَيْتَ شَهْرًا فَقَالَ الشَّهْرُ تِسْعٌ وَعِشْرُونَ.

5289- Enes ibnu Malîk -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hanımlarından bir ay ayrı kalacağına dair yemin etmiş ve kendisine ait yüksekçe bir odaya yerleşmişti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ayağı burkulmuştu. Kendisine ait yüksekçe odasında yirmi dokuz gün kaldı. Sonra oradan indi. Ey Allah'ın Rasûlü! Orada bir ay kalacağına dair yemin etmiştin. dediler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Bu ay yirmi dokuz gündür" buyurdu.

۵۲۹۰- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا كَانَ يَقُولُ فِي الْإِبِلَاءِ الَّذِي سَمَى اللَّهُ لَا يَحِلُّ لِأَحَدٍ بَعْدَ الْأَجَلِ إِلَّا أَنْ يُنْسِكَ بِالْمَعْرُوفِ أَوْ يَغْرِمَ بِالطَّلَاقِ كَمَا أَمَرَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ.

5290- Nâfi -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: İbnu Ömer -Allah ondan razı olsun- Bakara: 226. âyette Allah Azze ve Celle'nin bahsetmiş olduğu yemin etme hakkında şöyle dedi:

Dört aylık müddet bittikten sonra Allah Azze ve Celle'nin emrettiği gibi, ya kadını güzellikle elinde tutar ya da onun talâkını verir.

٥٢٩١- وَ قَالَ لِي إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ إِذَا مَضَتْ أَرْبَعَةُ أَشْهُرٍ يُوقَفُ حَتَّى يُطَلَّقَ وَلَا يَقَعُ عَلَيْهِ الطَّلَاقُ حَتَّى يُطَلَّقَ وَيَذْكَرُ ذَلِكَ عَنْ عُثْمَانَ وَعَلِيٍّ وَأَبِي الدَّرْدَاءِ وَعَائِشَةَ وَأَنْتَى عَشَرَ رَجُلًا مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

5291- İbnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Erkek yemin ettikten itibaren dört ay geçince, erkek bizzat boşayınca kadar hüküm durdurulur.

٢٢- بَابُ حُكْمِ الْمَفْقُودِ فِي أَهْلِهِ وَمَالِهِ

22- Ailesi Arasında İken Kaybolanın ve malından bir Şey Kaybolanın Hükümü Bâbı

وَقَالَ ابْنُ الْمُسَيْبِ إِذَا لُقِدَ فِي الصَّفِّ عِنْدَ الْقِتَالِ تَرَبَّصُ امْرَأَتِهِ سَنَةً وَاشْتَرَى ابْنُ مَسْعُودٍ جَارِيَةً وَالتَّمَسَ صَاحِبُهَا سَنَةً فَلَمْ يَجِدْهُ وَلُقِدَ فَأَخَذَ يُعْطِي الدَّرْهَمَ وَالْدَّرْهَمَيْنِ وَقَالَ اللَّهُمَّ عَنْ فُلَانٍ فَإِنْ أَتَى فُلَانٌ فَلِي وَعَلَيَّ وَقَالَ هَكَذَا فَافْعَلُوا بِاللُّقْطَةِ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ نَحْوَهُ وَقَالَ الزُّهْرِيُّ فِي الْأَسِيرِ يُعْلَمُ مَكَانُهُ لَا تَنْزَوِجُ امْرَأَتُهُ وَلَا يُقَسَمُ مَالُهُ إِذَا الْقَطَعَ خَبْرُهُ فَسُنَّتُهُ سَنَةُ الْمَفْقُودِ.

Saîd ibnul-Museyyeb şöyle dedi: Bir erkek, savaş esnasında safta iken kaybedilirse hanımı onu bir sene bekler.

Abdullah ibnu Mesud da bir câriye satın aldı ve bir sene bedelini ödemek için onun sahibini aradı, fakat onu satanı bulamadı, o kaybolmuştu. Artık İbnu Mesud onun bedelini fakirler için çıkardı da ondan fakirlere bir dirhem, iki dirhem vermeğe ve: Allah'ım! Bunu, onun sahibi adına kabul eyle! demeğe başladı. Şayet Falanca kimse gelirse sadaka olarak verdiklerimin sevabı bana aittir. Cariyenin bedelini sahibine ödemek de bana aittir. İşte buluntu eşyada siz de benim gibi yapın.

İbnu Abbas da İbnu Mesud'un sözü gibi söyledi.

Zuhrî şöyle dedi: Düşman arazisinde esir olmuş kimse hakkında: Mekânı bilinir, karısı evlenmez, malı taksim olunmaz. Onun haberi kesilince, onun hükmü de kaybolmuş kimsenin hükmüdür.

٥٢٩٢- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ
 يَزِيدَ مَوْلَى الْمُتَّبِعِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُئِلَ عَنْ ضَالَّةِ الْغَنَمِ فَقَالَ
 خُذْهَا فَإِلْمَا هِيَ لَكَ أَوْ لِأَخِيكَ أَوْ لِلذَّئِبِ وَسُئِلَ عَنْ ضَالَّةِ الْإِبِلِ فَقَضِبَ وَاحْمَرَّتْ
 وَجَنَّتَاهُ وَقَالَ مَا لَكَ وَلَهَا مَعَهَا الْحِدَاءُ وَالسَّقَاءُ تَشْرَبُ الْمَاءَ وَتَأْكُلُ الشَّجَرَ حَتَّى
 يَلْقَاهَا رَبُّهَا وَسُئِلَ عَنِ اللَّقْطَةِ فَقَالَ اغْرِفْ وَكَاءَهَا وَعِفَاصَهَا وَعَرَفْهَا سَنَةً فَإِنْ جَاءَ
 مَنْ يَعْرِفُهَا وَإِلَّا فَاخْلِطْهَا بِمَالِكَ قَالَ سُفْيَانُ فَلَقِيتُ رَبِيعَةَ بْنَ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ
 سُفْيَانُ وَلَمْ أَحْفَظْ عَنْهُ شَيْئًا غَيْرَ هَذَا فَقُلْتُ أَرَأَيْتَ حَدِيثَ يَزِيدَ مَوْلَى الْمُتَّبِعِ فِي
 أَمْرِ الضَّالَّةِ هُوَ عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ قَالَ نَعَمْ قَالَ يَحْيَى وَيَقُولُ رَبِيعَةُ عَنْ يَزِيدَ مَوْلَى
 الْمُتَّبِعِ عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ قَالَ سُفْيَانُ فَلَقِيتُ رَبِيعَةَ فَقُلْتُ لَهُ.

5292- Munbais'in âzâdlısı Yezîd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e yitik koyundan soruldu.
 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"O ya senindir, ya kardeşinindir, ya da kurtundur," buyurdu. Yine
 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem deve yitiğinden soruldu. Bunun
 üzerine öfkelenildi hatta yanakları kızardı. Şöyle buyurdu:

-"Ondan sana ne? Onun karnında ona günlerce yetecek suyu vardır.
 Devenin toynağı vardır. Suya gelir, ağaçlardan otlar. Sahibini buluncaya
 kadar onu kendi hâline bırak."

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e yitik maldan soruldu. Al-
 lah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Yularını, kılıfını -yahut kabını- çıkar. Sonra onu bir sene boyunca
 insanlara haber ver, duyur. Daha sonra ondan faydalanabilir onu kullana-
 bilirsin. Şayet onun sahibi çıkarsa onu iade et, kimse gelmezse onu kendi
 malına karıştır." (Hadisin geçtiği diğer yer: 91)

٢٣- بَابُ الظَّهَارِ

23- Zihâr Bâbı

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿قَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّتِي تُجَادِلُكَ فِي زَوْجِهَا﴾ إِلَى قَوْلِهِ
 ﴿فَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فِرَاطَ مَامَ سِتَيْنَ مِسْكِينًا﴾ وَقَالَ لِي إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنِي مَالِكٌ أَنَّهُ سَأَلَ

ابْنُ شِهَابٍ عَنْ ظَهْرٍ الْعَبْدِ فَقَالَ نَحْوُ ظَهْرِ الْحُرِّ قَالَ مَالِكٌ وَصِيَّامُ الْعَبْدِ شَهْرَانِ وَقَالَ الْحَسَنُ بْنُ الْحُرِّ ظَهْرُ الْحُرِّ وَالْعَبْدِ مِنَ الْحُرَّةِ وَالْأَمَةِ سَوَاءٌ وَقَالَ عِكْرِمَةُ إِنَّ ظَاهَرَ مِنْ أَمَتِهِ فَلَيْسَ بِشَيْءٍ إِلَّا الظَّهَارُ مِنَ النِّسَاءِ وَفِي الْعَرَبِيَّةِ لِمَا قَالُوا أَيْ فِيمَا قَالُوا وَفِي بَعْضِ مَا قَالُوا وَهَذَا أَوْلَى لِأَنَّ اللَّهَ لَمْ يَدُلْ عَلَى الْمُتَكَرِّرِ وَقَوْلِ الزُّورِ.

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: «Allah, kocası hakkında seninle münakaşa eden ve Allah'a şikayette bulunan kadının sözlerini elbette işitmiştir. Allah sizin konuşmanızı zaten işitiyordu. Şüphesiz Allah, hakkıyla işitendir; hakkıyla görendir. İçinizden kadınlarını zihâr yapıp analarına benzetenlerin, onlar, hiçbir surette anaları değildirler. Onların anaları, ancak kendilerini doğuran kadınlardır. Gerçek şu ki, onlar, çirkin ve yalan olan söz söylemektedirler. Allah, şüphesiz affedicidir, bağışlayıcıdır. Kadınlarına zihâr yapıp, sonra da söylediklerinden dönenlerin, birbirleriyle temas etmeden önce bir köle âzad etmeleri gerekir. İşte size bununla öğüt veriliyor. Allah, yaptıklarınızdan hakkıyla haberdârdır. Fakat kim azad edecek köle bulamazsa, yine birbiriyle temas etmeden önce, bir biri arkasına iki ay oruç tutar. Buna da gücü yetmeyen altmış düşkün doyurur. Bu kefarettir, Allah'a ve Rasûlüne îman etmeniz için'dir. Bunlar, Allah'ın hudududur. Kâfirler için elim bir azâb vardır.» (Mucâdele: 1-4)

İsmâîl bana şöyle dedi: Mâlik'in bana bildirdiğine göre kendisi İbnu Şihab'a kölenin zihârının hükmünü sormuş. O da: Hür kimsenin zihârı gibidir, diye cevap vermiş.

İmâm Mâlik: Kölenin zihâr kefaretindeki orucu da iki aydır, demiştir.

Hasan ibnul-Hur şöyle dedi: Hür erkek ve köle erkeğin hür kadından ve cariyeden yaptıkları zihâr eşittir.

İkrime şöyle dedi: Şayet cariyesinden zihâr yaparsa bu hiçbir şey ifade etmez. Çünkü zihâr ancak hür kadınlardan yapılır.

٢٤- سَبَابُ الْإِشَارَةِ فِي الطَّلَاقِ وَالْأُمُورِ

24- Talâkta ve Diğer Şer'î İşlerde İşaretle Bulunmanın Hükmü Bâbı

وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يُعَذَّبُ اللَّهُ بِدَمْعِ الْعَيْنِ

وَلَكِنْ يُعَذِّبُ بِهِذَا فَأَشَارَ إِلَى لِسَانِهِ وَقَالَ كَعْبُ بْنُ مَالِكٍ أَشَارَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَيَّ أَيْ خُذْ التَّصَنَّفَ وَقَالَتْ أَسْمَاءُ صَلَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْكُسُوفِ فَقُلْتُ لِعَائِشَةَ مَا شَأْنُ النَّاسِ وَهِيَ تُصَلِّي فَأَوْمَأَتْ بِرَأْسِهَا إِلَى الشَّمْسِ فَقُلْتُ آيَةٌ فَأَوْمَأَتْ بِرَأْسِهَا أَنْ نَعَمَ وَقَالَ أَلَسَ أَوْمَأَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيَدِهِ إِلَى أَبِي بَكْرٍ أَنْ يَتَقَدَّمَ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ أَوْمَأَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيَدِهِ لَا حَرَجَ وَقَالَ أَبُو قَتَادَةَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الصَّيْدِ لِلْمُحْرِمِ اخْذْ مِنْكُمْ أَمْرَهُ أَنْ يَحْمِلَ عَلَيْهَا أَوْ أَشَارَ إِلَيْهَا قَالُوا لَا قَالَ فَكَلُّوا.

İbnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Allah göz yaşı sebebiyle azaba uğratmaz. Fakat bundan dolayı azaplandırır” diyerek diline işaret etti.

Ka'b ibnu Mâlik şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana eliyle işaret ederek: “Malın yarısını al” buyurdu.

Ebu Bekir'in kızı Esmâ şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem güneş tutulması zamanında kusûf namazı kıldı. Âişe namaz kılar-ken yanına gittim ve ona: Bu insanlara ne oluyor? dedim. Güneş tutulması meydana geldiğini anlatmak için başı ile güneşi işaret etti. Ben: Bu bir âyet mi? diye sordum. Âişe cevaben başı ile evet manasında işaret etti.

Enes ibnu Mâlik şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem eliyle Ebu Bekir'in namazda öne geçmesini işaret etti.

İbnu Abbas şöyle dedi: Hacda iken Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e bayramın birinci günü yapılan ibadetlerde öne alma ve geciktirme ile alakalı kendisine sorulan bütün sorulara eliyle “üzerinize bir günah yoktur” manasında işaret etti.

Ebu Katâde şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ih-râmliya hitaben avlanmış av hakkında: “Sizden Ebu Katâde'ye bu yaban eşeğini avlamasını emredip onun üzerine sevk eden veya bu hayvanı işa-ret edip gösteren bir kimse var mıdır?” diye sordu. İhrâmlılar: Hayır yok-tur! diye cevap verdiler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: “Öyley-se onun etinden yiyin” buyurdu.

٥٢٩٣- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ عَمْرٍو حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ عَنْ خَالِدٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ طَافَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى بَعِيرِهِ وَكَانَ كَلَّمَاهُ عَلَى الرُّكْنِ أَشَارَ إِلَيْهِ وَكَبَّرَ وَقَالَتْ زَيْنَبُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فُتِحَ مِنْ رَذَمٍ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ مِثْلُ هَذِهِ وَعَقْدَ تِسْعِينَ.

5293- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Kâbe'yi devesinin üzerinde olduğu hâlde tavâf etti. Hacerul-Esved'in bulunduğu köşeye her gelişinde, eliyle ona işaret etti ve Allahu Ekber diyerek tekbir getirdi.

Zeyneb bintu Cahş -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

"Bu gün Ye'cûc ve Me'cûc'un seddinden şunun ve şunun gibi bir delik açıldı!" buyurdu ve da baş parmağıyla onu takip eden şehâdet parmağını halka şeklinde bağladı. (Hadisin geçtiği diğer yer: 1607)

٥٢٩٤- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ حَدَّثَنَا سَلَمَةُ بْنُ عَلْقَمَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ أَبُو الْقَاسِمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْجُمُعَةِ سَاعَةً لَا يُؤَافِقُهَا عَبْدٌ مُسْلِمٌ قَائِمٌ يُصَلِّي فَسَأَلَ اللَّهَ خَيْرًا إِلَّا أَعْطَاهُ وَقَالَ بِيَدِهِ وَوَضَعَ أُمْلَقَتَهُ عَلَى بَطْنِ الْوُسْطَى وَالْخَنْصِرِ قُلْنَا يُزْهَدُهَا.

5294- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Cuma gününde öyle bir vakit vardır ki, Müslüman bir kul, o vakte namaz kılar ve dua eder bir şekilde rast gelirse Allah, ona istediğini verir."

Bu arada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem parmaklarını orta ve serçe parmağının iç tarafı üzerine koydu. Biz de: Bu vaktin çok kısa bir zaman olduğunu anlatmak istiyor, dedik. (Hadisin geçtiği diğer yer: 935)

٥٢٩٥- وَقَالَ الْاَوَيْسِيُّ حَدَّثَنَا اِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ شُعْبَةَ بْنِ الْحَجَّاجِ عَنْ هِشَامِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ اَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ عَدَا يَهُودِيٌّ فِي عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى جَارِيَةٍ فَأَخَذَ أَوْضَاحًا كَانَتْ عَلَيْهَا وَرَضَخَ رَأْسَهَا فَأَتَى بِهَا أَهْلَهَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهِيَ فِي آخِرِ رَمَقٍ وَقَدْ أَصْنَعَتْ فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ قَتَلَكَ فُلَانٌ لِغَيْرِ الَّذِي قَتَلَهَا فَأَشَارَتْ بِرَأْسِهَا أَنْ لَا قَالَ فَقَالَ لِرَجُلٍ آخَرَ غَيْرِ الَّذِي قَتَلَهَا فَأَشَارَتْ أَنْ لَا فَقَالَ فُلَانٌ لِقَاتِلِهَا فَأَشَارَتْ أَنْ نَعَمْ فَأَمَرَ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرَضَخَ رَأْسَهُ بَيْنَ حَجَرَيْنِ.

5295- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem zamanında bir yahudi küçük bir kızın üzerindeki ziynet eşyalarını almış ve başını da taş ile ezmişti. Bunun üzerine ailesi ölmekte ola kızlarını Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına getirmişlerdi. Çocuk konuşamıyordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ona: "Seni kim öldürmek istedi? Falanca mı?" diyerek kendisine bunu yapmayan birisine işaret etti. O da hayır manasında işaret etti. Yine bu fiili yapmayan birini sordu. O yine hayır manasında işaret etti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem "Falanca mı?" diye sorarak kendisine bunu yapan adamı sordu. O da evet manasında işaret etti. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onun yakalanmasını ve iki taş arasında kafasının ezilmesini emretti. (Hadisin geçtiği yer: 2413)

٥٢٩٦- حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ الْفِتْنَةُ مِنْ هَا هُنَا وَأَشَارَ إِلَى الْمَشْرِقِ.

5296- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in eliyle doğu tarafına işaret ederek "İşte fitne şuradadır" dediğini işittim. (Hadisin geçtiği yer: 3104)

٥٢٩٧- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ بْنُ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ الشَّيْبَانِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي أَوْفَى قَالَ كُنَّا فِي سَفَرٍ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَلَمًا غَرَبَتِ الشَّمْسُ قَالَ لِرَجُلٍ النُّزُلُ فَاجْدَخْ لِي قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَوْ أَمْسَيْتَ ثُمَّ قَالَ النُّزُلُ فَاجْدَخْ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَوْ أَمْسَيْتَ إِنَّ عَلَيْكَ نَهَارًا ثُمَّ قَالَ النُّزُلُ فَاجْدَخْ فَتَنَزَّلَ فَجَدَخَ لَهُ فِي الثَّالِثَةِ فَشَرِبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ أَوْمَأَ بِيَدِهِ إِلَى الْمَشْرِقِ فَقَالَ إِذَا رَأَيْتُمُ اللَّيْلَ قَدْ أَقْبَلَ مِنْ هَا هُنَا فَقَدْ أَفْطَرَ الصَّائِمُ.

5297- Abdullah ibnu Ebu Evfâ -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir yolculukta Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraberdik. Bu sırada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir adama: “Binitinden in ve bana sevik hazırla” buyurdu. Adam şöyle dedi: Ey Allah’ın Rasûlü! Güneş henüz batmadı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem tekrar: “Binitinden in ve bana sevik hazırla buyurdu.” O adam yine: Ey Allah’ın Rasûlü! Güneş henüz batmadı, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yine: “Binitinden in ve bana sevik hazırla” buyurdu. Bunun üzerine o adam bineğinden indi ve sevikî hazırladı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bunu içtikten sonra elini doğu tarafına uzatarak şöyle buyurdu:

“Gece karanlığının bu taraftan bastırıldığını gördüğünüzde, oruçlu iftar eder.” (Hadisin geçtiği diğer yer: 1941)

٥٢٩٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ عَنْ سُلَيْمَانَ

التَّيْمِيِّ عَنْ أَبِي عَثْمَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَمْتَنِعَنَّ أَحَدًا مِنْكُمْ نِدَاءُ بِلَالٍ أَوْ قَالَ أَذَاهُ مِنْ سَحُورِهِ فَإِنَّمَا يَنَادِي أَوْ قَالَ يُؤَذِّنُ لِيَرْجِعَ قَائِمَكُمْ وَلَيْسَ أَنْ يَقُولَ كَأَنَّهُ يَغْنِي الصُّبْحَ أَوْ الْفَجَرَ وَأَظْهَرَ يَزِيدُ يَدِيهِ ثُمَّ مَدَّ إِحْدَاهُمَا مِنَ الْآخَرَى.

5298- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: “Sakın sizden hiçbir kimseyi Bilâl’in nidası veyahut: Ezanı sahur yemeğinden men etmesin. Çünkü o ancak kaim olanınız yani çalışanınızın geri dönmesi için nida eder veyahut: Ezan okur-. O kimsenin sanki sabahı veyahut fecri sâdıkı kastederek, sabah veyahut fecr olmuş demesi olmaz.”

Râvî Yezîd ibnu Zuray yalancı fecri işaret için iki elini yukarı kaldırdı, sonra da sâdık fecri işaret için, onlardan birini diğeri üzerine uzatmıştır.

٥٢٩٩- وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي جَعْفَرُ بْنُ رَبِيعَةَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ هُرَيْرٍ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَثَلُ الْبَخِيلِ وَالْمُنْفِقِ كَمَثَلِ رَجُلَيْنِ عَلَيْهِمَا جُبَّتَانِ مِنْ حَدِيدٍ مِنْ لَدُنْ لَدُنَّيْهِمَا إِلَى تَرَاقِيهِمَا فَأَمَّا الْمُنْفِقُ فَلَا يَنْفِقُ شَيْئًا إِلَّا مَادَتْ عَلَى جِلْدِهِ حَتَّى تُجِنَّ بَنَانُهُ وَتَغْفُوَ أَثَرُهُ وَأَمَّا الْبَخِيلُ فَلَا يُرِيدُ يَنْفِقُ إِلَّا لَزِمَتْ كُلُّ حَلَقَةٍ مَوْضِعَهَا فَهُوَ يُوسِعُهَا فَلَا تَتَّسِعُ وَيُشِيرُ بِإِصْبَعِهِ إِلَى حَلْقِهِ.

5299- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Cimri ile sadaka veren kimsenin durumu, göğsünden köprücük kemiğine kadar demirden birer cübbeleri bulunan iki kimseye benzer. İnfak eden kimse, sadaka verdiği zaman üzerindeki zırh genişler, parmak uçlarına kadar uzanır ve günahlarını siler. Cimri kişi ne zaman sadaka vermek istese zırh biraz daha daralır. Kişi bu zırhı genişletmeye çalışsa da bunu başaramaz.”

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bunu söylerken parmağı ile boğazını işaret ediyordu.⁸¹ (Hadisin geçtiği diğer yer: 1443)

- 81 Cimrilik iyi huylardan değildir. Harcanması gereken malı sarfetmekten kaçınmak, para ve malı çok sevdiğinden dolayı, başkasına bir şey vermekten çekinmek. Dini-
miz, başta zekât olmak üzere bazı malî harcamalarda bulunmamızı emretmiştir. Aile bireylerinin bakımı, akrabaların görülüp gözetilmesi de bu emirler arasındadır. Çevremizdeki yoksullara imkân ölçüsünde malî yardım ise bir insanlık görevidir. Parası ve malı olduğu hâlde bir insan bu görevlerini yapmaz ve malını sarf etmekten çekinirse, cimrilik yapmış demektir. Cimriliğin başlıca sebebi aşırı mal hırsı ve gelecekte yoksul kalma korkusudur. Peygamberimiz: “Çocuk, cimrilik ve korkaklık sebebidir” buyurmuştur. Aşırı mal hırsı ve cimriliği yüzünden durmadan mal biriktiren ve tükenir endişesi ile hastalıklarında bile harcamayıp, dünyayı kendilerine zindan eden cimriler vardır. Hâlbuki mal Allah’ın nimetidir ve bu nimet yerli yerince harcanırsa Allah onu artırır. Cimriler, insanlar arasında da, Allah katında da sevimsiz ve aşağılık kişiler olarak görülür. Cimriler hakkında söylenen sözler, cimrilerin insanlar arasındaki durumunu, çok güzel anlatmaktadır. “Cimrinin yüzüne bakmak, imsanın kalbini katılaştırır. Cimrilerle karşılaşmak müminler için belâdır”. “Kötü kimseler olsalar bile, cömertler için herkesin kalbinde bir sevgi vardır. İyi olsalar bile, cimrilere karşı herkesin kalbinde yalnız nefret vardır.” “İnsan malına cimrilik ettiği nisbette şerefinden kaybeder.” Mallarını kendileri için bile harcamaktan çekinen cimriler, Allah Teâlâ’nın kendilerine verdiği nimeti harcamamakla sadece kendilerini değil, eş ve çocuklarını da sıkıntıya sokarlar. Çevrelerindeki diğer insanlara fenalık yapmış olurlar. Çünkü, Allah’ın verdiği bu nimetlerde nafa-

٢٥- بَابُ اللَّعَانِ
25- Li'ân⁸² (Lanetleşme) Bâbı

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿وَالَّذِينَ يَرْمُونَ أَزْوَاجَهُمْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ شُهَدَاءُ إِلَّا أَنْفُسُهُمْ﴾ إِلَى قَوْلِهِ ﴿إِنْ كَانَ مِنَ الصَّادِقِينَ﴾ فَإِذَا قَدْ خَرَسَ امْرَأَتُهُ بِكِتَابَةِ أَوْ إِشَارَةِ أَوْ يَمِينٍ مَعْرُوفٍ فَهُوَ كَأَلَمْتَكُمْ لِأَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ أَجَازَ الْإِشَارَةَ فِي الْفَرَائِضِ وَهُوَ قَوْلُ بَعْضِ أَهْلِ الْحِجَازِ وَأَهْلِ الْعِلْمِ وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى ﴿فَأَشَارَتْ إِلَيْهِ قَالُوا كَيْفَ لَكُمْ مَنْ كَانَ فِي الْمَهْدِ صَبِيًّا﴾ وَقَالَ الضَّحَّاكُ ﴿إِلَّا

ka veya sadaka olarak diğer insanların da hakkı vardır. Bu hakkın sahiplerine verilmemesi zulümden başka bir şey değildir. Servet, Cenâb-ı Hakk'ın ihsanıdır. Allah, serveti dilediğine verir, dilediğinden alır. Mal ve mülkün gerçek sahibi O'dur. Cimriler, bu şüura eremeyen insanlardır. Beşer nefsi zayıftır, muhteristir. Ancak Allah'ın koruduğu kimseler bundan müstesnadır. Ancak imanla kendilerini mâmur edenler, bu cimrilik cehaletinden temizlenebilir, yeryüzünün zaruretlerinden kurtulabilir, menfaata karşı duydukları hırs kaydından vazgeçebilirler. Çünkü iman sahipleri, Allah'dan, maldan da üstün birşey umabilirler. Bu umulan şey Allah'ın rızasıdır. Mümin kalp; mal ile değil, iman ile mutmain olur; Allah yolunda infak etmekle fakir düşeceğinden korkmaz. Kendi hiç bir şey değilken Allah onu meydana getirmiş, vücut, göz, kalp, lisan ve sayısız nimetler bağışlamış ve mal sahibi yapmıştır. Bunlar Allah'a aittir. Öyle ise Allah'a güvenen birisi Allah yolunda ve Allah rızası için malını infak etmekten çekinmez. Ama kalp gerçek imandan yoksun olunca, infak etmeye veya sadaka vermeye teşebbüs ettiği zaman, her defasında, nefsinde bir cimrilik duygusu dalgalanmaya başlar, fakir düşeceğinden korkar. Böylece infak etmekten vazgeçer. Sonra onun hayatı emniyetsiz ve istikrarsız bir korku ve ihtiras Cehennemi haline gelir. Orta yol, iman ahlâkı ile küfür ahlâkının sınırındır: Cimrilik cehaletten gelen kara bir lekedir. İsrâf ise şeytanın işini yapmaktır. Müsrifler şeytanın kardeşleri olarak tanıtılmaktadır. Cimrilik kelimesinin Kur'an'daki diğer bir karşılığı katur kelimesidir. Bu kelime, Türkçe'deki hasis kelimesini karşılamaktadır. Anlamı, eli sıkı, yahut çok cimri demektir. Kur'an'da, kişinin elindeki şeyleri çar-çur etmesi demek olan israfın zıddı olarak kullanılmıştır.

- 82 Zina sebebiyle evliliği sona erdirmeye yöntemi: Liân ve eş anlamıslı mulâane, La'n kökünden "La.a.ne"nin mastarı; Allah'ın rahmetinden kovulma ve uzaklaştırılma; kocanın karısını zina ile suçlaması ve bunu dört şahitle ispat edememesi halinde, hâkim önünde özel şekilde ve karşılıklı olarak yeminleşme anlamında bir İslâm hukuku terimi. Hanefî ve Hanbelilerin ortak tarifine göre, liân; koca tarafından yalan söylüyorsa Allah'ın lâneti kendi üzerine çekilerek, yeminlerle güçlendirilmiş şehadetlerdir. Kadın da, eğer yalan söylüyorsa, Allah'ın gazabını üzerine çeker. Bu yeminleşme koca için "kazf" cezası ve kadın için zina cezası yerine geçer, Liân, evliliği sona erdiren bir boşanma yoludur.

رَمَزًا ۞ إِلَّا إِشَارَةً وَقَالَ بَعْضُ النَّاسِ لَا حَدَّ وَلَا لِعَانَ ثُمَّ زَعَمَ أَنَّ الطَّلَاقَ بِكِتَابٍ أَوْ إِشَارَةٍ أَوْ إِيمَاءٍ جَائِزٌ وَلَيْسَ بَيْنَ الطَّلَاقِ وَالْقَذْفِ فَرْقٌ فَإِنْ قَالَ الْقَذْفُ لَا يَكُونُ إِلَّا بِكَلَامٍ قِيلَ لَهُ كَذَلِكَ الطَّلَاقُ لَا يَجُوزُ إِلَّا بِكَلَامٍ وَإِلَّا بَطَلَ الطَّلَاقُ وَالْقَذْفُ وَكَذَلِكَ الْعِنُقُ وَكَذَلِكَ الْأَصَمُ يُلَاعِنُ وَقَالَ الشَّعْبِيُّ وَقَتَادَةُ إِذَا قَالَ أَلْتَ طَالِقٌ فَأَشَارَ بِأَصَابِعِهِ ثَبِنَ مِنْهُ بِإِشَارَتِهِ وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ الْأَخْرَسُ إِذَا كَتَبَ الطَّلَاقَ بِيَدِهِ لَرِمَهُ وَقَالَ حَمَّادُ الْأَخْرَسُ وَالْأَصَمُ إِنْ قَالَ بِرَأْسِهِ جَازَ.

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: «Eşlerine zina isnad eden ve kendilerinden başka şahidleri de olmayan kimselerden her birinin şahidliği, doğruyu söyleyenler olduğuna dair Allah'a dört defa yemin etmekle olur. Beşincisi ise, eğer yalan söylüyorsa, Allah'ın lânetini kendi üzerine olmasını dilemektir. Kocasının yalancılardan olduğuna dair Allah'a dört defa yemin etmesi, zina cezasını ondan kaldırır. Beşincisi ise, eğer erkek doğruyu söyleyenlerden ise, Allah'ın gazabının kendi üzerine olmasını dilemektir.» (Nur: 6- 9)

Dilsiz olan kimse karısına yazı ile veya ifâde edici el işaretiyle veya biline bir îmâ ile zina isnat ederse, konuşan kimse gibidir. Çünkü Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, farz işlerde işareti kabul etmiştir. Bu işaretle amel etmek, bâzı Hicaz ehlinin ve onlardan başka ilim ehlinin kavlidir. Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: «Meryem İsa'yı göstermiş, onlar ise şöyle demişlerdi: “Henüz beşikte olan bir çocukla nasıl konuşalım?”» (Meryem: 29)

Dehhâk şöyle dedi: “illa remzen” (Âli İmrân: 41) işaret ile olması müstesna, demektir.

İnsanlardan bazıları da şöyle dedi: Bu durumda had de yoktur, lânetleşme de. Ancak bu kimseler diğer taraftan yazı ile işaret ile ya da ima yolu ile boşanmanın caiz olacağını da ileri sürmüşlerdir. Oysa boşanma ile zina isnadı arasında bir fark yoktur. Eğer zina isnadı ancak söz ile olur, derlerse onlara: Talâk da böyledir, ancak söz ile caiz olur. Aksi takdirde boşanma da zina etme de batıl olur. Köle azat etmek de böyledir. Sağır kimse de böyledir, o da lanetleşir.

Şa'bî ve Katâde şöyle dediler: Şayet dilsiz bir adam, karısına “Sen boşsun” manasında demesi yerine parmaklarıyla işaret ettiği zaman, kadının ondan bu işaretiyle bâin talâkla boş olur.

İbrahim en-Nahaî şöyle dedi: Dilsiz bir kimse eliyle talâkı yazacak olsa, bu onun için bağlayıcıdır.

Hammâd ibnu Süleyman şöyle dedi: Dilsiz ve sağır bir kimse, başıyla işaret ederse, bu caiz olur.

۵۳۰۰- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا لَيْثٌ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ الْأَنْصَارِيِّ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَا أَخْبِرُكُمْ بِخَيْرِ دُورِ الْأَنْصَارِ قَالُوا بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ بَنُو التَّجَارِ ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ بَنُو عَبْدِ الْأَشْهَلِ ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ بَنُو الْحَارِثِ بْنِ الْخَزْرَجِ ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ بَنُو سَاعِدَةَ ثُمَّ قَالَ بِيَدِهِ فَقَبْضَ أَصَابِعَهُ ثُمَّ بَسَطَهُنَّ كَالرَّامِي بِيَدِهِ ثُمَّ قَالَ وَلِي كُلِّ دُورِ الْأَنْصَارِ خَيْرٌ.

5300- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Sizlere Ensar evlerinin en hayırlılarını haber vereyim mi?”

-Evet, haber ver ey Allah'ın Rasûlü! dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Neccâr oğulları. Sonra onları takip eden Abdul-Eşhel oğullarıdır, sonra onların arkasından gelen Hâris ibnul-Hazrec oğulları, sonra onları takip eden Sâide oğullarıdır.”

Bundan sonra da eliyle şöyle işaret etti: Parmaklarını bir topladı, sonra da eliyle bir şey atan kimse gibi onları açıp yaydı, sonra da: “Ensar evlerinin hepsinde hayır vardır” buyurdu.

۵۳۰۱- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ أَبُو حَازِمٍ سَمِعْتُهُ مِنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ السَّاعِدِيِّ صَاحِبِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بُعِثْتُ أَمَّا وَالسَّاعَةُ كَهَذِهِ مِنْ هَذِهِ أَوْ كَهَاتَيْنِ وَقَرَنَ بَيْنَ السَّبَابَةِ وَالْوُسْطَى.

5301- Sehl ibnu Sa'd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem işaret ve orta parmağını uzatarak: “Kıyamet günü ile ben şu ikisi gibi gönderildim” buyurdu. (Hadisin geçtiği yer: 4936)

٥٣٠٢- حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا جَبَلَةُ بْنُ سُحَيْمٍ سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ يَقُولُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الشَّهْرُ هَكَذَا وَهَكَذَا وَهَكَذَا يَعْنِي ثَلَاثِينَ ثُمَّ قَالَ وَهَكَذَا وَهَكَذَا يَعْنِي ثَمَانًا وَعِشْرِينَ يَقُولُ مَرَّةً ثَلَاثِينَ وَمَرَّةً ثَمَانًا وَعِشْرِينَ.

5302- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“İşte bir ay, bu kadar ve bu kadardır.” Bunu derken, eliyle iki sefer yirmi olduğunu ve üçüncüde de baş parmağını bükerek dokuzu işaret etmiştir. Bu da toplam yirmi dokuz eder. (Hadisin geçtiği diğer yer: 1908)

٥٣٠٣- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ عَنْ قَيْسٍ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ قَالَ وَأَشَارَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيَدِهِ نَحْوَ الْيَمَنِ الْإِيمَانُ هَا هُنَا مَرَّتَيْنِ أَلَا وَإِنَّ الْقَسْوَةَ وَغِلَظَ الْقُلُوبِ فِي الْفُتَادَيْنِ حَيْثُ يَطْلُعُ قَرْنَا الشَّيْطَانِ رَبِيعَةً وَمُضَرَ.

5303- Ebu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem eliyle Yemen tarafına işaret etti de şöyle buyurdu:

“İmân Yemenli’dir. Katı ve kaba kalpliler de develerin peşinden onlara bağırıp-çağırarak bedeviler içinde bulunur ki, bunlar şeytânın iki boynuzunun doğar olduğu doğu taraftaki Rabîa ve Mudar halkıdır.”⁸³ (Hadisin geçtiği diğer yer: 3302)

٥٣٠٤- حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ زُرَّارَةَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَهْلِ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا وَكَافِلُ الْيَمِيمِ فِي الْجَنَّةِ هَكَذَا وَأَشَارَ بِالسَّبَابَةِ وَالْوُسْطَى وَفَرَجَ بَيْنَهُمَا شَيْئًا.

5304- Sehl ibnu Sa’d -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

83 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem iman ehlinin Yemen tarafında olduğunu kabalığın, fitnenin de Irak tarafında olduğuna işaret ediyor.

“Ben, yetimin işine bakan kimse ile cennette şöyle olacağız” buyurarak şehâdet ve orta parmağıyla aralarını biraz ayırarak işaret etti. (Hadisin geçtiği diğer yer: 6005)

۲۶-بَابُ إِذَا عَرَّضَ بِنْفِي الْوَلَدِ

26- Bâb: Bir Kimse, Hanımın Doğurduğu Çocuğun Kendisinden Olmadığını İma Ederse Hüküm Nedir?

۵۳۰۵- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ قَزَعَةَ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَجُلًا أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَلَدَ لِي غُلَامٌ أَسْوَدُ فَقَالَ هَلْ لَكَ مِنْ إِبِلٍ قَالَ نَعَمْ قَالَ مَا أَلْوَاهَا قَالَ حُمْرٌ قَالَ هَلْ فِيهَا مِنْ أَوْزَقٍ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَالْكَى ذَلِكَ قَالَ لَعَلَّهُ نَزَعَهُ عِرْقٌ قَالَ فَلَعَلَّ ابْنَكَ هَذَا نَزَعَهُ.

5305- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir adam Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına geldi ve şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Ben beyaz olduğum hâlde karım siyahi bir çocuk doğurdu? Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“Senin develerin var mı?” diye sordu. Adam da evet, diye cevap verdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“Develerinin renkleri ne?” diye sordu. O da: Kırmızıdır, diye cevap verdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“Develerinin içinde beyazı siyaha çalar boz deve var mı?” diye sordu. O da: Evet vardır! diye cevap verdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“O boz renk nereden oldu?” diye sordu. Bedevi: Belki soyunun bir damarı çekmiştir! dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de:

-“Belki bu çocuğunda bir damarı ile soyuna çekmiştir” buyurdu.⁸⁴ (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6847, 7314)

84 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem misal göstererek bilinmeyeni bilinen bir şeyle izah ederek soranın daha iyi anlamasını sağlamıştır.

۲۷-بَابُ إِخْلَافِ الْمَلَأَيْنِ

27- Lânetleşecek Kimseye Yemin Ettirmek Bâbı

۵۳۰۶- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَّةُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا مِنَ الْأَنْصَارِ قَذَفَ امْرَأَتَهُ فَأَخْلَفَهُمَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ فَرَّقَ بَيْنَهُمَا.

5306- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ensâr'dan bir adam karısına zina isnadında bulundu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem her ikisine yemin ettirdikten sonra ikisinin arasını ayırdı. (Hadisin geçtiği diğer yer: 4748)

۲۸-بَابُ يَنْذُرِ الرَّجُلِ بِالْمَلَأَيْنِ

28- Bâb: Erkek, Lânetleşmeye Kadından Önce Başlar

۵۳۰۷- حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ هِشَامِ بْنِ حَسَّانٍ حَدَّثَنَا عِكْرِمَةُ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ هِلَالَ بْنَ أُمَيَّةَ قَذَفَ امْرَأَتَهُ فَجَاءَ فَشَهِدَ وَالتَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ أَنَّ أَحَدَكُمَا كَاذِبٌ فَهَلْ مِنْكُمَا تَائِبٌ ثُمَّ قَامَتْ فَشَهِدَتْ.

5307- Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Hilâl ibnu Umeyye karısını zina isnadında bulundu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e geldi ve sözünde doğru olduğuna dair dört kere şahadet etti. Bu esnada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Muhakkak ki Allah ikinizden hanginizin yalancı olduğunu bilmektedir. Öyleyse ikinizden biri yapmış olduğu günahından ötürü Allah'a tövbe etmez mi?" buruyordu. Daha sonra kadın kalkıp o da zina etmediğine dair kendisine Allah'ı şahid tutarak dört kere yemin etti. (Hadisin geçtiği yer: 2671)

٢٩- هَابِ اللَّعَانِ وَمَنْ طَلَّقَ بَعْدَ اللَّعَانِ

29- Lânetleşme ve Lânetleşmenin Ardından Karısını Boşayan Kimse Bâbı

٥٣٠٨- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَنَّ سَهْلَ بْنَ سَعْدٍ السَّاعِدِيِّ أَخْبَرَهُ أَنَّ غُوَيْمِرَ الْعَجْلَانِيَّ جَاءَ إِلَى عَاصِمِ بْنِ عَدِيٍّ الْأَلْصَارِيِّ فَقَالَ لَهُ يَا عَاصِمُ أَرَأَيْتَ رَجُلًا وَجَدَ مَعَ امْرَأَتِهِ رَجُلًا أَيَقْتُلُهُ فَتَقْتُلُونَهُ أَمْ كَيْفَ يَفْعَلُ سَلِّ لِي يَا عَاصِمُ عَنْ ذَلِكَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَأَلَ عَاصِمُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ ذَلِكَ فَكَرِهَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَسَائِلَ وَعَابَهَا حَتَّى كَبُرَ عَلَى عَاصِمٍ مَا سَمِعَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا رَجَعَ عَاصِمٌ إِلَى أَهْلِهِ جَاءَهُ غُوَيْمِرٌ فَقَالَ يَا عَاصِمُ مَاذَا قَالَ لَكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ عَاصِمٌ لِعُوَيْمِرٍ لَمْ تَأْتِنِي بِخَيْرٍ قَدْ كَرِهَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَسْأَلَةَ الَّتِي سَأَلْتُهُ عَنْهَا فَقَالَ غُوَيْمِرٌ وَاللَّهِ لَا أَتَّهِي حَتَّى أَسْأَلَهُ عَنْهَا فَأَقْبَلَ غُوَيْمِرٌ حَتَّى جَاءَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَسَطَ النَّاسِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَرَأَيْتَ رَجُلًا وَجَدَ مَعَ امْرَأَتِهِ رَجُلًا أَيَقْتُلُهُ فَتَقْتُلُونَهُ أَمْ كَيْفَ يَفْعَلُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ أَنْزَلَ فِيكَ وَفِي صَاحِبِكَ فَادْهَبْ فَأَتِ بِهَا قَالَ سَهْلٌ فَتَلَاَعْنَا وَأَنَا مَعَ النَّاسِ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا فَرَّغَا مِنْ تَلَاُعِهِمَا قَالَ غُوَيْمِرٌ كَذَبْتُ عَلَيْهَا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنْ أَمْسَكْتُهَا فَطَلَّقَهَا ثَلَاثًا قَبْلَ أَنْ يَأْمُرَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ فَكَانَتْ سُنَّةَ الْمُتَلَاعِعِينَ.

5308- Sehl ibnu Sa'd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Uveymir ibnul-Hâris, Aclân oğullarının efendisi olan Âsim ibnu Adiy'in yanına geldi ve şöyle dedi:

-Bir kimse yatağında karısıyla yabancı birini zina ederken yakalasa, o adamı öldürmeli ve siz de o adamı kısas olarak öldürmeli misiniz, yoksa nasıl muamele edilmeli? Bu meselenin hâllini Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e benim için sorar mısın?

Bunun üzerine Âsim, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına gelerek bu soruyu sordu. Ancak Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu tür soruları kerih gördü ve bunu ayıpladı. Öyle ki Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den duydukları Âsim'a ağır geldi. Âsim evine dönünce Uveysmir onun yanına geldi ve şöyle dedi:

-Ey Âsim! Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sana ne cevap verdi. Âsim, Uveysmir'e şöyle dedi:

-Sen sorduğun soruyla hayır getirmedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem benim kendisine sorduğum soruyu kerih gördü. Böyle bir sorudan hoşlanmadı. Bunun üzerine Uveysmir şöyle dedi:

-Vallahi bu soruyu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e sormadıkça bu işin peşini bırakmayacağım.

Sonunda Uveysmir Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile karşılaştı ve insanların ortasında şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Bir kimse yatağında karısıyla yabancı birini zina ederken yakalasa, o adamı öldürmeli ve siz de o adamı kısas olarak öldürmeli misiniz, yoksa nasıl muamele edilmeli? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Allah Azze ve Celle senin ve hanımın hakkında âyet indirdi. Hanımını buraya getir."

Ben insanlarla beraber o ikisinin lânetleştiği esnada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanında idim. İkisinin lânetleşme işi bitince Uveysmir:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Şayet ben bu kadını nikâhımda tutarsam ben ona zulmetmiş olurum, dedi ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kendisine emretmeden önce kadını üç talâkla boşadı.

Bu olaydan sonra lânetleşen karı ve kocanın ayrılmaları kanunlaşmış oldu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 4745)

۳۰- بَابُ التَّلَاعْنِ فِي الْمَسْجِدِ

30- Mescidde Lânetleşmek Bâbı

۵۳۰۹- حَدَّثَنَا يَحْيَى أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي

ابْنُ شِهَابٍ عَنْ الْمَلَاعِنَةِ وَعَنْ السَّنَةِ فِيهَا عَنْ حَدِيثِ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ أَخِي بَنِي

سَاعِدَةً أَنْ رَجُلًا مِنَ الْأَنْصَارِ جَاءَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَرَأَيْتَ رَجُلًا وَجَدَ مَعَ امْرَأَتِهِ رَجُلًا أَيَقْتُلُهُ أَمْ كَيْفَ يَفْعَلُ فَأَنْزَلَ اللَّهُ فِي شَأْنِهِ مَا ذَكَرَ فِي الْقُرْآنِ مِنْ أَمْرِ الْمُتَلَاعِنِينَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ قَضَى اللَّهُ فِيكَ وَفِي امْرَأَتِكَ قَالَ قَتَلَا عَنَّا فِي الْمَسْجِدِ وَأَنَا شَاهِدٌ فَلَمَّا فَرَعَا قَالَ كَذَبْتُ عَلَيْهَا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنْ أَمْسَكْتُهَا فَطَلَقَهَا ثَلَاثًا قَبْلَ أَنْ يَأْمُرَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ فَرَعَا مِنَ الثَّلَاغِ فَفَارَقَهَا عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ ذَاكَ تَفْرِيقٌ بَيْنَ كُلِّ مُتَلَاعِنِينَ قَالَ ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ فَكَانَتْ السُّتَّةُ بَعْدَهُمَا أَنْ يَفْرُقَ بَيْنَ الْمُتَلَاعِنِينَ وَكَانَتْ حَامِلًا وَكَانَ ابْنُهَا يُدْعَى لِأُمِّهِ قَالَ ثُمَّ جَرَتْ السُّتَّةُ فِي مِيرَالِهَا أَهْلًا تَرْتُهُ وَيَرِثُ مِنْهَا مَا فَرَضَ اللَّهُ لَهُ قَالَ ابْنُ جُرَيْجٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ السَّاعِدِيِّ فِي هَذَا الْحَدِيثِ إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنْ جَاءَتْ بِهِ أَحْمَرٌ قَصِيرًا كَأَلَّهُ وَحَرَةً فَلَا أَرَاهَا إِلَّا قَدْ صَدَقَتْ وَكَذَبَ عَلَيْهَا وَإِنْ جَاءَتْ بِهِ أَسْوَدٌ أَعْيَنَ ذَا أَلْتَيْنِ فَلَا أَرَاهُ إِلَّا قَدْ صَدَقَ عَلَيْهَا فَجَاءَتْ بِهِ عَلَى الْمَكْرُوهِ مِنْ ذَلِكَ.

5309- Sehl ibnu Sa'd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ensâr'dan bir adam Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e geldi ve şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Bir kimse yatağında karısıyla yabancı birini zina ederken yakalasa, o adamı öldürmeli, yoksa nasıl muamele edilmeli?

Bunun üzerine Allah Azze ve Celle karı-kocanın lanetleşmesi ile alakalı Kur'ân'da âyetini indirdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Allah, senin ve karın hakkında hükmünü verdi" buyurdu. O ikisi Mescid'de oldukları hâlde lânetleştiler. Ben de bu olaya şahid oldum. Lanetleşme işi bitince Uveymir şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Şayet ben bu kadını nikâhımda tutarsam ben ona zulmetmiş olurum, dedi ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kendisine emretmeden önce kadını üç talakla boşadı. Böylece Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in huzurunda o kadından ayrıldı. İşte bu, lânetleşen her çift arasında olan ayırmadır, dedi. İbnu Cureyc şöyle de-

miştir: İbnu Şihâb şöyle dedi: Artık sünnet yani âdet ve kanun, bunların ardından lânetleşen karı koca arasının ayrılması oldu.

Birbirleriyle lânetleşen Uveymir'in karısı hamile idi. Oğlu da annesine nispet edilerek çağırılırdı.

Sonra böyle bir annenin mirası hususundaki sünnet de annenin oğluna mirasçı olması, onun da annesinden Allah'ın kendisine verdiği pay kadar mirasçı olması şeklinde oldu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Şayet kadın kızılca bir keler gibi kızılca ve kısa boylu bir çocuk doğurursa, kadın doğruyu söylemiş ve kocası ona iftira atmıştır. Şayet siyah, gözleri iri, kıcının kaba etleri büyük bir çocuk doğurursa o zaman kocasının onun hakkında söyledikleri doğrudur.”

Daha sona kadın kocasının sözlerini doğrular mahiyette bir çocuk doğurdu. Yani Uveymir doğru söylemiş, hanımı ise yalan söylemiş ve zina suçunu işlemişti.

۳۱- بَابُ قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ كُنْتُ رَاجِمًا بِغَيْرِ يَتِيَةٍ

31- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in: "Eğer ben beyyinesiz olarak bir kimseyi recm edici olsaydım, o zânîyi recm ederdim" Kavli Bâbı

۵۳۱۰- حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ غَفِيرٍ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّهُ ذَكَرَ الثَّلَاثُ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ عَاصِمُ بْنُ عَدِيٍّ فِي ذَلِكَ قَوْلًا ثُمَّ انْصَرَفَ فَأَتَاهُ رَجُلٌ مِنْ قَوْمِهِ يَشْكُو إِلَيْهِ أَنَّهُ لَقَدْ وَجَدَ مَعَ امْرَأَتِهِ رَجُلًا فَقَالَ عَاصِمٌ مَا ابْتَلَيْتُ بِهِذَا الْأَمْرَ إِلَّا لِقَوْلِي فَلَهَبَ بِهِ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرَهُ بِالَّذِي وَجَدَ عَلَيْهِ امْرَأَتَهُ وَكَانَ ذَلِكَ الرَّجُلُ مُصَفَّرًا قَلِيلَ اللَّحْمِ سَبَطَ الشَّعْرَ وَكَانَ الَّذِي ادَّعَى عَلَيْهِ أَنَّهُ وَجَدَهُ عِنْدَ أَهْلِهِ خَدًّا آدَمَ كَثِيرَ اللَّحْمِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّهُمَّ بَيِّنْ فَجَاءَتْ شَبِيهَا بِالرَّجُلِ الَّذِي ذَكَرَ زَوْجَهَا أَنَّهُ وَجَدَهُ فَلَاغِنَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَهُمَا قَالَ رَجُلٌ لَابْنِ عَبَّاسٍ فِي الْمَجْلِسِ هِيَ الْيَتِي قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ رَجَمْتُ أَحَدًا بِغَيْرِ بَيِّنَةٍ رَجَمْتُ هَذِهِ فَقَالَ لَا بِلَكَ امْرَأَةٌ كَانَتْ تُظْهِرُ فِي الْإِسْلَامِ السُّوءَ قَالَ أَبُو صَالِحٍ وَعَبَدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ آدَمَ خَدَلًا.

5310- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanında lânetleşme zikrolundu. Âsım ibnu Adiy de bu konuda bir şeyler söyledi. Sonra da oradan ayrıldı. Kavminden bir adam yanına gelerek ona karısı ile birlikte yabancı bir adam gördüğünü söyleyerek şikayette bulundu. bunun üzerine Âsım şöyle dedi: Benim bu belaya maruz kalmamın tek sebebi, o söylediğim sözlerdir.

Sonra o adamı alıp Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına götürdü. Adam, karısını bulduğu hâli haber verdi. Âsım'ın getirdiği bu adam çok sarı, az etli, düz ve sarkık saçlı idi. Bu adamın, karısının yanında bulunduğunu iddia ettiği adam ise iri vücutlu, esmer ve çok etli bir kimse idi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Allah'ım! Bu durumu açığa çıkar" diye dua etti. Sonra o kadın, kocasının kadınla beraber bulunduğunu zikrettiği adama benzer bir çocuk dünyâya getirdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu karı-koca arasında lânetleşme yaptırmıştı.

Mecliste bir adam İbnu Abbas'a: Bu kadın Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in hakkında: "Şayet bir kimseyi delilsiz recmedecek olsaydım, bu kadını recmederdim" dediği kadın değil midir? diye sordu. İbnu Abbas şöyle dedi:

-Hayır bu o değildir. Bu, Müslüman olduğunu göstererek kötülüğü de açığa vuran bir kadın idi. (Hadisın geçtiği diğer yerler: 5316, 6855, 6856, 7238)

۳۲- بَابُ صَدَاقِ الْمَلَأَنَةِ

32- Lânetleşme Yapan Kadının Mehri Bâbı

۵۳۱۱- حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ زُرَّارَةَ أَخْبَرَنَا إِسْمَاعِيلُ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جَبْرِ قَالَ قُلْتُ لِابْنِ عَمَرَ رَجُلٌ قَذَفَ امْرَأَتَهُ فَقَالَ فَرَّقَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ أَخَوَيْ بَنِي الْعَجْلَانِ وَقَالَ اللَّهُ يَعْلَمُ أَنَّ أَحَدَكُمَا كَاذِبٌ فَهَلْ مِنْكُمَا تَائِبٌ فَأَبَيَا وَقَالَ اللَّهُ يَعْلَمُ أَنَّ أَحَدَكُمَا كَاذِبٌ فَهَلْ مِنْكُمَا تَائِبٌ فَأَبَيَا فَقَالَ اللَّهُ يَعْلَمُ أَنَّ أَحَدَكُمَا كَاذِبٌ فَهَلْ مِنْكُمَا تَائِبٌ فَأَبَيَا فَفَرَّقَ بَيْنَهُمَا قَالَ أَيُّوبُ فَقَالَ لِي عَمْرُو بْنُ

دِينَارٌ إِنَّ فِي الْحَدِيثِ شَيْئًا لَا أَرَاكَ تُحَدِّثُهُ قَالَ قَالَ الرَّجُلُ مَالِي قَالَ قِيلَ لَا مَالَ لَكَ
إِنْ كُنْتَ صَادِقًا فَقَدْ دَخَلْتَ بِهَا وَإِنْ كُنْتَ كَاذِبًا فَهُوَ أَبْعَدُ مِنْكَ.

5311- Said ibnu Cubeyr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Abdullah ibnu Ömer'e: bir adam karısına zina isnad etse bunun hükmü nedir? diye sordum. O şöyle dedi:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Aclân oğullarından olan karı-kocayı birbirinden ayırdı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o ikisine şöyle buyurdu: "Muhakkak ki Allah, sizin ikinizden birinin yalancı olduğunu biliyor. İkinizden biri tövbe etmez mi?"

Bunu ikisi de kabul etmeyince Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yine: "Muhakkak ki Allah, sizin ikinizden birinin yalancı olduğunu biliyor. İkinizden biri tövbe etmez mi?" buyurdu. O ikisinden biri yine tövbe etmekten kaçındılar. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yine: "Muhakkak ki Allah, sizin ikinizden birinin yalancı olduğunu biliyor. İkinizden biri tövbe etmez mi?" buyurdu. O ikisi yine buna yanaşmadı. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o ikisinin evliliklerine son verdi.

Eyyûb es-Sahtiyânî geçen senetle şöyle demiştir: Bana Amr ibnu Dînâr dedi ki: Bu hadiste bir şey daha vardır. Senin onu nakletmediğini görüyorum. Said ibnu Cubeyr şöyle demişti: Adam: benim malım ne olacak, demişti. Ona: "O mal sana ait değildir. Eğer sen zina isnadında doğru olsan bile sen o kadınla o mal mukabilinde cima etmiştin, böylece kadının onun hepsini hak etmiş oldu. Eğer sen zina isnadında yalancı isen, o mal senden daha uzaktır, denildi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5312, 5349, 5350)

۳۳-بَابُ قَوْلِ الْإِمَامِ لِلْمُتَلَاعِنِينَ إِنْ أَحَدُكُمَا كَاذِبٌ فَهَلْ مِنْكُمَا تَائِبٌ

33- İmâmın Lânetleşecek Karı-Kocaya: "Muhakkak ki Allah, sizin ikinizden birinin yalancı olduğunu biliyor. İkinizden biri tövbe etmez mi?" Demesi Bâbı

۵۳۱۲- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ عَمْرُو سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ جُبَيْرٍ قَالَ سَأَلْتُ ابْنَ عُمَرَ عَنْ حَدِيثِ الْمُتَلَاعِنِينَ فَقَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلْمُتَلَاعِنِينَ حِسَابُكُمَا عَلَى اللَّهِ أَحَدُكُمَا كَاذِبٌ لَا مَسِيلَ لَكَ عَلَيْهَا قَالَ مَالِي

قَالَ لَا مَالَ لَكَ إِنْ كُنْتَ صَدَقْتَ عَلَيْهَا فَهَوَّ بِمَا اسْتَحْلَلْتَ مِنْ فَرْجِهَا وَإِنْ كُنْتَ كَذَبْتَ عَلَيْهَا فَلَذَلِكَ أَبْعُدْ لَكَ قَالَ سُفْيَانُ حَفِظْتُهُ مِنْ عَمْرِو وَقَالَ أَيُّوبُ سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ قُلْتُ لِابْنِ عُمَرَ رَجُلٌ لَاعَنَ امْرَأَتَهُ فَقَالَ يَصْبَغِيهِ وَفَرَّقَ سُفْيَانُ بَيْنَ إِصْبَغِيهِ السَّبَابَةِ وَالْوُسْطَى فَرَّقَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ أَخَوَيْ بَنِي الْعَجْلَانِ وَقَالَ اللَّهُ يَغْلُمُ إِنْ أَحَدُكُمَا كَاذِبٌ فَهَلْ مِنْكُمَا تَائِبٌ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ قَالَ سُفْيَانُ حَفِظْتُهُ مِنْ عَمْرِو وَأَيُّوبُ كَمَا أَخْبَرْتُكَ.

5312- Said ibnu Cubeyr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben İbnu Ömer'e lânetleşen karı kocanın hükmünden bunların arası ayrılır mı diye sordum. İbnu Ömer şöyle cevap verdi:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem lânetleşecek karı ile kocaya: "Sizin hesabınız Allah'a aittir. Muhakkak ki ikinizden biri yalancıdır" buyurdu. Lânetleşmeden sonra kocaya: "Artık bu kadın üzerinde senin hâkimiyetine hiçbir yol kalmadı" buyurdu. Adam: malım, kadına verdiğim mehir ne olacak? diye sorunca Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Senin malın yoktur. Eğer hakkında söylediğin doğru ise verdiğin o mal onunla cima etmenin sana helâl olmasının bir karşılığıdır. Eğer ona iftira ediyorsan o malı geri alman senin için daha da uzak bir ihtimaldir."

Sufyân: Ben bu hadîsi Amr ibnu Dinar'dan işitip ezberledim, demiştir. Eyyûb es-Sahtıyânî de şöyle dedi: Ben Saîd ibnu Cubeyr'den işittim, şöyle dedi: Ben İbnu Ömer'e: Karısıyla lânetleşmiş kimse ayrılır mı? dedim. İbnu Ömer iki parmağıyla işaret etti... Sufyân ibnu Uyeyne de iki parmağı: Şehadet parmağı ile orta parmağı arasını ayırdı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de Aclân oğullarından karı-kocanın arasını ayırdı da "Muhakkak ki Allah, sizin ikinizden birinin yalancı olduğunu biliyor. İkinizden biri tövbe etmez mi?" diye üç kere sordu.

۳۴- بَابُ التَّفْرِيقِ بَيْنَ الْمُتَلَاعِنَيْنِ

34- Lânetleşen Karı-Kocanın Evliliklerine Son Vermek Bâbı

۵۳۱۳- حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ عِيَاضٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ

عَنْ نَافِعٍ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
فَرَّقَ بَيْنَ رَجُلٍ وَامْرَأَةٍ قَذَفَهَا وَأَخْلَفَهُمَا.

5313- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, karısına zina isnat eden bir adamla karısına yemîn ettirerek evliliklerine son verdi.

٥٣١٤- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ أَخْبَرَنِي نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ
قَالَ لَأَعْنِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ رَجُلٍ وَامْرَأَةٍ مِنَ الْأَنْصَارِ وَفَرَّقَ بَيْنَهُمَا.

5314- İbnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Ensâr'dan karı-koca arasında lânetleşme yaptırdı ve onların evliliklerine son verdi.

٣٥- بَابُ يُلْحَقُ الْوَلَدُ بِالْمَلَاعِنَةِ

35- Bâb: Çocuk, Lânetleşme Yapan Kadının Soyuna Katılır

٥٣١٥- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا مَالِكٌ قَالَ حَدَّثَنِي نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ
أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَأَعَْنَ بَيْنَ رَجُلٍ وَامْرَأَةٍ فَانْقَضَى مِنْ وَلَدِهَا فَفَرَّقَ
بَيْنَهُمَا وَأَلْحَقَ الْوَلَدَ بِالْمَرْأَةِ.

5315- İbnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, bir adamla karısı arasında lânetleşme yaptırdı. Adam çocuğun kendinden olmadığını söyleyince Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem evliliklerine son vermiş ve çocuğu da kadının nesebine katmıştır.

۳۶- بَابُ قَوْلِ الْإِمَامِ اللَّهُمَّ بَيْنَ

36- İmamın Lânetleşme Esnasında: “Allahım! “Yâ Allah (bu meseledeki hükmü) açıkla!” Kavli Bâbı

۵۳۱۶- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْقَاسِمِ عَنْ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّهُ قَالَ ذَكَرَ الْمُتَلَاءِنَانِ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ عَاصِمُ بْنُ عَدِيٍّ فِي ذَلِكَ قَوْلًا ثُمَّ انْصَرَفَ فَأَتَاهُ رَجُلٌ مِنْ قَوْمِهِ فَذَكَرَ لَهُ أَنَّهُ وَجَدَ مَعَ امْرَأَتِهِ رَجُلًا فَقَالَ عَاصِمٌ مَا ابْتَلَيْتُ بِهِذَا الْأَمْرِ إِلَّا لِقَوْلِي فَذَهَبَ بِهِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرَهُ بِالَّذِي وَجَدَ عَلَيْهِ امْرَأَتَهُ وَكَانَ ذَلِكَ الرَّجُلُ مُصَفَّرًا قَلِيلَ اللَّحْمِ سَبَطَ الشَّعْرَ وَكَانَ الَّذِي وَجَدَ عِنْدَ أَهْلِهِ آدَمَ خَذُلًا كَثِيرَ اللَّحْمِ جَعْدًا قَطَطًا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّهُمَّ بَيْنَ فَوَضَعَتْ شِبْهًا بِالرَّجُلِ الَّذِي ذَكَرَ زَوْجُهَا أَنَّهُ وَجَدَ عِنْدَهَا فَلَا عَن رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَهُمَا فَقَالَ رَجُلٌ لِابْنِ عَبَّاسٍ فِي الْمَجْلِسِ هِيَ الَّتِي قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ رَجَمْتُ أَحَدًا بِغَيْرِ بَيِّنَةٍ لَرَجَمْتُ هَذِهِ فَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ لَا يَلِكُ امْرَأَةٌ كَانَتْ تُظْهِرُ السُّوءَ فِي الْإِسْلَامِ.

5316- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanında lânetleşme zikrolundu. Âsım ibnu Adiy de bu konuda bir şeyler söyledi. Sonra da oradan ayrıldı. Kavminden bir adam yanına gelerek ona karısı ile birlikte yabancı bir adam gördüğünü söyleyerek şikayette bulundu. bunun üzerine Âsım şöyle dedi: Benim bu belaya maruz kalmamın tek sebebi, o söylediğim sözlerdir.

Sonra o adamı alıp Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına götürdü. Adam, karısını bulduğu hâli haber verdi. Âsım'ın getirdiği bu adam çok sarı, az etli, düz ve sarkık saçlı idi. Bu adamın, karısının yanında bulunduğunu iddia ettiği adam ise iri vücutlu, esmer ve çok etli bir kimse idi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: “Allahım! Bu durumu açığa çıkar” diye dua etti. Sonra o kadın, kocasının kadınla beraber bulunduğunu zikrettiği adama benzer bir çocuk dünyâya getirdi. Allah Rasûlü

sallallahu aleyhi ve sellem bu karı-koca arasında lanetleşme yaptırmıştı.

Mecliste bir adam İbnu Abbas'a: Bu kadın Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in hakkında: "Şayet bir kimseyi delilsiz recmedecek olsaydım, bu kadını recmederdim" dediği kadın değil midir? diye sordu. İbnu Abbas şöyle dedi:

-Hayır bu o değildir. Bu, Müslüman olduğunu göstererek kötülüğü de açığa vuran bir kadın idi.

۳۷-بَاب إِذَا طَلَّقَهَا ثَلَاثًا ثُمَّ تَزَوَّجَتْ بَعْدَ الْعِدَّةِ زَوْجًا غَيْرَهُ فَلَمْ يَمَسَّهَا

37- Bâb: Bir Erkek Karısını Üç Talâkla Boşadığında, Kadın İddetini Beklemesinin Ardından Başka Bir Koca ile Evlense, Ancak İkinci Koca Kadınla Cinsî Münasebet Yapmasa Bu Hâlde Kadını Boşasa, Bu Kadın Birinci Kocaya Helâl Olur mu?

۵۳۱۷- حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا هِشَامٌ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ح حَدَّثَنَا غَفْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا عَبْدَةُ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رِفَاعَةَ الْقُرْظِيَّ تَزَوَّجَ امْرَأَةً ثُمَّ طَلَّقَهَا فَتَزَوَّجَتْ آخَرَ فَأَتَتْ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَتْ لَهُ أَلَّهُ لَا يَأْبِيهَا وَأَلَّهُ لَيْسَ مَعَهُ إِلَّا مِثْلُ هُدْبَةٍ فَقَالَ لَا حَتَّى تَذُوقِي عُسَيْلَتَهُ وَيَذُوقَ عُسَيْلَتِكَ.

5317- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Rifâa el-Kurazî bir kadınla evlendi. Sonra da o kadını boşadı. Kadın da başka biriyle evlendi. Sonra bu kadın Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e geldi de, kocasının kendisiyle cinsî münasebet yapamadığını ve kocasının erkeklik âletinin ancak elbise saçağı gibi gevşek olduğunu zikretti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kadına: "Sen ikinci kocanın balcığından tatmadıkça, kocan da senin balcığından tatmadıkça, (yani onunla cinsî münasebet yapmadıkça) sen ilk kocana dönemezsin" buyurdu.

۳۸-بَاب ﴿وَاللَّائِي يَنْسَنَ مِنَ الْمَحِيضِ مِنْ نِسَائِكُمْ إِنْ ارْتَبْتُمْ﴾

38- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Yaşlılık sebebiyle hayızdan kesilen kadınlarınızın bekleme süre-

lerinden şüphe edersiniz, onların bekleme süreleri üç aydır.» (Tâlak: 4)

قَالَ مُجَاهِدٌ إِنْ لَمْ تَعْلَمُوا يَحِضْنَ أَوْ لَا يَحِضْنَ وَاللَّائِي قَعْدَنَ عَنِ الْمَحِيضِ
﴿ وَاللَّائِي لَمْ يَحِضْنَ ﴾ ﴿ فَعِدَّتُهُنَّ ثَلَاثَةُ أَشْهُرٍ ﴾.

Mucâhid şöyle dedi: Hayız olup olmadıklarını bilmediklerinizin, ay hâlimden kesilmiş olanların ve hiç ay hâli olmayanların bekleme süreleri üç aydır.

۳۹-بَاب ﴿ وَأُولَاتُ الْأَحْمَالِ أَجَلُهُنَّ أَنْ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ ﴾

39- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Hamile kadınların bekleme süreleri ise, yüklerini bırakıncaya kadardır.» (Talâk: 4)

۵۳۱۸- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ رَبِيعَةَ عَنْ عَبْدِ
الرَّحْمَنِ بْنِ هُرْمَزٍ الْأَعْرَجِ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ زَيْتَبَ بِنْتَ
أَبِي سَلَمَةَ أَخْبَرَتْهُ عَنْ أُمِّهَا أُمِّ سَلَمَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ امْرَأَةً مِنْ
أَسْلَمَ يُقَالُ لَهَا سُبَيْعَةُ كَانَتْ تَحْتَ زَوْجِهَا تُؤَلِّفِي عَنْهَا وَهِيَ حُبْلَى فَخَطَبَهَا أَبُو
السَّنَابِلِ بْنُ بَعَكَكٍ فَأَبَتْ أَنْ تُنْكِحَهُ فَقَالَ وَاللَّهِ مَا يَصْلُحُ أَنْ تُنْكِحِيهِ حَتَّى تَعْتَدِي
آخِرَ الْأَجَلَيْنِ فَمَكَثَتْ قَرِيبًا مِنْ عَشْرِ لَيَالٍ ثُمَّ جَاءَتِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
فَقَالَ الْكِحِي.

5318- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in hanımı Ümmü Se-
leme -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Subey'a adında Eslem kabilesinden bir kadının kocası, kendisi ha-
mile iken vefat etti. Ebus-Senâbil ibnu Ba'kek onunla evlenmek istedi. O
kadın onunla evlenmeyi kabul etmedi. Bunun üzerine Ebu Senâbil şöyle
dedi:

-Vallahi senin o kadınla evlenmen iki iddetin en uzun süre olanını
beklemediğin sürece uygun olmaz. Subey'a yaklaşık on gün bekledikten
sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına geldi. Allah Ra-

sûlü sallallahu aleyhi ve sellem “artık evlenebilirsin” buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 4909)

٥٣١٩- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ عَنِ اللَّيْثِ عَنْ زَيْدِ بْنِ شِهَابٍ كَتَبَ إِلَيْهِ أَنَّ عُبَيْدَ اللَّهِ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ أَخْبَرَهُ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ كَتَبَ إِلَى ابْنِ الْأَرْقَمِ أَنَّ يَسْأَلُ سُبَيْعَةَ الْأَسْلَمِيَّةَ كَيْفَ أَتَاهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ أَتَانِي إِذَا وَضَعْتُ أَنْ الْكَحْ.

5319- Abdullah ibnu Utbe ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Kendisi, İbnu Erkam'a, Subey'a el-Eslemiyye'den Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in ona nasıl fetva verdiğini sormasını yazdı. O kadın şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana çocuğumu doğurduğum zaman evlenebileceğime dair fetva verdi.

٥٣٢٠- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ قَزَعَةَ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ الْمُسَوَّرِ بْنِ مَخْرَمَةَ أَنَّ سُبَيْعَةَ الْأَسْلَمِيَّةَ لَفِسَتْ بَعْدَ وَفَاةِ زَوْجِهَا بِلَيَالٍ فَجَاءَتْ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاسْتَأْذَنَتْهُ أَنْ تُنْكِحَ فَأَذِنَ لَهَا فَتَنَكَحَتْ.

5320- Misver ibnu Mahrame -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Subey'a el-Eslemiyye, kocasının ölümünden birkaç gün sonra doğum yaptı. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına geldi ve evlenmek için izin istedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de ona izin verdi. o da evlendi.

٤٠- بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿وَالْمُطَلَّقَاتُ يَتَرَبَّصْنَ بِأَنْفُسِهِنَّ ثَلَاثَ قُرُوءٍ﴾

40- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Boşanmış kadınlar, kendi başlarına üç hayız süresi beklerler.»

وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ لِمَنْ تَزَوَّجَ فِي الْعِدَّةِ فَحَاضَتْ عِنْدَهُ ثَلَاثَ حِيضٍ بَاءَتْ مِنَ الْأَوَّلِ وَلَا تُحْتَسَبُ بِهِ لِمَنْ بَعْدَهُ وَقَالَ الزُّهْرِيُّ تُحْتَسَبُ وَهَذَا أَحَبُّ إِلَيَّ سَفِيَّانَ

يَغْنِي قَوْلَ الزُّهْرِيِّ وَقَالَ مَعْمَرٌ يُقَالُ أَقْرَأَتِ الْمَرْأَةُ إِذَا دَنَا حَيْضُهَا وَأَقْرَأَتْ إِذَا دَنَا طَهْرُهَا وَيُقَالُ مَا قَرَأَتْ بِسَلَى قَطُّ إِذَا لَمْ تَجْمَعْ وَلَدًا فِي بَطْنِهَا.

İbrâhîm en-Nahaî, iddeti içerisinde bulunan bir kadın ile evlenen ve kendisi yanında ilk kocasından üç ay hâli olan bir kadının ilk kocasından boş olacağını, fakat kadının bu gördüğü ay hâllerini kendisinden sonrası için hesap edemeyeceğini söylemiştir.

Zuhrî ise, bunu hesap eder, demiştir. Zuhri'nin bu görüşünü Sufyan daha çok sevmektedir.

٤١- بَابُ قِصَّةِ فَاطِمَةَ بِنْتِ قَيْسٍ

41- Fâtma bintu Kays Kıssası

وَقَوْلِ اللَّهِ ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ رَبَّكُمْ لَا تُخْرِجُوهُمْ مِنْ بُيُوتِهِمْ وَلَا يَخْرُجُوا إِلَّا أَنْ يَأْتِيَنَّ بِفَاحِشَةٍ مُبَيَّنَةٍ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ لَا تَدْرِي لَعَلَّ اللَّهَ يُحْدِثُ بَعْدَ ذَلِكَ أَمْرًا﴾ ﴿أَسْكِنُوهُمْ مِنْ حَيْثُ سَكَنْتُمْ مِنْ وَجْدِكُمْ وَلَا تُضَارُّوهُمْ لِتُضَيِّقُوا عَلَيْهِمْ وَإِنْ كُنْ أُولَاتِ حَمَلٍ فَأَلْفِقُوا عَلَيْهِمْ حَتَّى يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ﴾ إِلَى قَوْلِهِ ﴿بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا﴾.

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: «*Rabbiniz olan Allah'tan sakının. Apaçık bir haksızlık yapmadıkça, onları evlerinden çıkarmayın; onlar da çıkmasınlar. Bu, Allah'ın hudududur. Kim Allah'ın hududunu tecavüz ederse, mutlaka kendine zulmetmiş olur. Bilemezsin, belki bundan sonra Allah, yeni bir durum çıkarır.*» (Tâlak: 1)

«*Boşadığınız kadınları, gücünüz yettiği ölçüde, oturduğunuz yerde oturtun; evden çıkmalarını sağlamak için onları sıkıştırıp zarar vermeye kalkışmayın. Eğer hamile iseler, yüklerini bırakıncaya kadar onları besleyin. Eğer sizin için çocuğunuzu emzirmiş iseler, emzirme ücretlerini onlara verin. Bunu, aranızda, maruf ölçüler içinde görüşüp anlaşarak yapın. Eğer bir güçlülle karşılaşırsanız, çocuğu bir başkası emzirir. Varlıklı olan kimse, nafakayı varlığına göre versin. Rızkı kendisine yetecek kadar dar olan da, Allah'ın kendisine verdiğinden versin. Allah, hiç kimseye, verdiğinden fazlasını yüklemesin. Allah, güçlükten sonra kolaylık verir.*» (Tâlak: 6-7)

٥٣٢١- ٥٣٢٢- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ وَسَلِيمَانَ بْنِ يَسَارٍ أَنَّ اللَّهَ سَمِعَهُمَا يَذْكُرَانِ أَنَّ يَحْيَى بْنَ سَعِيدٍ بْنُ الْعَاصِ طَلَّقَ بِنْتَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَكَمِ فَانْتَقَلَهَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ فَأَرْسَلَتْ عَائِشَةُ أُمُّ الْمُؤْمِنِينَ إِلَى مَرْوَانَ بْنِ الْحَكَمِ وَهُوَ أَمِيرُ الْمَدِينَةِ اتَّقِ اللَّهَ وَارْزُذْهَا إِلَى بَيْتِهَا قَالَ مَرْوَانُ فِي حَدِيثِ سُلَيْمَانَ إِنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ الْحَكَمِ غَلَبَنِي وَقَالَ الْقَاسِمُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَوْ مَا بَلَغَكَ شَأْنُ فَاطِمَةَ بِنْتِ قَيْسٍ قَالَتْ لَا يَضُرُّكَ أَنْ لَا تَذْكُرَ حَدِيثَ فَاطِمَةَ فَقَالَ مَرْوَانُ بْنُ الْحَكَمِ إِنْ كَانَ بِكَ شَرٌّ فَحَسْبُكَ مَا بَيْنَ هَذَيْنِ مِنَ الشَّرِّ.

5321-5322- Muhammed ve Süleyman ibnu Yesar -Allah onlardan razı olsun- şöyle dediler:

Yahya ibnu Saîd ibnul-Âs, Abdurrahman ibnul-Hakem'in kızını boşadı. Kadının babası Abdurrahman, onu boşanmış olduğu evinden nakletti. Müminlerin annesi Âişe bunu duyunca Medine emiri olan Mervan'a şu haberi gönderdi: Allah'tan kork ve onu evine geri gönder.

Mervan, Süleyman ibnu Yesar'ın hadisinde Âişe'ye: Abdurrahman ibnul-Hakem bana galip geldi, diye cevap vermiştir. Kasım ibnu Muhammed de Âişe'ye şöyle cevap verdiğini söylemiştir: Sana Kays'ın kızı Fâtıma'nın durumu ulaşmadı mı? Âişe şöyle dedi: Fâtıma'nın hadisini hiç söz konusu etmemenin sana bir zararı olmaz. Bunun üzerine Mervan ibnul-Hakem şöyle dedi: Şayet bu sana göre bir şer ise, bu ikisi arasındaki şer de senin için yeterli bir sebep olsun.

٥٣٢٣- ٥٣٢٤- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّهَا قَالَتْ مَا لِفَاطِمَةَ أَلَّا تُتَّقِيَ اللَّهَ يَغْنِي فِي قَوْلِهَا لَا سَكْنَى وَلَا نَفَقَةَ.

5323-5324- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Fâtma bintu Kays'a ne oluyor, onun nesi var? Söylediği söz hususunda Allah'tan korkmaz mı?

Yani, kesin boşanmış kadın için kocasının yanında ikâmet etme ve nafaka hakkı yoktur.

٥٣٢٥ - ٥٣٢٦ - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَبَّاسٍ حَدَّثَنَا ابْنُ مَهْدِيٍّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ لِعَائِشَةَ أَلَمْ تَرَيَّ إِلَى فُلَانَةٍ بِنْتِ الْحَكَمِ طَلَّقَهَا زَوْجَهَا ابْنَةً فَخَرَجَتْ فَقَالَتْ بِنْسَ مَا صَنَعْتَ قَالَ أَلَمْ تَسْمَعِي فِي قَوْلِ فَاطِمَةَ قَالَتْ أَمَا إِلَهُ لَيْسَ لَهَا خَيْرٌ فِي ذِكْرِ هَذَا الْحَدِيثِ وَزَادَ ابْنُ أَبِي الزُّكَايْدِ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَائِشَةَ أَخَذَ الْقَيْبَ وَقَالَتْ إِنَّ فَاطِمَةَ كَانَتْ فِي مَكَانٍ وَخَشٍ فَخِيفَ عَلَى نَاحِيَّتِهَا فَلِذَلِكَ أَرْخَصَ لَهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

5325- 5326- Kâsım ibnu Muhammed ibnu Ebi Bekr -Allah onlardan razı olsun- şöyle dedi:

Urve ibnu Zubeyr, Âişe'ye şöyle dedi: Hakem'in kızı olan falanca kadını görmedin mi? Kocasını onu kesin olarak boşadı da bunun üzerine o kadın hemen kocasının evinden dışarı çıktı. Âişe de: Kadın dışarıya çıkmakla kötü bir iş yapmıştır, dedi. Bu sefer Urve, Âişe'ye: Fâtıma'nın söylediklerini işitmedin mi? dedi. Âişe şöyle dedi: Bu sözün söylenilmesinde Fâtıma için hiçbir hayır yoktur.

İbnu Ebiz-Zinâd, Hişam'dan, O da babası Urve'den şunu ziyade etti: Âişe, Fâtıma bintu Kays'ı şiddetli bir şekilde ayıpladı ve şöyle dedi: Şüphesiz Fâtıma ıssız bir yerde idi. Bulunduğu tarafta üzerine endişe duyuldu. İşte bunun için Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ona, taşınmasına ruhsat verdi.

٤٢- بَابُ الْمُطَلَّاقَةِ إِذَا خَشِيَ عَلَيْهَا فِي مَسْكَنِ زَوْجِهَا أَنْ يَفْتَحَ عَلَيْهَا أَوْ تَبْذُرَ عَلَى أَهْلِهَا بِفَاحِشَةٍ

42- Boşanmış Kadın, Kocasının Evinde İddetini Beklemesi Sırasında Kendisine Hücum Edilmesinden veya Ailesi Aleyhine Kötü Sözler Söylenmesinden Korkulduğu Zaman Bu Kadın Boşandığı Evden Başka Bir Eve Geçebilir Bâbı

٥٣٢٧ - ٥٣٢٨ - حَدَّثَنِي حِبَّانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ أَنَّ عَائِشَةَ أَلْكَرَتْ ذَلِكَ عَلَى فَاطِمَةَ.

5327-5328- Âişe -Allah ondan razı olsun- bunu Fâtıma'ya karşı kesin olarak red etmiştir.

٤٣-بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿وَلَا يَحِلُّ لَهُنَّ أَنْ يَكْتُمْنَ مَا خَلَقَ اللَّهُ فِيهِ أَرْحَامَهُنَّ﴾ مِنَ الْحَيْضِ وَالْحَبْلِ

43- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Eğer onlar, Allah'a ve âhiret gününe inanıyorlarsa, Allah'ın rahimlerinde yarattığı şeyi gizlemeleri onlara helâl olmaz.» (Bakara: 228)

٥٣٢٩- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْحَكَمِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ لَمَّا أَرَادَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَنْفِرَ إِذَا صَفِيَّةَ عَلَى بَابِ حَبَائِهَا كَثِيبَةً فَقَالَ لَهَا عَقْرَى أَوْ حَلْقَى إِلَيْكَ لِحَابِسْتُنَا أَكُنْتَ أَفْضَتْ يَوْمَ التَّخْرِ قَالَتْ نَعَمْ قَالَ فَانْفِرِي إِذَا.

5329- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Vedâ Haccı'nın sonunda Mekke'den ayrılmak istediği zaman Safiyye bintu Huyey'i çadırının kapısı önünde hüzünlü bir hâlde gördü de ona: "Ey vücudu kesilesi veya: Boğazı ağrıyasıca kadın! Çünkü sen hayızınla muhakkak bizleri yolumuzdan alıkoyucusun Sen kurban bayramı günü farz, olan ifâda tavâfını yaptın mı?" buyurdu. Safiyye: Evet, yaptım, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Öyleyse bizimle yola koyulabilirsin" buyurdu.

٤٤-بَابُ ﴿وَبُعُولَتُهُنَّ أَحَقُّ بِرَدِّهِنَّ﴾ فِي الْعِدَّةِ وَكَيْفَ يُرَاجِعُ الْمَرْأَةُ إِذَا طَلَّقَهَا وَاحِدَةً أَوْ اثْنَتَيْنِ وَ قَوْلُهُ ﴿لَلَّاءُ تَعْضُلُوهُنَّ﴾

44- Bâb: İddet Süresi İçinde İken Allah Azze ve Celle'nin «Kocaları onları geri almaya daha hak sahibidirler» Buyruğu; Bir Erkek Karısını Bir veya İki Defa Boşamışsa Tekrar Karısına Nasıl Döner? Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli: «Eşleriyle evlenmelerine engel olmayın»

٥٣٣٠- حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا يُوسُفُ عَنْ الْحَسَنِ قَالَ زَوْجٌ مَعْقِلٌ أَخْتَهُ فَطَلَّقَهَا تَطْلِيقَةً.

5330- Hasan el-Basrî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ma'kil ibnu Yesâr, kız kardeşini bir adamla evlendirdi. Adam da onu bir talâkla boşadı.

٥٣٣١- وَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ حَدَّثَنَا الْحَسَنُ أَنَّ مَعْقِلَ بْنَ يَسَارٍ كَانَتْ أُخْتُهُ تَحْتَ رَجُلٍ فَطَلَّقَهَا ثُمَّ خَلَى عَنْهَا حَتَّى الْقَضَتْ عِدَّتَهَا ثُمَّ خَطَبَهَا فَحَمِيَّ مَعْقِلٌ مِنْ ذَلِكَ أَلْفًا فَقَالَ خَلَى عَنْهَا وَهُوَ يَقْدِرُ عَلَيْهَا ثُمَّ يَخْطُبُهَا فَحَالَ بَيْتُهُ وَبَيْتُهَا فَانْزَلَ اللَّهُ ﷻ وَإِذَا طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ فَلْيَنْ أَجْلَهُنَّ فَلَا تَفْضُلُوهُنَّ ﷻ إِلَى آخِرِ الْآيَةِ فَدَعَاهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَرَأَ عَلَيْهِ فَتَرَكَ الْحِمِيَّةَ وَاسْتَقَادَ لِأَمْرِ اللَّهِ.

5331- Hasan -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ma'kil ibnu Yesâr'ın kız kardeşi bir adamın nikâhı altında idi. Kocasını onu boşadı. Sonra da kadından iddeti tamâm oluncaya kadar ayrı kaldı. Sonra da onu kardeşi Ma'kil'den tekrar istedi. Ma'kil de boşayıp tekrar istemesinden dolayı öfkeleni ve: ona geri dönebilecekken ona ilişmedi de sonra kalkmış ona talip oluyor deyip eski kocasının, kız kardeşiyle tekrar evlenmesine engel oldu. Bunun üzerine Allah Azze ve Celle şu âyeti indirdi: «*Kadınları boşadığınızda ve iddet süreleri de dolunca, kadınlar ve kocaları, aralarında anlaşmışlarsa ve kadın, yeni bir nikâh ile kocasına dönmek istiyorsa, artık kocalarına dönüp yeniden onlarla nikâhlanmalarına engel olmayın. Allah bununla sizden, Allah'ı tasdik eden, onun Rablığını kabul eden, öldükten sonra dirilmeye ve hesaba çekilmeye iman edenlere nasihat ediyor. Kocaların, kadınlarını, tekrar mehir vererek nikâhlamaları daha güzel ve Allah yanında daha hayırlıdır. Sizin ve kadınlarınızın kalbindeki şüpheyi gidermek bakımından da daha temizdir. Çünkü eşler arasında hâlâ bir sevgi bağı bulunduğu hâlde tekrar evlenmezlerse bu sevginin, onları helâl yoldan saptırıp harama düşürmesinden korkulur. Allah, sizlerin, birbirinize karşı bilemediğiniz gizlilikleri ve bütün kapalı hususları bilir.*» (Bakara: 232)

Bu âyetin nüzûlünden sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Ma'kil'i yanına çağırdı ve bu âyeti okudu. Ma'kil'de kızgınlığı bıraktı ve Allah'ın emrine boyun eğdi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 4529)

۵۳۳۲- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا طَلَّقَ امْرَأَةً لَهُ وَهِيَ حَائِضٌ تَطْلِقُهَا وَاحِدَةً فَأَمَرَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُرَاجِعَهَا ثُمَّ يُمْسِكَهَا حَتَّى تَطْهَرُ ثُمَّ تَحِيضَ عِنْدَهُ حَيْضَةً أُخْرَى ثُمَّ يُمْسِكَهَا حَتَّى تَطْهَرُ مِنْ حَيْضِهَا فَإِنْ أَرَادَ أَنْ يُطَلِّقَهَا فَلْيُطَلِّقْهَا حِينَ تَطْهَرُ مِنْ قَبْلِ أَنْ يُجَامِعَهَا فَبِئْسَ الْعِدَّةُ الَّتِي أَمَرَ اللَّهُ أَنْ تُطَلَّقَ لَهَا النِّسَاءُ وَكَانَ عَبْدُ اللَّهِ إِذَا سُئِلَ عَنْ ذَلِكَ قَالَ لِأَحَدِهِمْ إِنْ كُنْتَ طَلَّقْتَهَا ثَلَاثًا فَقَدْ حَرَمْتَ عَلَيْكَ حَتَّى تَنْكِحَ زَوْجًا غَيْرَكَ وَزَادَ فِيهِ غَيْرُهُ عَنْ اللَّيْثِ حَدَّثَنِي نَافِعٌ قَالَ ابْنُ عُمَرَ لَوْ طَلَّقْتَ مَرَّةً أَوْ مَرَّتَيْنِ فَإِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَرَنِي بِهَذَا.

5332- Nâfi -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Abdullah ibnu Ömer hayızlı olduğu hâlde hanımını bir talâkla boşadı. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hanımını geri çevirmesini ve temizlenene kadar elinde tutmasını, sonra kendisinin yanında kadının diğer bir hayız daha görmesini, sonra bu hayızdan da temizleninceye kadar kadına yine mühlet vermesini, eğer kadını boşamak isterse, onunla cinsî münâsebet yapmaksızın üçüncü defa temizlendiği zaman onu boşamasını emretti ve: “İşte bu temizlik hâleti, Allah’ın, kadınların içinde boşanmalarını emrettiği iddettir” buyurdu.

Abdullah ibnu Ömer, üç defa boşayacak kimsenin hükmü sorulduğunda, soranlardan her birine: Eğer üç defa boşamış isen, artık o kadından başka bir koca ile evleninceye kadar sana haram olmuştur, der idi.

Kuteybe’den başkası bu hadîste şunu ziyade etti: Leys ibnu Sa’d’dan; o şöyle dedi: Bana Nâfi’ tahdis etti ki, İbnu Ömer: Eğer bir kere ve yahut iki kere boşamış olaydın elbette kadına dönme hakkın vardı. Çünkü Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana bununla yani kadına dönmekle emretti, demişti.

۴۵- بَابُ مُرَاجَعَةِ الْحَائِضِ

45- Kesin Olmayarak Boşanmış Olan Hayızlı Kadına Dönüş Yapma Bâbı

۵۳۳۳- حَدَّثَنَا حَجَّاجٌ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِيرِينَ

حَدَّثَنِي يُونُسُ بْنُ جُبَيْرٍ سَأَلْتُ ابْنَ عُمَرَ فَقَالَ طَلَّقَ ابْنُ عُمَرَ امْرَأَتَهُ وَهِيَ حَائِضٌ فَسَأَلَ عُمَرَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَمَرَهُ أَنْ يُرَاجِعَهَا ثُمَّ يُطَلِّقَ مِنْ قَبْلِ عِدَّتِهَا قُلْتُ فَتَعَدُّ بِتِلْكَ التَّطْلِيقَةِ قَالَ أَرَأَيْتَ إِنْ عَجَزَ وَاسْتَحْمَقَ.

5333- Yûnus ibnu Cubeyr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben İbnu Ömer'e karısını hayızlı iken boşayan kimsenin hükmünü sordum. O şöyle dedi:

-Ben karımı hayızlı iken boşadım. Bu durumu babam Ömer Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de Ömer'e şöyle buyurdu: "Ona emret, karısını geri döndürsün. Sonra karısını iddetinin bitmesinin önünde temizken cima yapmadan boşasın."

Ben İbnu Ömer'e: Sen bu boşamanı bir boşama sayıyor muydun? diye sordum. İbnu Ömer: Şayet İbnu Ömer aciz olmuş ve ahmaklık etmişse onu bir talâk olmaktan ne men eder? diye cevap verdi.

٦٤-بَابُ نَجْدِ الْمُتَوَفَّى عَنْهَا زَوْجُهَا أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا

46- Bâb: Kocası Vefat Etmiş Olan Kadın Dört Ay On Gün Süslenmeyi ve Koku Sürünmeyi Terk Eder

وَقَالَ الزُّهْرِيُّ لَا أَرَى أَنْ تَقْرَبَ الصَّبِيَّةَ الْمُتَوَفَّى عَنْهَا الطَّيِّبَ لِأَنَّ عَلَيْهَا الْعِدَّةَ.

Zuhrî şöyle dedi: Ben kocası ölmüş olup bulûğa ulaşmamış genç kadının da güzel kokuya yaklaşmasını uygun görmem. Çünkü onun da iddet bekleme yükümlülüğü vardır.

٥٣٣٤- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُونُسَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ عَمْرِو بْنِ حَزْمٍ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ لَافِعٍ عَنْ زَيْنَبَ بِنْتِ أَبِي سَلَمَةَ أَنَّهَا أَخْبَرَتْهُ هَذِهِ الْأَحَادِيثَ الثَّلَاثَةَ قَالَتْ زَيْنَبُ دَخَلْتُ عَلَى أُمِّ حَبِيبَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ تُوُفِّيَ أَبُوهَا أَبُو سُفْيَانَ بْنِ حَرْبٍ فَدَعَتْ أُمِّ حَبِيبَةَ بِطَيْبٍ فِيهِ صُفْرَةٌ خَلُوقَ أَوْ غَيْرُهُ فَدَهَنَتْ مِنْهُ جَارِيَةً ثُمَّ مَسَّتْ بِعَارِضِيهَا ثُمَّ قَالَتْ وَاللَّهِ مَا لِي

بِالطَّيِّبِ مِنْ حَاجَةٍ غَيْرَ أَلِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا يَحِلُّ لِمَرْأَةٍ تُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَنْ تُحِدَّ عَلَى مَيِّتٍ فَوْقَ ثَلَاثِ لَيَالٍ إِلَّا عَلَى زَوْجٍ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا.

5334- Ebu Seleme'nin kızı Zeynep -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben, babası Ebu Sufyân ibnu Harb vefat ettiği zaman Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in zevcesi Ümmü Habîbe'nin yanına girmiştim. Derken Ümmü Habîbe içinde sarı renk de bulunan "halûk" adındaki güzel kokulu karışık süslenme boyasını veya da diğer bir süslenme boyasını istedi. Akabinde bu boyadan eline sürdüğü boyayı azaltmak için bir kıza sürdükten sonra kendi iki yanağının safhalarına ve kollarına sürdü. Sonra şöyle dedi: Vallahi benim böyle koku ve boya ile süslenmeye hiç ihtiyâcım yoktur. Şu var ki, ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den minber üzerinde şöyle buyururken işittim:

"Allah'a ve âhiret gününe iman eden bir kadının bir ölüye yas tutup üç günden sonra her türlü süslenmeyi terk etmesi helâl olmaz. Şayet kocası ölürse, bir kadın dört ay ve on gün boyunca süslenmeyi terk eder." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1280, 1281)

٥٣٣٥- قَالَتْ زَيْنَبُ فَلَدَخَلْتُ عَلَى زَيْنَبَ بِنْتِ جَحْشٍ حِينَ تُوُفِّيَ أَخُوهَا فَلَدَعْتُ بِطَيِّبٍ فَمَسَّتْ مِنْهُ ثُمَّ قَالَتْ أَمَا وَاللَّهِ مَا لِي بِالطَّيِّبِ مِنْ حَاجَةٍ غَيْرَ أَلِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ عَلَى الْمَيِّتِ لَا يَحِلُّ لِمَرْأَةٍ تُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَنْ تُحِدَّ عَلَى مَيِّتٍ فَوْقَ ثَلَاثِ لَيَالٍ إِلَّا عَلَى زَوْجٍ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا.

5335- Ebu Seleme'nin kızı Zeyneb -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Sonra kardeşi öldüğünde Zeyneb bintu Cahş'ın yanına girdim. Koku isteyip, onu süründü. Sonra da şöyle dedi: Benim kokuya ihtiyacım yok. Ancak ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'i minberde şöyle derken işittim: "Allah'a ve ahiret gününe iman eden bir kadının, bir ölüye yas tutup üç günden sonra her türlü süslenmeyi terk etmesi helâl olmaz. Şayet kocası ölürse bir kadın dört ay ve on gün boyunca süslenmeyi terk eder." (Hadisin geçtiği diğer yer: 1282)

۵۳۳۶- قَالَتْ زَيْتَبُ وَسَمِعْتُ أُمَّ سَلَمَةَ تَقُولُ جَاءَتْ امْرَأَةً إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ ابْنَتِي تُؤْفِي عَنْهَا زَوْجَهَا وَقَدْ اشْتَكَيْتَ عَيْنَهَا أَفَتَكْحُلُهَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا مَرْثِينَ أَوْ ثَلَاثًا كُلُّ ذَلِكَ يَقُولُ لَا ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّمَا هِيَ أَرْبَعَةُ أَشْهُرٍ وَعَشْرٌ وَقَدْ كَانَتْ إِحْدَاكُنَّ فِي الْجَاهِلِيَّةِ تَرْمِي بِالْبَغْرَةِ عَلَى رَأْسِ الْحَوْلِ.

5336- Ümmü Seleme -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir kadın Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e gelip: Ey Allah'ın Rasûlü! Kızımın kocası vefat etti. Şimdi de gözleri rahatsız oldu. Bu durumda ben kızımın gözlerine sürme çekeyim mi? diye sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Hayır!" buyurdu. Kadın iki veya üç defa bu isteğini tekrarladı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de bunların hepsinde "Hayır!" diyordu. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kocası ölen kadının iddeti dört ay on gündür. Câhiliyet zamanında sizden biriniz bir sene beklerdi de senenin başına geldiğinde bir deve tezeği atardı ve böylece matemden çıkardı." (Hadisin geçtiği yerler: 5338, 5706)

۵۳۳۷- قَالَ حُمَيْدٌ فَقُلْتُ لَزَيْتَبُ وَمَا تَرْمِي بِالْبَغْرَةِ عَلَى رَأْسِ الْحَوْلِ فَقَالَتْ زَيْتَبُ كَانَتْ الْمَرْأَةُ إِذَا تُؤْفِي عَنْهَا زَوْجَهَا دَخَلَتْ حِفْشًا وَلَبِسَتْ شَرَّ ثِيَابِهَا وَلَمْ تَمْسُ طَيِّبًا حَتَّى تَمُرَّ بِهَا سَنَةٌ ثُمَّ تُؤْفِي بِدَابَّةٍ حِمَارٍ أَوْ شَاةٍ أَوْ طَائِرٍ فَتَقْتَضُ بِهِ فَقَلَمًا تَقْتَضُ بِشَيْءٍ إِلَّا مَاتَ ثُمَّ تَخْرُجُ فَتُعْطَى بَعْرَةً فَتَرْمِي ثُمَّ تُرَاجِعُ بَعْدَ مَا شَاءَتْ مِنْ طَيِّبٍ أَوْ غَيْرِهِ سِتْلَ مَالِكٍ مَا تَقْتَضُ بِهِ قَالَ تَمْسَحُ بِهِ جِلْدَهَا.

5337- Humeyd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Zeynep'e: Bu, "Senenin başında deve tersi atardı" sözünden maksat nedir? diye sordum. Zeynep şöyle cevap verdi: Câhiliye devrinde kadın, kocası öldüğü zaman, evinin en küçük ve en hakir bir odasına karanlık bir köşesine girer, en kötü elbiselerini giyer ve bir sene geçinceye kadar hiçbir koku sürünmezdi. Böyle ağır bir hapis hayatını tamamladıktan sonra kadının yanına merkep veya koyun veya kuş çeşidinden bir hayvan getirilirdi ve kadın efsûnlanır gibi o hayvanı kendi vücûduna sürter-

di. Kadının böyle vücûduna sürte sürte ezdiği hayvan artık yaşayamaz ölürdü. Sonra kadın o çirkin hapis odasından çıkardı. Bu defa kadının eline bir deve tersi verilirdi, o da bunu fırlatır atardı. Bu merasimden sonra artık kadın temizlenir, yıkanır ve istediği gibi süslenerek ortaya çıkar da evlenme teklif edecek isteyicilerine görünebilir, kendini onlara arz ederdi.

٤٧- بَابُ الْكُحْلِ لِلْحَاذَةِ

47- Kocası Ölmüş Olan ve İddetini Bekleyen Bir Kadının Sürme Kullanmasının Hükümü Bâbı

٥٣٣٨- حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا حُمَيْدُ بْنُ نَافِعٍ عَنْ زَيْنَبَ بِنْتِ أُمِّ سَلَمَةَ عَنْ أُمِّهَا أَنَّ امْرَأَةً تُوُفِّيَ زَوْجُهَا فَخَشُوا عَلَى عَيْنَيْهَا فَأَتَوْا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاسْتَأْذَنُوهُ فِي الْكُحْلِ فَقَالَ لَا تَكْحُلْ قَدْ كَانَتْ إِخْدَاكُنْ تَمُكُّثُ فِي شَرٍّ أَخْلَاسِهَا أَوْ شَرِّ بَيْتِهَا فَإِذَا كَانَ حَوْلَ فَمَرٍّ كَلَبٌ رَمَتْ بَعْرَةً فَلَا حَتَّى تَمُضِيَ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا.

5338- Ümmü Seleme -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Kocası ölen bir kadının yakınları, bu kadının gözlerinin ağrmasından endişe ettiler de Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e geldiler ve kadının gözlerine sürme çekmek hususunda O'ndan izin istediler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem izin vermeyip şöyle buyurdu: "Gözüne sürme çekme! Câhiliyet zamanında sizden herhangi biriniz kocası öldüğünde en kötü elbiseleri içinde veyahut: Evinin en kötü yerinde bir sene beklerdi. Bir sene tamâm olup da yanından bir köpek geçtiği zaman bir deve tezeği atardı ve bu suretle iddetinden çıkardı. Şimdi sen dört ay on gün geçinceye kadar sakın gözüne sürme çekme!"

٥٣٣٩- وَسَمِعْتُ زَيْنَبَ بِنْتِ أُمِّ سَلَمَةَ تَحَدَّثُ عَنْ أُمِّ حَبِيبَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَحِلُّ لِمَرْأَةٍ مُسْلِمَةٍ تُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَنْ تُحِدَّ فَوْقَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ إِلَّا عَلَى زَوْجِهَا أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا.

5339- Ümmü Habîbe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Allah’a ve son güne îmân eder müslim bir kadına, kocasından başka bir ölü üzerine üç günden fazla matem tutup zînet ve süsünü terk etmesi helâl olmaz. Kocasının ölümü üzerine dört ay on gün süslenmeyi terk eder.”

٥٣٤٠ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا بِشْرٌ حَدَّثَنَا سَلَمَةُ بْنُ عَلْقَمَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ

سِيرِينَ قَالَتْ أُمُّ عَطِيَّةَ لِهَيْبَا أَنْ لِحْدَ أَكْثَرَ مِنْ ثَلَاثٍ إِلَّا بِزَوْجٍ.

5340- Ümmü Atıyye -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bizler, kocanın ölümü sebebiyle olmak müstesna, bir ölü için üç günden çok süslenmeyi terk etmemizden yasaklandık.

٤٨- بَابُ الْقُسْطِ لِلْحَادَّةِ عِنْدَ الطَّهْرِ

48- Kocasını Ölmüş Olan ve İddetini Bekleyen Bir Kadının Hayızdan Temizlendiği Sırada Kust Denilen Hoş Kokulu Bitkiyi Kullanması Bâbı

٥٣٤١ - حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ

عَنْ حَفْصَةَ عَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ قَالَتْ كُنَّا نُنْهَى أَنْ لِحْدَ عَلَى مَيْتٍ فَوْقَ ثَلَاثٍ إِلَّا عَلَى زَوْجٍ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا وَلَا نَكْتَجِلَ وَلَا نَطِيبَ وَلَا نَلْبَسَ ثَوْبًا مَصْبُوغًا إِلَّا ثَوْبَ عَصَبٍ وَقَدْ رُخِّصَ لَنَا عِنْدَ الطَّهْرِ إِذَا اغْتَسَلَتْ إِحْدَانَا مِنْ مَحِيضِهَا فِي ثُبْدَةٍ مِنْ كُنْتِ أَظْفَارٍ وَكُنَّا نُنْهَى عَنْ ابِّاعِ الْجَنَائِزِ.

5341- Ümmü Atıyye -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bizler ölüye üç günün dışında zineti, süslenmeyi terk etmekle neholunur, bundan yasaklanırdık. Ancak ölen kocası ise dört ay on gün zineti terk ederdik. Bu zaman içinde gözlerimize sürme çekmez, güzel koku sürünmez ve Yemen elbisesi dışında süslü ve boyanmış kumaştan yapılmış elbise giyinmezdik. Ancak bizlere, bizden biri hayızdan dolayı gusledip temizleneceği zaman az miktarda buhur kullanmasına izin verilmiştir. Cenazeye iştirak etmekten de yasaklanırdık.

٤٩- بَابُ ثَلْبَسِ الْحَادَّةِ بَابُ الْعَصَبِ

49- Bâb: Kocasının Ölümünden Dolayı İddet Bekleyen Kadın, Yemen'in Asb Kumaşından Yapılmış Elbise Giyebilir

٥٣٤٢- حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ دُكَيْنٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ السَّلَامِ بْنُ حَرْبٍ عَنْ هِشَامٍ عَنْ حَفْصَةَ عَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ قَالَتْ قَالَ لِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَحِلُّ لِمَرْأَةٍ تُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَنْ تُحِدَّ فَوْقَ ثَلَاثِ إِلَّا عَلَى زَوْجٍ فَإِنَّهَا لَا تَكْتَحِلُ وَلَا ثَلْبَسُ ثَوْبًا مَصْبُوغًا إِلَّا ثَوْبَ عَصَبٍ.

5342- Ümmü Atıyye -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana şöyle buyurdu:

“Allah’a ve Âhiret Günü’ne iman eden bir kadına kocasından başka bir ölü üzerine üç günden fazla zînet ve süslenmeyi terk etmesi helâl olmaz. Şüphesiz o kadın bu süre içinde gözüne sürme de çekmez, süs için boyanmış elbise de giymez, ancak Yemen’in asb denilen çizgili kumaşını giyebilir.”

٥٣٤٣- وَقَالَ الْأَنْصَارِيُّ حَدَّثَنَا هِشَامٌ حَدَّثَنَا حَفْصَةُ حَدَّثَنِي أُمُّ عَطِيَّةَ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَا تَمَسْ طَبِيًّا إِلَّا أَذَى طَهْرَهَا إِذَا طَهَّرْتَ ثُبْدَةً مِنْ قُسْطٍ وَأَطْفَارٍ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ الْقُسْطُ وَالْكُسْتُ مِثْلُ الْكَافُورِ وَالْقَافُورِ.

5343- Ümmü Atıyye -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şunları yasakladı:

“O kadın güzel koku sürünmez. Ancak hayızdan temizlendiği sıralarda bir parçacık kust veya ezfâr buhuru sürebilir.”

٥٠- بَابُ ﴿وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنْكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا﴾ إِلَى قَوْلِهِ ﴿بِمَا تَعْمَلُونَ خَيْرٌ﴾

50- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«İçinizden ölenler ve geride bıraktıkları zevceler, kendi başlarına dört ay on gün beklerler. Sürelerini doldurdıkları zaman, kendi başlarına bilinen bir sûrette yaptıkları şeylerden dolayı sizin üzerinize bir gü-

nâh yoktur. Allah, yaptıklarınızdan hakkıyla haberdardır.» (Bakara: 234)

٥٣٤٤- حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ أَخْبَرَنَا رَوْحُ بْنُ عُبَادَةَ حَدَّثَنَا شَيْبَلٌ عَنْ
ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ مُجَاهِدٍ ﴿وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنْكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا﴾ قَالَ كَانَتْ
هَذِهِ الْعِدَّةُ تَعْتَدُ عِنْدَ أَهْلِ زَوْجِهَا وَاجِبًا فَأَنْزَلَ اللَّهُ ﴿وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنْكُمْ وَيَذَرُونَ
أَزْوَاجًا وَصِيَّةً لِأَزْوَاجِهِمْ مَتَاعًا إِلَى الْحَوْلِ غَيْرَ إِخْرَاجٍ فَإِنْ خَرَجْنَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ
فِيمَا فَعَلْنَ فِي أَنْفُسِهِنَّ مِنْ مَعْرُوفٍ﴾ قَالَ جَعَلَ اللَّهُ لَهَا تَمَامَ السَّنَةِ سَبْعَةَ أَشْهُرٍ
وَعِشْرِينَ لَيْلَةً وَصِيَّةً إِنْ شَاءَتْ سَكَنْتَ فِي وَصِيَّتِهَا وَإِنْ شَاءَتْ خَرَجَتْ وَهُوَ قَوْلُ
اللَّهِ تَعَالَى ﴿غَيْرَ إِخْرَاجٍ فَإِنْ خَرَجْنَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ فَالْعِدَّةُ كَمَا هِيَ وَاجِبٌ
عَلَيْهَا زَعَمَ ذَلِكَ عَنْ مُجَاهِدٍ وَقَالَ عَطَاءٌ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ نَسَخَتْ هَذِهِ الْآيَةَ عِدَّتُهَا
عِنْدَ أَهْلِهَا فَتَعْتَدُ حَيْثُ شَاءَتْ وَقَوْلُ اللَّهِ تَعَالَى ﴿غَيْرَ إِخْرَاجٍ﴾ وَقَالَ عَطَاءٌ إِنْ
شَاءَتْ اغْتَدَّتْ عِنْدَ أَهْلِهَا وَسَكَنْتَ فِي وَصِيَّتِهَا وَإِنْ شَاءَتْ خَرَجَتْ لِقَوْلِ اللَّهِ
﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا فَعَلْنَ فِي أَنْفُسِهِنَّ﴾ قَالَ عَطَاءٌ ثُمَّ جَاءَ الْمِيرَاثُ فَنَسَخَ
السُّكْنَى فَتَعْتَدُ حَيْثُ شَاءَتْ وَلَا سَكْنَى لَهَا.

5344- Mucâhid -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

«Sizden, ölen ve geride eş bırakan erkeklerin eşleri dört ay on gün iddet beklerler.» (Bakara: 234) Âyette zikredilen dört ay on günlük iddet, yani bekleme süresi, kadının, kocasının akrabaları yanında bekleyeceği müddet idi. Bunun üzerine Allah Azze ve Celle şu âyeti indirdi: «*İçinizden ölüp de geride eşler bırakan erkekler, kadınlarının, evlerinden çıkarılmayarak bir yıla kadar bırakılmasını vasiyet etsinler. Şayet kadınlar evden çıkacak olurlarsa, kendileri için yaptıkları meşru işlerde size bir günah yoktur.*» (Bakara: 240) Mucâhid dedi ki: Allah evvelki âyette dört ay on gün iddet bekleyen kadına, bir vasiyet olarak yedi ay yirmi gün daha ekleyip, senenin tamamını tahsis etti. O kadın isterse kendine yapılmış olan vasiyeti içinde ikâmet eder, isterse oradan çıkar. İşte bu Yüce Allah'ın: «*İçinizden ölüp de geride eşler bırakan erkekler, kadınlarının, evlerinden çıkarılmayarak bir yıla kadar bırakılmasını vasiyet etsinler. Şayet kadınlar evden çıkacak olurlarsa, kendileri için yaptıkları meşru işlerde size bir günah yoktur.*» kavlidir. Dört ay on günlük iddet ise, ol-

duğu gibi kadın üzerine vâcibdir. İbnu Ebî Necîh, bunu Mucâhid'den olmak üzere söyledi.

Atâ İbnu Ebî Rebâh da dedi ki: İbnu Abbas şöyle dedi: Bu âyet, kadının kendi ailesi yanında iddet beklemesini neshetti. Artık kadın istediği yerde iddetini bekler. Bu, Allah Azze ve Celle'nin: **«evlerinden çıkarılmayarak»** kavlidir.

Atâ şöyle dedi:

-Kadın isterse kocasının ailesi yanında iddet bekler ve kendine yapılan vasiyette ikâmet eder, isterse Allah Azze ve Celle'nin: **«kendileri için yaptıkları meşru işlerde size bir günah yoktur»** kavlinde dolayı başka yere çıkar gider. Sonra mîrâs âyetleri olan Nisa: 11 ve 12. âyetleri indirildi ve oturma hakkı neshedildi. Artık kadın dilediği yerde iddetini bekleyebilir.

٥٣٤٥- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ بْنِ عَمْرِو بْنِ حَزْمٍ حَدَّثَنِي حُمَيْدُ بْنُ نَافِعٍ عَنْ زَيْتَبِ بْنِتِ أُمِّ سَلَمَةَ عَنْ أُمِّ حَبِيبَةَ بِنْتِ أَبِي سُفْيَانَ لَمَّا جَاءَهَا نَعِيُّ أَبِيهَا دَعَتْ بِطَيْبٍ لَمْسَحَتْ ذِرَاعَيْهَا وَقَالَتْ مَا لِي بِالطَّيِّبِ مِنْ حَاجَةٍ لَوْ لَا أَنِّي سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا يَحِلُّ لِلْمَرْأَةِ تُوْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ تُجِدُّ عَلَى مَيِّتٍ فَوْقَ ثَلَاثِ إِلَّا عَلَى زَوْجٍ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا.

5345- Ümmü Seleme'nin kızı Zeynep -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ümmü Habîbe, babasının ölüm haberi gelince, üçüncü günü içinde bir koku istedi, bunu iki koluna sürdü ve şöyle dedi: Benim güzel koku sürünmeye hiç ihtiyâcım yoktur. Şu var ki, ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden şöyle buyururken işitmişimdir:

“Allah’a ve Âhîret Günü’ne iman eden hiçbir kadına, kocasından başka bir ölü üzerine üç günden fazla kokulanma ve süslenmeyi terk etmesi helâl olmaz. Kadın ancak kocasının ölümü üzerine dört ay on gün zîneti bırakır.”

٥١- بَاب مَهْرِ الْبَغِيِّ وَالنِّكَاحِ الْفَاسِدِ

51- Kendisi ile Zinâ Karşılığında Zinakâr Kadına Verilen Ücret ve Fâsid Olan Nikâh Bâbı

وَقَالَ الْحَسَنُ إِذَا تَزَوَّجَ مُحَرَّمَةً وَهُوَ لَا يَشْعُرُ فُرْقَ بَيْنَهُمَا وَلَهَا مَا أَخَذَتْ وَلَيْسَ لَهَا غَيْرُهُ ثُمَّ قَالَ بَعْدَ لَهَا صَدَاقُهَا.

Hasan Basrî şöyle dedi: Bir kimse, kendisine haram kılınmış olan bir kadınla onun haram olduğunu bilmeyerek evlendiği zaman, bu çiftin arası ayrılır ve kadına sâdece aldığı mehir vardır, ondan başka bir şey yoktur. Bundan sonra o kadına mislinin mehri vardır.

٥٣٤٦- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي بَكْرٍ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ ثَمَنِ الْكَلْبِ وَخُلْوَانِ الْكَاهِنِ وَمَهْرِ الْبَغِيِّ.

5346- Ebu Mes'ûd el-Ensârî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem köpek bedelinden, kâhinlik ücretinden ve zina kazancından yasakladı. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2237)

٥٣٤٧- حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا عَوْنُ بْنُ أَبِي جُحَيْفَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ لَعَنَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْوَاشِمَةَ وَالْمُسْتَوْشِمَةَ وَآكِلَ الرِّبَا وَمُوكِلَهُ وَنَهَى عَنْ ثَمَنِ الْكَلْبِ وَكَسْبِ الْبَغِيِّ وَلَعَنَ الْمُصَوِّرِينَ.

5347- Ebu Cuheyfe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem dövme yapana ve yaptıranı, faiz yiyene ve yedirene lanet etti. Bizleri, köpeğin bedelinden ve zina kazancından yasakladı. (İnsan ve hayvan) resimleri yapanları lânet etti. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2086)

٥٣٤٨- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْجَعْفَرِ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُحَادَةَ عَنْ أَبِي حَارِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ كَسْبِ الْإِمَاءِ.

5348- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem cariyelerin zina karşılığı olan kazancından yasakladı.

۵۲-بَابُ الْمَهْرِ لِلْمَدْخُولِ عَلَيْهَا وَكَيْفَ الدُّخُولُ أَوْ طَلْقُهَا قَبْلَ الدُّخُولِ وَالْمَسِيسِ

52- Kendisi ile Zifafa Girilmiş Kadının Mehri, Zifafa girmenin Nasıl Olacağı veya Zifafa Girmeden Önce Kadını Boşadığında Hükümün Nasıl Olacağı Bâbı

۵۳۴۹- حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ زُرَّارَةَ أَخْبَرَنَا إِسْمَاعِيلُ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ قُلْتُ لَابْنِ عَمْرٍو رَجُلٌ قَذَفَ امْرَأَتَهُ فَقَالَ لَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ أَخَوَيْ بَنِي الْعَجْلَانِ وَقَالَ اللَّهُ يَعْلَمُ أَنْ أَحَدَكُمَا كَاذِبٌ فَهَلْ مِنْكُمَا تَائِبٌ فَأَيُّمَا فَقَالَ اللَّهُ يَعْلَمُ أَنْ أَحَدَكُمَا كَاذِبٌ فَهَلْ مِنْكُمَا تَائِبٌ فَأَيُّمَا فَفَرَّقَ بَيْنَهُمَا قَالَ أَيُّوبُ فَقَالَ لِي عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ فِي الْحَدِيثِ شَيْءٌ لَا أَرَاكَ تُحَدِّثُهُ قَالَ قَالَ الرَّجُلُ مَالِي قَالَ لَا مَالَ لَكَ إِنْ كُنْتَ صَادِقًا فَقَدْ دَخَلْتَ بِهَا وَإِنْ كُنْتَ كَاذِبًا فَهُوَ أَبْعَدُ مِنْكَ.

5349- Said ibnu Cubeyr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Abdullah ibnu Ömer'e: bir adam karısına zina isnad etse bunun hükmü nedir? diye sordum. O şöyle dedi:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Aclân oğullarından olan karı-kocayı birbirinden ayırdı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o ikisine şöyle buyurdu: "Muhakkak ki Allah, sizin ikinizden birinin yalancı olduğunu biliyor. İkinizden biri tövbe etmez mi?"

Bunu ikisi de kabul etmeyince Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yine: "Muhakkak ki Allah, sizin ikinizden birinin yalancı olduğunu biliyor. İkinizden biri tövbe etmez mi?" buyurdu. O ikisinden biri yine tövbe etmekten kaçındılar. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o ikisinin evliliklerine son verdi.

Eyyûb es-Sahtiyânî geçen senetle şöyle demiştir: Bana Amr ibnu Dînâr dedi ki: Bu hadiste bir şey daha vardır. Senin onu nakletmediğini görüyorum. Said ibnu Cubeyr şöyle demişti: Adam: benim malım ne olacak, demişti. Ona: "O mal sana ait değildir. Eğer sen zina isnadında doğru olsan bile sen o kadınla o mal mukabilinde cima etmiştin, böylece ka-

dın onun hepsini hak etmiş oldu. Eğer sen zina isnadında yalancı isen, o mal senden daha uzaktır, denildi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5311, 5312)

۵۳- باب الْمُتَعَةِ لِلَّتِي لَمْ يُفَرِّضْ لَهَا

53- Kendisine Mehir Tayin Edilmemiş Kadına Mal ile Faydalandırılması Bâbı

لَقَوْلِهِ تَعَالَى ﴿لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِن طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ مَا لَمْ تَمْسُوهُنَّ أَوْ تَفْرِضُوا لَهُنَّ فَرِيضَةً﴾ إِلَى قَوْلِهِ ﴿إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ وَقَوْلِهِ ﴿وَلِلْمُطَلَّقاتِ مَتَاعٌ بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ كَذَلِكَ يَسِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾ وَلَمْ يَذْكُرِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْمُلَاعَنَةِ مَتْعَةً حِينَ طَلَقَهَا زَوْجَهَا.

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: «Kendileriyle temas etmeden ve mehirlerini belirlemeden kadınları boşamışsanız, üzerinize herhangi bir günâh yoktur. Zengin olanlara güçleri nisbetinde, fakir olanlara da yine güçleri nisbetinde, bilinen ölçüler içinde ve iyilik yapanlara da bir borç olmak üzere, onları mal yönünden faydalandırın. Ve eğer onlarla temas etmeden onları boşamışsanız ve mehirlerini de tayin etmişseniz, onların bağışlaması, yahut nikâh akdini elinde tutan kocanın bağışlaması dışında, tayin ettiğiniz mehirlerin yarısı onlara aittir. Fakat mehiri bağışlamanız takvaya daha yakındır. Aranızdaki bağı unutmayın. Allah, şüphesiz, yaptıklarınızı hakkıyla görendir.» (Bakara: 236-237)

«Boşanmış kadınlar için de, Allah'tan sakınanlara borç olmak üzere marûf sûrette faydalanacakları bir mal olmalıdır. İşte Allah, akıl edip düşünesiniz diye âyetlerini böyle açıklar.» (Bakara: 241)

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, karı-kocanın birbirleriyle lanetleşerek evliliklerine son vermeleri sonucu, erkeğin karısı için mal olarak bir şeyler vereceğine dair herhangi bir şey zikretmemiştir.

۵۳۵۰- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِلْمُتَلَاعَتَيْنِ حِسَابُكُمَا عَلَى اللَّهِ أَحَدُكُمَا كَاذِبٌ لَا سَبِيلَ لَكَ عَلَيْهَا قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَالِي قَالَ لَا مَالَ لَكَ إِنَّ

كُنْتُ صَدَقْتُ عَلَيْهَا فَهُوَ بِمَا اسْتَحْلَلْتُ مِنْ فَرْجِهَا وَإِنْ كُنْتُ كَذَبْتُ عَلَيْهَا فَذَاكَ أَبَعْدُ وَأَبَعْدُ لَكَ مِنْهَا.

5350- İbnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, birbirleriyle lanetleşerek evliliklerine son veren karı-kocaya şöyle buyurdu:

“İkinizin hesabı Allah’a aittir. Muhakkak ki ikinizden biri yalancıdır. Senin karın üzerinde hiçbir hakkın kalmamıştır.”

Bunun üzerine adam: Ey Allah’ın Rasûlü! Peki ona mehir olarak verdiğim malım ne olacak? Malımı geri alamayacak mıyım? diye sordu

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“O mal sana ait değildir. Eğer sen zina isnadında doğru olsan bile sen o kadınla o mal mukabilinde cima etmiştin, böylece kadın onun hepsini hak etmiş oldu. Eğer sen zina isnadında yalancı isen, o mal senden daha uzaktır.”

٦٩- كِتَابُ النَّفَقَاتِ

69- KİTABU'N-NAFAKAT (Nafakalar Kitabı)

١- بَابُ فَضْلِ الثَّقَةِ عَلَى الْأَهْلِ

1- Aile Halkına Nafakanın Fazileti

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿وَيَسْأَلُونَكَ مَاذَا يُنْفِقُونَ قُلِ الْغَفْوُ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ
الآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾ وَقَالَ الْحَسَنُ الْغَفْوُ الْفَضْلُ.

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: «*Ve yine sana, ey Muhammed, mallarından hangi şeyi Allah yolunda harcayacaklarını ve sadaka olarak vereceklerini soruyorlar. Onlara de ki: "Fazla olanı verin" O da ihtiyacınızdan ve ailenizin nafakasından fazla olanıdır. Allah size, birliğini gösteren delilleri açıkladığı gibi, koyduğu sınırları, farzları ve Peygamberi Muhammed'e indirdiği diğer şeyleri de açıklıyor ki dünya ve âhirette vaadini, korkutmasını, sevabını, cezasını düşünesiniz ve geçici dünyanın yerine ebedî olan âhireti tercih edesiniz.*» (Bakara: 219-220)

٥٣٥١ - حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَدِيِّ بْنِ ثَابِتٍ قَالَ
سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ يَزِيدَ الْأَنْصَارِيَّ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ الْأَنْصَارِيَّ فَقُلْتُ عَنْ النَّبِيِّ
فَقَالَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا أَلْفَقَ الْمُسْلِمُ نَفَقَةً عَلَى أَهْلِهِ وَهُوَ
يَحْتَسِبُهَا كَانَتْ لَهُ صَدَقَةً.

5351- Ebu Mesud el-Ensârî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Bir kimse sevabını yalnız Allah’tan bekleyerek kendi ailesine infakta bulunursa, bu onun için sadaka olur.” (Hadisin geçtiği yerler: 55,4006)

٥٣٥٢- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ قَالَ اللَّهُ أَفِئْنَ يَا ابْنَ آدَمَ أَفِئْنَ عَلَيْكَ.

5352- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: «Ey Âdem oğlu! Fakirlere sadaka ver ki ben de sana nimetimden vereyim.»” (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4684, 7411, 7419, 7496)

٥٣٥٣- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ قَزَعَةَ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ ثَوْرِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَبِي الْغَيْثِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ السَّاعِي عَلَى الْآرْمَلَةِ وَالْمَسْكِينِ كَالْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ الْقَائِمِ اللَّيْلَ الصَّائِمِ النَّهَارَ.

5353- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Dul kadınların ve fakirlerin nafakalarını kazanmaya, onların yardımına koşar kimse, Allah yolunda savaşan mücahid gibidir. Veya da o kimse gece’eri namaz kılıp gündüzleri oruçlu geçiren kimse gibidir.” (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6006, 6007)

٥٣٥٤- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَامِرِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ سَعْدِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعُودُنِي وَأَنَا مَرِيضٌ بِمَكَّةَ فَقُلْتُ لِي مَالٌ أَوْصِي بِمَالِي كُلَّهُ قَالَ لَا قُلْتُ فَالْشُّطْرُ قَالَ لَا قُلْتُ فَالْثُلُثُ قَالَ الْثُلُثُ وَالثُّلُثُ كَثِيرٌ أَنْ تَدْعَ وَرَثَتَكَ أَغْنِيَاءَ خَيْرٌ مِنْ أَنْ تَدْعَهُمْ غَالَةً يَتَكَفَّفُونَ النَّاسَ فِي أَيْدِيهِمْ وَمَهْمَا أَفْقَتْ فَهُوَ لَكَ صَدَقَةٌ حَتَّى لِلْقَمَةِ تَرْفَعَهَا فِي فِي أَمْرَاتِكَ وَلَعَلَّ اللَّهَ يَرْفَعَكَ يَنْتَفِعُ بِكَ نَاسٌ وَيَضُرُّ بِكَ آخَرُونَ.

5354- Sa’d ibnu Ebî Vakkas -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Vedâ Haccı yılında Mekke’de tutulduğum şiddetli bir hastalığımda Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem benim ziyaretime gelmişti. Ben dedim ki: Ben malı olan birisiyim. Malımın hepsini vasiyet edeyim mi? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: “Hayır” buyurdu. Ben: Yarısını vasiyet edeyim mi? dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: “Hayır” buyurdu. Ben: Malımın üçte birini vasiyet olarak vereyim mi? diye sordum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Üçte birini sadaka olarak ver. Üçte biri çoktur. Senin mirasçılarını zengin bırakman, muhtaç ve halka el açar hâlde fakir olarak ortada bırakmandan daha hayırlıdır. Sen Allah’ın rızasını isteyerek harcayacağın her bir nafakadan dolayı sevabını alırsın. Hatta yemek yerken eşinin ağzına vereceğin bir lokmadan bile. Sen terk edilmeyeceksin. Şayet burada (Mekke’de) sâlih amel işlersen, elbette onunla derecen artar ve merteben yükselir. Sonra umuyorum ki, sen uzun zaman yaşayacaksın. Hatta sende bir takım kavimler faydalanacak, diğer bir toplulukta senden dolayı zarara uğrayacaklardır.” (Hadisin geçtiği diğer yerler: 56, 1295, 2742, 2744, 3936, 4409, 5354, 5659, 5668, 6373, 6733)

۲- بَابُ وَجُوبِ الثَّقَةِ عَلَى الْأَهْلِ وَالْعِيَالِ

2- Kişinin Kendi Ailesine Harcama Yapmasının, Onların Masraflarını Karşılamanın Vücûbiyeti Bâbı

۵۳۵۵- حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا أَبُو صَالِحٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَفْضَلُ الصَّدَقَةِ مَا تَرَكَ غَنًى وَالْيَدُ الْعُلْيَا خَيْرٌ مِنَ الْيَدِ السُّفْلَى وَابْدَأْ بِمَنْ تَعُولُ تَقُولُ الْمَرْأَةُ إِمَّا أَنْ تُطْعِمَنِي وَإِمَّا أَنْ تُطَلَّقَنِي وَيَقُولُ الْعَبْدُ أَطْعِمْنِي وَاسْتَعْمِلْنِي وَيَقُولُ الْإِبْنُ أَطْعِمْنِي إِلَى مَنْ تَدْعُنِي فَقَالُوا يَا أَبَا هُرَيْرَةَ سَمِعْتَ هَذَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا هَذَا مِنْ كَيْسِ أَبِي هُرَيْرَةَ.

5355- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Sadakanın en hayırlısı ihtiyaç fazlasından verilendir. Çünkü veren el alan elden daha hayırlıdır. Sadakaya bakmakla yükümlü olduğun kim-

selerden yani ailenden başla. Aile fertlerinin nafakalarını vermezsen kadın: Ya beni doyur, ya da beni boşa! der. Hizmetçi de: Beni besle, beni çalıştır! der. Çocuk da: Beni doyur, beni kime bırakırsın? der.” (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1426, 1428, 5356)

٥٣٥٦- حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ غَفِيرٍ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ خَالِدِ بْنِ مَسَافِرٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ ابْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ خَيْرُ الصَّدَقَةِ مَا كَانَ عَنْ ظَهْرِ غِنَى وَابْتَدَأَ بِمَنْ تَعُولُ.

5356- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Sadakanın en hayırlısı ihtiyaç fazlasından verilendir. Sadakaya bakmakla yükümlü olduğun kimselerden yani ailenden başla.” (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1426, 1428, 5355, 5356)

٣- بَابُ حَبْسِ نَفَقَةِ الرَّجُلِ قَوْلَ سَنَةٍ عَلَى أَهْلِهِ وَكَيْفَ نَفَقَاتُ الْعِيَالِ

3- İnsanın, Ailesinin Bir Senelik Yiyeceği Olan Nafakayı Ayırması ve Ailenin Nafakalarının Nasıl Olacağı Bâbı

٥٣٥٧- حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ عَنْ ابْنِ عُيَيْنَةَ قَالَ قَالَ لِي مَعْمَرٌ قَالَ لِي الثَّوْرِيُّ هَلْ سَمِعْتَ فِي الرَّجُلِ يَجْمَعُ لِأَهْلِهِ قَوْلَ سَنَتِهِمْ أَوْ بَعْضِ السَّنَةِ قَالَ مَعْمَرٌ فَلَمْ يَخْضُرْنِي ثُمَّ ذَكَرْتُ حَدِيثَهُ ابْنُ شِهَابٍ الزُّهْرِيُّ عَنْ مَالِكِ بْنِ أَوْسٍ عَنْ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَبِيعُ نَخْلَ بَنِي النَّضِيرِ وَيَخْسُ لِأَهْلِهِ قَوْلَ سَنَتِهِمْ.

5357- İbnu Uyeyne -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ma'mer ibnu Râşid bana şöyle dedi: Sufyân es-Sevrî bana: Sen ailesi için onların bir senelik azığını, veya senenin bir kısmı için yiyecekleri azığı toplayan kimse hakkında bir şey işittin mi? diye sordu. Ma'mer: Bana bu hususta bir şey gelmedi, dedi. Sonra bir hadîs zikretti ki, o hadîsi bize İbnu Şihâb ez-Zuhrî, Mâlik ibnu Evs'den; o da Ömer'den olmak üzere şöyle tahdîs etmişti: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem -kendine mahsûs olan- Nadîr oğulları hurma mahsulünü satardı ve ailesi için,

onların bir senelik azığını hazırlardı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2904, 3094, 4033, 4885, 6728, 7305)

٥٣٥٨- حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ غَفِيرٍ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي مَالِكُ بْنُ أَوْسٍ بْنُ الْحَدَّادِ وَكَانَ مُحَمَّدُ بْنُ جُبَيْرٍ بْنُ مُطْعِمٍ ذَكَرَ لِي ذِكْرًا مِنْ حَدِيثِهِ فَأُتِلَتْ حَتَّى دَخَلْتُ عَلَى مَالِكِ بْنِ أَوْسٍ فَسَأَلْتُهُ فَقَالَ مَالِكُ الْوُطْلُقُ حَتَّى أَذْخَلَ عَلَى عُمَرَ إِذْ أَتَاهُ حَاجِبُهُ يَرْفَا فَقَالَ هَلْ لَكَ فِي عُثْمَانَ وَعَبْدِ الرَّحْمَنِ وَالزُّبَيْرِ وَسَعْدِ يَسْتَأْذِنُونَ قَالَ نَعَمْ فَأَذِنَ لَهُمْ قَالَ فَدَخَلُوا وَسَلَّمُوا فَجَلَسُوا ثُمَّ لَبَّ يَرْفَا قَلِيلًا فَقَالَ لِعُمَرَ هَلْ لَكَ فِي عَلِيٍّ وَعَبَّاسٍ قَالَ نَعَمْ فَأَذِنَ لَهُمَا فَلَمَّا دَخَلَا سَلَّمَا وَجَلَسَا فَقَالَ عَبَّاسُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ أَقْضِ بَيْنِي وَبَيْنَ هَذَا فَقَالَ الرَّهْطُ عُثْمَانُ وَأَصْحَابُهُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ أَقْضِ بَيْنَهُمَا وَأَرِخْ أَحَدَهُمَا مِنَ الْآخِرِ فَقَالَ عُمَرُ الْيَدُوتُ أَنْشُدْكُمْ بِاللَّهِ الَّذِي بِهِ تَقُومُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ هَلْ تَعْلَمُونَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَوْرَثُ مَا تَرَكْنَا صَدَقَةٌ يُرِيدُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَفْسَهُ قَالَ الرَّهْطُ قَدْ قَالَ ذَلِكَ فَأَقْبَلَ عُمَرُ عَلَى عَلِيٍّ وَعَبَّاسٍ فَقَالَ أَنْشُدْكُمْ بِاللَّهِ هَلْ تَعْلَمَانِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ ذَلِكَ قَالَا قَدْ قَالَ ذَلِكَ قَالَ عُمَرُ فَإِنِّي أُحَدِّثُكُمْ عَنْ هَذَا الْأَمْرِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ قَدْ خَصَّ رَسُولَهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي هَذَا الْمَالِ بِشَيْءٍ لَمْ يُعْطِهِ أَحَدًا غَيْرُهُ قَالَ اللَّهُ ﴿ مَا أَقَاءَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ مِنْهُمْ فَمَا أَوْجَفْتُمْ عَلَيْهِ مِنْ خَيْلٍ إِلَى قَوْلِهِ قَدِيرٌ ﴾ فَكَانَتْ هَذِهِ خَالِصَةً لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاللَّهُ مَا اخْتَارَهَا دُونَكُمْ وَلَا اسْتَأْثَرَ بِهَا عَلَيْكُمْ لَقَدْ أَعْطَاكُمْوهَا وَبَشَّاهُمْ فِيكُمْ حَتَّى بَقِيَ مِنْهَا هَذَا الْمَالُ فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَنْفِقُ عَلَى أَهْلِهِ نَفَقَةً سَتَيْهِمْ مِنْ هَذَا الْمَالِ ثُمَّ يَأْخُذُ مَا بَقِيَ فَيَجْعَلُهُ مَجْعَلَ مَالِ اللَّهِ فَعَمِلَ بِذَلِكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَيَاتِهِ أَنْشُدْكُمْ بِاللَّهِ هَلْ تَعْلَمُونَ ذَلِكَ قَالُوا نَعَمْ قَالَ لِعَلِيٍّ وَعَبَّاسٍ أَنْشُدْكُمْ بِاللَّهِ هَلْ تَعْلَمَانِ ذَلِكَ قَالَا نَعَمْ ثُمَّ تَوَفَّى اللَّهُ نَبِيَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ أَنَا

وَلِي رَسُولُ اللَّهِ فَقَبَضَهَا أَبُو بَكْرٍ يَعْمَلُ فِيهَا بِمَا عَمِلَ بِهِ فِيهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَتَمَّا حِينَئِذٍ وَأَقْبَلَ عَلَى عَلِيٍّ وَعَبَّاسٍ تَزْعُمَانِ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ كَذَبَا وَكَذَا وَاللَّهُ يَعْلَمُ أَنَّهُ فِيهَا صَادِقٌ بَارٌّ رَاشِدٌ تَابِعٌ لِلْحَقِّ ثُمَّ تَوَفَّى اللَّهُ أَبَا بَكْرٍ فَقُلْتُ أَنَا وَلِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبِي بَكْرٍ فَقَبَضْتُهَا سَتَتَيْنِ أَعْمَلُ فِيهَا بِمَا عَمِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبُو بَكْرٍ ثُمَّ جِئْتُمَانِي وَكَلِمَتُكُمَا وَاحِدَةٌ وَأَمْرُكُمَا جَمِيعٌ جِئْتَنِي نَسْأَلَنِي نَصِيكَ مِنْ ابْنِ أَخِيكَ وَأَتَى هَذَا يَسْأَلُنِي نَصِيبَ أَمْرَائِهِ مِنْ أَيِّهَا فَقُلْتُ إِنْ شِئْتُمَا دَفَعْتُهَ إِلَيْكُمَا عَلَى أَنْ عَلَيْكُمَا عَهْدُ اللَّهِ وَمِيقَاتُهُ لَتَعْمَلَانِ فِيهَا بِمَا عَمِلَ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَبِمَا عَمِلَ بِهِ فِيهَا أَبُو بَكْرٍ وَبِمَا عَمِلْتُ بِهِ فِيهَا مِنْذُ وَلَيْتُهَا وَإِلَّا فَلَا تُكَلِّمَانِي فِيهَا فَقُلْتُمَا ادْفَعْنَاهَا إِلَيْنَا بِذَلِكَ فَدَفَعْتُهَا إِلَيْكُمَا بِذَلِكَ أَنْشَدُكُمُ بِاللَّهِ هَلْ دَفَعْتُهَا إِلَيْهِمَا بِذَلِكَ فَقَالَ الرَّهْطُ نَعَمْ قَالَ فَأَقْبَلَ عَلَى عَلِيٍّ وَعَبَّاسٍ فَقَالَ أَنْشَدُكُمَا بِاللَّهِ هَلْ دَفَعْتُهَا إِلَيْكُمَا بِذَلِكَ قَالَ نَعَمْ قَالَ أَفَتَلْتَمِسَانِ مِنِّي قَضَاءَ غَيْرِ ذَلِكَ فَوَالَّذِي يَأْذَنُ تَقُومُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ لَا أَقْضِي فِيهَا قَضَاءَ غَيْرِ ذَلِكَ حَتَّى تَقُومَ السَّاعَةُ فَإِنْ عَجَزْتُمَا عَنْهَا فَادْفَعْنَاهَا فَكُنَا أَكْفِيكُمَاهَا.

5358- Mâlik ibnu Evs ibnu Hadsân -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Güneş yükseldiği zaman ben ailemle beraber oturur iken Ömer ibnu Hattab'ın elçisinin bana doğru gelmekte olduğunu gördüm. Gelince:

-Müminlerin emiri seni çağırıyor, dedi. Ben de gelen elçiyle beraber Ömer'in yanına gittim. Ömer'i hurma dalları veya yapraklarından yapılmış bir dîvânın şerif örgüleri üzerinde oturuyor buldum. Kendisiyle dîvân arasında bir yaygı ve döşek yoktu. Ömer deriden yapılmış bir yastığa dayanmıştı. Kendisine selâm verdikten sonra oturdum. Ömer:

-Ey Mâlik! Senin kavminden birtakım ev ehli bize geldiler. Ben de onlara bir miktar mal verilmesini emrettim. Sen bu malı teslim al da, onu aralarında taksim et, dedi. Ben de:

-Ey Müminlerin Emîri! Sen bunu benden başka birine emretseydin, dedim. Bunun üzerine Ömer:

-Bu malı teslim al, ey adam! dedi.

Ben onun yanında oturmakta iken yanına kapıcısı Yerfa' geldi ve:

-Osman ibnu Affân, Abdurrahman ibnu Avf, Zubeyr, Sa'd ibnu Ebî Vakkas seninle görüşmek için izin istiyorlar, dedi. Ömer:

-Evet, dedi ve onlara izin verdi.

Akabinde onlar içeriye girdiler ve selâm verip oturdular. Sonra Yerfa' da biraz oturdu. Sonra:

-Alî ve Abbas senin yanına girmek için izin istiyorlar. Onlara izin verir misin? dedi. Ömer:

-Evet, dedi ve onlara da izin verdi.

Akabinde ikisi de içeriye girdiler ve selâm verip oturdular. Akabinde Abbas, Ömer'e:

-Ey Müminlerin Emîri! Benimle şu Alî arasında bir hüküm ver, dedi.

Alî ile Abbas, Allah'ın, Rasûlü'ne Benu'n-Nadîr'den fey olarak verdiği mallar hususunda aralarında ihtilaf etmişlerdi. Abbas'ın bu sözü Osman ve arkadaşları:

-Ey Müminlerin Emîri, bu ikisi arasında hükmet ve bunların birini diğerinden rahat ettir, dediler. Ömer:

-Yavaş ve sabırlı olun! Gök ve yer izniyle duran Allah hakkı için size sorarım. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in: "Bizler mîrâs bırakmayız, biz ne bırakmışsak sadakadır" buyurduğunu biliyor musunuz? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bununla kendisini kastetmektedir. Orada bulunanlar:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bunu söylemiştir, dediler.

Bunun üzerine Ömer, Alî ve Abbas'a yönelerek şöyle dedi:

-Allah hakkı için ikinize soruyorum: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in bu sözü söylemiş olduğunu biliyor musunuz? dedi. Onlar:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu sözü söylemiştir, dediler. Ömer:

-Ben size bu işten tahdîs ediyorum: Muhakkak ki Allah bu fey' malı hakkında başka hiçbir kimseye vermediği bir şeyi kendi Rasûlü'ne tahsis etmiştir, dedi. Sonra da şu âyeti okudu:

«Allah'ın, onların mallarından Rasûlü'ne verdiği ganimete, siz ne at koşturdunuz, ne de sürdünüz. Fakat Allah, peygamberlerini dîle-

diği kimselere musallat eder. Allah, her şeye kadirdir.» Haşr: 6

İşte bu Allah'ın Rasûlü'ne hâs oldu. Vallahi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu malları sizleri dışarıda bırakarak alıp toplamadı ve onu sırf kendisine tahsîs etmedi, muhakkak bu ganimet mallarını sizlere vermiş ve onu size dağıtmıştır. Nihayet o ganimetten şu mal arta kalmıştır. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu ganimet malından kendi ailesinin bir senelik nafakasını ayırıp verirdi. Sonra geri kalanını alır ve onu Allah'ın malı, bir vakıf kılar Müslümânların işlerine tahsîs eder idi.

İşte Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, kendi hayâtında bu malları böyle kullandı. Allah hakkı için size soruyorum: Siz bunu biliyor musunuz? Onlar:

-Evet, böyle biliyoruz, dediler. Sonra Alî ile Abbas'a döndü ve:

-Sizlere Allah hakkı için soruyorum: Siz de bunu böyle biliyor musunuz? diye sordu.

Ukayl, İbnu Şihâb'dan şunu ziyâde etti:

-Onlar da evet dediler. Ömer şöyle dedi:

-Sonra Allah, Peygamberi'ni vefat ettirdi. Ebu Bekir:

-Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in velîsiyim, dedi ve Ebu Bekir bu malları teslim aldı ve o mallarda Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yaptığı gibi tasarruf etti. Allah bilir ki, Ebu Bekir bu hususta doğru sözlüdür, itaatlidir, doğru yoldadır, hakka uyucudur. Sonra Allah, Ebu Bekir'i vefat ettirdi. Bu sefer ben Ebu Bekir'in velîsi oldum. Ve o malları teslim aldım, emirliğimin iki senesinde o mallarda Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in ve Ebu Bekir'in yaptığı gibi tasarruf ediyordum. Allah biliyor ki, ben de bu tasarruf hususunda doğru sözlü, itaatli, doğru yolda yürüten ve hakka uyucu idim. Sonra siz ikiniz bana geldiniz, benimle konuştunuz. Sözüünüz bir, işiniz birdir. Ey Abbas, sen bana geldin, kardeşinin oğlu tarafından mîrâs hissene istiyordun. Ve bana Alî de geldi; o da karısı Fâtıma'nın babasının mîrâsından olan payını istiyordu. Ben de sizlere: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

“Biz peygamberler miras bırakmayız. Biz ne bırakırsak sadakadır, mülkiyeti Beytü'l-mâla âittir” buyurdu, dedim.

Müteakiben o malı size aynı şartla yânî mülkiyeti Beytü'l-mâl'a, tasarrufu da Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ve Ebu Bekir devrindeki gibi olmak şartıyla teslim etmek fikri bana zahir olunca:

-İsterseniz Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in tasarrufu, Ebu Bekir'in tasarrufu ve mallara velî olduğum zamandan beri benim tasarruf ede geldiğim gibi tasarruf edeceğinize dâir Allah'ın ahdi ve mîsâkı üzerinize olmak şartıyla o malları size teslim edeyim, dedim. Sizler:

-Bu şart ile onları bize teslim et, dediniz. Ben de malları size teslim ettim. Şimdi Allah hakkı için ey topluluk sizlere soruyorum:

-Ben bu malları bu şartla Alî ile Abbas'a teslim ettim mi? dedi. Topluluk:

-Evet, teslim ettin, dediler. Sonra Ömer, Alî ile Abbas'a yöneldi ve:

-Vallahi ben o malları bu şartla sizlere teslim ettim mi? dedi. Onlar da:

-Evet, diye cevap verdiler. Ömer:

-Öyleyken, benden bundan başka bir hüküm mü istiyorsunuz? Gök ve yer, izni ve emriyle durmakta olan Allah'a yemin ediyorum ki, ben o mallar hakkında bundan başka bir hüküm vermem. Bu şartlar içinde bu malları kullanmaktan ileride acze düşerseniz, onları bana geri veriniz; ben onları sizin yerinize velayet yolu üzere tasarruf ederim, dedi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2904, 3094, 4033, 4885, 5357, 6728, 7305)

٤-بَابُ كَفَّةِ الْمَرْأَةِ إِذَا غَابَ عَنْهَا زَوْجُهَا وَكَفَّةِ الْوَلَدِ

4- Kocas Başka Yerde Olduğu Zaman Kadının ve Çocuğunun Nafakası Bâbı

٥٣٥٩- حَدَّثَنَا ابْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ جَاءَتْ هِنْدُ بِنْتُ عُتْبَةَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أَبَا سُفْيَانَ رَجُلٌ مَسِيكٌ فَهَلْ عَلَيَّ حَرْجٌ أَنْ أَطْعِمَ مِنَ الَّذِي لَهُ عِيَالَتَا قَالَ لَا إِلَّا بِالْمَعْرُوفِ.

5359- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Utbe'nin kızı Hind, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına gelip şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Kocam Ebu Sufyân cimri bir adamdır. Onun malından çocuklarımı doyurmak için gizlice almamda üzerime bir günah

var mıdır? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

‐‐Örfe göre, kendine ve oğullarına yetecek miktarda onun malından almanda senin üzerine bir günah yoktur.‑‑ (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2211, 2460, 3825, 5359, 5364, 5370, 6641, 7161, 7180)

٥٣٦- حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هَمَامٍ قَالَ سَمِعْتُ
أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا أَلْفَقَتِ الْمَرْأَةُ مِنْ
كَسْبِ زَوْجِهَا عَنْ غَيْرِ أَمْرِهِ فَلَهُ نِصْفُ أَجْرِهِ.

5360- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

‐‐Bir Kadın, kocasının kazancından ve kocasının emri olmaksızın infak ederse, o kadına bunun ecrinin yarısı verilir.‑‑ (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2066, 5192, 5195, 5360)

٥- بَابُ وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى ﴿وَالْوَالِدَاتُ يُرْضِعْنَ أَوْلَادَهُنَّ حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ لِمَنْ
أَرَادَ أَنْ يُنْمِ الرُّضَاعَةَ﴾ إِلَى قَوْلِهِ ﴿بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾

5- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Eğer kadınlar boşanmışlarsa ve emzirme çağında çocukları da varsa, bunlar çocuklarını tam olarak iki yıl emzirirler. Yani çocuklarını emzirmeye başkalarından daha ziyade anneleri layıktır. Bu hüküm, babalar ve anaların, çocuğun tam olarak iki yıl emzirilmesi hususunda anlaşmaları hâlinde söz konusudur. Çocuğu emziren ananın yiyecek ve giyeceği, güçlü ölçüsünde, emzirilen küçük çocuğun babasına aittir. Herkes ancak gücünün yettiği ile mesul tutulur. Kimseye gücünün yetmediği yük yüklenmez. Anne çocuğu emzirmeye razı olduğu takdirde babası çocuğu ondan ayırarak anneye zarar veremez. Baba da çocuğu yılızından zarara uğratılmaz. Yani anne de emzirebildiği hâlde çocuğu emzirmeyip babasının üzerine atarak babaya zarar veremez. Çocuğun malı yoksa onun emzirme ücreti ve diğer nafakası çocuğun mirasçılığına yani velilerine aittir. Eğer çocuğun babası ve annesi anlaşarak çocuğun yararına olmak üzere, tam iki sene dolmadan onu süttten kesmek isterlerse bu takdirde onlara bir günah yoktur. Ey babalar, çocukları anneleri emzirmek istemezler de onları annelerinden başka kadınlara em-

zirtmek isterseniz, Allah'ın, emzirenler için üzerinize farz kıldığı haklarını, emziren kendi annelerine veya süt annelere, zulmetmeden, eksiksiz olarak verdiğiniz takdirde sizin için bir güçlük ve günah yoktur. Allah'tan korkun ve koyduğu hudutları aşmaktan sakının. Yoksa cezasını hak edersiniz. Bilin ki Allah, sizi devamlı kontrol altında tutar ve işlerinizden hiçbir şey ona gizli kalmaz.» (Bakara: 233)

وَقَالَ ﴿وَحَمْلُهُ وَفِصَالُهُ ثَلَاثُونَ شَهْرًا﴾ وَقَالَ ﴿وَإِنْ تَعَاَسَرْتُم فَاسْتَرضِعْ لَهُ أُخْرَى﴾ ﴿لَئِنْفِقَ ذُو سَعَةٍ مِنْ سَعَتِهِ وَمَنْ قَدِرَ عَلَيْهِ رِزْقُهُ﴾ إِلَى قَوْلِهِ ﴿بَعْدَ عُسْرِ يُسْرًا﴾ وَقَالَ يُونُسُ عَنِ الزُّهْرِيِّ كَهَى اللَّهُ أَنْ يُضَارَّ وَالِدَةُ بَوْلِدِهَا وَذَلِكَ أَنْ تَقُولَ الْوَالِدَةُ لَسْتُ مُرَضِعَتَهُ وَهِيَ أَمْتَلُ لَهُ غِدَاءً وَأَشْفَقُ عَلَيْهِ وَأَرْفُقُ بِهِ مِنْ غَيْرِهَا فَلَيْسَ لَهَا أَنْ تَأْتِيَ بَعْدَ أَنْ يُعْطِيَهَا مِنْ نَفْسِهِ مَا جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَلَيْسَ لِلْمَوْلُودِ لَهُ أَنْ يُضَارَّ بَوْلِدِهِ وَالِدَتُهُ فَيَمْنَعَهَا أَنْ تُرَضِعَهُ ضِرَارًا لَهَا إِلَى غَيْرِهَا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ يَسْتَرضِعَا عَنْ طِيبِ نَفْسِ الْوَالِدِ وَالْوَالِدَةِ ﴿فَإِنْ أَرَادَا فِصَالًا عَنْ تَرَاضٍ مِنْهُمَا وَكَشَاوَرٍ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا﴾ بَعْدَ أَنْ يَكُونَ ذَلِكَ عَنْ تَرَاضٍ مِنْهُمَا وَكَشَاوَرٍ ﴿فِصَالُهُ﴾ فِطَامَةٌ.

«Onun taşınması ile memeden kesilmesi otuz ay sürer.» Ahkâf: 15

«Boşadığınız kadınları, gücünüz yettiği ölçüde, oturduğunuz yerde oturtun; evden çıkmalarını sağlamak için onları sıkıştırıp zarar vermeye kalkışmayın. Eğer hamile iseler, yüklerini bırakıncaya kadar onları besleyin. Eğer sizin için çocuğunuzu emzirmiş iseler, emzirme ücretlerini onlara verin. Bunu, aranızda, maruf ölçüler içinde görüşüp anlaşarak yapın. Eğer bir güçlükle karşılaşırsanız, çocuğu bir başkası emzirir. Varlıklı olan kimse, nafakayı varlığına göre versin. Rızkı kendisine yetecek kadar dar olan da, Allah'ın kendisine verdiğinden versin. Allah, hiç kimseye, verdiğinden fazlasını yüklemeyiz. Allah, güçlükten sonra kolaylık verir.» Tâlak: 6- 7

Zuhri şöyle dedi: Allah Azze ve Celle, annenin çocuğundan dolayı zarar görmesini yasakladı. Bu ise çocuğun annesinin: Ben bu çocuğu emzirmem, demesidir. Çocuğun annesi ise kendi çocuğuna başkasına nazaran gıdası bakımından daha faydalı, daha şefkatli ve daha yumuşaktır. Böyle olunca, babasının kendinden, Allah'ın kendi üzerine vazife kıldığı miktarı kadına vermesinin ardından, kadının çocuğu emzirmekten çekin-

me hakkı yoktur. Çocuk kendisinin olan baba da çocuğu sebebiyle zarara sokulmaz. Babası zarar vermek için başka kadına emzirtip de annesini çocuğu emzirmekten yasaklamak suretiyle annesine de zarar veremez. Şayet anne ve baba kendi gönül rızalarıyla çocuğu başka bir emzirtecek kadına emzirtmek isterlerse üzerlerine bir günâh yoktur. Yine kendilerinin rızâlaşmaları ve anlaşmaları sonucu çocuğu süttten ayırmak isterlerse, bu istek ve kararları kendi aralarında bir rızâlaşma ve anlaşmaları sonucu meydana gelmiş olmasının ardından ikisine de bir günâh yoktur.

٦- بَابُ عَمَلِ الْمَرْأَةِ فِي بَيْتِ زَوْجِهَا

6- Kadının, Kocasının Evinde İş Yapması Bâbı

٥٣٦١- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ قَالَ حَدَّثَنِي الْحَكَمُ عَنْ ابْنِ أَبِي لَيْلَى حَدَّثَنَا عَلِيُّ أَنَّ فَاطِمَةَ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ أَتَتْ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَشْكُو إِلَيْهِ مَا تَلْقَى فِي يَدِهَا مِنَ الرُّحَى وَبَلَغَهَا أَنَّهُ جَاءَهُ رَقِيقٌ فَلَمْ تُصَادِفْهُ فَلَذَكَرَتْ ذَلِكَ لِعَائِشَةَ فَلَمَّا جَاءَ أَخْبَرَتْهُ عَائِشَةُ قَالَ فَجَاءَنَا وَقَدْ أَخَذْنَا مَضَاجِعَنَا فَذَهَبْنَا لِقَوْمٍ فَقَالَ عَلِيُّ مَكَانَكُمْ فَجَاءَ فَقَعَدَ بَيْنِي وَبَيْنَهَا حَتَّى وَجَدْتُ بَرْدَ قَدَمَيْهِ عَلَى بَطْنِي فَقَالَ أَلَا أَدُلُّكُمْ عَلَى خَيْرٍ مِمَّا سَأَلْتُمَا إِذَا أَخَذْتُمَا مَضَاجِعَكُمْ أَوْ أَوْتِمَا إِلَى فِرَاشِكُمَا فَسَبَّحَا ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ وَآخَمَدَا ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ وَكَبَّرَا أَرْبَعًا وَثَلَاثِينَ فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمَا مِنْ خَادِمٍ.

5361- Alî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Fâtma'nın el değirmeniyle hububat öğütmekten dolayı eline hastalık gelmişti. O sırada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e birtakım harp esirleri getirildiği Fâtma'ya ulaştı. Fâtma da o esirlerden bir hizmetçi istemek üzere babasına gitti, fakat babasını evde bulamadı. İsteğini Âişe'ye söyledi. Akabinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem geldiğinde Âişe, Fâtma'nın geldiğini ve dileğini kendisine söyledi. Alî dedi ki:

-Müteakiben biz yataklarımıza girmiş hâlde iken Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bize geldi. Biz hemen yatağımızdan kalkmağa davrandık. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“Yerinizde durunuz!” buyurdu ve ikimizin arasına oturdu hatta ben

göğsümün üzerine dokunan iki ayağının serinliğini hissettim. Akabinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-“İyi dinleyin! Ben size, sizin benden istediğiniz esir hizmetçiden daha hayırlı bir şeyi göstereceğim: Siz gece yataklarınıza girdiğinizde otuz üç defa ‘Sübhânallah’, otuz üç kere ‘Elhamdulillâh’ ve otuz dört kere de ‘Allahu Ekber’ deyin. Bunları söylemeniz sizler için benden istediğiniz hizmetçiden daha hayırlıdır.” (Hadisin geçtiği yerler: 3113, 3705, 5362, 6318)

۷- بَابُ خَادِمِ الْمَرْأَةِ

7- Kadının Hizmetçisi Bâbı

۵۳۶۲- حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي يَزِيدَ سَمِعَ مُجَاهِدًا سَمِعْتُ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ أَبِي لَيْلَى يُحَدِّثُ عَنْ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ أَنَّ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ أَتَتْ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَسْأَلُهُ خَادِمًا فَقَالَ أَلَا أَخْبَرُكَ مَا هُوَ خَيْرٌ لَكَ مِنْهُ تُسَبِّحِينَ اللَّهَ عِنْدَ مَتَامِكَ ثَلَاثًا وَتُكَلِّمِينَ اللَّهَ ثَلَاثًا وَتُكَبِّرِينَ اللَّهَ أَرْبَعًا وَتُكَلِّمِينَ ثُمَّ قَالَ سُفْيَانُ إِحْدَاهُنَّ أَرْبَعٌ وَتُكَلِّمُونَ فَمَا تَرْضَاهَا بَعْدَ قِيلَ وَلَا لَيْلَةً صِفِينَ قَالِ وَلَا لَيْلَةً صِفِينَ.

5362- Alî ibnu Ebu Tâlib -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Fâtıma -Allah ondan razı olsun- hizmetçi istemek için Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına geldi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“İyi dinleyin! Ben size, sizin benden istediğiniz esir hizmetçiden daha hayırlı bir şeyi göstereceğim: Siz gece yataklarınıza girdiğinizde otuz üç defa ‘Subhânallah’, otuz üç kere ‘Elhamdulillâh’ ve otuz dört kere de ‘Allâhu Ekber’ deyin.”

Sonra Sufyân ibnu Uyeyne: Bunlardan bir tanesi sayı olarak otuz dört defadır. Bu sözleri Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den duyduğum günden bu yana bu zikri asla terk etmedim. Kendisine: Sıffın gecesinde de mi terk etmedin? diye soruldu. O da: Sıffın gecesinde bile terk etmedim, dedi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3113, 3705, 5361, 5362, 6318)

۸-بَاب خِدْمَةِ الرَّجُلِ فِي أَهْلِهِ

8- Erkeğin Ailesi İçinde Hizmet Etmesi Bâbı

۵۳۶۳- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَرَعَرَةَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْحَكَمِ بْنِ عُثَيْبَةَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ الْأَسْوَدِ بْنِ يَزِيدَ سَأَلْتُ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا مَا كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَصْنَعُ فِي الْبَيْتِ قَالَتْ كَانَ يَكُونُ فِي مِهْنَةٍ أَهْلِهِ فَإِذَا سَمِعَ الْأَذَانَ خَرَجَ.

5363- Esved ibnu Yezid -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Âişe'ye: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem evinde ne yapardı? diye sordum. Âişe dedi ki: Ailesinin ihtiyaçları için onlara hizmette bulunur, namaz vakti girdiğinde (yani namaz için kamet getirildiğinde) namaza çıkardı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 676, 6039)

۹-بَاب إِذَا لَمْ يُنْفِقِ الرَّجُلُ فَلِلْمَرْأَةِ أَنْ تَأْخُذَ بِغَيْرِ عِلْمِهِ مَا يَكْفِيهَا وَوَلَدَهَا بِالْمَعْرُوفِ

9- Bâb: Bir Erkek Ailesinin İhtiyaçlarını Karşılamadığı Zaman, Kadının Kocasının Haberi Olmadan Örfeye Göre Kendisine ve Çocuklarına Yetecek Miktarda Kocasının Malından Alma Hakkı Vardır

۵۳۶۴- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ هِشَامٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ هِنْدَ بِنْتَ عُبَيْدَةَ قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أَبَا سُفْيَانَ رَجُلٌ شَجِيحٌ وَلَيْسَ يُعْطِينِي مَا يَكْفِينِي وَوَلَدِي إِلَّا مَا أَخَذْتُ مِنْهُ وَهُوَ لَا يَعْلَمُ فَقَالَ خُذِي مَا يَكْفِيكِ وَوَلَدَكِ بِالْمَعْرُوفِ.

5364- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Utbe'nin kızı Hind, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Kocam Ebu Sufyân cimri bir adamdır. Bana ve çocuğuma geçimimizi sağlayacak miktarda mal vermiyor. Benim onun malından onun haberi olmadan aslıgım ise başkadır. Onun malından gizlice almamda bana bir günâh var mıdır?

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-“Örfe göre, kendine ve oğluna yetecek miktarda onun malından al.” (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2211, 2460, 3825, 5359, 5370, 6641, 7161, 7180)

۱۰- بَابُ حِفْظِ الْمَرْأَةِ زَوْجَهَا فِي ذَاتِ يَدِهِ وَالثَّقَةِ

10- Kadının, Kocasının Elindeki Malları Ve Nafakası Hususlarında Kocasını Koruması Bâbı

۵۳۶۵- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا ابْنُ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ وَأَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ خَيْرُ نِسَاءٍ رَكِبْنَ الْإِبِلَ نِسَاءُ قُرَيْشٍ وَقَالَ الْآخَرُ صَالِحُ نِسَاءِ قُرَيْشٍ أَخْتَاهُ عَلَى وَلَدٍ فِي صِغَرِهِ وَأَرْعَاهُ عَلَى زَوْجٍ فِي ذَاتِ يَدِهِ وَيَذْكُرُ عَنْ مُعَاوِيَةَ وَابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

5365- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Kureyş kadınları deveye binen Arab kadınlarının en hayırlısıdır. Onlar, kadınların çocuğa en şefkatlisi, kocasının elindeki malını korumak hususunda kocaya en riâyetlisidir.” (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3434, 5082)

۱۱- بَابُ كِسْوَةِ الْمَرْأَةِ بِالْمَعْرُوفِ

11- Kocanın Kadını Marûf Tarzda Giydirmesi Bâbı

۵۳۶۶- حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ مَيْسَرَةَ قَالَ سَمِعْتُ زَيْدَ بْنَ وَهْبٍ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ آتَى إِلَيَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حُلَّةً سِيرَاءَ فَلَبِسْتُهَا فَرَأَيْتُ الْقَضْبَ فِي وَجْهِهِ فَشَقَقْتُهَا بَيْنَ نِسَائِي.

5366- Ali ibnû Ebî Tâlib -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana “Siyerâ” denilen ipekli bir elbise hediye etti. Ben de onu giydim. Ancak bu ipekli elbiseyi giydiğimde, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem’in yüzünde bir öfke belirmediğini gördüm. Bunun üzerine ben de onu kavmimin kadınları arasın-

da paylaştırdım.⁸⁵ (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2614, 5840)

۱۲- بَابُ عَوْنِ الْمَرْأَةِ زَوْجَهَا فِي وَلَدِهِ

12- Kadının Çocuğu Hususunda Kocasına Yardımcı Olması Bâbı

۵۳۶۷- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ عَمْرِو عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ هَلَكَ أَبِي وَتَرَكَ سِنْعَ بَنَاتٍ أَوْ سِنْعَ بَنَاتٍ فَتَزَوَّجْتُ امْرَأَةً تَيًّا فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَزَوَّجْتَ يَا جَابِرُ فَقُلْتُ نَعَمْ فَقَالَ بَكْرًا أَمْ تَيًّا قُلْتُ بَلْ تَيًّا قَالَ فَهَلَّا جَارِيَةً ثَلَاثِيهَا وَثَلَاثِيكَ وَثَلَاثِيهَا قُلْتُ نَعَمْ فَقَالَ لَنْ تَزَوَّجْتُ امْرَأَةً تَقْرُومُ عَلَيْهِنَّ وَتُصْلِحُهُنَّ فَقَالَ بَارَكَ اللَّهُ لَكَ أَوْ قَالَ خَيْرًا.

5367- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Babam Abdullah öldü. Ve geride yedi -veya dokuz- kız çocuğu bıraktı. Bunun üzerine ben de dul bir kadın ile evlendim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana: Evlendin mi ey Câbir?" diye sordu. Ben de: Evet, evlendim, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Bakir bir kızla mı evlendin, yoksa dul bir kadın ile mi evlendin mi?" diye sordu. Ben de: Dul bir kadınla evlendim, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Senin onunla onun da seninle oynaşacağı, senin onu güldüreceği onun da seni güldüreceği bakire bir kızla evlenseydin ya"

Bunun üzerine ben de Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e şöyle dedim: Babam Abdullah öldü ve geride kız çocukları bıraktı. Ben de kız kardeşlerim gibi hayat tecrübesi olmayan biriyle evlenmek istemedim. Ben de onların ihtiyaçlarına yetişebilen ve onları terbiye edebilecek dul bir kadınla evlendim.

Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Allah evliliğini mübarek ve hayırlı kılsın" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 180, 2097, 2309, 2385, 2494, 2470, 2603, 2604, 2728, 2861, 2967, 3087, 3089, 3090, 3052, 5079, 5080, 5243, 5244, 5245, 5246, 5247, 5367, 6387)

85 Sıyerâ; bir nevi alaca kumaştır ki, çizgili olur; dokumasında bol ipek karışmış bulunur. İşte bunun ipeği bol olduğu için Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Ali'nin onu giymesine öfkelenmiştir. Başlığa uygunluğu da bu öfkelenmedir, öfkelenmesi mekruh olduğu içindir.

۱۳-بَابُ نَفَقَةِ الْمُغْسِرِ عَلَى أَهْلِهِ

13- Bâb: Fakîr Kimsenin Ailesinin Geçimini Sağlaması Bâbı

۵۳۶۸- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ شِهَابٍ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلٌ فَقَالَ هَلَكْتُ قَالَ وَلَمْ قَالَ وَقَعْتُ عَلَى أَهْلِي فِي رَمَضَانَ قَالَ فَأَغْتِقِ رَقَبَةً قَالَ لَيْسَ عِنْدِي قَالَ فَصُمْ شَهْرَيْنِ مُتَابِعَيْنِ قَالَ لَا أَسْتَطِيعُ قَالَ فَأَطْعِمِ مِائَتَيْنِ مِسْكِينًا قَالَ لَا أَجِدُ فَأَتَيْتِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِعَرَقٍ فِيهِ ثَمَرٌ فَقَالَ أَيْنَ السَّائِلُ قَالَ هَا أَنَا قَالَ تَصَدَّقْ بِهَذَا قَالَ عَلَى أَخَوَجٍ مِنَّا يَا رَسُولَ اللَّهِ فَوَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ مَا بَيْنَ لَأَتَيْنَهَا أَهْلُ بَيْتِ أَخَوَجٍ مِنَّا فَضَحِكَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى بَدَتْ أَثْيَابُهُ قَالَ فَأَتَيْتُمُ إِذَا.

5368- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Biz Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in huzurunda otururken bir adam çıkageldi ve: Ey Allah'ın Rasûlü! Ben helâk oldum! dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Sana ne oldu, seni helâk eden şey nedir?" diye sordu. Adam şöyle dedi: "Ben oruçlu iken eşimle cima ettim."

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: Azat edebileceğin bir köle bulabilir misin?" buyurdu. Adam, hayır, bulamam, dedi.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: İki ay boyunca aralıksız olarak, hiç ara vermeden oruç tutabilir misin?" diye sordu. Adam, hayır tutamam, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Altmış yoksulu doyurmak için yiyecek bulabilir misin?" diye sordu. Adam yine, hayır, bulamam, dedi.

Derken Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e içi hurma dolu bir zembil getirildi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Hani o soran kimse nerededir?" buyurdu. Adam: İşte benim, buradayım, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Bu hurmayı al sadaka olarak dağıt." Bunun üzerine o adam: Benden daha fakir olanlara mı vereceksin ey Allah'ın Rasûlü?! Vallahi, Medine'nin şu iki kara taşılığı arasında benim ailemden daha fakir bir aile yoktur, dedi. Adamın bu sözü üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem azı dişleri görünecek ka-

dar güldü, sonra da şöyle buyurdu: “Öyleyse bu hurmayı al ve ailene yedir!”⁸⁶ (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1937, 2600, 5368, 6087, 6164, 6709-6711, 6821)

۱۴-بَابُ ﴿وَعَلَى الْوَارِثِ مِثْلُ ذَلِكَ﴾ وَهَلْ عَلَى الْمَرْأَةِ مِنْهُ شَيْءٌ
﴿وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا رَجُلَيْنِ أَحَدُهُمَا أَبْكَمُ﴾ إِلَى قَوْلِهِ ﴿صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾.

14- Bâb:

«Mirasçıya düşen vazife de bunun gibidir.» (Bakara: 233) Kadına bu görevden bir pay var mıdır?

«Allah şu iki kişiyi de misâl getirdi: Bunlardan biri dilsizdir, hiç bir şey beceremez ve o, efendisinin üzerinde bir yüküttür. O, bunu nereye gönderse hayır getirmez. Hiç bu adaletle emreden, kendisi dosdoğru bir yol üzerinde bulunan kişi ile bir olur mu?» (Nahl: 76)

۵۳۶۹- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا وَهْبٌ أَخْبَرَنَا هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ زَيْنَبِ بِنْتِ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَلْ لِي مِنْ أَجْرِ فِي بَنِي أَبِي سَلَمَةَ أَنْ أَلْفَقَ عَلَيْهِمْ وَلَسْتُ بِتَارِكِهِمْ هَكَذَا وَهَكَذَا إِمَّا هُمْ بَنِي قَالَ نَعَمْ لَكَ أَجْرُ مَا أَلْفَقْتَ عَلَيْهِمْ.

5369- Ümmü Seleme -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ey Allah'ın Rasûlü! Ebu Seleme'nin çocuklarına infâk etmemden dolayı bana sevap var mıdır? Ben onlara şöyle şöyle mal bırakacak değilim. Onlar benim de çocuklarımdır.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Onlara infak et. Onlara infak etmen sebebiyle sana sevap vardır.” (Hadisin geçtiği diğer yer: 1467)

۵۳۷۰- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ هِنْدُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أَبَا سُفْيَانَ رَجُلٌ شَحِيحٌ فَهَلْ عَلَى جَنَاحٍ أَنْ أَخَذَ مِنْ مَالِهِ مَا يَكْفِينِي وَبَنِي قَالَ خُلِّي بِالْمَعْرُوفِ.

86 Bu rivayet farz olan orucun meşru sebepler dışında kasden bozulan orucun kefaretidir.

5370- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Utbenin kızı Hind, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e şöyle dedi: Kocam Ebu Sufyân cimri bir adamdır. Onun malından gizlice almamda bana bir günâh var mıdır?" diye sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Örfe göre, kendine ve oğullarına yetecek miktarda onun malından al." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2211, 2460, 3825, 5359, 5364, 5370, 6641, 7161, 7180)

۱۵- بَابُ قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ تَرَكَ كَلًّا أَوْ ضَيَاعًا فَلِإِيَّ

15- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in: "Her kim üzerinde bir borç olduğu hâlde borçlu ölürse onun borcunu ödemek benim üzerimedir. Veya geride bakıma muhtaç çocuklar bırakırsa onların da bakımı benim üzerimedir." Hadisi Bâbı

۵۳۷۱- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُؤْتِي بِالرَّجُلِ الْمَتَوَلَّى عَلَيْهِ الدِّينُ فَيَسْأَلُ هَلْ تَرَكَ لِدِينِهِ فَضْلًا فَإِنْ حَدَّثَ أَنَّهُ تَرَكَ وَفَاءً صَلَّى وَإِلَّا قَالَ لِلْمُسْلِمِينَ صَلُّوا عَلَى صَاحِبِكُمْ فَلَمَّا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْفَتْوحَ قَالَ أَنَا أَوْلَى بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ فَمَنْ تَوَلَّى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ فَتَرَكَ دِينًا فَعَلَى قَضَاؤُهُ وَمَنْ تَرَكَ مَالًا فَلِوَرَثَتِهِ.

5371- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, üzerinde borç olduğu hâlde ölmüş bir kimsenin cenazesi getirilirdi de, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Borcu için bir mal bıraktı mı?" diye sorardı. Şayet kendisine o zatın borcu için bir ödeme bıraktığı söylenirse, onun cenaze namazını kılardı. Yoksa Müslümanlara hitaben şöyle buyurdu: "Arkadaşımızın cenaze namazını sizler kılınız" buyururdu. Nihayet Allah kendisine birçok fetihleri ihsan edince şöyle buyurdu: "Ben bütün müminlere kendi öz nefislerinden daha yakınımdır. Her kim üzerinde bir borç bırakarak ölürse, o borcu ödemek bana aittir. Her kim de bir mal bırakırsa, o mal kendi mirasçılara aittir" (Hadisin geçtiği yerler: 2298, 2398, 2399, 4781, 6731, 6745, 6763)

١٦- بَابُ الْمَرَاضِعِ مِنَ الْمَوَالِيَةِ وَغَيْرِهِنَّ

16- Cariyelerden ve Diğer Kadınlardan Süt Emzirenler Bâbı

٥٣٧٢- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ أَنَّ زَيْنَبَ بِنْتَ أَبِي سَلَمَةَ أَخْبَرَتْهُ أَنَّ أُمَّ حَبِيبَةَ زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ الْكَحْ أَخِي بِنْتُ أَبِي سَفْيَانَ قَالَ وَتَحِبُّينَ ذَلِكَ قُلْتُ نَعَمْ لَسْتُ لَكَ بِمُخْلِيةٍ وَأَحَبُّ مَنْ شَارَكَنِي فِي الْخَيْرِ أَخِي فَقَالَ إِنَّ ذَلِكَ لَا يَحِلُّ لِي فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَوَاللَّهِ إِنْ تَتَحَدَّثُ أَلَا تُرِيدُ أَنْ تَنْكِحَ دُرَّةَ بِنْتَ أَبِي سَلَمَةَ فَقَالَ بِنْتُ أُمِّ سَلَمَةَ فَقُلْتُ نَعَمْ قَالَ فَوَاللَّهِ لَوْ لَمْ تَكُنْ رَبِيسِي فِي حَجْرِي مَا حَلَّتْ لِي إِنَّهَا بِنْتُ أَخِي مِنَ الرِّضَاعَةِ أَرْضَعْتَنِي وَأَبَا سَلَمَةَ ثَوْبَةُ فَلَا تَغْرِضَنَ عَلَيَّ بَنَاتِكُنَّ وَلَا أَخَوَاتِكُنَّ وَقَالَ شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ عُرْوَةُ ثَوْبَةُ أَعْتَقَهَا أَبُو لَهَبٍ.

5372- Ebu Sufyân'ın kızı Ümmü Habîbe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e dedim ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Ebu Sufyân'ın kızı olan kız kardeşimle evlen! Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Gerçekten bunu istiyor musun? Sen onu kıskanmaz mısın?" buyurdu. Ben de dedim ki:

-Evet istiyorum. Çünkü ben senin tek hanımın olacak değilim. Bu yüzden isterim ki, bu hayırda bana ortak olan kendi kız kardeşim olsun. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Senin kız kardeşinin nikâhı bana düşmez. Onunla evlenemem" buyurdu. Ben de dedim ki:

-Biz duyuyoruz ki, sen Ebu Seleme'nin kızı ile evlenmek istiyor-muşsun? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Hanımım olan Ümmü Seleme'nin kızını mı?" diye sordu. Ben de:

-Evet, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Ümmü Seleme'nin kızı Zeynep, benim terbiyem altında benim evimde olmamış olsa bile onun nikâhı bana düşmez. O benim süt kardeşimin kızıdır. Beni ve babası Ebu Seleme'yi Suveybe kadın emzirmiştir. Bir daha benim evlenmem için kızlarınızı ve kız kardeşlerinizi bana tek-lif etmeyin!" (Hadisin geçtiği diğer yer: 5101)

٧٠- كِتَابُ الْأَطْعِمَةِ

70- KİTÂBUL-ET'İME

(Yiyecekler Kitabı)

١-بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ﴾ وَقَوْلِهِ ﴿الْفُقَوَا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا كَسَبْتُمْ﴾ وَقَوْلِهِ ﴿كُلُوا مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَاعْمَلُوا صَالِحًا إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ﴾.

1- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Ey, Allah'ı ve Resûlünü tasdik edenler, Allah'a itaatle boyun eğenler, size helâl kıldığımız rızıklardan yeyin. Eğer Allah'ın emrine boyun eğiyor, ona itaat ederek onu dinliyorsanız size verdiği rızıklar için ona şükredin.» (Bakara: 172)

«Ey, Allah'ı ve Resûlünü tasdik edenler, ticaretten kazanmış olduğunuz mallarınızdan, elinizde bulunanların en iyi ve güzellerinden Allah yolunda harcayın.» (Bakara: 267)

«Ey Peygamberler! Temiz yiyeceklerden yiyin; iyi iş işleyin; zira ben, sizin ne yaptığınızı hakkıyla bilirim.» (Mu'minûn: 51)

٥٣٧٣- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَطْعَمُوا الْجَائِعَ وَغَوَّدُوا الْمَرِيضَ وَفَكُّوا الْعَانِيَّ قَالَ سُفْيَانُ وَالْعَانِي الْأَسِيرُ.

5373- Ebu Mûsâ -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Esiri, esirlikten kurtarın, aç olanı doyurun ve hastayı ziyaret edin”
(Hadisin geçtiği diğer yerler: 3046, 5174, 5373, 5649, 7173)

٥٣٧٤- حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ عِيسَى حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فَضِيلٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ مَا شَبِعَ آلُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ طَعَامٍ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ حَتَّى قُبِضَ.

5374- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in ailesi, kendisi vefat edinceye kadar üç gün üst üste yemekten doymadı.

٥٣٧٥- وَعَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَصَابَنِي جَهْدٌ شَدِيدٌ فَلَقِيتُ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ فَاسْتَقْرَأْتُهُ آيَةً مِنْ كِتَابِ اللَّهِ فَدَخَلَ دَارَهُ وَفَتَحَهَا عَلَيَّ فَمَشَيْتُ غَيْرَ بَعِيدٍ فَخَرَزْتُ لِيَوْجِهِي مِنَ الْجَهْدِ وَالْجُوعِ فَإِذَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَائِمٌ عَلَى رَأْسِي فَقَالَ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ فَقُلْتُ لَبَّيْكَ رَسُولَ اللَّهِ وَسَعْدَيْكَ فَأَخَذَ بِيَدِي فَأَقَامَنِي وَعَرَفَ الَّذِي بِي فَأَلْطَقَ بِي إِلَى رَحْلِهِ فَأَمَرَ لِي بِعَسٍّ مِنْ لَبَنٍ فَشَرِبْتُ مِنْهُ ثُمَّ قَالَ عُدْ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ فَعُدْتُ فَشَرِبْتُ ثُمَّ قَالَ عُدْ فَعُدْتُ فَشَرِبْتُ حَتَّى اسْتَوَى بَطْنِي فَصَارَ كَالْقِدْحِ قَالَ فَلَقِيتُ عُمَرَ وَذَكَرْتُ لَهُ الَّذِي كَانَ مِنْ أَمْرِي وَقُلْتُ لَهُ فَوَلَّى اللَّهُ ذَلِكَ مَنْ كَانَ أَحَقُّ بِهِ مِنْكَ يَا عُمَرُ وَاللَّهِ لَقَدْ اسْتَقْرَأْتُكَ الْآيَةَ وَلَئِنَّا أَقْرَأُ لَهَا مِنْكَ قَالَ عُمَرُ وَاللَّهِ لَأَنْ أَكُونَ أَذْخَلْتُكَ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ يَكُونَ لِي مِثْلُ خُمْرِ النَّعَمِ.

5375- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bana şiddetli bir açlık isabet etmişti. Yolda Ömer ibnul-Hattab ile karşılaştım. Kendisinden Allah'ın Kitâbı'ndan bir âyeti bana okumasını istedim. Ömer evine girdi ve o âyeti bana okudu. Ömer'in evinden fazla uzaklaşmadan bitkinlik ve açlıktan dolayı yüz üstü düştüm. Birdenbire Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'i baş ucumda ayakta durur bir hâlde gördüm. Bana: “Ey Ebu Hureyre!” diye seslendi. Ben de: Buyur ey Allah'ın Rasûlü! Emrine amadeyim, dedim. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem elimden tuttu ve bende bu durumun açlık nedeniyle olduğunu anladı. Beni evine götürdü. Hemen benim için büyük

bir bardak süt emretti. Ben ondan içtim. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana: "Tekrar iç ey Ebu Hureyre!" buyurdu. Ben bir bardak daha içtim. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Bir daha iç" buyurdu. Ben de içtim ve açlığım tamamen gitti. Hatta o kadar içtim ki karnım bir ok gibi dümdüz oldu.

Bu olaydan bir müddet sonra Ömer ile karşılaştım ve ona başımdan geçeni anlattım. Ona dedim ki: Ey Ömer! Allah benim karnımı doyurmağa senden daha lâıyk birini gönderdi. Vallahi ben o âyeti senden daha iyi bildiğim hâlde senden Kur'ân'dan bir âyet okumanı istemiştim. (Bunu ise sırf aç olduğumdan ve beni doyurman ümidiyle senin evine gelmiştim.) Bunun üzerine Ömer şöyle dedi: Vallahi ey Ebu Hureyre, seni evime misafir edip yemek ikram etmem, dünya mallarının en kıymetlilerinin benim olmasından bana daha sevimlidir. (Ömer evine girmiş ama O da evinde Ebu Hureyre'ye ikram edecek hiçbir yiyecek bulamamıştı.) (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6246, 6452)

٢- بَابُ التَّسْمِيَةِ عَلَى الطَّعَامِ وَالْأَكْلِ بِالْيَمِينِ

2- Yemeğe "Bismillah" Diyerek Başlamak ve Yemeği Sağ Elle Yemek Bâbı

٥٣٧٦- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ قَالَ الْوَلِيدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنِي أَنَّهُ سَمِعَ وَهْبَ بْنَ كَيْسَانَ أَنَّهُ سَمِعَ عُمَرَ بْنَ أَبِي سَلَمَةَ يَقُولُ كُنْتُ غُلَامًا فِي حَجْرِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَتْ يَدِي تُطِيشُ فِي الصَّحْفَةِ فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا غُلَامُ سَمِّ اللَّهَ وَكُلْ بِيَمِينِكَ وَكُلْ مِمَّا يَلِيكَ فَمَا زَالَتْ بِلَاكَ طِعْمَتِي بَعْدُ.

5376- Ömer ibnu Ebu Seleme -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in terbiyesi ve gözetimi altında yetişen bir çocuktum. Yemek yerken elim, yemek tabağının her tarafında dolaşır dururdu. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana: "Ey çocuk! Yemeğe Bismillâh diyerek başla. Sağ elinle ve önünden ye!" buyurdu.

Bu olaydan sonra ben yemeğimi hep bu şekilde yedim. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5377, 5378)

۳-بَابُ الْأَكْلِ مِمَّا يَلِيهِ

3- Yemek Yerken Önünden Yemek Bâbı

وَقَالَ أَنَسٌ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ وَلْيَأْكُلْ كُلُّ رَجُلٍ مِمَّا يَلِيهِ.

Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Yemeğe başlamadan önce “Bismillah” deyin. Herkes de yemeği önünden yesin.”

۵۳۷۷- حَدَّثَنِي عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ حَلْحَلَةَ الدَّيْلِيِّ عَنْ وَهْبِ بْنِ كَيْسَانَ أَبِي نَعِيمٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ أَبِي سَلَمَةَ وَهُوَ ابْنُ أُمِّ سَلَمَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَكَلْتُ يَوْمًا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَعَامًا فَجَعَلْتُ أَكُلُ مِنْ نَوَاحِي الصُّحُفَةِ فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُلْ مِمَّا يَلِيكَ.

5377- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem’in hanımı Ümmü Seleme’nin oğlu Ömer ibnu Ebu Seleme -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir gün Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber yemek yerken, yemek tabağının her tarafından yemeğe başladım. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana: “Önünden ye” buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5376)

۵۳۷۸- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ وَهْبِ بْنِ كَيْسَانَ أَبِي نَعِيمٍ قَالَ أَتَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِطَعَامٍ وَمَعَهُ رَبِيبُهُ عُمَرُ بْنُ أَبِي سَلَمَةَ فَقَالَ سَمَّ اللَّهُ وَكُلْ مِمَّا يَلِيكَ.

5378- Vehb ibnu Keysân Ebî Nuaym -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem’e yemek getirildi. Yanında üvey oğlu Ömer ibnu Ebu Seleme de vardı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ona: “Yemeğe başlarken “Bismillah” de ve önünden ye” buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5376)

٤-بَاب مَنْ تَتَبَعَ حَوَالِي الْقَصْعَةِ مَعَ صَاحِبِهِ إِذَا لَمْ يَعْرِفْ مِنْهُ كَرَاهِيَةً

**4- Arkadaşı ile Birlikte Yemek Yerken Ondan Bir Hoşlanmama
Hissetmediği Zaman, Tabanın Etrafında El Gezdirip
Yemek Araştıran Kimse Bâbı**

٥٣٧٩- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ عَنْ مَالِكٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ إِنَّ خِيَّاطًا دَعَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِبَطْعَامٍ صَنَعَهُ قَالَ أَنَسٌ فَلَدَقْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرَأَيْتُهُ يَتَّبِعُ الدُّبَاءَ مِنْ حَوَالِي الْقَصْعَةِ قَالَ فَلَمْ أَزَلْ أَحِبُّ الدُّبَاءَ مِنْ يَوْمَئِذٍ.

5379- Enes İbnû Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir terzi, yemek hazırlayarak Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'i yemeğe davet etti. Ben de Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile birlikte bu yemeğe gittim. Terzi, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in önüne bir miktar ekmek, kabak ve kurutulmuş et parçaları koydu. Ben, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in çanağın içinde kabakları araştırdığını gördüm. Artık o günden beri kabağı severim. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2092, 5379, 5433, 5435, 5436, 5437, 5439)

٥-بَاب التَّيْمَنِ فِي الْأَكْلِ وَغَيْرِهِ قَالَ عُمَرُ بْنُ أَبِي سَلَمَةَ قَالَ لِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُلْ بيمينِكَ

5- Yemekte ve Diğer İşlerde Sağdan Başlamak Bâbı

Ömer ibnu Ebî Seleme şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana: “Yemeği sağ elinle ye” buyurdu.

٥٣٨٠- حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَشْعَثَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُحِبُّ التَّيْمَنَ مَا اسْتَطَاعَ فِي طَهْوَرِهِ وَتَغْلِيهِ وَتَرْجُلِهِ وَكَانَ قَالَ بِوَاسِطِ قَبْلِ هَذَا فِي شَأْنِهِ كُلِّهِ.

5381- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Ebu Talha, Ümmü Suleym'e şöyle dedi:

-Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in sesini zayıf olarak duydum. Ben O'nun aç olduğunu biliyorum. Yanında yiyecek bir şeyler var mı? Ümmü Suleym:

-Evet, dedi ve arpadan yapılmış ekmek parçaları çıkardı. Sonra bir baş örtüsü çıkararak o ekmek parçalarını içine sardı. Sonra bohçayı benim elimin altına gizledi, örtünün bir kısmını da benim üstüme dürtüp sarmaladı. Sonra beni Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına gönderdi.

Enes dedi ki: Ben de bunu götürdüm. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'i mescidde buldum. Beraberinde insanlar vardı. Ben onların yanına varıp ayakta bekledim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana:

-“Seni Ebu Talha mı gönderdi?” diye sordu. Ben:

-Evet, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem :

-“Yemek sebebiyle mi?” dedi. Ben:

-Evet, dedim. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem beraberinde bulunanlara:

-“Haydi kalkın” buyurdu ve yürüdü; ben de önlerinde yürüdüm. Ebu Talha'ya geldim ve durumu ona haber verdim. Ebu Talha Ümmü Suleym'e:

-Ey Ümmü Suleym! Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem insanları getirmiştir. Hâlbuki onları doyurabileceğimiz bir şey yoktur, dedi. Ümmü Suleym:

-Allah ve Rasûlü en iyi bilendir, dedi. Ardından Ebu Talha, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına geldi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Ebu Talha ile beraber geldi ve:

-“Ey Ümmü Suleym! Yanında yiyecek olarak ne varsa getir!” buyurdu. O da bu ekmekleri getirdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem emretti ve ekmekler parmakla küçük küçük parçalara bölündü. Ümmü Suleym bir yağ tulumundan bu bölünen ekmek parçalarının üzerine yağ sıkı ve onu bulayıp katık yaptı. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o katık hakkında Allah'ın, söylemesini istediği şeyleri söyledi. Sonra:

-“On kişi için izin ver!” buyurdu. Ebu Talha on kişiye izin verdi.

Onlar doyuncaya kadar yediler, sonra dışarı çıktılar. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“On kişiye daha izin ver!” buyurdu. Ebu Talha onlara da izin verdi. Onlar da doyuncaya kadar yedikten sonra dışarıya çıktılar. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem tekrar:

-“On kişiye daha izin ver!” buyurdu. Orada bulunanların tamamı bundan yediler ve doydular. O topluluk yetmiş veya seksen kişiydiler. (Hadis in geçtiği yerler: 422, 3578, 5450, 6688)

٥٣٨٢ - حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ عَنْ أَبِيهِ قَالَ وَحَدَّثَ أَبُو عُثْمَانَ أَيُّضًا عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلَاثِينَ وَمِائَةً فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَلْ مَعَ أَحَدٍ مِنْكُمْ طَعَامٌ فَإِذَا مَعَ رَجُلٍ صَاعٌ مِنْ طَعَامٍ أَوْ نَحْوُهُ فَعَجِنَ ثُمَّ جَاءَ رَجُلٌ مُشْرِكٌ مُشْتَعَانٌ طَوِيلَ بَقْعِهِمْ يَسُوقُهَا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبِيعْ أَمْ عَطِيَّةٌ أَوْ قَالَ هِبَةٌ قَالَ لَا بَلْ أَبِيعْ قَالَ فَاشْتَرَى مِنْهُ شَاةً فَصَنَعَتْ فَأَمَرَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِسَوَادِ الْبَطْنِ يُشَوَّى وَائِمْ اللَّهُ مَا مِنَ الثَّلَاثِينَ وَمِائَةٍ إِلَّا قَدْ حَزَّ لَهُ حُزَّةٌ مِنْ سَوَادِ بَطْنِهَا إِنْ كَانَ شَاهِدًا أَعْطَاهَا إِيَّاهُ وَإِنْ كَانَ غَائِبًا خَبَاهَا لَهُ ثُمَّ جَعَلَ فِيهَا فَصْعَتَيْنِ فَأَكَلْنَا أَجْمَعُونَ وَشَبَعْنَا وَفَضَّلَ فِي الْقَصْعَتَيْنِ فَحَمَلْتُهُ عَلَى الْبَعِيرِ أَوْ كَمَا قَالَ.

5382- Ebu Bekir'in oğlu Abdurrahman -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile yaptığımız bir yolculukta bizler yüz otuz kişi idik. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“Sizlerden kimin yanında yiyecek bir şeyi var?” diye sordu. Orada bulunanlardan birinin yanında bir sa' yiyecek bulundu. Bundan hamur yapıldı. Sonra başının saçları çok uzamış, uzun boylu bir müşrik kişi, bir koyun sürüsü ile onları sürerek geldi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o müşrike:

-“Koyunları satıyor musun? Yoksa atıyye mi⁸⁷ yoksa hediye olarak mı getirdin?” diye sordu. O çoban:

87 Atıyye: İhsan, lütuf, muhtaç olanlara yapılan bağış.

-Hayır, bu koyunlar satılıktır, dedi. Akabinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o müşrikten bir koyun satın aldı. Koyun kesildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, koyunun karaciğerinin pişirilmesi- ni emretti.

Abdurrahman dedi ki: Allah'a yemin ederek söylüyorum ki, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem orada bulunan yüz otuz kişinin tamamına o karaciğerden bir pay verdi. O anda orada olmayanlara da ondan bir pay ayırdı. Sonra koyunun eti pişince Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onu iki kap içine koydu. Bu iki kaptan yolculukta olanların hepsi yediler ve hepimiz doyduk. İki kap yemek yine arttı da, bu arta kalanı deveye yükledik. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2216, 2618)

٥٣٨٣ - حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ حَدَّثَنَا وَهْبٌ حَدَّثَنَا مَنْصُورٌ عَنْ أُمِّهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا ثَوْقَى الثَّيِّبِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ شَبِعْنَا مِنَ الْأَسْوَدَيْنِ الثَّمَرِ وَالْمَاءِ.

5383- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Biz hurma ile sudan doyup kandıığımız zaman Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem vefat etti. (Hadisin geçtiği diğer yer: 5442)

٧- بَابُ ﴿لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَى حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ﴾ إِلَى قَوْلِهِ ﴿لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾

7- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Köre bir sorumluluk yoktur; topala ve hastaya da bir sorumluluk yoktur. Keza size de kendi evinizde yemenizde yahut babalarınızın evlerinde, yahut anneleriniz evlerinde, yahut erkek kardeşlerinizin evlerinde yahut kız kardeşlerinizin evlerinde, yahut amcalarınızın evlerinde, yahut halalarınızın evlerinde yahut dayılarınızın evlerinde, yahut teyzelerinizin evlerinde, yahut anahtarları elinizde bulunan kâhyası olduğunuz evlerde, veyahut ta arkadaşınızın evinde yemenizde bir günâh yoktur. Topluca veya ayrı ayrı yemenizde de size bir günâh yoktur. Evlere girdiğiniz zaman, kendinizden olan içindekilere, Allah katından esenlik, bereket ve iyilik dileyerek selâm verin. İşte Allah, aklınızı kullanasınız diye size âyetlerini böyle açıklar.» (Nûr: 61)

٥٣٨٤ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ سَمِعْتُ بُشَيْرَ بْنَ يَسَارٍ يَقُولُ حَدَّثَنَا سُؤَيْدُ بْنُ الثُّعْمَانِ قَالَ خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى خَيْبَرَ فَلَمَّا كُنَّا بِالصُّهْبَاءِ قَالَ يَحْيَى وَهِيَ مِنْ خَيْبَرَ عَلَى رَوْحَةٍ دَعَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِطَعَامٍ فَمَا أَتَى إِلَّا بِسَوِيقٍ فَلَكَّنَاهُ فَأَكَلْنَا مِنْهُ ثُمَّ دَعَا بِمَاءٍ فَمَضْمَضَ وَمَضْمَضْنَا فَصَلَّى بِتِ الْمَغْرِبِ وَلَمْ يَتَوَضَّأْ قَالَ سُفْيَانُ سَمِعْتُهُ مِنْهُ عَوْدًا وَبَدَأًا.

5384- Suveyd ibnu Nu'mân -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Biz, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in beraberinde Hayber'e doğru sefere çıktık. Sahbâ'ya ulaştığımızda -ki o Hayber'in aşağısında yani Medine'ye yakın tarafındadır- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem (yolculuk esnasında yemek için beraberlerinde getirdikleri) erzakı istedi. Kendisine sevik (yani kavrulmuş buğday veya arpa unu) getirildi. Onu su ile karıştırıp bulamaç yaptık ve ondan yedik. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem su istedi ve ağzını çalkaladı, biz de ağızlarımızı suyla çalkaladık. Akabinde bize abdest almadan akşam namazını kıldırdı. (Hadisin geçtiği yerler: 2091, 2275, 2425, 4732, 4733, 4734, 4735)

٨ - بَابُ الْخُبْزِ الْمُرَّقِيِّ وَالْأَكْلِ عَلَى الْخِوَانِ وَالسُّفْرَةِ

8- İnceltilmiş Yufka Ekmeği Yemek, Masa Üzerinde ve Sofra Üzerinde Yemek Yenilmesi Bâbı

٥٣٨٥ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَيْنَانَ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ قَالَ كُنَّا عِنْدَ أَلَسٍ وَعِنْدَهُ خُبَازٌ لَهُ فَقَالَ مَا أَكَلْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خُبْزًا مُرَّقَقًا وَلَا شَاةً مَسْمُوطَةً حَتَّى لَقِيَ اللَّهَ.

5385- Katâde -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Biz Enes'in yanında idik. Yanında da onun için ekmek yapan biri vardı. Enes şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Allah'a kavuşuncaya yani vefat edinceye kadar ne halis buğday unundan yapılmış ince yufka ekmek ne de kızartılmış koyun kebabı yedi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5421, 6357)

٥٣٨٦- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ هِشَامٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ يُونُسَ قَالَ قَالَ عَلِيُّ هُوَ الْإِسْكَافُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ مَا عَلِمْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَكَلَ عَلَى سُكْرَجَةٍ قَطُّ وَلَا خُبْزَ لَهُ مَرْقَقٌ قَطُّ وَلَا أَكَلَ عَلَى خِوَانٍ قَطُّ قِيلَ لِقَتَادَةَ فَعَلَّمَ كَانُوا يَأْكُلُونَ قَالَ عَلَى السُّفَرِ.

5386- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in ne küçük tabakta yemek yediğini, ne inceltilmiş yufka ekmeği yediğini, ve ne de bir masa üzerinde yemek yediğini biliyorum.

Katâde'ye: Öyleyse onlar neyin üzerinde yemek yerlerdi, diye soruldu. Katade şöyle dedi: Onların sofranın üzerinde yemek yerlerdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5415, 6450)

٥٣٨٧- حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي مَرْيَمَ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ أَخْبَرَنِي حُمَيْدٌ أَلَّهُ سَمِعَ أَنَسًا يَقُولُ قَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَنِي بِصَفِيَّةَ فَدَعَوَتْ الْمُسْلِمِينَ إِلَى وَلِيمَتِهِ أَمَرَ بِالْأَلطَّاعِ فَبَسِطَتْ فَأَلْقَى عَلَيْهَا التَّمْرَ وَالْأَقِطَ وَالسَّمْنَ وَقَالَ عَمْرُو عَنْ أَنَسٍ بَنَى بِهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ صَنَعَ حَيْسًا فِي نِطْعٍ.

5387- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Hayber dönüşü Safiyye ile evlendi. Ben de Müslümanlara velime yemeğine çağırdım. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sofraların açılmasını emretti. Sofralar açıldı ve üzerlerine hurma, süzme peynir ve eritilmiş yağ konuldu.

Amr ibnu Ebî Amr, Enes'in şöyle dediğini haber verdi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Safiyye ile evlendi. Sonra deriden sofraların üzerinde hurma ve yağ karışımı hays yemeği yaptı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 371, 610, 947, 2228, 2235, 2889, 2893, 2943, 2944, 2945, 2991, 3085, 3086, 3367, 3647, 4083, 4084, 4197, 4198 4199 4200 4201, 4211, 4212, 4213. 5085, 5159, 5387, 5425, 5528, 5968, 6185, 6363 6369 7333)

۵۳۸۸- حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ وَعَنْ وَهْبِ بْنِ كَيْسَانَ قَالَ كَانَ أَهْلُ الشَّامِ يُعَيِّرُونَ ابْنَ الزُّبَيْرِ يَقُولُونَ يَا ابْنَ ذَاتِ النَّطَاقَيْنِ فَقَالَتْ لَهُ أَسْمَاءُ يَا بُنَيَّ إِلَهُمُ يُعَيِّرُونَكَ بِالنَّطَاقَيْنِ هَلْ تَذَرِي مَا كَانَ النَّطَاقَانِ إِذَا مَا كَانَ نَطَاقِي شَقَّقْتُهُ نَصْفَيْنِ فَأَوْكَيْتُ قَرَبَةَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِأَحَدِهِمَا وَجَعَلْتُ فِي سَفَرَتِهِ آخَرَ قَالَ فَكَانَ أَهْلُ الشَّامِ إِذَا عَيَّرُوهُ بِالنَّطَاقَيْنِ يَقُولُ إِيهَا وَالِإِلَهِ بِلَكَ شَكَاةٌ ظَاهِرَةٌ عَنْكَ عَارُهَا.

5388- Vehb ibnu Keysân -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Şâm ehli, Abdullah ibnu Zubeyr'i ayıplıyorlar ve: Ey iki kuşaklı kadının oğlu! diyorlardı. Bunun üzerine annesi Esmâ, oğluna hitaben şöyle dedi: Ey oğulcuğum! Onlar seni iki kuşak ile ayıplıyorlar. Sen bu iki kuşağın ne olduğunu bilir misin? O bana ait bir tek kuşaktı. Ben onu iki parçaya böldüm de birisiyle Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in su kırbasının ağzını, diğeri ile de sofrasını bağladım.

Vehb dedi ki: Şâm ehli İbnu Zubeyr'i "iki kuşaklı" diye ayıpladıkları zaman İbnu Zubeyr şöyle derdi: İlâh'a yemîn ederim ki, evet doğru söylüyorsunuz; ben iki kuşaklı kadının oğluyum. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2979, 3907)

۵۳۸۹- حَدَّثَنَا أَبُو الثُّعْمَانِ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَّانَةَ عَنْ أَبِي بَشِيرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ أُمَّ حَفْصَةَ بِنْتَ الْحَارِثِ بِنْتِ حَزْنِ خَالَתِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَهَدَتْ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَمْتًا وَأَقِطًا وَأَضْبًا فَدَعَا بِهِنَّ فَأَكَلْنَ عَلَى مَا نَدَّيَهُ وَتَرَكَهُنَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَالْمُسْتَقْدِرِ لَهُنَّ وَلَوْ كُنَّ حَرَامًا مَا أَكَلْنَ عَلَى مَا نَدَّيَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَا أَمَرَ بِأَكْلِهِنَّ.

5389- İbnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

İbnu Abbas'ın teyzesi olan Ümmü Hufeyd, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e hediye olarak süzme peynir, tereyağı ve birkaç tane keler getirdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem süzme peynirden ve tereyağından yedi, hoşlanmadığı için kelerden yemeyi terk etti. İbnu Abbas şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yemek sofrasın-

da keler yenildi. Şayet keler yemek haram olsaydı, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in sofrasında keler yenmezdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem buna göz yummaz ve onların yenilmesini emretmezdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2575, 5402, 7358)

٩-بَابُ السَّوِيقِ

9- Sevîk Yemeği Bâbı

٥٣٩٠- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ بُشَيْرِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ سُوَيْدِ بْنِ الثُّعْمَانِ أَنَّهُ أَخْبَرَهُ أَنَّهُمْ كَانُوا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالصُّهْبَاءِ وَهِيَ عَلَى رَوْحَةٍ مِنْ خَيْرِ فَحَضَرَتِ الصَّلَاةُ فَدَعَا بِطَعَامٍ فَلَمْ يَجِدْهُ إِلَّا سَوِيقًا فَلَاكَ مِنْهُ فَلَكُنَّا مَعَهُ ثُمَّ دَعَا بِمَاءٍ فَمَضْمَضَ ثُمَّ صَلَّى وَصَلَّيْنَا وَلَمْ يَتَوَضَّأْ.

5390- Suveyd ibnu Numan -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Kendileri Sahbâ bölgesinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraberlerdi. Bu bölge Hayber'in aşağısında yani Medine'ye yakın tarafındadır. Namaz vakti yaklaşmıştı. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem (yolculuk esnasında yemek için beraberlerinde getirdikleri) erzakı istedi. Kendisine sevîk (yani kavrulmuş buğday veya arpa unu) getirildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bunu suyla karıştırarak bulamaç yaptı. O'nunla beraber suyla karıştırdık. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem su istedi ve ağzını suyla çalkaladı. Sonra sevîk yemeğinden dolayı abdest almadan bize akşam namazını kıldırdı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 209, 215, 2981, 4175, 4195, 5384, 5454, 5455)

١٠-بَابُ مَا كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَأْكُلُ حَتَّى يُسَمِّيَ لَهُ فَيَعْلَمُ مَا هُوَ

10- Bâb: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Kendisine İkram Edilen Yemeğin Adı Söylenip Ne Olduğunu Bilmedikçe Yemezdi

٥٣٩١- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مِقَاتٍ أَبُو الْحَسَنِ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو أَمَامَةَ بْنُ سَهْلٍ بْنُ حَنْفٍ الْأَنْصَارِيُّ أَنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ خَالِدَ بْنَ الْوَلِيدِ الَّذِي يُقَالُ لَهُ سَيْفُ اللَّهِ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ دَخَلَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى مَيْمُونَةَ وَهِيَ خَالَتُهُ وَخَالَهُ ابْنُ عَبَّاسٍ فَوَجَدَ عِنْدَهَا ضَبًّا مَحْتَوِذَاً قَدْ قَدِمَتْ بِهِ أَخْتَهَا حَفِيدَةُ بِنْتُ الْحَارِثِ مِنْ نَجْدٍ فَقَدِمَتْ الضَّبَّ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَ قَلَمًا يُقَدِّمُ يَدَهُ لِبَطْعَامٍ حَتَّى يُحَدِّثَ بِهِ وَيُسَمِّي لَهُ فَأَهْوَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَهُ إِلَى الضَّبِّ فَقَالَتْ امْرَأَةٌ مِنَ النِّسْوَةِ الْحُضُورِ أَخْبِرْنِ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا قَدَّمْتَنَ لَهُ هُوَ الضَّبُّ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَرَفَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَهُ عَنِ الضَّبِّ فَقَالَ خَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ أَحْرَامَ الضَّبِّ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ لَا وَلَكِنْ لَمْ يَكُنْ بِأَرْضِ قَوْمِي فَأَجِدُنِي أَعَافُهُ قَالَ خَالِدٌ فَأَجْتَرَّمْتُهُ فَأَكَلْتُهُ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَنْظُرُ إِلَيَّ.

5391- Kendisine Seyfullah (Allah'ın kılıcı) denilen Hâlid ibnul- Velid -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Kendisi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber Meymûne'nin yanına girdi. Bu Meymûne hem Hâlid'in, hem de İbnu Abbas'ın teyzesidir. Onun yanında kızartılmış keler buldu. Bu keleri Necid'den Meymune'nin kız kardeşi Haris'in kızı Hufeyde getirmişti. Keleleri Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in önüne getirip koydu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e o yemekten söz edilip, o yemeğin adı söylenmedikçe yiyecek bir şeye elini uzattığı çok nadir idi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem elini kızartılmış kelere uzattı. Orada bulunan kadınlardan biri:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e takdim ettiğiniz yemeğin ne olduğunu haber verin, dedi. Onlar da:

"O kızartılmış kelerdir ey Allah'ın Rasûlü!" deyince, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kelerden elini çekti.

Hâlid ibnu Velid: Ey Allah'ın Rasûlü! Keler haram mıdır? diye sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Hayır, fakat bu benim kavmimin yaşadığı yerde yoktur. Ondan tiksindiğimi hissediyorum."

Hâlid dedi ki: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana bakıp dururken o kızartılmış keleri ben önüme çekip yedim. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5400, 5537)

۱۱- بَاب طَعَامُ الْوَاحِدِ يَكْفِي الْاِثْنَيْنِ

11- Bâb: “Bir Kişinin Yiyeceği, İki Kişiye Yeter”

۵۳۹۲- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ ح وَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزُّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَعَامُ الْاِثْنَيْنِ كَافِيَ الثَّلَاثَةِ وَطَعَامُ الثَّلَاثَةِ كَافِيَ الْاَرْبَعَةِ.

5392- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“İki kişinin yemeği üç kişiye yeter. Üç kişinin yemeği de dört kişiye yeter.”

۱۲- بَاب الْمُؤْمِنُ يَأْكُلُ فِي مَعَى وَاحِدٍ فِيهِ أَبُو هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

12- Bâb: Mümin Bir Tek Bağırsakta Yer

Bu konuda Ebu Hureyre'nin Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den rivayet ettiği hadis vardır.

۵۳۹۳- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ وَاقِدِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ نَافِعٍ قَالَ كَانَ ابْنُ عُمَرَ لَا يَأْكُلُ حَتَّى يُؤْتَى بِمِسْكِينٍ يَأْكُلُ مَعَهُ فَأَدْخَلْتُ رَجُلًا يَأْكُلُ مَعَهُ فَأَكَلَ كَثِيرًا فَقَالَ يَا نَافِعُ لَا تُدْخِلْ هَذَا عَلَيَّ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ الْمُؤْمِنُ يَأْكُلُ فِي مَعَى وَاحِدٍ وَالْكَافِرُ يَأْكُلُ فِي سَبْعَةِ أَمْعَاءَ.

5393- Nâfi -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

İbnu Ömer, kendisiyle beraber yemek yiyecek bir fakir olmadıkça sofraya oturmazdı. Onunla yemek yemesi için yanına bir adamı girdirdim. Adam çok yemek yedi. Bunun üzerine İbnu Ömer şöyle dedi: Ey Nafi! Bir daha bu adamı yemek yemesi için yanıma getirme. Çünkü ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'i şöyle derken işittim: “Mümin bir bağırsağını doyurmak için yer. Kâfir ise yedi bağırsağını doyurmak için yer.”

٥٣٩٤- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا عَبْدَةُ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ الْمُؤْمِنَ يَأْكُلُ فِي مَعَى وَاحِدٍ وَإِنَّ الْكَافِرَ أَوْ الْمُتَنَافِقَ فَلَا أَذْرِي أَيُّهُمَا قَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ يَأْكُلُ فِي سَبْعَةِ أَمْعَاءَ وَقَالَ ابْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمِثْلِهِ.

5394- İbnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Mümin bir bağırsağını doyurmak için yer. Kâfir ise yedi bağırsağını doyurmak için yer.”

٥٣٩٥- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو قَالَ كَانَ أَبُو نَهْكَ رَجُلًا أَكُولًا فَقَالَ لَهُ ابْنُ عُمَرَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ الْكَافِرَ يَأْكُلُ فِي سَبْعَةِ أَمْعَاءَ فَقَالَ فَأَنَا أَوْمِنُ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ.

5395- Amr ibnu Dînâr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ebu Nehîk çok yemek yiyen bir kimse idi. İbnu Ömer ona şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: “Muhakkak ki kâfir bir kimse yedi bağırsağını doyurmak için yer” buyurdu. Bunun üzerine Nehîk: Ben Allah’a ve Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem’e iman ediyorum, dedi.

٥٣٩٦- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزُّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْكُلُ الْمُسْلِمُ فِي مَعَى وَاحِدٍ وَالْكَافِرُ يَأْكُلُ فِي سَبْعَةِ أَمْعَاءَ.

5396- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Mümin bir bağırsağını doyurmak için yer. Kâfir ise yedi bağırsağını doyurmak için yer.”

۵۳۹۷- حَدَّثَنَا سَلِيمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَدِيِّ بْنِ ثَابِتٍ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَجُلًا كَانَ يَأْكُلُ أَكْلًا كَثِيرًا فَأَسْلَمَ فَكَانَ يَأْكُلُ أَكْلًا قَلِيلًا فَذُكِرَ ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنَّ الْمُؤْمِنِينَ يَأْكُلُونَ فِي مَعَى وَاحِدٍ وَالْكَافِرِينَ يَأْكُلُونَ فِي سَبْعَةِ أَمْعَاءٍ.

5397- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir adam çok yemek yedi. Sonra Müslümân oldu ve az yemek yemeğe başladı. O adamın bu durumu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e haber verildi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Mümin bir bağırsağını doyurmak için yer. Kâfir ise yedi bağırsağını doyurmak için yer.”

۱۳- بَابُ الْأَكْلِ مَتَكِنًا

13- Bâb: Bir Yere Dayanarak veya Yaslanarak Yemek Yemenin Hükümü Nedir?

۵۳۹۸- حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا مِسْقَرٌ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْأَقْمَرِ سَمِعْتُ أَبَا جُحَيْفَةَ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا أَكُلُ مَتَكِنًا.

5398- Ebu Cuhayfe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: “Ben dayanarak yemek yemem” buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5349, 5398, 5399)

۵۳۹۹- حَدَّثَنِي عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ أَخْبَرَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْأَقْمَرِ عَنْ أَبِي جُحَيْفَةَ قَالَ كُنْتُ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لِرَجُلٍ عِنْدَهُ لَا أَكُلُ وَأَنَا مَتَكِنٌ.

5399- Ebu Cuhayfe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanında idim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yanında bulunan bir adama: “Ben bir yere dayanmış olarak yemek yemem” buyurdu. (Hadisin geçtiği yerler: 5349, 5398, 5399)

١٤- بَابُ الشَّوَاءِ وَقَوْلُ اللَّهِ تَعَالَى فَجَاءَ ﴿بِعِجْلٍ حَنِيدٍ﴾ أَيُّ مَشْوِيٍّ

14- Kızartılmış Et Bâbı

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: «Şüphesiz ki elçilerimiz olan Melekler İbrahim'e, oğlu İshak'ın doğacağını müjdeleme emrini getirdiler. İbrahim'e selâm verdiler. İbrahim de onların selâmını aldı. Çok geçmeden onlara kızartılmış bir buzağı getirdi.» (Hûd: 69)

٥٤٠٠- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ يُسُفَ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي أَمَامَةَ بْنِ سَهْلٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ خَالِدِ بْنِ الْوَلِيدِ قَالَ أَيْتِيَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِضَبٍّ مَشْوِيٍّ فَأَهْوَى إِلَيْهِ لِيَأْكُلَ فَقِيلَ لَهُ إِنَّهُ ضَبٌّ فَأَمْسَكَ يَدَهُ فَقَالَ خَالِدٌ أَحْرَامٌ هُوَ قَالَ لَا وَلَكِنَّهُ لَا يَكُونُ بَارِضٍ قَوْمِي فَأَجِدُنِي أَعَاثُهُ فَأَكَلَ خَالِدٌ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَنْظُرُ قَالَ مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ بِضَبٍّ مَحْتَوِذٍ.

5400- Hâlid ibnu Velîd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e kızartılmış bir keler getirildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yemek için elini uzattığında kendisine bunun keler olduğu söylendi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem elini geri çekti ve onu yemedi. Ben: Bu haram mı? diye sordum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Hayır haram değil, ancak kavmimin yaşadığı topraklarda bulunmamaktadır. Ondan hoşlanmadığımı hissettim" buyurdu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kendisine bakar olduğu hâlde Hâlid kızartılmış kelerden yedi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5391)

١٥- بَابُ الْخَزِيرَةِ قَالَ التَّنْظُرُ الْخَزِيرَةُ مِنَ الثَّخَالَةِ وَالْخَزِيرَةُ مِنَ اللَّبَنِ.

15- Hazıra Yemeği Bâbı

Nadr ibnu Şemil şöyle dedi: Hazıra yemeği elenmiş undan, Harîra yemeği ise süttten yapılır.

٥٤٠١- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الرَّبِيعِ الْأَلْصَارِيُّ أَنَّ عِثْبَانَ بْنَ مَالِكٍ وَكَانَ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِمَّنْ شَهِدَ بَدْرًا مِنَ الْأَلْصَارِ أَنَّهُ أَتَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِلَيَّ الْكَرْتُ بِصَرِي وَأَنَا أَصْلِي لِقَوْمِي فَإِذَا كَانَتِ الْأَمْطَارُ سَالَ الْوَادِي الَّذِي بَيْنِي وَبَيْنَهُمْ لَمْ أَسْتَطِعْ أَنْ آتِيَ مَسْجِدَهُمْ فَأَصْلِي لَهُمْ فَوَدِدْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنَا لَأَتِيَ فَتَصْلِي فِي بَيْتِي فَأَلْجِئُهُ مُصَلًى فَقَالَ سَأَفْعَلُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ قَالَ عِثْبَانُ فَقَدْ رَأَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبُو بَكْرٍ حِينَ ارْتَفَعَ التَّهَارُ فَاسْتَأْذَنَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَذِلْتُ لَهُ فَلَمْ يَجْلِسْ حَتَّى دَخَلَ الْبَيْتَ ثُمَّ قَالَ لِي أَيْنَ حُجْبُ أَنْ أَصْلِيَ مِنْ بَيْتِكَ فَأَشْرْتُ إِلَى نَاحِيَةٍ مِنَ الْبَيْتِ فَقَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَكَبَّرَ فَصَفَّفْنَا فَصَلَّى رَكَعَتَيْنِ ثُمَّ سَلَّمَ وَحَبَسَتْهُ عَلَى خَزِيرٍ صَنَعْنَاهُ فَنَابَ فِي الْبَيْتِ رِجَالٌ مِنْ أَهْلِ الدَّارِ ذَوُو عَدَدٍ فَاجْتَمَعُوا فَقَالَ قَاتِلُ مِنْهُمْ أَيْنَ مَالِكُ بْنُ الدُّخَشَنِ فَقَالَ بَعْضُهُمْ ذَلِكَ مُنَافِقٌ لَا يُحِبُّ اللَّهُ وَرَسُولُهُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَقُلْ أَلَا تَرَاهُ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يُرِيدُ بِذَلِكَ وَجْهَ اللَّهِ قَالَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَغْلَمُ قَالَ قُلْنَا فَإِلَّا تَرَى وَجْهَهُ وَكَصِيحَّتَهُ إِلَى الْمُتَافِقِينَ فَقَالَ فَإِنَّ اللَّهَ حَرَّمَ عَلَى الثَّارِ مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يَتَّبِعِي بِذَلِكَ وَجْهَ اللَّهِ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ ثُمَّ سَأَلْتُ الْخُصَيْنَ بْنَ مُحَمَّدٍ الْأَلْصَارِيَّ أَحَدَ بَنِي سَالِمٍ وَكَانَ مِنْ سَرَاتِهِمْ عَنْ حَدِيثِ مُحَمَّدٍ فَصَدَّقَهُ.

5401- Muhammed ibnur-Rabi el-Ensari -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in ashabından olan ve Bedir savaşına katılmış ve Ensardan olan İtbân ibnu Mâlik, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e gelip şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Gözlerim iyice zayıfladı ve ben kavmime namaz kıldırın biriyim. Evimle mescid arasındaki vadi, yağmur yağdığında doluyor ve ben kavmimin mescidine gelip onlara namaz kıldırıyorum. Ey Allah'ın Rasûlü! Bana gelip evimde namaz kılmanı ve orayı da namazgâh edinmeyi temenni ettim.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: “Evine gelip namaz kılma-
cağım inşallah” dedi. İtban dedi ki:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ve Ebu Bekir gün yüksel-
diği vakit bana geldiler ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem girmek
için izin istedi, ben de O’na izin verdim. Evime girdiğinde hemen oturma-
yıp: “Evinin neresinde namaz kılmamı istersin” dedi. Evin bir tarafını işa-
ret ettim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem oraya gidip (namaz için)
tekbir getirdi. Bizde onun arkasında saf tuttuk ve bize iki rekât namaz kıl-
dırdı. Sonra selâm verdi. O’nun için yaptığımız “hazira”⁸⁸ yemeğini yeme-
si için O’nu alıkoyduk. O mahallede oturan mahalle sakinleri (Allah Rasû-
lü sallallahu aleyhi ve sellem’in geldiğini duyunca) toplandılar. Onlardan
biri dedi ki: Mâlik ibnud-Duhşun nerede? Onlardan bazıları dediler ki: O,
Allah’ı ve Rasûlü’nü sevmeyen bir münafıktır. Allah Rasûlü sallallahu
aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Öyle deme. Onun Lailahe illallah (Al-
lah’tan başka hakkıyla ibadet edilecek başka bir ilah yoktur) deyip bunun-
la Allah’ın rızasını istediğini görmedin mi?” Adam dedi ki: Allah ve Rasû-
lü en iyi bilendir. İtban dedi ki: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem’in
münafıklar hakkında izlediği yolu, onlar hakkındaki metodu ve önerisini
böyle bulurduk. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:
“Muhakkak ki Allah, Lailahe illallah (Allah’tan başka hakkıyla ibadet edi-
lecek başka bir ilah yoktur) diyen ve bununla da cennete girip Allah’ın
vechini görmek isteyen kimseye cehennemi haram kılmıştır.”

İbnu Şihab şöyle dedi: Sonra, Salim oğullarından ve onların en ha-
yırlılarından biri olan Husayn ibnu Muhammed el-Ensari’ye, Mahmud ib-
nur-Rabi hadisinden sordum. O da onu doğruladı. (Hadisin geçtiği yer: 425)

۱۶- بَابُ الْأَقِطِ

16- Süzme Peynir Bâbı

وَقَالَ حُمَيْدٌ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِصَفِيَّةَ فَأَلْقَى التَّمْرَ
وَالْأَقِطَ وَالسَّمْنَ وَقَالَ عَمْرُو بْنُ أَبِي عَمْرٍو عَنْ أَنَسِ صَنَّعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ حَمِيسًا.

88 Hazira: Etlerin küçük küçük doğranıp bol suyla kaynatıldıktan sonra içine un katı-
larak yapılan yemeğin adıdır.

Enes şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Safiyye ile evlendi ve velime olarak serilen sofranın üzerine hurma, süzme peynir ve eritilmiş yağ koydu.

Amr ibnu Ebî Amr, Enes'in şöyle dediğini haber verdi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hurma, süzme peynir ve eritilmiş yağdan Hays yemeği yaptı.

٥٤٠٢ - حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ بْنُ أَبِرَاهِيمَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي بَشِيرٍ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَهْدَتْ خَالَتِي إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ضِيَابًا وَأَقِطًا وَلَبْنَا فَوْضِعَ الضَّبِّ عَلَى مَا يَدَّيْهِ فَلَوْ كَانَ حَرَامًا لَمْ يُوضَعَ وَشَرِبَ اللَّبَنَ وَأَكَلَ الْأَقِطَ.

5402- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Teyzem Meymûne, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e birkaç keler, süzme peynir ve süt hediye etti. Kendisine hediye edilen keler Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in sofrasına kondu. Şayet keler yemek haram olsaydı Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in sofrasına konmazdı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sofrasına konan sütü içti, süzme peyniri yedi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2575, 5369, 7358)

١٧- بَابُ السَّلْقِ وَالشَّعِيرِ

17- Silk⁸⁹ ve Arpa Bâbı

٥٤٠٣ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ إِنْ كُنَّا نَتَفَرَّحُ بِيَوْمِ الْجُمُعَةِ كَانَتْ لَنَا عَجُوزٌ تَأْخُذُ أَصُولَ السَّلْقِ فَتَجْعَلُهُ فِي قِدْرِ لَهَا فَتَجْعَلُ فِيهِ حَبَاتٍ مِنْ شَعِيرٍ إِذَا صَلَّيْنَا زُرْنَاها فَقَرَّبَتْهُ إِلَيْنَا وَكُنَّا نَفْرَحُ بِيَوْمِ الْجُمُعَةِ مِنْ أَجْلِ ذَلِكَ وَمَا كُنَّا نَتَعَدَّى وَلَا نَقِيلُ إِلَّا بَعْدَ الْجُمُعَةِ وَاللَّهُ مَا فِيهِ شَحْمٌ وَلَا وَدَكٌ.

5403- Sehl ibnu Sa'd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

89 Silk: Yapraklarından salata ya da yemek yapılan, pazıyı andıran bir bitki.

Biz cuma günü gelince çok sevinirdik. Bizim aramızda yaşlı bir kadın vardı. Küçük bir dere kenarındaki tarlasında yapraklarından yemek yada salata yapılan ve pazıyı andıran bir bitki yetiştirirdi. Cuma günü olduğunda bu bitkiyi kökleriyle birlikte söker ve bir tencereye koyardı. Sonra da üzerine bir avuç öğütülmüş arpa eklerdi. Bu bitki bizim yanıımızda et gibi olurdu. Cuma namazını kıldığımızda o kadının yanına gider, ona selâm verirdik. O da bize o yemekten ikram eder ve biz de ondan yerdik. O kadının bu yemeğinden yiyebilmek için Cuma gününü iple çekerdik. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 938, 939, 941, 6248, 6279)

۱۸-بَابُ التَّهْنِشِ وَالْتِشَالِ اللَّحْمِ

18-Eti Ağızla Isırıp Koparmak ve Eti Çömlektten Çıkarmak Bâbı

۵۴۰۴- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الرَّهْمَنِ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ تَعْرِقُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَيْفًا ثُمَّ قَامَ فَصَلَّى وَلَمْ يَتَوَضَّأْ.

5404- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem koyunun kürek etinden yedi ve bundan dolayı abdest almadan namaz kıldı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 207, 5404, 5405)

۵۴۰۵- وَعَنْ أَيُّوبَ وَعَصِمٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ التَّشَلَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَرَقًا مِنْ قِنْدَرٍ فَأَكَلَ ثُمَّ صَلَّى وَلَمْ يَتَوَضَّأْ.

5405- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem tencere içinden eliyle kemikli bir et çekip çıkardı ve onu yedi, sonra tekrar abdest almaksızın namaz kıldırdı.⁹⁰ (Hadisin geçtiği diğer yer: 207)

90 İslâmın ilk başlarında ateşte pişen her şeyden dolayı abdest gerekirdi ama daha sonraları deve eti müstesna bu olay nesh oldu.

۱۹-بَابُ تَعْرِقِ الْعَصَدِ

19- Kol Kemiği Üzerindeki Eti Sıyrmak Bâbı

۵۴۰۶- حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى قَالَ حَدَّثَنِي عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا فَلَيْحٌ حَدَّثَنَا أَبُو حَازِمٍ الْمَدَنِيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي قَتَادَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ خَرَجْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَ مَكَّةَ.

5406- Ebu Katâde -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber Mekke'ye doğru yola çıktık. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1821, 1822, 1823, 1824, 2570, 2854, 2914, 4149, 5407, 5490, 5491, 5492)

۵۴۰۷- حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ السَّلَمِيِّ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ قَالَ كُنْتُ يَوْمًا جَالِسًا مَعَ رِجَالٍ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي مَنْزِلٍ فِي طَرِيقِ مَكَّةَ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَازِلٌ أَمَامَنَا وَالْقَوْمُ مُحْرِمُونَ وَأَنَا غَيْرُ مُحْرِمٍ فَأَبْصَرُوا حِمَارًا وَخَشِيًا وَأَنَا مَشْغُولٌ أَخْصِفُ لَعْلِي فَلَمْ يُؤْذِلُونِي لَهُ وَأَحْبُوا لَوْ أَنِّي أَبْصَرْتُهُ فَانْتَفْتُ فَأَبْصَرْتُهُ فَقُمْتُ إِلَى الْفَرَسِ فَأَسْرَجْتُهُ ثُمَّ رَكِبْتُ وَكَسَيْتُ السَّوْطَ وَالرُّمَحَ فَقُلْتُ لَهُمْ تَاوَلُونِي السَّوْطَ وَالرُّمَحَ فَقَالُوا لَا وَاللَّهِ لَا نَعِينُكَ عَلَيْهِ بِشَيْءٍ فَغَضِبْتُ فَتَزَلْتُ فَأَخَذْتُهُمَا ثُمَّ رَكِبْتُ فَشَدَدْتُ عَلَى الْحِمَارِ فَعَقَرْتُهُ ثُمَّ جِئْتُ بِهِ وَقَدْ مَاتَ فَوَقَعُوا فِيهِ يَأْكُلُونَهُ ثُمَّ إِلَهُمْ شَكُّوا فِي أَكْلِهِمْ إِيَّاهُ وَهُمْ حُرْمٌ لِرُحْنَا وَخَبَاتِ الْعَصَدِ مَعِيَ فَأَذْرَكْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَأَلَنَاهُ عَنْ ذَلِكَ فَقَالَ مَعَكُمْ مِنْهُ شَيْءٌ فَنَاولْتُهُ الْعَصَدَ فَأَكَلَهَا حَتَّى تَعْرِقَهَا وَهُوَ مُحْرِمٌ قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ وَحَدَّثَنِي زَيْدُ بْنُ أَسْلَمَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي قَتَادَةَ مِثْلَهُ.

5407- Ebu Katâde -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ve ashabı ile beraber Mekke'ye giderken yolda mola verdik. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sel-

lem de önümüzde mola vermişti. Orada bulunanlar ihramlı, ben ise ihramlı değildim. O esnada onlar vahşi bir eşek gördüler. Ben ise o esnada ayakkabımı dikmekle meşguldüm. Onlar benim o yaban eşeğini görmemi arzu etmişlerdi. Ben başımı çevirdiğimde onu gördüm. Sonra atıma doğru yöneldim ve onu eyerleyerek bindim. O esnada kamçımı ve mızrağımı yerde unuttum. Bunun üzerine onlara: Bana kamçımı ve mızrağımı verin, dedim. Onlar da: Hayır, vallahi bu konuda sana en ufak bir yardım dahi yapmayız, dediler. Onların bu sözleri üzerine ben öfkelen dim ve kamçımı ve mızrağımı atımdan inip aldım. Sonra tekrar atıma bindim. Yabani eşeğin üzerine yürüdüm ve onu avladım. Sonra onu getirdim. Bu arada yaban eşeği ölmüştü. Yaban eşeğinin eti pişirilince onlar da o etten yemeğe başladılar. Onlar ihramlı oldukları hâlde bu avlanan hayvanın etinden yeme konusunda kendilerinde bir şüpheye düştüler. Bunun üzerine biz de Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına gittik. Avladığımı yaban eşeğinin bir budunu yanımda götürdüm. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e yetiştik ve O'na bundan sorduk. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

“Onun etinden yanınızda bir şey var mı?” diye sordu.

Bunun üzerine ben de kendisine butu verdim ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem etlerin hepsini sıyırıp yedi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1821, 1822, 1823, 1824, 2570, 2854, 2914, 4149, 5406, 5407, 5490, 5491, 5492)

۲۰- بَابُ قَطْعِ اللَّحْمِ بِالسَّكِينِ

20- Etin Bıçakla Kesilmesi Bâbı

۵۴۰۸- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي جَعْفَرُ بْنُ عَمْرٍو بْنِ أُمَيَّةَ أَنَّ أَبَاهُ عَمْرُو بْنُ أُمَيَّةَ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ رَأَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَحْتَزُّ مِنْ كَيْفِ شَاةٍ فِي يَدِهِ فَذُعِيَ إِلَى الصَّلَاةِ فَأَلْقَاهَا وَالسَّكِينُ الَّتِي يَحْتَزُّ بِهَا ثُمَّ قَامَ فَصَلَّى وَلَمْ يَتَوَضَّأْ.

5408- Amr ibnu Umeyye -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Kendisi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'i elinde pişmiş kyun küreğinden et kesip yediğini görmüştür. O esnada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem namaza çağrıldı. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem elindeki eti ve et kesmekte olduğu bıçağı bıraktı

da yeniden abdest almaksızın kalkıp namaza durdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 208, 675, 2923, 5422, 5426)

۲۱-بَاب مَا عَابَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَعَامًا

21- Bâb: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Hiçbir Yemeği Ayıplamamıştır

۵۴۰۹- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ مَا عَابَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَعَامًا قَطُّ إِنْ اشتهَاهُ أَكَلَهُ وَإِنْ كَرِهَهُ تَرَكَهُ.

5409- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hiçbir zaman hiçbir yemeği ayıplamadı. Bu yemek şöyle kötü olmuş, demedi. Şayet yemeği yemek isterse yer, istemezse yemezdi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3563)

۲۲-بَاب التَّفْخِ فِي الشَّعِيرِ

22- Kabukları Uçsun Diye Değirmende Öğütüldükten Sonra Arpaya Üflemek Bâbı

۵۴۱۰- حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا أَبُو عَسَّانَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو حَازِمٍ أَنَّهُ سَأَلَ سَهْلًا هَلْ رَأَيْتُمْ فِي زَمَانِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ التَّقِيَّ قَالَ لَا فَقُلْتُ فَهَلْ كُنْتُمْ تَنْخُلُونَ الشَّعِيرَ قَالَ لَا وَلَكِنْ كُنَّا نَنْفُخُهُ.

5410- Ebu Hazım -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Kendisi Sehl ibnu Sa'd'a: Siz Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem zamanında elenmiş undan yapılmış beyaz ekmek gördünüz mü? diye sordu. O da: Hayır görmedik! diye cevap verdi. Sonra yine Sehl'e: Peki siz arpayı öğüttükten sonra elekten geçirir miydiniz? diye sordu. O da: Hayır, elemezdik. Fakat kabuğu gitsin diye üflerdik, dedi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 5413)

٢٣- مَا كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْحَابُهُ يَأْكُلُونَ

23- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in ve Sahabelerinin Yediği Şeyler Bâbı

٥٤١١- حَدَّثَنَا أَبُو الثُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ عَبَّاسِ الْجَرْنِيِّ عَنْ أَبِي عُمَرَ التَّهْدِي عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَسَمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمًا بَيْنَ أَصْحَابِهِ ثَمَرًا فَأَعْطَى كُلَّ إِنْسَانٍ سَبْعَ ثَمَرَاتٍ فَأَعْطَانِي سَبْعَ ثَمَرَاتٍ إِحْدَاهُنَّ حَشْفَةٌ فَلَمْ يَكُنْ فِيهِنَّ ثَمَرَةٌ أَغْجَبَ إِلَيَّ مِنْهَا شَدَّتْ فِي مَضَاغِي.

5411- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir gün Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sahabeleri arasında hurma dağıttı. Her bir insana yedişer hurma verdi. Bana da yedi hurma verdi. Bunların birisi ağacında olgunlaşmadan kurumuş koruk hurma idi. Fakat bu hurmaların içinde bana ondan sevimlisi yoktu. Ağzımda çabucak erimedi ve ben onu çiğnedim durdum. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5441)

٥٤١٢- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ إِسْمَاعِيلَ عَنْ قَيْسٍ عَنْ سَعْدٍ قَالَ رَأَيْتُنِي سَابِعَ سَبْعَةٍ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا لَنَا طَعَامٌ إِلَّا وَرَقُ الْخُبْلَةِ أَوْ الْحَبْلَةِ حَتَّى يَضَعَ أَحَدُنَا مَا تَضَعُ الشَّاةُ ثُمَّ أَصْبَحَتْ بَنُو أَسَدٍ تُعَزِّرُنِي عَلَى الْإِسْلَامِ خَسِرْتُ إِذَا وَضِلْتُ سَفِي.

5412- Sa'd ibnu Ebî Vakkas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben kendimi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanında yedi kişinin yedincisi olarak gördüm. Biz Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in beraberinde gaza ediyorduk. Yanımızda bizim ağaç yaprağından başka yiyecek bir şeyimiz de yoktu. Hatta bizlerden her birimiz, hacetini yaparken, muhakkak koyunun çıkardığı gibi kuru dışkı çıkarırdı, bu dışkı katılığından dolayı birbirine karışmazdı. İslâm'a yaptığımız bunca hizmetlerden sonra Esed oğulları İslâm esâsları ve ibâdeti üzerinde bizi ayıplar oldular. Yemin olsun ben onların iddia ettikleri gibi namazı güzel kıldırıramıyorsa, o takdirde ben onların öğretmesine muhtaç olurum ve bunca amelim de boşa gitmiş olur! (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3728, 6453)

٥٤١٣- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ عَنْ أَبِي حَازِمٍ قَالَ سَأَلْتُ سَهْلَ بْنَ سَعْدٍ فَقُلْتُ هَلْ أَكَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الثَّقِيَّ فَقَالَ سَهْلٌ مَا رَأَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الثَّقِيَّ مِنْ حِينَ ابْتَعَثَهُ اللَّهُ حَتَّى قَبَضَهُ اللَّهُ قَالَ فَقُلْتُ هَلْ كَانَتْ لَكُمْ فِي عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنَاحِلُ قَالَ مَا رَأَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنَاحِلًا مِنْ حِينَ ابْتَعَثَهُ اللَّهُ حَتَّى قَبَضَهُ اللَّهُ قَالَ قُلْتُ كَيْفَ كُنْتُمْ تَأْكُلُونَ الشَّعِيرَ غَيْرَ مَنخُولٍ قَالَ كُنَّا لَطَحْنَهُ وَنَنْفُخُهُ فَيَطِيرُ مَا طَارَ وَمَا بَقِيَ ثَرَاتَاهُ فَأَكَلْنَاهُ.

5413- Ebu Hâzim -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Sehl ibnu Sa'd'a: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem elenmiş undan yapılmış beyaz ekmeğin yedi mi? diye sordum. Sehl:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Allah Azze ve Celle kendisini peygamber olarak gönderdiği zamandan Allah O'nun ruhunu alıncaya kadar elenmiş undan yapılmış beyaz ekmeği görmedi.

Ebu Hazım dedi ki: Ben: Elenmemiş arpa ununu sizler nasıl yerdiniz? diye sordum. Sehl: Biz onu öğütür, üflerdik de ondan uçan kabuklar uçar, kalanı da hamur yoğurup yedik, dedi.

٥٤١٤- حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا رَوْحُ بْنُ عُبَادَةَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذُنَبٍ عَنْ سَعِيدِ الْمَقْبَرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ مَرَّ بِقَوْمٍ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ شَاةٌ مَصْلِيَّةٌ فَدَعَا فَأَبَى أَنْ يَأْكُلَ وَقَالَ خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ الدُّنْيَا وَلَمْ يَشْتَعْ مِنْ خُبْزِ الشَّعِيرِ.

5414- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Kendisi önlerinde kızartılmış bir koyun bulunan bir topluluğa uğradı. Onlar o etten yemesi için kendisini de davet ettiler. Ancak kendisi bundan kaçındı ve şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şu dünyadan arpa ekmeği ile karnı doymadan göçüp gitti.

٥٤١٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي الْأَسْوَدِ حَدَّثَنَا مُعَاذٌ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ يُونُسَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ مَا أَكَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى خِوَانٍ وَلَا فِي سَكْرَجَةٍ وَلَا خُبْزٍ لَهُ مَرْقٌ قُلْتُ لِقَتَادَةَ عَلَامٌ يَأْكُلُونَ قَالَ عَلَى السُّفْرِ.

5415- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in ne küçük tabakta yemek yediğini, ne inceltilmiş yufka ekmeği yediğini ve ne de bir masa üzerinde yemek yediğini biliyorum.

Katâde'ye: Öyleyse onlar neyin üzerinde yemek yerlerdi, diye sordum. Katade şöyle dedi: Onların sofranın üzerinde yemek yerlerdi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 5386)

٥٤١٦ - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ مَا شَبِعَ آلُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْذُ قَدِمَ الْمَدِينَةَ مِنْ طَعَامِ الْبَرِّ ثَلَاثَ لَيَالٍ رِبَاعًا حَتَّى قُبِضَ.

5416- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Muhammed ailesi, Medine'ye hicret edip geldikleri zamandan Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in ruhu alınıncaya kadar arka arka-ya üç gün buğday ekmeği ile karınları doymadı. (Hadisin geçtiği yer: 6454)

٤-٢- بَابُ التَّلْبِينَةِ

24- Telbîne ⁹¹ Bulamacı Bâbı

٥٤١٧ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَهْلَهَا كَانَتْ إِذَا مَاتَ الْمَيِّتُ مِنْ أَهْلِهَا فَاجْتَمَعَ لِذَلِكَ النِّسَاءُ ثُمَّ تَفَرَّقْنَ إِلَّا أَهْلَهَا وَخَاصَّتْهَا أَمَرَتْ بِرُزْمَةٍ مِنْ تَلْبِينَةٍ فَطَبَخَتْ ثُمَّ صَنَعَ ثَرِيدٌ فَصَبَّتِ التَّلْبِينَةَ عَلَيْهَا ثُمَّ قَالَتْ كُلْنَ مِنْهَا فَإِنِّي سَمِعْتُ

91 Telbine: Un veya kepekten yapılan bir yemek. İçine bal katılarak da yapılır. Beyazlıkta ve yumuşak olmasında süte benzediği için ona bu isim verilmiştir.

رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ الثَّلَاثَةُ مُجِمَّةٌ لِفُؤَادِ الْمَرِيضِ تَذْهَبُ بِنَعَضِ الْحُزَنِ.

5417- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in hanımı Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Aile halkından biri vefat ettiği zaman kadınlar bir araya gelip tekrar ayrıldıkları ve evde sadece yakın akrabaları kaldığı zaman kendisi bir çömlek içinde telbîne bulamacı pişirilmesini emretti. Telbine bulamacı pişirildi ve sonra da tirit yapılp telbîne bulamacı onun üzerine döküldü. Sonra Âişe orada bulunanlara şöyle dedi: Haydi bundan yiyiniz! Çünkü ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den: "Telbîne hastanın kalbine rahatlık verir, hüznün bir kısmını da giderir" buyururken işittim. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5689, 5690)

٢٥- بَابُ الْتَرِيدِ

25- Serid (Tirid) Yemeği Bâbı

٥٤١٨- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ الْجَمَلِيِّ عَنْ مُرَّةَ الْهَمْدَانِيِّ عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كَمَلَ مِنَ الرِّجَالِ كَثِيرٌ وَلَمْ يَكْمُلْ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ وَآسِيَةُ امْرَأَةِ فِرْعَوْنَ وَفَضْلُ عَائِشَةَ عَلَى النِّسَاءِ كَفَضْلِ التَّرِيدِ عَلَى سَائِرِ الطَّعَامِ.

5418- Ebu Mûsâ -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Erkeklerden birçok kimse kemâle erdi. Kadınlardan ise Firavunun karısı Âsiye ile İmrân'ın kızı Meryem'den başkası kemâle erişemedi. Bu ümmetin kadınları üzerine Âişe'nin üstünlüğü tirid yemeğinin başka yemeklere karşı üstünlüğü gibidir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3411, 3433, 3769)

٥٤١٩- حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَوْنٍ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي طَوَّالَةَ عَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فَضْلُ عَائِشَةَ عَلَى النِّسَاءِ كَفَضْلِ التَّرِيدِ عَلَى سَائِرِ الطَّعَامِ.

lanarak giderilip kızartılmış kuzuyu gözüyle gördüğünü asla bilmiyorum.
(Hadisin geçtiği diğer yerler: 5375)

٥٤٢٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ أُمِّةِ الصُّمَرِيِّ عَنْ أَبِيهِ قَالَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَحْتَزُّ مِنْ كَيْفِ شَاةٍ فَأَكَلَ مِنْهَا فِدْعِي إِلَى الصَّلَاةِ فَقَامَ فَطَرَحَ السَّكِينَ فَصَلَّى وَلَمْ يَتَوَضَّأْ.

5422- Amr ibnu Umeyye ed-Damrî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'i pişmiş koyun küreğinden et keserek, ondan yediğini gördüm. O sırada namaza çağrıldı. Bıçağı elinden bırakıp kalktı da, tekrar abdest almadan namaz kıldırdı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 208, 675, 2923, 5408, 5426)

٢٧- بَاب مَا كَانَ السَّلَفُ يَدْخِرُونَ فِي يَوْمِهِمْ وَأَسْفَارِهِمْ مِنَ الطَّعَامِ وَاللَّحْمِ وَغَيْرِهِ وَقَالَتْ عَائِشَةُ وَأَسْمَاءُ صَنَعْنَا لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبِي بَكْرٍ سَفْرَةَ

27- Selefin, Evlerinde ve Yolculuklarında Et ve Diğer Yiyecek Maddelerini Toplamaları Bâbı

Âişe ve Esmâ şöyle dediler: Biz Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile Ebu Bekir için Mekke'den Medine'ye hicret edecekleri zaman yol azığı hazırladık.

٥٤٢٣ - حَدَّثَنَا خَلَادُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَابِسٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قُلْتُ لِعَائِشَةَ أُنْهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ تُؤْكَلَ لَحُومُ الْأَضَاحِيِّ فَوْقَ ثَلَاثٍ قَالَتْ مَا فَعَلَهُ إِلَّا فِي عَامٍ جَاعَ النَّاسُ فِيهِ فَأَرَادَ أَنْ يُطْعِمَ الْغَنِيَّ الْفَقِيرَ وَإِنْ كُنَّا لَنَرْفَعُ الْكُرَاعَ فَنَأْكُلُهُ بَعْدَ خَمْسِ عَشْرَةَ قِيلَ مَا اضْطَرَّكُمْ إِلَيْهِ فَضَحِكْتَ قَالَتْ مَا شَبِعَ آلُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ خُبْزٍ بُرٍّ مَادُومٍ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ حَتَّى لَحِقَ بِاللَّهِ وَقَالَ ابْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَابِسٍ بِهَذَا.

5423- Âbis ibnu Rabîa -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Âişe'ye: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kurbân etlerinin üç günden fazla yenilmesini yasakladı mı? diye sordum. Âişe şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bunu sadece insanların aç kaldığı bir senede yaptı. Bununla zenginlerin fakir kimseleri doyurmasını istedi. Biz koyun bacıklarını saklar ve bayramdan onbeş gün sonra yerdik. Âişe'ye: Sizi bu etleri saklamanıza iten sebep ne idi? Diye soruldu. Bu soru üzerine Âişe güldü ve şöyle dedi: Muhammed'in aile halkı, kendisi Allah'a kavuşuncaya kadar üç gün arka arkaya katıklanmış hâlis buğday ekmeği ile doymadı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5438, 5570, 6687)

٥٤٢٤ - حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو عَنْ عَطَاءٍ عَنْ جَابِرٍ قَالَ كُنَّا نَتَزَوَّدُ لِحَوْمِ الْهَذِي عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى الْمَدِينَةِ تَابَعَهُ مُحَمَّدٌ عَنْ ابْنِ عُيَيْنَةَ وَقَالَ ابْنُ جُرَيْجٍ قُلْتُ لِعَطَاءٍ أَقَالَ حَتَّى جِئْنَا الْمَدِينَةَ قَالَ لَا.

5424- Câbir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Biz Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in zamanında Mekke de kestiğimiz kurbanlıklarımızın etlerini Medîne'ye kadar azık edinirdik. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1719, 2980, 5567)

٢٨- بَابُ الْحَيْسِ

28- Hays Yemeği Bâbı

٥٤٢٥ - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِي عَمْرِو مَوْلَى الْمُطَّلِبِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَنْطَبٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِأَبِي طَلْحَةَ التَّمِيمِ غُلَامًا مِنْ غِلْمَانِكُمْ يَخْدُمُنِي فَخَرَجَ بِي أَبُو طَلْحَةَ يُرِدُونِي وَرَاءَهُ فَكُنْتُ أَخْدُمُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُلَّمَا نَزَلَ فَكُنْتُ أَسْمَعُهُ يُكْثِرُ أَنْ يَقُولَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْهَمِّ وَالْحَزَنِ وَالْعَجْزِ وَالْكَسَلِ وَالْبَخْلِ وَالْجُبْنِ وَضَلَعِ الدِّينِ وَغَلَبَةِ الرِّجَالِ فَلَمْ أَزَلْ أَخْدُمُهُ حَتَّى أَقْبَلْنَا

مِنْ خَيْرٍ وَأَقْبَلَ بِصَفِيَّةَ بِنْتِ حُصَيٍّ قَدْ حَارَّهَا فَكُنْتُ أَرَاهُ يُحَوِّي لَهَا وَرَاءَهُ بَعَاءَةً أَوْ
بِكِسَاءٍ ثُمَّ يُؤَدِّفُهَا وَرَاءَهُ حَتَّى إِذَا كُنَّا بِالصُّهْبَاءِ صَنَعَ خَيْسًا فِي نِطْعٍ ثُمَّ أَرْسَلَنِي
فَدَعَوْتُ رِجَالًا فَأَكَلُوا وَكَانَ ذَلِكَ بِنَاءَهُ بِهَا ثُمَّ أَقْبَلَ حَتَّى إِذَا بَدَأَ لَهُ أَحَدٌ قَالَ هَذَا
جَبَلٌ يُحِبُّنَا وَنَحْبُهُ فَلَمَّا أَشْرَفَ عَلَى الْمَدِينَةِ قَالَ اللَّهُمَّ إِلَيَّ أَحْرَمٌ مَا بَيْنَ جَبَلَيْهَا مِثْلَ
مَا حَرَّمَ بِهِ إِبْرَاهِيمُ مَكَّةَ اللَّهُمَّ بَارِكْ لَهُمْ فِي مَذْهِبِهِمْ وَصَاعِهِمْ.

5425- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Ebu Talha'ya:

-“Hayber’e çıkıp varıncaya kadar bana hizmet edecek, çocukları-
nızdan bir çocuk arayın” buyurdu. Bunun üzerine üvey babam Ebu Talha
beni hayvanının arkasına bindirerek çıkardı. Ben o zamanlarda ergenlik
çağına yaklaşmış idim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir yerde
konakladığı zaman, ben O’na hizmet ediyordum. Allah Rasûlü sallallahu
aleyhi ve sellem’i çokca bu duayı okurken işittim:

“Allahım! Tedirginlikten, hüzünden, acizlikten, tembellikten, cimri-
likten, korkaklıktan, borcun belimi bükmesinden ve insanların kargaşala-
rından sana sığınırım.”

Sonra Hayber’e geldik. Allah Azze ve Celle, Peygamberine Hayber
Kalesi’ni fethetmeyi nasip edince, kendisine Huyey ibnu Ahtab’ın kızı
Safiyye’nin güzelliğinden bahsedildi. Safiyye yeni gelin olduğu hâlde ko-
cası öldürülmüştü. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Safiyye’yi
kendisi için ayırdı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Safiyye ile
yola çıktı. Seddus-Sahbâ denilen yere ulaştığımızda Safiyye, hayızdan te-
mizlendi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Safiyye
ile orada zifafa girdi. Sonra küçük bir deri sergi içinde çekirdeksiz hurma,
sade yağ, keşten ve undan hays adlı yemek yaptı. Bundan sonra Allah Ra-
sûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-“Etrafındaki insanları çağır da yemeğe gelsinler” buyurdu. İşte bu,
Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem’in Safiyye için verdiği velime
yemeği olmuştu. Sonra Medine’ye doğru yola çıktık.

Enes dedi ki: Bu sırada ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sel-
lem’i gördüm ki, O, Safiyye’yi kendi arkasında bir abâ ile örtüyordu. Son-
ra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kendi binek devesinin yanın-
da oturuyor, kendi dizini koyuyor, Safiyye de kendi ayağını Allah Rasûlü

sallallahu aleyhi ve sellem'in dizi üzerine koyarak deveye biniyordu. Medine'ye yaklaştığımızda, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Uhud dağına baktı ve şöyle buyurdu:

"Bu öyle bir dağdır ki, o bizi sever, biz de onu severiz." Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Medine'ye baktı ve şöyle buyurdu:

"Allahım! İbrahim'in Mekke'yi haram kıldığı gibi, ben de Medine'nin iki kara taşılığı arasındaki alanı, haram kılıyorum. Allahım! Sen Medineliler'e müdd ve sâ' ölçeklerinde bereket ver!" (Hadisin geçtiği diğer yerler: 371, 610, 947, 2228, 2235, 2889, 2893, 2943, 2944, 2945, 2991, 3085, 3086, 3367, 3647, 4083, 4084, 4197, 4198 4199 4200 4201, 4211, 4212, 4213. 5085, 5159, 5387, 5425, 5528, 5968, 6185, 6363 6369 7333)

۲۹- بَابُ الْأَكْلِ فِي إِنْاءٍ مُفَضَّضٍ

29- Gümüş Kaplamalı Tabaklarda Yemek Yemenin Hükümü Bâbı

۵۴۲۶- حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سَيْفُ بْنُ أَبِي سُلَيْمَانَ قَالَ سَمِعْتُ مُجَاهِدًا يَقُولُ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي لَيْلَى أَنَّهُمْ كَالُوا عِنْدَ حَدِيقَةَ فَاسْتَسْقَى فَسَقَاهُ مَجُوسِيٌّ فَلَمَّا وَضَعَ الْقَدَحَ فِي يَدِهِ رَمَاهُ بِهِ وَقَالَ لَوْلَا أَنِّي نَهَيْتُهُ غَيْرَ مَرَّةٍ وَلَا مَرَّتَيْنِ كَأَنَّهُ يَقُولُ لَمْ أَفْعَلْ هَذَا وَلَكِنِّي سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا تَلْبَسُوا الْحَرِيرَ وَلَا الدِّيَابَجَ وَلَا تَشْرَبُوا فِي آنيةِ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَلَا تَأْكُلُوا فِي صِحَافِهَا فَإِنَّهَا لَهُمْ فِي الدُّنْيَا وَلَنَا فِي الْآخِرَةِ.

5426- Abdurrahman ibnu Ebî Leylâ -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Kendisi Huzeyfe'nin yanında iken Huzeyfe su istedi. Mecusi birisi ona su getirdi. Bardağı Huzeyfe'nin eline verince Huzeyfe elindeki bardağı fırlatıp attı. Sonra da o mecusiye şöyle dedi: Şayet bundan önce seni gümüş bardak içinde bana su getirmemene dair uyarmamış olsaydım muhakkak bu hareketi yapmazdım. Ancak ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu işittim: "Sakin harîr ve dibâc denilen ipekli kumaşlardan elbise giymeyin, altın ve gümüş kaplardan su içmeyin, altın ve gümüş kaplardan yemek yemeyin. Muhakkak ki bunlar dünyada kâfirler için, Âhirette ise bizim içindir. (Hadisin geçtiği yerler: 5632, 5633, 5831, 5837)

۳۰- بَابُ ذِكْرِ الطَّعَامِ

30- Yemek Sözü'nün Zikri Bâbı

۵۴۲۷- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَالَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَثَلُ الْمُؤْمِنِ الَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ كَمَثَلِ الْأَنْزُجَةِ رِيحُهَا طَيِّبٌ وَطَعْمُهَا طَيِّبٌ وَمَثَلُ الْمُؤْمِنِ الَّذِي لَا يَقْرَأُ الْقُرْآنَ كَمَثَلِ الثَّمَرَةِ لَا رِيحَ لَهَا وَطَعْمُهَا حُلْوٌ وَمَثَلُ الْمُنَافِقِ الَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ مَثَلُ الرِّيحِ حَالَةٍ رِيحُهَا طَيِّبٌ وَطَعْمُهَا مُرٌّ وَمَثَلُ الْمُنَافِقِ الَّذِي لَا يَقْرَأُ الْقُرْآنَ كَمَثَلِ الْحَنْظَلَةِ لَيْسَ لَهَا رِيحٌ وَطَعْمُهَا مُرٌّ.

5427- Ebu Musa el-Eşari -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Kur’ân okuyan kimsenin misali, tadı güzel, kokusu güzel turuncgiller gibidir. Kur’ân okumayanın misali ise lezzeti güzel olan ancak kokusu olmayan hurma gibidir. Kur’ân okuyan fâcir kimsenin misali de reyhan gibidir. Onun kokusu güzel, tadı ise acıdır. Kur’ân okumayan fâcirin misali ise Ebu Cehil karpuzu gibidir. Onun tadı acıdır ve kokusu da yoktur.” (Hadisin geçtiği diğer yer: 5020)

۵۴۲۸- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا خَالِدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فَضَّلُ عَائِشَةَ عَلَى النِّسَاءِ كَفَضَّلُ الثَّرِيدَ عَلَى سَائِرِ الطَّعَامِ.

5428- Enes ibnu Mâlik -Allah onlardan razı olsun-şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Âişe’nin diğer kadınlara karşı üstünlüğü, tirid yemeğinin diğer yemeklere karşı üstünlüğü gibidir.” (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3770, 5419, 5428)

۵۴۲۹- حَدَّثَنَا أَبُو نَعِيمٍ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ سَمِيِّ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ السُّقْرُ قِطْعَةٌ مِنَ الْعَذَابِ يَمْنَعُ أَحَدَكُمْ نَوْمَهُ وَطَعَامَهُ إِذَا قَضَى نَهْمَتَهُ مِنْ وَجْهِهِ فَلْيَعَجِّلْ إِلَى أَهْلِهِ.

5429- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Yolculuk azaptan bir parçadır; O sizden birinin yemesine, içmesine ve uyumasına engel olur, düzenini bozar. İşi biten menziline, ailesine dönmekte acele etsin.” (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1804, 3001)

۳۱-بَابُ الْأَذْمِ

31- Ekmekle Beraber Yenilen Katık Bâbı

۵۴۳۰- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ رَبِيعَةَ أُمِّهِ سَمِعَ الْقَاسِمَ بْنَ مُحَمَّدٍ يَقُولُ كَانَ فِي بَرِيرَةَ ثَلَاثُ سَنٍ أَرَادَتْ عَائِشَةُ أَنْ تَشْتَرِيَهَا فَتُعْتِقَهَا فَقَالَ أَهْلُهَا وَلَنَا الْوَلَاءُ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَوْ شِئْتَ شَرَطْتِيهِ لَهُمْ فَإِنَّمَا الْوَلَاءُ لِمَنْ أَتَقَقَّ قَالَ وَأُعْتِقْتَ فَخَيْرْتُ فِي أَنْ تَقْرَى نَحْتَ زَوْجِهَا أَوْ تُفَارِقَهُ وَدَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمًا بَيْتَ عَائِشَةَ وَعَلَى النَّارِ بُرْمَةٌ تَلُورُ فَدَعَا بِالْعَدَاءِ فَأَتَيْتُ بِخُبْزٍ وَأَذْمٍ مِنْ أَدَمِ النَّيْتِ فَقَالَ أَلَمْ أَرَ لَحْمًا قَالُوا بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ وَلَكِنَّهُ لَحْمٌ تُصَدِّقُ بِهِ عَلَى بَرِيرَةَ فَأَهْدَيْتُهُ لَنَا فَقَالَ هُوَ صَدَقَةٌ عَلَيْهَا وَهَدِيَّةٌ لَنَا.

5430- Kâsim ibnu Muhammed -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Berîre hakkında üç tane sünnet meydana gelmiştir: Âişe onu satın alıp azat etmek istemiş ancak onun ailesi velâyet hakkının kendilerine ait olmasını şart koşmuşlardı. Âişe bunu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e haber vermiş, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de: “Dilersen sen onlara şart koşabilirsin. Velayet hakkı ancak köleyi azat edene aittir” buyurdu. Kendisi kölelikten azat edildi ve hâlâ köle olan kocasıyla evli kalma veya boşanma konusunda muhayyer bırakıldı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem evine girdiğinde taştan yapılmış bir tencere ateşin üzerinde duruyordu. Buna rağmen Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e ekmek ve evde bulunan katıklarından bir katık önüne getirildi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-Ben biraz önce ateşin üzerinde duran bir tencere görmedim mi? Neden bana o tencerede pişirdiğinizi getirmiyorsunuz?” diye sordu. Ken-

disine: Tencerenin içinde Berfire'ye sadaka olarak verilmiş et var, sen ise sadaka malını yemezsin, denildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

- "Tenceredeki et, Berfire için bir sadaka, bizim için ise Berire'nin bir hediyesidir" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 456, 1493, 2155, 2168, 2536, 2560, 2561, 2563, 2564, 2565, 2578, 2717, 2726, 2729, 7235, 5097, 5279, 5284, 6717, 6751, 6754, 6758, 6760)

۳۲- بَابُ الْحَلْوَاءِ وَالْعَسَلِ

32- Helva Ve Bal Bâbı

۵۴۳۱- حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْحَنْظَلِيُّ عَنْ أَبِي أَسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُحِبُّ الْحَلْوَاءَ وَالْعَسَلَ.

5431- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem helvayı ve balı severdi. (Hadisin geçtiği yerler: 4912, 5216, 5267, 5268, 5431, 5559, 5614, 5682, 6691, 6972)

۵۴۳۲- حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ شَيْبَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ أَبِي الْفَدَيْكِ عَنْ ابْنِ أَبِي ذُئْبٍ عَنْ الْمُقْبَرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ كُنْتُ أَلْزِمُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِشَبَعِ بَطْنِي حِينَ لَا أَكُلُ الْخَمِيرَ وَلَا أَلْبَسُ الْحَرِيرَ وَلَا يَخْدُمُنِي فَلَانٌ وَلَا فُلَانَةٌ وَأَلْصِقُ بَطْنِي بِالْحَصْبَاءِ وَأَسْتَقْرِئُ الرَّجُلَ الْآيَةَ وَهِيَ مَعِيَ كَيْ يَنْقَلِبَ بِي فَيُطْعِمَنِي وَخَيْرُ النَّاسِ لِلْمَسَاكِينِ جَعْفَرُ بْنُ أَبِي طَالِبٍ يَنْقَلِبُ بِنَا فَيُطْعِمُنَا مَا كَانَ فِي بَيْتِهِ حَتَّى إِنْ كَانَ لَيُخْرِجُ إِلَيْنَا الْعُكَّةَ لَيْسَ فِيهَا شَيْءٌ فَنَشْتَقُّهَا فَتَلْعَقُ مَا فِيهَا.

5432- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanından karın tokluğuna ayrılmazdım. Öyle ki, bu uğurda ne bir mayalanmış bir ekmek yer, ne yeni ve güzel bir elbise giyer ve ne de bana hizmet eden erkek ve kadının hizmetçim olurdu. Karnıma açlıktan dolayı taş bağladığım günler olurdu. Bazen de ezberimde olan bir âyeti sırf o beni evine götürüp beni

yedirsin diye o âyeti kendisine okutmak isterdim. Fakirlere en hayırlı olan insan da Cafer ibnu Ebu Talib idi. O bizleri evine götürür ve evinde bulunan şeyleri bize ikram eder idi. Öyle ki o bize bazen içinde hiçbir şey bulunmayan yağ tulumunu çıkarır idi de, biz de onu yarar ve etrafında bulunan yağ kırıntılarını yalar idik. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3708)

۳۳-بَابُ الدُّبَاءِ

33-Kabak Yemeği Bâbı

۵۴۳۳- حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا أَزْهَرُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ ابْنِ عَوْنٍ عَنْ ثُمَامَةَ بْنِ أَنَسٍ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَى مَوْلَى لَهُ خِيَّاطًا فَأَتَى بِدُبَاءٍ فَجَعَلَ يَأْكُلُهُ فَلَمْ أَزَلْ أَحِبُّهُ مِنْذُ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْكُلُهُ.

5433- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e terzi olan âzâdlı kölesi geldi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e kabak yemeği getirildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de o yemekten yemeğe başladı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'i o yemeği yediğini gördüğüm o günden bu yana kabak yemeğini sevmekten vazgeçmedim. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2092, 5379, 5435, 5436, 5437, 5439)

۳۴-بَابُ الرَّجُلِ يَتَكَلَّفُ الطَّعَامَ لِإِخْوَانِهِ

34- Bir Kimsenin Din Kardeşleri İçin Yemek Hazırlama İşini Üstlenmesi Bâbı

۵۴۳۴- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ كَانَ مِنَ الْأَنْصَارِ رَجُلٌ يُقَالُ لَهُ أَبُو شُعَيْبٍ وَكَانَ لَهُ غُلَامٌ لَحَامٌ فَقَالَ اصْنَعْ لِي طَعَامًا أَذْعُو رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَامِسَ خَمْسَةٍ فَدَعَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَامِسَ خَمْسَةٍ فَتَبِعَهُمْ رَجُلٌ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّكَ دَعَوْتَنَا خَامِسَ خَمْسَةٍ وَهَذَا رَجُلٌ قَدْ تَبِعَنَا فَإِنْ شِئْتَ أَذِلْتُ لَهُ وَإِنْ شِئْتَ تَرَكْنَاهُ قَالَ بَلْ أَذِلْتُ لَهُ قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ يُونُسَ سَمِعْتُ

مُحَمَّدَ بْنِ إِسْمَاعِيلَ يَقُولُ إِذَا كَانَ الْقَوْمُ عَلَى الْمَائِدَةِ لَيْسَ لَهُمْ أَنْ يُتَاوَلُوا مِنْ مَائِدَةٍ إِلَى مَائِدَةٍ أُخْرَى وَلَكِنْ يُتَاوَلُ بَعْضُهُمْ بَعْضًا فِي بِلْكَ الْمَائِدَةِ أَوْ يَدْعُ.

5434- Ebu Mesud el-Ensârî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ensâr'dan Ebu Şuayb denilen bir adam ve onun da kasap bir kölesi vardı. Bir gün Ebu Şuayb, kölesine şöyle dedi: Benim için yemek yap. Zira ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber beş kişi yemeğe davet edeceğim.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber beş kişiyi yemeğe davet etti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yanındaki dört kişi ile beraber davet yerine gelirken peşlerine altıncı bir kişi daha takıldı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem davet yerine geldiğinde davet sahibine: "Sen bizi toplamda beş kişi olarak davet ettin. Bu adam ise bizim peşimizden geldi. Dilersen ona izin verirsin, dilemezsen ona izin vermezsin" buyurdu. Bunun üzerine o da: Bilakis izin veriyorum, dedi.

۳۵-بَاب مَنْ أَضَافَ رَجُلًا إِلَى طَعَامٍ وَأَقْبَلَ هُوَ عَلَى عَمَلِهِ

35- Bir Kimseye Yemek Ziyafeti Veren ve Kendi İşiyile Meşgul Olan Kimse Bâbı

۵۴۳۵- حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُنِيرٍ سَمِعَ النَّضَرَ أَخْبَرَكَ ابْنُ عَوْنٍ قَالَ أَخْبَرَنِي ثُمَامَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَنَسٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنْتُ غُلَامًا أَمْشِي مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَدَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى غُلَامٍ لَهُ خِيَاطٌ فَأَكَاهُ بِقِصْعَةٍ فِيهَا طَعَامٌ وَعَلَيْهِ ذُبَابٌ فَجَعَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَّبِعُ الذُّبَابَ قَالَ فَلَمَّا رَأَيْتُ ذَلِكَ جَعَلْتُ أَجْمَعُهُ بَيْنَ يَدَيْهِ قَالَ فَأَقْبَلَ الْغُلَامُ عَلَى عَمَلِهِ قَالَ أَنَسٌ لَا أَرَاكَ أَحِبُّ الذُّبَابَ بَعْدَ مَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَنَعَ مَا صَنَعَ.

5435- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben, sürekli Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in beraberinde giden ve O'na hizmet eden biriydim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem azat ettiği ve terzi olan birinin yanına girdi. Terzi Allah Rasûlü sallal-

lahu aleyhi ve sellem'e üzerinde kabak olan bir tas yemek getirdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yemeğin içindeki kabak parçalarını seçmeye başladı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in böyle yaptığını görünce ben de kabak parçalarını toplayıp önüne koymaya başladım. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e yemeği takdim eden terzi tekrar kendi işini yapmaya koyuldu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'i kabak yemeğini sever olduğunu gördüğüm o günden bu yana kabak yemeğini sevmekteyim. (Hadisin geçtiği yerler: 2092, 5379, 5433, 5436, 5437, 5439)

۳۶- بَابُ الْمَرْقِ

36- Et Suyu Bâbı

۵۴۳۶ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ أَنَّ خِثْلًا دَعَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِيَطْعَامَ صَنْعَهُ فَلَذَهَبَتْ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَكُرْبُ خُبَزَ شَعِيرٍ وَمَرَقًا فِيهِ دُبَاءٌ وَقَدِيدٌ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَّبِعُ الدُّبَاءَ مِنْ حَوَالِي الْقَصْعَةِ فَلَمْ أَزَلْ أَحِبُّ الدُّبَاءَ بَعْدَ يَوْمَيْهِ.

5436- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir terzi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'i, yapmış olduğu yemeğe davet etti. Ben de Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber gittim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e arpa ekmeği, içinde kabak ve kurutulmuş et bulunan çorba ikram etti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'i yemek tabağının etrafından kabak parçalarını seçtiğini gördüm. O günden bu yana kabağı sevmekteyim. (Hadisin geçtiği yerler: 2092, 5379, 5433, 5435, 5436, 5437, 5439)

۳۷- بَابُ الْقَدِيدِ

37- Kurutulmuş Et Bâbı

۵۴۳۷ - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَنَسِ بْنِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلْبَسَ بِمَرَقَةٍ فِيهَا دُبَاءٌ وَقَدِيدٌ فَرَأَيْتُهُ يَتَّبِعُ الدُّبَاءَ يَأْكُلُهَا.

5437- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e, içinde kabak ve kurutulmuş et bulunan bir çorba getirildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'i yemeğin içindeki kabak parçalarını arayıp yerken gördüm. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2092, 5379, 5433, 5435, 5436, 5439)

٥٤٣٨ - حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَابِسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ مَا لَعَلَّهُ إِلَّا فِي عَامٍ جَاعَ النَّاسُ أَرَادَ أَنْ يُطْعِمَ الْفَقِيرَ وَإِنْ كُنَّا لَنَرْفَعُ الْكُرَاعَ بَعْدَ خَمْسَ عَشْرَةَ وَمَا شَبَعَ آلُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ خُبْزٍ بَرٍّ مَادُومَ ثَلَاثًا

5438- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kurbân etlerinin üç günden fazla yenilmesini yasakladı. Bunu sadece insanların aç kaldığı bir senede yaptı. Bununla zenginlerin fakir kimseleri doyurmasını istedi. Biz koyun bacıklarını saklar ve bayramdan onbeş gün sonra yedik. Muhammed'in aile halkı, kendisi Allah'a kavuşuncaya kadar üç gün arka arkaya katıklanmış hâlis buğday ekmeği ile doymadı. (Hadisin geçtiği diğer yer: 5423)

٣٨ - بَابُ مَنْ نَاولَ أَوْ قَدَّمَ إِلَى صَاحِبِهِ عَلَى الْمَائِدَةِ شَيْئًا قَالَ وَقَالَ ابْنُ الْمُبَارَكِ لَا بَأْسَ أَنْ يُنَاولَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا وَلَا يُنَاولَ مِنْ هَذِهِ الْمَائِدَةِ إِلَى مَائِدَةِ أُخْرَى

38- Sofra Üzerinde Yemekten Arkadaşına Bir Şeyi Uzatıp Veren veya Takdîm Eden Kimse Bâbı

Abdullah ibnul-Mubârek şöyle dedi: Sofrada bulunanların önündeki yemekten birbirlerine uzatıp vermelerinde bir sakınca yoktur. Ancak bu sofradan herhangi biri diğer sofradaki bir kimseye bir şey veremez.

٥٤٣٩ - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ إِنَّ خَطِيطًا دَعَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِطَعَامٍ صَنَعَهُ قَالَ أَنَسٌ فَذَهَبْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى ذَلِكَ الطَّعَامِ فَقَرَّبَ إِلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خُبْزًا مِنْ شَعِيرٍ وَمَرَقًا فِيهِ

دُبَّاءَ وَقَدِيدَ قَالَ أَنَسٌ فَرَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَّبِعُ الدُّبَّاءَ مِنْ حَوْلِ الصَّحْفَةِ فَلَمْ أَزَلْ أَحِبُّ الدُّبَّاءَ مِنْ يَوْمِئِذٍ وَقَالَ ثُمَامَةُ عَنْ أَنَسٍ فَجَعَلْتُ أَجْمَعُ الدُّبَّاءَ بَيْنَ يَدَيْهِ.

5439- Enes İbnû Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir terzi, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'i hazırladığı yemeğe davet etti. Ben de o yemeğe Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile birlikte gittim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e arpa ekmeği, içinde kabak ve kurutulmuş et bulunan çorba ikram etti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'i yemek tabağının etrafından kabak parçalarını seçtiğini gördüm. O günden bu yana kabağı sevmekteyim.

Sumâme, Enes'in şöyle dediğini haber vermiştir: Bunun üzerine ben de yemekteki kabakları toplayıp Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in önüne koymaya başladım. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2092, 5379, 5433, 5435, 5436, 5437)

۳۹ - بَابُ الرُّطْبِ بِالْقِثَاءِ

39- Taze Hurma ile Beraber Salatalık Yemek Bâbı

٥٤٤٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ بْنِ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْكُلُ الرُّطْبَ بِالْقِثَاءِ.

5440- Abdullah ibnu Cafer ibnu Ebî Tâlib -Allah onlardan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'i, taze hurmayı salatalıkla beraber yerken gördüm. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5447, 5448)

٤٠ - بَابُ

40- Bâb

٥٤٤١ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ عَبَّاسِ الْجَرِيرِيِّ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ قَالَ تَصَيَّفْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ سَبْعًا فَكَانَ هُوَ وَامْرَأَتُهُ وَخَادِمُهُ يَعْتَقِبُونَ اللَّيْلَ أَثْلَاثًا

يُصَلِّي هَذَا ثُمَّ يُوقِظُ هَذَا وَسَمِعْتُهُ يَقُولُ قَسَمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ أَصْحَابِهِ ثَمَرًا فَأَصَابَنِي سَبْعُ ثَمَرَاتٍ إِحْدَاهُنَّ حَشَفَةً.

5441-a- Ebu Osman en-Nehdî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Ebu Hureyre'ye, yedi gün misafiri oldum. Ebu Hureyre, karısı ve hizmetçisi gecenin son üçte birinde nöbetleşerek gece namazına kalkıyorlardı. Biri uyanıp namazını kılıyor sonra bir diğerini namaz için uyandırıyordu. Ebu Hureyre'yi şöyle derken işittim: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ashâbı arasında hurma dağıttı. Bana da yedi hurma düştü. Bunlardan biri olgunlaşmadan kuruyan bir hurma idi. (Hadisin geçtiği yerler: 5411)

٥٤٤١- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الصَّبَّاحِ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ زَكَرِيَاءَ عَنْ عَاصِمٍ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَسَمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَنَا ثَمَرًا فَأَصَابَنِي مِنْهُ خَمْسٌ أَرْبَعُ ثَمَرَاتٍ وَحَشَفَةٌ ثُمَّ رَأَيْتُ الْحَشَفَةَ هِيَ أَشَدُّهُنَّ لُضْرْمِي.

5441-b- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem aramızda hurma taksîm etti. Benim payıma da bu hurmalardan beş adet hurma düştü. Bu beş hurmadan bir tanesi de olgunlaşmadan kuruyan bir hurma idi. Bu hurmayı çiğnemekte çok zorlandım. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5411)

٤١- بَابُ الرُّطْبِ وَالثَّمَرِ وَقَوْلُ اللَّهِ تَعَالَى ﴿ وَهَزَيَ إِلَيْكَ الْجِدْعَ النُّخْلَةَ نَسَاقُطُ عَلَيْكَ رُطْبًا غِنًى ﴾

41- Taze ve Kuru Hurma Bâbı

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: “*Hurma ağacını kendine doğru silkele de üzerine taze hurma dökülsün.*” (Meryem: 25)

٥٤٤٢- وَقَالَ مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ صَفِيَّةَ حَدَّثَنِي أُمِّي عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ لَوْ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَدْ شَبِعْنَا مِنَ الْأَسْوَدَيْنِ الثَّمَرِ وَالْمَاءِ.

5442- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Biz hurma ile sudan doyup kandiğımız hâlde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem vefat etti. (Hadisin geçtiği diğer yer: 5383)

٥٤٤٣ - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا أَبُو غَسَّانَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو حَازِمٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي رَبِيعَةَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ بِالْمَدِينَةِ يَهُودِيٌّ وَكَانَ يُسَلِّفُنِي فِي تَمْرِِي إِلَى الْجَدَادِ وَكَانَتْ لِحَابِرِ الْأَرْضِ النَّبِيِّ بِطَرِيقِ رُومَةٍ فَجَلَسْتُ فَخَلَا عَامًا فَجَاءَنِي الْيَهُودِيُّ عِنْدَ الْجَدَادِ وَلَمْ أَجِدْ مِنْهَا شَيْئًا فَجَعَلْتُ أَسْتَنْظِرُهُ إِلَى قَابِلٍ فَيَأْتِي فَأَخْبِرَ بِذَلِكَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لِأَصْحَابِهِ امشُوا نَسْتَنْظِرُ لِحَابِرٍ مِنَ الْيَهُودِيِّ فَجَاءُونِي فِي نَخْلِي فَجَعَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُكَلِّمُ الْيَهُودِيَّ فَيَقُولُ أَبَا الْقَاسِمِ لَا أَنْظِرُهُ فَلَمَّا رَأَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَامَ فَطَافَ فِي النَّخْلِ ثُمَّ جَاءَهُ فَكَلَّمَهُ فَأَبَى فَقَمْتُ فَجِئْتُ بِقَلِيلٍ رُطْبٍ فَوَضَعْتُهُ بَيْنَ يَدَيْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَكَلَ ثُمَّ قَالَ أَيْنَ عَرِيْشُكَ يَا جَابِرُ فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ افْرُشْ لِي فِيهِ فَفَرَشْتُهُ فَدَخَلَ فَرَقَدَ ثُمَّ اسْتَيْقَظَ فَجِئْتُهُ بِقَبْضَةٍ أُخْرَى فَأَكَلَ مِنْهَا ثُمَّ قَامَ فَكَلَّمَ الْيَهُودِيَّ فَأَبَى عَلَيْهِ فَقَامَ فِي الرُّطَابِ فِي النَّخْلِ الثَّانِيَةِ ثُمَّ قَالَ يَا جَابِرُ جُدْ وَأَقْضِ فَوَقَفَ فِي الْجَدَادِ فَجَدَدْتُ مِنْهَا مَا قَصَيْتُهُ وَفَضَلَ مِنْهُ فَخَرَجْتُ حَتَّى جِئْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَبَشَّرْتُهُ فَقَالَ أَشْهَدُ أَلِّي رَسُولُ اللَّهِ عَرُوشٌ وَعَرِيْشٌ بِنَاءٌ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ ﴿مَغْرُوشَاتٍ﴾ مَا يُعْرُشُ مِنْ الْكُرُومِ وَغَيْرِ ذَلِكَ يُقَالُ عَرُوشُهَا أَبْنَيْتُهَا.

5443- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Medîne'de bir yahûdî vardı. O yahûdî bana hurmaların hasad edileceği zamana kadar borç para verirdi. Câbir'in Rûme yolu üzerinde hurma bahçesi vardı. Bir sene mahsul iyi olmadığından dolayı ödemesi gecikti. Bunun üzerine kendisine borçlu olduğum yahudi hasat zamanı benim yanıma geldi. Ancak mahsul az olduğundan dolayı ona borcunu karşılayabilecek miktarda hurma veremedim ve kendisinden borcumu bir yıl daha ertelemesini istedim. Yahudi ise bunu kabul etmedi. Benim bu olayım Allah

Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e haber verildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ashabına: "Haydi benimle gelin de yahudinin Ca- bir'den alacağını gelecek mahsulde almasını isteyelim" buyurdu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile sahabeleri benim hurmalığıma gel- diler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, yahudi ile bu hususta ko- nuşmaya başladı. Yahudi ise: Ey Ebu Kasim! Onun borcu için mühlet ver- meyeceğim, diyordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, yahudinin bu cevabını duyunca kalktı ve hurma bahçesini dolaştı. Sonra gelip tekrar yahudi ile konuştu. Yahudi yine borcu ertelemeyi kabul etmedi. Bunun üzerine ben kalktım ve az miktarda taze hurma getirdim ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem önüne koydum. Allah Rasûlü sallallahu aley- hi ve sellem bu hurmaları yedi. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Ey Câbir! Bostanın çardağı nerede?" diye sordu. Ben de kendi- sine çardağın bulunduğu yeri haber verdim. Allah Rasûlü sallallahu aley- hi ve sellem: "Benim için çardakta yatılacak yer hazırla" buyurdu. Ben de O'nun için yatak hazırladım. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem çar- dağa girip uzandı. Sonra uyandı. Kendisine tekrar bir miktar taze hurma getirdim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o hurmaları yedi. Son- ra kalkıp yahudi ile konuşmaya başladı. Yahudi borcu ertelemeyi yine ka- bul etmedi. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kalktı ve hur- malığın içinde ikinci bir defa daha dolaştı. Sonra: "Yâ Câbir, ağaçlardaki hurmaları topla ve yahudiye olan borcunu öde!" buyurdu. Ben toplayın- caya kadar hurma harmanının başında durdu. İşte bu topladığım hurma- lardan yahûdiye olan borcumu verdim. Borcu verdiğim kadar da arta kal- dı. Sonra bostândan çıkıp Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in hu- zuruna geldim ve bu bereketli vaziyeti kendisine müjdeledim. Bunun üze- rine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Şehadet ederim ki ben Al- lah'ın elçisiyim" buyurdu.

٤٢- بَابُ أَكْلِ الْجُمَارِ

42- Cummâr (Hurma Ağaçlarının Tepelerinde Yetişen Hurma Göbeği) Yemek Bâbı

٥٤٤٤- حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ بْنُ غِيَاثٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ

حَدَّثَنِي مُجَاهِدٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ يَتَنَا نَحْنُ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جُلُوسٌ إِذَا أَتَى بِجُمَارٍ نَخْلَةٍ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

إِنَّ مِنَ الشَّجَرِ لَمَا بَرَكَتُهُ كَبَرَكَةِ الْمُسْلِمِ فَظَنَنْتُ أَنَّهُ يَغْنِي الثَّخْلَةَ فَأَرَدْتُ أَنْ أَقُولَ هِيَ الثَّخْلَةُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ثُمَّ أَلْتَفْتُ فَإِذَا أَنَا عَاشِرُ عَشْرَةِ أَنَا أَحَدُهُمْ فَسَكَتُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هِيَ الثَّخْلَةُ.

5444- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Bizler Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanında oturduğumuz bir esnada kendisine hurma ağaçlarının tepelerinde yetişen hurma göbeği getirildi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e şöyle buyurdu: "Ağaçların içinde bir ağaç vardır ki, onun yaprağı dökülmez. O ağaç Müslümanın misalidir. Onun hangi ağaç olduğunu bana söyleyin." O ağacın hurma ağacı olduğu aklıma geldi ve: Ey Allah'ın Rasûlü! O hurma ağacıdır, demek istedim. Toplum içinde yaşça en küçük olan ben idim. Bu sebepten dolayı sustum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "O hurma ağacıdır" buyurdu. (Hadisin geçtiği yerler: 61, 62, 72, 131, 2209, 4698, 5448, 6122, 6144)

٤٣-بَابُ الْعَجْوَةِ

43- Acve Hurması Bâbı

٥٤٤٥- حَدَّثَنَا جُمُعَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا مَرْوَانُ أَخْبَرَنَا هَاشِمُ بْنُ هَاشِمٍ أَخْبَرَنَا عَامِرُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ تَصَبَّحَ كُلَّ يَوْمٍ سَبْعَ تَمَرَاتٍ عَجْوَةٍ لَمْ يَضُرَّهُ فِي ذَلِكَ الْيَوْمِ سُمٌّ وَلَا سِحْرٌ.

5445- Sa'd ibnu Ebî Vakkas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kim her gün sabahleyin Medine'nin en iyi ve en yumuşak hurması olan acve hurmasından yerse, o gün içinde o kimseye zehir ve sihir zarar vermez." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5768, 5769, 5779)

٤٤-بَابُ الْقِرَانِ فِي التَّمْرِ

44- Bir Topluluk İçinde İken Hurmaları İkişer İkişer Yemek Bâbı

٥٤٤٦- حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا جَبَلَةُ بْنُ سُهَيْمٍ قَالَ أَصَابَنَا عَامٌ سَنَةِ

مَعَ ابْنِ الزُّبَيْرِ فَرَزَقْنَا ثَمَرًا فَكَانَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ يَمُرُّ بِنَا وَنَحْنُ نَأْكُلُ وَيَقُولُ لَا تَقَارِبُوا فَإِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنِ الْقِرَانِ ثُمَّ يَقُولُ إِلَّا أَنْ يَسْتَأْذِنَ الرَّجُلُ أَخَاهُ قَالَ شُعْبَةُ الْإِذْنُ مِنْ قَوْلِ ابْنِ عُمَرَ.

5446- Cebele ibnu Şuhaym -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Biz Medine' de bazı Iraklılarla birlikte idik. O esnada kıtlık olmuştu. İbnu Zubeyr de bize hurma ikram ediyordu. Bu esnada İbnu Ömer yanımızdan geçer ve şöyle derdi:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hurmayı çiftler yemekten yasakladı. Ancak Müslüman kardeşinin ona bu hususta izin vermesi bundan müstesnadır. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2455, 2489, 2490)

٤٥-بَابُ الْقِثَاءِ

45- Salatalık Yenilmesi Bâbı

٥٤٤٧- حَدَّثَنِي إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ جَعْفَرٍ قَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْكُلُ الرُّطَبَ بِالْقِثَاءِ.

5447- Abdullah ibnu Cafer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'i taze hurma ile beraber salatalık yerken gördüm. (Hadisin geçtiği diğer yer: 5440)

٤٦-بَابُ بَرَكَةِ التَّخْلِ

46- Hurma Ağacının Bereketi Bâbı

٥٤٤٨- حَدَّثَنَا أَبُو لَعْنٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ طَلْحَةَ عَنْ زَيْدٍ عَنْ مُجَاهِدٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ مِنَ الشَّجَرِ شَجَرَةً تَكُونُ مِثْلَ الْمُسْلِمِ وَهِيَ التَّخْلَةُ.

5448- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Al-

lah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Ağaçlardan bir ağaç vardır ki Müslümanın misali gibidir. O hurma ağacıdır.” (Hadisin geçtiği yerler: 61, 62, 72, 131, 2209, 4698, 5444, 5448, 6122, 6144)

٤٧- بَابُ جَمْعِ اللَّوْنَيْنِ أَوْ الطَّعَامَيْنِ بِمَرَّةٍ

47- İki Çeşit Meyveyi veya İki Çeşit Yemeği Bir Defada Yemek Bâbı

٥٤٤٩- حَدَّثَنَا ابْنُ مِقَاتٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْكُلُ الرُّطَبَ بِالْقِنَاءِ.

5449- Abdullah ibnu Cafer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem salatı ile taze hurma yerken gördüm. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5440)

٤٨- بَابُ مَنْ أَدْخَلَ الضُّيْفَانَ عَشْرَةَ عَشْرَةَ وَالْجُلُوسَ عَلَى الطَّعَامِ عَشْرَةَ عَشْرَةَ

48- Misafirleri Eve Onar Onar Girdiren Kimse ve Yemeğe de Onar Kişi Olarak Oturmak Bâbı

٥٤٥٠- حَدَّثَنَا الصَّلْتُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ الْجَعْدِ أَبِي عُثْمَانَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ أَبِي رَيْعَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّهُ سَلَّمَ أُمَّهُ عَمَدَتُ إِلَى مَدٍّ مِنْ شَعِيرٍ جَشْتُهُ وَجَعَلَتْ مِنْهُ خَطِيفَةً وَعَصَرَتْ عُكَّةً عِنْدَهَا ثُمَّ بَعَثَنِي إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَتَيْتُهُ وَهُوَ فِي أَصْحَابِهِ فَدَعَاؤُهُ قَالَ وَمَنْ مَعِيَ فَجِئْتُ فَقُلْتُ إِنَّهُ يَقُولُ وَمَنْ مَعِيَ فَخَرَجَ إِلَيْهِ أَبُو طَلْحَةَ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنْمَا هُوَ شَيْءٌ صَنَعْتَهُ أُمُّ سُلَيْمٍ فَدَخَلَ فَجِئْتُ بِهِ وَقَالَ أَدْخِلْ عَلَيَّ عَشْرَةَ فَدَخَلُوا فَأَكَلُوا حَتَّى شَبِعُوا ثُمَّ قَالَ أَدْخِلْ عَلَيَّ عَشْرَةَ فَدَخَلُوا فَأَكَلُوا حَتَّى شَبِعُوا ثُمَّ قَالَ أَدْخِلْ عَلَيَّ عَشْرَةَ حَتَّى عَدَّ أَرْبَعِينَ ثُمَّ أَكَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ قَامَ فَجَعَلْتُ أَنْظُرُ هَلْ نَقَصَ مِنْهَا شَيْءٌ.

5450- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Annesi Ümmü Suleym bir müd ölçeği arpayı alarak kalınca un şeklinde öğüttü ve ondan bir kısmını süt bulamacı yaptı. Bunun üzerine de yanındaki yağ tulumundan bir miktar yağ sıktı. Sonra beni Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e gönderdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına geldiğimde O Mescid'de ashâbı ile oturmakta idi. Kendisini yemeğe davet ettim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de: "Beraberimde olanlarla birlikte yemeğe gelirim" buyurdu. Bunun üzerine ben de gelip anneme Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem "Beraberimde olanlar da yemeğe gelirlerse ben de gelirim" buyurdu, dedim. Üvey babam Ebu Talha Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına açtı ve: Ey Allah'ın Rasûlü! Bu Ümmü Suleym'in yaptığı az miktarda bir yemektir, bu hepinize yetmeyebilir, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem eve girdi. Sofra kurulup yemek getirildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "On kişiyi yemek yemeleri için içeri al" buyurdu. Onlar içeri alındılar. Onların hepsi doyuncaya kadar yediler. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "On kişiyi yemek yemeleri için içeri al" buyurdu. Onlar içeri alındılar. Onların hepsi doyuncaya kadar yediler. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "On kişiyi daha yemek yemeleri için içeri al" buyurdu. Bu yemekten tam kırk kişi yedi ve karınlarını doyurdular. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yemek yedi. Sonra da kalktı. Ben de yemekten bir şey eksildi mi diye yemeğe bakmaya başladım. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 422, 3528, 5381, 6688)

٤٩- بَاب مَا يُكْرَهُ مِنَ الثَّوْمِ وَالْبُقُولِ فِيهِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

49- Sarımsak Gibi Kötü Kokan Sebzelerin Yenmesinin Mekruh Oluşu Bâbı

Bu konuda İbnu Ömer'in Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem-den rivayet ettiği hadîs vardır.

٥٤٥١- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ قَالَ قِيلَ لَأَنْسِ مَا سَمِعْتَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ فِي الثَّوْمِ فَقَالَ مَنْ أَكَلَ فَلَا يَقْرَبَنَّ مَسْجِدَنَا.

5451- Abdulazîz ibnu Suheyb -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir adam Enes'e: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in sarımsak hakkında ne dediğini işittin mi, diye sordu. Enes dedi ki: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Kim sarımsak yerse bizim Mescidimiz'e yaklaşmasın" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 856)

٥٤٥٢- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا أَبُو صَفْوَانَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَعِيدٍ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ حَدَّثَنِي عَطَاءُ أَنَّ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا زَعَمَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ أَكَلَ ثُومًا أَوْ بَصَلًا فَلْيَعْتَزِلْنَا أَوْ لْيَعْتَزِلْ مَسْجِدَنَا.

5452- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kim sarımsak veya soğan yemiş ise bizden veya mescidimizden uzak dursun." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 854, 5452)

٥٠- بَابُ الْكَبَاثِ وَهُوَ ثَمَرُ الْأَرَاكِ

50- Misvak Ağacının (Erâk) Yemişi Olan Kebâs Bâbı

٥٤٥٣- حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ غَفِيرٍ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَرِّ الظُّهْرَانِ لَجْنِي الْكَبَاثَ فَقَالَ عَلَيْكُمْ بِالْأَسْوَدِ مِنْهُ فَإِنَّهُ يُطْبُ فَقَالَ أَكُنْتَ تَرْغَى الْغَنَمَ قَالَ نَعَمْ وَهَلْ مِنْ نَبِيٍّ إِلَّا رَعَاهَا.

5453- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bizler Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber Merruz-Zahrân bölgesinde misvak ağacının yemişini topluyorduk. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

"Bundan siyah olanını alınız çünkü en tatlı olanı budur" buyurdu. Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e:

-Sen koyun güder miydin? diye sordum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

“Koyun çobanlığı yapmayan peygamber var mıdır ki?” buyurdu.
(Hadisin geçtiği diğer yer: 3406)

۵۱-بَابُ الْمَضْمَضَةِ بَعْدَ الطَّعَامِ

51- Yemekten Sonra Ağzı Su ile Çalkalamak Bâbı

۵۴۵۴- حَدَّثَنَا عَلِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ سَمِعْتُ يَحْيَى بْنَ سَعِيدٍ عَنْ بُشَيْرِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ سُوَيْدِ بْنِ الثُّعْمَانِ قَالَ خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى خَيْبَرَ فَلَمَّا كُنَّا بِالصُّهْبَاءِ دَعَا بِطَعَامٍ لَمَّا أَتَيْتِ إِلَّا بِسَوِيقٍ فَأَكَلْنَا فَقَامَ إِلَى الصَّلَاةِ فَمَضْمَضَ وَمَضْمَضْنَا.

5454- Suveyd ibnu Numan -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber Hayber'e doğru yolculuğa çıktık. Sahba'ya ulaştığımızda -ki o Hayber'in aşağısında yani Medine'ye yakın tarafındadır- (yolculuk esnasında yemek için beraberlerinde getirdikleri erzakı istedi. Kendisine sevik (yani kavrulmuş buğday veya arpa unu) getirildi. Ondan hepimiz yedik. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem akşam namazı için kalktı. Namazdan önce ağzını suyla çalkaladı, bizlerde çalkaladık. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 209, 215, 2981, 4175, 4195, 5384, 5390, 5455)

۵۴۵۵- قَالَ يَحْيَى سَمِعْتُ بُشَيْرًا يَقُولُ حَدَّثَنَا سُوَيْدٌ خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى خَيْبَرَ فَلَمَّا كُنَّا بِالصُّهْبَاءِ قَالَ يَحْيَى وَهِيَ مِنْ خَيْبَرَ عَلَى رَوْحَةٍ دَعَا بِطَعَامٍ لَمَّا أَتَيْتِ إِلَّا بِسَوِيقٍ فَلُكْنَاهُ فَأَكَلْنَا مَعَهُ ثُمَّ دَعَا بِمَاءٍ فَمَضْمَضَ وَمَضْمَضْنَا مَعَهُ ثُمَّ صَلَّى بِنَا الْمَغْرِبَ وَلَمْ يَتَوَضَّأْ وَقَالَ سُفْيَانُ كَأَنَّكَ تَسْمَعُهُ مِنْ يَحْيَى.

5455- Suveyd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber Hayber'e doğru yolculuğa çıktık. Sahbâ'ya geldiğimizde -Yahya buranın Hayber'den yarım günlük uzaklıktadır, demiştir- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yiyecek istedi. Kendisine sevik (yani kavrulmuş buğday veya arpa unu) getirildi. Biz onu kardık da Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem

ile birlikte ondan yedik. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem su istedi ve onunla ağzını çalkaladı. Biz de ağızlarımızı çalkaladık. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bundan dolayı abdest almadan bize akşam namazını kıldırıldı. (Hadisin geçtiği yerler: 209, 215, 2981, 4175, 4195, 5384, 5390, 5454, 5455)

۵۲-بَابُ لَغْيِ الْأَصَابِعِ وَمَصَّهَا قَبْلَ أَنْ تُمَسَّحَ بِالْمِئْدِيلِ

52- Yemekten Sonra Parmakların Mendille Silinmesinden Önce Yalanması ve Emilmesi Bâbı

۵۴۵۶- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا أَكَلَ أَحَدُكُمْ فَلَا يَمْسَحْ يَدَهُ حَتَّى يَلْعَقَهَا أَوْ يُلْعَقَهَا.

5456- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Sizden biriniz yemek yediği zaman parmaklarını yalamadıkça veya yalatmadıkça mendil ile silmesin.⁹²”

۵۳-بَابُ الْمِئْدِيلِ

53- Mendil (Elin Mendil ile Silinmesi) Bâbı

۵۴۵۷- حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ فُلَيْحٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْحَارِثِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ سَأَلَهُ عَنْ الْوُضُوءِ مِمَّا مَسَّتِ النَّارُ فَقَالَ لَا قَدْ كُنَّا زَمَانَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا نَجِدُ

92 Müslim'in, Câbir'den rivayetinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Sizden birinizin lokması yere düştüğünde onu alsın ve pisliğin bulaştığı yeri temizlesin ve onu yesin. Parmaklarını yalamadan veya yalatmadan önce mendille silmesin. Zira yemeğin bereketinin nerde olduğunu bilemez.” Yine Müslim, Câbir'den şu hadisi rivayet eder: “Muhakkak ki şeytan sizden her biriniz bir iş yapacağında başında hazır bulunur. Hatta yemek yerken bile. Sizden birinizin lokması düştüğünde onu yerden alsın, ondaki pisliği temizlesin ve onu yesin. O lokmayı şeytana bırakmasın.” Hadiste geçen “başkasına yalatsın” sözünden maksatla alâkâlı olarak Nevevi: Bundan tiksinnmeyen hanımı, cariyesi, hizmetçisi ve çocuğudur, demiştir.

مِنْ ذَلِكَ مِنَ الطَّعَامِ إِلَّا قَلِيلًا فَإِذَا نَحْنُ وَجَدْنَاهُ لَمْ يَكُنْ لَنَا مَتَدِيلٌ إِلَّا أَكْفُنَا
وَسَوَّعِدْنَا وَأَقْدَمْنَا ثُمَّ نُصَلِّي وَلَا نَتَوَضَّأُ.

5457- Saîd ibnu Hâris -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Câbir ibnu Abdullah'a ateş üzerinde pişmiş yemek yedikten sonra abdest alınıp alınmayacağını sordum. Câbir şöyle dedi: Hayır, abdest almak gerekmez. Bizler Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem zamanında böyle ateşte pişmiş yemekleri çok az bulurduk. Bizler böyle yemekler bulduğumuz zaman da bizim silinecek mendillerimiz yoktu. Bula-bildiğimizle ellerimizi, kollarımızı ve ayaklarımızı silerdik. Sonra'da bu yemekten dolayı abdest almadan namaz kılardık.

٥٤ - بَاب مَا يَقُولُ إِذَا فَرَغَ مِنْ طَعَامِهِ

54- Yemekten Sonra Okunacak Dua Bâbı

٥٤٥٨ - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ ثَوْرٍ عَنْ خَالِدِ بْنِ مَعْدَانَ عَنْ
أَبِي أَمَامَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا رَفَعَ مَائِدَتَهُ قَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ كَثِيرًا
طَيِّبًا مُبَارَكًا فِيهِ غَيْرَ مَكْفِيٍّ وَلَا مُودَّعٍ وَلَا مُسْتَغْنَى عَنْهُ رَبَّنَا.

5458- Ebu Umâme -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yemekten sonra şöyle dedi: “Çok, temiz, bereketli, kâfi görülmeyen ve terk olunmayan ve kendisinden müstağni olunmayarak yapılan hamd, Rabbimiz olan Allah'a mahsûstur.” (Elhamdulillâhi kesiran tayyiben mubâraken fih, ğayra mekfiyyin velâ muvaddain velâ mustegnen anhu Rabbenâ)

٥٤٥٩ - حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ ثَوْرٍ بْنِ يَزِيدَ عَنْ خَالِدِ بْنِ مَعْدَانَ عَنْ أَبِي
أَمَامَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا فَرَغَ مِنْ طَعَامِهِ وَقَالَ مَرَّةً إِذَا رَفَعَ
مَائِدَتَهُ قَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي كَفَّأَنَا وَأَرْزَأَنَا غَيْرَ مَكْفِيٍّ وَلَا مَكْفُورٍ وَقَالَ مَرَّةً الْحَمْدُ
لِلَّهِ رَبَّنَا غَيْرَ مَكْفِيٍّ وَلَا مُودَّعٍ وَلَا مُسْتَغْنَى رَبَّنَا.

5459- Ebu Umâme -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yemekten sonra -bir defasında da sofrayı kaldırdıktan sonra dedi- şöyle derdi:

“Elhamdülillâhillezi kefanâ ve ervânâ ğayra mekfiyyin velâ mekfûr” (Kâfî görülmeyerek ve inkâr edilmeyerek yapılan hamd, bize yetecek derecede nimetler veren ve bizi suya kandıran Allah’a mahsûstur) Bir kere-sinde de şöyle dedi: “Lekel-hamdu Rabbenâ, ğayra mekfiyyin velâ muved-dain velâ musteğnen Rabbenâ” (Kâfî görülmeyerek, terk edilmeyerek ve mustağnî olunmayarak yapılan hamd, Rabbimiz olan Allah’a mahsûstur).

۵۵ - بَابُ الْأَكْلِ مَعَ الْخَادِمِ

55- Tevazu, Alçak Gönüllülük Kastı ile Yemeği Hizmetçi ile Beraber Yemek Bâbı

۵۴۶۰ - حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَمَّدٍ هُوَ ابْنُ زَيْدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا أَمَى أَحَدَكُمْ خَادِمُهُ بِطَعَامِهِ فَإِنْ لَمْ يُجْلِسْهُ مَعَهُ فَلْيَتَنَاوَلْهُ أَكْلَةً أَوْ أَكْلَتَيْنِ أَوْ لُقْمَةً أَوْ لُقْمَتَيْنِ فَإِنَّهُ وَلِيُّ حَرَّةٍ وَعِلَاجَةٌ.

5460- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Ra-sûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Sizden birinize, hizmetçisi yemeğini getirdiği zaman, şayet onu beraberinde oturtmazsa, hizmetçisine bir veya iki lokma yemekten versin. Çünkü o yemeği hazırlayıp efendisinin önüne getiren o hizmetçidir. (Hadi-sin geçtiği diğer yer: 2557)

۵۶ - بَابُ الطَّاعِمِ الشَّاكِرِ مِمَّنْ الصَّائِمِ الصَّابِرِ لَهُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

56- Bâb: Yemek Yiyip Şükreden Sevap Bakımından Oruç Tutup Sabreden Kimse Gibidir

Bu konuda Ebu Hureyre'nin Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den rivayet ettiği hadis vardır.

٥٧ - بَابُ الرَّجُلِ يُدْعَى إِلَى طَعَامٍ فَيَقُولُ وَهَذَا مَعِيَ

57- Bir Yemeğe Davet Edilen Kimsenin, Yemeğe Davet Edilmediği hâlde Kendileriyle Beraber Gelen Şahsa: “Bu da Bizimle Beraberdır” Diyen Kimse Bâbı

وَقَالَ أَنَسٌ إِذَا دَخَلْتَ عَلَى مُسْلِمٍ لَا يَتَهُمُ فَكُلْ مِنْ طَعَامِهِ وَاشْرَبْ مِنْ

شَرَابِهِ.

Enes şöyle dedi: Şayet dini ve malı konusunda itham edilmeyen bir Müslümanın yanına girersen onun yemeğinden ye, içeceğinden iç.

٥٤٦١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي الْأَسْوَدِ حَدَّثَنَا أَبُو أَسَامَةَ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ

حَدَّثَنَا شَقِيقٌ حَدَّثَنَا أَبُو مَسْعُودٍ الْأَنْصَارِيُّ قَالَ كَانَ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ يُكْنَى أَبَا شُعَيْبٍ وَكَانَ لَهُ غُلَامٌ لِحَامٌ فَاتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ فِي أَصْحَابِهِ فَعَرَفَ الْجُوعَ فِي وَجْهِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَذَّهَبَ إِلَى غُلَامِهِ اللَّحَامَ فَقَالَ اصْنَعْ لِي طَعَامًا يَكْفِي خَمْسَةَ لَعَلِّي أَذْغُو النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَمْسَ خَمْسَةِ فَصَنَعَ لَهُ طَعِيمًا ثُمَّ أَتَاهُ فَذَعَاهُ فَجَبَّعَهُمْ رَجُلٌ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا أَبَا شُعَيْبٍ إِنْ رَجُلًا بَعَثْنَا فَإِنْ هِئْتَ أَذِلْتُ لَهُ وَإِنْ هِئْتَ تَرَكْنَاهُ قَالَ لَا بَلْ أَذِلْتُ لَهُ.

5461- Ebu Mesud el-Ensârî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ensar'dan, Ebu Şuayb diye künyelenen bir adam vardı. Bir de bunun kasap bir kölesi vardı. Bu adam ashabının içinde bulunan Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına geldi ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yüzünden O'nun aç olduğunu anladı. Bunun üzerine kasap olan kölesinin yanına gitti ve ona: Beş kişiye yetecek kadar yemek yap. Belki ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber beş kişiyi yemeğe davet ederim. Kölesi de onun için yemek yaptı. Sonra gelip Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'i yemeğe davet etti. Onların ardından bir adam geldi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Ey Ebu Şuayb! Bu adam bizim peşimizden geldi. Dilersen ona izin verirsin, dilemezsen vermezsin.” Ebu Şuayb: Hayır, bilakis ona izin verdim, dedi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2081, 2456, 5434)

۵۸ - بَابُ إِذَا حَضَرَ الْعِشَاءُ فَلَا يَعْجَلُ عَنْ عِشَائِهِ

58- Bâb: Bir Kimse Akşam Yemeği Hazır Olduğu Zaman Yemeğinden Acele ile Kalkması

۵۴۶۲ - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي جَعْفَرُ بْنُ عَمْرٍو بْنِ أُمِّةٍ أَنَّ أَبَاهُ عَمْرُو بْنُ أُمِّةٍ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ رَأَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَحْتَزُّ مِنْ كَبْشٍ شَاةٍ فِي يَدِهِ فَدْعَى إِلَى الصَّلَاةِ فَأَلْقَاهَا وَالسَّكِينِ الَّتِي كَانَ يَحْتَزُّ بِهَا ثُمَّ قَامَ فَصَلَّى وَلَمْ يَقْضَ.

5462- Amr ibnu Umeyye -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Kendisi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'i koyunun kürek kemiğinden et kesip yerken görmüştür. Bu esnada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem namaz için çağrıldı. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem elindeki kürek kemiğini ve ondan kesmekte olduğuna bıçağı bırakmış, sonra kalkıp, yeni bir abdest almaksızın namaz kıldırdı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 208, 675, 2923, 5408, 5422, 5426)

۵۴۶۳ - حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ حَدَّثَنَا وَهَيْبٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا وَضَعَ الْعِشَاءُ وَأَقِيمَتِ الصَّلَاةُ فَأَبْدُؤُوا بِالْعِشَاءِ.

5463- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Akşam yemeği sofraya konulur ve o esnada da namaz için kamet getirilirse siz önce yemeğe başlayın." (Hadisin geçtiği diğer yer: 672)

۵۴۶۴ - وَعَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَحْوَةً وَعَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّهُ نَعَشَى مَرَّةً وَهُوَ يَسْمَعُ قِرَاءَةَ الْإِمَامِ.

5464- Nâfi -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir keresinde İbnu Ömer akşam yemeği yerken o esnada namaz kıldıran imamın sesin duyuyordu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 674)

٥٤٦٥ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا أَقِيمَتِ الصَّلَاةُ وَحَضَرَ الْعِشَاءُ فَأَبْدَءُوا بِالْعِشَاءِ قَالَ وَهَيْبٌ وَيَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ هِشَامٍ إِذَا وَضِعَ الْعِشَاءُ.

5465- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Namaz için kamet getirilir ve o esnada da akşam yemeği hazır olursa siz evvelâ yemeğe başlayın." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 674, 5464)

٥٩- بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿لَإِذَا طَعِمْتُمْ فَاتَّقُوا﴾

59- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Ey îman edenler! Peygamberin evine, ancak yemeğe çağrıldığı-
nız zaman ve yemeğin hazırlanmasını beklemeyecek şekilde girin. Da-
vet olunduğunuz zaman girin, yediğiniz zaman da hemen dağılın.» (Ah-
zâb: 53)

٥٤٦٦ - حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَنَّ أَنَسًا قَالَ أَنَا أَغْلَمُ النَّاسِ بِالْحِجَابِ كَانَ أَبِي بْنُ كَعْبٍ يَسْأَلُنِي عَنْهُ أَصْبَحَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَرُوسًا بِزَيْتَبِ بِنْتِ جَحْشٍ وَكَانَ تَزْوُجُهَا بِالْمَدِينَةِ فَدَعَا النَّاسَ لِلطَّعَامِ بَعْدَ ارْتِفَاعِ النَّهَارِ فَجَلَسَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَعَهُ رِجَالٌ بَعْدَ مَا قَامَ الْقَوْمُ حَتَّى قَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمَشَى وَمَشَيْتُ مَعَهُ حَتَّى بَلَغَ بَابَ حُجْرَةِ عَائِشَةَ ثُمَّ ظَنَّ أَنَّهُمْ خَرَجُوا فَرَجَعْتُ مَعَهُ لِإِذَا هُمْ جُلُوسٌ مَكَانَهُمْ فَرَجَعْتُ مَعَهُ الثَّانِيَةَ حَتَّى بَلَغَ بَابَ حُجْرَةِ عَائِشَةَ فَرَجَعْتُ مَعَهُ لِإِذَا هُمْ قَدْ قَامُوا فَضَرَبَ بَيْنِي وَبَيْنَهُ سِتْرًا وَأَنْزَلَ الْحِجَابَ.

5466- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Hicap emrinin inişini en iyi bilen benim. Ubey ibnu Kab bana bu işten sorup dururdu. Şöyle ki: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem

Zeyneb bintu Caş ile Medine'de iken evlendi. Gün yükseldikten sonra insanları velime yani düğün yemeğine davet etti. İnsanlar yemeklerini yeyip dağıldı ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber oturmayaya devam ettiler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem dışarı çıktı. Ben de O'nunla beraber yürüdüm. Âişe'nin odasının eşiğine kadar geldi. Sonra onların çıktıklarını düşünerek geri döndü. Ben de kendisiyle beraber geri döndüm. Onlar ise hâlâ yerlerinde oturmakta idiler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ikinci kez geri döndü. Ben de O'nunla beraber geri döndüm. Yine Âişe'nin kapısının eşiğinin önüne kadar geldi. Tekrar geri döndü. Ben de O'nunla beraber geri döndüm. Onlar kalkmışlardı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem benimle kendi arasına perde koydu. Akabinde Hicâb âyeti indi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4792, 4793, 4794, 5154, 5163, 5166, 5168, 5170, 5171, 6238, 6239, 6271, 7421)

٧١ - كِتَابُ الْعَقِيقَةِ

71- KİTABUL-AKİKA

(Akîka Kurbânı Kitabı)

١ - كِتَابُ تَسْمِيَةِ الْمَوْلُودِ غَدَاةَ يَوْمِ لَمْ يَلِدْ لِمَنْ لَمْ يَغُفَّ عَنْهُ وَكَحْنِيكِهِ

**1- Yeni Doğmuş Çocuğu İçin Akika Kurbanı Kesmeyen
Kimsenin O Günün Sabahında Çocuğuna İsim Verilmesi ve
Damağının Hurma ile Ovulması Bâbı⁹³**

٥٤٦٧ - حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ كُصَيْرٍ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ قَالَ حَدَّثَنِي بُرَيْدٌ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ وَلَدَ لِي غُلَامٌ فَأَكْتَبْتُ بِهِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَمَّاهُ إِبْرَاهِيمَ فَحَنَكُهُ بِتَمْرَةٍ وَدَعَا لَهُ بِالْبَرَكَةِ وَدَفَعَهُ إِلَيَّ وَكَانَ أَكْبَرَ وَلَدِ أَبِي مُوسَى.

5467- Ebu Mûsâ -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Benim bir oğlum dünyaya geldi. Onu alıp Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e getirdim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ona İbrahim adını verdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ağzında hurma çiğnedi ve onunla bebeğin damağını ovdu, bebeğe hayır duası yaptı ve bana geri verdi.

Ebu Burde şöyle dedi: Bu bebek, Ebu Musa'nın en büyük çocuğu idi.

⁹³ Buna İslâmda çiğdem yapma denir. Yeni doğan çocuk Salih bilinen kişiye götürülür ve yanında hurma alarak o kişi hurmayı ağzında çiğner suyunu yeni doğan çocuğun ağzına püskürür. Sonra sağ kulağına ezan okur ismini koyar. Ona dua eder saçı tıraş edilir ağırlığıınca sadaka verilir ve akikası kesilir.

٥٤٦٨ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ أَمَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِصَبِيِّ يُحَنِّكُهُ قَبَالَ عَلَيْهِ فَأَلْبَعَهُ الْمَاءَ.

5468- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e bir çocuk getirildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o çocuğa çiğnem yapıp damağına ovarken, çocuk Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in üzerine bevletti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bevin üzerine su döktü.

٥٤٦٩ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرِ حَدَّثَنَا أَبُو أَسَامَةَ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهَا حَمَلَتْ بِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ بِمَكَّةَ قَالَتْ فَخَرَجْتُ وَأَنَا مِثْمٌ فَأَتَيْتُ الْمَدِينَةَ فَتَزَلْتُ قَبَاءَ فَوَلَدْتُ قَبَاءَ ثُمَّ أَتَيْتُ بِهِ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَوَضَعْتُهُ فِي حَجَرِهِ ثُمَّ دَعَا بِتَمْرَةٍ فَمَضَغَهَا ثُمَّ قَلَّ فِي فِيهِ فَكَانَ أَوَّلَ شَيْءٍ دَخَلَ جَوْفَهُ رِيقُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ حَنَنَهُ بِالتَّمْرِ ثُمَّ دَعَا لَهُ فَبَرَكَ عَلَيْهِ وَكَانَ أَوَّلَ مَوْلُودٍ وَلَدَ فِي الْإِسْلَامِ فَقَرَحُوا بِهِ قَرَحًا شَدِيدًا لِأَنَّهُمْ قِيلَ لَهُمْ إِنَّ الْيَهُودَ قَدْ سَحَرَتْكُمْ فَلَا يُولَدُ لَكُمْ.

5469- Urve -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Esmâ -Allah ondan razı olsun- Mekke'ye hicret etmeden önce oğlu Abdullah ibnu Zubeyr'e hâmile idi. Esmâ şöyle dedi:

-Ben hamilelik müddetini tamamlamış ve son günlerimde iken Medine'ye hicret etmiştim. Kuba'ya geldim ve orada doğum yaptım. Sonra oğlum Abdullah'ı alarak Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e getirdim ve kucağına koydum. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir hurma istedi, onu çiğnedi sonra da bebeğin ağzına tükürdü. Böylelikle bebeğin midesine ilk giren şey Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in tükürüğü olmuştu. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ağzında çiğnediği hurma ile bebeğin damağını ovdu. Sonra onun için bereket duası etti. Medine'ye hicret edildiğinde ilk doğan çocuk benim çocuğum oldu. Müslümanlar bununla çok sevinmişlerdi. Çünkü onlara yahu diler size sihir yaptı, sizler çocuk doğuramayacaksınız denilmişti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3909)

٥٤٧٠ - حَدَّثَنَا مَطَرُ بْنُ الْفَضْلِ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَوْنٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ سِيرِينَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ ابْنُ لِأَبِي طَلْحَةَ يَشْتَكِي فَخَرَجَ أَبُو طَلْحَةَ فَقَبِضَ الصَّبِيَّ فَلَمَّا رَجَعَ أَبُو طَلْحَةَ قَالَ مَا فَعَلَ ابْنِي قَالَتْ أُمُّ سَلِيمٍ هُوَ أَسْكَنُ مَا كَانَ فَقَرَّبْتُ إِلَيْهِ الْعَشَاءَ فَتَعَشَى ثُمَّ أَصَابَ مِنْهَا فَلَمَّا فَرَغَ قَالَتْ وَارُوا الصَّبِيَّ فَلَمَّا أَصْبَحَ أَبُو طَلْحَةَ أَتَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرَهُ فَقَالَ أَغْرَسْتُمُ اللَّيْلَةَ قَالَ نَعَمْ قَالَ اللَّهُمَّ بَارِكْ لَهُمَا فَوَلَدَتْ غُلَامًا قَالَ لِي أَبُو طَلْحَةَ اخْضَعْهُ حَتَّى تَأْتِيَ بِهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَتَى بِهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَرْسَلَتْ مَعَهُ بَيْتْرَاتٍ فَأَخَذَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَمَعَهُ شَيْءٌ قَالُوا نَعَمْ تَمَرَاتٍ فَأَخَذَهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمَضَعَهَا ثُمَّ أَخَذَ مِنْ فِيهِ فَجَعَلَهَا فِي فِي الصَّبِيِّ وَحَنَكَهُ بِهِ وَسَمَاهُ عَبْدُ اللَّهِ.

5470- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ebu Talha'nın hasta bir çocuğu vardı. Ebu Talha evinden dışarı çıktığında oğlu vefat etti. Ebu Talha eve döndüğünde: Oğlum nasıl oldu? diye sordu. Ümmü Suleym de: Çocuk, olduğundan daha sakın bir hâldedir, dedi. Ümmü Suleym ona akşam yemeği hazırladı ve o yemeğini yedi. Sonra Ümmü Suleym ile cinsî münâsebet yaptı. Daha sonra Ümmü Suleym, Ebu Talha'ya: Çocuğun vefat etti, onu defnet, dedi. Sabah olunca Ebu Talha Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına geldi ve kendisine olanları haber verdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de: "Siz bu gece cinsî münâsebet mi yaptınız?" diye sordu. Ebu Talha da: Evet, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Allahım! Bunlara bu gecelerini mübarek kıl!" diye dua etti. Ümmü Suleym bir oğlan çocuğu doğurdu. Ebu Talha bana: Bu çocuğu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına götür, dedi. Enes de bu çocuğu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e götürdü. Ümmü Suleym benim yanımda birkaç tane hurma da göndermişti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem çocuğu aldı da: "Enes'in yanında bir şey var mı?" diye sordu. Orada bulunanlar: Evet, birkaç hurma var, dediler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o hurmaları aldı ve ağzında çiğnedi ve ağzından çıkartarak bebeğin damağını onunla ovdu. Bebeğin ismini de Abdullah koydu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 1301)

٢ - بَابُ إِطَاةِ الْأَذَى عَنِ الصَّبِيِّ فِي الْعَقِيقَةِ

2- Akika Kurbanı Keserek Çocuktan Ezayı Gidermek Bâbı

٥٤٧١ - حَدَّثَنَا أَبُو الثَّغْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ سَلْمَانَ بْنِ عَامِرٍ قَالَ «مَعَ الْغُلَامِ عَقِيقَةٌ» وَقَالَ حَجَّاجٌ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ أَخْبَرَنَا أَيُّوبُ وَقَتَادَةُ وَهَشَامٌ وَحَبِيبٌ عَنْ ابْنِ سِيرِينَ عَنْ سَلْمَانَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ غَيْرُ وَاحِدٍ عَنْ عَاصِمٍ وَهَشَامٍ عَنْ حَفْصَةَ بِنْتِ سِيرِينَ عَنْ الرَّبَابِ عَنْ سَلْمَانَ بْنِ عَامِرٍ الضَّبِّيِّ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرَوَاهُ يَزِيدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ ابْنِ سِيرِينَ عَنْ سَلْمَانَ.. قَوْلُهُ.

5471- Selmân ibnu Âmir ed-Dabbi -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Erkek çocuğun doğumu ile beraber akika vardır.” 94

٥٤٧٢ - وَقَالَ أَصْبَغُ أَخْبَرَنِي ابْنُ وَهْبٍ عَنْ جَرِيرِ بْنِ حَازِمٍ عَنْ أَيُّوبَ السُّخْتِيَانِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ حَدَّثَنَا سَلْمَانُ بْنُ عَامِرٍ الضَّبِّيُّ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَعَ الْغُلَامِ عَقِيقَةٌ فَأَهْرِيقُوا عَنْهُ دَمًا وَأَمِيطُوا عَنْهُ الْأَذَى. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي الْأَسْوَدِ حَدَّثَنَا قُرَيْشُ بْنُ أَسٍ عَنْ حَبِيبِ بْنِ الشَّهِيدِ قَالَ أَمَرَنِي ابْنُ سِيرِينَ أَنْ أَسْأَلَ الْحَسَنَ مِمَّنْ سَمِعَ حَدِيثَ الْعَقِيقَةِ فَسَأَلْتُهُ فَقَالَ مِنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدَبٍ.

5472- Selmân ibnu Âmir ed-Dabbi -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Erkek çocuğun doğumuyla beraber akika kurbanı vardır. Onun adını akika kurbânı kanı akıtın ve çocuktan ezayı giderin!”

94 Yeni doğan bebeğin başındaki ilk saçlarına akika; bu çocuğun doğumundan yedi gün sonra başındaki tüyleri kısmen veya tamamen traş edip adını koyduktan sonra Allah'ı Teâlâ'ya şükür için kesilen kurbana akika kurbanı denir.

۳- باب الفرع

3- Devenin İlk Doğurduğu Yavru (Fera') Bâbı

۵۴۷۳- حَدَّثَنَا عَبْدَانُ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ أَخْبَرَنَا الزُّهْرِيُّ عَنْ ابْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا فَرَعَ وَلَا عَتِيرَةَ قَالَ وَالْفَرَعُ أَوَّلُ نِتَاجٍ كَانَ يُنْتَجُ لَهُمْ كَالْوَا يَذْبَحُونَهُ لِطَوَاغِيَّتِهِمْ وَالْعَتِيرَةُ فِي رَجَبٍ.

5473- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “İslâm'da Fera'da, Atîra da yoktur.”

Ebu Hureyre şöyle dedi: “Fera” devenin ilk yavrusudur ki, cahiliyede bunu tâgûtları için keserlerdi. “Atîre” de Receb ayında kestikleri hayvandır.

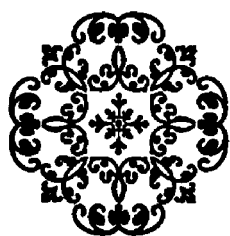
۴- باب العتيرة

4- Atîre Kurbanı Bâbı

۵۴۷۴- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ الزُّهْرِيُّ حَدَّثَنَا عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا فَرَعَ وَلَا عَتِيرَةَ قَالَ وَالْفَرَعُ أَوَّلُ نِتَاجٍ كَانَ يُنْتَجُ لَهُمْ كَالْوَا يَذْبَحُونَهُ لِطَوَاغِيَّتِهِمْ وَالْعَتِيرَةُ فِي رَجَبٍ.

5474- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “İslâm'da Fera'da, Atîra da yoktur.”

Ebu Hureyre şöyle dedi: “Fera” devenin ilk yavrusudur ki, cahiliyede bunu tâgûtları için keserlerdi. “Atîre” de Receb ayında kestikleri hayvandır.

٧٢ - كِتَابُ الذَّبَائِحِ وَالصَّيْدِ

72- KİTABUZ-ZEBÂİH VES-SAYD ⁹⁵

(Kesilen ve Avlanan Hayvanlar Kitabı)

١ - بَابُ التَّسْمِيَةِ عَلَى الصَّيْدِ

1- Avlanacak Hayvan Üzerine “Bismillah” Demek Bâbı

وَقَوْلِهِ تَعَالَى ﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَيَلْوِلَكُمْ اللَّهُ بِشَيْءٍ مِنَ الصَّيْدِ تَنَالُهُ أَيْدِيكُمْ وَرِمَاحُكُمْ ﴾ إِلَى قَوْلِهِ ﴿عَذَابُ أَلِيمٍ﴾ وَقَوْلِهِ جَلَّ ذِكْرُهُ ﴿ أَجَلْتُ لَكُمْ بِهِمَةَ الْأَنْعَامِ إِلَّا مَا يُتْلَى عَلَيْكُمْ ﴾ إِلَى قَوْلِهِ ﴿ فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِ ﴾. وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ الْعُقُودُ الْعُهُودُ مَا أَجَلَ وَحَرَّمَ ﴿ إِلَّا مَا يُتْلَى عَلَيْكُمْ ﴾ الْخِنْزِيرُ ﴿يَجْعَلُكُمْ يَحْمِلُكُمْ﴾ ﴿ شَتَّانُ ﴾ عَدَاوَةٌ ﴿ الْمُنْخَنَقَةُ ﴾ لُحْتُقُ قَتَمُوتُ ﴿ الْمَوْقُودَةُ ﴾ لُضْرَبُ بِالْخَشَبِ يُوقَدُهَا قَتَمُوتُ ﴿ وَالْمُتَرَدِّيَّةُ ﴾ تَرْدَى مِنَ الْجَبَلِ ﴿ وَالطَّيْحَةُ ﴾ تُنْطَحُ الشَّاةُ فَمَا أَذْرَكَتُهُ يَتَحَرَّكُ بِذِكِّهِ أَوْ بِعَيْنِهِ فَادْبَحْ وَكُلْ.

«Ey iman edenler! Allah, görmeden kendisinden korkanları göstermek için, elinizin, yahut mızrağınızla erişebileceği bir avla sizi denemektedir. Kim bundan sonra haddi aşarsa, onun için elim bir azap vardır.» (Mâide: 94)⁹⁶

95 Av hayvanlarından keskin dişli, leş yiyen, keskin tırnaklı hayvanların eti müslümana haram kılınmıştır. Bu avlanan yaban hayvanlarının içinde haram kılınsa bile zarar vermesi açısından vurulanlar vardır onlarda zararına binaen vurulur ama etinden istifade edilemez.

96 Ayet-i kerimde zikredilen, “Elin ulaşacağı av”dan maksat, yaban eşeği, yaban sığırtısı, geyik vb. hayvanlardır.

«Ey îman edenler! Akidleri yerine getirin, ihramda iken avlanmayı helâl saymamak şartıyla, size (haram kılındığı) okunacak olan şeyler dışında, hayvanların etleri helâl kılınmıştır. Şüphe yoktur ki Allah, dilediğine hükmeder. Ey îman edenler! Allah'ın (ibadetine delâlet eden) alâmetlerine, haram aya, Allah'a hediye edilen kurbanlığa, (ona takılan) gerdanlığa, Rablarından ticarî bir kazanç ve rıza aramak maksadıyla Beyt-i Haram'a gelenlere saygısızlık etmeyin. İhramdan çıktığınız zaman, (dilerseniz) avlanın. Sizi Mescid-i Haram'dan menetmeleri dolayısıyla bir kavme karşı olan düşmanlığınız, sizi tecavüze sevketmesin. İyilik ve takva üzere yardımlaşın; günâh işlemek ve düşmanlık etmek için yardımlaşmayın. Allah'tan korkun. Şüphe yoktur ki Allah'ın cezası çok şiddetlidir. Size, ölü, kan, domuz eti, Allah'tan başkası üzerine kesilen (hayvan eti), (henüz can vermeden) yetişip kestiğiniz dışındaki boğulmuş, vurulmuş, yüksekte düşmüş, süsülmüş, yırtıcı hayvanlar tarafından parçalanmış, dikili taşlar üzerine kesilmiş olan hayvan (etlerini yemeniz) ve fal oklarıyla kismet aramanız haram kılınmıştır. Bunların hepsi de "fisk" (Allah'ın taatından çıkış) tır. Bugün, küfredenler, dîninizden ümidlerini kesmişlerdir. Bu sebeple onlardan artık korkmayın; benden korkun.» (Mâide: 1-3)⁹⁷

İbnu Abbas şöyle dedi: الْقَوْدُ Ahidler. Bunlar helâl ve haram kılınanlardır. «Size (haram kılındığı) okunacak olan şeyler dışında» Domuz. يَغْرَمُكُمْ Sizi sevketmesin. شَتَانُ Adâvet, düşmanlık. الْمُنْحَقَةُ suda boğularak ölen hayvan. الْمَوْثُودَةُ Odunla vurulan ve bu sebepten dolayı ölen hayvan. الْمَفْرَدَةُ Dağdan yuvarlanarak ölen hayvan. الطَّيْحَةُ Koyun tarafından süsülüp de ölen hayvan. Bu hayvanlardan birine henüz canı çıkmamış bir vaziyette kuyruğunu veya gözünü hareket ettirirken yetişirsen o hayvanı kesip yiyebilirsin.

٥٤٧٥ - حَدَّثَنَا أَبُو لَيْثِمٍ حَدَّثَنَا زَكَرِيَّا عَنْ عَامِرٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَالِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَأَلْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ صَيْدِ الْمِعْرَاضِ قَالَ مَا أَصَابَ

97 Kan: Bundan maksat, akıtılmış kandır. Domuz Eti: Domuzun ehlişi de vahşi olanı da, eti yağı ve diğer organlarının hepsi de haramdır. Allah'tan Başkasının Adı Anılarak Kesilen Hayvan: Allah Teâlâ, yarattığı hayvanların, kesildikleri zaman kendi adı anılarak kesilmelerini emretmiş, kendi adından başka herhangi bir isim anılarak kesilen hayvanların yenmesini ise haram kılmıştır. Allah'tan başka şeyler, put, tağut ve diğer bütün varlıklardır.

بَحْدِهِ فَكُلْهُ وَمَا أَصَابَ بَعْرَضِهِ فَهُوَ وَقِيدٌ وَسَائِقُهُ عَنْ صَيْدِ الْكَلْبِ فَقَالَ مَا أَمْسَكَ عَلَيْكَ فَكُلْ فَإِنْ أَخَذَ الْكَلْبُ ذِكَاةً وَإِنْ وَجَدْتَ مَعَ كَلْبِكَ أَوْ كِلَابِكَ كَلْبًا غَيْرَهُ فَخَشِيتَ أَنْ يَكُونَ أَخَذَهُ مَعَهُ وَقَدْ قَتَلَهُ فَلَا تَأْكُلْ لِإِلْمَا ذَكَرْتَ اسْمَ اللَّهِ عَلَى كَلْبِكَ وَلَمْ تَذْكُرْهُ عَلَى غَيْرِهِ.

5475- Adiyy ibnu Hatim -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e ava atılan oku sordum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Ava keskin yeri isabet ederse o avı ye. Ok enli tarafından isabet eder de avı öldürürse o av hayvanını yeme, çünkü bu okun enli tarafıyla vurulan hayvan sopa ile vurmak suretiyle öldürülmüş hayvan gibidir ve haramdır.”

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e köpekle yapılan avın hükmünü de sordum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Köpeğin senin için tuttuğu ve muhafaza ettiği avı ye! Çünkü köpeğin avı yakalayıp tutması şer’î kesimdir. Eğer köpeğin avı yakalayıp öldürmüş ise ve kendi köpeğinin veya köpeklerinin yanında başka bir köpek de bulursan ve bu sebeple yabancı köpeğin kendi köpeğinin ile birlikte avı yakalayıp öldürmüş olmasından endişelenirsen, bu hâlde onu yeme. Çünkü sen kendi köpeğinin üzerine besmele çektin, (yani onu “bismillah” diyerek gönderdin) diğer köpeğin üzerine ise besmele çekmedin.”⁹⁸ (Hadi- sin geçtiği diğer yerler: 175, 2054)

٢- سَابِ صَيْدِ الْمِعْرَاضِ

2- Ucunda Demir Olan Bir Asa ile Yapılan Av Bâbı

وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ فِي الْمَقْتُولَةِ بِالثَّنْدَقَةِ بِلَاكِ الْمَوْقُودَةِ وَكَرِهَهُ سَالِمٌ وَالْقَاسِمُ وَمُجَاهِدٌ وَإِبْرَاهِيمُ وَعَطَاءٌ وَالْحَسَنُ وَكَرِهَ الْحَسَنُ رَمَى الثَّنْدَقَةِ فِي الْقُرَى وَالْأَمْصَارِ وَلَا يَرَى بَأْسًا فِيمَا سِوَاهُ.

98 Av köpeğini gönderirken besmele şarttır şayet çekmedi isen o hayvan sana helâl olmaz. Ayrıca oku atarken veya silahı ateşlerken besmele çekilmesi gerekir.

İbnu Ömer; taşla vurulup öldürülmüş hayvan hakkında: Sopa ile vurmak suretiyle öldürülmüş hayvan gibidir ve haramdır, demiştir. Sâlim, Kasım, Mucâhid, İbrâhîm en-Nahâf, Atâ ibnu Ebî Rebâh ve Hasan Basrî de bu taşlarla öldürülen hayvanı kerh görmüşlerdir. Hasan Basrî, köylerde ve şehirlerde sapan vesaire ile böyle yuvarlak taş atmayı kerh görmüş, bunların dışındaki boş alanda atılmasında bir sakınca görmemiştir.

٥٤٧٦ - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي السَّفَرِ عَنْ الشَّعْبِيِّ قَالَ سَمِعْتُ عَدِيَّ بْنَ حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الْمِعْرَاضِ فَقَالَ إِذَا أَصَبْتَ بِحَدِّهِ فَكُلْ فَإِذَا أَصَابَ بِعَرَضِهِ فَقَتَلْ فَإِنَّهُ وَقِيدٌ فَلَا تَأْكُلْ فَقُلْتُ أُرْسِلُ كَلْبِي قَالَ إِذَا أُرْسَلَتْ كَلْبُكَ وَسَمَّيْتَ فَكُلْ فَإِنْ أَكَلَ قَالَ فَلَا تَأْكُلْ فَإِنَّهُ لَمْ يُنْسَكَ عَلَيْكَ إِلَّا مَا أَمْسَكَ عَلَى نَفْسِهِ قُلْتُ أُرْسِلُ كَلْبِي فَأَجِدُ مَعَهُ كَلْبًا آخَرَ قَالَ لَا تَأْكُلْ فَإِنَّكَ إِذَا سَمَّيْتَ عَلَى كَلْبِكَ وَلَمْ تُسَمِّ عَلَى آخَرِهِ.

5476- Adiy ibnu Hâtim -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e ava atılan oku sordum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Ava keskin yeri isabet ederse o avı ye. Ok enli tarafından isabet eder de avı öldürürse o av hayvanını yeme, çünkü bu okun enli tarafıyla vurulan hayvan sopa ile vurmak suretiyle öldürülmüş hayvan gibidir ve haramdır.”

Adiy dedi ki: Ben köpeğimi av üzerine salarım, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: “Av köpeğini “Bismillah” diyerek avın üzerine gönderdiğin zaman o avın etini ye!” buyurdu. Ben: Bu av köpeği avı tuttuktan sonra yerse? diye sordum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: “Bu hâlde yeme! Çünkü köpek avı senin için tutmamıştır, ancak kendisi için tutmuştur” buyurdu. Ben: Ben köpeğimi avın üzerine gönderiyorum ve onun yanında başka bir köpek buluyorum? dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “O zaman o avdan yeme. Çünkü sen kendi köpeğinin üzerine besmele çektin, (yani onu “bismillah” diyerek gönderdin) diğer köpeğin üzerine ise besmele çekmedin.”

۳- بَاب مَا أَصَابَ الْمِغْرَاضُ بِعَرَضِهِ

3- Ava Atılan Okun Enli Tarafıyla Vurulan Hayvanın Hükümü Bâbı

٥٤٧٧- حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ هَمَامِ بْنِ الْحَارِثِ عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنْ لُرْسِلَ الْكِلَابُ الْمُعْلَمَةَ قَالَ كُلْ مَا أَمْسَكَنَ عَلَيْكَ قُلْتُ وَإِنْ قَتَلَنَ قَالَ وَإِنْ قَتَلَنَ قُلْتُ وَإِنْ لُرْمِيَ بِالْمِغْرَاضِ قَالَ كُلْ مَا خَزَقَ وَمَا أَصَابَ بِعَرَضِهِ فَلَا تَأْكُلْ.

5477- Adiy ibnu Hatim -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e şöyle dedim: Ey Allah'ın Rasûlü! Biz av köpeklerimizi avın üzerine göndeririz? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Onların senin için tuttukları avı ye!" buyurdu. Ben: Bu köpekler tuttukları avı öldürürlerse? dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Öldürseler de yine yiyebilirsin" buyurdu. Biz ava ucunda demir bulunan asa atıyoruz, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Delip yaraladığı avı ye! Enli tarafıyla dokunup öldürdüğü avı yeme!" buyurdu.

٤- بَاب صَيْدِ الْقَوْمِ

4- Ok ile Avlanmak Bâbı

وَقَالَ الْحَسَنُ وَإِبْرَاهِيمُ إِذَا ضَرَبَ صَيْدًا فَبَانَ مِنْهُ يَدٌ أَوْ رَجُلٌ لَا تَأْكُلُ الَّتِي بَانَ وَكُلْ سَائِرَهُ وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ إِذَا ضَرَبْتَ عُنْقَهُ أَوْ وَسَطَهُ فَكُلْهُ وَقَالَ الْأَعْمَشُ عَنْ زَيْدِ اسْتَعْصَى عَلَى رَجُلٍ مِنْ آلِ عَبْدِ اللَّهِ حِمَارٌ فَأَمَرَهُمْ أَنْ يَضْرِبُوهُ حَيْثُ كَيْسَرَ دَعُوا مَا سَقَطَ مِنْهُ وَكُلُّوهُ.

Hasan Basrî ve İbrahim en-Nehaî şöyle dediler: Bir kimse avı vurur ve onun da ön veya arka bacağı koparsa onun o kopan bacağına yeme. Ancak hayvanın geri kalan kısmını ye.

İbrâhîm en-Nehai şöyle dedi: Şayet av hayvanının boynuna veya orta yerine vurursan onu ye.

Zeyd ibnu Vehb şöyle dedi: Abdullah ibnu Mesud'un ailesinden bir

adamın yabanî eşeği o adama karşı huysuzlanıp kaçtı. Abdullah onlara bu eşeği kolaylarına gelecek şekilde vurmalarını emretti ve: Ondan düşen parçayı bırakın, kalanını yiyin, dedi

٥٤٧٨- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَزِيدَ حَدَّثَنَا حَيَّوَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي رَبِيعَةُ بْنُ يَزِيدَ الدَّمَشَقِيُّ عَنْ أَبِي إِدْرِيسَ عَنْ أَبِي ثَعْلَبَةَ الْخُسَنِيِّ قَالَ قُلْتُ يَا نَبِيَّ اللَّهِ إِنَّا بِأَرْضِ قَوْمٍ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ أَتَاكُلُ فِي آيَاتِهِمْ وَبِأَرْضِ صَيْدٍ أَصِيدُ بِقَوْسِي وَبِكَلْبِي الَّذِي لَيْسَ بِمُعَلِّمٍ وَبِكَلْبِي الْمُعَلِّمِ لِمَا يَصْلُحُ لِي قَالَ أَمَّا مَا ذَكَرْتَ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ فَإِنْ وَجَدْتُمْ غَيْرَهَا فَلَا تَأْكُلُوا فِيهَا وَإِنْ لَمْ تَجِدُوا فَاغْسِلُوهَا وَكُلُوا فِيهَا وَمَا صِدَتْ بِقَوْسِكَ فَذَكَرْتَ اسْمَ اللَّهِ فَكُلْ وَمَا صِدَتْ بِكَلْبِكَ الْمُعَلِّمِ فَذَكَرْتَ اسْمَ اللَّهِ فَكُلْ وَمَا صِدَتْ بِكَلْبِكَ غَيْرِ مُعَلِّمٍ فَأَذْرَكْتَ ذَكَاتَهُ فَكُلْ.

5478- Ebu Sa'lebe el-Huşenî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e şöyle dedim: Ey Allah'ın Rasûlü! Biz kitap ehli bir kavmin bulunduğu Şam'da yaşamaktayız. Onların kaplarından yemek yiyebilir miyiz? Bizim bulunduğumuz bölge avcılık sahasıdır. Okumla ve av işinde ehil olan ve olmayan köpeğimle avlanıyorum. İslâm'a uygun olacak şekilde ve harama düşmeden nasıl avlanabilirim? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Kitap ehli kaplarına gelince: Şayet o kaplardan başka kullanabileceğiniz kaplar bulabilirseniz, onların kaplarını kullanmayın. Şayet onların kaplarından başkasını bulamazsanız o takdirde o kapları yıkayın ve onların içinde yemek yiyin. Okunla Allah'ın adını anarak avlarsan, onu ye! Allah adını zikrederek bu işte ehil av köpeğinle avladığın avın etini de yiyebilirsin. Bu işte ehil olmayan köpeğinle avladığında avı diri iken yetişiş kesersen, onu da yiyebilirsin.”

٥- سَابَ الْخَذْفِ وَالْبَنْدَقَةِ

5- Elle veya Sapanla Taşlaşmış Çamur Atmak Bâbı

٥٤٧٩- حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ رَاشِدٍ حَدَّثَنَا وَكِيعٌ وَيَزِيدُ بْنُ هَارُونَ وَاللَّفْظُ لِيَزِيدَ عَنْ كَهْمَسِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَعْقِلٍ أَنَّهُ

رَأَى رَجُلًا يَخْدِفُ فَقَالَ لَهُ لَا تَخْدِفْ فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى
عَنِ الْخَدْفِ أَوْ كَانَ يَكْرَهُ الْخَدْفَ وَقَالَ إِنَّهُ لَا يُصَادُ بِهِ صَيْدٌ وَلَا يُنْكَى بِهِ عَدُوٌّ
وَلَكِنَّهَا قَدْ تَكْسِرُ السِّنَّ وَتَقْفَأُ الْعَيْنَ ثُمَّ رَأَاهُ بَعْدَ ذَلِكَ يَخْدِفُ فَقَالَ لَهُ أَحَدَّثَكَ عَنْ
رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ نَهَى عَنِ الْخَدْفِ أَوْ كَرِهَ الْخَدْفَ وَأَنَّ
تَخْدِفَ لَا أَكَلَمُكَ كَذًا وَكَذًا.

5479- Abdullah ibnu Bureyde -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Abdullah ibnu Muğaffel bir kimseyi eli (veya sapan) ile taş atarken gördü ve ona: Bu şekilde elinle taş atma! Muhakkak ki Allah Rasûlü sal-lallahu aleyhi ve sellem el ile taş atmayı yasaklamıştır. -Veya el ile taş at-maktan hoşlanmazdı.- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle bu-yurdu: “El ile atılan taş ile ne av avlanır, ne de düşman yaralanır. Bu an-cak ya diş kırar yada göz çıkarır.”

Abdullah ibnu Muğaffel bir müddet sonra kendisini uyardığı şahsı yine eliyle taş atarken gördü. Ona şöyle dedi: Ben sana Allah Rasûlü sal-lallahu aleyhi ve sellem’in el (veya sapan) ile taş atmayı yasakladığını -veya bu fiili çirkin gördüğünü haber veriyorum, sen ise hâlâ el ile taş atı-yorsun. Bundan sonra seninle şu kadar zaman konuşmayacağım.

٦ - بَاب مَنْ اقْتَنَى كَلْبًا لَيْسَ بِكَلْبِ صَيْدٍ أَوْ مَاهِيَةٍ

6- Av veya Koyun Köpeği Dışında Bir Köpek Edinen Kimse Bâbı

٥٤٨٠- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ
اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
قَالَ مَنْ اقْتَنَى كَلْبًا لَيْسَ بِكَلْبِ مَاهِيَةٍ أَوْ ضَارِيَةٍ نَقَصَ كُلَّ يَوْمٍ مِنْ عَمَلِهِ قِيرَاطًا.

5480- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Al-lah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Her kim koyun veya av köpeği olmayan bir köpek edinirse, o kim-senin her gün işlediği hayır amelinden iki kırat eksilir.”

٥٤٨١- حَدَّثَنَا الْمَكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا حَنْظَلَةُ بْنُ أَبِي سُفْيَانَ قَالَ سَمِعْتُ سَالِمًا يَقُولُ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ يَقُولُ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ اقْتَنَى كَلْبًا إِلَّا كَلْبًا ضَارِيًا لِصَيْدٍ أَوْ كَلْبَ مَاشِيَةٍ فَإِنَّهُ يَنْقُصُ مِنْ أَجْرِهِ كُلَّ يَوْمٍ قِيرَاطَانِ.

5481- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Her kim koyun veya av köpeği olmayan bir köpek edinirse, o kim-senin her gün işlediği hayır amelinden iki kırat eksilir.”

٥٤٨٢- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ اقْتَنَى كَلْبًا إِلَّا كَلْبَ مَاشِيَةٍ أَوْ ضَارِيًا نَقَصَ مِنْ عَمَلِهِ كُلَّ يَوْمٍ قِيرَاطَانِ.

5482- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Her kim koyun veya av köpeği olmayan bir köpek edinirse, o kim-senin her gün işlediği hayır amelinden iki kırat eksilir.”

٧- بَابُ إِذَا أَكَلَ الْكَلْبُ

7- Bâb: Av Köpeği Avdan Yerse Ne olur?

وَقَوْلُهُ تَعَالَى ﴿يَسْأَلُونَكَ مَاذَا أَحَلَّ لَهُمْ قُلْ أَحَلَّ لَكُمْ الطَّيِّبَاتُ وَمَا عَلَّمْتُمْ مِنَ الْجَوَارِحِ مُكَلِّبِينَ ﴿الصَّوَائِدَ وَالْكَوَاسِبَ﴾ ﴿اجْتَرَحُوا﴾ ﴿اكتسبوا﴾ ﴿تَعَلَّمُونَهَا﴾ مِمَّا عَلَّمَكُمُ اللَّهُ فَكُلُوا مِمَّا أَمْسَكْنَ عَلَيْكُمْ﴾ إِلَى قَوْلِهِ ﴿سَرِيعَ الْحِسَابِ﴾ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ إِنْ أَكَلَ الْكَلْبُ فَقَدْ أَفْسَدَهُ إِمَّا أَمْسَكَ عَلَى نَفْسِهِ وَاللَّهُ يَقُولُ ﴿تَعَلَّمُونَهَا﴾ مِمَّا عَلَّمَكُمُ اللَّهُ ﴿فَتَضَرَّبُ وَتَعْلَمُ حَتَّى يَتْرَكَ وَكَرِهَهُ ابْنُ عُمَرَ وَقَالَ عَطَاءٌ إِنْ شَرِبَ الدَّمَ وَلَمْ يَأْكُلْ فَكُلْ.

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: «*Kendilerine neyin helâl kılındığını soruyorlar. (Onlara) de ki: "İyi ve temiz bütün yiyecekler size helal kılınmıştır. Allah'ın size öğrettiği şeylerden kendilerine avcılığı öğrettiğiniz hayvanların sizin için yakaladıklarını da yeyin ve üzerine Allah'ın adını anın (besmele çekin) Allah'tan korkun; şüphe yoktur ki Allah, hesabı çok seri olandır.*» (Mâide: 4)

İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Şayet köpek av hayvanından yerse onu bozmuş olur ve o av hayvanını kendisi için tutmuş olur. Allah Azze ve Celle şöyle buyuruyor: «*Allah'ın size öğrettiği şeylerden kendilerine avcılığı öğrettiğiniz hayvanların sizin için yakaladıklarını da yeyin.*» Köpek dövülür ve üzerine gönderdiğin avın etini yemeyinceye kadar eğitilir.

İbnu Ömer, köpeğin etinden yediği avı mekruh görmüştür.

Atâ ibnu Ebî Rabâh şöyle dedi: Şayet avın üzerine gönderdiğin köpek av hayvanının kanından içer ancak etinden yemez ise o av hayvanının etinden yiyebilirsin.

٥٤٨٣ - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُضَيْلٍ عَنْ بَيَّانٍ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ عَبْدِ بْنِ حَاتِمٍ قَالَ سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُلْتُ إِنَّا قَوْمٌ نَصِيدُ بِهِدِهِ الْكِلَابَ فَقَالَ إِذَا أُرْسِلَتْ كِلَابُكَ الْمَعْلَمَةَ وَذَكَرْتَ اسْمَ اللَّهِ فَكُلْ مِمَّا أَمْسَكَنَ عَلَيْكُمْ وَإِنْ قَتَلْنَ إِلَّا أَنْ يَأْكُلَ الْكَلْبُ فَإِلَى أَخَافُ أَنْ يَكُونَ إِنَّمَا أَمْسَكَهُ عَلَى نَفْسِهِ وَإِنْ خَالَطَهَا كِلَابٌ مِنْ غَيْرِهَا فَلَا تَأْكُلْ.

5483- Adiy ibnu Hatim -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e dedim ki: Bizler av köpekleriyle avlanan bir topluluğuz. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Allah'ın ismini anıp da av köpeklerini av üzerine gönderdiğin zaman öldürseler bile onların size tuttukları avlardan yiyebilirsin. Ancak köpeğin avdan yemesi müstesnadır. Çünkü o takdirde ben, köpeğin avı kendisi için tutmuş olmasından endişe ederim. Şayet serin köpeklerine başka birtakım köpekler karışmış ise, o zaman beraber tuttukları avı yeme!"

٨- بَابُ الصَّيْدِ إِذَا غَابَ عَنْهُ يَوْمَيْنِ أَوْ ثَلَاثَةٍ

8- Bâb: Bir Avcı Avladığı Avını Bir veya İki Gün Sonra Bulursa Avladığı Hayvanı Yiyebilir mi?

٥٤٨٤- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا ثَابِتُ بْنُ يَزِيدَ حَدَّثَنَا عَاصِمٌ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا أُرْسِلَتْ كَلْبُكَ وَسَمِيتَ فَأَمْسَكَ وَقَتْلَ فُكُلٍ وَإِنْ أَكَلَ فَلَا تَأْكُلْ فَإِنَّمَا أَمْسَكَ عَلَى نَفْسِهِ وَإِذَا خَالَطَ كِلَابًا لَمْ يُذَكَّرْ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهَا فَأَمْسَكَنَّ وَقَتْلَنَ فَلَا تَأْكُلْ فَإِنَّكَ لَا تَدْرِي أَيُّهَا قَتَلَ وَإِنْ رَمِيتَ الصَّيْدَ فَوَجَدْتَهُ بَعْدَ يَوْمٍ أَوْ يَوْمَيْنِ لَيْسَ بِهِ إِلَّا أَثَرُ سَهْمِكَ فَكُلْ وَإِنْ وَقَعَ لِي الْمَاءُ فَلَا تَأْكُلْ.

5484- Adiy ibnu Hâtim -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kendisine şöyle buyurdu:

“Av köpeğini avın üzerine “Bismillâh” diyerek gönderir, köpek de avı tutar ve öldürürse onu ye! Şayet tuttuğu avdan yerse, sen sakın yeme! Çünkü köpek onu ancak kendisi için tutmuştur. Senin köpeğin, üzerlerine Allah ‘in ismi anılmayan yabancı köpeklerle karışmış olduğu zaman, onların tuttukları ve öldürdükleri avı yeme! Çünkü köpeklerden hangisinin o avı öldürdüğünü bilemezsin. Sen bir hayvanı avlar ancak onu bir veya iki gün sonra bulur ve onun üzerinde sadece kendi okunun izini görürsen onu yiyebilirsin. Şayet av vurulduktan sonra suya düşmüşse onu da yeme!”

٥٤٨٥- وَقَالَ عَبْدُ الْأَعْلَى عَنْ دَاوُدَ عَنْ عَامِرٍ عَنْ عَدِيِّ أَنَّهُ قَالَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَرْمِي الصَّيْدَ فَيَقْتَرُ أَثَرَهُ الْيَوْمَيْنِ وَالثَّلَاثَةِ ثُمَّ يَجِدُهُ مَيِّتًا وَفِيهِ سَهْمُهُ قَالَ يَأْكُلُ إِنْ شَاءَ.

5485- Âmir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Adiy, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem’e şöyle dedi: Bir kimse ava okunu atar ve onun izini iki veya üç gün takip eder, sonra da onu kendi okunun izi olduğu hâlde ölü olarak bulursa onu yiyebilir mi? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: “Dilerse yiyebilir” buyurdu.

٩ -بَابُ إِذَا وَجَدَ مَعَ الصَّيْدِ كَلْبًا آخَرَ

9- Bâb: Bir Avcı, Avladığı Avının Yanında Başka Bir Köpek Bulursa Ne Olur?

٥٤٨٦- حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي السَّفَرِ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنْ أُرْسِلَ كَلْبِي وَأَسْمَى فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أُرْسِلْتَ كَلْبَكَ وَسَمَّيْتَ فَأَخَذَ فَقَتَلَ فَآكَلَ فَلَا تَأْكُلْ فَإِنَّمَا أَمْسَكَ عَلَى نَفْسِهِ قُلْتُ إِنْ أُرْسِلَ كَلْبِي أَجِدُ مَعَهُ كَلْبًا آخَرَ لَا أَذْرِ أَيْهُمَا أَخَذَهُ فَقَالَ لَا تَأْكُلْ فَإِنَّمَا سَمَّيْتَ عَلَى كَلْبِكَ وَلَمْ تُسَمِّ عَلَى غَيْرِهِ وَسَأَلْتُهُ عَنْ صَيْدِ الْمِغْرَاضِ فَقَالَ إِذَا أَصَبْتَ بِحَدِّهِ فَكُلْ وَإِذَا أَصَبْتَ بِغَرَضِهِ فَقَتَلْ فَإِنَّهُ وَقِيدٌ فَلَا تَأْكُلْ.

5486- Adiy ibnu Hatim -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme şöyle dedim: Ey Allah'ın Rasûlü! Ben av köpeğimi avın üzerine "Bismillâh" diyerek gönderiyorum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Av köpeğini avın üzerine "Bismillah" diyerek gönderir, köpek de avı tutar, onu öldürür ve ondan yerse sen o avı yeme. Çünkü av köpeği o hayvanı kendisi için tutmuştur." Ben dedim ki: Ben av köpeğimi avın üzerine gönderiyorum ve onun yanında başka bir köpek buluyorum. Avı o ikisinden hangisinin tuttuğunu bilmiyorum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme şöyle buyurdu: "Sen ancak kendi köpeğinin üzerine "Bismillâh" dedin. Diğer köpeğin üzerine değil."

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme ucunda demir olan asa ile yapılan avı da sordum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Sen onun sivri tarafıyla avladıysan o avı ye, enli tarafıyla avladın ve öldürdün ise, o sopa ile vurmak suretiyle öldürülmüş hayvan gibidir ve haramdır."

١٠ -بَابُ مَا جَاءَ فِي التَّصِيدِ

10- Beslenmek İçin Avlanmak Hakkında Gelen Hadisler Bâbı

٥٤٨٧- حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنِي ابْنُ قُضَيْلٍ عَنْ بَيَّانٍ عَنْ عَامِرٍ عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ إِنْ قَوْمٌ

تَصِيدُ بِهِدِهِ الْكَلَابَ فَقَالَ إِذَا أُرْسِلَتْ كِلَابُكَ الْمُعْلَمَةُ وَذَكَرْتَ اسْمَ اللَّهِ فَكُلْ مِمَّا أَمْسَكْنَ عَلَيْكَ إِلَّا أَنْ يَأْكُلَ الْكَلْبُ فَلَا تَأْكُلْ فَإِنِّي أَخَافُ أَنْ يَكُونَ إِنَّمَا أَمْسَكَ عَلَى نَفْسِهِ وَإِنْ خَالَطَهَا كَلْبٌ مِنْ غَيْرِهَا فَلَا تَأْكُلْ.

5487- Adiy ibnu Hatim -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e şöyle dedim:

Bizler, av köpekleriyle avlanan bir topluluğuz. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Av köpeğini "Bismillâh" diyerek avın üzerine göndersen onların senin için tuttuklarını yiyebilirsin. Ancak köpeğin yediği avdan yeme. Ben o köpeğin avı kendisi için tuttuğundan endişe ederim. Senin köpeklerinin yanına başka köpekler karışmış ise yani köpeklerinin yanında başka yabancı köpekler görürsen o avdan yeme."

٥٤٨٨- حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ حَيَوَةَ بْنِ شَرِيحٍ ح وَحَدَّثَنِي أَحْمَدُ ابْنُ أَبِي رَجَاءٍ حَدَّثَنَا سَلَمَةُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ ابْنِ الْمُبَارَكِ عَنْ حَيَوَةَ بْنِ شَرِيحٍ قَالَ سَمِعْتُ رَبِيعَةَ بْنَ يَزِيدَ الدَّمَشَقِيَّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو إِدْرِيسَ عَائِدُ اللَّهِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا ثَعْلَبَةَ الْخُسَنِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا بِأَرْضِ قَوْمِ أَهْلِ الْكِتَابِ نَأْكُلُ فِي آيَتِهِمْ وَأَرْضِ صَيْدٍ أَصِيدُ بِقَوْسِي وَأَصِيدُ بِكَلْبِي الْمُعْلَمِ وَالَّذِي لَيْسَ مُعْلَمًا فَأَخْبِرَنِي مَا الَّذِي يَجِلُّ لَنَا مِنْ ذَلِكَ فَقَالَ أَمَا مَا ذَكَرْتَ أَلَاكَ بِأَرْضِ قَوْمِ أَهْلِ الْكِتَابِ نَأْكُلُ فِي آيَتِهِمْ فَإِنْ وَجَدْتُمْ غَيْرَ آيَتِهِمْ فَلَا تَأْكُلُوا فِيهَا وَإِنْ لَمْ تَجِدُوا فَاغْسِلُوهَا ثُمَّ كُلُوا فِيهَا وَأَمَا مَا ذَكَرْتَ أَلَاكَ بِأَرْضِ صَيْدٍ فَمَا صِيدْتَ بِقَوْسِكَ فَادْكُرْ اسْمَ اللَّهِ ثُمَّ كُلْ وَمَا صِيدْتَ بِكَلْبِكَ الْمُعْلَمِ فَادْكُرْ اسْمَ اللَّهِ ثُمَّ كُلْ وَمَا صِيدْتَ بِكَلْبِكَ الَّذِي لَيْسَ مُعْلَمًا فَادْرَكَتْ ذَكَاتُهُ فَكُلْ.

5488- Ebu Sa'lebe el-Huşenî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e şöyle dedim: Ey Allah'ın Rasûlü! Biz kitap ehli bir kavmin bulunduğu Şam'da yaşamaktayız. Onların kaplarından yemek yiyebilir miyiz? Bizim bulunduğumuz bölge avcılık sahasıdır. Okumla ve av işinde ehil olan ve olmayan köpeğimle avlanıyorum. İslâm'a uygun olacak şekilde ve harama düşmeden nasıl avla-

nabilirim? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Sizin ehli kitabın yaşadığınız ve onların kaplarından yiyip yiyemeyeceğiniz sözüne gelince: Şayet o kaplardan başka kullanabileceğiniz kaplar bulabilirseniz, onların kaplarını kullanmayın. Şayet onların kaplarından başkasını bulamazsanız o takdirde o kapları yıkayın ve onların içinde yemek yiyin. Senin avcılık yapılan bir bölgede bulunman sözüne gelince: Okunla Allah'ın adını anarak avlarsan, onu ye! Allah adını zikrederek bu işte ehil av köpeğinle avladığın avın etini de yiyebilirsin. Bu işte ehil olmayan köpeğinle avladığında avı diri iken yetişip kesersen, onu da yiyebilirsin.”

٥٤٨٩- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ قَالَ حَدَّثَنِي هِشَامُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَلْفَجْنَا أَرْتَبَا بَمَرِّ الظُّهْرَانِ فَسَعَوْا عَلَيْهَا حَتَّى لَبِثُوا فَسَعَيْتُ عَلَيْهَا حَتَّى أَخَذْتُهَا فَجِئْتُ بِهَا إِلَى أَبِي طَلْحَةَ فَبَعَثَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِوَرَكَيْهَا أَوْ فَخَذَيْهَا فَقَبِلَهُ.

5489- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Mekke yakınında Merruz-Zahrân bölgesinde iken bir tavşanı ürkütüp kaçırdık. Orada bulunanlar tavşanı yakalamak için ona doğru koştu-lar, ancak yoruldu-lar. Ben tavşana yetiştim ve onu tuttum ve Ebu Talha'ya getirdim. Ebu Talha onu kesti ve uyluklarını veya iki budunu Allah Rasû-lü sallallahu aleyhi ve sellem'e yolladı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onu kabul etti. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2572)

٥٤٩٠- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ أَبِي الثَّغَرِ مَوْلَى عُمَرَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ مَوْلَى أَبِي قَتَادَةَ عَنْ أَبِي قَتَادَةَ أَنَّهُ كَانَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى إِذَا كَانَ بِبَعْضِ طَرِيقِ مَكَّةَ تَخَلَّفَ مَعَ أَصْحَابٍ لَهُ مُحْرِمِينَ وَهُوَ غَيْرُ مُحْرِمٍ فَرَأَى حِمَارًا وَخَشِيبًا فَاسْتَوَى عَلَى فَرْسِهِ ثُمَّ سَأَلَ أَصْحَابَهُ أَنْ يَتَأَوَّلُوهُ سَوَاطٍ فَأَبَوْا فَسَأَلَهُمْ رُمْحَهُ فَأَبَوْا فَأَخَذَهُ ثُمَّ شَدَّ عَلَى الْحِمَارِ فَقَتَلَهُ فَأَكَلَ مِنْهُ بَعْضُ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبَى بَعْضُهُمْ فَلَمَّا أَدْرَكُوا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَأَلُوهُ عَنْ ذَلِكَ فَقَالَ إِنَّمَا هِيَ طُعْمَةٌ أَطَعَمَكُمُوهَا اللَّهُ.

5490- Ebu Katâde -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Kendisi Hudeybiye yılı Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraberdi. Mekke'ye yaklaştıkları bir yerde bazı arkadaşlarıyla keşif görevi için geri kaldı. Arkadaşları ihramlı oldukları hâlde kendisi ihramlı değildi. Bu esnada birden bir yaban eşiği gördü. Hemen atının üstünde doğruldu. Arkadaşlarından kendisine kamçısını uzatıp vermelerini istedi. Onlar ihramlı oldukları gerekçesiyle bunu kabul etmediler. Yine onlardan kendi mızrağını vermelerini istedi. Onlar yine çekindiler. Bunun üzerine Ebu Katâde mızrağını kendisi aldıktan sonra yaban eşiği üstüne atını koşturdu ve onu öldürdü. O eşiğin etinden Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in ashabından bazıları yedi, bazıları ise yemedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yetiştiklerinde bu meseleyi O'na sordular. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Bu, Allah'ın sizlere ihsan ettiği bir yiyecektir" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1821, 1822, 1823, 1824, 2570, 2854, 2914, 4149, 5406, 5407, 5491, 5492)

٥٤٩١- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي قَتَادَةَ مِفْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ هَلْ مَعَكُمْ مِنْ لَحْمِهِ شَيْءٌ.

5491- Ebu Katâde bunun benzerini rivayet etti. Ancak kendisi burada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in: "Onun etinden beraberinizde bir şey var mı?" diye sorduğunu rivayet etmiştir.

١١- بَابُ التَّصِيدِ عَلَى الْجِبَالِ

11- Dağlar Üzerinde Avlanmaya Çalışmak Bâbı

٥٤٩٢- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ الْجُعْفِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنَا عَمْرُو أَنَّ أَبَا الثَّغْنِ حَدَّثَهُ عَنْ نَافِعِ مَوْلَى أَبِي قَتَادَةَ وَأَبِي صَالِحٍ مَوْلَى الثَّوَامَةِ سَمِعْتُ أَبَا قَتَادَةَ قَالَ كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيمَا بَيْنَ مَكَّةَ وَالْمَدِينَةِ وَهُمْ مُخْرِمُونَ وَأَنَا رَجُلٌ حِلٌّ عَلَى فَرَسٍ وَكُنْتُ رَقَاءً عَلَى الْجِبَالِ فَبَيْنَا أَنَا عَلَى ذَلِكَ إِذْ رَأَيْتُ النَّاسَ مُتَشَوِّقِينَ لَشَيْءٍ فَلَذَهَبْتُ أَنْظُرُ فَإِذَا هُوَ حِمَارٌ وَخَشٍ فَقُلْتُ لَهُمْ مَا هَذَا قَالُوا لَا نَدْرِي قُلْتُ هُوَ حِمَارٌ وَخَشٍ فَقَالُوا هُوَ مَا رَأَيْتَ وَكُنْتُ

نَسِيتُ سَوَطِي فَقُلْتُ لَهُمْ نَاوِلُونِي سَوَطِي فَقَالُوا لَا نُعِينُكَ عَلَيْهِ فَتَرَلْتُ فَأَخَذْتُهُ ثُمَّ ضَرَبْتُ فِي آثَرِهِ فَلَمْ يَكُنْ إِلَّا ذَاكَ حَتَّى عَقَرْتُهُ فَأَتَيْتُ إِلَيْهِمْ فَقُلْتُ لَهُمْ قُومُوا فَاحْتَمِلُوا قَالُوا لَا نَمْسُهُ فَحَمَلْتُهُ حَتَّى جِئْتُهُمْ بِهِ فَأَبَى بَعْضُهُمْ وَأَكَلَ بَعْضُهُمْ فَقُلْتُ لَهُمْ أَنَا أَسْتَوْقِفُ لَكُمْ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَذَرَكْتُهُ فَحَدَّثْتُهُ الْحَدِيثَ فَقَالَ لِي أَبْقِي مَعَكُمْ شَيْءًا مِنْهُ قُلْتُ نَعَمْ فَقَالَ كُلُوا فَهُوَ طَعْمٌ أَطْعَمَكُمُوهُ اللَّهُ.

5492- Ebu Katâde -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Hudeybiye zamanında umre niyetiyle Mekke ile Medine yolu arasında ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraberdim. Orada bulunanlar umre için niyet edip ihrama girmiş, ben ise ihramlı değildim ve ben atımın üzerinde dağların üzerinde yükseklerle çıkıyordum. Ben bu hâlde iken insanların bir şeye doğru istekli bir şekilde bakmakta olduklarını gördüm. Bunun üzerine ben de o yöne doğru baktım. Orada vahşi bir eşek vardı. Orada bulunanlara: Bu nedir? diye sordum. Onlar da: Bilmiyoruz, dediler. Ben de: O yabani eşektir, dedim. Onlar da: İşte gördüğün gibidir, dediler. Ben atıma bindiğimde kırbacımı yerde unuttum. Onlara: Bana kamçımı verin, dedim. Onlar da: İhramlı olduğumuz için sana bu hususta yardım etmeyiz dediler. Bunun üzerine ben de atımdan indim ve kamçımı kendim aldım. Sonra o hayvanın izi üzerinde atımı koşturdum. Çok olmadan hayvana yetiştim ve onu avladım. Hayvanı onların yanına getirdim ve onlara: Haydi kalkın da şunu kaldırın, dedim. Onlar ise: Biz ona dokunmayız, dediler. Ben de hayvanı tek başıma taşıdım ve onları yanına getirdim. Onlardan kimi bunun etinden yedi kimi de bundan kaçındı. Bunun üzerine ben: Sizler için bunun yenilip yenilmeyeceğini Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den soracağım, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına geldim ve kendisine olan biteni anlattım. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana: "Ondan et kaldı mı?" diye sordu. Ben de: Evet, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Onu yiyin. Bu, Allah'ın size ikram ettiği bir yiyecektir."

١٢ -بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿ أَجِلٌ لَكُمْ صَيْدُ الْبَحْرِ ﴾

12- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Deniz avı ve onun yenmesi size helâl kılınmıştır.» (Mâide: 96)

وَقَالَ عُمَرُ صَيْدُهُ مَا اصْطَيْدَ ﴿وَوَطَعَامُهُ﴾ مَا رَمَى بِهِ وَقَالَ أَبُو بَكْرٍ الطَّافِي حَلَّالٌ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ ﴿وَوَطَعَامُهُ﴾ مَيْتُهُ إِلَّا مَا قَلِدِرَتْ مِنْهَا وَالْجَرِيُّ لَا تَأْكُلُهُ الْيَهُودُ وَتَخْنُ تَأْكُلُهُ وَقَالَ شُرَيْحٌ صَاحِبُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُلُّ شَيْءٍ فِي الْبَحْرِ مَذْبُوحٌ وَقَالَ عَطَاءٌ أَمَّا الطَّيْرُ فَأَرَى أَنْ يَذْبَحَهُ وَقَالَ ابْنُ جُرَيْجٍ قُلْتُ لِعَطَاءٍ صَيْدُ الْأَنْهَارِ وَقِلَاتِ السَّيْلِ أَصِيدُ بَحْرٌ هُوَ قَالَ نَعَمْ ثُمَّ تَلَا ﴿هَذَا عَذَبٌ لِمَنْ سَافَعَ شِرَابُهُ وَهَذَا مِلْحٌ أَجَاجٌ وَمِنْ كُلِّ تَأْكُلُونَ لَحْمًا طَرِيًّا﴾ وَرَكِبَ الْحَسَنُ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَلَى سَرَجٍ مِنْ جُلُودِ كِلَابِ الْمَاءِ وَقَالَ الشَّعْبِيُّ لَوْ أَنَّ أَهْلِي أَكَلُوا الصَّفَادِعَ لَأَطَعْتَهُمْ وَلَمْ يَرِ الْحَسَنُ بِالسُّلْخَقَةِ بَأْسًا وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ كُلُّ مَنْ صَيْدَ الْبَحْرِ لِنَصْرَانِيٍّ أَوْ يَهُودِيٍّ أَوْ مَجُوسِيٍّ وَقَالَ أَبُو الدَّرْدَاءِ فِي الْمُرِي ذَبَحَ الْخَمْرَ الثِّيَابُ وَالشَّمْسُ.

Ömer ibnul-Hattab şöyle dedi: Denizin avı, denizden avlananlardır. Onun yiyeceği ise denizin dışarıya attığıdır.

Ebu Bekir şöyle dedi:Denizde ölüp de suyun üstüne çıkan helâldir.

İbnu Abbas şöyle dedi: Denizin yiyeceği ölüsüdür. Ancak bundan pis sayıp tiksindiğin yiyecek değildir. Yahudiler yılan balığını yemezler, biz ise yeriz.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in ashabından olan Şurayh şöyle dedi: Denizde yaşayan her hayvan İslâmî usullere göre kesilmiş yâ-nî helâldir.

Ata ibnu Ebî Rabâh şöyle dedi: Kuşlara gelince onların kesilmesi görüşündeyim.

İbnu Cureyc dedi ki: Ben Atâ ibnu Ebî Rabâh'a: Nehirlerde ve sel birikintilerinde avlanan da deniz avı sınıfına girer mi? diye sordum. O: Evet, dedikten sonra şu âyet okudu: «İki deniz bir değildir: Biri, suyu tatlı, doyurucu ve içimi kolaydır; diğeri tuzlu ve acıdır. Fakat siz her birinden de taze bir et yersiniz» (Fâtir: 12)

Hasan ibnu Ali -Allah onlardan razı olsun- su köpeklerinin derilerinden yapılmış bir semer üzerine binmiştir.

Şa'bî şöyle dedi: Şayet aile halkım kurbağa yeselerdi, muhakkak bunu onlara yedirirdim.

Hasan el-Basrî kaplumbağa yemekte bir sakınca görmemiştir.

İbnu Abbas şöyle dedi: Deniz avını ister hıristiyan, ister yahûdî, ister mecûsî avlasın ondan yiyebilirsin.

Ebud-Derdâ şöyle dedi: “el-Murrî” denilen katık hakkında: Güneş şarâbı keser yânî caiz ve helâl kılar, çünkü şarap sirke olur, balıklar da güneşte kuruyup değişir, helâl olur.

٥٤٩٣ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرُو أَلَهُ سَمِعَ جَابِرًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ غَزَوْنَا جَيْشَ الْخَبَطِ وَأَمَرَ أَبُو عُبَيْدَةَ فَجَعَلْنَا جُوعًا شَدِيدًا فَأَلْقَى الْبَحْرُ حُوتًا مَيِّتًا لَمْ يُرْ مِثْلُهُ يُقَالُ لَهُ الْعَنْبَرُ فَأَكَلْنَا مِنْهُ نِصْفَ شَهْرٍ فَأَخَذَ أَبُو عُبَيْدَةَ عَظْمًا مِنْ عِظَامِهِ فَمَرَّ الرَّاكِبُ تَحْتَهُ.

5493- Câbir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Biz Ceyşul-Habet savaşına çıktık. Ordunun başına da Ebu Ubeyde komutan olarak atandı. Bizler şiddetli şekilde acıttık. Deniz bize şu ana kadar benzeri görülmemiş büyüklükte ve Anber denilen büyük bir ölü balık attı. Biz o balıktan yarım ay boyunca yedik. Ebu Ubeyde o balığın kemiklerinden bir kemik alıp yere dikti. Bir atlı onun altından rahatlıkla geçti. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2483)

٥٤٩٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرُو قَالَ سَمِعْتُ جَابِرًا يَقُولُ بَعَثَنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلَاثَ مِائَةِ رَاكِبٍ وَأَمِيرُنَا أَبُو عُبَيْدَةَ نَرَصُدُ عِيرًا لِقَرَيْشٍ فَأَصَابَنَا جُوعٌ شَدِيدٌ حَتَّى أَكَلْنَا الْخَبَطَ فَسَمِيَ جَيْشَ الْخَبَطِ وَأَلْقَى الْبَحْرُ حُوتًا يُقَالُ لَهُ الْعَنْبَرُ فَأَكَلْنَا نِصْفَ شَهْرٍ وَادَّهَنَّا بِوَدَكِهِ حَتَّى صَلَحَتْ أَجْسَامُنَا قَالَ فَأَخَذَ أَبُو عُبَيْدَةَ ضِلْعًا مِنْ أَضْلَاعِهِ فَتَصَبَّهُ فَمَرَّ الرَّاكِبُ تَحْتَهُ وَكَانَ فِينَا رَجُلٌ فَلَمَّا اشْتَدَّ الْجُوعُ نَحَرَ ثَلَاثَ جَزَائِرٍ ثُمَّ ثَلَاثَ جَزَائِرٍ ثُمَّ لَهَا أَبُو عُبَيْدَةَ.

5494- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bizleri üç yüz süvârî olarak gönderdi. Emirimiz Ebu Ubeyde ibnul-Cerrâh idi. Kureyş kervanını gözetliyorduk. Deniz sahilinde biz yarım ay kaldık. Bizlere şiddetli bir açlık isabet etti. Nihayet habat denilen dikenli ağacın yapraklarını, yemişlerini yedik. İşte bu sebeple bu ordu birliğine Ceyşu'l-Habat ismi verildi. İşte

orada deniz bizim için sahile Anber denilen bir balina attı. Artık biz onun etinden yarım ay yedik ve yağı ile yağlandık. Nihayet vücutlarımız ve kuvvetimiz açlıktan önceki yerine geldi. Ebu Ubeyde bu deniz hayvanının kaburga kemiklerinden birini alıp dikti ve bir atlı onun altından geçti.

O açlık günlerinde mücahitler topluluğundan bir adam üç deve kesti. Sonra üç deve daha kesti. Sonra üç deve daha kesti. Sonra Ebu Ubeyde binek develeri azalıyor diye deve kesmeyi yasakladı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2483, 2983, 4360, 4361, 4362, 5493)

۱۳ - بَابُ أَكْلِ الْجَرَادِ

13- Çekirge Yenilmesi Bâbı

۵۴۹۵- حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي يَغْفُورٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ غَزَوْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَبْعَ غَزَوَاتٍ أَوْ سِتًّا كُنَّا نَأْكُلُ مَعَهُ الْجَرَادَ قَالَ سُفْيَانُ وَأَبُو عَوَانَةَ وَإِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي يَغْفُورٍ عَنْ ابْنِ أَبِي أَوْفَى سَبْعَ غَزَوَاتٍ.

5495- İbnu Ebu Evfâ -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Biz, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber altı veya yedi savaşa katıldık. Bizler Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber çekirge yedik.

۱۴ - بَابُ آيَةِ الْمَجُوسِ وَالْمَيْتَةِ

14- Mecûsiler'in Kapları ve Ölünün Hükümü Bâbı

۵۴۹۶- حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ حَيَّوَةَ بْنِ شَرِيحٍ قَالَ حَدَّثَنِي رَبِيعَةُ بْنُ يَزِيدَ الدَّمَشَقِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو إِدْرِيسَ الْخَوْلَانِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو ثَعْلَبَةَ الْخُسَنِيُّ قَالَ أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا بِأَرْضِ أَهْلِ الْكِتَابِ فَتَأْكُلُ فِي آيَتِهِمْ وَبِأَرْضِ صَيِّدٍ أَصِيدُ بِقَوْسِي وَأَصِيدُ بِكَلْبِي الْمُعْلَمِ وَبِكَلْبِي الَّذِي لَيْسَ بِمُعْلَمٍ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَّا مَا ذَكَرْتَ أَلَاكَ بِأَرْضِ أَهْلِ كِتَابٍ

فَلَا تَأْكُلُوا فِي آتِيهِمْ إِلَّا أَنْ لَا تَجِدُوا بُدًّا فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا بُدًّا فَاغْسِلُوهَا وَكُلُوا وَأَمَّا مَا ذَكَرْتُمْ أَلكُمْ بِأَرْضِ صَيْدٍ فَمَا صِيدَتْ بِقَوْسِكَ فَادْكُرْ اسْمَ اللَّهِ وَكُلْ وَمَا صِيدَتْ بِكَلْبِكَ الْمُعْلَمِ فَادْكُرْ اسْمَ اللَّهِ وَكُلْ وَمَا صِيدَتْ بِكَلْبِكَ الَّذِي لَيْسَ بِمُعْلَمٍ فَادْكُرْ ذِكَاةَ فَكُلْهُ.

5496- Ebu Sa'lebe el-Huşenî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e şöyle dedim: Ey Allah'ın Rasûlü! Biz kitap ehli bir kavmin bulunduğu Şam'da yaşamaktayız. Onların kaplarından yemek yiyebilir miyiz? Bizim bulunduğumuz bölge avcılık sahasıdır. Okumla ve av işinde ehil olan ve olmayan köpeğimle avlanıyorum. İslâm'a uygun olacak şekilde ve harama düşmeden nasıl avlanabilirim? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Sizin ehli kitabın yaşadığınız ve onların kaplarından yiyip yiyemeyeceğiniz sözüne gelince: Şayet o kaplardan başka kullanabileceğiniz kaplar bulabilirseniz, onların kaplarını kullanmayın. Şayet onların kaplarından başkasını bulamazsanız o takdirde o kapları yıkayın ve onların içinde yemek yiyin. Senin avcılık yapılan bir bölgede bulunman sözüne gelince: Okunla Allah'ın adını anarak avlarsan, onu ye! Allah adını zikrederek bu işte eğil av köpeğinle avladığın avın etini de yiyebilirsin. Bu işte ehil olmayan köpeğinle avladığında avı diri iken yetiştir kesersen, onu da yiyebilirsin.” (Hadisin geçtiği diğer yer: 5488)

٥٤٩٧- حَدَّثَنَا الْمَكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنِي يَزِيدُ بْنُ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ قَالَ لَمَّا أَمْسَوْا يَوْمَ فَتَحُوا خَيْبَرَ أَوْقَدُوا النَّيِّرَانَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَامٌ أَوْقَدْتُمْ هَذِهِ النَّيِّرَانَ قَالُوا لَحُومُ الْخُمُرِ الْإِنْسِيَّةِ قَالَ أَهْرِيقُوا مَا فِيهَا وَانْحَسِرُوا قُدُورَهَا فَقَامَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ فَقَالَ لَهْرِيقْ مَا فِيهَا وَتَغْسِلْهَا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْ ذَاكَ.

5497- Seleme İbnu Ekva -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Hayber savaşında yakılmış ateşler gördü ve:

“Bu ateşleri ne amaçla yakıyorsunuz?” diye sordu. Sahabeler: Evcil eşeklerin etlerini pişirmek için yakıyoruz, dediler. Allah Rasûlü sallal-

lahu aleyhi ve sellem:

–“O etleri dökün ve kapları da kırın,” buyurdu. Sahabeler:

–“Etleri döksek de kapları yıkasak olmaz mı? dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

–“Öyleyse kapları yıkayın,” buyurdu.⁹⁹ (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2477, 4196, 6148, 6331, 6891)

١٥- بَابُ التَّسْمِيَةِ عَلَى الذَّبِيحَةِ وَمَنْ تَرَكَ مُتَعَمِّدًا

15- Kesilecek Hayvan Üzerine “Bismillah” Demek ve Kasten Besmeleyi Terk Eden Kimse Bâbı

قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ مَنْ نَسِيَ فَلَا بَأْسَ وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى ﴿وَلَا تَأْكُلُوا مِمَّا لَمْ يُذَكَّرْ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَإِنَّهُ لَفِسْقٌ﴾ وَالتَّاسِي لَا يُسَمَّى فَاسِقًا وَقَوْلُهُ ﴿وَإِنَّ الشَّيَاطِينَ لَيُوحُونَ إِلَى أَوْلِيَائِهِمْ لِيُجَادِلُوكُمْ وَإِنْ أَطَعْتُمُوهُمْ إِنَّكُمْ لَمُشْرِكُونَ﴾.

İbnu Abbas şöyle dedi: Bir kimseni kurbanını keserken besmele çekmeyi unutmasında bir sakınca yoktur. Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: «Üzerine Allah isminin zikredilmediği şeylerden yemeyin; çünkü o bir fışk (Allah’a isyan) tır.» (En’am: 121) Kesilen hayvanın üzerine besmele çekmeyi unutan kimse fâsık olarak isimlendirilmemiştir. Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: «Muhakkak ki şeytanlar, dostlarına, sizinle mücadele etmelerini telkîn edeceklerdir. Onlara itaat ettiğiniz takdirde, şüphe yoktur ki, siz de müşriklerden olursunuz.» (En’am: 121)

٥٤٩٨- حَدَّثَنِي مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَالَةَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبَّادَةَ بْنِ رِفَاعَةَ بْنِ رَافِعٍ عَنْ جَدِّهِ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِبَدْيِ الْحُلَيْفَةِ فَأَصَابَ النَّاسَ جُوعٌ فَأَصَبْنَا إِيَّاهُ وَغَنَمًا وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي أَخْرِيَاتِ النَّاسِ فَعَجِلُوا فَتَصَبَّوْا الْقُدُورَ فَذَلَعَ إِلَيْهِمُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَمَرَ بِالْقُدُورِ فَكَسَفَتْ ثُمَّ قَسَمَ فَعَدَلَ عَشْرَةَ مِنَ الْقَتَمِ بَعِيرٍ قَدْ مَنَّا بَعِيرٌ وَكَانَ فِي الْقَوْمِ خَيْلٌ يَسِيرَةٌ فَطَلَبُوهُ فَأَعْيَاهُمْ فَأَهْوَى إِلَيْهِ رَجُلٌ

99 Ehli eşek eti haram kılınmış ama yaban eşiği helal kılınmıştır.

بِسْمِهِ فَحَبَسَهُ اللَّهُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ لِهَذِهِ الْبَهَائِمِ أَوَابِدَ كَأَوَابِدِ الْوَحْشِ فَمَا نَدُّ عَلَيْكُمْ مِنْهَا فَاصْتَعُوا بِهِ هَكَذَا قَالَ وَقَالَ جَدِّي إِنَّا لَنَرَجُو أَوْ نَخَافُ أَنْ نَلْقَى الْعَدُوَّ غَدًا وَلَيْسَ مَعَنَا مَدَى أَفْتَدْبَحُ بِالْقَصَبِ فَقَالَ مَا أَنْهَرَ الدَّمَ وَذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ فَكُلْ لَيْسَ السِّنُّ وَالظُّفْرُ وَسَاخِرُكُمْ عَنْهُ أَمَّا السِّنُّ فَعِظَمٌ وَأَمَّا الظُّفْرُ فَمَدَى الْحَبَشَةِ.

5498- Rafi' ibnu Hadîc -Allah onlardan razı olsun- şöyle dedi:

Biz Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber Zul-Huleyfe'de idik ve insanlar acıktılar. Huneyn savaşında ganimet olarak birçok deve ve koyun elde etmişlerdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ordunun arkasında kalmıştı. Sahabeler açlıklarından dolayı acele davranmışlar deve ve koyunlardan bazılarını kesmişler ve tencereleri kurmuş ve etleri içine koymuşlardı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem tencerelerin içindeki etlerin dökülmesini emretti. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ganimet mallarını sahabeler arasında paylaştırdı. Bu paylaştırmada on koyunu bir deveye denk saydı. Bu esnada ganimet develelerinden biri kaçmıştı. Devenin peşinden gittiler, ancak onu yakalayamadılar. Ordu içinde de az miktarda at vardı. Bu esnada orada bulunanlardan birisi o kaçan deveye bir ok fırlattı ve o oku Allah deveye isabet ettirdi. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Vahşi hayvanların kaçanları gibi, bu evcil hayvanların da kaçanları vardır. Bunlardan biri sizden kaçarsa, ona bu şekilde yapın.”

Dedem dedi ki: Biz yarın düşmanla karşılaşmaktan korkuyoruz, bizim yanımızda da bıçak olmayabilir. Bu yüzden dolayı kamışla hayvanı kesebilir miyiz? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Bol kan akıtan her şey ile kesilir ve üzerine Allah'ın ismi de zikredilirse onun etinden yiyin. Ancak diş ve tırnak bundan müstesnadır. Bunun sebebi ise; diş, kemiktir. Tırnak ise, Habeşlilerin kesme âletidir, bıçağıdır. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2488, 2507, 3075, 5503, 5506, 5509, 5543, 5544)

١٦ - بَاب مَا ذُبِحَ عَلَى الثُّصْبِ وَالْأَصْتَامِ

16- Putlar ve Dikili Taşlara Kesilen Hayvanlar Bâbı

٥٤٩٩- حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ يَعْنِي ابْنَ الْمُخْتَارِ أَخْبَرَنَا

مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي سَالِمٌ أَنَّهُ سَمِعَ عَبْدَ اللَّهِ يُحَدِّثُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ لَقِيَ زَيْدَ بْنَ عَمْرٍو بْنَ نُفَيْلٍ بِأَسْفَلِ بَلَدِجٍ وَذَاكَ قَبْلَ أَنْ يُنْزَلَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْوَحْيُ فَقَدَّمَ إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُفْرَةً فِيهَا لَحْمٌ فَأَبَى أَنْ يَأْكُلَ مِنْهَا ثُمَّ قَالَ إِيَّيَ لَا أَكُلُ مِمَّا تَذْبَحُونَ عَلَى أَنْصَابِكُمْ وَلَا أَكُلُ إِلَّا مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ.

5499- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, kendisine peygamberlik verilmeden önce Beldah vadisinin alt tarafında Zeyd ibnu Amr ibnu Nufeyl ile karşılaştı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e yemek ikram edildi. Ancak Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o yemekten yemedi. Sonra Zeyd şöyle dedi:

-Putlarınız adına kestiğiniz hayvanların etinden yemem. Ben ancak üzerlerine Allah'ın ismi anılarak kesilen hayvanların etinden yerim. (Hadi-sin geçtiği diğer yer: 3826)

١٧- بَابُ قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «فَلْيَذْبَحْ عَلَى اسْمِ اللَّهِ»

17- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in: "Sizden biriniz kurban keseceği zaman Allah'ın adını anarak, Allah'ın ismi üzere kessin" Kavli Bâbı

٥٥٠٠- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَالَةَ عَنْ الْأَسْوَدِ بْنِ قَيْسٍ عَنْ جُنْدَبِ بْنِ سُفْيَانَ الْبَجَلِيِّ قَالَ ضَحَّيْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَضْحِيَّةَ ذَاتِ يَوْمٍ فَإِذَا أُلَاسٌ قَدْ ذَبَحُوا ضَحَايَاهُمْ قَبْلَ الصَّلَاةِ فَلَمَّا الصَّرَفَ رَأَهُمُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُمْ قَدْ ذَبَحُوا قَبْلَ الصَّلَاةِ فَقَالَ مَنْ ذَبَحَ قَبْلَ الصَّلَاةِ فَلْيَذْبَحْ مَكَالَهَا أُخْرَى وَمَنْ كَانَ لَمْ يَذْبَحْ حَتَّى صَلَّيْنَا فَلْيَذْبَحْ عَلَى اسْمِ اللَّهِ.

5500- Cundeb ibnu Sufyân el-Becelî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir kurban bayramında Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber bayram namazını kıldıktan sonra kurbanlarımızı kestik. Bir de

gördük ki bazı insanlar kurbanlarını kurban namazından önce kesmişler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kurbanını kestikten sonra onların kurbanlarını bayram namazından önce kestiklerini gördü. Bunun üzerine şöyle buyurdu: “Her kim bayram namazını kılmadan önce kurbanını kesmişse onun yerine bir başkasını kurban kessin. Her kim de kurbanını bizler bayram namazımızı kılincaya kadar kesmemişse, “Bismillâh” deyip kurbanını kessin.” (Hadisin geçtiği diğer yerler: 985, 5562, 6674, 7400)

١٨ - بَاب مَا أَطَهَرَ الدَّمَ مِنَ الْقَصَبِ وَالْمَرْوَةِ وَالْحَدِيدِ

18- Kurbanı Kamış, Çakmaktaşı ve Demir Gibi Bol Kan Akıtan Şeylerle Kesmek Bâbı

٥٥٠١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ الْمُقَدِّمِيُّ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ سَمِعَ ابْنَ كَعْبٍ بْنِ مَالِكٍ يُخْبِرُ ابْنَ عُمَرَ أَنَّ أَبَاهُ أَخْبَرَهُ أَنَّ جَارِيَةَ لَهُمْ كَانَتْ تَرْعَى غَنَمًا بِسَلْعٍ فَأَبْصَرَتْ بِشَاةٍ مِنْ غَنَمِهَا مَوْتًا فَكَسَرَتْ حَجَرًا فَلَدَبَتْهَا فَقَالَ لِأَهْلِهِ لَا تَأْكُلُوا حَتَّى آتِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاسْأَلَهُ أَوْ حَتَّى أُرْسِلَ إِلَيْهِ مِنْ يَسْأَلُهُ فَأَتَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْ بَعَثَ إِلَيْهِ فَأَمَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِأَكْلِهَا.

5501- Ka'b ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ka'b ibnu Mâlik ailesinin Sel' dağında sürülen bir koyun sürüsü vardı. Bunları güden cariyemiz, bu sürüden bir koyunun ölmek üzere olduğunu gördü. Hemen sert bir taşı kırdı da bu taş parçasıyla koyunu kesti. Bunu duyunca Ka'b, aile halkına:

-Bunu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den soruncaya kadar, veya Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e soracak bir kimse gönderinceye kadar, koyunun etinden yemeyiniz, dedi. Ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e bu koyunun kesilme suretinden, bizzat kendisi veya birisini gönderip, sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de Ka'b'a, bu koyunun etini yemeyi emretti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2304, 5502, 5504, 5505)

٥٥٠٢ - حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَّةٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ رَجُلٍ مِنْ بَنِي سَلَمَةَ

أَخْبَرَ عَبْدَ اللَّهِ أَنَّ جَارِيَةَ لِكَعْبِ بْنِ مَالِكٍ تَرَعَى غَنَمًا لَهُ بِالْجَبِيلِ الَّذِي بِالسُّوقِ وَهُوَ بِسَلْعٍ فَأَصِيبَتْ شَاةٌ فَكَسَرَتْ حَجَرًا فَدَبَحَتْهَا بِهِ فَذَكَرُوا لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَمَرَهُمْ بِأَكْلِهَا.

5502- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ka'b ibnu Mâlik'in bir cariyesi vardı. Bu kadın Medîne çarşısına yakın olan ki o Sel' Dağı'nda Ka'b'ın koyun sürüsünü güderdi. Bu esnada bir koyun yaralandı ve koyunları otlatan cariyeye hemen sert bir taşı kırdı da bu taş parçasıyla koyunu kesti. Bu durumu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e haber verdiler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlara bu koyunun etini yemelerini emretti.

٥٥٠٣ - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ شُعْبَةَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبَّادَةَ بْنِ رِفَاعَةَ عَنْ جَدِّهِ أَنَّهُ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَيْسَ لَنَا مُدَى فَقَالَ مَا أَلْهَرَ الدَّمَ وَذَكَرَ اسْمُ اللَّهِ فَكُلْ لَيْسَ الظُّفْرُ وَالسِّنُّ أَمَّا الظُّفْرُ فَمُدَى الْحَبَشَةِ وَأَمَّا السِّنُّ فَعَظْمٌ وَتَذَبَعِيرٌ فَحَبَسَهُ فَقَالَ إِنَّ لِيْهِدِهِ الْإِبِلَ أَوْابِدَ كَأَوْابِدِ الْوَحْشِ فَمَا غَلَبَكُمْ مِنْهَا فَاصْتَعُوا بِهِ هَكَذَا.

5503- Râfi' ibnu Hadîc -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Kendisi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e: Ey Allah'ın Rasûlü! Bizim hayvan kesecek bıçaklarımız yoktur? dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Bol kan akıtan her şey ile kesilir ve üzerine Allah'ın ismi de zikredilirse onun etinden yiyin. Ancak diş ve tırnak bundan müstesnadır. Bunun sebebi ise; diş, kemiktir. Tırnak ise, Habeşlilerin kesme âletidir, bıçağıdır."

Ganimet mallarından bir deve kaçmıştı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Vahşi hayvanların kaçanları gibi, bu evcil hayvanların da kaçanları vardır. Bunlardan biri sizden kaçarsa, ona bu şekilde yapın." (Yani av avlar gibi avlayın.)

١٩ - بَابُ ذَبِيحَةِ الْمَرْأَةِ وَالْأَمَةِ

19- Kadının ve Cariyenin Kestiği Hayvan Bâbı

٥٥٠٤- حَدَّثَنَا صَدَقَةُ أَخْبَرَنَا عَبْدَةُ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ كَعْبٍ
بْنِ مَالِكٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ امْرَأَةً ذَبَحَتْ شَاةً بِحَجَرٍ فَسُئِلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
عَنْ ذَلِكَ فَأَمَرَ بِأَكْلِهَا وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنَا نَافِعٌ أَنَّهُ سَمِعَ رَجُلًا مِنَ الْأَنْصَارِ يُخْبِرُ عَبْدَ
اللَّهِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ جَارِيَةَ لِكَعْبٍ بِهَذَا.

5504- Ka'b ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir kadın yaralanan ve ölmek üzere olan bir koyunu bir taş ile kes-
mişti. Bu olay Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e haber verildi.
Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlara o koyunun etinden yerme-
lerini emretti.

٥٥٠٥- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ رَجُلٍ مِنَ الْأَنْصَارِ
عَنْ مُعَاذِ بْنِ سَعْدٍ أَوْ سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ جَارِيَةَ لِكَعْبٍ بْنِ مَالِكٍ كَانَتْ تُرْعَى
غَنَمًا بِسَلْعٍ فَأَصَابَتْ شَاةً مِنْهَا فَأَذْرَكَهَا فَلَذَبَحَتْهَا بِحَجَرٍ فَسُئِلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ كُلُّوْهَا.

5505- Muâz ibnu Sa'd veya Sa'd ibnu Muâz şöyle dedi:

Ka'b ibnu Mâlik'in Sel' Dağı'nda koyun sürüsünü güden bir cariye-
si vardı. O sürüden bir koyun yaralandı. Cârîye koyun ölmeden yetiştirdi de
onu keskin bir taşla kesti. Bu olay Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selle-
me haber verildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlara: "O ko-
yunun etini yiyin" buyurdu.

٢٠- بَابُ لَا يُذَكَّى بِالسِّنِّ وَالْعَظْمِ وَالظُّفْرِ

20- Bâb: Diş, Kemik ve Tırnakla Hayvan Kesilmez

٥٥٠٦- حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عُبَايَةَ بْنِ رِفَاعَةَ عَنْ رَافِعِ
بْنِ خَدِيجٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُلُّ يَغْنَى مَا أَنْهَرَ الدَّمَ إِلَّا السِّنُّ وَالظُّفْرُ.

5506- Râfi' ibnu Hadîc -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah
Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Diş ve tırnak müstes-
na olmak üzere bol kan akıtan her şeyle kestiğini ye!"

٢١ - بَابُ ذَبِيحَةِ الْأَغْرَابِ وَكَفْوِهِمْ

21- Çölde Yaşayan Bedevi ve Benzerlerinin Kestikleri Hayvanlar Bâbı

٥٥٠٧- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُيَيْنَةَ اللَّهُ حَدَّثَنَا أَسَامَةُ بْنُ حَفْصِ الْمَدَنِيِّ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ قَوْمًا قَالُوا لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ قَوْمًا يَأْتُونَنَا بِاللَّحْمِ لَا نَدْرِي أَذْكُرُ اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهِ أَمْ لَا فَقَالَ سَمُّوا عَلَيْهِ أَلْتُمْ وَكُلُّوهُ قَالَتْ وَكَانُوا حَدِيثِي عَهْدٍ بِالْكَفْرِ تَابَعَهُ عَلِيُّ بْنُ الدَّرَاوَرْدِيِّ وَتَابَعَهُ أَبُو خَالِدٍ وَالتُّفَّافِيُّ.

5507- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir topluluk şöyle dedi: Ey Allah'ın Rasûlü! Bir kavim bize et getiriyor. Biz, hayvanları keserken onların Allah'ın adını zikrederek "Bismil-lâh" deyip demediklerini bilmiyoruz. Bu etleri yiyelim mi? Allah Rasûlü salıallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Bu etler üzerine siz besmele çekin ve yiyin"

Âişe: Bu soranlar küfür devrine yakın kimselerdi, demiştir. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2057)

٢٢ - بَابُ ذَبَائِحِ أَهْلِ الْكِتَابِ وَشُحُومِهَا مِنْ أَهْلِ الْحَرْبِ وَغَيْرِهِمْ

22- Harb Ehli Olan veya Diğerlerinden Yahudi ve Hristiyanların Kestikleri Hayvanlar ve Yağları Bâbı

وَقَوْلِهِ تَعَالَى ﴿الْيَوْمَ أُحِلَّ لَكُمُ الطَّيِّبَاتُ وَطَعَامُ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ حِلٌّ لَكُمْ وَطَعَامُكُمْ حِلٌّ لَهُمْ﴾ قَالَ الزُّهْرِيُّ لَا بَأْسَ بِذَبِيحَةِ نَصَارَى الْقَرَبِ وَإِنْ سَمِعْتَهُ يُسَمِّي لِغَيْرِ اللَّهِ فَلَا تَأْكُلْ وَإِنْ لَمْ تَسْمَعْهُ فَقَدْ أَحَلَّهُ اللَّهُ لَكَ وَعَلِمَ كُفْرَهُمْ وَيَذْكُرُ عَنْ عَلِيٍّ نَحْوَهُ وَقَالَ الْحَسَنُ وَإِبْرَاهِيمُ لَا بَأْسَ بِذَبِيحَةِ الْآقَلَفِ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ طَعَامُهُمْ ذَبَائِحُهُمْ.

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: «Bugün size bütünü iyi ve temiz şeyler helâl kılınmıştır. Kendilerine Kitap verilenlerin yiyecekleri size

helâl olduğu gibi, sizin yiyeceğiniz de onlara helâldir.» (Mâide: 5)

Zuhrî şöyle dedi: Arap hristiyanlarının kestiklerini yemede bir sakınca yoktur. Şayet onları hayvanlarını keserlerken Allah'tan başkasının adını zikrettiğini duyarsan onların kestiklerini yeme. Şayet işitmezsen, onların küfrünü bildiği hâlde, Allah bunu helâl kılmıştır.¹⁰⁰

Alî'den de bu sözün benzeri nakledilmiştir.

Hasan el-Basrî ve İbrâhîm en-Nahâî şöyle dediler: Sünnet olmamış birinin kestiğinde bir sakınca yoktur.

İbnu Abbas şöyle dedi: **طَعَامُهُمْ** Onların kestikleri, manasına gelir.

- 100 Şeriat koyucusunun ölü hayvanla, kitabî olmayan bir gayr-i müslim'in kestiği hayvanı aynı hükme tabi kılarak haram sayması ve avlanırken ölen hayvanla ihramlı bir kişinin kestiği hayvanı haramlık açısından aynı hükme tabi kılması normal bir hükümdür. Bunların haramlık açısından aralarında herhangi bir fark yoktur. Bu konuyu eleştiren kişiler, ölü hayvanın kanının kesme yoluyla dışarıya akmamasını ve vücutta hapsolmasını haramlık sebebi olarak zannetmektedirler. "İhramlı birinin veya kitabî olmayan birinin kestiği hayvanın kanı vücudunda hapsolmayıp dışarıya akıtılmaktadır. Şu hâlde bunların haram olması hiçbir açıdan akla uygun olmayacaktır," diyenlerin sözü cahillik ve demogojiden başka bir şey değildir. Eğer haramlık sebebi kanın vücutta hapsolmasından ibaret olsaydı bunların eleştirileri bir bakıma haklı olabilirlerdi. Ama haramlık sebepleri birden fazla olunca bu sebeplerin bazısının haramlık hükmüne uyması halinde diğer bazı sebeplerin uymamasıyla haramlığın ortadan kalkması gerekli olmaz. Putların, yıldızların ve ecinnilerin uğru sıra kesilen hayvanların mundar olduklarını, sırf Allah adını anarak kesilen hayvanların etlerinin ise helâl olduğunu hiç kimse inkâr edemez. Bunu ilmi gerçeklerden, imandan ve şer'i zevkten yoksun olan kimseler ancak inkâr ederler. Noksanlıklardan münezzeh yüce Allah, kendi adına kesilmeyen hayvanların mundar olduklarını ve bunları yemenin fıskı gerektirdiğini hüküm olarak belirtilmiştir. Şüphesiz ki, Allah adını anarak kesilen hayvanlar helâl olur. Allah adını anmakla şeytan, kesenden ve kesilenden uzak durur. Allah adı anılmadığı takdirde şeytan, kesene de kesilene de musallat olur. Ki bu durumda hayvanın eti mundar olur. Allah adı anılmaksızın kesilen hayvanların kanlarında şeytan dolaşır. Bu kanı taşıyan hayvan ve bu kanın bulaştığı etler mundarın da mundarı olurlar. Ama kesen kişi Allah'ın adını andığından şeytan, o kanın içinden çıkıp uzaklaşır. Ve kesilen hayvanın eti de helâl olur. Allah'ın adı anılmadığı takdirde mundarlık, hayvanın içinde kalır. Bunun yanı sıra Allah düşmanı şeytan ve putların adı anılarak kesilen hayvanların mundarlıklarına mundarlık eklenir. Öyle insanlar çıkmıştı ki harici veya tekfirci dediğimiz zihniyette alel ıtlak toplumu tekfir etmiş ve dolayısıyla yaşanan toplumda kesilen etlerinde yenmeyeceği inancını yaymışlardır. Halbuki kanun koyucu yahudinin hristiyanın Allah adına kestiğini helâl kılarak bu zevatlar nefislerini ilah edinmiş Allah azze ve cellenin helâl kıldığını haram kılmışlardır. Allah bu şerli zevatların şerrinden Muhammed Ümmetini korusun amin...

٥٥٠٨- حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ هِلَالٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُغَفَّلٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا مُحَاصِرِينَ قَصْرَ خَيْبَرَ فَرَمَى إِنْسَانٌ بِجِرَابٍ فِيهِ شَحْمٌ فَتَزَوْتُ لِأَخْذِهِ فَالْتَفَتُ فَإِذَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاسْتَحْيَيْتُ مِنْهُ.

5508- Abdullah ibnu Muğaffel -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bizler Hayber sarayını kuşatma altına aldık. Bir insan, içinde yağ bulunan bir tulum attı. Ben hemen onu almak için ileriye sıçradım. Arkama döndüğümde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'i görünce O'ndan utandım. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3153, 4224)

٢٣- بَابُ مَا نَدُّ مِنَ الْبَهَائِمِ فَهُوَ بِمَنْزِلَةِ الْوَحْشِ

23- Kaçan Evcil Bir Hayvanın, Yabani Hayvan Konumunda Olduğu Bâbı

وَأَجَازَهُ ابْنُ مَسْعُودٍ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ مَا أَعْجَزَكَ مِنَ الْبَهَائِمِ مِمَّا فِي يَدَيْكَ فَهُوَ كَالصَّيْدِ وَلِي بَعِيرٍ تَرْدَى فِي بَنِيٍّ مِنْ حَيْثُ قَدَرْتَ عَلَيْهِ فَلَذَكَّهُ وَرَأَى ذَلِكَ عَلِيٌّ وَابْنُ عُمَرَ وَعَائِشَةُ.

Abdullah ibnu Mesud, böyle hayvanın vurulmasına cevaz vermiştir. İbnu Abbas şöyle dedi: Elinde bulunan evcil hayvanlardan, kesmesi seni âciz bırakan olursa o, av hayvanı gibidir vurulur. Kuyu içine düşmüş olan deve hakkında da: Onu neresinden gücün yeterse oradan kes, demiştir. Ali, İbnu Ömer ve Âişe de -Allah onlardan razı olsun- bu görüştedirler.

٥٥٠٩- حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ عَبَّادَةَ بْنِ رِفَاعَةَ بْنِ رَافِعٍ عَنْ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا لَأَقْرُو الْعَدُوَّ غَدًا وَلَيْسَتْ مَعَنَا دِيٌّ فَقَالَ اغْجَلْ أَوْ أَرِنْ مَا أَلْهَرَ الدَّمَ وَذَكِّرْ اسْمُ اللَّهِ فَكُلْ لَيْسَ السِّنُّ وَالظَّفَرُ وَسَأُحَدِّثُكَ أَمَّا السِّنُّ فَعِظَمُ وَأَمَّا الظَّفَرُ فَمُدَى الْحَبْسَةِ وَأَصَبْنَا نَهَبَ إِبِلٍ وَغَنَمٍ فَتَدَّ مِنْهَا بَعِيرٌ فَرَمَاهُ رَجُلٌ بِسَهْمٍ فَحَبَسَهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ لِهَذِهِ الْإِبِلِ أَوَابِدَ كَأَوَابِدِ الْوَحْشِ فَإِذَا غَلَبَكُمْ مِنْهَا شَيْءٌ لَفَاعَلُوا بِهِ هَكَذَا.

5509- Râfi' ibnu Hadîc -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Kendisi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e: Ey Allah'ın Rasûlü! Bizler yarın düşmanla karşılaşacağız. Bizim hayvan kesecek bıçaklarımız yoktur? dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Bol kan akıtan her şey ile kesilir ve üzerine Allah'ın ismi de zikredilirse onun etinden yiyin. Ancak diş ve tırnak bundan müstesnadır. Bunun sebebi ise; diş, kemiktir. Tırnak ise, Habeşlilerin kesme âletidir, bıçağıdır."

Bizler ganimet olarak deve ve koyunlar elde ettik. Onların içinden bir deve kaçtı. Bir adam ona bir ok attı ve hayvanı durdurdu. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Vahşi hayvanların kaçanları gibi, bu evcil hayvanların da kaçanları vardır. Bunlardan biri sizden kaçarsa, ona bu şekilde yapın." (Yani av avlar gibi avlayın.)

٢٤ - بَابُ التَّحْرِيقِ وَالْمَذْبَحِ

24- Deveyi ve Diğer Hayvanları Kesmek Bâbı

وَقَالَ ابْنُ جُرَيْجٍ عَنْ عَطَاءٍ لَا ذَبْحَ وَلَا مَنْحَرَ إِلَّا فِي الْمَذْبَحِ وَالْمَنْحَرِ قُلْتُ أَيْخِرُي مَا يُذْبَحُ أَنْ أَلْحَرَهُ قَالَ نَعَمْ ذَكَرَ اللَّهُ ذَبْحَ الْبَقَرَةِ فَإِنْ ذَبَحْتَ شَيْئًا يُنْحَرُ جَازَ وَالتَّحْرُ أَحَبُّ إِلَيَّ وَالذَّبْحُ قَطْعُ الْأَوْدَاجِ قُلْتُ فَيُخَلَّفُ الْأَوْدَاجُ حَتَّى يَقْطَعَ النَّخَاعُ قَالَ لَا إِخَالَ وَأَخْبَرَنِي نَافِعٌ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ نَهَى عَنِ التَّخْعِ يَقُولُ يَقْطَعُ مَا دُونَ الْعَظْمِ ثُمَّ يَدْعُ حَتَّى تَمُوتَ وَقَوْلُ اللَّهِ تَعَالَى ﴿وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُذْبَحُوا بَقَرَةً﴾ إِلَى ﴿فَلَذَبْحُوهَا وَمَا كَادُوا يَفْعَلُونَ﴾ قَالَ سَعِيدٌ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ الذَّكَاءُ فِي الْحَلْقِ وَاللِّبَةِ وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ وَابْنُ عَبَّاسٍ وَأَكْسَ إِذَا قُطِعَ الرَّأْسُ فَلَا بَأْسَ.

Atâ ibnu Ebî Rabâh şöyle dedi: Zebh, boğaz çukurunun iki tarafındaki şah damarların kesilmesidir. ibnu Cureyc dedi ki: Ben Atâ'ya: Omuriliği kesinceye kadar şah damarları kesmeyi geri bırakabilir mi? diye sordum. O da: Zannetmem, dedi. İbnu Ömer, omuriliğim içindeki beyaz siniri kesmeyi yasakladı. İbnu Ömer: Kesen kişi, boyun kemiğinin önündeki şeyleri keser, sonra kestiği hayvanı ölünceye kadar bırakır, derdi. Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu:

«Mûsâ kavmine “Allah, size bir sığır kesmenizi emrediyor” dediğinde, onlar, “sen, bizimle alay mı ediyorsun?” demişler; (Mûsâ da onlara) “cahillere gibi olmaktan Allah’a sığınırım” demişti. (Mûsâ’ya) “Rabbine bizim için dua et de, onun mahiyetini bize açıklasın” demişler; o da “(Rabbim) diyor ki: O ne çok yaşlı, ne de çok genç, fakat bunun ortası, dinç bir sığırdır. Emrolunduğunuz şeyi yapınız” demişti. (Yine Musa’ya) “Rabbine bizim için dua et de, o sığırın rengini bize açıklasın” demişler; o da, (Rabbim) diyor ki: “O, bakanlara hoş gelen sapsarı bir sığırdır” demişti “Rabbine bizim için duâ et de onun mahiyetini bize açıklasın; zira sığırlar birbirine benziyor; fakat Allah dilerse, biz, (o sığırı) herhâlde buluruz” demişlerdi Mûsâ da onlara söylet demişti: “(Rabbim) diyor ki: O, ne boyunduruğa koşulup arazi sürmüş, ne de ekin sulamış bir sığır değil, kusurdan salim, lekesi olmayan bir sığırdır”. Bunun üzerine (Mûsâ’ya) “işte şimdi gerçeği söyledin” demişler ve sığırı kesmişlerdi; neredeyse bunu yapmayacaklardı.» (Bakara: 67-71)

İbnu Abbas şöyle dedi: Boğazlama, boğazda ve gerdanda olur.

İbnu Ömer, İbnu Abbas ve Enes şöyle dediler: Şayet keserken hayvanın başını koparırsa bunda bir sakınca yoktur.

۵۵۱۰- حَدَّثَنَا خَلَادُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ قَالَ

أَخْبَرَنِي فَاطِمَةُ بِنْتُ الْمُنْذِرِ أُمِّ أَبِي عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَتْ نَحَرْنَا عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرَسًا فَأَكَلْنَاهُ.

5510- Ebu Bekir’in kızı Esma -Allah onlardan razı olsun- şöyle dedi: Biz Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem zamanında atı gerdanından kestik de onun etini yedik. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5511, 5512, 5519)

۵۵۱۱- حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ سَمِعَ عَبْدَ اللَّهِ عَنْ هِشَامِ عَنْ فَاطِمَةَ عَنْ أَسْمَاءَ قَالَتْ

ذَبَحْنَا عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرَسًا وَنَحْنُ بِالْمَدِينَةِ فَأَكَلْنَاهُ.

5511- Esma -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Biz Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem zamanında Medine’de iken atı boğazından kestik ve onun etini yedik.

۵۵۱۲- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ هِشَامِ عَنْ فَاطِمَةَ بِنْتِ الْمُنْذِرِ أَنَّ

أَسْمَاءُ بِنْتُ أَبِي بَكْرٍ قَالَتْ نَحَرْنَا عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرَسًا فَأَكَلْنَاهُ تَابِعُهُ وَكَيْعٌ وَابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ هِشَامٍ فِي النَّحْرِ.

5512- Ebu Bekir'in kızı Esma -Allah onlardan razı olsun- şöyle dedi: Biz Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem zamanında atı gerdanından kestik ve onu yedik.¹⁰¹

٢٥- بَاب مَا يُكْرَهُ مِنَ الْمَثَلَةِ وَالْمَصْثُورَةِ وَالْمُجْتَمَةِ

25- Canlı Bir Hayvanın Bâzı Organlarını Kesmenin, Bağlı Bir Hayvana İşkence Etmenin ve Canlı Atış Hedefi Yapmanın Mekruh Olması Bâbı

٥٥١٣- حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ هِشَامِ بْنِ زَيْدٍ قَالَ خَلْتُ مَعَ أَنَسٍ عَلَى الْحَكَمِ بْنِ أَيُّوبَ فَرَأَى غُلَامًا أَوْ فِتْيَانًا نَصَبُوا دَجَاجَةً يَرْمُونَهَا فَقَالَ أَنَسٌ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ نَصْبَرَ الْبَهَائِمُ.

5513- Hişâm ibnu Zeyd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben, dedem Enes ibnu Mâlik ile beraber Hakem ibnu Eyyûb'un yanına girdim. Enes, birtakım çocukları veya gençleri gördü. Bunlar bir tavuğu atış hedefi yapmışlar ve ona atış yapmaktalar. Bunun üzerine Enes şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hayvanların bu şekilde bağlanıp hedef tahtası yapılmasını yasakladı.

٥٥١٤- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عُمَرُ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ سَمِعَهُ يُحَدِّثُ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ دَخَلَ عَلَى يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ وَغُلَامٌ مِنْ بَنِي يَحْيَى رَابِطٌ دَجَاجَةً يَرْمِيهَا فَمَشَى إِلَيْهَا ابْنُ عُمَرَ حَتَّى حَلَّهَا ثُمَّ أَقْبَلَ بِهَا وَبِالْغُلَامِ مَعَهُ فَقَالَ ازْجُرُوا غُلَامَكُمْ عَنْ أَنْ يَصْبِرَ هَذَا الطَّيْرَ لِلْقَتْلِ فَإِنِّي سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى أَنْ نَصْبَرَ بِهِمَةً أَوْ غَيْرَهَا لِلْقَتْلِ.

101 Görüldüğü gibi at eti helâl olmasına rağmen yaşadığımız toplumda maalesef yanlış anlaşılmış töreler dinin önüne geçmiştir.

5514- İbnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Kendisi Yahya ibnu Saîd'in yanına girdi. Bu esnada Yahya'nın oğullarından birini, bir tavuğu bağlamış ve onu hedef yaparak ona atış yaptığını gördü. İbnu Ömer tavuğun yanına gitti ve onu çözdü. Sonra İbnu Ömer o tavuğu ve çocuğu tutup ailesini yanına getirdi ve onlara şöyle dedi: Çocuklarınızı bu kuşu öldürmek için hapsedmelerinden yasaklayın. Çünkü ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in hayvanların öldürmek için hapsedilmesini yasakladığını duydum.

٥٥١٥- حَدَّثَنَا أَبُو الثَّغْمَانِ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَّالَةَ عَنْ أَبِي بَشِيرٍ عَنْ سَعِيدٍ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ كُنْتُ عِنْدَ ابْنِ عُمَرَ مَرُّوا بِفَتْيَةٍ أَوْ بَنَفَرٍ نَصَبُوا دَجَاجَةً يَرْمُونَهَا فَلَمَّا رَأَوْا ابْنَ عُمَرَ تَفَرَّقُوا عَنْهَا وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ مَنْ فَعَلَ هَذَا إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَعَنَ مَنْ فَعَلَ هَذَا تَابَعَهُ سُلَيْمَانُ عَنْ شُعْبَةَ حَدَّثَنَا الْمِنْهَالُ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ لَعَنَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ مَثَلَ بِالْحَيَوَانِ وَقَالَ عَدِيٌّ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

5515- Saîd ibnu Cubeyr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben İbnu Ömer ile beraberdim. İbnu Ömer, beraberinde olanlarla birlikte bir tavuğu bağlayıp hedef tahtası gibi ona atış yapan gençlere uğradı. Gençler İbnu Ömer'i görünce hemen oradan dağıldılar. İbnu Ömer: 'Bunu kim yaptı? Muhakkak ki Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem böyle yapanlara lânet etmiştir.

٥٥١٦- حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي عَدِيٌّ بْنُ قَابِطٍ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ يَزِيدَ بْنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلْهَى عَنْ النَّهْيَةِ وَالْمَثَلَةِ.

5516- Abdullah ibnu Yezîd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir Müslümanın malını zorla almaktan (yine ganimet mallarını taksiminden önce almaktan) ve bir canlının organlarını kesmekten yasaklamıştır.

٢٦- بَابُ لَحْمِ الدَّجَاجِ

26- Tavuk Eti Bâbı

٥٥١٧- حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ زُهْدَمِ الْجَرَمِيِّ عَنْ أَبِي مُوسَى يَغْنِي الْأَشْعَرِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْكُلُ دَجَاجًا.

5517- Ebu Mûsâ el-Eş'arî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'i tavuk eti yerken gördüm.

٥٥١٨- حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ بْنُ أَبِي تَمِيمَةَ عَنْ الْقَاسِمِ عَنْ زُهْدَمِ قَالَ كَا عِنْدَ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ وَكَانَ بَيْنَنَا وَبَيْنَ هَذَا الْحَيِّ مِنْ جَرَمٍ إِخَاءٌ فَأَتَيْتُ بِطَعَامٍ فِيهِ لَحْمٌ دَجَاجٍ وَفِي الْقَوْمِ رَجُلٌ جَالِسٌ أَحْمَرٌ فَلَمْ يَذَنْ مِنْ طَعَامِهِ قَالَ أَذُنٌ فَقَدْ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْكُلُ مِنْهُ قَالَ إِنِّي رَأَيْتُهُ أَكَلَ شَيْئًا فَقَدِيرُهُ فَحَلَفْتُ أَنْ لَا أَكُلَهُ فَقَالَ أَذُنٌ أَخْبِرَكَ أَوْ أَحَدُكَ إِنِّي أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي لَفْرِ مِنَ الْأَشْعَرِيِّينَ فَوَافَقْتُهُ وَهُوَ غَضَبَانُ وَهُوَ يَقْسِمُ نَعْمًا مِنْ نَعَمِ الصَّدَقَةِ فَاسْتَحْمَلْنَاهُ فَحَلَفَ أَنْ لَا يَحْمِلَنَا قَالَ مَا عِنْدِي مَا أَحْمِلُكُمْ عَلَيْهِ ثُمَّ أَتَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِنَهَبٍ مِنْ إِبِلٍ فَقَالَ أَيْنَ الْأَشْعَرِيُّونَ أَيْنَ الْأَشْعَرِيُّونَ قَالَ فَأَعْطَانَا خَمْسَ ذَوْدٍ غُرِّ الدُّرَى فَلَبِثْنَا غَيْرَ بَعِيدٍ فَقُلْتُ لِأَصْحَابِي نَسِيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَمِينَهُ فَوَاللَّهِ لَئِنْ تَفَقَّلْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَمِينَهُ لَا نَفْلِحُ أَبَدًا فَرَجَعْنَا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا اسْتَحْمَلْنَاكَ فَحَلَفْتَ أَنْ لَا تَحْمِلَنَا فَظَنْنَا أَنَّكَ نَسِيتَ يَمِينَكَ فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ هُوَ حَمَلَكُمْ إِلَيَّ وَاللَّهِ إِنْ شَاءَ اللَّهُ لَا أَخْلِفُ عَلَى يَمِينٍ فَأَرَى غَيْرَهَا خَيْرًا مِنْهَا إِلَّا أَتَيْتُ الدِّيَّ هُوَ خَيْرٌ وَتَحَلَّلْتُهَا.

5518- Zehdem ibnu Mudrib el-Ezdi -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Biz Ebu Musa'nın yanında idik. Ebu Musa'ya içinde tavuk eti olan yemek ikram edildi. Ebu Mûsâ'nın yanında Teymullah oğullarından kızıl suratlı bir adam da vardı, sanki o Rum esîrlerindendi. Ebu Mûsâ o kızıl suratlı adamı yemeğe çağırırdı. O adam:

-Ben bu hayvanı bir kere iğrendiğim bir şeyi yerken gördüm de bir daha tavuk eti yememeye yemîn etmiştim, dedi.

Ebu Mûsâ ona şöyle dedi:

-Buraya gel de sana yeminin kefaretiyle alakalı bir hadis söyleyeyim. Ben Eşarî kabilesinden bir grup ile beraber Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına geldim. Kendisinden binmek ve yüklerimizi yüklemek için deve istedik. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Vallahi benim yanımda sizleri bindirecek deve yoktur" buyurdu. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e ganimet develeri getirildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bizleri sorup:

-"Eşari kabilesinden gelen grup nerededir? dedi. Bizler geldik. Bizlere yaşları iki ile dokuz arasında beyaz hörgüçlü beş deve verilmesini emretti. Biz yanından ayrılp gittiğimiz zaman kendi aramızda:

-Biz ne yaptık? Onun bize verdikleri bize bereketli olmaz! dedik ve hemen Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e döndük ve:

-Biz senden deve istemiştik. Sen ise bizlere deve vermeyeceğine dair yemin etmiştin. Sen bu yeminini unuttun mu? dedik. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"O develeri size ben vermedim. Ancak o develeri size Allah verdi. Vallahi ben şayet Allah isterse bir yemîn üzerine yemîn etmem ki yemîn edilen şeyin başkasını yemîn edilenden hayırlı görürsem muhakkak o hayırlı olanı yaparım. Ben o yemîni kefâretle çözmüşüm." (Hadisin geçtiği diğer yer: 3133)

۲۷- بَابُ لُحُومِ الْخَيْلِ

27- Atların Etleri Bâbı

۵۵۱۹- حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ فَاطِمَةَ عَنْ أَسْمَاءَ

قَالَتْ نَحَرْنَا فَرَسًا عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَكَلْتَاهُ.

5519- Ebu Bekir'in kızı Esmâ -Allah o ikisinden razı olsun- şöyle dedi: Biz Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in zamanında bir atı gerdanından kestik ve onu yedik.

٥٥٢٠- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ قَالَ هِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ خَيْبَرَ عَنْ لُحُومِ الْحُمْرِ وَرَخِصَ فِي لُحُومِ الْخَيْلِ.

5520- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Hayber günü eşek etlerini yemeyi yasakladı, atların etleri hususunda ise ruhsat verdi.

٢٨- بَابُ لُحُومِ الْحُمْرِ الْإِلْسِيَةِ فِيهِ عَنْ سَلَمَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

28- Evcil Eşeklerin Etlerini Yemenin Haram Kılınması Bâbı

Bu konuda Seleme ibnul-Ekvâ'nın Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den rivayet ettiği hadis vardır.

٥٥٢١- حَدَّثَنَا صَدَقَةُ أَخْبَرَنَا عَبْدُكَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ سَالِمٍ وَكَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ لُحُومِ الْحُمْرِ الْأَهْلِيَّةِ يَوْمَ خَيْبَرَ.

5521- İbnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Hayber günü evcil eşeklerin etlerini yemeği yasakladı.

٥٥٢٢- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ حَدَّثَنِي كَافِعٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ لُحُومِ الْحُمْرِ الْأَهْلِيَّةِ.

5522- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem evcil eşeklerin etlerinden yemeği yasakladı.

۵۵۲۳- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ وَالْحَسَنِ ابْنَيْ مُحَمَّدٍ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِمَا عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ قَالَ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الْمُتَعَةِ عَامَ خَيْبَرَ وَعَنْ لُحُومِ حُمْرِ الْإِلْسِيَّةِ.

5523- Ali ibnu Ebî Tâlib -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Hayber günü muta nikâhından¹⁰² ve ev-cil eşeklerin etlerini yemekten yasakladı.

۵۵۲۴- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ عَمْرِو عَنْ مُحَمَّدٍ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ خَيْبَرَ عَنْ لُحُومِ الْحُمْرِ وَرَخَصَ فِي لُحُومِ الْخَيْلِ.

5524- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Hayber günü eşeklerin etlerini yemekten yasakladı, atların etleri hususunda ise ruhsat verdi.

۵۵۲۵-۵۵۲۶- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ قَالَ حَدَّثَنِي عَدِيٌّ عَنْ الْبَرَاءِ وَابْنِ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ قَالَا هِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ لُحُومِ الْحُمْرِ.

5525-5526- Berâ ibnu Âzib ve Abdullah ibnu Ebî Evfâ -Allah onlardan razı olsun- şöyle dediler: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem eşeklerin etlerini yemekten yasakladı.

۵۵۲۷- حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَنَّ أَبَا إِدْرِيسَ أَخْبَرَهُ أَنَّ أَبَا ثَعْلَبَةَ قَالَ حَرَّمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لُحُومَ الْحُمْرِ الْأَهْلِيَّةِ تَابِعَهُ الزُّبَيْدِيُّ وَعُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ وَقَالَ مَالِكٌ وَمَعْمَرٌ وَالْمَاجِشُونُ وَيُونُسُ وَابْنُ إِسْحَاقَ عَنْ الزُّهْرِيِّ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ كُلِّ ذِي نَابٍ مِنَ السَّبَاعِ.

102 Bunun açıklaması 4216 numaralı hadisin dipnotunda geçmiştir.

5527- Ebu Sa'lebe el-Huşenî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem evcil eşeklerin etlerini haram kıldı.

Zuhri şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yırtıcı hayvanlardan azı dişli olanların hepsini yasakladı.¹⁰³

٥٥٢٨- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ الثَّقَفِيُّ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَاءَهُ جَاءَ فَقَالَ أَكَلْتِ الْحُمْرُ ثُمَّ جَاءَهُ جَاءَ فَقَالَ أَكَلْتِ الْحُمْرُ ثُمَّ جَاءَهُ جَاءَ فَقَالَ أَكَلْتِ الْحُمْرُ فَأَمَرَ مُنَادِيًا فَتَادَى فِي النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يَنْهَيَانِكُمْ عَنْ لُحُومِ الْحُمْرِ الْأَهْلِيَّةِ فَإِنَّهَا رِجْسٌ فَأَكْفَيْتِ الْقُدُورُ وَإِنَّهَا تَفُورُ بِاللَّحْمِ.

5528- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e biri geldi ve: Eşek etleri yenildi, dedi. Ardından bir kişi daha geldi ve: Eşek etleri yenildi, dedi. İkincisinin ardından bir üçüncüsü daha geldi ve: Eşekler tüketildi, dedi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir nidâciya emretti, o da insanlar içinde: Şüphesiz Allah ve Rasûlü sizleri evcil eşeklerin etlerinden yasaklıyor, çünkü eşek eti pistir! diye nida etti. Bu nidanın ardından tencereler ters çevrilip döküldü. Bu esnada tencereler etlerle kaynayıp duruyordu.

٥٥٢٩- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ عَمَرُو قُلْتُ لِجَابِرِ بْنِ زَيْدٍ يَزْعُمُونَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ حُمْرِ الْأَهْلِيَّةِ فَقَالَ قَدْ كَانَ يَقُولُ ذَلِكَ الْحَكَمُ بْنُ عَمْرِو الْعِفَارِيِّ عِنْدَنَا بِالْبَصْرَةِ وَلَكِنْ أَبَى ذَلِكَ الْبَحْرُ ابْنُ عَبَّاسٍ وَقَرَأَ ﴿قُلْ لَا أَجِدُ فِيمَا أُوحِيَ إِلَيَّ مُحَرَّمًا﴾.

5529- Amr ibnu Dînâr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Câbir ibnu Zeyd'e: Bazı insanlar Allah Rasûlü sallallahu aley-

103 İslâm'da haramlılık ya ismen yada illeten gelir. Burada ise gelen illeten haramlılıktır. Yani keskin dişli, keskin tırnaklı ve leş yiyen hayvanların eti haram kılınmıştır. Fakat denizin ölüsü helâl kılınmıştır bu nass lar kara avı içindir.

hi ve sellem'in evcil eşeklerin etlerini yasakladığını söylüyorlar, dedim. Câbir ibnu Zeyd şöyle dedi: Bunu Basra'da bizim yanımızda el-Hakem ibnu Amr el-Ğifârî söylüyordu. Lâkin bunu ilimde bir deniz olan Abdullah ibnu Abbas bundan kaçınmış ve şu âyeti okumuştur: «(Ey Muhammedi) De ki: "Bana vahyolunanlar arasında, yiyen bir kimseye, ölü eti, yahut akıtılmış kan, yahut zaten bir pislik olan domuz eti, yahutta Allah'tan başkası adına kesilmiş fisk (hayvan eti) dışında yediği bir şeyin haram kıldığını göremiyorum. Öyle ki, bir kimse, mecbur kalırsa, saldırmadan ve haddi aşmadan (bunlardan bile yiyebilir). Zira Rabbin, çok bağışlayıcıdır, çok merhametlidir.» (En'âm:145)

۲۹ - بَابُ أَكْلِ كُلِّ ذِي نَابٍ مِنَ السَّبَاعِ

29- Azı Dişli Yırtıcı Hayvanların Hepsinin Yenmesinin Haram Oluşu Bâbı

۵۵۳۰ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي إِدْرِيسَ الْخَوْلَانِيِّ عَنْ أَبِي ثَعْلَبَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ أَكْلِ كُلِّ ذِي نَابٍ مِنَ السَّبَاعِ تَابَعَهُ يُونُسُ وَمَعْمَرٌ وَابْنُ عُيَيْنَةَ وَالْمَاجِشُونُ عَنْ الزُّهْرِيِّ.

5530- Ebu Salebe Cursûm el-Huşenî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem azı dişli yırtıcı hayvanların hepsinin etini yemekten yasakladı.

۳۰ - بَابُ جُلُودِ الْمَيْتَةِ

30- Ölmüş Hayvanların Derileri Bâbı

۵۵۳۱ - حَدَّثَنَا زُهَيْرُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ صَالِحٍ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ شِهَابٍ أَنَّ عَيْنَةَ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَخْبَرَهُ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ بِشَاةٍ مَيْتَةٍ فَقَالَ هَلَّا اسْتَمْتَعْتُمْ بِبَاهِبِهَا قَالُوا إِنَّهَا مَيْتَةٌ قَالَ إِنْهَا حَرَمٌ أَكْلُهَا.

5531- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Meymûne'nin azâdlı cariyesine sadaka malından verilmiş olan koyunu ölmüş olarak buldu. Allah Rasûlü sallallâhu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-“Bu koyunun derisinden niçin faydalanmadınız?”

-Bu koyun ölüdür, dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-“Allah ancak, ölü hayvanın etini yemeyi haram kılmıştır.” (Hadisin geçtiği diğer yer: 1492)

٥٥٣٢- حَدَّثَنَا خُطَّابُ بْنُ غُثْمَانَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حُمَيْرٍ عَنْ ثَابِتِ بْنِ عَجَلَانَ قَالَ سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ جُبَيْرٍ قَالَ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ مَرَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِعَتْرٍ مَيْتَةٍ فَقَالَ مَا عَلَى أَهْلِهَا لَوْ اتَّقَفُوا بِأَهَابِهَا.

5532- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ölmüş bir dişi keçinin yanına uğradı ve şöyle buyurdu: “Bu ölü keçinin derisinden faydalansalardı onların üzerine hiçbir sakınca olmazdı.”

٣١- بَابُ الْمِسْكِ

31- Misk Kokusu Bâbı

٥٥٣٣- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا عُمَارَةُ بْنُ الْقَعْقَاعِ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ بْنِ عَمْرِو بْنِ جَرِيرٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا مِنْ مَكْلُومٍ يُكَلِّمُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ إِلَّا جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَكَلِمَةُ يَدْمَى اللَّوْنُ لَوْنُ دَمٍ وَالرَّيْحُ رِيحُ مِسْكِ.

5533- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Bir Müslümanın Allah yolunda aldığı her bir yara, kıyamet günü, yaralanıp da yarasından kan fışkırdığı an gibi olacaktır. Rengi kan rengi,

kokusu ise misk kokusudur.”

٥٥٣٤- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أَسَمَةَ عَنْ بُرَيْدٍ عَنْ أَبِي بُرْزَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَثَلُ الْجَلِيسِ الصَّالِحِ وَالسَّوِّءِ كَمَثَلِ الْمِسْكِ وَنَافِخِ الْكَبِيرِ فَحَامِلُ الْمِسْكِ إِمَّا أَنْ يُخَذِّبَكَ وَإِمَّا أَنْ تَبْتَاعَ مِنْهُ وَإِمَّا أَنْ تَجِدَ مِنْهُ رِيحًا طَيِّبَةً وَنَافِخِ الْكَبِيرِ إِمَّا أَنْ يُخْرِقَ ثِيَابَكَ وَإِمَّا أَنْ تَجِدَ رِيحًا خَبِيثَةً.

5534- Ebu Musa -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“İyi arkadaş ve kötü arkadaşın misali, misk satan ile demir körükleyen kimseye benzer. Misk satan kimsenin mutlaka sana bir yararı dökünür; ya ondan bir miktar misk satın alırsın, yahut onun güzel kokusunu duyarsın. Demircinin körüğü ise ya bedenini veya elbiseni yakar yahut da onun kötü kokusunu duyarsın” (Hadisin geçtiği diğer yer: 2101)

٣٢- بَابُ الْأَرَبِ

32- Tavşan Etinin Helâl Olduğu Bâbı

٥٥٣٥- حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ هِشَامِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَلْفَجْنَا أَرَبَنَا وَنَحْنُ بِمَرِّ الظُّهْرَانِ فَسَعَى الْقَوْمُ فَلَعِبُوا فَأَخَذْنَاهَا فَجِئْتُ بِهَا إِلَى أَبِي طَلْحَةَ فَلَذَّبَهَا فَبَعَثَ بِوَرَكَيْهَا أَوْ قَالَ بِفَخِذَيْهَا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَبِلَهَا.

5535- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Mekke yakınında Merruz-Zahrân bölgesinde iken bir tavşanı ürkütüp kaçırdık. Orada bulunanlar tavşanı yakalamak için ona doğru koştu-lar, ancak yoruldu-lar. Ben tavşana yetiştim ve onu tuttum ve Ebu Talha'ya getirdim. Ebu Talha onu kesti ve uyluklarını veya iki budunu Allah Rasû-lü sallallahu aleyhi ve sellem'e yolladı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onu kabul etti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2572, 5489)

۳۳- بَابُ الضَّبِّ

33- Keler Yemenin Helâl Olduğu Bâbı

۵۵۳۶- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ التَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الضَّبُّ لَسْتُ أَكُلُهُ وَلَا أَحْرَمُهُ.

5536- İbnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: “Ben keleri yemem, ancak onun yenilmesini de haram kılmam” buyurdu.

۵۵۳۷- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي أَمَامَةَ بْنِ سَهْلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ خَالِدِ بْنِ الْوَلِيدِ أَنَّهُ دَخَلَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْتَ مَيْمُونَةَ فَاتَمَّ بِضَبٍّ مَحْنُودٍ فَأَهْوَى إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيَدِهِ فَقَالَ بَعْضُ النَّسَوَةِ أَخْبَرُوا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَا يُرِيدُ أَنْ يَأْكُلَ فَقَالُوا هُوَ ضَبٌّ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَرَفَعَ يَدَهُ فَقُلْتُ أَحْرَامٌ هُوَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ لَا وَلَكِنْ لَمْ يَكُنْ بِأَرْضِ قَوْمِي فَأَجِدُنِي أَعَافُهُ قَالَ خَالِدٌ فَاجْتَرَرْتُهُ فَأَكَلْتُهُ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَنْظُرُ.

5537- Hâlid ibnu Velîd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Kendisi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber Meymune'nin evine girdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e kızartılmış bir keler getirildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yemek için elini uzattı. Kadınlardan bazıları: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yemek için elini uzattığı yemeğin ne olduğunu haber verin, dediler. Bunun üzerine: O kelerdir ey Allah'ın Rasûlü! dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem elini geri çekti ve onu yemedi. Ben: Bu haram mıdır ey Allah'ın Rasûlü? diye sordum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: “Hayır haram değil, ancak kavmimin yaşadığı topraklarda bulunmamaktadır. Ondan hoşlanmadığımı hissettim” buyurdu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana bakar olduğu hâlde ben kızartılmış kelerden yedim.

۳۴- بَابُ إِذَا وَقَعَتِ الْفَأْرَةُ فِي السَّمْنِ الْجَامِدِ أَوْ الدَّائِبِ

34- Bâb: Donmuş veya Erimiş Yağ İçine Fare Düştüğü Zaman Ne Yapılır?

۵۵۳۸- حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ آلَهُ سَمِعَ ابْنَ عَبَّاسٍ يُحَدِّثُهُ عَنْ مَيْمُونَةَ أَنَّ فَاَرَةً وَقَعَتْ فِي سَمْنٍ فَمَاتَتْ فَسُئِلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْهَا فَقَالَ أَلْقُوهَا وَمَا حَوْلَهَا وَكُلُّوهُ قِيلَ لِسُفْيَانَ فَإِنْ مَعَمَرًا يُحَدِّثُهُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ مَا سَمِعْتُ الزُّهْرِيَّ يَقُولُ إِلَّا عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ مَيْمُونَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَقَدْ سَمِعْتُهُ مِنْهُ مِرَارًا.

5538- Meymune -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e, eritilmiş yağın içine düşüp ölmüş fareden soruldu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Fareyi ve (donmuş) yağdan düştüğü yerin etrafını alıp atın ve yağınızı yiyin." (Hadisin geçtiği diğer yer: 235)

۵۵۳۹- حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ عَنْ يُونُسَ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ الدَّائِبَةِ تَمُوتُ فِي الزَّيْتِ وَالسَّمْنِ وَهُوَ جَامِدٌ أَوْ غَيْرُ جَامِدٍ الْفَأْرَةُ أَوْ غَيْرَهَا قَالَ بَلَّغْنَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَرَ بِفَأْرَةٍ مَاتَتْ فِي سَمْنٍ فَأَمَرَ بِمَا قُرْبَ مِنْهَا فَطُرِحَ ثُمَّ أَكِلَ عَنْ حَدِيثِ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ.

5539- Zuhri -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Kendisine zeytin yağı içine, donmuş veya donmamış tereyağı içine düşüp de ölen bir hayvan, bir fare veya başka bir canlının hükmü soruldu. O şöyle dedi: Bize, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yağ içinde ölmüş farenin ve fareye yakın olan kısımların alınıp atılmasını, sonrasının yenilmesini emrettiği, Ubeydullah ibnu Abdullah hadîsinden olarak ulaştı.

٥٥٤٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ
عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ مَيْمُونَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ قَالَتْ سَأَلَ النَّبِيُّ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ قَارَةٍ سَقَطَتْ فِي سَمْنٍ فَقَالَ أَلْقُوهَا وَمَا حَوْلَهَا وَكُلُّوهَا

5540- Meymûne -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e yağ içine düşmüş farenin hükmü soruldu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: şöyle buyurdu: "Fareyi ve etrafındaki kısmı atınız ve o yağı yiyin."

٣٥ - بَابُ الْوَسْمِ وَالْعَلَمِ فِي الصُّورَةِ

35- Yüzüne Damga ve Alâmet Vurulması Bâbı

٥٥٤١ - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ حَنْظَلَةَ عَنْ سَالِمٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ
أَنَّ كَرِهَ أَنْ يُعْلَمَ الصُّورَةُ وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ
يُضْرَبَ تَابَعَهُ فُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا الْعَنْقَرِيُّ عَنْ حَنْظَلَةَ وَقَالَ لُضْرِبُ الصُّورَةُ.

5541- Sâlim -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: İbnu Ömer yüze alâmet vurulmasını mekruh görmüştür. İbnu Ömer şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yüze dövme ve alâmet yapılmasını yasakladı.

٥٥٤٢ - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ هِشَامِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ
دَخَلْتُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِأَخٍ لِي يُحَنِّكُهُ وَهُوَ فِي مِرْبَدٍ لَهُ فَرَأَيْتُهُ
يَسِمُ شَاةَ حَسْبَتِهِ قَالَ فِي آذَانِهَا.

5542- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben, Abdullah ibnu Ebi Talha'nın damağını hurma ile ovması için onunla beraber Allah Rasûlü sallallâhu aleyhi ve sellem'in yanına geldim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e bir davar ağlında rast geldim. Elinde hayvan dağladıkları demir âleti vardı. Bu âletle sadaka koyunlarına damga vuruyordu.

۳۶ باب إِذَا أَصَابَ قَوْمٌ غَنِيمَةً فَلَذَبَحَ بَعْضُهُمْ غَنَمًا أَوْ إِبِلًا بِغَيْرِ أَمْرِ أَصْحَابِهِمْ لَمْ تُؤْكَلْ لِحَدِيثِ رَافِعٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ طَاوُسٌ وَعِكرمةُ فِي ذَبِيحَةِ السَّارِقِ اطْرَحُوهُ

36- Bâb: Bir Topluluk Savaş Esnasında Ganimet Olarak Koyun veya Deve Elde Ederler ve Bunlardan Birini Diğerlerinin Emri Olmadan Keserlerse Rafi'nin Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den Hadisine Göre Bu Kesilenin Eti Yenmez

Tâvûs ve İkrime: Hırsızın kestiği hayvanın etini yemeyin ve onu atın, demişlerdir.

۵۵۴۳ — حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا أَبُو الْأَخْوَصِ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ مَسْرُوقٍ عَنِ عُبَايَةَ بْنِ رِفَاعَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ رَافِعٍ بْنِ خَدِيجٍ قَالَ قُلْتُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّا نَلْقَى الْعَدُوَّ غَدًا وَلَيْسَ مَعَنَا مَدَى فَقَالَ مَا أَنَهَرَ الدَّمَ وَذَكَرَ اسْمُ اللَّهِ فَكُلُوهُ مَا لَمْ يَكُنْ سِنَّ وَلَا ظَفَرٌ وَسَاحَدْتُكُمْ عَنْ ذَلِكَ أَمَا السِّنُّ فَعَظْمٌ وَأَمَا الظَّفَرُ فَمَدَى الْحَبْشَةِ وَقَدَّمْ سَرَعَانَ النَّاسِ فَأَصَابُوا مِنَ الْغَنَائِمِ وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي آخِرِ النَّاسِ فَتَصَبَّوْا قُدُورًا فَأَمَرَ بِهَا فَأَكْفَفْتِ وَقَسَمَ بَيْنَهُمْ وَعَدَلَ بَعِيرًا بِعَشْرِ شِيَاهٍ ثُمَّ كَذَّ بَعِيرٌ مِنْ أَوَائِلِ الْقَوْمِ وَلَمْ يَكُنْ مَعَهُمْ خَيْلٌ فَرَمَاهُ رَجُلٌ بِسَهْمٍ فَحَبَسَهُ اللَّهُ فَقَالَ إِنَّ لِهَذِهِ الْبَهَائِمِ أَوَابِدَ كَأَوَابِدِ الْوَحْشِ فَمَا فَعَلَ مِنْهَا هَذَا فافْعَلُوا مِثْلَ هَذَا.

5543- Rafi' ibnu Hadîc -Allah onlardan razı olsun- şöyle dedi:

Kendisi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e: Ey Allah'ın Rasûlü! Bizler yarın düşmanla karşılaşacağız. Bizim hayvan kesecek bıçaklarımız yoktur? dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Bol kan akıtan her şey ile kesilir ve üzerine Allah'ın ismi de zikredilirse onun etinden yiyin. Ancak diş ve tırnak bundan müstesnadır. Bunun sebebi ise; diş, kemiktir. Tırnak ise, Habeşlilerin kesme âletidir, bıçağıdır."

Biz Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber Zul-Huleyfe'de idik ve insanlar acıktılar. Huneyn savaşında ganimet olarak birçok deve ve koyun elde etmişlerdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem orçunun arkasında kalmıştı. Sahabeler açlıklarından dolayı acele davranmış-

lar ve deve ve koyunlardan bazılarını kesmişler ve tencereleri kurmuş ve etleri içine koymuşlardı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem tencerelerin içindeki etlerin dökülmesini emretti. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ganimet mallarını sahabeler arasında paylaştırdı. Bu paylaştırmada on koyunu bir deveye denk saydı. Bu esnada ganimet develelerinden biri kaçmıştı. Devenin peşinden gittiler, ancak onu yakalayamadılar. Ordu içinde de az miktarda at vardı. Bu esnada orada bulunanlardan birisi o kaçan deveye bir ok fırlattı ve o oku Allah deveye isabet ettirdi. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Vahşi hayvanların kaçanları gibi, bu evcil hayvanların da kaçanları vardır. Bunlardan biri sizden kaçarsa, ona bu şekilde yapın.”

۳۷ - بَابُ إِذَا نَذَرَ بَعِيرٌ لِقَوْمٍ فَرَمَاهُ بَعْضُهُمْ بِسَهْمٍ فَقَتَلَهُ فَأَرَادَ إِصْلَاحَهُمْ فَهُوَ جَائِزٌ لِيَخْبَرَ رَافِعٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

37- Bâb: Topluluğa Ait Bir Deve Kaçar ve Onlardan Bazısı da O Topluluğun İyiliğini İsteyerek Okunu O Hayvana Atar ve Onu Öldürürse, Râfi'nin Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden Rivayetine Göre Bu Caizdir

۵۵۴۴ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ عَبْدِ الطَّنَافِسِيِّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبَّادَةَ بْنِ رِفَاعَةَ عَنْ جَدِّهِ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ فَقَتَلَ بَعِيرٌ مِنَ الْإِبِلِ قَالَ فَرَمَاهُ رَجُلٌ بِسَهْمٍ فَحَبَسَهُ قَالَ ثُمَّ قَالَ إِنَّ لَهَا أَوَابِدَ كَأَوَابِدِ الْوَحْشِ فَمَا غَلَبَكُمْ مِنْهَا فَاصْتَعُوا بِهِ هَكَذَا قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنْ لَكُنْ فِي الْمَغَازِي وَالْأَسْفَارِ قَتَيْدٌ أَنْ تَذْبَحَ فَلَا تَكُونُ مُدَى قَالَ أَرَنْ مَا نَهَرَ أَوْ أَتَهَرَ الدَّمَ وَذَكَرَ اسْمُ اللَّهِ فَكُلْ غَيْرَ السِّنِّ وَالظُّفْرِ فَإِنَّ السِّنَّ عَظْمٌ وَالظُّفْرَ مُدَى الْحَبْشَةِ.

5544- Râfi' ibnu Hadîc -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bizler bir yolculukta Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraberdik. Bu esnada bir deve kaçtı. Bir adam ona okunu fırlattı ve deveyi durdurdu. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Vahşi hayvanların kaçanları gibi, bu evcil hayvanların da kaçanları vardır. Bunlardan biri sizden kaçarsa, ona bu şekilde yapın.”

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e dedim ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Bizler savaşımlara ve yolculuklara çıkıyoruz. Hayvan kesmek istiyoruz ama yanımızda bıçak olmuyor. Hayvanlarımızı ne ile kesebiliriz? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Bol kan akıtan her şey ile kesilir ve üzerine Allah'ın ismi de zikredilirse onun etinden yiyin. Ancak diş ve tırnak bundan müstesnadır. Bunun sebebi ise; diş, kemiktir. Tırnak ise, Habeşlilerin kesme âletidir, bıçağıdır."

۲۸- بَابُ إِذَا أَكَلَ الْمُضْطَرُّ

38- Mecbur Kalındığında Haddi Aşmadan Haram Olan Ölü Etinin Yenmesi Bâbı

لَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُلُوا مِن طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَاشْكُرُوا لِلَّهِ إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ﴾ إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخِنْزِيرِ وَمَا أُهِلَ بِهِ لِغَيْرِ اللَّهِ فَمَن اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ ﴿۱﴾ وَقَالَ ﴿فَمَن اضْطُرَّ فِي مَخْمَصَةٍ غَيْرَ مُتَجَانِفٍ لِإِثْمِهِ﴾ وَقَوْلِهِ ﴿فَكُلُوا مِمَّا ذُكِّرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ إِن كُنتُمْ بِآيَاتِهِ مُؤْمِنِينَ وَمَا لَكُمْ أَن لَا تَأْكُلُوا مِمَّا ذُكِّرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَقَدْ فُصِّلَ لَكُمْ مَا حَرَّمَ عَلَيْكُمْ إِلَّا مَا اضْطُرِرْتُمْ إِلَيْهِ﴾ ﴿وَأَن كَثِيرًا لَّيْضِلُونَ بِأَهْوَائِهِمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِالْمُعْتَدِينَ﴾ وَقَوْلِهِ جَلَّ وَعَلَا ﴿قُلْ لَا أَجِدُ فِيمَا أُوحِيَ إِلَيَّ مُحَرَّمًا عَلَى طَاعِمٍ يَطْعَمُهُ إِلَّا أَن يَكُونَ مَيْتَةً أَوْ دَمًا مَسْفُوحًا﴾ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ مُّهِرًا قَالَا ﴿أَوْ لَحْمَ خِنْزِيرٍ فَإِنَّهُ رِجْسٌ أَوْ فِسْقًا أُهِلَّ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ فَمَن اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَإِنَّ رَبَّكَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ وَقَالَ ﴿فَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ حَلَالًا طَيِّبًا وَاشْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ﴾ إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخِنْزِيرِ وَمَا أُهِلَّ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ فَمَن اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿۲﴾

«Ey İman edenler! Size rızık olarak verdiğimiz temiz şeylerden yeyin ve eğer Allah'a kulluk ediyorsanız, O'na şükredin. O size, ölüyü, kanı, domuz etini ve Allah'tan başkası için kesilen hayvan eti haram kıldı. Bununla beraber, kim mecbur kalırsa, hâris olmamak ve haddi aş-

mamak üzere (bunlardan yemesinde) herhangi bir günah yoktur. Şüphesiz ki Allah, çok bağışlayıcı ve esirgeyicidir.» (Bâkara: 172-173)¹⁰⁴

«Her kim açlık hâlinde, mecbur kalırsa, günâha meyletmeksizin (haram kılınan etlerden yiyebilir); zira Allah, çok bağışlayıcıdır, çok merhametlidir.» (Mâide: 3)¹⁰⁵

«Bu itibarla, eğer O'nun âyetlerine inananlardan iseniz, üzerine (besmele çekilip) Allah'ın adının zikredildiği (hayvanların etleri)nden yeyin. (Açlıktan ölmek korkusuyla yemek) zorunda kaldığınız dışında Allah size haram kıldıklarını açıkladığına göre, üzerine Allah'ın isminin zikredildiği şeylerden yemenize engel olan nedir? Herhâlde birçok kimse, bilmeden, kendi heva ve hevesleriyle (fetva verip halkı) saptırıyorlar. Oysa Rabbin, haddi aşanları çok daha iyi bilir.» (En'am: 118-119)¹⁰⁶

104 Ey, Allah'ı ve Resûlünü tasdik edenler, Allah'a itaatla boyun eğenler, size helâl kıldığımız nızıklardan yeyin. Eğer Allah'ın emrine boyun eğiyor, ona itaat ederek onu dinliyorsanız size verdiği nızıklar için ona şükredin. Şüphesiz ki Allah size, leşi, kanı, domuz etini ve Allah'tan başkası adına yani putlar ve uydurma ilâhlar gibi varlıkların adına kesilenleri haram kıldı. Kim bu haram kılınanları yemeye mecbur kalır da, kendisi gibi zaruret halinde bulunanın elindeki zoru almadan, onun hakkına tecavüz etmeksizin ve kendisi için de zaruret miktarını aşmadan bu haram kılınan şeylerden yese onun için bir mahzur ve günah yoktur. Şüphesiz ki Allah, çok bağışlayan ve çok merhamet edendir.

105 Ayet-i kerimde: "Açlık sebebiyle zaruret içinde olan, günaha kaymayacak şekilde bu haram kılınan şeylerden yiyebilir." buyurulmaktadır. Burada "Günaha kaymayacak şekilde" diye tercüme edilen ifadesinden maksat, kasıtlı bir şekilde haram yiyerek günah işlemekten çekinmektir. Yani açlığından dolayı bu âyette haram kılındığı beyan edilen şeylerden yeme mecburiyetinde kalan kimse bunlardan yiyebilir. Yeterki haramları yiyerek Allah'a karşı gelme niyetinde olmasın. Âyet-i kerimenin sonunda "Allah çok affeden ve çok merhamet edendir." buyurulmaktadır. Bu ifadeden maksat, "Allah, açlığından dolayı, mecbur kalarak bu âyette haram kılman şeyleri yiyecek hesabına çekmeyerek kusurlarını örtendir. Aç kalması halinde haramlardan yeme ruhsatı vererek ona merhamet edendir." demektir.

106 Ey Müminler, eğer gerçekten, Allah'ın âyetleri olan Kur'an'a iman ediyorsanız, üzerine Allah'ın ismi anılarak sizin tarafınızdan veya ehl-i kitap tarafından kesilen hayvanlardan yeyin. Putperestlerin kestiklerini yemeyin. Ey insanlar size ne oluyor da üzerine Allah'ın ismi zikredilerek kesilen hayvanların etinden yemiyorsunuz? Halbuki Allah sizlere haram kılmış olduğu şeyleri genişçe açıklamıştır. Zaruret halinde bulunursanız haram olan şeylerden zaruret miktarınca yemeniz caizdir. Birçokları hiçbir bilgiye dayanmadan sırf heva ve heveslerine uyarak insanları doğru yokları saptırırlar. Leşlerin ve üzerine Allah'ın adı anılmayarak kesilen hayvanların etlerinin helâl olduğunu söylerler. Şüphesiz ki Rabbin, haddi aşanları çok iyi bilir. Ve onları ona göre cezalandıracaktır.

«(Ey Muhammed!) De ki: “Bana vahyolunanlar arasında, yiyen bir kimseye, ölü eti, yahut akıtılmış kan, yahut zaten bir pislik olan domuz eti, yahutta Allah’tan başkası adına kesilmiş fisk (hayvan eti) dışında yediği bir şeyin haram kıldığını göremiyorum. Öyle ki, bir kimse, mecbur kalırsa, saldırmadan ve haddi aşmadan (bunlardan bile yiyebilir). Zira Rabbin, çok bağışlayıcıdır, çok merhametlidir.» (Enâm: 145)¹⁰⁷

«O hâlde (ey mü’minler), eğer Allah’a ibadet ediyorsanız, O’nun helâl ve temiz olarak size verdiği rızıktan yeyin ve Allah’ın nimetine şükredin. O size sadece ölüyü, kanı, domuz etini ve Allah’tan başkasının adına kesilenleri haram kılmıştır. Her kim (ölüm korkusuyla) yemek zorunda kalırsa saldırmadan ve aşırı gitmeden (bunlardan yiyebilir); şüphesiz Allah, çok bağışlayıcıdır; çok merhametlidir.» (Nahl: 114-115)¹⁰⁸

107 Allah Teâlâ bu âyet-i kerime ile, ekinlerinden ve hayvanlarından bir kısmını putlarına, bir kısmını da Allah’a ayıran yine ekin ve hayvanlarından bazılarının sadece belli kimselere helâl olup diğerlerine haram olduğunu iddia eden müşrikleri yalanlamakta ve buyurmaktadır ki: “Bunların haram kılındığına dair, Allah tarafından size bir peygamber mi gelip te haber verdi. Yoksa sizler, bizzat Allah’ı görüp, haram kıldığını ondan işittiniz de onların haram olduklarını mı söylüyorsunuz? Sizler bu iddialarınızda yalancısınız. Âyet-i kerimede, akıtılmış kanın haram kılındığı ifade edilmiştir. Bu itibarla, kesilen hayvanın etinin üzerinde veya pişirildiği kabın ağzında görülen kan ve kırmızılıklar haram değildir. Dini usullere riayet edilmeden kesilen ve leş olan hayvanın eti, hayvanı keserken akıtılmış olan kan, domuz eti, kesilirken, Allahın adı anılmayarak kesilen hayvan, boğularak ölen, dövülerek öldürülen, yüksek bir yerden düşerek ölen, birbirleriyle dövüşerek ölen hayvanların, eğitilmemiş yırtıcı av hayvanlarının, yakalayıp bir kısmını yedikleri hayvanın etleri haramdır. Bunlar yenmez. Eğer boğulmakta olan, dövülen, yüksek yerden düşen, dövüşerek ölme durumuna gelen ve yırtıcı hayvanların saldırısına uğrayan hayvanlar henüz ölmeden yetişilip kesilirse etleri helâldir, yenir.

108 Allah Teâlâ bu âyet-i Kerimede, insanların, kendi heva ve heveslerine göre, hiçbir delile dayanmadan, herhangi bir şeyin helâl veya haram olduğunu söylemeye haklarının olmadığını, zira herhangi bir şeyin helâl veya haram olduğunu beyan etmenin, ancak onları yaratan Allah’a ait olduğunu, aksini iddia edenlerin ise, Allah’a iftiralarda bulunarak asla kurtuluşa eremeyeceklerini bildirmektedir. Herhangi bir şer’î delile dayanmadan bir bid’at icadeden veya Allah’ın helâl kıldığı bir şeyi haram sayan yahut, Allahın haram kıldığı bir şeyi helâl sayan insanlar da bu âyetin kapsamına girerler.

٧٣ - كِتَابُ الْأَضَاحِيِّ
73- KİTABU'L-EDÂHÎ
(Kurbanlıklar Kitabı)

١ - بَابُ سُنَّةِ الْأَضَحِيَّةِ وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ هِيَ سُنَّةٌ وَمَعْرُوفٌ
1- Kurban Kesmenin Sünnet Olduğu Bâbı

İbnu Ömer: Kurban kesmek bilinen bir sünnettir, demiştir.

٥٥٤٥ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَبِي أَيُّوبٍ
عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنِ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ أَوَّلَ
مَا كُنْتُ بِهِ فِي يَوْمِنَا هَذَا أَنْ تُصَلِّيَ ثُمَّ تَرْجِعَ فَتَنْحَرَ مَنْ فَعَلَهُ فَقَدْ أَصَابَ سُنَّتَنَا وَمَنْ
ذَبَحَ قَبْلَ فَإِلْمًا هُوَ لَحْمٌ قَدَّمَهُ لِأَهْلِهِ لَيْسَ مِنَ التَّسْلُكِ فِي شَيْءٍ فَقَامَ أَبُو بُرْدَةَ بْنُ نِيَارٍ
وَقَدْ ذَبَحَ فَقَالَ إِنَّ عِنْدِي جَذَعَةً فَقَالَ اذْبَحْهَا وَلَنْ تَجْزِيَ عَنْ أَحَدٍ بَعْدَكَ قَالَ
مُطَرِّفٌ عَنْ عَامِرٍ عَنِ الْبَرَاءِ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ ذَبَحَ بَعْدَ الصَّلَاةِ
ثُمَّ نَسَّكَهُ وَأَصَابَ سُنَّةَ الْمُسْلِمِينَ.

5545- Berâ ibnu Âzib -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Bu bayram günümüzde ilk olarak yapacağımız şey bayram namazı kılmaktır. Sonra (evlerimize) dönüp kurban keseriz. Her kim böyle yaparsa bizim sünnetimize uygun hareket etmiş olur. Her kim de namazdan önce kurbanı keserse, bu ancak ehline takdim ettiği bir et demek olup, kurban ibadetiyle hiçbir münasebeti yoktur.”

Bunun üzerine kurbanını bayram nazmından önce kesmiş olan Ebu Burde ibnu Niyâr ayağa kalkıp şöyle dedi: Benim sekiz dokuz aylık bir kebişim var. Onu kurban olarak kesebilir miyim? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: “Onu kurban olarak kes. Ancak bu senden sonra bir kimse için yeterli olmaz.”

Âmir'in Bera'dan rivayetinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Her kim bayram namazını kıldıktan sonra kurbanını kesmiş ise kurban kesme ibadeti gerçekleşmiş ve Müslümanların sünnetine uymuş olur.”

٥٥٤٦- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ ذَبَحَ قَبْلَ الصَّلَاةِ فَإِنَّمَا ذَبَحَ لِنَفْسِهِ وَمَنْ ذَبَحَ بَعْدَ الصَّلَاةِ فَقَدْ تَمَّ لِسُكَّهٖ وَأَصَابَ سُنَّةَ الْمُسْلِمِينَ.

5546- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Her kim bayram namazından önce kurbanını kesmiş ise, o ancak kendi nefsi için kesmiş olur. Her kim de bayram namazından sonra kesmiş ise kurban kesme ibadetini yerine getirmiş ve Müslümanların sünnetine uymuş olur.”

٢- بَابُ قِسْمَةِ الْإِمَامِ الْأَصَاحِبِيِّ بَيْنَ النَّاسِ

2- İmâmın, İnsanlar Arasında Kurbanlık Hayvanlar Taksim Etmesi Bâbı

٥٥٤٧- حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ فَضَالَةَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ بَعْجَةَ الْجُهَنِيِّ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ غَامِرٍ الْجُهَنِيِّ قَالَ قَسَمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ أَصْحَابِهِ ضَحَايَا لَفَصَارَتٍ لِعُقْبَةَ جَذَعَةً فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ صَارَتْ لِي جَذَعَةٌ قَالَ ضَحَّ بِهَا.

5547- Ukbe ibnu Âmir el-Cuhenî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sahabeleri arasında kurbanlık hayvanlar taksim etti. Bana da sekiz dokuz aylık bir kebiş düştü.

Bunun üzerine ben dedim ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Bana sekiz dokuz aylık bir kebiş düştü. Onu kurban olarak kesebilir miyim? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Onu kurban olarak kes" buyurdu.

۳- بَابُ الْأَضْحِيَّةِ لِلْمَسَافِرِ وَالنِّسَاءِ

3- Yolcu ve Kadın İçin Kurban Bâbı

۵۵۴۸- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ عَلَيْهَا وَحَاصَتْ بِسَرِفٍ قَبْلَ أَنْ تَدْخُلَ مَكَّةَ وَهِيَ تَبْكِي فَقَالَ مَا لَكَ أَنْفَسْتَ قَالَتْ نَعَمْ قَالَ إِنَّ هَذَا أَمْرٌ كَتَبَهُ اللَّهُ عَلَى بَنَاتِ آدَمَ فَأَقْضِي مَا يَقْضِي الْحَاجُّ غَيْرَ أَنْ لَا تَطُولِي بِالنِّتِ فَلَمَّا كُنَّا بِمِنَى أُبَيَّتْ بِلَحْمٍ بَقَرٍ فَقُلْتُ مَا هَذَا قَالُوا ضَحَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ أَزْوَاجِهِ بِالْبَقَرِ.

5548- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Haccetmek için yola çıkmıştık. Serif mevkiine geldiğimizde ben hayız oldum. Ben ağlıyor olduğum hâlde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yanıma geldi ve dedi ki: "Sana ne oluyor, yoksa hayız mı oldun?" Ben: Evet, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Bu Allah'ın Adem'in kızlarına yazdığı bir emirdir. Bir hacı ne yapıyorsa sen de aynını yap. Ancak bu hâlde Kâbe'yi tavâf etme." Bizler Mina'da iken bize inek eti getirildi. Ben: Bu nedir? diye sordum. Onlar bana: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hanımlarının adına inek kurban etti, dediler.

۴- بَابُ مَا يُشْتَهَى مِنَ اللَّحْمِ يَوْمَ النَّحْرِ

4- Kurban Bayramının Birinci Günü Et Arzu Edilmesi Bâbı

۵۵۴۹- حَدَّثَنَا صَدَقَةُ أَخْبَرَنَا ابْنُ عُثَيْمٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ ابْنِ سِيرِينَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ النَّحْرِ مَنْ كَانَ ذَبْحَ قَبْلِ الصَّلَاةِ فَلْيُعِذْ لِقَامِ رَجُلٍ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ هَذَا يَوْمٌ يُشْتَهَى فِيهِ اللَّحْمُ وَذَكَرَ جِيرَانَهُ

وَعِنْدِي جَذَعَةٌ خَيْرٌ مِنْ شَائِي لَحْمٍ فَرَخَصَ لَهُ فِي ذَلِكَ فَلَا أَذْرِي بَلَغَتْ الرُّخْصَةَ مِنْ سِوَاهُ أَمْ لَا ثُمَّ الْكَفَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى كَبْشَيْنِ فَذَبَحَهُمَا وَقَامَ النَّاسُ إِلَى غَنِيمَةٍ فَتَوَزَّعُوا أَوْ قَالَ فَتَجَزَّعُوا.

5549- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bayram günü şöyle buyurdu:

“Her kim bayram namazından önce kurbanını kesmişse kurbanını yeniden kessin.” Bir adam kalkıp dedi ki: Ey Allah’ın Rasûlü! Bu insanların canlarının et çektiği bir gündür. -Komşularının durumundan bahsetti.- Benim, iki koyunun etinden bana daha sevimli gelen ve sekiz dokuz aylık bir kebişim var.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ona ruhsat verdi. Bu verilen ruhsatın ondan başkası için geçerli olup olmadığını bilmiyorum.

Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem iki koça yöneldi ve onları kesti. Bunun ardından insanlar küçük bir koyun sürüsünün yanına gittiler ve aralarında taksim ettiler. (Hadisin geçtiği yerler: 954, 984, 5546, 5549, 5561)

۵-بَاب مَنْ قَالَ الْأَضْحَى يَوْمَ النَّحْرِ

5- Kurban Bayramı Gününe Yevmun-Nahr Diyen Kimse Bâbı

۵۵۵۰- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّهَابِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ مُحَمَّدٍ

عَنْ ابْنِ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ أَبِي بَكْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ الزَّمَانَ قَدْ اسْتَدَارَ كَهَيْئَتِهِ يَوْمَ خَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ السَّنَةُ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا مِنْهَا أَرْبَعَةٌ حُرُمٌ ثَلَاثُ مُتَوَالِيَاتٍ ذُو الْقَعْدَةِ وَذُو الْحِجَّةِ وَالْمُحَرَّمُ وَرَجَبُ مُضَرَ الَّذِي بَيْنَ جُمَادَى وَشَعْبَانَ أَيُّ شَهْرٍ هَذَا قُلْنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَغْلَمَ فَسَكَتَ حَتَّى ظَنَّنَا أَنَّهُ سَيَسْمِيهِ بِغَيْرِ اسْمِهِ قَالَ أَلَيْسَ ذَا الْحِجَّةِ قُلْنَا بَلَى قَالَ أَيُّ بَلَدٍ هَذَا قُلْنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَغْلَمَ فَسَكَتَ حَتَّى ظَنَّنَا أَنَّهُ سَيَسْمِيهِ بِغَيْرِ اسْمِهِ قَالَ أَلَيْسَ الْبَلَدَةُ قُلْنَا بَلَى قَالَ فَأَيُّ يَوْمٍ هَذَا قُلْنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَغْلَمَ فَسَكَتَ حَتَّى ظَنَّنَا أَنَّهُ سَيَسْمِيهِ بِغَيْرِ اسْمِهِ قَالَ أَلَيْسَ يَوْمَ النَّحْرِ قُلْنَا بَلَى قَالَ فَإِنْ دِمَاءُكُمْ وَأَمْوَالُكُمْ قَالَ مُحَمَّدٌ وَأَخْبِسُهُ قَالَ

وَأَعْرَاضَكُمْ عَلَيْكُمْ حَرَامٌ كَحَرَمَةِ يَوْمِكُمْ هَذَا فِي بَلَدِكُمْ هَذَا فِي شَهْرِكُمْ هَذَا
وَسَتَلْقَوْنَ رَبَّكُمْ فَيَسْأَلُكُمْ عَنْ أَعْمَالِكُمْ أَلَا فَلَا تَرْجِعُوا بَعْدِي ضُلَالًا يَضْرِبُ بَعْضُكُمْ
رِقَابَ بَعْضٍ أَلَا لِيُبَلِّغَ الشَّاهِدُ الْغَائِبَ فَلَعَلَّ بَعْضٌ مَن يَبْلُغُهُ أَن يَكُونَ أَوْعَى لَهُ مِن
بَعْضٍ مَن سَمِعَهُ وَكَانَ مُحَمَّدٌ إِذَا ذَكَرَهُ قَالَ صَدَقَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ
قَالَ أَلَا هَلْ بَلَغْتُ أَلَا هَلْ بَلَغْتُ مَرَّتَيْنِ.

5550- Ebu Bekre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallâhu aleyhi ve sellem bizlere kurban bayramının birinci günü hutbe verdi.

Allah Rasûlü sallallâhu aleyhi ve sellem: “Bugünün hangi gün olduğunu biliyor musunuz?” diye sordu.

Biz: Allah ve Rasûlü en iyi bilir, dedik.

Allah Rasûlü sallallâhu aleyhi ve sellem bir süre sustu. Öyle ki biz Allah Rasûlü sallallâhu aleyhi ve sellem’in bu güne farklı bir isim vereceğini sandık.

Sonra Allah Rasûlü sallallâhu aleyhi ve sellem: “Bu gün, kurban kesme günü değil mi?” diye sordu.

Biz: Evet, dedik.

Sonra, Allah Rasûlü sallallâhu aleyhi ve sellem: “Bu ay hangi aydır?” diye sordu.

Biz: Allah ve Rasûlü en iyi bilir, dedik.

Allah Rasûlü sallallâhu aleyhi ve sellem bir süre sustu. Biz, Allah Rasûlü sallallâhu aleyhi ve sellem’in bu aya farklı bir isim vereceğini zannettik.

Sonra Allah Rasûlü sallallâhu aleyhi ve sellem: “Bu ay, Zilhicce değil mi?” diye sordu.

Biz: Evet, dedik.

Allah Rasûlü sallallâhu aleyhi ve sellem: “Bu belde hangi belde-dir?” diye sordu.

Biz: Allah ve Rasûlü daha iyi bilir, dedik.

Allah Rasûlü sallallâhu aleyhi ve sellem bir süre sustu. Biz, onun bu

beldeye farklı bir isim vereceğini zannettik.

Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: “Burası haram belde değil mi?” diye sordu.

Biz: Evet, haram beldedir, dedik.

Bunun üzerine: Allah Rasûlü sallallâhu aleyhi ve sellem: “İçinde bulunduğunuz bu gününüzün, bu beldenizin (Mekke) ve bu ayınızın haram oluşu gibi, kanlarınız, canlarınız, mallarınız ve ırzlarınız da sizlere haramdır. Sizler Rabbinize kavuşacak ve sizlerin amellerinden soracak. Benden sonra birbirlerinin boynunu vuran kâfirlerin hâline dönmeyin. Burada bulunanlar, burada bulunmayanlara sözlerimi aktarsınlar. Öyle kimseler vardır ki anlatandan daha anlayışlı olabilir.”

Muhammed bu hadisi zikrettiğinde şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem doğruyu söyledi. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: “Tebliğ ettim mi? Tebliğ ettim mi?” diye ashabına sordu.

٦- بَابُ الْأَضْحَى وَالْمَنْحَرِ بِالْمُصَلَّى

6- Bayram Namazı Kılma Ve Deve Nahr Etme Yerinin Musallada Olduğu Bâbı

٥٥٥١- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ الْمُقَدِّمِيُّ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ الْحَارِثِ حَدَّثَنَا عُيَيْدُ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ قَالَ كَانَ عَبْدُ اللَّهِ يَنْحَرُ فِي الْمَنْحَرِ قَالَ عُيَيْدُ اللَّهِ يَغْنِي مَنَحَرَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

5551- Nâfi' -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- devesini deve kesim yerinde keserdi. Ubeydullah şöyle dedi: Yani İbnu Ömer devesini Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in kestiği yerde keserdi.

٥٥٥٢- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ كَثِيرٍ بْنِ فَرْقَدٍ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَذْبَحُ وَيَنْحَرُ بِالْمُصَلَّى.

5552- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun-

şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem devesini ve diğer kurbanlık hayvanları bayram namazını kıldığı yerde keserdi.

٧ بَاب فِي أَضْحِيَةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِكَبْشَيْنِ أَفْرَتَيْنِ وَيَذْكُرُ سَمِيْنَيْنِ

7- Bâb: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in Kestiği Kurbanlığı Boynuzlu ve Semiz İki Koç Olduğu Hakkında

وَقَالَ يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ سَمِعْتُ أَبَا أُمَامَةَ بْنَ سَهْلٍ قَالَ كُنَّا لِسَمْنِ الْأَضْحِيَةِ بِالْمَدِينَةِ وَكَانَ الْمُسْلِمُونَ يُسَمِّتُونَ.

Ebu Umâme ibnu Sehl şöyle dedi: Bizler Medine'de keseceğimiz kurbanlık hayvanlarımızı besleyip semizleştirirdik, Müslümânlar da kurbanlıklarını besleyip semizleştirirlerdi.

٥٥٥٣- حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ صُهَيْبٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُضْحِي بِكَبْشَيْنِ وَأَنَا أَضْحِي بِكَبْشَيْنِ.

5553- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem iki koç kurban ederdi, ben de iki koç kurban ediyorum.

٥٥٥٤- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْكَفَّاءُ إِلَى كَبْشَيْنِ أَفْرَتَيْنِ أَمْلَحَيْنِ فَلَذَبَحَهُمَا بِيَدِهِ تَابَعَهُ وَهَيْبٌ عَنْ أَيُّوبَ وَقَالَ إِسْمَاعِيلُ وَحَاتِمُ بْنُ وَرْدَانَ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ ابْنِ سِيرِينَ عَنْ أَنَسِ.

5554- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem alacalı, boynuzlu iki koçun yanına döndü ve onları kendi eliyle kesti.

٥٥٥٥- حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يَزِيدَ عَنْ أَبِي الْخَيْرِ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْطَاهُ غَنَمًا يَفْسِمُهَا عَلَى صَحَابَتِهِ ضَحَايَا فَبَقِيَ عَثْرَةٌ فَلَذَكَرَهُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ ضَحَّ أَنتَ بِهِ.

5555- Ukbe ibnu Âmir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana ashâbı arasında paylaştırmam için kurbanlık koyun sürüsü verdi. Geriye bir oğlak kaldı. Ben bunu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e haber verdim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Kurban olarak sen de onu kes" buyurdu.

٨- بَابُ قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِأَبِي بُرْدَةَ ضَحَّ بِالْجَذَعِ مِنَ الْمَعَزِ وَلَنْ تَجْزِيَ عَنْ أَحَدٍ بَعْدَكَ

8- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in Ebu Burde'ye:
"Sen sekiz dokuz aylık olan keçi yavrusunu kurbanlık yapabilirsin.
Ancak bu senden başkası için geçerli değildir" Buyurması Bâbı

٥٥٥٦- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا مُطَرِّفٌ عَنْ عَامِرٍ عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ ضَحَّى خَالٌ لِي يُقَالُ لَهُ أَبُو بُرْدَةَ قَبْلَ الصَّلَاةِ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَأْنُكَ شَاءَ لَحْمٍ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ عِنْدِي دَاجِنًا جَذَعَةً مِنَ الْمَعَزِ قَالَ اذْبَحْهَا وَلَنْ تَصْلَحَ لِقَبْرِكَ ثُمَّ قَالَ مَنْ ذَبَحَ قَبْلَ الصَّلَاةِ فَإِلْمًا يَذْبَحُ لِنَفْسِهِ وَمَنْ ذَبَحَ بَعْدَ الصَّلَاةِ فَقَدْ تَمَّ لِسُكُّهُ وَأَصَابَ سُنَّةَ الْمُسْلِمِينَ تَابِعَهُ عُبَيْدَةُ عَنْ الشَّعْبِيِّ وَإِبْرَاهِيمَ وَتَابِعَهُ وَكَيْعٌ عَنْ حُرَيْثٍ عَنْ الشَّعْبِيِّ وَقَالَ عَاصِمٌ وَدَاوُدُ عَنْ الشَّعْبِيِّ عِنْدِي عَنَاقُ لَبَنٍ وَقَالَ زَيْدٌ وَفِرَاسٌ عَنْ الشَّعْبِيِّ عِنْدِي جَذَعَةٌ وَقَالَ أَبُو الْأَخْوَصِ حَدَّثَنَا مَنصُورٌ عَنَاقُ جَذَعَةٌ وَقَالَ ابْنُ عُثْمَانَ عَنَاقُ جَذَعٌ عَنَاقُ لَبَنٍ.

5556- Berâ ibnu Âzib -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Dayım Ebu Burde bayram namazından önce kurbanını kesti. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ona: "Senin bu kestiğin

ibadet maksatlı kesilmiş kurban değil, et yemek için kesilmiş bir hayvan hükmündedir” buyurdu. Dayım şöyle dedi: Ey Allah’ın Rasûlü! Benim yanımda yaşını doldurmamış oğlağım var. Onu kurban olarak kesebilir miyim? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Onu kurban olarak kesebilirsin. Ancak bu senden başkası için bu hüküm geçerli değildir. Her kim bayram nazından önce kurbanını kesmiş ise muhakkak ki o bunu kendisi için kesmiştir. Her kim de kurbanını bayram namazından sonra kesmiş ise onun kurban ibadeti yerine gelmiş olur ve Müslümanların sünnetine isabet etmiş olur.”

٥٥٥٧- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَلَمَةَ عَنْ أَبِي جُعَيْفَةَ عَنِ النَّبَرَاءِ قَالَ ذَبَحَ أَبُو بُرْدَةَ قَبْلَ الصَّلَاةِ فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبَدِلْهَا قَالَ لَيْسَ عِنْدِي إِلَّا جَذَعَةٌ قَالَ شُعْبَةُ وَأَخْسِبُهُ قَالَ هِيَ خَيْرٌ مِنْ مُسْنَةٍ قَالَ اجْعَلْهَا مَكَانَهَا وَلَنْ تَجْزِيَ عَنْ أَحَدٍ بِغَدِكَ وَقَالَ حَاتِمُ بْنُ وَرْدَانَ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ عَنَّا جَذَعَةٌ.

5557- Berâ -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ebu Burde bayram namazını kılmadan önce kurbanını kesti. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ona: “Onun yerine yenisinden başka bir kurbân kes!” buyurdu. Ebu Burde: Yanımda yaşına basmamış dişi bir çebiçten başkası yoktur, dedi.

Şu’be şöyle dedi: Ben Ebu Burde’nin: O yaşına basmamış dişi çebiş, yaşına basmış olandan daha hayırlıdır, dediğini sanıyorum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Önceki kestiğinin yerine onu kurban olarak kesebilirsin. Ancak bu hüküm senden sonra hiçbir kimse için geçerli değildir.”

٩- بَابُ مَنْ ذَبَحَ الْأَصْحَابِيُّ بِيَدِهِ

9- Kurbanlık Hayvanlarını Kendi Eliyle Kesen Kimse Bâbı

٥٥٥٨- حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسٍ قَالَ ضَحَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِكَبْشَيْنِ أَمْلَحَيْنِ فَرَأَيْتُهُ وَاضِعًا قَدَمَهُ عَلَى صِفَاحِهِمَا يُسَمِّي وَيُكَبِّرُ فَلَذَبَحَهُمَا بِيَدِهِ.

5558- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem iki tane alaca koç kurban etti. Ayağını kurbanlarının yan tarafları üzerine basıp “Bismillâh Allâhu Ekber” diyerek kendi eliyle keserken gördüm.

۱۰- بَابُ مَنْ ذَبَحَ ضَحِيَّةً غَيْرَهُ

10- Başkasının Kurbanını Kesen Kimse Bâbı

وَأَعَانَ رَجُلٌ ابْنَ عُمَرَ فِي بَدَنَتِهِ وَأَمَرَ أَبُو مُوسَى بَنَاتِهِ أَنْ يُضَحِّينَ بِأَيْدِيهِنَّ

İbnu Ömer kurbanını keserken bir adam kendisine yardım etti. Ebu Musa kızlarına kurbanlarını kendi elleriyle kesmelerini emretti.

۵۵۵۹- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ دَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِسَرَفٍ وَأَنَا أَبْكِي فَقَالَ مَا لَكَ أَنْفَسْتَ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ هَذَا أَمْرٌ كَتَبَهُ اللَّهُ عَلَى بَنَاتِ آدَمَ اقْضِي مَا يَقْضِي الْحَاجُّ غَيْرَ أَنْ لَا تَطُولِي بِالنِّيتِ وَضَحَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ نِسَائِهِ بِالْبَقَرِ.

5559- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Haccetmek için yola çıkmıştık. Serif mevkiine geldiğimizde ben hayız oldum. Ben ağlıyor olduğum hâlde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yanıma geldi ve dedi ki: “Sana ne oluyor, yoksa hayız mı oldun?” Ben: Evet, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Bu Allah’ın Adem’in kızlarına yazdığı bir emirdir. Bir hacı ne yapıyorsa sen de aynısını yap. Ancak bu hâlde Kâbe’yi tavâf etme.” Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hanımları adına sığır kurban etti.

۱۱- بَابُ الذَّبْحِ بَعْدَ الصَّلَاةِ

11- Bâb: Kurban, Bayram Namazından Sonra Kesilir

۵۵۶۰- حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ الْمِنْهَالِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي زَيْدٌ قَالَ سَمِعْتُ الشَّعْبِيَّ عَنِ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

يَخْطُبُ فَقَالَ إِنَّ أَوَّلَ مَا نَبْدَأُ بِهِ مِنْ يَوْمِنَا هَذَا أَنْ نُصَلِّيَ ثُمَّ نَرْجِعَ فَتَنْحَرَ فَمَنْ فَعَلَ هَذَا فَقَدْ أَصَابَ سُنَّتَنَا وَمَنْ نَحَرَ فَإِنَّمَا هُوَ لَحْمٌ يُقَدَّمُهُ لِأَهْلِهِ لَيْسَ مِنَ التُّسْكِ فِي شَيْءٍ فَقَالَ أَبُو بُرْدَةَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ذَبَحْتُ قَبْلَ أَنْ أَصَلِّيَ وَعِنْدِي جَذَعَةٌ خَيْرٌ مِنْ مُسْنَةٍ فَقَالَ اجْعَلْهَا مَكَائِهَا وَلَنْ تُجْزِيَ أَوْ تُؤْلِيَ عَنْ أَحَدٍ بِعَدَاكَ.

5560- Berâ -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'i bir kurban bayramı hutbesinde şöyle buyururken işittim: "Bu günümüzde bizim ilk yapacağımız şey, bayram namazı kılmaktır. Sonra evlerimize dönüp kurbanlarımızı kesmektir. Her kim böyle yaparsa bizim sünnetimize isabet etmiştir. Her kim de kurbanını bayram namazından önce kesmişse, bu onun ailesine ikram etmiş olduğu bir ettir ki kurban ibadeti adına bir şey ifade etmez." Ebu Burde dedi ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Ben bayram namazını kılmadan önce kurbanımı kestim. Benim yanımda da yaşını doldurmamış bir kebişim vardır ki o bana yaşını doldurmuş koyundan daha hayırlıdır. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Sen onun yerine onu kurban kesebilirsin. Bundan sonra bu hüküm senden sonrası için geçerli değildir."

١٢ -بَابُ مَنْ ذَبَحَ قَبْلَ الصَّلَاةِ أَعَادَ

12- Bâb: "Kurbanını Bayram Namazını Kılmadan Önce Kesen Kimse, Tekrar Kurban Keser"

٥٥٦١- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ ذَبَحَ قَبْلَ الصَّلَاةِ فَلْيَعِدْ فَقَالَ رَجُلٌ هَذَا يَوْمٌ يُشْتَهَى فِيهِ اللَّحْمُ وَذَكَرَ هَنَةً مِنْ جِرَّاءِهِ فَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَذْرَةً وَعِنْدِي جَذَعَةٌ خَيْرٌ مِنْ شَاتَيْنِ فَرُخْصَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَا أَذْرِي بَلَقْتَ الرُّخْصَةَ أَمْ لَا ثُمَّ الْكَفَا إِلَى كَبْشَيْنِ يَغْنِي لَذْبَهُمَا ثُمَّ الْكَفَا النَّاسَ إِلَى غَنِيمَةٍ فَلَذَبُوهَا.

5561- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Her kim bayram namazından önce kurbanını kesmişse yeniden kurban kessin. "Bir

adam kalkıp dedi ki: Bu insanların canlarının et çektiği bir gündür. Komşularının durumundan bahsetti. Sanki Nebi sallallahu aleyhi ve sellem onu tasdikledi. Adam dedi ki: Benim iki koyunun etinden bana daha sevimli gelen ve yaşına girmemiş bir keçim var. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem ona ruhsat verdi. Bu verilen ruhsatın ondan başkası için geçerli olup olmadığını bilmiyorum. Bundan sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem iki tane koça doğru gitti ve onları kesti. Sonra da insanlar küçük bir sürüye doğru gittiler ve onları kurbanlık olarak kestiler.

٥٥٦٢- حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا الْأَسْوَدُ بْنُ قَيْسٍ سَمِعْتُ جُنْدَبَ بْنَ سُفْيَانَ الْبَجَلِيَّ قَالَ شَهِدْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ التَّحْرِ فَقَالَ مَنْ ذَبَحَ قَبْلَ أَنْ يُصَلِّيَ فَلْيَعِذْ مَكَانَهَا أُخْرَى وَمَنْ لَمْ يَذْبَحْ فَلْيَذْبَحْ.

5562- Cundeb ibnu Sufyân el-Becelî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben kurban bayramı günü Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanında idim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Her kim namaz kılmadan evvel kurban kestiye onun yerine bir daha kessin. Her kim de kesmemişse kurbanını bayram namazından sonra kessin."

٥٥٦٣- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَالَةَ عَنْ فِرَاسٍ عَنْ عَامِرٍ عَنِ الْبَرَاءِ قَالَ صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ يَوْمٍ فَقَالَ مَنْ صَلَّى صَلَاتَنَا وَاسْتَقْبَلَ قِبْلَتَنَا فَلَا يَذْبَحْ حَتَّى يَنْصَرِفَ فَقَامَ أَبُو بُرْدَةَ بْنُ نِيَارٍ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَعَلْتُ فَقَالَ هُوَ شَيْءٌ عَجَلْتَهُ قَالَ فَإِنْ عِنْدِي جَذَعَةٌ هِيَ خَيْرٌ مِنْ مُسْتَيْتِنٍ أَذْبَحُهَا قَالَ نَعَمْ ثُمَّ لَا تَجْزِي عَنْ أَحَدٍ بَعْدَكَ قَالَ عَامِرٌ هِيَ خَيْرٌ نَسِيكَتِيهِ.

5563- Berâ ibnu Âzib -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir kurban bayramında bayram namazı kıldırды ve şöyle buyurdu: "Kim bizim namazımızı kılar, kiblemize yönelir ise bayram namazından ayrılanı kadar kurbanını kesmesin." Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in bu buyruğu üzerine Ebu Burde ibnu Dînar ayağa kalkıp şöyle dedi: Ey Allah'ın Rasûlü! Ben

kurbanımı bayram namazını kılmadan önce kestim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: “O senin acele edip de kestiğin bir hayvandır, kurban yerine geçmez” buyurdu. Ebu Burde şöyle dedi: Benim yanımda henüz yaşını doldurmamış dişi bir çebiç vardır ki, o, iki tane yaşına basmıştan daha hayırlıdır; ben onu kurban edeyim mi? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Evet, onu kurban olarak kesebilirsin. Sonra bu hüküm senden sonra hiçbir kimse için geçerli değildir.”

Âmir şöyle dedi: O Yaşını doldurmamış dişi çebiç kestiklerimin en hayırlısı oldu.

۱۳- بَابُ وَضْعِ الْقَدَمِ عَلَى صَفْحِ الذَّبِيحَةِ

13- Kesilecek Hayvanın Yanı Üzerine Ayağını Koymak Bâbı

۵۵۶۴- حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ حَدَّثَنَا أَنَسٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُضْحِي بِكَبْشَيْنِ أَمْلَحَيْنِ أَقْرَنَيْنِ وَيَضَعُ رِجْلَهُ عَلَى صَفْحَتَيْهِمَا وَيَذْبُحُهُمَا بِيَدِهِ.

5564- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem alacalı, boynuzlu iki koç kurban ederdi ve kesme sırasında ayağını onların yanları üzerine koyar ve onları kendi eliyle keserdi.

۱۴- بَابُ التَّكْبِيرِ عِنْدَ الذَّبْحِ

14- Kurban Kesme Sırasında “Allâhu Ekber” Demek Bâbı

۵۵۶۵- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَّانَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ قَالَ ضَحَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِكَبْشَيْنِ أَمْلَحَيْنِ أَقْرَنَيْنِ ذَبَحَهُمَا بِيَدِهِ وَسَمَّى وَكَبَّرَ وَوَضَعَ رِجْلَهُ عَلَى صِفَاحِهِمَا.

5565- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem iki tane alacalı ve boynuzlu koç kurban etti, onları Bismillâh ve Allâhu Ekber diyerek ve ayağını boynunları üzerine koyarak kendi eliyle kesti.

۱۵- بَابُ إِذَا بَعَثَ بِهَذِهِ لِذَبْحٍ لَمْ يَحْرُمَ عَلَيْهِ شَيْءٌ

15- Bâb: Bir Kimse, Mekke'de Hacda Kesmek İçin Kurbanlarını Önceden Gönderdiği Zaman İhrâmlıya Haram Olan Şeyler Kendisine Haram Olmaz

۵۵۶۶- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا إِسْمَاعِيلُ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ مَسْرُوقٍ أَلَّهُ أُمِّي عَائِشَةَ فَقَالَ لَهَا يَا أُمُّ الْمُؤْمِنِينَ إِنَّ رَجُلًا يَبْعَثُ بِالْهَدْيِ إِلَى الْكَعْبَةِ وَيَجْلِسُ فِي الْمَضَرِّ فَيُوصِي أَنْ تُقْلَدَ بَدَنَتُهُ فَلَا يَزَالُ مِنْ ذَلِكَ الْيَوْمَ مُعْرِمًا حَتَّى يَجِلَّ النَّاسُ قَالَ فَسَمِعْتُ تُصَفِّقُهَا مِنْ وَرَاءِ الْحِجَابِ فَقَالَتْ لَقَدْ كُنْتُ أَفِيلُ فَلَمَّا هَدَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَبْعَثُ هَدْيَهُ إِلَى الْكَعْبَةِ فَمَا يَحْرُمُ عَلَيْهِ مِمَّا حَلَّ لِلرِّجَالِ مِنْ أَهْلِهِ حَتَّى يَرْجِعَ النَّاسُ.

5566- Mesrûk -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Âişe'nin yanına gelip dedim ki: Ey Müminler'in Anası! Bir adam Kâbe'ye kurbanlıklar gönderiyor ve bulunduğu beldede oturuyor, beraberinde kurbanlıklar gönderdiği kimselere kurbanlık develerine kurbanlık olduklarının bilinmesi için gerdanlık takılmasını tavsiye ediyor. İşte bu adam, kendisinde kurbanlıklar gönderdiği bu günden itibaren bütün hacılar Mekke'de ihramlarından çıkacakları zamana kadar kendi oturduğu şehirde ihrâmlı gibi olmakta devam ediyor!

Ben perdenin arkasından ellerini birbirine çarptığını işittim. Âişe şöyle dedi: Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in kurbanlıklarının iplerini bükerdim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de kurbanlıklarını gerdanlıklı olarak Kâbe'ye gönderirdi, fakat ihrâmlı erkeklere ailesinden haram olan şeylerden hiçbirini, hacıların dönmesine kadar kendisine haram olmazdı.

۱۶- بَابُ مَا يُؤْكَلُ مِنْ لُحُومِ الْأَضَاحِيِّ وَمَا يُتْرَدُ مِنْهَا

16- Kurban Etlerinden Yenilmesi ve Azık Edinilmesi Bâbı

۵۵۶۷- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ عَمَرُو أَخْبَرَنِي عَطَاءٌ سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كُنَّا نَتْرَدُ لُحُومَ الْأَضَاحِيِّ عَلَى عَهْدِ

النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى الْمَدِينَةِ وَقَالَ غَيْرَ مَرَّةٍ لَحُومَ الْهَدْيِ.

5567- Câbir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Biz Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem zamanında kurbanlık hayvanların etlerini Medine'ye kadar getirir, azık edinirdik.

٥٥٦٨- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ الْقَاسِمِ أَنَّ ابْنَ خُبَّابٍ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا سَعِيدٍ يُحَدِّثُ أَنَّهُ كَانَ غَائِبًا فَقَدِمَ فَقُدِّمَ إِلَيْهِ لَحْمٌ قَالُوا هَذَا مِنْ لَحْمِ ضَحَايَا فَقَالَ أَخْرُوهُ لَا أَذُوقُهُ قَالَ ثُمَّ قُمْتُ فَخَرَجْتُ حَتَّى آتَيْتُ أَخِي أَبَا قَتَادَةَ وَكَانَ أَخَاهُ لِأُمِّهِ وَكَانَ بَذْرِيًّا فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لَهُ فَقَالَ إِنَّهُ قَدْ حَدَّثَ بِعَدْلِكَ أَمْرًا.

5568- Abdullah ibnu Habbâb -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ebu Saîd ibnu Mâlik el-Hudrî -Allah ondan razı olsun- bir yolculuktan geldi. Ailesi kendisine kurbânların etlerinden et ikram ettiler. Bunun üzerine Saîd ibnu Mâlik şöyle dedi:

-Ben bunun hükmünü sormadıkça bundan yemeyeceğim. Ardından anne tarafından kardeşi olan ve Bedir savaşına katılan Katâde ibnu Nu'mân'ın yanına gitti. Ona kurban etlerinin üç günden fazla bekletilip yenmesinden sordu. Katade şöyle dedi: Senden sonra kurban etlerinin üç günden sonra yenilmesi yasağı ortadan kaldırıldı. (Hadisin geçtiği yer: 3997)

٥٥٦٩- حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ ضَحَّى مِنْكُمْ فَلَا يُصْبِحَنَّ بَعْدَ ثَالِثَةٍ وَبَقِيَ لِي بَيْتُهُ مِنْهُ شَيْءٌ فَلَمَّا كَانَ الْعَامُ الْمُقْبِلُ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ نَفْعُلْ كَمَا فَعَلْنَا عَامَ الْمَاضِي قَالَ كُلُوا وَأَطْعِمُوا وَأَذْخِرُوا فَإِنَّ ذَلِكَ الْعَامَ كَانَ بِالثَّاسِ جَهْدٌ فَأَرَدْتُ أَنْ تُعِينُوا فِيهَا.

5569- Seleme ibnul Ekva -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Sizlerden her kim kurban kesecek ise onun etini üç günden fazla

evinde bulundurmasın.” Ertesi sene yine böyle bir kurban gününde ashab: Ey Allah’ın Rasûlü! Kurbanlarımızın etlerini geçen sene gibi evlerimizde üç günden fazla durdurmayacak mıyız? diye sordular. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Keseceğiniz kurbanlarınızın etlerinden kendiniz yiyin, başkalarına da ikram edin ve evinizde azık olarak saklayın. Geçen sene insanlar meşakkat içerisinde idiler. Bu sebepten zor durumda olan kardeşlerinize yardım etmenizi istedim.”

٥٥٧٠- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي أَخِي عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ

يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ
الضَّحِيَّةُ كُنَّا نَمْلَحُ مِنْهُ فَتَقَدَّمُ بِهِ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْمَدِينَةِ فَقَالَ لَا
تَأْكُلُوا إِلَّا ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ وَلَيْسَتْ بِغَزِيمَةٍ وَلَكِنْ أَرَادَ أَنْ يُطْعِمَ مِنْهُ وَاللَّهُ أَعْلَمُ.

5570- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bizler Medine’de iken kurban etlerini tuzlayarak saklar ve daha sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem’e takdim ederdik. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Sizler kurban etlerini üç günden sonra yemeyin” buyurdu.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem’in bu yasaklayışı kesin bir haram kılış değil idi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bizim kurban etlerinden bakarlına da ikram etmemizi istiyordu. En iyisini bilen yalnızca Allah Azze ve Celle’dir.

٥٥٧١- حَدَّثَنَا جِبَانُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنِي يُونُسُ عَنْ

الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو عُبَيْدٍ مَوْلَى ابْنِ أَزْهَرَ أَنَّهُ شَهِدَ الْعِيدَ يَوْمَ الْأَضْحَى مَعَ عُمَرَ
بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَصَلَّى قَبْلَ الْخُطْبَةِ ثُمَّ خَطَبَ النَّاسَ فَقَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ
إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ نَهَاكُمْ عَنْ صِيَامِ هَذَيْنِ الْعِيدَيْنِ أَمَّا
أَحَدُهُمَا فَيَوْمَ فِطْرِكُمْ مِنْ صِيَامِكُمْ وَأَمَّا الْآخَرُ فَيَوْمَ تَأْكُلُونَ مِنْ لُسُكِكُمْ.

5571- Ebu Ubeyd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir kurban bayramı günü kendisi Ömer ibnul-Hattab ile beraberdi. Ömer ibnul-Hattab hutbeden önce bayram namazını kıldırdı. Sonra hutbe

verdi ve hutbesinde şöyle dedi: Ey insanlar! Şüphesiz ki, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sizleri şu iki bayram gününde oruç tutmaktan yasakladı: Birisi orucunuzdan iftar ettiğiniz Ramazan bayramınızın günü, diğeri de kurbanınızdan yediğiniz gün.”

٥٥٧٢- قَالَ أَبُو عُبَيْدٍ ثُمَّ شَهِدْتُ الْعِيدَ مَعَ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ فَكَانَ ذَلِكَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ فَصَلَّى قَبْلَ الْخُطْبَةِ ثُمَّ خَطَبَ فَقَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ هَذَا يَوْمٌ قَدْ اجْتَمَعَ لَكُمْ فِيهِ عِيدَانِ فَمَنْ أَحَبَّ أَنْ يَنْتَظِرَ الْجُمُعَةَ مِنْ أَهْلِ الْعَوَالِي فَلْيَنْتَظِرْ وَمَنْ أَحَبَّ أَنْ يَرْجِعَ فَقَدْ أَذِنْتُ لَهُ.

5572- Ebu Ubeyd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Sonra ben Osman ibnu Affân ile bir bayramda beraber idim. Bayram günü Cuma günü ile aynı güne rast gelmişti. Osman ibnu Affân hutbeden önce bayram nazmını kıldırdı. Sonra hutbe verdi ve hutbesinde şöyle dedi: Ey insanlar! Bugün iki bayramın bir araya geldiği bir gündür. Medine'nin Avâli bölgesinde oturup da Cuma namazını beklemek isterse beklesin. Her kim de bayram namazından sonra evine dönmek isterse ona da evine dönmesi için izin verdim.

٥٥٧٣- قَالَ أَبُو عُبَيْدٍ ثُمَّ شَهِدْتُهُ مَعَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ فَصَلَّى قَبْلَ الْخُطْبَةِ ثُمَّ خَطَبَ النَّاسَ فَقَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَاكُمْ أَنْ تَأْكُلُوا لَحُومَ نُسُكِكُمْ فَوْقَ ثَلَاثِ وَعَنْ مَعْمَرٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي عُبَيْدٍ لَحْوَةً.

5573- Ebu Ubeyd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Sonra ben Alî ibnu Ebî Tâlib'in kıldıracağı bir bayram namazında O'nunla beraber idim. Bayram namazını hutbeden önce kıldırdı. Sonra insanlara hutbe verdi. Hutbesinde şöyle dedi: Muhakkak ki Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kurban etlerinizi üç günden fazla yemenizi yasaklamıştır.

٥٥٧٤- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ أَخْبَرَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ سَعْدٍ عَنْ ابْنِ أَخِي ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَمِّهِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَالِمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ

اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُلُّوا مِنَ الْأَضَاحِيِّ ثَلَاثًا وَكَانَ عَبْدُ اللَّهِ يَأْكُلُ بِالزَّيْتِ حِينَ يَنْفِرُ مِنْ مَنَى مِنْ أَجْلِ لُحُومِ الْهَدْيِ.

5574- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Kurbanların etlerinden üç gün içinde yiyin.” Abdullah ibnu Ömer, kurban develerinin etlerini yemekten sakınmak için Minâ’dan hareket ederken ekmeği zeytinyağı ile yedi.

٧٤- كِتَابُ الْأَشْرِبَةِ
74- KİTÂBUL-EŞRİBE
(İçecekler Kitabı)

١- بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَلْصَابُ وَالْأَزْلَامُ رِجْسٌ
مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾

1-Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Ey îman edenler! İçki, kumar, dikili taşlar ve fal okları, şeytan işi birer pisliktir. Onlardan sakının ki kurtuluşa eresiniz.» (Mâide: 90)

٥٥٧٥- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ
عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ شَرِبَ الْخَمْرَ
فِي الدُّنْيَا ثُمَّ لَمْ يَتُبْ مِنْهَا حُرِمَ فِي الْآخِرَةِ.

5575- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Kim dünyâda içki içer sonra da bu günahından dolayı tövbe etmez ise, Âhiret-teki içecekten mahrum olur.” (Hadisin geçtiği diğer yerler: 951, 955, 965, 968, 976, 983, 5545-5557, 5560, 5563)

٥٥٧٦- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ
الْمُسَيَّبِ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
أَتَى لَيْلَةَ أُسْرِي بِهِ يَأِيلِيَاءَ بِقَدَحَيْنِ مِنْ خَمْرٍ وَلَكِنْ فَتَطَرَّ إِلَيْهِمَا ثُمَّ أَخَذَ اللَّبَنَ فَقَالَ

جَبْرِيلُ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَذَاكَ لِلْفِطْرَةِ وَلَوْ أَخَذْتَ الْخَمْرَ غَوَتْ أُمَّتُكَ تَابِعَهُ مَعْمَرٌ
وَأَبْنُ الْهَادِ وَعُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ وَالزُّبَيْدِيُّ عَنِ الزُّهْرِيِّ.

5576- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e İsrâ gecesinde Beytul-Makdis'te biri içki, biri süt dolu olan iki kadeh getirildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlara baktı, sonra süt kadehini aldı. Bunun üzerine Cibril şöyle dedi: "Seni fıtrata hidâyet eden Allah'a hamd olsun! Eğer sen şarabı almış olsaydın, ümmetin azgın olurdu." (Hadisin geçtiği yer: 3394)

٥٥٧٧- حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ بْنُ أَبِإِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ
اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَدِيثًا لَا يُحَدِّثُكُمْ بِهِ
غَيْرِي قَالَ مِنْ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ أَنْ يَظْهَرَ الْجَهْلُ وَيَقِلَّ الْعِلْمُ وَيَظْهَرَ الزُّنَا وَتُشْرَبَ
الْخَمْرُ وَيَقِلَّ الرَّجَالُ وَيَكْثُرَ النِّسَاءُ حَتَّى يَكُونَ لِخَمْسِينَ امْرَأَةً قِيمُهُنَّ رَجُلٌ وَاحِدٌ.

5577- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den bir hadîs işittim ki, onu sizlere benden başka hiç kimse haber veremez. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Cehaletin yayılması, ilmin azalması, zinanın çoğalması, şarabın çokça tüketilmesi, elli kadının bir erkek bakını olacak derecede kadınların çoğalıp erkeklerin azalması kıyamet alâmetlerindendir."¹⁰⁹ (Hadisin geçtiği diğer yerler: 81, 5231, 6808)

٥٥٧٨- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي يُونُسُ عَنْ
ابْنِ شِهَابٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا سَلَمَةَ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَابْنَ الْمُسَيَّبِ يَقُولَانِ قَالَ أَبُو

109 Bu sözlü incelemek gerekir. Başka bir hadisde azalacakları açıkça şöyle geçmektedir. "Erkekler azalır kadınlar çoğalır" Görüldüğü gibi bu başka bir şey değil apaçık bir alâmettir. Allah dilerse ahir zamanda doğan erkeklerin sayısını azaltır, kızların sayısını çoğaltır. Ayrıca kadınların çoğalması, diğer alâmetlerden olan ilmin kalkması ve cahilliğin çoğalmasına uygundur." Erkeklerin azalıp kadınların çoğalmasının diğer sebeplerini ortadan kaldırmaz. Nitekim Müslim'deki şu rivayet erkeklerin yok olmasının kadınların çoğalmasının sebebini savaşlarda erkeklerin ölmesi olduğunu gösterir: "Erkekler ölür, kadınlar kalır. Öyle ki, bir erkeğe elli kadın düşer."

هُرَيْرَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَزْنِي الزَّانِي حِينَ يَزْنِي وَهُوَ مُؤْمِنٌ وَلَا يَشْرَبُ الْخَمْرَ حِينَ يَشْرَبُهَا وَهُوَ مُؤْمِنٌ وَلَا يَسْرِقُ السَّارِقُ حِينَ يَسْرِقُ وَهُوَ مُؤْمِنٌ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ وَأَخْبَرَنِي عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ أَبِي بَكْرٍ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ هِشَامٍ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ كَانَ يُحَدِّثُهُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ثُمَّ يَقُولُ كَانَ أَبُو بَكْرٍ يُلْحِقُ مَعَهُمْ وَلَا يَنْتَهَبُ لَهَبَةً ذَاتَ شَرَفٍ يَرْفَعُ النَّاسُ إِلَيْهِ أَبْصَارَهُمْ فِيهَا حِينَ يَنْتَهَبُهَا وَهُوَ مُؤْمِنٌ.

5578- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Zinâkâr kişi zina ederken kâmil bir mümin olduğu hâlde zina edemez. İçki içen de içki içerken kâmil bir mümin olarak içki içemez. Hırsız da çalarken kâmil bir mümin olarak çalamaz.”

Ebu Bekir ibnu Abdurrahman, Ebu Hureyre hadisinde şunu da zikrederdi: “Halkın gözü önünde yağmacılık eden zalim ve makam-mevki sahibi kimse de yağmacılık ettiği sırada kâmil bir mümin olarak yağmacılık edemez” (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2475, 6772, 6810)

٢- بَابُ الْخَمْرِ مِنَ الْعَنْبِ

2- Bâb: Üzümden Yapılan Şarap

٥٥٧٩- حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ صَبَّاحٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَابِقٍ حَدَّثَنَا مَالِكٌ هُوَ ابْنُ مِغْوَلٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَقَدْ حُرِّمَتِ الْخَمْرُ وَمَا بِالْمَدِينَةِ مِنْهَا شَيْءٌ.

5579- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Muhakkak ki içki haram kılındı, hâlbuki Medine’de ondan bir şey yoktu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4616, 5579)

٥٥٨٠- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا أَبُو شِهَابٍ عَبْدُ رَبِّهِ بْنُ نَافِعٍ عَنْ يُونُسَ عَنْ ثَابِتِ بْنِ النَّبَانِيِّ عَنْ أَنَسٍ قَالَ حُرِّمَتِ عَلَيْنَا الْخَمْرُ حِينَ حُرِّمَتِ وَمَا نَجِدُ يَغْنِي بِالْمَدِينَةِ خَمْرَ الْأَعْتَابِ إِلَّا قَلِيلًا وَعَامَّةُ خَمْرِنَا الْبُسْرُ وَالْثَمْرُ.

5580- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Alkollü içkiler bize haram kılındı. İçki haram kılındığında Medine'de üzümden yapılan içkiden çok az buluyorduk. İçkilerin geneli hurma koruğu ve hurmadandı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2464, 4617, 4620, 5580, 5582, 5583, 5584, 5600, 5622, 7253)

٥٥٨٠ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ أَبِي حَيَّانَ حَدَّثَنَا عَامِرٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَامَ عُمَرُ عَلَى الْمِنْبَرِ فَقَالَ أَمَا بَعْدُ نَزَلَ تَحْرِيمُ الْخَمْرِ وَهِيَ مِنْ خَمْسَةِ الْعَنْبِ وَالتَّمْرِ وَالْعَسَلِ وَالْحِنْطَةِ وَالشَّعِيرِ وَالْخَمْزِ مَا خَامَرَ الْعَقْلَ.

5581- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Ömer, minberi üzerinde ayağa kalktı ve şöyle dedi: İçkinin haram kılındığına dair emir inmiştir. İçki beş şeyden imal edilir. Bunlar: Üzüm, hurma, bal, buğday ve arpadır. Aklı gideren her şey içkidir. (Hadisin Geçtiği diğer yerler: 4619, 5588, 5589, 7237)

٣ بَابُ نَزْلِ تَحْرِيمِ الْخَمْرِ وَهِيَ مِنَ الْعَنْبِ وَالتَّمْرِ

3- Bâb: İçkinin Haram Kılındığına Dair Emir İndi, İçki Hurma Koruğundan ve Hurmadan Yapılıyordu

٥٥٨١ - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنْتُ أَسْقِي أَبَا عُبَيْدَةَ وَأَبَا طَلْحَةَ وَأَبِي بَنِي كَعْبٍ مِنْ فَضِيخِ زَهْوٍ وَكَمَرٍ فَبَجَاءَهُمْ آتٍ فَقَالَ إِنَّ الْخَمْرَ لَذُ حُرْمَتٍ فَقَالَ أَبُو طَلْحَةَ قُمْ يَا أَنَسُ فَأَهْرِقْهَا فَأَهْرِقْهَا.

5582- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Ebu Ubeyde, Ebu Talha ve Ubey ibnu Ka'b'a "fadih" ismini verdikleri, hurma koruğu ve hurmadan yapılan içkiden dağıtıyordum. Onların yanına bir kimse gelip: İçki haram kılındı, dedi. Bunun üzerine Ebu Talha: Kalk ey Enes ve içki testilerini dök, dedi. Ben de kalkıp testilerde bulunan içkileri döktüm. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2464, 4617, 4620, 5580, 5583, 5584, 5600, 5622, 7253)

٥٥٨٣ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا قَالَ كُنْتُ قَائِمًا عَلَى الْحَيِّ اسْتَقِيهِمْ غُمُومَتِي وَأَنَا أَصْفَرُهُمُ الْفَضِيخَ فَقِيلَ حُرِّمَتْ الْخَمْرُ فَقَالُوا أَكْفَيْتَهَا لَكَفَّائِهَا قُلْتُ لِأَنِّي مَا شَرَابُهُمْ قَالَ رُطْبٌ وَبُسْرٌ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ بْنُ أَنَسٍ وَكَانَتْ خَمْرُهُمْ فَلَمْ يُنْكِرْ أَنَسٌ وَحَدَّثَنِي بَعْضُ أَصْحَابِي أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ كَانَتْ خَمْرُهُمْ يَوْمَئِذٍ.

5583- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben amcalarıma fadih denilen içki sunuyordum. İçki haram kılındı, denildi. Bunun üzerine orada bulunanlar: İçkileri dök, dediler. Biz de içkileri döktük.

Süleyman ibnu Tarhân dedi ki: Ben Enes'e: Onların içkilerin neden yapıldı, diye sordum. Enes: hurma ve hurma koruğundan , dedi.

Ebu Bekir ibnu Enes: Onların içecekleri bundan idi, dedi. Enes, onun bu sözünü inkâr etmedi.

Süleyman şöyle dedi: Bana arkadaşlarımdan bazısı, Enes'in şöyle dediğini bildirdi: O gün onların içkileri bu idi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2464, 4617, 4620, 5580, 5582, 5584, 5600, 5622, 7253)

٥٥٨٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ الْمُقَدِّمِيُّ حَدَّثَنَا يُونُسُ أَبُو مَعْشَرٍ الْبَرَاءُ قَالَ سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ عُيَيْنَةَ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي بَكْرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ حَدَّثَهُمْ أَنَّ الْخَمْرَ حُرِّمَتْ وَالْخَمْرُ يَوْمَئِذٍ الْبُسْرُ وَالتَّمْرُ.

5584- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

İçki haram kılındı. O gün onların içkileri hurma koruğu ve hurmadan yapıldı. (Hadisin geçtiği yerler: 2464, 4617, 4620, 5580, 5582-5584, 5600, 5622, 7253)

٤ - بَابُ الْخَمْرِ مِنَ الْعَسَلِ وَهُوَ الْبَشْعُ

4- Bâb: Baldan Yapılan ve el-Bit'u Denilen İçki

وَقَالَ مَعْنٌ سَأَلْتُ مَالِكَ بْنَ أَنَسٍ عَنِ الْفَقَّاعِ فَقَالَ إِذَا لَمْ يُسْكِرْ فَلَا بَأْسَ وَقَالَ ابْنُ الدَّرَاوَزِيِّ سَأَلْنَا عَنْهُ فَقَالُوا لَا يُسْكِرُ لَا بَأْسَ بِهِ

Ma'n ibnu İsâ şöyle dedi: Ben Mâlik ibnu Enes'e el-Fukka' denilen ve ekseriyetle kuru üzümünden ve az miktarda baldan yapılan içecekten sordum. İmâm Mâlik: Sarhoşluk vermediği müddetçe bir sakıncası yoktur, dedi.

İbnu Derâverdî şöyle dedi: Biz zamanımızdaki Medine ehlinde olan Fukahaya "el-Fukkaa" içeceğinden sorduk. Onlar: Sarhoşluk vermiyorsa bir sakınca yoktur, dediler.

٥٥٨٥- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ عَائِشَةَ قَالَتْ سَأَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الْبَيْعِ فَقَالَ كُلُّ شَرَابٍ أَسْكَرَ فَهُوَ حَرَامٌ

5585- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme baldan yapılan içkinin hükmü soruldu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Sarhoşluk veren her içecek haramdır" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 242, 5585, 5586)

٥٥٨٦- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ سَأَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الْبَيْعِ وَهُوَ لَبِيدُ الْعَسَلِ وَكَانَ أَهْلُ الْيَمَنِ يَشْرَبُونَهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُلُّ شَرَابٍ أَسْكَرَ فَهُوَ حَرَامٌ.

5586- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e Yemenlilerin içtikleri ve baldan yapılan içkiden soruldu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Sarhoşluk veren her içecek haramdır" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 242, 5585, 5586)

٥٥٨٧- وَعَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَتَّبِعُوا فِي الدُّبَاءِ وَلَا فِي الْمُرَقَّتِ وَكَانَ أَبُو هُرَيْرَةَ يُلْحِقُ مَعَهَا الْحَتَمَ وَالْتَقِيرَ.

5587- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah

Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Dubbâ’ ve muzeffet denilen kaplarda şıra kurmayın.”

Zuhrî dedi ki: Ebu Hureyre bu iki kabın beraberine “Hantem” ve “Nakîr” adı verilen kapları da katardı.

• سَابَ مَا جَاءَ فِي أَنَّ الْخَمْرَ مَا خَامَرَ الْعَقْلَ مِنَ الشَّرَابِ

5- “İçeceklerden Akli Gideren Her şey İçki Hükümündedir”
Sözü Hakkında Gelen Şeyler Bâbı

٥٥٨٨- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي رَجَاءٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ أَبِي حَيَّانَ التَّمِيمِيِّ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ خَطَبَ عُمَرُ عَلَى مِثْرِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِلَهُ قَدْ نَزَلَ تَحْرِيمُ الْخَمْرِ وَهِيَ مِنْ خَمْسَةِ أَشْيَاءِ الْعِنَبِ وَالتَّمْرِ وَالْحِنْطَةِ وَالشَّعِيرِ وَالْعَسَلِ وَالْخَمْرُ مَا خَامَرَ الْعَقْلَ وَثَلَاثٌ وَدِدْتُ أَنْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمْ يُفَارِقْنَا حَتَّى يَفْعِدَ إِلَيْنَا عَهْدًا الْجَدُّ وَالْكَلَالَةُ وَأَبْوَابُ مِنْ أَبْوَابِ الرَّبِّ قَالَ قُلْتُ يَا أَبَا عُمَرَ فَشَيْءٌ يُصْنَعُ بِالسُّنْدِ مِنَ الْآرْزِ قَالَ ذَاكَ لَمْ يَكُنْ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْ قَالَ عَلَى عَهْدِ عُمَرَ وَقَالَ حَجَّاجٌ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ أَبِي حَيَّانَ مَكَانَ الْعِنَبِ الزَّرْبِيبِ.

5588- İbnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Ömer’i -Allah ondan razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem’in minberinde şöyle derken işittim:

-Ey insanlar! İçkinin haram kılındığına dair emir inmiştir. İçki beş şeyden imal edilir. Bunlar: Üzüm, hurma, bal, buğday ve arpadır. Akli gideren her şey içkidir. Üç şey var ki, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlar hakkında bize tam bir bilgi verinceye kadar bizlerden ayrılmamasını temennî ettim: Dedenin mirastan ne kadar alacağı, kelâle ve faiz ile alakalı bir takım hükümler.

Ebu Hayyân et-Teymî dedi ki: Ben Âmir eş-Şa’bî’ye dedim ki: Ey Ebu Amr! Sind’de pirinçten yapılan içkinin hükmü nedir? Şa’bî şöyle dedi: O içki Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem zamanında yoktu, veya: Ömer zamanında yoktu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4619, 5581, 5589, 7237)

٥٥٨٩ - حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي السَّفَرِ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنْ عُمَرَ قَالَ الْخَمْرُ يُصْنَعُ مِنْ خُمْسَةِ مِنَ الزَّرْبِيبِ وَالتَّمْرِ وَالْجَنْطَةِ وَالشَّعِيرِ وَالْعَسَلِ.

5589- Ömer ibnul-Hattab -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: İçki beş şeyden yapılıyor: Kuru üzüm, hurma, buğday, arpa ve baldan. (Hadisin Geçtiği diğer yerler: 4619, 5581, 5588, 5589, 7237)

٦- بَابُ مَا جَاءَ فِيمَنْ يَسْتَحِلُّ الْخَمْرَ وَيُسَمِّيهِ بِغَيْرِ اسْمِهِ

6- Alkollü İçecekleri Helâl Saymak İsteyen ve Ona Kendi İsminden Başka İsim Veren Kimseler Hakkında Gelen Haberler Bâbı

٥٥٩٠ - وَقَالَ هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ يَزِيدَ بْنِ جَابِرٍ حَدَّثَنَا عَطِيَّةُ بْنُ قَيْسٍ الْكِلَابِيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ غَنَمٍ الْأَشْجَرِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو عَامِرٍ أَوْ أَبُو مَالِكٍ الْأَشْجَرِيُّ وَاللَّهُ مَا كَذَّبَنِي سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَيَكُونَنَّ مِنْ أُمَّتِي أَقْوَامٌ يَسْتَحِلُّونَ الْحِرَّ وَالْحَرِيرَ وَالْخَمْرَ وَالْمَعَازِفَ وَلَيَنْزِلَنَّ أَقْوَامٌ إِلَى جَنْبِ عِلْمٍ يَرُوحُ عَلَيْهِمْ بِسَارِحَةٍ لَهُمْ يَأْتِيهِمْ يَغْنِي الْفَقِيرَ لِحَاجَةٍ فَيَقُولُونَ ارْجِعْ إِلَيْنَا غَدًا فَيَبْيْتُهُمُ اللَّهُ وَيَضَعُ الْعِلْمَ وَيَمْسَحُ آخِرِينَ قِرْدَةً وَخَنَازِيرَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ.

5590- Ebu Mâlik el-Eş'arî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Ümmetimden öyle bir topluluk çıkacak ki onlar zinayı, ipek elbiseler giymeyi, içki içmeyi, çalgı âletlerini helâl sayacaklar. Yine birtakım kimseler de yüksek dağlara veya dağın başına konaklayacaklar, onlara ait koyun sürüsü ile çoban sabahları yanlarına gelecek akşamları gidecek. Bu dağ başlarında konaklayan kimselere fakir bir kimse gelecek ve onlardan kendisine yardım etmelerini isteyecek. O kimseler ise o fakir kimseye: Bugün git de yanımıza yarın gel, diyecekler. Bunun üzerine Allah üzerinde oturdukları dağı geceleyin üzerlerine indirip bir kısmını helâk edecek, sağ kalan diğerlerini de kıyamet gününe kadar maymunlar ve domuzlar hâline çevirecektir.”

٧ - بَابُ الْإِتْيَادِ فِي الْأَوْعِيَةِ وَالْتَوْرِ

7- Çeşitli Kaplarda ve Tevr Denilen Taş veya Madeni Kaplarda Şıra Yapmak Bâbı

٥٥٩١- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي حَازِمٍ قَالَ سَمِعْتُ سَهْلًا يَقُولُ أَمَى أَبُو أُسَيْدٍ السَّاعِدِيُّ لَدَعَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي عُرْسِهِ فَكَانَتْ أَمْرَأَتُهُ خَادِمَتُهُمْ وَهِيَ الْعُرُوسُ قَالَتْ أَتَذَرُونَنِي مَا سَقَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَقَعْتُ لَهُ ثَمَرَاتٍ مِنَ اللَّيْلِ فِي تَوْرِ.

5591- Sehl ibnu Sa'd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ebu Useyd es-Sâidî, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'i düğün yemeğine yani velimeye davet etti. Yeni gelin olan hanımı da onlara hizmet ediyordu. O kadın dedi ki: Benim Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e ne ikram ettiğini biliyor musunuz? Tevr denilen kap içinde gecedен Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem için ıslattığım hurmanın şırasını ikram ettim. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5182, 5183, 5597, 6685)

٨ - بَابُ تَرْخِصِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْأَوْعِيَةِ وَالظُّرُوفِ بَعْدَ التَّهْنِئَةِ

8- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in Çeşitli Kaplar İçinde Şıra Yapmayı Yasakladıktan Bir Müddet Sonra Buna İzin Vermesi Bâbı

٥٥٩٢- حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَبُو أَحْمَدَ الزُّبَيْرِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ سَالِمٍ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الظُّرُوفِ فَقَالَتْ الْأَنْصَارُ إِنَّهُ لَا بُدَّ لَنَا مِنْهَا قَالَ فَلَا إِذَا وَحَلَفَ خَلِيفَةُ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ سَالِمٍ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ عَنْ جَابِرٍ بِهَذَا حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بِهَذَا وَقَالَ فِيهِ لَمَّا نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الْأَوْعِيَةِ.

5592- Câbir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bâzı kaplar içinde şıra kur-

maktan yasakladı. Bunun üzerine Medineli Ensâr: Bizim için bu kapları kullanmak zaruridir, dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellen: "Öyleyse bunlarda şıra kurmaktan yasaklanmaz" buyurdu.

٥٥٩٣- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ سَلِيمَانَ بْنِ أَبِي مُسْلِمٍ الْأَخْوَلِ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ أَبِي عِيَّاضٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمَّا نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الْأَسْقِيَةِ قِيلَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْسَ كُلُّ النَّاسِ يَجِدُ سِقَاءً فَرَخَّصَ لَهُمْ فِي الْجَرِّ غَيْرِ الْمَرْقَةِ.

5593- Abdullah ibnu Amr -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem deriden yapılmış kırbalar-dan başka kaplarda şıra yapılmasını yasakladığı zaman, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e: Her insan böyle deriden yapılmış kırba bulamaz ki, denildi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlara ziftlenmemiş olan balçık çömlek ve küp içinde şıra kurmalarına izin verdi.

٥٥٩٤- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ حَدَّثَنِي سَلِيمَانُ عَنْ إِبْرَاهِيمَ التَّمِيمِيِّ عَنْ الْحَارِثِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الدُّبَاءِ وَالْمَرْقَةِ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ الْأَعْمَشِ بِهَذَا.

5594- Alî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem dubbâdan ve ziftlenmiş kap içinde şıra kurmaktan yasakladı.

٥٥٩٥- حَدَّثَنِي عُثْمَانُ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ قُلْتُ لِلْأَسْوَدِ هَلْ سَأَلْتَ عَائِشَةَ أُمَ الْمُؤْمِنِينَ عَمَّا يُكْرَهُ أَنْ يُتَّبَعَ فِيهِ فَقَالَ نَعَمْ قُلْتُ يَا أُمَ الْمُؤْمِنِينَ عَمَّ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُتَّبَعَ فِيهِ قَالَتْ نَهَاكَ فِي ذَلِكَ أَهْلُ النَّبِيتِ أَنْ تُتَّبَعَ فِي الدُّبَاءِ وَالْمَرْقَةِ قُلْتُ أَمَا ذَكَرْتَ الْجَرَّ وَالْحَتَمَ قَالَ إِنْمَا أَحَدُكَ مَا سَمِعْتُ أَفْأَحَدْتُ مَا لَمْ أَسْمَعْ.

5595- İbrâhîm en-Nahâî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben, Esved ibnu Yezîd'e dedim ki: Sen müminlerin annesi Âişe'ye, hangi kaplar içinde sıra tutulması mekruh olur diye sordun mu? Esved şöyle dedi: Evet, ben dedim ki: Ey müminlerin annesi! Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hangi şeylerin içinde sıra tutulmasından yasakladı? dedim. Âişe: Bu hususta biz ev halkını dubbâda ve ziftlenmiş kapta sıra kurmamızdan yasakladı, dedi. İbrâhîm en-Nahaî dedi ki: Bu sefer Esved'e: Âişe, hantem ve cer denilen testiye zikretmedi mi? diye sordum. Esved: Ben sana ancak işittiğim şeyi söylüyorum, sana işitmediğim şeyi mi söyleyeyim? dedi.

٥٥٩٦- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا الشَّيْبَانِيُّ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الْجَرِّ الْأَخْضَرِ قُلْتُ أَتَشْرَبُ فِي الْأَيْضِ قَالَ لَا.

5596- Abdullah ibnu Ebî Evfâ -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yeşil testi içinde sıra tutmaktan yasakladı. Şeybânî dedi ki: Ben Abdullah'a: Peki beyaz testi içinde içebilir miyiz? dedim. Abdullah: Hayır, ondan da içemezsin, dedi.

٩- بَابُ نَقِيعِ الثَّمَرِ مَا لَمْ يُسَكَّرْ

9- Sarhoşluk Vermeyen Hurma Şırasını İçmek Bâbı

٥٥٩٧- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْقَارِي عَنْ أَبِي حَازِمٍ قَالَ سَمِعْتُ سَهْلَ بْنَ سَعْدٍ السَّاعِدِيِّ أَنَّ أَبَا أُسَيْدٍ السَّاعِدِيَّ دَعَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَعْرُسِهِ فَكَانَتْ أَمْرَأَتُهُ خَادِمَتُهُمْ يَوْمَئِذٍ وَهِيَ الْعُرُوسُ فَقَالَتْ مَا تَذَرُونَ مَا أَلْقَعْتُ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلْقَعْتُ لَهُ ثَمَرَاتٍ مِنَ اللَّيْلِ فِي تَوْرٍ.

5597- Sehl ibnu Sa'd es-Sâidî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ebu Useyd es-Sâidî, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'i düğün yemeğine davet etti. Yeni gelin olan hanımı onlara hizmet ediyordu. Hanımı Ümmü Useyd dedi ki: Benim Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e ne sırası içirdiğimi bilir misiniz? Ben gecedan Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem için tevr denilen kap içinde birkaç adet hurma ıslattım. (Hadisin geçtiği yerler: 5182, 5183, 5591, 6685)

١٠ سَبَابُ الْبَازِقِ وَمَنْ لَهَى عَنْ كُلِّ مُسْكِرٍ مِنَ الْأَشْرِبَةِ

10- Üzüm Suyundan Yapılan ve Pişirildiğinde İçki Olan
Bâzak İçeceği ve Sarhoşluk Veren Her Türlü İçecekten
Yasaklayan Kimse Bâbı

وَرَأَى عُمَرُ وَأَبُو عُيَيْدَةَ وَمُعَاذُ شَرْبِ الطَّلَاءِ عَلَى الثَّلَثِ وَشَرِبَ الْبَرَاءُ وَأَبُو
جُحَيْفَةَ عَلَى النُّصْفِ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ اشْرَبِ الْعَصِيرَ مَا دَامَ طَرِيًّا وَقَالَ عُمَرُ
وَجَدْتُ مِنَ عُيَيْدِ اللَّهِ رِيحَ شَرَابٍ وَأَنَا سَائِلٌ عَنْهُ فَإِنْ كَانَ يُسْكِرُ جَلَدْتُهُ.

Ömer ibnul-Hattab, Ebu Ubeyde ve Muâz ibnu Cebel, Tılâ denilen içeceğin kaynatılıp üçte biri kalınca içileceği görüşünde idiler. İbnu Abbas sıkılmış şıradan soran kimseye: Sıkılmış şıra taze olduğu müddetçe iç, demiştir. Ömer ibnul-Hattab şöyle dedi: Ben oğlum Ubeydullah'ta şarap kokusu hissettim. O, tılâ içtiğini söyledi. Ben tılâ içeceğinin sarhoşluk verip vermediğini soracağım. Şayet sarhoşluk veriyorsa muhakkak ona sopa cezası uygulayım.

٥٥٩٨- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي الْجَوَيْرِيَةِ قَالَ سَأَلْتُ
ابْنَ عَبَّاسٍ عَنِ الْبَازِقِ فَقَالَ سَبَقَ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْبَازِقَ فَمَا أَسْكِرَ
فَهُوَ حَرَامٌ قَالَ الشَّرَابُ الْحَلَالُ الطَّيِّبُ قَالَ لَيْسَ بَعْدَ الْحَلَالِ الطَّيِّبِ إِلَّا الْحَرَامُ
الْغَيْبُ.

5598- Ebul-Cuveyriye -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben İbnu Abbas'a bâzak denilen içkinin hükmünü sordum. İbnu Abbas şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bâzak hakkında hükmünü önceden bildirip "Sarhoş eden her şey haramdır" buyurmuştur.

Bâzak, helâl olan bir içecektir. Helâl ve temiz olan içecekten sonra haram ve pis olandan başkası yoktur.

٥٥٩٩- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا
هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ يُحِبُّ الْحَلَوَاءَ وَالْعَسَلَ.

5599- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem tatlıyı ve balı severdi.

۱۱ - حَبَاب مَنْ رَأَى أَنْ لَا يَخْلُطَ الْبُسْرَ وَالْثَمَرَ إِذَا كَانَ مُسْكِرًا
وَأَنْ لَا يَجْعَلَ إِدَامِينَ فِي إِدَامٍ

11- Hurma Koruğu ve Hurma Şıraları Birbirine Karıştırıldığında Sarhoşluk Veriyorsa Bunu Karıştırmayı ve İki Katığı Bir Katık Hâline Getirmeyi Uygun Görmeyen Kimse Bâbı

۵۶۰۰ - حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ حَدَّثَنَا هِشَامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ إِنْ لَأَسْقَى أَبَا طَلْحَةَ وَأَبَا دُجَالَةَ وَسَهْلَ بْنَ أَبِي صَالَةَ خَلِيطَ بُسْرٍ وَثَمَرٍ إِذْ حُرِّمَتِ الْخَمْرُ فَقَذَفْتُهَا وَأَنَا سَاقِيهِمْ وَأَصْفَرُّهُمْ وَإِلَّا نَعُدُّهَا يَوْمَئِذٍ الْخَمْرَ وَقَالَ عَمْرُو بْنُ الْحَارِثِ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ سَمِعَ أَنَسًا.

5600- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Ebu Talha, Ebu Ducâne ve Süheyl ibnul-Beydâ'ya hurma koruğu ile hurma karışımından yapılmış içki sunuyordum. Bu esnada içki haram kılındı. Bunun üzerine ben de onların en küçükleri ve onlara içki sunuyor olduğum hâlde bütün içkiyi döktüm. Bizler o zamanlar hurma koruğu ve hurma karışımından yapılan bu içecekleri içki sınıfından sayıyorduk. (Hadisin geçtiği yerler: 2464, 4617, 4620, 5580, 5582, 5583, 5584, 5622, 7253)

۵۶۰۱ - حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ أَخْبَرَنِي عَطَاءُ اللَّهِ سَمِعَ جَابِرًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الزَّبِيبِ وَالْثَمَرِ وَالْبُسْرِ وَالرُّطْبِ.

5601- Câbir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kuru üzümle hurmayı, hurma koruğu ile taze hurmayı birleştirmekten yasakladı.

۵۶۰۲ - حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ حَدَّثَنَا هِشَامٌ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ

بْنِ أَبِي قَتَادَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ كَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُجْمَعَ بَيْنَ التَّمْرِ وَالزُّهْرِ وَالزَّبِيبِ وَلْيَنْبَذَ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا عَلَى حِدَةٍ.

5602- Ebu Katâde -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, olgun hurma ile ermemiş hurma koruğunun, yine hurma ile kuru üzümün bir arada birleştirilmesini yasakladı. Bunlardan her biri tek başına sıra yapılarak içilmelidir.

۱۲- بَابُ شُرْبِ اللَّبَنِ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿مِنْ بَيْنِ فَرْثٍ وَدَمٍ لَبْنَا خَالِصًا سَائِغًا لِلشَّارِبِينَ﴾

12- Süt İçilmesi Bâbı

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: «*Keza bir takım hayvanlarda da sizin için muhakkak bir ibret vardır. Karınlarında yarı sindirilmiş gıda ile kandan oluşan, içenlere içimi kolay hâlis bir süt içirmekteyiz.*» (Nahl: 66)

۵۶۰۳- حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ أَبِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْلَةَ أُسْرِي بِهِ بِقَدَحٍ لَبَنٍ وَقَدَحٍ خَمْرٍ.

5603- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e, İsrâ Gecesi'nde, Beytu'l-Makdis'te bir kadeh süt ve bir kadeh şarap getirildi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3394, 5576)

۵۶۰۴- حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ سَمِعَ سُفْيَانَ أَخْبَرَنَا سَالِمُ أَبُو التَّضَرِّ أَلَّهُ سَمِعَ عُمَيْرًا مَوْلَى أُمِّ الْفَضْلِ يُحَدِّثُ عَنْ أُمِّ الْفَضْلِ قَالَتْ شَكَ النَّاسُ فِي صِيَامِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ عَرَفَةَ فَأَرْسَلْتُ إِلَيْهِ يَأْنَاءَ فِيهِ لَبَنٌ فَشَرِبَ فَكَانَ سُفْيَانُ رُبَّمَا قَالَ شَكَ النَّاسُ فِي صِيَامِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ عَرَفَةَ فَأَرْسَلْتُ إِلَيْهِ أُمُّ الْفَضْلِ فَإِذَا وَقَفَ عَلَيْهِ قَالَ هُوَ عَنْ أُمِّ الْفَضْلِ.

5604- Ümmül-Fadl -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

İnsanlar Arefe günü Arafat'ta Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in oruçlu olup olmadığı konusunda şüphe ettiler. Bunun üzerine ben de Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e içi süt dolu bir kap gönderdim, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de o sütü içti.

Sufyân ibnu Uyeyne bazen hadîsi şöyle söylemiştir: İnsanlar Arefe günü Arafat'ta Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in oruçlu olup olmadıkları hususunda şüpheye düştüler. Bunun üzerine Ümmül-Fadl Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e içmesi için süt gönderdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1658, 1661, 1988, 5618, 5636)

٥٦٠٥- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ وَأَبِي سُفْيَانَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ جَاءَ أَبُو حُمَيْدٍ بِقَدَحٍ مِنْ لَبَنٍ مِنَ التَّقِيعِ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَا خَمْرُهُ وَلَوْ أَنْ تَغْرُضَ عَلَيْهِ عُودًا.

5605- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ebu Humeyd, Nakî' merasından Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme bir kâse süt getirdi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Ebu Humeyd'e şöyle buyurdu: "Bu kâsenin üzerini bir bez parçasıyla örtseydin ya, enlemesine bir tahta parçası olsun koysaydın ya!"

٥٦٠٦- حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا صَالِحٍ يَذْكُرُ أَرَاهُ عَنْ جَابِرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ جَاءَ أَبُو حُمَيْدٍ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ مِنَ التَّقِيعِ يَأْنَاءٍ مِنْ لَبَنٍ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَا خَمْرُهُ وَلَوْ أَنْ تَغْرُضَ عَلَيْهِ عُودًا وَحَدَّثَنِي أَبُو سُفْيَانَ عَنْ جَابِرٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِهَذَا.

5606- Câbir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ensâr'dan biri olan Ebu Humeyd, Nakî' merasından Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e bir kap süt getirdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de ona şöyle buyurdu: "Bu kâsenin üzerini bir bez parçasıyla örtseydin ya, enlemesine bir tahta parçası olsun koysaydın ya!"

٥٦٠٧ - حَدَّثَنِي مَخْمُودٌ أَخْبَرَنَا الثَّغْنُورِيُّ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ النَّبْرَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَدِمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ مَكَّةَ وَأَبُو بَكْرٍ مَعَهُ قَالَ أَبُو بَكْرٍ مَرَرْنَا بِرَاعٍ وَقَدْ عَطِشَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَحَلَبْتُ كُفَّةً مِنْ لَبَنٍ فِي قَدَحٍ فَشَرِبَ حَتَّى رَضِيَ وَأَكَلَا سُرَاقَةَ بْنِ جُعْثَمٍ عَلَى فَرَسٍ فَدَعَا عَلَيْهِ فَطَلَبَ إِلَيْهِ سُرَاقَةُ أَنْ لَا يَدْعُو عَلَيْهِ وَأَنْ يَرْجِعَ لَفَعَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

5607- Berâ ibnu Âzib -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Ebu Bekir ile birlikte Mekke'den Medine'ye hicret için yola çıktı. Ebu Bekir şöyle dedi: Biz bir çobana uğradık. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de o esnada susamıştı. Ebu Bekir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Ben bir kâse içine bir miktar süt sağdım. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu süttten içti ve bende bundan dolayı hoşnut oldum. Bizim yanımıza atı üzerinde Surâka ibnu Cu'şum geldi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onun için beddua etti. Bunun üzerine Surâka Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in kendisine beddua etmemesini ve kendisinin selâmetle geri dönüp gitmesini istedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de onun istediğini yaptı. (Hadisin geçtiği yerler:2439,3615,3652,3908,3917)

٥٦٠٨ - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزُّكَاذِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ نِعْمَ الصَّدَقَةُ اللَّفْحَةُ الصَّفِيُّ مِنْحَةً وَالشَّاةُ الصَّفِيُّ مِنْحَةٌ تَغْدُو يَأْنَاءً وَتُرْوَحُ بِآخَرَةٍ.

5608- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Bağış olarak verilen, doğumu yakın ve bol sütü olan bir deve ve sabah bir kova, akşam bir kova süt veren koyun ne güzel hediyedir.” (Hadisin geçtiği diğer yer: 2629)

٥٦٠٩ - حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ الْأَوْزَاعِيِّ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَرِبَ لَبَنًا فَمَضْمَضَ وَقَالَ إِنَّ لَهُ دَسَمًا.

5609- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem süt içti ve ağzını çalkaladı ve: “Bu süt yağlıdır” dedi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 211)

٥٦١٠ - وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ بْنُ طَهْمَانَ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رُفِعَتْ إِلَى السُّدْرَةِ لِإِذَا أَرْبَعَةُ أَهَارٍ نَهْرَانِ ظَاهِرَانِ وَنَهْرَانِ بَاطِنَانِ فَأَمَّا الظَّاهِرَانِ الثَّمْلُ وَالْفُرَاتُ وَأَمَّا الْبَاطِنَانِ فَتَهْرَانِ فِي الْجَنَّةِ فَأَيَّتُ بِلَانَةِ أَفْدَاحٍ قَدْخَ فِيهِ لَبَنٌ وَقَدْخَ فِيهِ عَسَلٌ وَقَدْخَ فِيهِ خَمْرٌ فَأَخَذْتُ الَّذِي فِيهِ اللَّبَنُ فَشَرِبْتُ فَقِيلَ لِي أَصَبْتَ الْفِطْرَةَ أَلْتَ وَأَمْتَكُ قَالَ هِشَامٌ وَسَعِيدٌ وَهَمَامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ مَالِكِ بْنِ صَعْصَعَةَ عَنِ الثَّيْبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْإِهَارِ نَحْوَهُ وَلَمْ يَذْكُرُوا ثَلَاثَةَ أَفْدَاحٍ.

5610- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Bana Sidre ağacı gösterildi. Orada dört nehir vardı: Bunların ikisi zahir, diğer ikisi ise bâtın idi. Zahir olan o iki nehir Nil ve Fırat nehirleridir. Diğer batın olan iki nehir ise cennetteki iki nehirdir. Sonra bana üç bardak sunuldu. Birinde süt, birinde bal, birinde de şarap vardı. Ben süt dolu olan bardağı aldım ve içtim. Bana: Sen ve ümmetin fitrata isabet ettiniz, denildi.”¹¹⁰ (Hadisin geçtiği diğer bir yer: 3570)

١٣ - بَابُ اسْتِغْدَابِ الْمَاءِ

13- Suyun Tatlısını Aramak Bâbı

٥٦١١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَلَّهُ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ كَانَ أَبُو طَلْحَةَ أَكْثَرَ الْأَصَارِيِّ بِالْمَدِينَةِ مَالًا مِنْ نَخْلٍ

110 Bu da Rabbimizin biz kullara birer lütfudur. Ama öyle densizler çıkmıştırki bu rivayet hakkında taan oluşturarak inkâra yeltenmişler ve daha sonrada zeminlerini oluşturdıkları ortamlarda açıkça bu rivayetleri inkâr etmişlerdir. Hâlbuki hadis sahih ve Allah Rasulu sallallahu aleyhi ve sellem bu sözü Rabbimizdan bize bildirmiştir.

وَكَانَ أَحَبَّ مَالِهِ إِلَيْهِ بَيْرُحَاءَ وَكَانَتْ مُسْتَقْبِلَ الْمَسْجِدِ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدْخُلُهَا وَيَشْرَبُ مِنْ مَاءٍ فِيهَا طَيِّبٍ قَالَ أَنَسٌ فَلَمَّا نَزَلْتُ هَلْ لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ هَلْ قَامَ أَبُو طَلْحَةَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَقُولُ هَلْ لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ هَلْ وَإِنْ أَحَبُّ مَالِي إِلَيَّ بَيْرُحَاءَ وَإِلَيْهَا صَدَقَةٌ لِلَّهِ أَرْجُو بَرًّا وَذُخْرًا عِنْدَ اللَّهِ فَضَعَهَا يَا رَسُولَ اللَّهِ حَيْثُ أَرَاكَ اللَّهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَخِ ذَلِكَ مَالٍ رَابِعٌ أَوْ رَابِعٌ شَكُّ عَبْدُ اللَّهِ وَقَدْ سَمِعْتُ مَا قُلْتَ وَإِنِّي أَرَى أَنْ تَجْعَلَهَا فِي الْأَقْرَبِينَ فَقَالَ أَبُو طَلْحَةَ أَفْعَلُ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَسَمَهَا أَبُو طَلْحَةَ فِي أَقَارِبِهِ وَفِي بَنِي عَمِّهِ وَقَالَ إِسْمَاعِيلُ وَيَحْيَى بْنُ يَحْيَى رَابِعٌ.

5611- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ebu Talha -Allah ondan razı olsun- Medîne'de hurmalık olarak En-sâr içinde en zengini idi. Malları içinde en çok sevdiği de Mescid'in kar-şısındaki Beyruhâ bostânı idi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu bostanlığa girer ve onun içindeki güzel sudan içerdi.

Enes -Allah ondan razı olsun- dedi ki: «*Hoşlandığınız şeylerden (Allah yolunda) sarf etmedikçe, asıl iyiliğe asla eremezsiniz.*» (Âl-i İm-rân: 92) âyeti inince, Ebu Talha -Allah ondan razı olsun- Allah Rasûlü sal-lallahu aleyhi ve sellem'in yanına gelerek dedi ki:

Ey Allah'ın Rasûlü! Allah Tebâreke ve Teâlâ şöyle buyuruyor: «*Hoş-landığınız şeylerden (Allah yolunda) sarf etmedikçe, asıl iyiliğe asla ere-mezsiniz.*» Sahip olduğum mallar içerisinde en çok Beyruha bostanlığını seviyorum. O, Allah için sadakadır. Bu sadakanın Allah katında hayrını ve onun bir hazine (ahiret azığı) olmasını umud ediyorum. Ey Allah'ın Rasû-lü! Bu bostânımı Allah'ın dilediği yerde kullan. Bunun üzerine Allah Ra-sûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Çok iyi, aferin! İşte bu kazançlı bir maldır. İşte bu kazançlı bir maldır. Ben senin dediklerini işittim. Ben bu bostânı yakınlarına bırakman görüşündeyim.”

Ebu Talha da şöyle dedi: Dediğini yapacağım ey Allah'ın Rasûlü.

Bundan sonra Ebu Talha Beyruhâ bostanlığını akrabaları ve amca oğulları arasında taksim etti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1461, 2318, 2752, 2758, 2769, 4554, 4555)

١٤- بَابُ شُرْبِ اللَّبَنِ بِالنَّمَاءِ

14- Süte Su Katarak İçmek Bâbı

٥٦١٢- حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ
أَخْبَرَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ رَأَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
شَرِبَ لَبَنًا وَأَلْقَى دَارَهُ فَحَلَبَتْ شَاةٌ فَشَبْتُ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ
الْبَنَرِ فَتَنَاولَ الْقَدَحَ فَشَرِبَ وَعَنْ يَسَارِهِ أَبُو بَكْرٍ وَعَنْ يَمِينِهِ أَغْرَابِيُّ فَأَعْطَى
الْأَغْرَابِيَّ فَضَلَّهُ ثُمَّ قَالَ الْإِيمَنَ فَلَا يُمَنُّ.

5612- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'i süt içerken gördüm. Bizim evimize geldiğinde O'nun için koyundan süt sağdım. Kuyudan su çıkarttım ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem için sütün içine o sudan kattım. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem suyla karıştırdığım sütü ikram ettim. O esnada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in solunda Ebu Bekir sağında ise bir bedevi vardı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sütten art akalını sağına oturan bedeviye verdi. Sonra da: "Sağa; sıra ile sağa ver" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2352)

٥٦١٣- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ حَدَّثَنَا فَلَيْحُ بْنُ سُلَيْمَانَ
عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْحَارِثِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ عَلَى رَجُلٍ مِنَ الْأَنْصَارِ وَمَعَهُ صَاحِبٌ لَهُ فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنْ كَانَ عِنْدَكَ مَاءٌ بَاتَ هَذِهِ اللَّيْلَةَ فِي شَتَّى وَإِلَّا كَرَعْنَا قَالَ وَالرَّجُلُ
يُحَوِّلُ النَّمَاءَ فِي حَائِطِهِ قَالَ فَقَالَ الرَّجُلُ يَا رَسُولَ اللَّهِ عِنْدِي مَاءٌ بَاتَتْ فَانْطَلِقْ إِلَى
الْعَرِيشِ قَالَ فَانْطَلِقْ بِهِمَا فَسَكَبَ فِي قَدَحٍ ثُمَّ حَلَبَ عَلَيْهِ مِنْ دَاجِنٍ لَهُ قَالَ فَشَرِبَ
رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ شَرِبَ الرَّجُلُ الَّذِي جَاءَ مَعَهُ.

5613- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Ensâr'dan Ebul-Heyseme'nin bostânına girdi. Beraberinde Ebu Bekir de vardı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ona şöyle buyurdu: "Şayet yanında dün geceden bu yana su kırbasında dinlenmiş su varsa ondan içeriz. Yoksa sudan doğrudan bardak kullanmadan ağzımızla içeriz."

Bu sırada bostan sahibi ağaçları sulamak için bostanın bir tarafından öbür tarafına su çeviriyordu. Bostan sahibi: Ey Allah'ın Rasûlü! Yanımda gecelemiş su vardır, çardağa doğru git, dedi. Akabinde onları Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ve Ebu Bekir'i çardağa götürdü. Bir bardağın içine su koydu, sonra suyun üzerine de koyunun sütünden sağdı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bundan içti. Sonra da O'nunla beraber olan Ebu Bekir içti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5621)

۱۵- بَابُ شَرَابِ الْحُلَاءِ وَالْعَسَلِ

15- Tatlı ve Bal Şerbeti Bâbı

وَقَالَ الزُّهْرِيُّ لَا يَجِلُّ شَرْبُ بَوْلِ النَّاسِ لِشِدَّةِ نَزْلِ لَأَنَّهُ رِجْسٌ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى ﴿ أَجَلٌ لَكُمْ الطِّيبَاتُ ﴾ وَقَالَ ابْنُ مَسْعُودٍ فِي السُّكَّرِ إِنَّ اللَّهَ لَمْ يَجْعَلْ شِفَاءَكُمْ فِيمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمْ.

Zuhri şöyle dedi: Bir musibetten dolayı insan beveli içmek helâl değildir. Çünkü o pistir. Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: «*İyi ve temiz olanlar size helâl kılınmıştır.*» (Mâide: 4)

İbnu Mesud, sarhoşluk veren içeceklerin tedavi amaçlı kullanılması hakkında şöyle dedi: Muhakkak ki Allah Azze ve Celle sizin şifanızı üzerinize haram kıldığı şeylerde kılmadı.

۵۶۱۴- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعْجِبُهُ الْحُلَاءُ وَالْعَسَلُ.

5614- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem tatlıyı ve balı çok severdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4912, 5216, 5267, 5268, 5431, 5559, 5614, 5682, 6691, 6972)

١٦ سَابِ الشُّرْبِ قَائِمًا

16- Ayakta Su İçmenin Hükümü Bâbı

٥٦١٥- حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا مِسْعَرٌ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ مَيْسَرَةَ عَنْ النَّزَالِ قَالَ أَمَى عَلِيٌّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَلَى بَابِ الرَّحْبَةِ فَشَرِبَ قَائِمًا فَقَالَ إِنَّ نَاسًا يَكْرَهُ أَحَدَهُمْ أَنْ يَشْرَبَ وَهُوَ قَائِمٌ وَإِنِّي رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَعَلَّ كَمَا رَأَيْتُمُونِي فَعَلْتُ.

5615- Nezzâl ibnu Sebra -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ali'ye -Allah ondan razı olsun- Kûfe Mescidi'nin Rahbe Kapısı önünde iken su getirildi. Ali de ayakta olduğu hâlde o suyu içti. Sonra şöyle dedi: Bazı insanlar, içinizden bazılarınızın ayakta iken su içmesini kerih görürler. Muhakkak ki ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'i benim yaptığım gibi yaparken gördüm.

٥٦١٦- حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ مَيْسَرَةَ سَمِعْتُ النَّزَالَ بْنَ سَبْرَةَ يُحَدِّثُ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ صَلَّى الظُّهْرَ ثُمَّ قَعَدَ فِي حَوَاجِجِ النَّاسِ فِي رَحْبَةِ الْكُوفَةِ حَتَّى حَضَرَتْ صَلَاةُ الْعَصْرِ ثُمَّ أَتَى بِمَاءٍ فَشَرِبَ وَغَسَلَ وَجْهَهُ وَيَدَيْهِ وَذَكَرَ رَأْسَهُ وَرِجْلَيْهِ ثُمَّ قَامَ فَشَرِبَ فَضَلَّهُ وَهُوَ قَائِمٌ ثُمَّ قَالَ إِنَّ نَاسًا يَكْرَهُونَ الشُّرْبَ قِيَامًا وَإِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَنَعَ مِثْلَ مَا صَنَعْتُ.

5616- Nezzâl ibnu Sebra -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ali -Allah ondan razı olsun- öğle namazını kıldırdı. Sonra insanların hacetlerini dinlemek için Küfe Mescidi'nin geniş yerinde ikinci namaz vakti gelinceye kadar oturdu. Sonra kendisine su getirildi. Ondan içti, yüzünü, ellerini, başını ve ayaklarını yıkadı. Sonra da arta kalan suyu ayağa kalkarak içti. Sonra da şöyle dedi: İnsanlar ayakta su içmeyi kerih görüyorlar. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem benim yaptığım gibi ayakta iken su içmiştir.

٥٦١٧- حَدَّثَنَا أَبُو لَعْنِمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَاصِمِ الْأَخْوَلِ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ شَرِبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَائِمًا مِنْ زَمْزَمَ.

5617- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ayakta olduğu hâlde Zemzem suyundan içti. (Hadisin geçtiği diğer yer: 1637)

١٧- بَابُ مَنْ شَرِبَ وَهُوَ وَقِفٌ عَلَى بَعِيرِهِ

17- Devesi Üzerinde İken Su İçen Kimse Bâbı

٥٦١٨- حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي سَلَمَةَ أَخْبَرَنَا أَبُو النَّضْرِ عَنْ عُمَيْرِ مَوْلَى ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ أُمِّ الْفَضْلِ بِنْتِ الْحَارِثِ أَلْهَا أَرْسَلَتْ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِقَدَحٍ لَبَنٍ وَهُوَ وَقِفٌ عَشِيَّةً عَرَفَةَ فَأَخَذَ بِيَدِهِ فَشَرِبَهُ زَادَ مَالِكٌ عَنْ أَبِي النَّضْرِ عَلَى بَعِيرِهِ.

5618- Haris'in kızı Ümmül-Fadl -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Kendisi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e bir bardak süt gönderdi. O esnada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ikinci vaktinde Arafe'de duruyordu. Bardağı eline aldı sütü içti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1658, 1661, 1988, 5604, 5618, 5636)

١٨- بَابُ الْأَيْمَنِ فَالْأَيْمَنِ فِي الشُّرْبِ

18- Bâb: Bir Şey İçerken Sağa; Sıra ile Sağa Ver

٥٦١٩- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَى بِلْتَنَ قَدْ شِيبَ بِمَاءٍ وَعَنْ يَمِينِهِ أَغْرَابِيٌّ وَعَنْ شِمَالِهِ أَبُو بَكْرٍ فَشَرِبَ ثُمَّ أَعْطَى الْأَغْرَابِيَّ وَقَالَ الْأَيْمَنِ فَالْأَيْمَنِ.

5619- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e içine su karıştırılmış süt getirildi. O esnada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in sağında bir

bedevi, solunda da Ebu Bekir vardı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o sütü içti. Sonra da sağında oturan bedeviye verdi ve: “Sağa; sıra ile sağa ver” buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2352)

١٩- بَابُ هَلْ يَسْتَأْذِنُ الرَّجُلُ مَنْ عَنْ يَمِينِهِ فِي الشَّرْبِ لِيُعْطِيَ الْأَكْبَرَ

19- Bâb: Bir Kimse Bir Şey İçerken Yaşça Daha Büyük Olan Kimseye Vermek İçin Sağında Bulunan Kimseden İzin İster mi?

٥٦٢٠- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ أَبِي حَازِمٍ بْنِ دِينَارٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَى بِشَرَابٍ فَشَرِبَ مِنْهُ وَعَنْ يَمِينِهِ غُلَامٌ وَعَنْ يَسَارِهِ الْأَشْيَاحُ فَقَالَ لِلْغُلَامِ أَتَأْذَنُ لِي أَنْ أُعْطِيَ هَؤُلَاءِ فَقَالَ الْغُلَامُ وَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَا أَوْلُرُ بِتَصْيِيهِ مِنْكَ أَحَدًا قَالَ فَتَلَّهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي يَدِهِ.

5620- Sehl ibnu Sa'd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e bir bardak su getirildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bundan bir miktar içti. Sağında sahabelerin en küçüğü bir genç bulunuyordu. Yaşlılar da solunda idiler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sağında bulunan gence şöyle dedi:

–“Ey genç! Bardakta kalanı ihtiyaçlara vermeme izin verir misin?” Genç sahabe şöyle dedi:

–Ey Allah'ın Rasûlü! Senden gelecek nasibimi hiçbir kimseye ihsan edecek değilim.

Bu cevap üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bardakta kalan suyu bu gence verdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2366, 2451, 2602, 2605)

٢٠- بَابُ الْكَرْعِ فِي الْحَوْضِ

20- Havuzdan Ağızla Su İçmek Bâbı

٥٦٢١- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا فُلَيْحُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْحَارِثِ

عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ عَلَى

رَجُلٍ مِنَ الْأَنْصَارِ وَمَعَهُ صَاحِبٌ لَهُ فَسَلَّمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَصَاحِبُهُ قَرَدُ الرَّجُلِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ بِأَبِي أَلْتِ وَأُمِّي وَهِيَ سَاعَةٌ حَارَّةٌ وَهُوَ يُحَوِّلُ فِي حَائِطٍ لَهُ يَغْنِي الْمَاءَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ كَانَ عِنْدَكَ مَاءٌ بَاتَ لِي شَتَّةً وَإِلَّا كَرَعْنَا وَالرَّجُلُ يُحَوِّلُ الْمَاءَ فِي حَائِطٍ فَقَالَ الرَّجُلُ يَا رَسُولَ اللَّهِ عِنْدِي مَاءٌ بَاتَ لِي شَتَّةً فَالْتَلَقَ إِلَى الْعَرِيشِ فَسَكَبَ فِي قَدَحٍ مَاءً ثُمَّ حَلَبَ عَلَيْهِ مِنْ دَاجِنٍ لَهُ فَشَرَبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ أَعَادَ فَشَرَبَ الرَّجُلُ الَّذِي جَاءَ مَعَهُ.

5621- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Ensardan bir adamın bostanına girdi. Yanında Ebu Bekir vardı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ve Ebu Bekri o adama selâm verdiler. Bostan sahibi kendisine verilen selâmı aldı ve şöyle dedi: Ey Allah'ın Rasûlü! Anam babam sana feda olsun. Gelmiş olduğun bu saat, sıcak bir saattir.

O sırada da adam bahçesindeki suyu bir taraftan diğer tarafa çeviriyordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Şayet su kırbanda gecedен kalma suyun varsa ondan su içelim, yoksa ağzımızla bu sudan içeriz.”

Bostan sahibi o esnada suyu bir yerden diğer tarafa akıtıyordu. Dedi ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Yanımda eski kırba içinde gecedен kalma soğuk su vardır. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ve Ebu Bekir bostandaki çardağa doğru yürüdüler. Çardakta bostân sahibi olan zât bir kap içine su döktü. Sonra o suyun üzerine kendine ait bir koyundan süt sağdı. Sütü bu suyla karıştırdı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de bu sütü içti. Sonra geri verdi. O süttен Ebu Bekir de içti. (Hadisin geçtiği diğer yer: 5613)

٢١ - بَابُ خِدْمَةِ الصَّغَارِ الْكِبَارِ

21- Küçüklerin Büyüklere Hizmet Etmeleri Bâbı

٥٦٢٢ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ عَنْ أَبِيهِ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنْتُ قَائِمًا عَلَى الْحَيِّ أَسْقِيهِمْ عُمُومَتِي وَأَنَا أَصْغَرُهُمُ الْفَضِيخُ لَقِيلَ حُرِّمْتَ الْخَمْرُ فَقَالَ اكْفَيْهَا فَكَفَّأْنَا قُلْتُ لِأَنَسٍ مَا شَرَابُهُمْ قَالَ رُطْبٌ وَبُسْرٌ فَقَالَ

أَبُو بَكْرٍ بْنُ أَنَسٍ وَكَانَتْ خَمْرُهُمْ فَلَمْ يُنْكِرْ أَنَسٌ وَحَدَّثَنِي بَعْضُ أَصْحَابِي أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسًا يَقُولُ كَانَتْ خَمْرُهُمْ يَوْمَئِذٍ.

5622- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben amcalarıma fadîh denilen içki sunuyordum. İçki haram kılındı, denildi. Bunun üzerine orada bulunanlar: İçkileri dök, dediler. Biz de içkileri döktük.

Süleyman ibnu Tarhân dedi ki: Ben Enes'e: Onların içkilerin neden yapıldı, diye sordum. Enes: hurma ve hurma koruğundan , dedi.

Ebu Bekir ibnu Enes: Onların içecekleri bundan idi, dedi. Enes, onun bu sözünü inkâr etmedi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2464, 4617, 4620, 5580, 5582, 5583, 5584, 5600, 7253)

٢٢ - بَابُ تَغْطِيَةِ الْإِنَاءِ

22- Yiyecek ve İçecek Kaplarının Ağızlarının Kapatılması Bâbı

٥٦٢٣- حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ أَخْبَرَنَا رَوْحُ بْنُ عُبَادَةَ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَطَاءٌ أَنَّهُ سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا كَانَ جُنْحُ اللَّيْلِ أَوْ أَمْسَيْتُمْ فَكُفُّوا صَيِّئَاتِكُمْ فَإِنَّ الشَّيَاطِينَ تَنْتَشِرُ حِينَئِذٍ فَإِذَا ذَهَبَ سَاعَةٌ مِنَ اللَّيْلِ فَخَلُّوهُمْ فَأَغْلِقُوا الْأَبْوَابَ وَادْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ لَا يَفْتَحُ بَابًا مُغْلَقًا وَأَوْكُوا قِرْبَتَكُمْ وَادْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ وَخَمَّرُوا آيَاتَكُمْ وَادْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ وَلَوْ أَنْ تَعْرُضُوا عَلَيْهَا شَيْئًا وَأَطْفَنُوا مَصَابِيحَكُمْ.

5623- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Güneş batıp gece karanlığı başladığı veya akşama girdiğiniz zaman çocuklarınızı dışarı çıkmalarını yasaklayın. Çünkü şeytânlar o sırada dağılırlar. Gecedden bir vakit geçince de dışarıdaki çocuklarınızı evlerinize koyunuz. O zaman Allah’ın ismini anarak yani “Bismillâh” diyerek kapıları kapatın. Çünkü şeytân, kapatılmış kapıyı açamaz. Yine Allah’ın is-

mini anarak su kırbalarınızın ağızlarını bağlayın. Yine Allah'ın ismini anarak yiyecek kaplarınızın üzerlerini örtüp kapatın, velev üzerlerine enlemesine bir şey koymanız suretiyle olsun. Yanan kandillerinizi de söndürün!" (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3280, 3304, 3316, 5624, 6295, 6296)

٥٦٢٤- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ جَابِرٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَطْفِئُوا الْمَصَابِيحَ إِذَا رَقَدْتُمْ وَغَلِّقُوا الْأَبْوَابَ وَأَوْكُوا الْأَسْقِيَةَ وَخَمَّرُوا الطَّعَامَ وَالشَّرَابَ وَأَخْسِبْهُ قَالَ وَلَوْ بَعُودٍ تَعْرِضُهُ عَلَيْهِ.

5624- Câbir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Uyuyacağınız zaman kandillerinizi söndürün, kapıları kapatın, tulum ve kırbaların ağızlarını bağlayın, yiyecek ve içecek kaplarınızın üzerlerini iyice örtüp kapatın. Veleve ki, yiyecek kabının üzerine koyacağın bir tahta parçasıyla olsun." (Hadisin geçtiği diğer yer: 2465, 6229)

٢٣- بَابُ اخْتِنَاتِ الْأَسْقِيَةِ

23- Su Tulumunun Ağızının Kıvrılması Bâbı

٥٦٢٥- حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذَنْبٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ اخْتِنَاتِ الْأَسْقِيَةِ يَعْنِي أَنْ تُكْسَرَ أَفْوَاهُهَا فَيُشْرَبَ مِنْهَا.

5625- Ebu Saîd el-Hudrî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem tulum ve kırbaların ağızlarını kıvrıktan, yani kapların ağızlarının dışı kıvrılıp direk ondan ağızla içilmekten yasakladı.

٥٦٢٦- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مِقَاتٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ سَمْعَ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَنْهَى عَنْ اخْتِنَاتِ الْأَسْقِيَةِ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ قَالَ مَغْمَرٌ أَوْ غَيْرُهُ هُوَ الشُّرْبُ مِنْ أَفْوَاهِهَا.

5626- Ebu Saîd el-Hudri -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in deriden yapılmış tulum ve kırıbaların ağızlarını kıvırıp onlardan ağızla su içmekten yasaklandığını duydum.

Abdullah ibnul-Mubârek şöyle dedi: Ma'mer veya bir başkası hadisten kasıt kırba, tulum ve benzeri kapların ağızlarından su içmektir, demıştır.

٢٤ - سَبَابُ الشُّرْبِ مِنْ قِمِّ السَّقَاءِ

24- Tulumun Ağzından İçmenin Yasaklanması Bâbı

٥٦٢٧- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ قَالَ لَنَا عِكْرِمَةُ أَلَّا أَخْبِرُكُمْ بِأَشْيَاءَ قِصَارٍ حَدَّثَنَا بِهَا أَبُو هُرَيْرَةَ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الشُّرْبِ مِنْ قِمِّ الْقِرْبَةِ أَوْ السَّقَاءِ وَأَنْ يَمْنَعَ جَارَةٌ أَنْ يَغُرَّزَ خَشْبُهُ فِي دَارِهِ.

5627- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kırbanın veya su kabının ağzından bir bardağa koymaksızın su içmekten ve birinizin evinin duvarına komşusunun kendi ağacını koymasını men etmesinden yasakladı.

٥٦٢٨- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ أَخْبَرَنَا أَيُّوبُ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُشْرَبَ مِنْ فِي السَّقَاءِ.

5628- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem su kabının ağzından bardağa koymaksızın su içmekten yasakladı. (Hadisin geçtiği yerler: 5627, 5628)

٥٦٢٩- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الشُّرْبِ مِنْ فِي السَّقَاءِ.

5629- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem su kabının ağzından su içmekten yasakladı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3576, 4152, 4153, 4154, 4840, 5639)

٢٥ - بَابُ التَّنْفُسِ فِي الْإِنَاءِ

25- Bir şey İçerken Kabin İçinde Nefes Alıp Vermenin Yasaklanması Bâbı

٥٦٣٠ - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ يَحْيَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا شَرِبَ أَحَدُكُمْ فَلَا يَتَنَفَّسْ فِي الْإِنَاءِ وَإِذَا بَالَ أَحَدُكُمْ فَلَا يَمْسَحْ ذِكْرَهُ بِيَمِينِهِ وَإِذَا مَسَحَ أَحَدُكُمْ فَلَا يَتَمَسَّحْ بِيَمِينِهِ.

5630- Ebu Katâde -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Sizden biriniz su içerken, su içtiği kabin içinde nefes alıp vermesin (yani hohlamasın); bevledeceği zaman zekerini (cinsel organını) sağ eliyle tutmasın. Sağ eliyle de istinca etmesin.” (Yani tuvalettaki temizliğini sağ eliyle yapmasın.) (Hadisin geçtiği diğer yer: 154)

٢٦ - بَابُ الشُّرْبِ بِنَفْسَيْنِ أَوْ ثَلَاثَةٍ

26- Bir Şey İçerken İki veya Üç Yudumda Dinlenerek İçmek Bâbı

٥٦٣١ - حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ وَأَبُو نُعَيْمٍ قَالَا حَدَّثَنَا عَزْرَةُ بْنُ ثَابِتٍ قَالَ أَخْبَرَنِي ثُمَامَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ كَانَ أَنَسٌ يَتَنَفَّسُ فِي الْإِنَاءِ مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا وَزَعَمَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَتَنَفَّسُ ثَلَاثًا.

5631- Sumâme ibnu Abdullah -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Enes -Allah ondan razı olsun- suyu iki veya üç yudumda dinlenerek içerdi ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in de suyu üç yudumda dinlenerek içtiğini söylerdi.

٢٧- بَابُ الشُّرْبِ فِي آيَةِ الذَّهَبِ

27- Altın Kaptā İçmenin Hükümü Bâbı

٥٦٣٢- حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْحَكَمِ عَنْ ابْنِ أَبِي لَيْلَى قَالَ كَانَ خُدَيْفَةُ بِالْمَدَائِنِ فَاسْتَسْقَى فَاتَّاهُ دِهْقَانٌ بِقَدَحٍ فِضَّةٍ فَرَمَاهُ بِهِ فَقَالَ إِنِّي لَمْ أَرْمِهِ إِلَّا أَنِّي نَهَيْتُهُ فَلَمْ يَنْتَهُ وَإِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَهَا لَا عَنْ الْحَرِيرِ وَالذِّيَابِ وَالشُّرْبِ فِي آيَةِ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَقَالَ هُنَّ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا وَهِيَ لَكُمْ فِي الْآخِرَةِ.

5632- Abdurrahman ibnu Ebî Leylâ -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Huzeyfe ibnul-Yemân -Allah ondan razı olsun- İran fetihleri sırasında Medâin'de bulunuyordu. Orada bulunanlardan kendisine su getirmelemini istedi. Köyün büyüklerinden biri gümüş bir kabın içinde su getirdi. Huzeyfe kızarak bardağı fırlatıp attı da, şöyle dedi: Şayet bundan önce seni gümüş bardak içinde bana su getirmemene dair uyarmamış olsaydım muhakkak bu hareketi yapmazdım. Ben seni uyarmama rağmen sen bu hareketinden vazgeçmedin. Muhakkak ki Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bizleri harîr ve dibâc denilen ipekli kumaşlardan elbise giymeyi, altın ve gümüş kaplardan su içmeyi yasakladı ve şöyle buyurdu: "Muhakkak ki bunlar dünyada kafirler için, Âhirette ise bizim içindir." (Hadi sin geçtiği diğer yerler: 5426)

٢٨- بَابُ آيَةِ الْفِضَّةِ

28- Gümüş Kaplar Bâbı

٥٦٣٣- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ ابْنِ عَوْنٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ ابْنِ أَبِي لَيْلَى قَالَ خَرَجْنَا مَعَ خُدَيْفَةَ وَذَكَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَشْرَبُوا فِي آيَةِ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَلَا تَلْبَسُوا الْحَرِيرَ وَالذِّيَابَ فَإِنَّهَا لَهُمْ فِي الدُّنْيَا وَلَكُمْ فِي الْآخِرَةِ.

5633- İbnu Ebî Leylâ -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Biz Huzeyfe ile beraber bir yolculuğa çıktık. Allah Rasûlü sallalla-

hu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu bildirdi: "Sakın harîr ve dibâc denilen ipekli kumaşlardan elbise giymeyin, altın ve gümüş kaplardan su içmeyin. Muhakkak ki bunlar dünyada kâfirler için, Âhirette ise sizin içindir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5426)

٥٦٣٤- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ الصَّدِيقِ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الَّذِي يَشْرَبُ فِي إِيَاءِ الْفِضَّةِ إِمَّا يُجْرَجُ فِي بَطْنِهِ نَارَ جَهَنَّمَ.

5634- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in hanımı Ümmü Seleme -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Gümüş kaptan bir şey içen kişi, karnında ancak cehennem ateşini çalkalamaktadır."

٥٦٣٥- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَّانَةَ عَنْ الْأَشْعَثِ بْنِ سُلَيْمٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ سُوَيْدٍ بْنِ مَقْرُونٍ عَنْ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ قَالَ أَمَرَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِسِتِّينَ وَكُهَانًا عَنْ سِتِّينَ أَمْرًا بِعِيَادَةِ الْمَرِيضِ وَاتِّبَاعِ الْجَنَازَةِ وَكَشْمِيتِ الْعَاطِسِ وَإِجَابَةِ الدَّاعِي وَإِفْشَاءِ السَّلَامِ وَكُضْرِ الْمَظْلُومِ وَإِنْزَارِ الْمُقْسِمِ وَكُهَانًا عَنْ خَوَاتِيمِ الذَّهَبِ وَعَنْ الشُّرْبِ فِي الْفِضَّةِ أَوْ قَالَ آتِيَةِ الْفِضَّةِ وَعَنْ الْمَيَّائِرِ وَالْقَسِيِّ وَعَنْ لُبْسِ الْحَرِيرِ وَالذِّيَّاجِ وَالْإِسْتَبْرَقِ.

5635- Berâ ibnu Âzib -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bize yedi şeyi yapmamızı emretti ve yedi şeyden de yasakladı: Cenazelere iştirak etmeyi, hastayı ziyaret etmeyi, davete icâbet etmeyi, mazluma (zulme uğramışa) yardım etmeyi, yemini kabul etmeyi, selâmı almayı ve hapsirdiğinde "elhamdulil-lâh" diyene "yerhamukellâh" demeyi emretti. Bizleri gümüş kap içerisinde bir şeyler içmeyi, semer ve eyer üstüne konulup binicinin üzerine oturduğu ipek yüzüzlü minderlerden, kassıyye, istebrak ve dîbâc adı verilen ipekli kumaşları kullanmaktan da yasakladı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2445, 5175, 5650, 5838, 5849, 5863, 6222, 6235, 6654)

İÇİNDEKİLER (8. CİLT)

Kur'ânın tefsiri kitâbı - devamı	5
2- Allah Azze ve Celle'nin (Rahman: 72) Kavli Bâbı	5
56- Vâkia Sûresi	6
1- Allah Azze ve Celle'nin (Vâkia: 30) Kavli Bâbı	7
57- Hadid Sûresi	8
58- Mücâdele Sûresi	9
59- Haşr Sûresi	9
1-Bâb.....	9
2- Allah Azze ve Celle'nin (Haşr: 5) Kavli Bâbı	10
3- Allah Azze ve Celle'nin (Haşr: 6) Kavli Bâbı	11
4- Allah Azze ve Celle'nin (Haşr: 7) Kavli Bâbı	12
5- Allah Azze ve Celle'nin (Haşr: 9) Kavli Bâbı	13
6- Allah Azze ve Celle'nin (Haşr: 9) Kavli Bâbı	14
60- Mumteherine Sûresi	16
1- Allah Azze ve Celle'nin (Mumteherine: 1) Kavli Bâbı	16
2- Allah Azze ve Celle'nin (Mumteherine: 10) Kavli Bâbı	19
3- Allah Azze ve Celle'nin (Mumteherine: 12) Kavli Bâbı	20
61- Saf Sûresi	23
1- Allah Azze ve Celle'nin (Saf: 6) Kavli Bâbı	23
62- Cuma Sûresi	24
1- Allah Azze ve Celle'nin (Cuma: 3) Kavli Bâbı	24
2- Allah Azze ve Celle'nin (Cuma: 11) Kavli Bâbı	25
63- Munâfikûn Sûresi	26
1- Allah Azze ve Celle'nin (Munâfikûn: 1) Kavli Bâbı	26
2- Allah Azze ve Celle'nin (Munâfikûn: 2) Kavli Bâbı	29
3- Allah Azze ve Celle'nin (Munâfikûn: 3) Kavli Bâbı	31
Allah Azze ve Celle'nin (Munâfikûn: 4) Kavli Bâbı	32
4- Allah Azze ve Celle'nin (Munâfikûn: 5) Kavli Bâbı	33
5- Allah Azze ve Celle'nin (Munâfikûn: 6) Kavli Bâbı	35
6- Allah Azze ve Celle'nin (Munâfikûn: 7) Kavli Bâbı	36
7- Allah Azze ve Celle'nin (Munâfikûn: 8) Kavli Bâbı	37
64- Teğâbun Sûresi	39
65- Talâk Sûresi	39
1- Bâb	40
2- Allah Azze ve Celle'nin (Talâk: 4) Kavli Bâbı	40
66- Tahrîm Sûresi	43

1- Allah Azze ve Celle'nin (Tahrîm: 1) Kavli Bâbı	43
2- Allah Azze ve Celle'nin (Tahrîm: 1-2) Kavli Bâbı	44
3- Allah Azze ve Celle'nin (Tahrîm: 3) Kavli Bâbı	48
4- Allah Azze ve Celle'nin (Tahrîm: 4) Kavli Bâbı	49
5- Allah Azze ve Celle'nin (Tahrîm: 5) Kavli Bâbı	50
67- Mülk Sûresi	51
68- Kalem Sûresi	51
1- Allah Azze ve Celle'nin (Kalem: 13) Kavli Bâbı	52
2- Allah Azze ve Celle'nin (Kalem: 42) Kavli Bâbı	53
69- Hâkka Sûresi	54
70- Meâric Suresi	54
71- Nûh Sûresi	55
1- Allah Azze ve Celle'nin (Nuh: 23) Kavli Bâbı	55
72- Cin Sûresi	56
1- Bâb	57
73- Müzzemmil Sûresi	58
74- Müddessir Sûresi	58
1- Bâb	59
2- Allah Azze ve Celle'nin (Müddessir: 2) Kavli Bâbı	60
3- Allah Azze ve Celle'nin (Müddessir: 3) Kavli Bâbı	60
4- Allah Azze ve Celle'nin (Müddessir: 4) Kavli Bâbı	62
5- Allah Azze ve Celle'nin (Müddessir: 5) Kavli Bâbı	63
75- Kıyâmet Sûresi	64
1-Allah Azze ve Celle'nin (Kıyâmet: 16) Kavli Bâbı	64
Allah Azze ve Celle'nin (Kıyâmet: 16) Kavli Bâbı	65
2- Allah Azze ve Celle'nin (Kıyâmet: 18) Kavli Bâbı	66
76- İnsân Sûresi	67
77- Mürselât Sûresi	68
1- Bâb	69
2- Allah Azze ve Celle'nin (Mürselât: 32) Kavli Bâbı	70
3- Allah Azze ve Celle'nin (Mürselât: 33) Kavli Bâbı	71
4- Allah Azze ve Celle'nin (Mürselât: 35) Kavli Bâbı	71
78- Nebe Sûresi	72
1- Allah Azze ve Celle'nin (Nebe: 18) Kavli Bâbı	73
79- Nâziât Sûresi	74
1-Bâb	74
80- Abese Sûresi	75
81- Tekvîr Sûresi	76
82- İnfitâr Sûresi	77
83- Mutaffifîn Sûresi	77
1- Allah Azze ve Celle'nin (Mutaffifîn: 4-6) Kavli Bâbı	78
84- İnşikâk Sûresi	79

1- Allah Azze ve Celle'nin (İnşikâk: 8) Kavli Bâbı	79
2- Allah Azze ve Celle'nin (İnşikâk: 19) Kavli Bâbı	80
85- Burûc Sûresi	80
86- Târık Sûresi	81
87- A'lâ Sûresi	81
88- Ğâşiye Sûresi.....	82
89- Fecr Sûresi	82
90- Beled Sûresi.....	83
91- Şems Sûresi	84
92- Leyl Sûresi.....	85
1- Allah Azze ve Celle'nin (Leyl: 2) Kavli Bâbı	86
2- Allah Azze ve Celle'nin (Leyl: 3) Kavli Bâbı	87
3- Allah Azze ve Celle'nin (Leyl: 5) Kavli Bâbı	88
Allah Azze ve Celle'nin (Leyl: 6) Kavli Bâbı	89
4- Allah Azze ve Celle'nin (Leyl: 7) Kavli Bâbı	89
5- Allah Azze ve Celle'nin (Leyl: 8) Kavli Bâbı	90
6- Allah Azze ve Celle'nin (Leyl: 9) Kavli Bâbı	91
7- Allah Azze ve Celle'nin (Leyl: 10) Kavli Bâbı	92
93- Duhâ Sûresi.....	93
1- Allah Azze ve Celle'nin (Duhâ: 3) Kavli Bâbı	94
2- Allah Azze ve Celle'nin (Duhâ: 3) Kavli Bâbı	94
94- İnşirah Sûresi	95
95- Tîn Sûresi	96
1- Bâb	96
96- Alâk Sûresi	97
1- Bâb:	97
2- Allah Azze ve Celle'nin (Alâk: 2) Kavli Bâbı	101
3- Allah Azze ve Celle'nin (Alâk: 3) Kavli Bâbı	101
Allah Azze ve Celle'nin (Alâk: 4) Kavli Bâbı	102
4- Allah Azze ve Celle'nin (Alâk: 15-16) Kavli Bâbı	102
97- Kadir Sûresi.....	103
98- Beyyine Sûresi	103
1- Bâb	104
2- Bâb	104
3- Bâb	105
99- Zelzele Sûresi	106
1- Allah Azze ve Celle'nin (Zelzele: 7) Kavli Bâbı	106
2- Allah Azze ve Celle'nin (Zelzele: 8) Kavli Bâbı	107
100- Adiyât Sûresi.....	108
101- Kâria Sûresi	108
102- Tekâsur Sûresi	109
103- Asr Sûresi	109

104- Humeze Sûresi	109
105- Fil Sûresi	109
106- Kureyş Sûresi	110
107- Mâûn Sûresi	110
108- Kevser Sûresi.....	111
1-Bâb.....	111
109- Kâfirûn Sûresi.....	112
110- Nasr Sûresi	113
1-Bâb.....	113
2-Bâb.....	113
3- Allah Azze ve Celle'nin (Nasr: 2) Kavli Bâbı	114
4- Allah Azze ve Celle'nin (Nasr: 3) Kavli Bâbı	115
111- Tebbet Sûresi	116
1-Bâb.....	116
2- Allah Azze ve Celle'nin (Tebbet: 2) Kavli Bâbı	117
3- Allah Azze ve Celle'nin (Tebbet: 3) Kavli Bâbı	119
4- Allah Azze ve Celle'nin (Tebbet: 4) Kavli Bâbı	119
112- İhlâs Sûresi.....	119
1-Bâb.....	120
2- Allah Azze ve Celle'nin (İhlas: 2) Kavli Bâbı.....	120
113- Felâk Sûresi.....	121
114- Nâs Sûresi	122

66- KURÂN'IN FAZİLETLERİ KİTABI

1- Bâb: Vahiy Nasıl İndi ve Vahiyden Rasûlullah'a İlk İnən Hangisidir?	125
2- Bâb: Kur'ân, Kureyş ve Arap Lisanı ile İnmiştir	128
3- Kur'ân'ın Bir Mushaf'ta Toplanması Bâbı	130
4- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in Kâtibi Bâbı	134
5- Bâb: Kur'ân Yedi Harf Üzere İndirildi	136
6- Kur'ân'ın Sûrelerinin Tertipli Bir Şekilde Toplanması Bâbı.....	138
7- Bâb: Cibril aleyhisselâm, Kur'ân'ı Allah Rasûlü'ne Arz Ederdi	140
8- Allah Rasûlü'nün Sahabelerinden Kur'ân'ın Hıfzıyla ve Onun Öğretilmesiyle Meşgul Olup da Bununla Meşhur Olanlar Bâbı	142
9- Fâtihatul-Kitâb (Fatiha Sûresi'nin) Fazîleti Bâbı	145
10- Bakara Sûresi'nin Fazîleti Bâbı	148
11- Kehf Sûresi'nin Fazîleti Bâbı.....	149
12- Fetih Sûresi'nin Fazîleti Bâbı	150
13- İhlâs Sûresi'nin Fazîleti Bâbı.....	151
14- Muavvizât (Felâk ve Nâs) Sûrelerinin Fazîleti Bâbı	153
15- Kur'ân'ın Okunması Sırasında Sükûnetin ve Meleklerin İnmesi Bâbı....	154
16- Allah Rasûlü, Mushaf'ta Bulunandan Başka Bir şey Bırakmadı	155
17- Kur'ân'ın Diğer Sözlere Üstünlüğü Bâbı	156

18- Allah Azze ve Celle'nin Kitabı ile Vasiyet Bâbı	157
19- Kur'an ile Yetinmeyen Kimse Bâbı	158
20- Kişinin Kur'an Sahibine Gıpta Etmesi Bâbı	159
21- Bâb: "Sizin En Hayırlınız Kur'an'ı Öğrenen ve Öğretendir"	160
22- Ezberden Kur'an Okumak Bâbı	162
23- Kur'an Ezberinin Korunması İçin Sürekli Tekrar Edilmesi Bâbı	164
24- Binek Üzerinde Kur'an Okumak Bâbı	165
25- Çocuklara Kur'an Öğretmek Bâbı	166
26- Kur'an'ı Unutmak; Kişi "Ben Şu ve Şu Âyetleri Unuttum" Der mi?	167
27- Bakara Sûresi, Şu ve Şu Sûresi Demekte Sakınca Görmeyen Kimse	168
28- Kur'an'ı Tertîl ile Okumak Bâbı	170
29- Kur'an Okurken Uzatılması Gereken Yerlerin Uzatılması Bâbı	172
30- Kur'an Okurken Sesin Titretilmesi Bâbı	173
31- Kur'an Okurken Sesin Güzelliği Bâbı	173
32- Başkasından Kur'an Dinlemeyi Seven Kimse Bâbı	174
33- Kur'an okumasını İsteyen Kişinin Okuyana "Yeter" Demesi Bâbı	174
34- Bâb: Kur'an Kaç Günde Hatmedilir?	176
35- Kur'an Okurken Ağlamak Bâbı	179
36- Gösteriş, Yemek Yiyebilmek, Övünmek için Kur'an Okuyan Kimse	180
37- Bâb: Kur'an Üzerinde Kalpleriniz Birleştikçe Kur'an Okuyunuz	183

67- NİKÂH KİTABI

1- Evlenmeye Teşvik Etmek Bâbı	185
2- Allah Rasûlü'nün Şu Kavli Bâbı	190
Nikâha İhtiyacı Olmayan Kimse Evlenir mi?	191
3- Bâb "Evlenme Külfetine Gücü Yetmeyen Oruç Tutsun"	192
4- Aralarında Adaletle Davranabilen Kimse İçin Çok Evlilik Bâbı	192
5- Bâb: Bir Kadınla Evlenmek İçin Hicret Eden veya Hayır Amel İşleyen Kimseye Niyet Ettiği Şey Vardır	194
6- Müslüman Olan ve Ezberinde Kur'an Olan Fakir Kimseyi Evlendirmek Bâbı	194
7- Bir Kimsenin Müslüman Kardeşine: "İki Hanımına Bak, O İkisinden Hangisini İstersen Onu Senin İçin Boşayayım" Demesi Bâbı	195
8- Evlenmeyi Terk Etmenin ve Hadım Olma İsteğinin Mekruh Kılınması	196
9- Bakire Kızlarla Evlenmek Bâbı	198
10- Dul Kadınları Evlendirmek Bâbı	199
11- Yaşça Büyük Birinin Küçük Biriyle Evlendirilmesi Bâbı	201
12- Bâb: Evlenmek İsteyen Kimsenin Evleneceği Kadını Seçmesi Kadınların Hangisi Daha Hayırlıdır?	201
13- Cariyeler Edinmek ve Cariyesini Azat Edip Sonra Onunla Evlenmek	202
Cariyenin Hürriyete Kavuşturulmasını Onun Mehri Yapan Kimse	204
14- Allah Azze ve Celle'nin (Nur: 32) Âyeti Bâbı	205

15- Evlenecek Kadın ve Erkeğin Birbirine Denk Olması Dindendir. Yani Bir Kâfir, Müslüman ile Evlenemez Bâbı	207
16- Evlenecek Erkek Kadın Mal Hususunda Denk Olmasının Hükmü ve Fakir Erkeğin Zengin Kadınla Evlendirilmesi Bâbı	210
17- Kadının Uğursuzluğundan Sakınılması Bâbı	211
18- Rız Olduğu Takdirde Hür Kadının Köle ile Evlenmesinin Cevabı	213
19- Bâb: Allah Azze ve Celle'nin (Nisâ: 3) Âyeti Kerimesinden Dolayı Erkek Dört Kadından Fazlasıyla Evlenemez.....	214
20- Allah Azze ve Celle'nin (Nisâ: 23) Kavli Bâbı	214
21- Allah Azze ve Celle'nin (Bakara: 233) Âyeti Gereğince Emmenin Azının da, Çoğunun da Nikâhı Haram Kılacağıın Beyânı Bâbı	217
22- Süt Emmeden Dolayı Meydana Gelen Akrabalık Bâbı	218
23- Emziren Kadının Tek Başına Şahitlik Etmesi Bâbı	218
24- Kadınlardan Evlenilmesi Helâl Olan ve Haram Olanlar Bâbı.....	219
25- Allah Azze ve Celle'nin (Nisa: 23) Kavli Bâbı	224
26- Allah Azze ve Celle'nin (Nisa: 23)Kavli Bâbı	225
27- Bâb: Kadın, Halasının Üzerine Nikâh Edilmez	227
28- Şiğâr Bâbı.....	228
29- Bâb: Bir Kadının Nefsini Bir Kimseye Hibe Etmesi Helâl Olur Mu?	228
30- İhrâmlı Kimsenin Evlenmesi Bâbı.....	229
31- Allah Rasûlü'nün Mut'a Nikâhını Nihai Olarak Yasaklaması Bâbı	229
32- Kadının, Kendi Nefsini Salih Bir Erkeğe Arz etmesi Bâbı	231
33- Bir Kimsenin Kızını veya Kız Kardeşini Hayırlı Kimselere Onunla Evlenmesi İçin Teklif Götürmesi Bâbı	234
34- Allah Azze ve Celle'nin (Bakara: 235) Kavli Bâbı	236
35- Evlenmeden Önce Kadına Bakmak Bâbı.....	237
36- "Velînin İzni Olmaksızın Yapılan Nikâh Geçerli Değildir" Bâbı	240
37- Bâb: Velî, Kendisi Evlenmek İstediği Zaman Başka Bir Veli'ye İhtiyacı Var mıdır?	244
38- Allah Azze ve Celle'nin (Talâk: 4) Kavli, Kişinin Küçük Çocuklarını Buluğ Çağından Önce Evlendirmenin Caiz Olduğu Bâbı.....	246
39- Babanın Kendi Kızını, Sultan ile Evlendirmesi Bâbı	247
40- Bâb: Allah Rasûlü'nün "Ezberinde olan Kur'ân karşılığında seni evlendirdim" Kavli Gereğince Sultan'ın Veli Olduğu Bâbı	247
41- Bâb: Baba Ve Ondan Başka Olan Velî, Bakire ve Dul Olan Kadını Onun Rızası Olmadan Evlendiremez.....	248
42- Bâb: Bir Kimse Kızını Onun İzni Olmadan, Zorla Evlendirirse Bu Nikâh Geçersizdir.....	249
43- Yetim Kızın Evlendirilmesi Bâbı	250
44- Bâb: Bir kadınla Evlenmek İsteyen Kimse, Velîye Hitaben nikâh akti ve Bu Nikâh Caiz Olmuştur	252
45- Bâb: Bir Kimse, Bir Kıza Evlenmek İçin Talip Olmuşsa,	

Bir Başkası O Kıza Talip Olamaz	253
46- Kadınla Evliliği Talep Etmeyi Bırakmanın Tefsiri Bâbı	254
47- Nikâh Akdi Sırasında Hutbetul-Hâce Okumak Bâbı	255
48- Nikâhta ve Düğün Yemeğinde Def Çalmak Bâbı	256
49- Allah Azze ve Celle'nin (Nisâ: 4) Kavli Bâbı	256
50- Bir Kimseyi Mehir Olarak Maddi Bir Şey Vermeksizin Kur'ân Öğretmek Karşılığında Evlendirmek Bâbı	257
51- Eşyalarla Ve Demirden Yüztükle Mehir Yapılması Bâbı	259
52- Nikâhta Helâl Olan ve İtibar Edilen Şartlar Bâbı	259
53- Nikâhta Helâl Olmayan Şartlar Bâbı	260
54- Evlenen Kimsenin Zaferân Kokusu Sürünmesi Bâbı	260
55- Bâb:	261
56- Bâb: Evlenen Kimseye Nasıl Duâ Edilir?	262
57- Gelini Süsleyip Ona Yol Gösteren Kadınlara ve Geline Dua Etmek	262
58- Savaşa Çıkmadan Önce Zifafa Girmek İsteyen Kimse Bâbı.....	263
59- Dokuz Yaşındaki Hanımıyla Zifafa Giren Kimse Bâbı	263
60- Yolculuk Esnasında Kadınla Zifafa Girmek Bâbı	264
61- Evlenen Bir Kimsenin Gündüz Vakti Düğün Alayı ve Ateş Yakmak Olmaksızın Zifafa Girmesi Bâbı	265
62- Kadınlar İçin Süslü Döşemeler ve Benzeri Şeyler Edinmek Bâbı	265
63- Gelini Damada Getiren Kadınlar ve Onların Geline Bereket İçin Dua Etmeleri Bâbı.....	266
64- Gelinle Güvey'e Gerdek Sabahı Hediye Verme Bâbı	266
65- Gelin ve Damat İçin Elbise ve Başka Şeyleri Emanet Olarak Almak.....	268
66- Bir Erkek Eşiyle Cinsi Münasebet Yapacağı Zaman Ne Söyleyeceği Bâbı	269
67- Bâb: Velime (Düğün Yemeği) Haktr.....	269
68- Bir Koyun Keserek de Olsa Velime Vermek Bâbı.....	271
69- Kadınlarının Bâzısı Üzerine Diğerinden Daha Çok Velime Veren Kimse Bâbı.....	273
70- Bir Koyundan Daha Azıyla Velime Yapan Kimse Bâbı	273
71- Velimeye ve Davete İcabet Hakkı ve Yedi Gün ve Buna Yakın Süre Velime Veren Kimse Bâbı	274
72- Velimeye Davet Edildiği hâlde Davete İcabet Etmeyen Allah'a ve Rasûlü'ne İsyan Etmiştir Bâbı	275
73- Sığır ve Davar Ayağı Yemeğine İcabet Eden Kimse Bâbı.....	276
74- Düğün Yemeğine ve Başka Yemeklere Davet Edene İcabet Etmek	276
75- Kadınların ve Çocukların Velimeye Gitmeleri Bâbı	277
76- Bâb: Davet Edilen Kimse, Davet Edildiği Yerde İslâm'a Aykırı Bir Şey Gördüğünde Geri Döner mi?	277
77- Kadının Düğün Yemeğinde Erkeklerle Hizmet Etmesi Bâbı	280
78- Düğün Yemeğinde Sarhoş Etmeyen İçecek ve Hurma Sırası	

İkram Etmek Bâbı	280
79- Kadınlara Karşı Kibar Davranmak ve Onlara Şefkatli Olmak ve Allah Rasûlü'nün: " <i>Kadın Kaburga Kemigi Gibidir</i> " Sözü Bâbı.....	281
80- Kadınlara Hayır Tavsiye Etmek Bâbı	281
81- Allah Azze ve Celle'nin (Tahrim: 6) Kavli Bâbı	282
82- Aile ile Güzel Geçinmek Bâbı	283
83- Erkeğin Kendi Kızına Kocasının Durumu İle Alakalı Öğüt Vermesi	287
84- Kadının, Kocasının İzniyle Nafile Olarak Oruç Tutması Bâbı	294
85- Bâb: Kadın, Kocasının Yatağını Terk ederek Başka Yatakta Gecelediği Zaman	294
86- Bâb: Kadın, Kocasının Evine, Onun İzni Olmaksızın Hiçbir Kimsenin Girmesine İzin Vermez.....	295
87- Bâb	295
88- Beraber Geçindiği Kimsenin İyiliklerine Nankörlük Bâbı	296
89- Bâb: " <i>Zevcen için üzerinde bir hak vardır</i> "	298
90- Bâb: 'Kadın, kocasının evinde bir güdücüdür	299
91- Allah Azze ve Celle'nin (Nisa: 34) Kavli Bâbı	300
92- Allah Rasûlü'nün Kendi Hanımlarından Yüz Çevirip Kadınlara Ait Evlerin Dışında Bir Yere Çekilmesi Bâbı	301
93- Bâb: Kadınları Dövmenin Mekruh Oluş Sınırı ve Allah Azze ve Celle'nin " <i>Kadınları dövün</i> " (Nisa: 34) Kavli Bâbı	302
94- Bâb: İslâma Aykırı Olan Bir Şeyde Kadın Kocasına İtaat Etmez	303
95- Allah Azze ve Celle'nin (Nisa: 128) Kavli Bâbı	303
96- Azil Yapmanın Hükümü Bâbı	304
97- Yolculuğa Çıkmak İstedğinde Hanımları Arasında Kur'a Çekmek	306
98- Kadının, Kendisine Ayrılmış Olan Nöbet Gününü Bağışlaması ve Bir Erkek, Hanımları Yanında Geceleme Taksimini Nasıl Yapar.....	307
99- Kadınlar Arasında Adâletli Davranmak Bâbı	307
100- Bâb: Dul Bir Kadınla Evlenmiş Biri, Üzerine Bakire Bir Kız ile Evlenirse Geceleme Sırasını Nasıl Tanzim Eder?	308
101- Bâb: Bakire Bir Kızla Evlenmiş Biri, Üzerine Dul Bir Kadın ile Evlenirse Geceleme Sırasını Nasıl Tanzim Eder?	308
102- Bütün Hanımlarını Dolaşarak Bir Defa Gusleden Kimse Bâbı.....	309
103- Erkeğin Bir Günde Bütün Hanımlarının Yanına Girmesi Bâbı	309
104- Bâb: Erkeğin hastalığı Zamanında, Kendisine Hanımlarının Bazısını Yanında Bakılması Hususunda Hanımlarından İzin İstedğinde, Hanımlarının Kendisine İzin Vermeleri.....	309
105- Erkeğin, Hanımlarından Bâzısını Diğer Bâzısından Daha Fazla Sevmesi Bâbı	310
106- Elde Etmemiş Olduğu Şeyler ile Tokluk Gösterişi Yapan Kimsenin Kötülenmesi ve Kadının, Eşinin Diğer Hanımlarına Karşı Övünmesinin Yasaklanması Bâbı	311

107- Kıskançlık Bâbı	311
108- Kadınların Kıskançlığı ve Bu Sebepten Dolayı Öfkelenmeleri.....	316
109- Kişinin Kızını Kıskançlık ve Adalet Hususlarında Savunması Bâbı.....	317
110- Kıyamete Yakın Zamanda Erkeklerin Azalıp Kadınların Çoğalacağı	318
111- Bâb: Bir Erkek, mahremi Olmayan Bir Kadınla Yalnız Kalmasın ve Kocasını Evde Olmayan Kadının Evine Girilmesin	319
112- Erkeğin, İnsanların Yanında Bir Kadınla Yalnız Kalmasının Caiz Olduğu Bâbı.....	320
113- Kendilerini Kadınlara Benzetmeye Çalışan, Kadınsı Hareketleri Olan Erkeklerin, Kadınların Yanına Girmelerinin Yasaklanması	320
114- Kadının, Kötü Bir Düşünceye Kapılmaksızın Habeşliler'e ve Başkalarına Bakması Bâbı	321
115- Kadınların Kendi İhtiyaçlarını Gidermek İçin Dışarıya Çıkmaları	322
116- Kadının, Kocasından Mescide ve Başka Bir Yere Gitmek İçin İzin İstemesi Bâbı	322
117- Süt Emmeyle Meydana Gelen Akrabalıktan Dolayı Kadınların Yanına Girmek ve Kadınlara Bakmanın Helâl Oluşu Bâbı	323
118- Bâb: Bir Kadın Başka Kadının Vücuduna Çıplak Olarak Bakmasın Sonra Gidip O Kadının Vücudunu Kendi Kocasına Vasteder	324
119- Erkeğin "Bu Gece Bütün Hanımlarımı Dolaşacağım" Demesi	324
120- Bâb: Bir Erkek, Ailesinden Uzun Süre Ayrı Kaldığı Zaman Ailesinin Yanına Gece Vakti Ansızın Girmesin.....	325
121- Erkeğin (Evlenmekle) Çocuk İstemesi Bâbı	326
122- Bâb: "Kocasından ayrı kalmış olan kadın avret yerini temizlesin ve dağınık saçlarını tarasın."	327
123- Allah Azze ve Celle'nin (Nur: 31) Kavli Bâbı	329
124- Allah Azze ve Celle'nin (Nur: 58) Kavli Bâbı	330
125- Kişinin Arkadaşına: Bu Gece Zifafa Girdiniz mi Demesi ve Erkeğin Bir Kimsenin Azarlama Sırasında Kendi Kızının Böğürünü Eliyle Dürtmesi Bâbı	331

68- KİTABUT-TALÂK

(Boşanma Kitabı)

1- Allah Azze ve Celle'nin (Talâk: 1) Kavli Bâbı	333
2- Bâb: Bir Kadın Hayızlı İken Boşanırsa, Kadının İddetini Doldurması Gerekir	335
3- Bâb: Karısını Boşayan Kimse ve Bir Kimse Karısını Boşadığını Yüzüne Karşı Söyler mi?	336
4- Üç talâk Vermeyi Caiz Gören Kimse Bâbı	338
5- Hanımlarını Muhayyer Bırakan Kimse Bâbı	342
6- Bâb: Kendisiyle Talâk Kast edilen Bir Söz Söylediği Zamân, Bu Sözler Erkeğin Niyetine Göredir.....	343

7- Hanımına “ <i>Sen Bana Haramsın</i> ” Diyen Kimse Bâbı	344
8- Allah Azze ve Celle’nin (Tahrîm: 1) Kavli Bâbı	346
9- Bâb: Nikâhtan Önce Talâk Yoktur	349
10- Bâb: Erkek Zorlanmış Olduğu Hâlde, Karısı İçin: “ <i>Şu Kadın Benim Kız kardeşimdir</i> ” Deddiği Zaman, Ona Bir şey Gerekmez.....	350
11- Öfke ve Zorlama Hâlinde Boşama; Sarhoşun ve Delinin Söz ve Amellerinin Hükümü; Talâk, Şirk ve Yanlışlığın Hükümü	351
12- Hul’ ve Hulu’da Talâk Nasıl Olur Bâbı	355
13- Bâb: Karı-Kocanın Arasının Açılması, Zaruret Hâlinde Hâkim Hulu’ Yapmaya İşaret Eder mi?	359
14- Bâb: Evli Cariyenin Satılması Talâk Olmaz	360
15- Bir Köle ile Evli Olan Cariyenin Azat Edildiği Zaman, Boşanma Hususunda Serbest Bırakılması Bâbı.....	361
16- Allah Rasûlü’nün Berîre’nin Kocasını Hakkında Şefaât Etmesi Bâbı	362
17- Bâb	362
18- Allah Azze ve Celle’nin (Bakara: 221) Kavli Bâbı	363
19- Müşrik Kadınlardan İslâm’a Girenlerin Nikâhı Ve İddetleri Bâbı	364
20- Bâb: Zimmî veya harbi Bir Erkeğin Nikâhı altındaki Müşrik ya da Hristiyan Bir Kadın Müslüman Olursa hüküm Ne Olur?	365
21- Allah Azze ve Celle’nin (Bakara: 226) Kavli Bâbı	368
22- Ailesi Arasında İken Kaybolanın ve malından bir Şey Kaybolanın Hükümü Bâbı	369
23- Zihâr Bâbı.....	370
24- Talâkta ve Diğer Şer’î İşlerde İşarete Bulunmanın Hükümü Bâbı.....	371
25- Li’ân (Lanetleşme) Bâbı	377
26- Bâb: Bir Kimse, Hanımın Doğurduğu Çocuğun Kendisinden Olmadığını İma Ederse Hüküm Nedir?	381
27- Lanetleşecek Kimseye Yemîn Ettirmek Bâbı.....	382
28- Bâb: Erkek, Lanetleşmeye Kadından Önce Başlar	382
29- Lanetleşme ve Lanetleşmenin Ardından Karısını Boşayan Kimse Bâbı	383
30- Mescidde Lanetleşmek Bâbı	384
31- Allah Rasûlü’nün: “....., <i>o zânfıyı recm ederdim</i> ” Kavli Bâbı.....	386
32- Lanetleşme Yapan Kadının Mehri Bâbı.....	387
33- İmâmın Lanetleşecek Karı-Kocaya: “ <i>İkinizden biri tövbe etmez mi?</i> ” Demesi Bâbı.....	388
34- Lanetleşen Karı-Kocanın Evliliklerine Son Vermek Bâbı.....	389
35- Bâb: Çocuk, Lanetleşme Yapan Kadının Soyuna Katılır.....	390
36- İmâmın Lânetleşme Esnasında: “ <i>Allah’ım! hüküm açıkla!</i> ” Kavli	391
37- Bâb: Bir Erkek Karısını Üç Talâkla Boşadığında, Kadın Tekrar Birinci Kocaya Helâl Olur mu?	392
38- Allah Azze ve Celle’nin (Talâk: 4) Kavli Bâbı	392

39- Allah Azze ve Celle'nin (Talâk: 4) Kavli Bâbı	393
40- Allah Azze ve Celle'nin (Talâk: 4) Kavli Bâbı	394
41- Fâtma bintu Kays Kıssası.....	395
42- Boşanmış Kadın, Kocasının Evinde İddetini Beklemesi Sırasında, Boşandığı Evden Başka Bir Eve Geçebilir Bâbı	397
43- Allah Azze ve Celle'nin (Bakara: 228) Kavli Bâbı	398
44- Bâb: Bir Erkek Karısını Bir veya İki Defa Boşanırsa Tekrar Karısına Nasıl Döner? «Eşleriyle evlenmelerine engel olmayın» Kavli	398
45- Kesin Olmayarak Boşanmış Hayızlı Kadına Dönüş Yapma Bâbı	400
46- Bâb: Kocasını Vefat Etmiş Olan Kadın Dört Ay On Gün Süslenmeyi ve Koku Sürünmeyi Terk Eder	401
47- Kocasını Ölmüş Olan ve İddetini Bekleyen Bir Kadının Sürme Kullanmasının Hükümü Bâbı	404
48- Kocasını Ölmüş Olan ve İddetini Bekleyen Bir Kadının Hayızdan Temizlendiği Sırada Kust Denilen Hoş Kokulu Bitkiyi Kullanması.....	405
49- Bâb: Kocasının Ölümünden Dolayı İddet Bekleyen Kadın, Yemen'in Asb Kumaşından Yapılmış Elbise Giyebilir	406
50- Allah Azze ve Celle'nin (Bakara: 234) Kavli Bâbı	406
51- Kendisi ile Zinâ Karşılığında Zinakâr Kadına Verilen Ücret ve Fâsid Olan Nikâh Bâbı	409
52- Kendisi ile Zifafa Girilmiş Kadının Mehri, Zifafa girmenin Nasıl Olacağı, Zifafdan Önce Kadını Boşadığında Hükümün Nasıl Olacağı.....	410
53- Kendisine Mehir Tayin Edilmemiş Kadına Mal ile Faydalandırılması	411

69- KİTABU'N-NAFAKAT

(Nafakalar Kitabı)

1- Aile Halkına Nafakanın Fazileti.....	413
2- Kişinin Kendi Ailesine Harcama Yapmasının, Onların Masraflarını Karşılamaının Vücûbiyeti Bâbı	415
3- İnsanın, Ailesinin Bir Senelik Yiyeceği Olan Nafakayı Ayırması ve Ailenin Nafakalarının Nasıl Olacağı Bâbı	416
4- Kocasını Başka Yerde Olduğu Zaman Kadının ve Çocuğunun Nafakası.....	421
5- Allah Azze ve Celle'nin (Bakara: 233) Kavli Bâbı	422
6- Kadının, Kocasının Evinde İş Yapması Bâbı.....	424
7- Kadının Hizmetçisi Bâbı	425
8- Erkeğin Ailesi İçinde Hizmet Etmesi Bâbı	426
9- Bâb: Bir Erkek Ailesinin İhtiyaçlarını Karşılamadığı Zaman, Kadının Kocasının Malından Alma Hakkı Vardır	426
10- Kadının, Kocasının Elindeki Malları Ve Nafakası Hususlarında Kocasını Koruması Bâbı	427
11- Kocanın Kadını Marûf Tarzda Giydirmesi Bâbı	427
12- Kadının Çocuğu Hususunda Kocasına Yardımcı Olması Bâbı	428

13- Bâb: Fakîr Kimsenin Ailesinin Geçimini Sağlaması Bâbı	429
14- Bâb:	430
15- Allah Rasûlü'nün: <i>"Her kim borçlu ölürse Veya bakıma muhtaç çocuklar bırakırsa..."</i> Hadisi Bâbı	431
16- Cariyelerden ve Diğer Kadınlardan Süt Emzirenler Bâbı	432

70- KİTÂBUL-ET'İME

(Yiyecekler Kitabı)

1- Allah Azze ve Celle'nin (Bakara: 172) Kavli Bâbı	433
2- Yemeğe "Bismillâh" Diyerek Başlamak ve Yemeği Sağ Elle Yemek	435
3- Yemek Yerken Önünden Yemek Bâbı	436
4- Arkadaşı ile Birlikte Yemek Yerken, Tabagın Etrafında El Gezdirip Yemek Araştıran Kimse Bâbı	437
5- Yemekte ve Diğer İşlerde Sağdan Başlamak Bâbı	437
6- Doyuncaya Kadar Yemek Yiyen Kimse Bâbı	438
7- Allah Azze ve Celle'nin (Nûr: 61) Kavli Bâbı	441
8- İnceltilmiş Yufka Ekmeği Yemek, Masa Üzerinde ve Sofra Üzerinde Yemek Yenilmesi Bâbı	442
9- Sevîk Yemeği Bâbı	445
10- Bâb: Allah Rasûlü Kendisine İkram Edilen Yemeğin Adı Söylenip Ne Olduğunu Bilmedikçe Yemezdi	445
11- Bâb: <i>"Bir Kişinin Yiyeceği, İki Kişiye Yeter"</i>	447
12- Bâb: Mümin Bir Tek Bağırsakta Yer	447
13- Bâb: Bir Yere Dayanarak, Yaslanarak Yemenin Hükümü Nedir?	449
14- Kızartılmış Et Bâbı	450
15- Hazıra Yemeği Bâbı	450
16- Süzme Peynir Bâbı	452
17- Silik ve Arpa Bâbı	453
18- Eti Ağızla Isırıp Koparmak ve Eti Çömlekten Çıkarmak Bâbı	454
19- Kol Kemiği Üzerindeki Eti Sıyırmak Bâbı	455
20- Etin Bıçakla Kesilmesi Bâbı	456
21- Bâb: Allah Rasûlü Hiçbir Yemeği Ayıplamamıştır	457
22- Kabukları Uçsun Diye Değirmende Öğütüldükten Sonra Arpaya Üflemek Bâbı	457
23- Allah Rasûlü'nün ve Sahabelerinin Yediği Şeyler Bâbı	458
24- Telbine Bulamacı Bâbı	460
25- Serîd (Tirid) Yemeği Bâbı	461
26- Tüyleri Sıcak Su İle Giderilerek Kızartılmış Kuzu, Etli Kürek Kemiği ve Yan Taraf Eti Bâbı	462
27- Selefın, Evlerinde ve Yolculuklarında Et ve Diğer Yiyecek Maddelerini Toplamaları Bâbı	463
28- Hays Yemeği Bâbı	464

29- Gümüş Kaplamalı Tabaklarda Yemek Yemenin Hükmü Bâbı	466
30- Yemek Sözü'nün Zikrî Bâbı	467
31- Ekmekle Beraber Yenilen Katık Bâbı	468
32- Helva Ve Bal Bâbı	469
33- Kabak Yemeği Bâbı	470
34- Bir Kimsenin Dîn Kardeşleri İçin Yemek Hazırlama İşini Üstlenmesi Bâbı	470
35- Bir Kimseye Yemek Ziyafeti Veren ve Kendi İşiyile Meşgul Olan Kimse Bâbı	471
36- Et Suyu Bâbı	472
37- Kurutulmuş Et Bâbı	472
38- Sofra Üzerinde Yemekten Arkadaşına Bir Şeyi Uzatıp Veren veya Takdîm Eden Kimse Bâbı	473
39- Taze Hurmayı ile Beraber Salatalık Yemek Bâbı	474
40- Bâb	474
41- Taze ve Kuru Hurma Bâbı	475
42- Cummâr (Hurma Ağacı Tepesinde Yetişen Hurma Göbeği) Yemek	477
43- Acve Hurması Bâbı	478
44- Bir Topluluk İçinde İken Hurmaları İkişer İkişer Yemek Bâbı	478
45- Salatalık Yenilmesi Bâbı	479
46- Hurma Ağacının Bereketi Bâbı	479
47- İki Çeşit Meyveyi veya İki Çeşit Yemeği Bir Defada Yemek Bâbı	480
48- Misafirleri Eve Onar Onar Girdiren Kimse ve Yemeğe de Onar Kişi Olarak Oturmak Bâbı	480
49- Sarımsak Gibi Kötü Kokan Sebzelerin Yenmesinin Mekruh Oluşu	481
50- Misvak Ağacının (Erâk) Yemişi Olan Kebâs Bâbı	482
51- Yemekten Sonra Ağzı Su ile Çalkalamak Bâbı	483
52- Yemekten Sonra Parmakların Mendille Silinmesinden Önce Yalanması ve Emilmesi Bâbı	484
53- Mendil (Elin Mendil ile Silinmesi) Bâbı	484
54- Yemekten Sonra Okunacak Dua Bâbı	485
55- Tevazu, Alçak Gönüllülük Kastı ile Hizmetçiyle Yemek Yeme Bâbı	486
56- Bâb: Yemek Yiyip Şükreden Sevap Bakımından Oruç Tutup Sabreden Kimse Gibidir	486
57- Bir Yemeğe Davet Edilen Kimsenin, Yemeğe Davet Edilmediği hâlde Kendileriyle Beraber Gelen Kimse Bâbı	487
58- Bâb: Bir Kimse Akşam Yemeği Hazır Olduğu Zaman Yemeğinden Acele ile Kalkması	488
59- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı	489

71- KİTABUL-AKÎKA**(Akîka Kurbanı Kitabı)**

- 1- Yeni Doğmuş Çocuğu İçin Akika Kurbanı, Çocuğa İsim Verilmesi ve Damağının Hurma ile Ovulması Bâbı41
- 2- Akîka Kurbanı Keserek Çocuktan Ezayı Gidermek Bâbı44
- 3- Devenin İlk Doğurduğu Yavru (Fera') Bâbı45
- 4- Atîre Kurbanı Bâbı.....45

72- KİTABUZ-ZEBÂİH VES-SAYD**(Kesilen ve Avlanan Hayvanlar Kitabı)**

- 1- Avlanacak Hayvan Üzerine "Bismillâh" Demek Bâbı47
- 2- Ucunda Demir Olan Bir Asa ile Yapılan Av Bâbı49
- 3- Ava Atılan Okun Enli Tarafıyla Vurulan Hayvanın Hükümü Bâbı51
- 4- Ok ile Avlanmak Bâbı51
- 5- Elle veya Sapanla Taşlaşmış Çamur Atmak Bâbı52
- 6- Av veya Koyun Köpeği Dışında Bir Köpek Edinen Kimse Bâbı53
- 7- Bâb: Av Köpeği Avdan Yerse Ne olur?54
- 8- Bâb: Bir Avcı Avladığı Avını Bir veya İki Gün Sonra Bulursa
Avladığı Hayvanı Yiyebilir mi?56
- 9- Bâb: Avcı, Avladığı Avın Yanında Başka Bir Köpek Bulursa Ne Olur?57
- 10- Beslenmek İçin Avlanmak Hakkında Gelen Hadisler Bâbı57
- 11- Dağlar Üzerinde Avlanmaya Çalışmak Bâbı50
- 12- Allah Azze ve Celle'nin (Mâide: 96) Kavli Bâbı51
- 13- Çekirge Yenilmesi Bâbı54
- 14- Mecûsiler'in Kapları ve Ölünün Hükümü Bâbı54
- 15- Kesilecek Hayvan Üzerine "Bismillâh" Demek ve Kasten Besmeleyi
Terk Eden Kimse Bâbı56
- 16- Putlar ve Dikili Taşlara Kesilen Hayvanlar Bâbı.....57
- 17- Allah Rasûlü: "Allah'ın adını anarak kurban kessin" Kavli Bâbı58
- 18- Kurbanı Bol Kan Akıtan Şeylerle Kesmek Bâbı59
- 19- Kadının ve Cariyenin Kestiği Hayvan Bâbı50
- 20- Bâb: Diş, Kemik ve Tırnakla Hayvan Kesilmez51
- 21- Çölde Yaşayan Bedevi ve Benzerlerinin Kestikleri Hayvanlar Bâbı.....52
- 22- Harb Ehli Olan veya Diğerlerinden Yahudi ve Hristiyanların
Kestikleri Hayvanlar ve Yağları Bâbı52
- 23- Kaçan Evcil Bir Hayvanın, Yabani Hayvan Konumunda Olduğu Bâbı ..54
- 24- Deveyi ve Diğer Hayvanları Kesmek Bâbı55
- 25- Canlı Bir Hayvanın Bâzı Organlarını Kesmenin, Bağlı Bir Hayvana
İşkence Etmenin ve Canlı Atış Hedefi Yapmanın Mekruh Olması57
- 26- Tavuk Eti Bâbı59
- 27- Atların Etleri Bâbı50
- 28- Evcil Eşeklerin Etlerini Yemenin Haram Kılınması Bâbı51

29- Azı Dişli Yırtıcı Hayvanların Hepsinin Yenmesinin Haram Oluşu	534
30- Ölmüş Hayvanların Derileri Bâbı	534
31- Misk Kokusu Bâbı	535
32- Tavşan Etinin Helâl Olduğu Bâbı	536
33- Keler Yemenin Helâl Olduğu Bâbı	537
34- Bâb: Donmuş veya Erimiş Yağ İçine Fare Düştüğünde Ne Yapılır?	538
35- Yüzüne Damga ve Alâmet Vurulması Bâbı	539
36- Bâb: Bir Topluluk Savaş Esnasında Ganimet Olarak Koyun veya Deve Elde Ederler ve İzinsiz Keserlerse Bu Kesilenin Eti Yenmez	540
37- Bâb: Topluluğa Ait Bir Deve Kaçar ve Onlardan Bazısı da Okunu Atar ve Onu Öldürürse, Rafi'nin Rivayetine Göre Bu Caizdir	541
38- Mecbur Kalındığında Haddi Aşmadan Haram Olan Ölü Etinin Yenmesi Bâbı	542

73- KİTABU'L-EDÂHÎ (Kurbanlıklar Kitabı)

1- Kurban Kesmenin Sünnet Olduğu Bâbı.....	545
2- İmâmın, İnsanlar Arasında Kurbanlık Hayvanlar Taksim Etmesi	546
3- Yolcu ve Kadın İçin Kurban Bâbı	547
4- Kurban Bayramının Birinci Günü Et Arzu Edilmesi Bâbı	547
5- Kurban Bayramı Gününe Yevmun-Nahr Diyen Kimse Bâbı.....	548
6- Bayram Namazı Kılma, Deve Nahr Etme Yerinin Musallada Olduğu	550
7- Bâb: Allah Rasûlü'nün Kestiği Kurbanlığı, Boynuzlu ve Semiz İki Koç Olduğu Hakkında	551
8- Allah Rasûlü'nün Ebu Burde'ye: "Kurbanlık keçiyile ilgili" Buyurması ..	552
9- Kurbanlık Hayvanlarını Kendi Eliyle Kesen Kimse Bâbı.....	553
10- Başkasının Kurbanını Kesen Kimse Bâbı	554
11- Bâb: Kurban, Bayram Namazından Sonra Kesilir	554
12- Bâb: "Kurbanını Bayram Namazını Kılmadan Önce Kesen Kimse, Tekrar Kurban Keser"	555
13- Kesilecek Hayvanın Yanı Üzerine Ayağını Koymak Bâbı	557
14- Kurban Kesme Sırasında "Allâhu Ekber" Demek Bâbı	557
15- Bâb: Bir Kimse, Hacda Kesmek İçin Kurbanlarını Önceden Gönderdiği Zaman İhrâmlıya Haram Olan Şeyler Kendisine Haram Olmaz.....	558
16- Kurban Etlerinden Yenilmesi ve Azık Edinilmesi Bâbı.....	558

74- KİTÂBUL-EŞRİBE (İçecekler Kitabı)

1- Allah Azze ve Celle'nin (Mâide: 90) Kavli Bâbı	563
2- Bâb: Üzümden Yapılan Şarap	565
3- Bâb: İçkini Haram Kılındığına Dair Emir İndi, İçki Hurma Koruğundan ve Hurmadan Yapılıyordu	566

4- Bâb: Baldan Yapılan ve el-Bit'u Denilen İçki	567
5- "İçeceklerden Aklı Gideren Her şey İçki Hükümündedir" Sözü Hakkında Gelen Şeyler Bâbı	569
6- Alkollü İçecekleri Helâl Saymak İsteyen ve Ona Kendi İsminden Başka İsim Veren Kimseler Hakkında Gelen Haberler Bâbı	570
7- Çeşitli Kaplarda ve Tivr Denilen Taş veya Madeni Kaplarda Şıra Yapmak Bâbı	571
8- Allah Rasûlü'nün Çeşitli Kaplar İçinde Şıra Yapmayı Yasakladıktan Bir Müddet Sonra Buna İzin Vermesi Bâbı	571
9- Sarhoşluk Vermeyen Hurma Şırasını İçmek Bâbı	573
10- Üzüm Suyundan Yapılan ve Pişirildiğinde İçki Olan Bâzak İçeceği ve Sarhoşluk Veren Her Türü İçecekten Yasaklayan Kimse Bâbı	574
11- Hurma Koruğu ve Hurma Şıraları Birbirine Karıştırıldığında Sarhoşluk Veriyorsa Bunu Karıştırmayı ve İki Katığı Bir Katık Hâline Getirmeyi Uygun Görmeyen Kimse Bâbı	575
12- Süt İçilmesi Bâbı	576
13- Suyun Tatlısını Aramak Bâbı	579
14- Süte Su Katarak İçmek Bâbı	581
15- Tatlı ve Bal Şerbeti Bâbı	582
16- Ayakta Su İçmenin Hükümü Bâbı	583
17- Devesi Üzerinde İken Su İçen Kimse Bâbı	584
18- Bâb: Bir Şey İçerken Sağa; Sıra ile Sağa Ver	584
19- Bâb: Bir Kimse Bir Şey İçerken Yaşça Daha Büyük Olan Kimseye Vermek İçin Sağında Bulunan Kimseden İzin İster mi?	585
20- Havuzdan Ağızla Su İçmek Bâbı	585
21- Küçüklerin Büyüklere Hizmet Etmeleri Bâbı	586
22- Yiyecek ve İçecek Kaplarının Ağızlarının Kapatılması Bâbı	587
23- Su Tulumunun Ağızının Kıvrılması Bâbı	588
24- Tulumun Ağızından İçmenin Yasaklanması Bâbı	589
25- Bir şey İçerken Kabin İçinde Nefes Alıp Vermenin Yasaklanması	590
26- Bir Şey İçerken İki veya Üç Yudumda Dinlenerek İçmek Bâbı	590
27- Altın Kapta İçmenin Hükümü Bâbı	591
28- Gümüş Kaplar Bâbı	591

İÇİNDEKİLER	593
-------------------	-----

